

*DIPLOMATARI DE L'ARXIU CAPITULAR
DE LA CATEDRAL DE BARCELONA
SEGLE XI*

FUNDACIÓ NOGUERA

Col·lecció Diplomataris

Director tècnic: Josep Maria SANS I TRAVÉ

Amb la col·laboració de: Jordi Fernández i Cuadrench, Jordi Gunzberg i Moll, Francesc Descarrega i Martín, Rosa M. Urpí i Casals, Juan Antonio Resina i Navas, i Daniel Rubio i Manuel; amb la participació especial d'Eduard Feliu.

FUNDACIÓ NOGUERA

Diplomataris, 37

**Diplomatari de l'Arxiu
Capitular de la Catedral
de Barcelona
Segle XI**

Volum I

Edició i estudi a cura de

*JOSEP BAUCELLS I REIG - ÀNGEL FÀBREGA I GRAU
MANUEL RIU I RIU - JOSEP HERNANDO I DELGADO
CARME BATLLE I GALLART*

BARCELONA, 2006

© Josep Baucells i Reig, Àngel Fàbrega i Grau, Manuel Riu i Riu, Josep Hernando i Delgado, Carme Batlle i Gallart, 2004

Edita: Pagès Editors, SL

Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida

ed.pages.editors@cambrescat.es

www.pageseditors.com

Primera edició: juny de 2006

ISBN obra completa: 84-9779-405-2

ISBN volum I: 84-9779-406-0

Dipòsit legal: L-611-2006

Impressió: Arts Gràfiques Bobalà, SL

Enquadernació: Fontanet

SUMARI

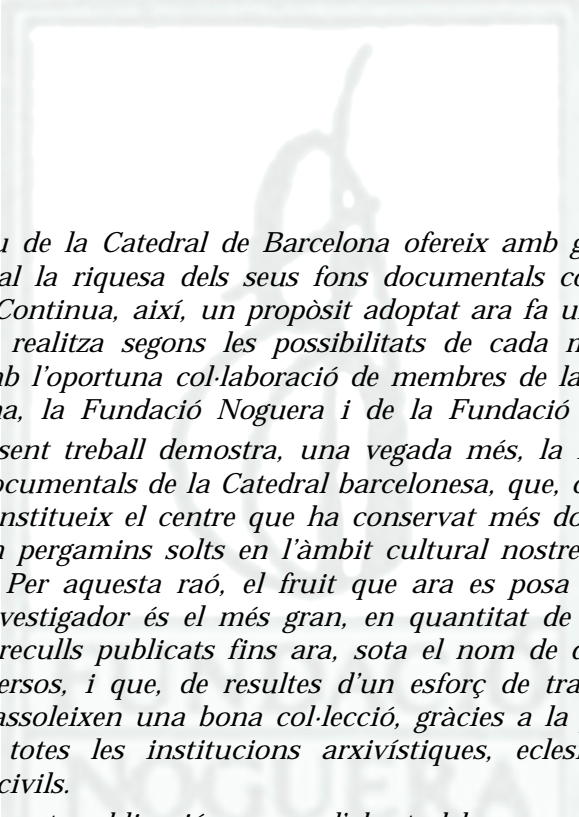
	<u>Pàgina</u>
<i>Presentació, per Josep Baucells</i>	7
<i>Els fons arxivístics de la Catedral de Barcelona, per Josep Baucells</i>	17
<i>Classificació dels documents de l'Arxiu Capitular de la Seu de Barcelona (a. a. 1001 a 1100), per Àngel Fàbrega.</i>	69
<i>Algunes possibilitats de recerca amb la documentació del segle XI conservada a l'Arxiu de la Catedral de Barcelona, per Manuel Riu.</i>	111
<i>Introducció a l'antroponímia de la Barcelona del segle XI, per Carme Batlle</i>	131
<i>La transcripció i l'edició dels documents, per Josep Her- nando</i>	161
<i>Nota sobre el mot mes en hebreu per a la correcta datació dels documents barcelonins, per Eduard Feliu. . .</i>	179
<i>Pràctica cronològica i diversitat al segle XI en els docu- ments de l'Arxiu de la Catedral de Barcelona, per Josep Baucells</i>	185
<i>Bibliografia</i>	267
<i>Documents</i>	271
<i>Índex de noms</i>	2657

PRESENTACIÓ

FUNDACIÓ

NOGUERA

L'Arxiu de la Catedral de Barcelona ofereix amb goig a tot el món cultural la riquesa dels seus fons documentals corresponents al segle xi. Continua, així, un propòsit adoptat ara fa uns quaranta anys i que realitza segons les possibilitats de cada moment. Ha comptat amb l'oportuna col·laboració de membres de la Universitat de Barcelona, la Fundació Noguera i de la Fundació "la Caixa".

El present treball demostra, una vegada més, la importància dels fons documentals de la Catedral barcelonesa, que, com és prou conegut, constitueix el centre que ha conservat més documentació medieval en pergamins solts en l'àmbit cultural nostre i d'Europa en general. Per aquesta raó, el fruit que ara es posa a les mans del món investigador és el més gran, en quantitat de documents, de tots els reculls publicats fins ara, sota el nom de diplomataris i altres diversos, i que, de resultes d'un esforç de transcriptors i editors, ja assoleixen una bona col·lecció, gràcies a la participació de gairebé totes les institucions arxivístiques, eclesiàstiques la majoria, i civils.

La present publicació posa a l'abast dels recercadors de les dades històriques documentades que constitueixen la principal base científica sòlida, els documents del segle xi. Forma una panoràmica de cent anys amb una mitjana d'una vintena de documents per any. Cap any de tots el cent no resta al marge del present recull. És una cita memorable, certament.

El resultat parla per ell mateix. Parla, certament, a través dels més de mil set-cents documents que el formen. Més encara, compta el fet que es tracta d'una aplega que s'ha produït per la marxa normal

de la institució que l'acull, la Catedral de Barcelona i el seu Capítol, al llarg de dotze centúries: aital quantitat es presenta, naturalment, en diversos volums pulcrament editats, que el món científic té des d'ara a les seves mans.

També li atorga un relleu especial la circumstància de continuar en el propòsit de posar a l'abast de tothom tota la documentació en pergami, de textos solts —els que formen llibres, denominats còdexs en la nomenclatura del mateix centre, tenen una consideració a part—, que va veure una primera i inicial contribució amb els 351 documents dels segles IX i X, en un volum aconduït amb perícia i tenacitat per Àngel Fàbrega, que era director del mateix arxiu, amb una aportació en l'estudi de la part cronològica de qui signa aquesta presentació.

La contribució de la documentació escrita és essencial per al coneixement històric de cada moment, però molt més quan el panorama objecte d'atenció és el de l'alta edat mitjana, a partir de la denominada reconquesta peninsular, en què les altres fonts d'observació són molt escasses o gairebé inexistentes, amb excepció, pel que fa al segle que ens ocupa, de les aportacions de les obres d'art pictòric i arquitectònic, així com litúrgic i cultural en general.

El coneixement del viure d'aquells segles, exposat fins no fa gaire en els estimables treballs de publicacions històriques, a base de grans panoràmiques, es reduïa sovint a unes línies molt generals o es passava de llarg la descripció del gènere de vida i inquietuds de la gent, posant en relleu, això sí, les incidències a través dels grans personatges, com és ara els comtes, els nobles, els bisbes i abats. Prou que de fa uns anys s'han emprès estudis, cada vegada amb més incidència en la descripció de la vida real d'aquells segles, tenint a la mà les dades documentals que anaven prenent volada, des del cartulari de Sant Cugat fins al fons comtal, editats el 1945 i 1999, respectivament. Amb la present publicació, la base documental s'ha enfortit i ja és gairebé conclosa, pel que fa a l'espai geogràfic centrat a Barcelona.

En omplir el buit que quedava, el material aportat té un embalum únic: són 1716 (1719, aparentment) els textos que van de 1001 a 1100, tot el segle XI. No té parió en el nostre àmbit cultural. Aquest fet és degut, sens dubte, a un factor prou conegut: la custòdia del tresor documental, gairebé intacte, format al redós de la catedral i el seu Capítol, i dels serveis creats per ells —la Pia Almoina, per

exemple—, que l'han preservat de les greus tribulacions patides al llarg dels segles per motivacions exteriors, de signe polític o militar, tret de la gravíssima falconada de l'any 986 a mans d'Almansor, que reduí a cendres la ciutat de Barcelona calcinant també bona part de la documentació guardada a l'interior de l'església catedral.

L'interès evident de la corporació canonical en pro de la fidel conservació d'aquest patrimoni cultural, sobretot el seu contingut, va portar els responsables a valorar al màxim la còpia dels *Libri Antiquitatum*, de manera que se'ls concedia el mateix valor jurídic que s'atorgava a un document original; sentiment que va comportar l'efecte de pèrdua d'estima dels originals i, per tant, la possibilitat de desaparició, com així va succeir. Per tant, s'han mantingut els textos dels documents, però no la materialitat del document original. Nosal-tres, que valorem els originals, ho lamentem. Tanmateix, hem de dir que és gran la importància d'aquestes còpies que foren executades amb un sentit molt ferm d'escrupolositat lectora i
r e p r o d u c t o r a .

La incorporació al món investigador del present cúmul de textos, inèdits del tot o en bona part del seu contingut, permet suposar que, ben aviat, els coneixements que aporten arribaran al gran públic, per l'enorme facilitat de poder tenir sobre la taula una informació de primera mà, variada, abundosa, rica i sorprenent. S'acaba així aquella etapa en què l'estudiós havia de recórrer a una llarga llista d'obres, moltes de les quals es conserven només a les biblioteques bones o particularment a les llars dels historiadors, amb la dificultat afegida de quedar-se sempre amb les ganes de no saber la resta.

Aquesta és una contribució que posa a la vista de tothom el material amb què és possible endinsar-se més i més en el coneixement de la vida, els canvis, tendències, passions, sentiments, propis dels nostres avantpassats en aquestes terres, que, tenint com a centre la ciutat de Barcelona, vivien amb estrets lligams amb la seva catedral i els seus canonges, presidits pels bisbes, que en aquella època formaven una pinya, un grup anomenat la Canònica.

Ben cert que es tracta d'una obra bàsica per al coneixement històric del nostre àmbit cultural i l'uropeu en general. Són una multitud les dades que se'n pot extreure de la lectura i de l'estudi, en una tasca tant d'especialistes, de tècnics en la lectura de documents d'aquell segle, redactats la pràctica totalitat en llatí —molt allunyat en la seva composició literària de les normes gra-

maticals més elementals, ço que li confereix una dificultat afegida així com un al·licient especial, en poder extreure'n visions diferents entre uns i altres investigadors—, com coneixedors de la marxa normal de la societat, regida per normes jurídiques bestretes de les lleis visigòtiques, i dels condicionaments econòmics en plena efervescència i dinamisme. Hem citat només dos dels grans trets definidors del segle onzè, que continua l'impuls de posar sota l'autoritat pròpia els territoris que prenen una configuració concreta i contribuïen a la desclosa de la nostra forma de ser: Catalunya.

Nogensmenys, surt a escena la participació d'una part del país en la mateixa marxa de la reconquesta, llarga i penosa però de signe ja netament favorable des de la incursió a Còrdova l'any 1010, del desig de rebre beneficis d'ordre espiritual dels grans santuaris cristians vers els quals un bon nombre de personatges —la majoria dels que han deixat rastre documental tenien uns bons estatus—, es dirigien en pelegrinatge a Roma, Santiago de Compostel·la, el Sant Sepulcre de Jerusalem, per citar els més famosos santuaris.

Es poden recollir moltes altres mostres de la vida quotidiana fins a formar-ne un bon amàs que ajudarà a dissenyar el nostre tipisme, idiomàtic i cultural en general, enmig dels interessos de cada dia en els afers de l'explotació de la terra, de les relacions diguem-ne financeres, amb la contribució, en aquest cas, d'un bon nombre de jueus, establerts aquí també, que han deixat la seva empremta en un bon nombre de documents, amb uns redactats curts, la majoria, o amb un escrit totalment en hebreu. Senyal inequívoc de tolerància, convivència i entesa.

Podríem assenyalar encara molts altres punts de gran relleu històric que conté la documentació publicada. Els descrits són una finestra oberta a l'interior dels volums. La seva realització és el resultat d'una valuosa confluència d'esforços mancomunats per part d'especialistes en la documentació medieval, que han avançat en el camí somiat fa anys per tres personatges: Àngel Fàbrega i els malaguanyats Emilio Sáez i Philippe Wolff, ja desapareguts, i de tres centres: l'Arxiu de la Catedral de Barcelona, la Universitat de Barcelona —Departament d'Història Medieval— i la Universitat de Tolosa de Llenguadoc —Institut d'Études Méridionales. El somni, llargament acaronat a partir de l'any 1966, gràcies a Àngel Fàbrega es convertí en realitat amb la publicació del primer volum, com ja ha estat dit; ara es fa un pas més ferm encara: prop de dos mil textos a l'abast de tothom, fins a l'any 1100. Queda encara un bon

trajecte fins a coronar la meta proposada llavors: la fita de mitjan segle XIII, que conclou el bagatge acumulat als Libri Antiquitatum, uns cinquanta anys més enllà encara de finals del segle XII — l'emblemàtic any 1200— que semblava un bon terme. Resta, doncs, encara al davant nostre una feinada forta per acomplir i fer ben rodó el somni.

Fruit d'una imbricació que s'ha mostrat efectiva, va posar-se en marxa la present segona etapa que ara fineix. Davant el gran nombre de textos que entraven en joc i que ultrapassaven les disponibilitats del personal de l'arxiu, s'establí la fórmula del treball en equip, dissenyat en el seu origen entre el director d'aquest centre, Àngel Fàbrega —que treballava intensament en els textos dels segles IX-X— i Manuel Riu, catedràtic de la Universitat de Barcelona. Tot seguit, l'equip quedà format pels dos citats i Josep Baucells, arxiver de la Catedral, Carme Batlle i Josep Hernando, professors de la mateixa universitat.

Aquest equip director, per tal de portar a terme la comesa, va comptar amb la col·laboració de llicenciats universitaris especialistes de l'època medieval, en concret, Jordi Fernández Cuadrench, qui actuà de coordinador dels col·laboradors, Francesc Descarrega i Martín, Jordi Gunzberg i Moll, Rosa Maria Urpí i Juan Antonio Resina Navas. Més tard, va prestar la seva ajuda tècnica Daniel Rubio i Merino, llicenciat en història medieval, qui es dedicà especialment a la confecció dels índexs i la incorporació de les esmenes acordades per l'equip a les transcripcions.

La tasca va posar-se en marxa a la vista d'una convocatòria de la Fundació "la Caixa", l'any 1992, sobre la preparació i edició de la documentació catalana de l'alta edat mitjana, si bé, davant la resolució favorable d'aquesta institució que, però, reduïa considerablement l'import demanat, va limitar-se l'espai temporal al segle XI, posposant el XII entrevist inicialment, a fi d'emmotllar-se a les possibilitats econòmiques efectives. Amb una fe a prova de bomba per part de tothom, es donava per acabada a corre-cuita la feina en el moment de presentar el resultat, una transcripció amb suport informàtic, a la institució que atorgava l'ajuda.

Tanmateix, l'enorme volum de documents es trobava en una situació prou confusa, en constatar que la Fundació "la Caixa" va comunicar que no es feia càrrec de la publicació. No gaire temps després, va establir-se contacte amb la Fundació Noguera, que n'assumia l'edició en un termini bastant breu. Aquesta nova

possibilitat va permetre que, sense mitjans financers, es posés novament en marxa la tasca de l'equip director i la participació de Daniel Rubio, com s'ha dit.

En primer lloc, calia acabar la tasca amb la calma necessària per treballar en el conjunt de tants centenars de documents, especialment en els àmbits cronològic i arxivístic. La revisió cronològica, de prou envergadura, però del tot indispensable, assumia l'objectiu indefugible de poder presentar els textos per ordre d'aparició en el temps, un tema prou complex, molt més a causa del sistema llavors en voga —que feia referència als monarques francesos per consignar l'any i el sistema romà quant a la resta— en la fórmula de les datacions. Fet d'importància per a datar bé els documents que la tenen completa, però amb especial incidència en una colla de textos als quals, per motius diferents, els mancava un estudi de situació que suplís la data oblidada en el text, totalment o parcialment.

La revisió arxivística abordava la confrontació necessària amb vista a fixar completament el panorama en el sentit que hi constessin tots els documents del segle XI i que no en manqués cap, a més d'acabar els originals i les còpies existents, unes quantes en pergami solt i la majoria en els Libri Antiquitatum. Van resultar d'inestimable servei les llistes de totes les sèries dels documents assenyalats del segle XI, sigui en les fitxes o els treballs publicats per mossèn Mas, sigui en les llistes confeccionades pel personal de l'arxiu, sobretot en les sèries no tan conegudes del mateix arxiu. En la confecció d'aquestes llistes va treballar intensament la col·laboradora de l'arxiu Blanca Jáuregui de la Cerda, que es mereix el nostre pregon agraïment.

S'ha comprovat, d'una banda, que tots els documents, originals o en fotocòpia, haguessin estat transcrits i, de l'altra, que totes les transcripcions, revisades pels membres de l'equip director, arribessin a l'arxiu en els diversos disquets preparats pel coordinador. La compulsua va comportar la descoberta d'alguns originals i còpies que s'havien deixat de banda —amb dates que a vegades presentaven modificacions que en dificultaven la identificació real—, i alguns altres que, enmig de tanta tècnica, s'havien obviat. Cosa que ha comportat que algun número ja assignat quedés en blanc i que se n'haguessin d'afegir uns quants al final de tot, precedits del títol *Addenda*.

En l'etapa final, ni que fos en la penúltima parada, a més de l'acostumada presentació dels documents en les respectives fonts

documentals, els components de l'equip director es dedicaren a la redacció de sengles estudis, que afegeixen més vàlua encara a tot el treball: la tipologia diplomàtica de tots els documents (Fàbrega), una prospectiva de la riquesa temàtica del contingut (Riu), l'antroponímia vigent aleshores i la seva transcripció al català modern (Batlle), les singularitats sintàctiques del llatí (Hernando) i la cronologia (Baucells). Esmentem també la contribució extraordinària d'Eduard Feliu, president de la Secció d'Estudis Hebraics de l'Institut d'Estudis Catalans, que ha transcrit els vint fragments —breus o llargs— continguts en els corresponents documents, i un de sencer, escrits en hebreu. Fem constar el nostre agraïment més sincer per tan valuosa participació, que ha completat amb una interessant nota sobre el sistema de datació, ben original, dels textos en hebreu, propi de la comunitat hebraica de Barcelona.

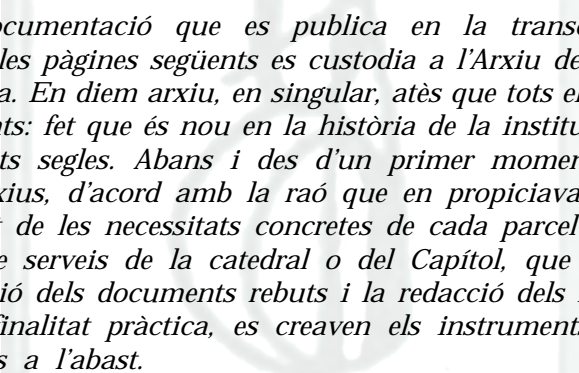
La contribució de la present publicació a la cultura nostrada i europea en general és un motiu de plena satisfacció per a tots els que hi hem treballat intensament i joiosament.

JOSEP BAUCELLS I REIG
Canonge arxiver de la Catedral
de Barcelona

**ELS FONS ARXIVÍSTICS
DE LA CATEDRAL DE BARCELONA**

La documentació que es publica en la transcripció dels originals a les pàgines següents es custodia a l'Arxiu de la Catedral de Barcelona. En diem arxiu, en singular, atès que tots els fons estan aplegats junts: fet que és nou en la història de la institució, després d'uns quants segles. Abans i des d'un primer moment, hi havia diversos arxius, d'acord amb la raó que en propiciava l'existència com a fruit de les necessitats concretes de cada parcel·la administrativa o de serveis de la catedral o del Capítol, que fomentaven la compilació dels documents rebuts i la redacció dels nous alhora que, amb finalitat pràctica, es creaven els instruments necessaris per tenir-los a l'abast.

És cert que aquest fenomen, present en el mateix moment de la restauració de la catedral als inicis del segle IX, va anar en augment, i que els arxius foren diversos, com és ara el d'alguns llibres litúrgics, posats normalment en un armari obert en una paret a tocar de la sagristia, mentre que d'altres, també litúrgics, es conservaven en armaris que servien de peu als grans faristols posats al cor per al servei del cant de les hores litúrgiques. Foren, així, moltes les dependències que acolliren la documentació, disposades en llocs diversos de l'edifici catedral o del claustre. Aquest fenomen és evident com també és clar que no se sap ben bé com anava tot plegat. Entretant, s'escolaren més de cinc segles, que s'acabaren amb la construcció de l'edifici gòtic actual, iniciada el 1298 i que s'allargà fins ben entrada la segona meitat del segle quinzè. És aleshores que als documents es troben ja referències d'alguns dels indrets on hi havia alguns arxius. No tots, ni de bon tros.

D'altra banda, i des de la perspectiva funcional, l'entitat que comandava la catedral estava constituïda pel bisbe i els canonges. S'hi trobaven íntimament imbricats, a la vegada que també mantenien parcel·les ben autònomes. És l'època, com l'anterior a l'any mil i també la posterior al mil cent fins a mitjan segle XII, que anaven d'acord i, per tant, compartien bona part de la documentació. Aquesta circumstància es comprova a bastament en els textos que es publiquen, en què es fa servir la paraula canònica com a designació normal de l'entitat comuna, paraula que en rebre aquest significat eminent ha determinat l'equip director a posar-la en majúscula: Canònica. Més endavant va perdre aquesta virtualitat i es crearen, com a disgregació d'aquella, les meses episcopal i capitular, ben diferenciades.

De fet, doncs, el problema de la ubicació dels documents en diversos arxius o en un de sol no afecta directament a la comprensió de la realitat del segle onzè. Tanmateix, interessa conèixer-la per comprendre com ha arribat fins al moment present. La dispersió original va adaptar-se almenys a dues circumstàncies importants: la primera fou en ocasió de la construcció de la catedral romànica inaugurada el 1058, en plena època del nostre segle XI, i la segona a partir del 1298, en què va edificar-se la seu gòtica amb unes obres que tardaren més de cent anys a acabar-se. Exigien, en cada cas, els subsegüents trasllats de tota la documentació. No sembla que per aquestes raons es perdés cap document o llibre. Els responsables se'n preocuparen amb enorme interès i eficàcia. Entretant, el cúmul de documentació anava creixent i es tornava ingent, atès l'elevat nombre d'unitats que hi anaven ingressant. Per a la centúria que estudiem, l'esmentat creixement tenia al seu favor una limitació ben coneguda: l'ús limitat de llibres i la confecció dels documents escrits exclusivament sobre pergamí, normalment de mida reduïda, tret d'algunes notables excepcions, sense arribar mai a formats molt grans. Diríem que les dimensions de la documentació eren equiparables a les de la fàbrica preromànica primer i romànica després: tot modest.

La documentació ingressada constantment i la creada per l'administració pròpia per a la gestió de la casa i dels seus servidors així com de la defensa dels seus drets, es diferenciaven teòricament, però no tant en la pràctica ja que un mateix document podia servir per a atencions diverses: la documentació que feia referència directament a l'obra de la catedral; la que cobria les atencions d'ordre litúrgic, tant a través de la sagristia com del cant coral; una altra, molt nombrosa, que era generada per les celebracions de tot tipus,

les encomanades al Capítol de canonges així com a l'elevat nombre de beneficiats. Fet i fet, són quatre els arxius esmentats.

Tanmateix, i fent una ullada ràpida a l'evolució posterior, direm que la documentació, bastant reduïda, va anar creixent seguint el ritme de la vitalitat de la catedral i dels canonges que se n'ocupaven, a base, sobretot, de rebre una bona munió de donatius, especialment en terres o en drets sobre terres i cases, que comportaven la corresponent prova documental. Llavors, quan la Canònica deixa l'antiga configuració i el prelat diocesà va més pel seu compte, és quan s'en-ginya un nou sistema administratiu i una bona part dels documents es reparteixen en dotze lots, confiats cada un a un administrador que rebia l'apel·latiu de *prepositus*, *prepòsit* o, millor, *paborde*, acompanyat del nom d'un dels dotze mesos de l'any: gener, febrer, març, etc., en atenció al fet que —en una previsió que tot i no ser prou encertada va perdurar segles— l'administrador de gener, posem per cas, s'ocupava d'aportar al Capítol l'import necessari per al pagament dels propis canonges i també d'altres serveis intracatedralicis. Cada lot va ser conegut amb el nom del càrrec administratiu substantivat: *Pabordia de Gener...*

D'altra banda i mentre cada administrador s'ocupava del seu servei en un lloc triat per ell, que es constituïa en arxiu, una idea nova del canonge Pere, sagristà, es va dur a terme: una sèrie abundant de donatius i de creació de places que havien de ser ateses va donar lloc a la nova entitat denominada *Almoïna*, convertida en *Pia Almoïna* a partir del segle xv i que ha passat a la història amb aquest nom darrer. El servei que oferia la institució era el d'alimentar un nombre creixent de gent necessitada que va arribar a uns tres-cents, quotidianament. Els administradors, diversos en un principi, en representació d'alguns fons econòmics, i després dos generalment, d'ençà que s'haguessin posat sota una gestió unificada, s'encarregaven de la documentació específica de la institució, que conformava un altre arxiu.

Així mateix, en unes noves circumstàncies, a mitjan segle XIII, davant l'enorme quantitat de documents que es conservaven enrotllats, fet que no en facilitava gens ni mica la consulta, va decidir-se d'enllestir un nou i revolucionari projecte: copiar els textos en llibres batejats com a *Libri Antiquitatum*. El resultat va ser el de la formació de quatre grans volums en pergami i cobertes gruixudes, amb la transcripció de gairebé tres mil documents, que van des del segle ix fins al mateix moment de la transcripció. Els responsables tenien així a mà l'enorme quantitat de documentació acumulada fins llavors. Això va comportar, lamentablement, que una part dels originals transcrits, que ja no tenien utilitat per tal com es donava

validesa jurídica a la precitada còpia, es perdessin, reutilitzats tal vegada per a menesters ben diversos, com a material complementari o de reforç dels enquadernadors.

Al ritme de l'impuls creador, l'experiència acumulada en gairebé dos segles més va permetre donar una nova orientació a la part administrativa més "capitular" que incloïa un gran nombre de beneficiats. A la primeria del segle XIII va crear-se, amb el nom de Casa de la Caritat, una espècie d'ens superior a les diverses seccions que s'ocupaven dels adventicis personals, a fi d'unificar criteris i assolir un control més estricte i beneficiós. El nom va quedar en Caritat.

Mentre aquesta nova fórmula anava prenent cos, començava a fer-se present una gran novetat tècnica: l'aparició del paper, que facilitava en tots els conceptes l'agrupació de fulls en fascicles i llibres. Som al tombant de l'any 1300. L'afició pels pergamins continua brillant més de cent anys, encara, i és un sistema emprat constantment, tot i que l'ús de nous i més llargs formularis jurídics imposava la utilització de peces grans de pergamí i el recurs, si era necessari, de cosir o encolar diverses peces per a fer-ne una de més gran. La presència del pergamí és molt nombrosa. La presència del paper creix vertiginosament. Tot amb tot, no fou temps de creació de nous arxius, ans de creixement dels antics, tret d'alguns casos memorables, com la secció dels llibres notariais i la de la confraria de la Puríssima, de gran relleu ambdues.

Tots els arxius havien superat ja la prova de foc de la lentíssima construcció de l'obra gòtica. És en aquest moment que ja es parla de llocs d'ubicació d'alguns dels arxius. A més, ha llegat a la posteritat una gran joia en el món arxivístic mundial: una sala destinada expressament a arxiu, amb una disposició i uns armaris de fusta, preciosos, conservats intactes fins ara, en una obra encetada el 1422 i pel que fa al treball d'ebenisteria, d'unes dues dècades més tard. Ens referim a l'arxiu denominat de Mitja Escala, ja que es troba a mig tram de l'escala interior que va del nivell de la nau, a través de la capella baptismal, fins al primer trifori i continua fins al terrat superior. Dóna directament a la façana principal per una obertura provisional en un principi, que es convertí en vitrall en les obres d'arranjament de la façana, l'any 1894. S'hi col·locaren una bona part dels pergamins repartits entre els armaris i les arque, que de fet havien perdut la seva utilitat immediata, en veure's desplaçats pels Libri Antiquitatum.

Entretant, es formaven altres agrupacions documentals. Ocupen una plaça de rellevància els documents que tingueren una ocasió

històrica ben delimitada en el temps i en la història de l'Església en general: el Cisma d'Occident, que és aplegat en un recull documental en pergamí —tot editat en registos— i en paper. Més endavant, les atencions pastorals als fidels, dispensades de sempre i que en un principi no generaven documentació especial, enllà del segle xv van donar lloc a la confecció de textos que es recollien als llibres: d'una banda, els llibres sacramentals de baptismes, confirmacions, matrimonis i defuncions, que testimonien les corresponents celebracions per part de la Catedral, que no era parròquia, però que detenia aquest dret consuetudinari amb la particularitat que abastava l'espai geogràfic de tota la ciutat i diòcesi, en un cas excepcional en el món eclesiàstic; de l'altra, cal esmentar la confecció de llibres amb els noms de la parella que en el moment de demanar permís al prelat per casar-se, a tot el bisbat, havia de contribuir econòmicament segons la seva categoria social a les obres de la catedral, un sistema continuat meticulosament fins al 1905, en un cas únic en la història mundial.

En iniciar-se el segle xvi, el panorama va rebre una atenció que duraria gairebé cinc-cents anys. Ens referim a la concentració d'una gran part dels arxius en uns mateixos espais. Va escollir-se la zona del primer trifori que dona al carrer dels Comtes de Barcelona, entre l'orgue i la façana. De moment, s'utilitzaren quatre espais, tres als intercolumnis i el quart a la zona situada entre l'angle del citat carrer i la façana. Aquest espai ja estava format per les parets mestres i la contigua zona d'escales, mentre que els altres tres foren fets expressament a base d'obra amb parets per la banda que dona a l'interior del temple, deixant un corredor, prou ampli fins a la barana de tancament, i cobrint cada espai amb voltes de canó del mateix material. En total, quatre sales, comunicades entre elles per un portal obert a les parets partioneres que delimiten les capelles de sota el trespol, i una sola porta d'entrada, oberta a la sala del mig del trifori.

Als dissenyadors d'aquestes obres, encapçalats pels dinàmics arxiver Francesc Tarafa, se'ls va ocórrer de posar els arxius, abans dispersos en indrets diversos de la catedral, en el mateix ordre que tenien de feia segles orgànicament: la sala d'entrada, o Primera Sala (*Primum Cubiculum*), va destinar-se a la taula de treball, als llibres de l'obra i els sacramentals. La Segona Sala (*Secundum Cubiculum*) havia d'encabir la secció administrativa de la Caritat, és a dir els aniversaris, que incloïa la sèrie més vistosa. La Tercera Sala (*Tertium*

Cubiculum) va acollir la documentació bàsica de la Casa de la Caritat. I la Quarta Sala (*Quartum Cubiculum*) va destinar-se a l'arxiu de la Pia Almoina, si bé a principis del segle xx contenia també un munt desordenat de pergamins.

Quedaven encara al marge del precitat espai els documents de Mitja Escala, com hem vist, els de la confraria de la Puríssima, que els responsables mantenien en la capella que els acollia al claustre, els llibres corals i d'altres litúrgics, la sèrie notarial, i els fons musicals, posats a tocar de l'orgue, a més d'altres petits fons, especialment els que estaven en actiu i eren a l'abast dels respectius administradors.

A partir d'aquesta concentració, més que parlar d'arxius —un concepte ben real—, s'introdueixen denominacions diverses, especialment les relacionades amb la unificació. En la recreació darrera —fins ara—, es parla de seccions o de fons o de sèries, més d'acord amb la realitat evident que entre totes conformen l'Arxiu de la Catedral de Barcelona, dit així (ACB) o bé, si es prefereix, l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona.

En efecte, arran de l'obertura de les noves sales, creades expressament, com les precedents, però amb els mitjans més actuals, especialment els armaris de sistema compacte, els arxius de les precitades quatre sales, els de la més antiga de Mitja Escala, d'unes altres saletes obrades en el mateix trifori en els segles xvii-xviii, el de la Puríssima, de la documentació musical d'orgue i coral, a més dels arxius de la Casa d'Infants Orfes, una institució que depenia del Capítol, i del Col·legi de Beneficiats de Sant Sever, que eren els propis de la catedral i ocupaven una casa al veí carrer de Sant Sever, tot plegat forma l'Arxiu. Han calgut mil dos-cents anys per arribar a aquest punt de concentració, que l'ambient actual ha impulsat. Amb totes les de la llei es pot parlar d'Arxiu en singular, perquè ho engloba tot, tant conceptualment com físicament, però també d'arxius en plural, per designar cada un dels històrics, especialment per a referir-se als dels Infants Orfes, del Col·legi de Sant Sever i dels Comtes de Bell-lloc, que tenen una entitat ben diferenciada.

Al mateix temps, indiquem que amb la reforma de 1538 els arxius o sèries continuaren agrupats, de manera que els compartiments de les noves sales renaixentistes, denominades *Scrinium*, amb un número correlatiu en cada sala, acollien tota la documentació de cada fons, bé en pergami, solta, per fulls, per plec o llibres, en paper. Els arxivers anteriors acostumaren, amb bon criteri, a anotar

al verso de cada pergami l'arxiu o secció a la qual pertanyien i el número de l'estança de la corresponent sala o Cubiculum del trifori, amb el benentès que, a vegades, en l'ordenació de 1936-1939, tots els pergamins que formaven un sol rotlle es diferenciaven per mitjà d'una lletra de l'abecedari afegida al precitat número. De vegades eren tants els pergamins conservats en un mateix rotlle que calgué anotar-hi tres vegades les lletres de l'alfabet.

En la revisió efectuada a partir de 1965, tot va adequar-se al sistema actual dels dígit, de manera que les xifres substitueixen el nom de la sèrie, el número del pergami i les lletres corresponents. Una simplificació adaptada o, millor, exigida, pels actuals sistemes informàtics, però mantenint l'esperit de sempre: els pergamins que ells sols formaven unitats arxivístiques (les lletres A, B, C) han passat al número 1 genèric o 1-1 o 1-2 o 1-3, etc., conservant així la identitat de tots els temps, la pròpia de cada pergami. El mateix sistema s'adopta per a la resta d'arxius o seccions, partint de l'organització secular a través del número de la sala (1, 2, 3 o 4), del respectiu compartiment i del nombre de pergamins que contenen. En definitiva, el sistema nou, reduït a xifres, que ocupa dos centímetres d'espai, diu el mateix que aquells antics que en necessitaven una ratlla o més. Clar i eficaç.

Val a dir, finalment, amb relació al segle xi, que la documentació en pergami va conservar-se en els arxius corresponents, que a partir del segle xv es trobaven a la sala de Mitja Escala i a les sales primera, segona, tercera i quarta del trifori, a més de la del Col·legi de Beneficiats de Sant Sever i dels Comtes de Bell-lloc. La majoria es trobaven a la predita Mitja Escala i a la Quarta Sala, formant els pergamins de cada grup una entitat pròpia, que era designada amb l'indret de la ubicació i el número corresponent de la respectiva sèrie, si bé, seguint el costum secular, en cada número podien trobar-se dos o més documents que formaven un sol rotlle. Aquesta disposició va mantenir-se durant mil dos-cents anys. A principis del segle xx, per obra del beneficiat arxiver Josep Mas i Domènech, qui va emprendre la tasca d'aplanar els pergamins denominada planxar, va identificar aquests fons amb el nom genèric *Diversorum* —perquè tenien entitat pròpia i no hi havia documentació en paper al seu costat— i les lletres A, B, C i D. En el cas de C —la més nombrosa— va utilitzar, a més, altres lletres inicials de l'abecedari posades entre parèntesis per indicar el segle. Va fer un treball ingent. Després, i durant la guerra civil, tot el munt de pergamins fou portat a unes torres de Viladrau, a recer del Montseny on, els que ja estaven

aplanats els dipositaren en unes calaixeres de fusta que encara a compleixen la seva missió, mentre s'anaven planxant els pergamins d'altres arxius o seccions. Després, en la fins ara darrera acomodació, l'Anna Pérez i qui signa aquestes ratlles ens dedicarem de ple a completar, al cap d'uns vuitanta anys del seu inici, la feina de planxar fins a completar-la del tot. A l'Arxiu de la Catedral de Barcelona, dotada amb més de quaranta-un mil pergamins, tots són aplanats, llevat d'un petit nombre, que s'han conservat com estaven per a les futures generacions.

EL SEGLE XI

D'alguna manera, les dades apuntades en els paràgrafs anteriors, si no totes sí una bona part, entren en el panorama de la present edició amb algun dels documents en pergamí ubicats en els diversos arxius o seccions de l'arxiu. En donem la relació completa a les pàgines següents.

La intenció dels responsables de l'arxiu era de posar a l'abast del públic tota la documentació en pergamí dels segles IX-XIII, i un cop enllestida la preparació dels documents dels segles IX-X per part d'Àngel Fàbrega, aquest, assabentat de la possibilitat de continuar-la mercès a una convocatòria de la Fundació la Caixa, va decidir tirar-la endavant, tot seguit de rebre l'oferiment del Dr. Manuel Riu i Riu, catedràtic de la Universitat de Barcelona, que posava a disposició de l'estudi els companys professors del mateix Departament d'Història Medieval, Paleografia i Diplomàtica (Facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona), que es constituïren, juntament amb qui signa, en l'equip responsable, amb la col·laboració d'especialistes paleògrafs medievals del mateix Departament.

La convocatòria de la Caixa del 1992 deia: "Concurs de projectes d'edició de fonts documentals medievals d'interès per a la història de Catalunya i Balears anteriors al segle XV". Aleshores, l'equip va estimar important de participar-hi amb el projecte d'abastar els segles XI i XII, però després, en donar-se a conèixer el resultat del concurs, que reduïa molt l'import demanat, l'objectiu a assolir va circumscriure's al segle XI.

La major part dels documents que s'havien de transcriure procedien dels primers fons en pergamí, guardats més endavant a la secció de Mitja Escala (Diversorum A i B) i a la quarta estança del trifori (Diversorum C), i modernament en unes calaixeres o en

uns calaixos del compacte. Són les sèries que foren parcialment objecte de transcripció en els *Libri Antiquitatum* i que, com es comprova, ni tots hi foren transcrits ni tots els transcrits s'han guardat en el seu original, com ja hem dit abans.

La tasca de revisió dels precitats fons va ser llarga, tot i disposar de l'ajuda inestimable de les fitxes que va redactar mossèn Mas, perquè convenia arribar a la certesa moral que hi eren tots. Però atès que la tasca de transcripció tenia preferència, la revisió final va quedar ajornada i no s'ha pogut emprendre fins a darrera hora, com s'exposa més endavant.

Davant la urgent necessitat de poder arribar a port en el termini consignat en el concurs, el treball frenètic consistí, per part de qui escriu, entre altres comeses, en la confecció d'unes llistes, realitzades amb la col·laboració de Blanca Jáuregui de la Cerda, cooperant entusiasta de l'arxiu, la identificació dels documents i, en el cas extrem, l'obtenció d'una fotocòpia per tal de proporcionar als transcriptors com més material millor.

S'inicià llavors la tasca de transcripció, seguint les normes que l'equip director anava establint a mesura que es plantejaven noves qüestions, a càrrec d'un grup de joves llicenciats en història medieval per la Universitat de Barcelona, sota la coordinació del responsable, Jordi Fernández Cuadrench, com s'ha dit en la presentació. Tot seguit de la transcripció primera, els membres de l'equip director, que s'havien distribuït el nombre de documents a revisar, efectuaven el control a la vista dels originals o, a vegades i com a primer pas, de fotocòpies. Tot seguit, els tècnics introduïen les esmenes pertinents i completaven la tasca amb la redacció del regest i l'establiment dels noms de persones i de llocs que havien de figurar als índexs. A corre-cuita, va acabar-se la feina en el temps establert en la convocatòria i es lliurà un exemplar a l'esmentada entitat financera, en compliment del compromís adoptat prèviament.

El desig que fos la mateixa entitat la que, d'acord amb el títol del concurs, assumís l'edició de tot el treball, se'n va anar en orris tot seguit. Es pot imaginar res pitjor que deixar al calaix tanta feina i un tresor documental tan gran? Per sort, no gaire temps després, una altra entitat, la Fundació Noguera, amb qui ens havíem posat en contacte, va acceptar dur a terme la publicació. A continuació, calia revisar tranquil·lament tot el material acumulat, a la vegada que s'havia de fer un seguiment del treball realitzat, la unificació de criteris —malgrat haver-se establert unes normes— i

la revisió definitiva de tots els fons de l'arxiu, malgrat que no es disposés llavors de cap ajuda efectiva. La nova Fundació, coneixedora d'aquests extrems, va oferir-se a fer l'oportuna i puntual provisió de fons.

A partir d'aquest moment, començava la darrera etapa que ha comportat, entre altres qüestions, la realització dels següents passos, que relacionem de forma sintètica per no allargar excessivament la informació ni desviar-nos del que hom considera indispensable als investigadors, els quals necessiten una transcripció fiable al màxim i uns canals d'introducció vàlids i nombrosos. Cal deixar constància que mantenir sota l'òptica un nombre tan elevat de documents, gairebé els dos mil, és molt complicat i, pitjor encara, d'una lentitud extrema. Però la decisió estava presa i no es podia modificar. De primer, era indispensable establir la cronologia de tots els documents, atès que aquests es publiquen tenint en compte la seriació cronològica, en un treball en què, per diverses raons, són molts els documents que necessiten una atenció especial en aquest sentit. Un cop acomplert aquest encàrrec, en quedava encara pendent un altre que podia modificar-lo: la revisió dels fons feta a consciència. Però no es podia posposar més ja que els components de l'equip havien assumit cadascun la comesa de redactar un estudi sobre algun dels molts temes que ofereixen aquests fons. Era pel juny de 2003 que se servia a tots un exemplar de tota l'obra. Dos d'aquests treballs podien repercutir en tot el volum i així va ser; en concret, l'establiment d'una orientació comuna sobre la grafia en català de les persones actives que figuren en els registres i l'aplicació de les pertinents orientacions gramaticals i sintàctiques en la construcció de les frases i la seva adequació a les normes actuals. Al mateix temps, també va tenir una incidència molt notable la revisió dels fons: es descobriren uns documents que, tot i ser els mateixos, figuraven com a peculiars, obligant a la refosa, seguint la normativa general. Aquest fet va comportar que en la numeració dels documents ja assignada quedessin forçosament en blanc tres documents perquè un dels dos llocs quedava en blanc. Es fa l'oportú advertiment al lector quan aquesta circumstància es fa evident (números 425, 1012 i 1445). Al mateix temps, va descobrir-se que uns altres documents, transcrits prèviament, s'havien obviat inexplicablement, i que uns altres havien restat oblidats. D'aquesta manera, els 1679 documents contemplats en el primer i urgent lliurament, es convertien en 1719, és a dir, quaranta més. Aquesta darrera novetat s'ha afegit al cos anterior amb l'anunci simple *Addenda*, ben descriptiu. Al mateix temps, es

revisaren tots els registres i es completà la bibliografia d'alguns documents. Amb aquests nous ingredients i alguns altres de més secundaris, s'ha donat per completa la revisió.

TRENTA-SIS SÈRIES DE L'ARXIU AMB DOCUMENTACIÓ DEL SEGLE XI

Són 37 les sèries de l'arxiu que contenen documentació del segle XI, una part de les 204 que en formen els fons, incloent-hi les de les seccions antigues de la catedral i les altres tres que en els darrers temps s'hi han incorporat, que tenen documents en pergami, solts o en llibre. Representen el 18,13%.

En el moment de la recerca definitiva de textos del segle XI, s'imposava una revisió feta directament sobre els documents, amb ajuda de les llistes ja confeccionades amb breus descripcions del contingut de cada peça o de la simple narració de la data de cada una.

Tots els originals en pergami solts es presentaven al mateix centre als transcriptors, mentre que per a les còpies en pergami dels *Libri Antiquitatum*, dels quals es disposa d'una còpia en fotografia en format més reduït, s'utilitzaren fotocòpies, en una tasca que hom pot qualificar d'esgotadora, com s'ha exposat abans. Llavors i també més tard calia arribar al "final" amb un treball complet. Es feia indispensable una comprovació posterior, aconduïda amb tota diligència des del moment que una altra entitat va acceptar la publicació de tot el treball.

Com a punt de partida es comptava, d'una banda, amb l'ajuda inestimable dels fitxers escrits a mà per mossèn Mas, que abastaven els *Diversorum A, B, C i D*, les sèries que contenen el major nombre dels documents conservats en l'original. També, i en paral·lel amb el que acabem de dir, guiant-nos així mateix pel treball de Mas —publicat—, es revisaven totes i cada una de les peces documentals copiades als *Libri Antiquitatum*, fet que permetia descobrir de quines se'n conserven els originals i destriar-les de les que l'han perdut i són, per tant, peça única.

Un altre camí seguit, especialment en els anys en què tots els fons en pergami van passar sistemàticament per la vista de qui escriu aquestes ratlles, va consistir a posar per escrit el resultat de la recerca a mesura que aquesta anava avançant en el marge de temps convingut en un principi, que anava del segle IX a l'any 1200, és a dir, els segles IX, X, XI i XII al complet. De cada document va

consignar-se, amb el número de la relació correlativa, el nom antic de la sèrie, el número identificatiu de cada document combinant unes xifres i lletres, si n'hi havia dos o més del mateix número, el nom del rei que figura a la fórmula de datació i el calaix on es dipositava cada sèrie. Atès, però, que la pesca en aquest mar no és abundosa, no va portar-se completament a port fins a la darrera etapa de preparació de tot el material, que inclou els quatre darrers anys, evidentment després que la primera ajuda econòmica s'hagués exhaurit del tot.

La tasca complementària acomplerta els darrers quatre anys ha portat a la revisió de tots els resultats suara esmentats, de forma directa en cada sèrie. A la vegada, calgué efectuar una comprovació de les diverses llistes provisionals, on s'annotava també el lliurament de fotocòpies. D'aquesta compulsua n'ha sortit, com ja hem indicat suara, la descoberta de tres documents que compten amb original i còpia i que, de moment, s'havien considerat per separat com si fossin documents diferents, i quaranta més entre els que ja se sabia que estaven pendents i els altres que per qüestions informàtiques s'havien extraviat. El gran volum de textos en dansa obligava a esmerçar-hi moltes hores.

Exposem a continuació el resultat final d'aquesta recerca minuciosa amb referència a cada fons, indicats amb la seva identificació moderna, de primer globalment i després amb detall. Per a un major coneixement de totes les seccions, recomanem al lector que doni una ullada al que Fàbrega va escriure en el volum del diplomatarí destinat als segles IX-X.

Des del punt de vista de la seva pertinença, distingim entre sèries de pergamins exclusivament i sèries que contenen documents en pergami i en paper. Aquesta segona modalitat és la més nombrosa i extensa, però a efectes de la documentació per al segle XI, és la ventafocs. Són presents 36 de les seves seccions, amb una diferència enorme en el nombre d'exemplars per part de cada una. Els pergamins estrictes sumen només cinc sèries, i els altres, trenta-un.

Cinc sèries exclusives en pergami

La secció destinada a la guarda de la documentació exclusivament en pergami i que se situa al marge de totes les altres seccions o sèries de l'arxiu té la identificació "1". És la secció designada Per-

gamins per antonomàsia. Consta de diversos apartats i continua oberta. Citem els fons que guarden documentació de la desena centúria.

De les cinc sèries representades aquí, només tres formen el gruix principal històric pel seu nombre. Són les que identifiquem amb els números 1, 2 i 4, adjunt a 1, que substitueixen les antigues Mitja Escala per a les dues primeres, i Diversorum per a les altres tres sèries segons Mas.

Les sèries 1-1 i 1-2 contenen documents de diversos segles, mentre que 1-4 és el distintiu del segle XI, com a part de l'antiga sèrie, intitolada abans i denominada després Diversorum C per Mas en l'apartat (b).

Dos números corresponen a les sèries 1-14 i 1-15, o dígits identificatius respectivament dels arxius del Col·legi de Beneficiats de Sant Sever i dels Comtes de Bell-lloc.

Heus-ne aquí el desglossament.

Pergamins 1-1

La sèrie 1-1 aporta 261 documents, tres dels quals són repetits, entre repetits simples —un— i bisos —dos—, que rebaixen la quantitat a 258 documents diferents. També conté el reduït nombre de cinc pergamins que inclouen cada un dos documents, designats amb la diferencial (a) i (b) posada a continuació del número del pergamí. Cosa que situa les unitats en pergamí en 259. Assenyalem també que són 103 els documents que disposen de la còpia consignada als Libri Antiquitatum (en endavant LA), inclosos i tres que estan repetits, dos documents d'altres sèries i un d'aquestes sèries que és repetit. Per tant, aquesta font aporta el total de 155 documents en exclusiva, amb l'esmentat matís. La relació detallada és la següent:

<i>Nº</i> <i>document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Nº diplo-</i> <i>matari</i>	<i>Nº</i> <i>document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Nº diplo-</i> <i>matari</i>
1-1-2136	08.03.1001	LA II 608-199	3	1-1-1187	30.04.1005	LA II 527-180	59
1-1-237(a)	27.03.1001	-	5	1-1-2061	15.05.1007	-	86
1-1-2319(b)	21.04.1001	-	1681	1-1-2395	27.05.1007	LA II 656-211	1686
1-1-2430	21.01.1002	-	19	1-1-1185	06.11.1007	-	91
1-1-2266	11.08.[1002]	-	1682	1-1-2308	11.02.1008	-	1688
1-1-2525	31.01.1003	-	30	1-1-1188	28.04.1008	LA II 306-100	103
1-1-1939	03.11.1004	-	50	1-1-2138	30.04.1008	-	104
1-1-712	21.12.1004	-	1683	1-1-873(a)	24.01.1009	-	116
1-1-834	17.04.1005	-	58	1-1-873(b)	24.01.1009	-	117

<i>Nº document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Nºdiplo- matarí</i>	<i>Nº document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Nºdiplo- matarí</i>
1-1-1190	21.03.1009	LA II 624-203	123	1-1-2331	29.08.1022	LAI 448-170	356
1-1-1820	06.03.1010	LAI 51-28	136	1-1-871	05.09.1022	-	357
1-1-2375	28.03.1010	-	138	1-1-2294	[19.01].1023	LA II 277-92	360
1-1-2357	03.10.1010	-	142	1-1-361	13.07.1023	LAI 757-284	368
1-1-1917	31.07.1011	-	163	1-1-872	22.09.1024	LAI 629-232	379
1-1-2378	06.12.1011	-	168	1-1-2343	02.11.1024	-	380
1-1-1919	20.01.1012	-	172	1-1-2137	24.02.1025	-	385
1-1-2059(a)	30.01.1012	-	174	1-1-1911	[11.04].1025	-	387
1-1-2059(b)	30.01.1012	-	175	1-1-2363	26.05.1025	LA II 237-81	388
1-1-1189	20.02.1012	LAI 48-26	176	1-1-2299	19.12.1026	LA II 281-93	399
1-1-1920	27.02.1012	-	177	1-1-2257	10.02.1028	-	408
1-1-331	04.03.1012	-	179	1-1-877	01.09.1028	LA III 15-6	419
1-1-1441	07.05.1013	-	199	1-1-2058	18.12.1028	-	422
1-1-2251(b)	30.09.1014	-	224	1-1-1906	01.03.1029	-	426
1-1-303 (b)	19.12.1014	LA IV 374-159	225	1-1-2337	12.03.1029	LA II 25-8	429
1-1-1191	07.02.1015	LA II 611-200	229	1-1-1194	02.04.1029	LA II 21-7	431
1-1-789	24.06.1015	-	239	1-1-303(a)	17.10.1029	LA IV 375-159	437
1-1-2420	11.04.1016	-	250	1-1-2149	18.05.1030	-	445
1-1-874	17.06.1016	LA III 247-96	254	1-1-2127	15.12.1030	-	449
1-1-2424	18.07.1016	-	255	1-1-2304	16.04.1031	-	463
1-1-1837	25.07.1016	-	256	1-1-322	[04.05].1031	LA II 309-101	465
1-1-1837	25.07.1016	-	257	1-1-2297	08.05.1031	-	466
1-1-2251(a)	26.09.1016	-	259	1-1-1940	[14].10.1031	-	471
1-1-2415	12.01.1017	-	264	1-1-312	31.10.1031	-	472
1-1-713	14.1.[1016-1017]	-	265	1-1-828	22.11.1031	-	473
1-1-1916	16.01.1017	-	266	1-1-2398	14.03.1032	LA II 259-87	478
1-1-2440	21-05.1017	LA II 251-85	274	1-1-703	05.04.1032	-	479
1-1-1434	26.06.1017	-	278	1-1-2425	17.07.[1032]	-	482
1-1-2131	11.07.1017	-	280	1-1-2237	08.08.1032	-	484
1-1-2394	10.09.1017	-	285	1-1-2408	01.05.1033	-	492
1-1-2493	15.09.1017	LAI 315-126	286	1-1-1516	15.09.1033	LA IV 152-53	497
1-1-2066	03.03.1018	LAI 285-114	295	1-1-1195	08.01.1034	LA II 296-97	500
1-1-1438	07.03.1019	-	310	1-1-1196	04.04.1034	LA II 132-50	505
1-1-1192	25.04.1019	LA IV 314-119	311	1-1-2126	20.04.1034	-	508
1-1-870	19.08.1019	LAI 422-160	318	1-1-1504	05.11.1034	LA II 241-81	518
1-1-2253	02.05.1020	-	326	1-1-879	31.01.1035	-	520
1-1-878(b)	25.12.1020	-	331	1-1-2129	01.02.1035	-	521
1-1-2431	21.01.1021	-	334	1-1-1198	03.08.1035	LA II 290-95	524
1-1-2414	08.06.1021	LAI 323-128	336	1-1-1925	31.03.1036	-	532
1-1-327	31.12.1021	-	340	1-1-1930	06.06.1036	-	535
1-1-2492	22.02.1022	-	348	1-1-2419	29.06.1037	-	556
1-1-1193	10.03.1022	LA II 291-95	349	1-1-2518	09.07.1037	-	557
1-1-2134	19.05.1022	-	352	1-1-1197	07.04.1039	LA II 165-60	575

<i>Nº document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Nº diplo- matari</i>	<i>Nº document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Nº diplo- matari</i>
1-1-2392	30.04.1040	LA III 281-107	587	1-1-1410	31.12.1054	-	877
1-1-260	11.04.1041	-	599	1-1-1809	17.04.1055	3-34 LA I 6-5	886
1-1-1512	20.04.1041	LA II 263-88	600	1-1-287	25.06.1055	LA II 141-52	888
1-1-2427	15.09.1041	-	601	1-1-2529	03.07.1055	LA IV 78-26	889
1-1-2511	15.05.1042	-	632	1-1-2369	23.11.1055	-	894
1-1-1199	09.07.1042	LA II 166-60	633	1-1-258	04.03.1056	-	899
1-1-332	[1042]	-	635	1-1-881	19.12.1056	-	916
1-1-878(a)	15.03.1043	-	639	1-1-2330	29.01.1057	LA I 627-232	920
1-1-1932	09.05.1043	-	643	1-1-2374	13.04.1057	-	927
1-1-2241	18.07.1043	LAI 193-83	648	1-1-1835	26.03.1057	-	930
1-1-2423	09.09.1043	-	652	1-1-1162	01.05.1057	-	937
1-1-2539	31.10.1043	LAI 839-302	654	1-1-2051	29.01.1059	-	979
1-1-2259	14.07.1044	-	671	1-1-2362	16.02.1059	-	982
1-1-2513	22.03.1045	LA IV 83-27	680	1-1-1886	22.04.1059	LA I 414-158	989
1-1-1936	28.06.1045	LA II 300-98	684	1-1-882	15.04.1060	-	997
1-1-2416	19.07.1045	-	685	1-1-800	05.05.1060	LA IV 134-46	999
1-1-2542	18.11.1045	-	688	1-1-785	13.07.1060	-	1004
1-1-1924	01.05.1046	-	696	1-1-2358	02.10.1060	-	1013
1-1-2335	11.10.1046	LA II 269-90	703	1-1-2379	07.04.1061	-	1024
1-1-1200	29.10.1046	LA IV 295-115	705	1-1-296	01.11.1061	-	1030
1-1-2494	19.02.1047	-	713	1-1-1530	05.02.1062	1-1-2324	1034
1-1-875	03.04.1047	LA II 14-5	716	1-1-2324	cf n.º anterior	-	-
1-1-2515	03.05.1047	LA IV 76-25	719	1-1-1439	19.08.1064	-	1063
1-1-2527	08.07.1047	-	722	1-1-2396	17.11.1064	LA II 225-78 LA II 213-74	1067
1-1-2293	02.05.1048	-	735	1-1-2309	05.02.1065	LA IV 39-13	1074
1-1-1936	28.06.1048	LA II 300-98	738	1-1-2406	09.03.1066	LA II 125-47	1101
1-1-2317	02.07.1050	-	763	1-1-2413	28.03.1066	-	1104
1-1-2373	31.10.1050	-	769	1-1-780	18.12.1066	LA IV 84-27	1118
1-1-1836	26.05.1051	-	776	1-1-2421	23.12.1066	LA IV 84-25	1120
1-1-2053	28.10.1051	-	782	1-1-716	17.05.1067	LAI 375-144	1133
1-1-311	24.01.1052	LA II 321-105	787	1-1-1926	04.07.1067	LAI 639-235	1138
1-1-1912	22.03.1052	-	795	1-1-714	26.09.1067	-	1147
1-1-783	30.05.1052	LA II 270-90	804	1-1-2364	06.03.1068	-	1161
1-1-2301	31.05.1052	-	805	1-1-2536	26.04.1068	-	1169
1-1-2255	06.12.1052	-	814	1-1-2367	13.06.1068	-	1172
1-1-876	29.01.1053	-	818	1-1-314	24.04.1069	-	1183
1-1-1834	16.03.1053	LA II 71-25	823	1-1-2517	21.06.1069	-	1184
1-1-237(b)	30.04.1053	-	827	1-1-2295	10.08.1069	-	1185
1-1-2325	27.06.1053	-	830	1-1-1929	14.09.1069	-	1186
1-1-2171	11.08.1053	-	833	1-1-2312	14.10.1069	LAI 386-131	1188
1-1-2368	07.03.1054	-	856	1-1-1838	30.11.1069	-	1191
1-1-2332	06.04.1054	-	862	1-1-2254	15.02.1070	-	1193
1-1-2333	07.09.1054	LAI 104-49	869				

<i>N.º document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>N.º diploma- matari</i>	<i>N.º document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>N.º diploma- matari</i>
1-1-2360	13.06.1070	LA II 43-15	1199	1-1-2359	20.06.1085	LA III 333-129	1456
1-1-880	23.02.1072	LAI 433-164	1210	1-1-2385	07.07.1086	-	1467
1-1-480	[31.03.1072]	-	1213	1-1-2314	15.09.1086	LA II 57-20	1471
1-1-1436	11.04.1072	-	1214	1-1-1908	25.03.1088	LA II 234-80	1489
1-1-2328	25.06.1072	-	1221	1-1-305	22.04.1088	-	1712
1-1-2514	10.01.1073	-	1224	1-1-2422	04.05.1088	-	1493
1-1-1928	27.01.1073	LA II 164-60	1226	1-1-829	13.04.1089	-	1713
1-1-702	27.01.1073	LAI 354-138	1228	1-1-2054	08.02.1090	-	1516
1-1-2300	05.04.1073	LAI 803-294	1236	1-1-1806	25.07.1092	-	1550
1-1-2315	27.04.1073	LA II 45-16	1238	1-1-2128	12.08.1092	LAI 821-298	1551
1-1-2307	17.06.1073	LA II 271-90	1241	1-1-790	21.11.1092	-	1553
1-1-1437	04.10.1073	LA II 244-83	1245	1-1-2234	16.01.1093	LAI 406-155	1562
1-1-2248	03.06.1074	-	1259	1-1-2246	05.03.1093	-	1568
1-1-354	28.08.1075	LA IV 304-117	1283	1-1-246	14.01.1094	LAI 409-156	1599
1-1-2271	10.10.1075	LA II 367-124	1285	1-1-320	12.11.1094	LA III 360-139	1611
1-1-1937	11.02.1076	-	1293	1-1-1186	19.12.1094	-	1613
1-1-256	05.05.1076	LA II 202-70	1296	1-1-2306	03.03.1095	LA III 250-97	1616
1-1-1866	09.05.1076	1-1-1866bis	1297	1-1-299	29.09.1095	LAI 52-28	1621
1-1-1866bis	cf. n.º ant.	-	-	1-1-250	06.03.1096	-	1629
1-1-2289	27.03.1077	LA II 223-77	1314	1-1-1402	31.03.1096	-	1630
1-1-2361	23.06.1078	LA III 20-10	1332	1-1-883	01.12.1096	-	1632
1-1-2522	20.10.1078	LAI 838-302	1338	1-1-588	11.03.1097	LAI 553-204 LA III 197-74	1635
1-1-2245	19.12.1078	LA IV 43-14	1341	1-1-1177	23.10.1097	1-1-1177bis	1642
1-1-518	20.02.1079	-	1345	1-1-1177bis	cf. n.º anterior	-	-
1-1-1933	[1078-1079]	LA II 180-64	1358	1-1-2179	02.06.1098	LA IV 197-71	-
1-1-1942	16.05.1080	LAI 112-52	1366	-	-	1-2-684 1-2-621	1654
1-1-711	18.12.1080	-	1376	1-1-2322	13.07.1098	LA II 12-4	1655
1-1-1430	02.07.1081	-	1386	1-1-2288	27.10.1098	LA IV 80-26 LA IV 24-8	1656
1-1-2238	18.01.1082	LA II 349-117	1394	1-1-313	19.11.1098	LA II 151-55	1657
1-1-1409	18.03.1082	-	1398	1-1-788	18.09.1099	-	1664
1-1-2298	30.04.1082	-	1400	1-1-255	21.03.1100	-	1666
1-1-2355	19.11.1082	LAI 557-206	1414	1-1-302	17.04.1100	-	1668
1-1-1435	23.07.1083	LAI 205-88	1424	1-1-362	11.06.1100	LAI 50-27	1669
1-1-779	23.07.1083	LAI 361-140	1425	1-1-1844	18.12.1100	LA IV 87-28	1719
1-1-1406	29.07.1083	-	1426	1-1-1433	[s. xi]	-	1677
1-1-1440	09.08.1083	-	1710				
1-1-2102	05.11.1083	LA IV 28-9	1430				
1-1-884	13.01.1085	-	1449				

Pergamins 1-2

La sèrie 1-2 aporta 276 documents, tres dels quals són repetits, entre simples —dos— i bisos —un—, que fan rebaixar la xifra i la

deixen en 273 documents diferents. També té el reduït nombre de 2 pergamins que inclouen cada un dos documents, designats amb la diferencial (a) i (b) adjunta al número del pergami, que dona un total de 277 unitats en pergami. Assenyalem també que són 140 els documents que disposen de la còpia consignada a LA, inclosos tres de repetits i exclòs un de la sèrie I-I. La relació detallada és la següent:

<i>Nº</i> <i>document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Nºdiplo-</i> <i>matari</i>	<i>Nº</i> <i>document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Nºdiplo-</i> <i>matari</i>
1-2-728	08.02.1001	-	1	1-2-768	30.06.1015	LA I 641-236	240
1-2-533	20.05.1001	-	9	1-2-1257	12.09.1015	LA IV 49-15	242
1-2-752	11.07.1002		24	1-2-1507	30.01.1016	LA II 48-17	244
1-2-579	26.08.1002	-	27	1-2-1674	18.02.1016	-	245
1-2-657	11.03.1003	-	34	1-2-730	05.10.1016	LA II 159-58	260
1-2-1577	19.10.1003	-	39	1-2-818	13.11.1016	-	261
1-2-813	19.08.1004	LA I 395-151 LA I 322-130	49	1-2-1457	22.01.1017	-	267
1-2-1191	12.01.1006	-	70	1-2-810	15.04.1017	LA IV 307-118	271
1-2-1429	25.02.1007	-	81	1-2-792	31.05.1017	-	275
1-2-1431	08.02.1008	-	93	1-2-537	09.02.1018	LA I 398-152	292
1-2-1262	06.03.1008	-	96	1-2-1775	03.03.1018	-	296
1-2-1416	25.03.1008	-	101	1-2-1655	02.09.1018	LA I 396-151	301
1-2-1336	22.06.1008	LA II 577-192	107	1-2-1494	16.10.1018	-	303
1-2-1697	12.08.1008	-	108	1-2-1292	13.02.1019	LA I 341-133	308
1-2-1536	03.03.1010	LA IV 213-79	134	1-2-661	18.02.1019	LA I 78-39	309
1-2-772	17.09.1010	-	141	1-2-581	31.05.1019	-	315
1-2-777(a)	06.12.1010	-	147	1-2-750	18.01.1020	LA III 370-142	322
1-2-777(b)	06.12.1010	-	148	1-2-1294	03.05.1020	LA I 464-176	327
1-2-1495	[febr.-març].1011	LA II 70-24	159	1-2-756	14.05.1020	LA I 374-144	328
1-2-1064	[1010-1011]	-	171	1-2-690	22.04.1021	-	335
1-2-470	28.01.1012	-	173	1-2-1314	13.04.1022	LA IV 81-26	350
1-2-1373	21.03.1012	-	180	1-2-122	12.08.1022	-	353
1-2-1021	06.09.1012	LA II 324-106	185	1-2-134	16.03.1023	-	362
1-2-504	14.09.1012	LA II 37-12	186	1-2-1437	05.05.1023	LA I 408-156	366
1-2-575	06.12.1012	LA II 79-27	191	1-2-473	03.06.1024	1-2-473bis LA III 137-48	376
1-2-1634	16.01.1013	-	195	1-2-473bis	cf. n.º ant.	-	-
1-2-1514	30.09.1013	-	203	1-2-888	18.12.1024	-	381
1-2-1527	21.11.1013	-	207	1-2-1543	17.02.1025	-	383
1-2-644	04.01.1014	-	210	1-2-1419	07.03.1026	-	393
1-2-1112	14.04.1014	-	217	1-2-837	19.03.1026	-	395
1-2-662	11.05.1014	LA II 22-7	219	1-2-719	21.02.1028	-	410
1-2-689	22.12.1014	-	226	1-2-1178	21.04.1028	-	411
1-2-702	22.12.1014	-	227	1-2-1455	28.02.1028	-	413
1-2-609	18.05.1015	LA III 298-114	236	1-2-1517	03.03.1029	-	428

<i>Nº document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Nºdiplo- matari</i>	<i>Nº document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Nºdiplo- matari</i>
1-2-836	29.04.1029	-	432	1-2-960	12.12.1049	-	1699
1-2-959	28.04.1029	LA IV 294-115	433	1-2-1398	26.05.1050	-	762
1-2-1382	01.05.1029	LA I 449-171	434	1-2-132	17.04.1051	LA II 150-55	775
1-2-553	28.04.1030	LA II 366-123	443	1-2-1189	23.07.1051	LA IV 282-112	778
1-2-650	06.05.1030	-	444	1-2-145	09.08.1051	LA II 301-98	779
1-2-907	23.12.1030	-	450	1-2-651	29.08.1051	-	781
1-2-965	31.12.1030	-	451	1-2-178	01.01.1052	LA II 297-97	785
1-2-1212	03.06.1031	-	467	1-2-930	[24.01.1052]	-	1700
1-2-1139	17.02.1032	LA I 118-56	477	1-2-1236	14.03.1052	-	792
1-2-1350	26.05.1032	LA IV 62-19	481	1-2-1135	28.07.1052	-	806
1-2-1504	11.07.1033	-	493	1-2-1278	14.09.1052	LA I 319-127	809
1-2-1397	26.03.1034	-	504	1-2-215	26.09.1052	LA II 289-95	810
1-2-749	25.05.1034	-	510	1-2-935	21.12.1052	LA II 249-84	815
1-2-625	09.07.1034	LA IV 445-191	513	1-2-216	04.01.1053	LA II 192-67	1701
1-2-700	[02.10].1035	-	526	1-2-1571	27.04.1053	-	826
1-2-1011	29.01.1036	LA I 431-163	529	1-2-217	04.05.1053	LA II 207-72	828
1-2-1312	18.02.1036	-	543	1-2-1486	08.06.1053	LA IV 157-54	829
1-2-1219	03.08.1037	-	558	1-2-221	04.07.1053	LA II 172-62	831
1-2-1276	05.05.1038	LA II 240-82	568	1-2-686	[febr.-jul.1053]	-	832
1-2-1291	14.10.1038	LA III 232-88	570	1-2-1352	02.11.1053	-	838
1-2-791	25.10.1040	LA II 61-21	590	1-2-218	16.01.1054	LA II 310-102	849
1-2-97	30.01.1041	LA III 110-41	595	1-2-406	17.02.1054	LA II 344-155	854
1-2-142	01.10.1041	LA III 297-113	602	1-2-1425	22.03.1054	-	859
1-2-1301	30.11.1041	LA III 364-140	609	1-2-220	24.04.1054	LA II 295-112	860
1-2-1508	09.02.1042	LA I 458-174	618	1-2-1672	30.03.1054	-	861
1-2-783	04.02.1043	-	636	1-2-1540	17.06.1054	LA III 183-66	867
1-2-1333	12.05.1043	-	644	1-2-948	17.12.1054	LA II 60-21	875
1-2-1287	02.12.1043	-	656	1-2-1436	17.03.1055	LA IV 64-20	884
1-2-1310	28.12.1044	LA I 607-244	675	1-2-1313	26.12.1055	-	895
1-2-1417	23.01.1045	-	677	1-2-1701	04.03.1056	-	900
1-2-1446	01.08.1045	-	686	1-2-1526	30.05.1056	LA I 287-115	906
1-2-1347	25.01.1046	LA II 276-91	690	1-2-1360	23.06.1056	-	907
1-2-78	11.03.1046	LA II 230-79	692	1-2-1499	09.09.1056	-	908
1-2-1252	27.04.1047	-	718	1-2-219	27.03.1057	LA IV 153-53	931
1-2-1663	28.05.1047	-	721	1-2-1409	30.04.1057	-	936
1-2-80	20.09.1047	LA II 294-96	723	1-2-1244	15.06.1057	-	943
1-2-79	16.04.1048	LA II 135-50	733	1-2-1464	25.07.1057	-	945
1-2-40	09.08.1048	LA II 218-76	1698	1-2-952	29.10.1057	LA II 69-24	948
1-2-1213	28.08.1048	LA I 403-154	741	1-2-976	01.02.1058	-	953
1-2-42	19.10.1048	LA II 260-87	744	1-2-874	20.06.1058	-	962
1-2-100	14.11.1048	LA II 293-96	747	1-2-1484	29.11.1058	LA IV 54-17	975
1-2-1435	21.02.1049	-	751	1-2-1500	30.11.1058	-	976
1-2-102	04.08.1049	LA IV 29-7	756	1-2-1354	04.04.1059	LA III 366-140	986

<i>Nº document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Nº diplo- matari</i>	<i>Nº document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Nº diplo- matari</i>
1-2-1424	07.08.1059	-	993	1-2-1283	24.02.1073	-	1231
1-2-741	12.05.1060	LA IV 140-48	1002	1-2-835	04.01.1074	-	1247
1-2-909	15.07.1060	LA I 364-141	1005	1-2-812	08.03.1074	-	1255
1-2-811	29.08.1060	LA II 83-28	1009	1-2-1306	14.04.1074	LA IV 34-11	1258
1-2-775	[juny-ag.1060]	-	1010	1-2-1811	06.12.1074	-	1266
1-2-714	21.09.1060	LA I 331-130	1011	1-2-614	01.02.1075	LA III 192-69	1268
1-2-222	09.03.1061	LA III 38-17	1022	1-2-99	04.07.1075	-	1280
1-2-295	27.07.1061	LA I 308-122	1027	1-2-424	01.09.1075	LA IV 306-117	1284
1-2-296	31.03.1063	LA I 387-148	1045	1-2-1422	06.06.1076	-	1302
1-2-1509	23.07.1063	-	1051	1-2-1281	20.07.1076	LA I 611-226	1304
1-2-1463	21.10.1064	LA III 358-138	1065	1-2-937	26.01.1077	-	1309
1-2-299	16.06.1065	LA I 351-137	1082	1-2-746	25.03.1077	LA II 55-19	1312
1-2-319	28.08.1065	LA II 28-9	1088	1-2-715	25.03.1077	LA II 33-11	1313
1-2-663	29.09.1065	LA III 180-66	1089	1-2-1423	13.01.1078	LA I 201-85 LA I 376-145	1325
1-2-1374	28.01.1066	-	1095	1-2-871	23.08.1078	LA II 59-21	1333
1-2-1316	04.02.1066	-	1097	1-2-1688	01.11.1078	LA I 634-234	1334
1-2-316	07.03.1066	LA II 190-67	1100	1-2-1479	05.10.1078	-	1335
1-2-1669	18.06.1066	-	1109	1-2-475	25.10.1078	LA II 154-54	1337
1-2-1567	26.08.1066	LA III 39-18	1112	1-2-889	29.11.1079	LA I 444-168	1355
1-2-1407	05.09.1066	-	1114	1-2-491	13.01.1080	LA I 640(a)-236	1360
1-2-1443	25.10.1066	-	1115	1-2-576	24.06.1080	LA II 633-234	1367
1-2-1299	11.04.1067	-	1129	1-2-478	21.07.1080	LA I 322-128	1368
1-2-150	13.05.1067	-	1132	1-2-573	13.02.1081	LA II 288-94 LA II 319-104	1379
1-2-1016	23.06.1067	LA II 173-62	1136	1-2-869	12.03.1081	-	1381
1-2-1293	20.07.1067	-	1139	1-2-574	23.03.1081	LA IV 309-118	1382
1-2-1404	06.08.1067	-	1142	1-2-54	26.10.1081	LA I 235(2)-98	1388
1-2-355	01.12.1067	LA II 299-98	1151	1-2-1394	02.01.1082	LA III 369-141	1392
1-2-565	16.01.1068	-	1157	1-2-82	18.06.1082	LA III 302-116	1405
1-2-720	19.02.1068	LA II 49-18	1158	1-2-1493	24.09.1082	-	1410
1-2-388	09.03.1068	LA II 170-61	1163	1-2-737	26.11.1082	LA II 167-60	1415
1-2-1403	09.03.1068	LA II 42-15	1164	1-2-867	09.09.1083	-	1427
1-2-1295	30.09.1068	LA I 415-158	1176	1-2-1187	23.02.1084	-	1436
1-2-1289	17.04.1069	-	1182	1-2-1346	04.07.1084	-	1441
1-2-1006	10.11.1069	LA I 425-161	1189	1-2-747	09.08.1084	-	1444
1-2-400	13.11.1069	LA I 657-242	1190	1-2-588	05.09.1084	LA II 24-8	1446
1-2-717	[1063-1069]	-	1192	1-2-953	24.04.1085	LA IV 37-12	1453
1-2-358	30.03.1070	LA III 37-17	1195	1-2-1002	11.05.1085	LA II 85-29	1455
1-2-1396	11.05.1070	-	1198	1-2-637	21.08.1086	-	1470
1-2-61	[1069-1070]	LA II 424-144	1202	1-2-593	09.10.1087	LA II 139-52	1479
1-2-674	20.07.1071	LA IV 175-63	1205	1-2-1385	09.02.1088	-	1486
1-2-1053	30.07.1071	-	1206	1-2-1353	23.02.1088	-	1487
1-2-1004	28.01.1072	LA II 62-22	1208				
1-2-1521	23.12.1072	-	1223				

<i>N.º document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>N.º diploma- matari</i>	<i>N.º document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>N.º diploma- matari</i>
1-2-136	23.08.1089	-	1509	1-2-710	20.04.1094	-	1607
1-2-1285	13.10.1089	LAI 434-164	1510	1-2-1811	03.07.1094	LA III 387-131	1608
1-2-479	29.01.1090	LAI 401-153	1515	1-2-1466	14.10.1094	-	1610
1-2-606	28.06.1090	LAI 765-286	1522	1-2-1192	19.08.1095	-	1620
1-2-1225	19.03.1091	LAI 829-300	1531	1-2-659	06.10.1095	-	1622
1-2-873(a)	26.04.1091	LA III 119-42	1532	1-2-1485	30.10.1095	-	1624
1-2-873(b)	cf. n.º ant.	-	-	1-2-981	13.12.1096	LAI 754-181	1634
1-2-713	11.11.1091	LA III 252-98	1539	1-2-1815	11.08.1097	LAI 149-68	1641
1-2-1047	[1091]	LAI 456-173	1541	1-2-620	11.03.1098	LA II 219-76	1651
1-2-1503	23.07.1092	LAI 404-154	1549	1-2-701	29.04.1098	LAI 802-294	1653
1-2-1812	23.10.1092	LAI 330-130	1552	1-2-621	02.06.1098	1-1-2179 LA IV 197-71	- 1654
1-2-158	[1092]	-	1558	1-2-684	cf. núm. ant.	-	-
1-2-1361	29.01.1093	LAI 407-155	1563	1-2-597	29.12.1098	LAI 558-206	1659
1-2-1505	09.02.1093	-	1564	1-2-1434	11.01.1099	-	1660
1-2-595	01.03.1093	LA II 174-62	1567	1-2-961	18.05.1100	-	1718
1-2-667	07.03.1093	-	1569	1-2-1288	19.10.1100	-	1673
1-2-1813	16.07.1093	LA III 249-97	1587	1-2-970	[s. XI]	-	1676
1-2-1406	26.10.1093	LAI 405-155	1592	1-2-788	20.11.[s. XI]	LA II 328-107	1678
1-2-840	29.12.1093	-	1597	1-2-739	[s. XI]	LA IV 161-55	1679

Pergamins 1-4

La sèrie 1-4 aporta 362 documents, dos dels quals són repetits simples, que fan rebaixar la xifra i la deixen en 360 documents diferents. També comporta el reduït nombre de 2 pergamins que contenen cada un dos documents, designats amb la diferencial (a) i (b) posada a continuació del número del pergami, i situa el nombre d'unitats en pergami en 357. Assenyaem també que només són setze els documents que disposen de la còpia consignada a LA. La relació detallada és la següent:

<i>N.º doc.</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>N.º diploma- matari</i>	<i>N.º doc.</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>N.º diploma- matari</i>
1-4-1	28.03.1001	-	6	1-4-12	27.11.1003	-	40
1-4-2	04.07.1001	-	10	1-4-9	05.12.1003	-	41
1-4-3	01.10.1001	-	11	1-4-11	01.02.1004	-	43
1-4-4	01.10.1001	-	12	1-4-10	[02],01.1005	LA II 127-48	51
1-4-5	13.06.1001	-	22	1-4-343	18.02.1005	-	53
1-4-6	02.11.1002	-	28	1-4-13	24.04.1006	-	73
1-4-7	18.07.1003	-	36	1-4-15	29.09.1006	-	78
1-4-8	21.08.1003	-	37	1-4-14	18.02.1007	-	80

<i>N.º doc.</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>N.º diplo- matari</i>	<i>N.º doc.</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>N.º diplo- matari</i>
1-4-354	13.10.1007	-	89	1-4-62	27.04.1019	-	312
1-4-16	22.02.1008	-	95	1-4-331(a)	27.07.1019	-	317
1-4-17	11.11.1008	-	112	1-4-57	19.09.1019	-	319
1-4-19	11.03.1009	-	122	1-4-56	08.01.1020	-	321
1-4-20	02.04.1009	-	127	1-4-58	18.11.1020	-	330
1-4-21	04.03.1010	-	135	1-4-59	07.01.1021	-	332
1-4-22	17.04.1010	-	139	1-4-60	22.01.1021	-	333
1-4-27	09.10.1010	LA II 701-223	143	1-4-63	08.08.1021	-	337
1-4-18	[1009-1010]	-	150	1-4-61	10.02.1022	-	346
1-4-23	08.01.1011	-	151	1-4-65	14.08.1022	-	355
1-4-24	15.01.1011	-	152	1-4-66	28.09.1022	-	358
1-4-25	01.03.1011	-	155	1-4-64	18.01.1023	-	359
1-4-26	18.04.1011	-	161	1-4-345	03.01.1024	-	371
1-4-31	13.08.1011	-	165	1-4-67	17.01.1024	-	373
1-4-32	14.10.1011	-	166	1-4-68	04.03.1024	-	375
1-4-28	12.12.1011	-	169	1-4-73	14.07.1024	-	377
1-4-47	01.03.1012	-	178	1-4-70	02.02.1025	-	382
1-4-29	25.04.1012	-	181	1-4-71	19.02.1025	-	384
1-4-30	03.05.1012	-	182	1-4-72	15.03.1025	-	386
1-4-40(b)	01.10.1012	-	1690	1-4-76	29.09.1025	-	390
1-4-34	24.09.1012	-	187	1-4-74	09.12.1025	-	391
1-4-53	18.11.1012	-	190	1-4-75	08.03.1026	-	394
1-4-33	27.12.1012	LA II 298-97	193	1-4-69	19.05.1026	-	397
1-4-37	15.09.1013	-	202	1-4-77	23.12.1026	-	401
1-4-179	12.08.[1000-1013]	-	209	1-4-333	31.12.1026	-	402
1-4-55	20.02.1014	-	213	1-4-100(a)	[1026-1027]	-	406
1-4-35	23.03.1014	-	214	1-4-79(a)	[20.02].1028	-	409
1-4-36	16.06.1014	-	220	1-4-80	27.04.1028	-	414
1-4-40(a)	13.08.1014	-	222	1-4-81	19.06.1028	-	416
1-4-41	31.08.1014	-	223	1-4-83	18.01.1029	-	424
1-4-38	24.05.1015	-	237	1-4-84	01.03.1029	-	427
1-4-39	06.06.1015	-	238	1-4-85	24.03.1029	-	430
1-4-42	11.03.1016	-	248	1-4-86	01.06.1029	-	435
1-4-43	27.03.1016	-	249	1-4-82	01.12.1029	-	438
1-4-44	25.04.1016	-	251	1-4-89	19.12.1030	-	439
1-4-45	07.05.1016	-	252	1-4-87	28.12.1029	-	440
1-4-46	22.12.1016	-	263	1-4-78(b)	[1028-1029]	-	442
1-4-48	04.05.1017	-	273	1-4-88	19.05.1030	-	446
1-4-49	06.07.1017	-	279	1-4-96	12.08.1030	-	448
1-4-50	17.08.1017	-	283	1-4-90	28.01.1031	-	452
1-4-51	06.11.1017	-	284	1-4-91	01.02.1031	-	453
1-4-52	22.10.1017	-	288	1-4-92	15.03.1031	-	455
1-4-54	11.01.1019	-	307	1-4-93	17.03.1031	-	456

<i>N.º doc.</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>N.º diplo- matari</i>	<i>N.º doc.</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>N.º diplo- matari</i>
1-4-94	18.03.1031	-	457	1-4-133	13.01.1044	-	657
1-4-95	22.04.1031	-	464	1-4-134	13.01.1044	-	658
1-4-97	31.07.1031	-	468	1-4-135	28.01.1044	-	660
1-4-355	[996-1031]	-	474	1-4-136	01.03.1044	-	664
1-4-78(a)	[996-1031]	-	475	1-4-137	17.04.1044	-	667
1-4-344	19.07.1032	-	483	1-4-141	18.07.1044	-	672
1-4-98	07.10.1032	-	486	1-4-142	23.07.1044	-	673
1-4-99	01.11.1032	LA I 380-146	487	1-4-140	13.05.1045	-	682
1-4-101	08.06.1034	-	511	1-4-208	01.08.1045	-	1697
1-4-102	10.08.1034	-	515	1-4-143	24.02.1046	-	691
1-4-103	15.01.1035	-	519	1-4-144	14.03.1046	-	693
1-4-104	16.04.1035	-	522	1-4-145	23.03.1046	-	694
1-4-105	16.05.1035	-	523	1-4-146	28.05.1046	-	697
1-4-100(b)	[1034-1035]	-	528	1-4-147	04.06.1046	-	698
1-4-106	01.03.1036	-	530	1-4-148	17.11.1046	-	707
1-4-107	20.03.1036	-	531	1-4-149	18.11.1046	-	708
1-4-108	11.05.1036	-	534	1-4-150	27.02.1047	-	714
1-4-109	07.08.1036	-	538	1-4-151	05.12.1047	-	725
1-4-110	09.08.1036	LA II 338-114	539	1-4-152	06.12.1047	-	726
1-4-111	07.03.1037	-	544	1-4-153	18.02.1048	-	728
1-4-112	13.05.1037	-	552	1-4-156	03.09.1048	-	742
1-4-113	18.03.1038	-	565	1-4-155(a)	09.11.1048	-	746
1-4-114	21.03.1038	-	566	1-4-154	11.03.1049	-	752
1-4-115	24.03.1038	-	567	1-4-157	31.03.1049	-	753
1-4-116	09.01.1039	-	571	1-4-159	26.07.1049	-	755
1-4-117	15.03.1039	-	573	1-4-155(b)	[1048-1049]	-	757
1-4-118	03.04.1039	-	574	1-4-158	23.04.1050	-	759
1-4-119	08.08.1039	-	577	1-4-162	22.07.1050	-	764
1-4-121	14.11.1039	-	580	1-4-160	12.10.1050	-	768
1-4-120	30.11.1039	-	581	1-4-163	09.03.1051	-	774
1-4-122	09.03.1040	-	586	1-4-169	12.07.1051	-	777
1-4-123	07.06.1040	-	588	1-4-249	28.12.1051	-	783
1-4-124	31.01.1041	-	596	1-4-164	01.01.1052	-	784
1-4-125	22.02.1041	-	597	1-4-165	12.02.1052	-	789
1-4-126	13.02.1042	-	619	1-4-166	22.02.1052	-	790
1-4-330	06.03.1042	-	621	1-4-161	15.03.1052	-	793
1-4-127	21.03.1042	-	623	1-4-167	10.04.1052	-	798
1-4-128	21.04.1042	-	626	1-4-168	28.05.1052	-	803
1-4-129	10.05.1042	-	631	1-4-170	14.10.1052	-	811
1-4-130	15.03.1043	-	640	1-4-171	30.11.1052	-	813
1-4-131	05.06.1043	-	646	1-4-172	05.03.1053	-	821
1-4-138	27.07.1043	-	649	1-4-173	10.03.1053	-	822
1-4-132	18.11.1043	-	655	1-4-174	19.03.1053	-	824

<i>N.º doc.</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>N.º diplo- matari</i>	<i>N.º doc.</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>N.º diplo- matari</i>
1-4-175	23.09.1053	-	835	1-4-217	17.12.1061	-	1032
1-4-185	11.10.1053	-	836	1-4-218	01.06.1062	-	1037
1-4-176	25.11.1053	-	841	1-4-220	11.10.1062	-	1039
1-4-338(a)	23.12.1053	-	845	1-4-221	28.11.1062	-	1040
1-4-181	24.01.1054	-	851	1-4-222	22.01.1063	-	1042
1-4-182	06.02.1054	-	852	1-4-223	08.02.1063	-	1043
1-4-183	07.02.1054	-	853	1-4-224	01.04.1063	-	1046
1-4-184	22.02.1054	-	855	1-4-226	17.09.1063	-	1048
1-4-186	06.11.1054	-	872	1-4-225	30.05.1063	-	1705
1-4-187	05.12.1054	-	874	1-4-227	24.10.1063	-	1049
1-4-139	20.01.1055	LA II 316-103	880	1-4-228	20.11.1063	-	1050
1-4-189	04.01.1056	-	896	1-4-229	05.12.1063	-	1052
1-4-188	31.01.1056	-	898	1-4-230	02.01.1064	-	1053
1-4-190	11.05.1056	-	901	1-4-231	18.05.1064	-	1060
1-4-191	05.10.1056	-	910	1-4-234	18.07.1064	-	1062
1-4-192	29.10.1056	-	911	1-4-232	28.08.1064	-	1064
1-4-193	27.11.1056	LA II 318-104	913	1-4-233	12.12.1064	-	1706
1-4-194	31.01.1057	-	921	1-4-335	29.12.1064	-	1071
1-4-195	[05].02.1057	-	922	1-4-235	29.11.1065	-	1090
1-4-196	24.04.1057	-	934	1-4-236(b)	12.02.1066	-	1098
1-4-197	15.06.1057	LA II 320-105	942	1-4-237	25.03.1066	-	1103
1-4-198	23.07.1057	-	944	1-4-238	21.11.1066	-	1116
1-4-332	25.01.1058	-	951	1-4-239	18.12.1066	-	1119
1-4-199	01.09.1058	LA II 133-50	952	1-4-242	10.04.1067	-	1128
1-4-200	08.02.1058	-	954	1-4-241	23.06.1067	-	1137
1-4-201	09.02.1058	-	955	1-4-243	27.08.1067	-	1144
1-4-202	01.05.1058	-	957	1-4-236(a)	20.12.1067	-	1153
1-4-203	06.08.1058	-	968	1-4-244	12.01.1068	-	1156
1-4-207	19.07.1058	-	969	1-4-347	22.02.1068	-	1159
1-4-204	21.10.1058	-	972	1-4-245	04.03.1068	-	1160
1-4-205	19.11.1058	-	974	1-4-248	21.04.1068	-	1168
1-4-334	[08.02].1059	-	981	1-4-250	05.07.1068	-	1173
1-4-206	08.03.1059	-	985	1-4-240	19.08.1068	-	1174
1-4-346	18.04.1059	-	988	1-4-247	26.09.1068	-	1175
1-4-210	26.06.1059	-	991	1-4-252	24.03.1072	-	1212
1-4-209	24.04.1060	-	998	1-4-253	21.04.1072	-	1215
1-4-211	25.07.1060	-	1006	1-4-260	25.06.1072	LAI 86-41	1220
1-4-212	09.08.1060	-	1007	1-4-254	27.01.1073	-	1227
1-4-213	21.08.1060	-	1008	1-4-255	28.01.1073	-	1229
1-4-214	01.12.1060	-	1017	1-4-256	08.02.1073	-	1230
1-4-215	22.02.1061	-	1020	1-4-251	07.03.1073	-	1232
1-4-219	29.06.1061	-	1026	1-4-257	27.03.1073	-	1235
1-4-216	21.11.1061	-	1031	1-4-258	15.05.1073	-	1239

<i>N.º doc.</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>N.º diplo- matari</i>	<i>N.º doc.</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>N.º diplo- matari</i>
1-4-264	09.07.1073	-	1242	1-4-296	03.01.1088	-	1483
1-4-259	01.09.1073	-	1243	1-4-297	23.01.1088	-	1484
1-4-261	03.09.1073	LAI 386-148	1244	1-4-298	26.02.1088	-	1488
1-4-262	28.01.1074	-	1250	1-4-180	27.03.1088	-	1490
1-4-263	11.02.1074	-	1252	1-4-299	21.09.1088	-	1496
1-4-265	02.09.1074	-	1261	1-4-300	12.02.1089	-	1500
1-4-266	04.11.1074	-	1264	1-4-301	02.04.1089	-	1505
1-4-267	20.03.1075	-	1272	1-4-351	25.07.1089	-	1506
1-4-268	03.11.1075	-	1286	1-4-302	05.08.1089	-	1507
1-4-269	10.01.1076	-	1289	1-4-303	28.12.1089	-	1513
1-4-341	26.01.1076	-	1292	1-4-305	[25.02].1090	-	1517
1-4-270	18.04.1076	-	1294	1-4-304	07.03.1090	-	1518
1-4-271	27.05.1076	-	1300	1-4-306	03.11.1090	-	1527
1-4-272	24.10.1076	-	1306	1-4-307	30.11.1090	-	1529
1-4-348	13.12.1077	-	1322	1-4-308	12.08.1091	-	1537
1-4-273	27.11.1078	-	1340	1-4-342	02.03.1092	1-4-336	1543
1-4-274	22.02.1079	-	1346	1-4-336	cf. núm. ant.	-	-
1-4-275	05.06.1079	-	1351	1-4-310	01.12.1092	-	1554
1-4-280	26.07.1079	-	1352	1-4-312	20.12.1092	-	1555
1-4-276	16.10.1079	-	1354	1-4-311	22.12.1092	-	1556
1-4-277	11.12.1079	-	1356	1-4-309	01.01.1093	-	1559
1-4-340	05.03.1080	-	1362	1-4-313	14.03.1093	-	1570
1-4-278	30.04.1080	-	1364	1-4-314	30.03.1093	-	1574
1-4-279	03.05.1080	-	1365	1-4-246	12.04.1093	-	1575
1-4-281	08.08.1080	-	1370	1-4-315	20.04.1093	-	1576
1-4-339	10.12.1080	-	1374	1-4-316	23.04.1093	-	1577
1-4-349	11.12.1080	-	1375	1-4-318	04.05.1093	-	1581
1-4-282	09.02.1081	-	1378	1-4-317	05.05.1093	-	1583
1-4-283	21.10.1082	LAI II 274-91	1412	1-4-319	11.06.1093	-	1584
1-4-284	07.11.1082	LAI 84-41	1413	1-4-320	17.06.1093	1-4-321	1585
1-4-285	26.04.1083	-	1421	1-4-321	cf. núm. ant.	-	-
1-4-286	05.10.1083	-	1429	1-4-324	25.06.1093	LAI 82-40	1586
1-4-177	03.12.1083	-	1432	1-4-352	20.08.1093	-	1588
1-4-287	06.12.1083	-	1433	1-4-337	28.08.1093	-	1589
1-4-288	14.04.1084	-	1439	1-4-178	15.12.1093	-	1594
1-4-289	06.08.1084	-	1442	1-4-322	23.12.1093	-	1595
1-4-290	08.08.1084	-	1443	1-4-338(b)	22.03.1094	-	1604
1-4-331(b)	05.02.1085	-	1450	1-4-323	11.04.1094	-	1605
1-4-291	06.07.1085	-	1458	1-4-325	09.10.1094	LAI 81-40	1609
1-4-295	06.07.1085	-	1711	1-4-326	18.03.1095	LAI II 327-107	1618
1-4-292	09.09.1085	-	1459	1-4-327	01.11.1097	-	1643
1-4-293	01.03.1086	-	1463	1-4-328	18.01.1098	-	1648
1-4-350	17.04.1086	-	1464	1-4-353	05.04.1098	-	1652
1-4-294	01.05.1086	-	1466	1-4-329	13.02.1100	-	1665

Pergamins 1-14

La sèrie 1-14 o del Gran Priorat de Catalunya de l'orde de Sant Joan de Jerusalem, aporta 1 document:

<i>Núm. document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Núm. diplomatarí</i>
1-14-186	[1093]	-	1716

Pergamins 1-15

La sèrie 1-15 o dels comtes de Bell-lloc aporta 1 document: La relació és:

<i>Núm. document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Núm. diplomatarí</i>
1-15-475	01.08.1074	-	1260

TRENTA-UNA SÈRIES MIXTES

Trenta-una de les moltíssimes seccions i subseccions de l'Arxiu de la Catedral de Barcelona són representades en aquest diplomatarí. Una, la històrica Pabordia de Gener, consignada com 3-23, s'emporta la palma, amb trenta-vuit exemplars. Tres seccions en tenen vuit; una altra, set; dues, sis; dues més, cinc; tres n'enclouen tres; quatre, dos, i quinze, només un.

S'apleguen en tres seccions de l'Arxiu, quedant-ne exclosa una, la pertanyent al nombre distintiu 2 o la sala dos, pròpia dels aniversaris. Són presents, doncs, les sales 3 i 4, el número que ha servit per a identificar-les. Així mateix, el número indicatiu de cada sèrie és el que amb xifres grans es llegeix ben marcat a cada un dels compartiments de cada sala, denominats en la fraseologia clàssica Stancia, a partir de la xifra 1.

Exposem a continuació el resultat de la recerca.

Secció 3

L'actual secció 3 és la clàssica del Cubiculum Tertium, destinada a contenir tota la documentació relativa a la Caritat, el nom que va ser assignat, en una remodelació administrativa de principis del segle XIII, a l'administració específica dels canonges i beneficiats, en tant que retribució de la seva presència als actes litúrgics de la

catedral i a l'acompliment dels càrrecs designats bianualment. Els fons econòmics provenien dels drets sobre terres i cases, lliurats pels fidels, que posteriorment van ser objecte de transaccions considerades més favorables. Hi estan representades dotze sèries.

Pergamins 3-3

És la important sèrie de documentació que demostra les atencions rebudes dels comtes de Barcelona primer —els únics que figuren en el segle XI— i dels reis de la corona catalanoaragonesa després. Rep el nom de Privilegis Reials. Es desglossa en sis documents diferents: un en pergami, quatre també en còpia de LA i un també en còpia compartida.

<i>Núm. document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Núm. diplomatarí</i>
3-3-2	31.05.1019	LA I 15-9	316
3-3-3	12.08.1046	LA I 5-4	701
3-3-4	17.04.1055	LA I 6-5 1-1-1809	886
3-3-6	25.10.1055	-	892
3-3-8	26.12.1058	LA I 8-5 LA I 8bis-6	977
3-3-10	22.08.1082	LA I 758-284	1409

Pergamins 3-4

Aquesta sèrie aplega els documents que confereixen personalitat pròpia a la Catedral i el Capítol barceloní en la seva estructura, funcionament i dotació bàsica. Se la denomina Constitucions. Presenta tres documents, tots en còpia de LA.

<i>Núm. document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Núm. diplomatarí</i>
3-4-177	12.07.1028	LA I 25-12	417
3-4-1	08.03.1052	LA II 332-111	791
3-4-2	18.11.1058	LA I 29-14 LA I 29bis-16	973

Pergamins 3-19

És la sèrie que, en el present assumpte, inaugura la llarga tongada de noms de poblacions o llocs en els quals el capítol posseïa béns immobles l'administració dels quals nodria les finances capitulars. Se la coneix com Sant Climent de Llobregat, una localitat estesa a la zona de la part final del riu del mateix nom, bé que

endinsada a les serralades de la riba dreta, coneguda modernament per les collites de cireres. Aporta un document.

<i>Núm. document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Núm. diplomatarí</i>
3-19-9	30.01.1081	-	1391

Pergamins 3-21

Les propietats de l'antic priorat de Lluçà, situades al centre de la zona del Lluçanès, traspassades a la catedral de Barcelona el 1592 per decisió pontifícia, contenen dos textos que ens interessien.

<i>Núm. document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Núm. diplomatarí</i>
3-21-79	[2].11.1054	-	871
3-21-83	30.06.1097	-	1639

Pergamins 3-23

La titularitat de l'església de Sant Andreu de Palomar, a la contrada septentrional de la ciutat de Barcelona, estava subjecta al Capítol, les funcions pastorals de la qual les exercia un prevere amb el nom de vicari. Per això el seu fons arxivístic, des d'aquest punt de vista, rep el nom de Vicaria de Sant Andreu de Palomar. Presenta vuit documents.

<i>Núm. document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Núm. diplomatarí</i>
3-23-35	28.12.1052	-	816
3-23-18	15.07.1059	-	992
3-23-26	03.03.1066	-	1099
3-23-24	23.05.1077	-	1318
3-23-46	01.03.1079	-	1347
3-23-40	04.04.1079	-	1349
3-23-13	14.05.1082	-	1402
3-23-15	06.03.1091	-	1530

Pergamins 3-27

Les propietats que eren part de la catedral i el seu Capítol a base de donació o compra d'ençà de la restauració catedralícia d'inicis del

segle IX i que des de l'any 1143 formaren el lot del mes de gener, un dels dotze designats amb els noms dels mesos de l'any, formaven la massa de la Pabordia de Gener. És la font més abundosa de totes les de d'aquesta secció, amb 38 documents, tres d'ell també en còpia de LA.

<i>N.º doc.</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>N.º diplo- matari</i>	<i>N.º doc.</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>N.º diplo- matari</i>
3-27-302	1.05.1004	-	46	3-27-437	05.06.1043	-	645
3-27-317	25.08.1005	-	65	3-27-332	13.07.1043	-	647
3-27-303	05.05.1006	-	74	3-27-287	10.11.1044	-	674
3-27-301	06.03.1007	-	83	3-27-325	19.12.1045	-	689
3-27-310	06.11.1007	LA III 5-2	90	3-27-294	21.10.1046	-	704
3-27-319	07.11.1007	-	92	3-27-299	15.02.1049	-	750
3-27-293	27.04.1018	-	299	3-27-433	05.05.1050	-	760
3-27-313	[07.05].1019	-	314	3-27-306	12.03.1055	-	883
3-27-289	[14].09.1021	-	338	3-27-436	18.03.1057	-	929
3-27-320	27.02.1023	-	361	3-27-292	14.07.1058	-	966
3-27-219	05.11.1023	-	370	3-27-290	23.12.1060	-	1018
3-27-315	09.01.1024	-	372	3-27-327	01.04.1062	-	1036
3-27-229	08.07.1027	LA III 14-5	404	3-27-314	25.04.1066	-	1108
3-27-288	[1027-1028]	-	423	3-27-316	23.05.1075	LA III 8-3	1278
3-27-441	10.09.1033	-	498	3-27-291	01.05.1076	-	1295
3-27-324	08.03.1037	-	545	3-27-337	04.03.1077	-	1310
3-27-442	26.06.1037	-	555	3-27-368	26.07.1086	-	1469
3-27-311(a)	22.02.1040	-	584	3-27-256	31.10.1093	-	1593
3-27-311(b)	22.02.1040	-	585	3-27-307	02.12.1097	-	1644

Pergamins 3-29

Aquesta sèrie, anomenada Pabordia de Març, és un altre exemple de la precitada remodelació administrativa de mitjan segle XII, que custodia documentació antiga. Ofereix cinc documents.

<i>Núm. document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Núm. diplomatiari</i>
3-29-34	06.09.1055	-	890
3-29-240	13.01.1075	-	1267
3-29-22	01.11.1089	-	1511
3-29-157	23.03.1093	-	1571
3-29-32	24.03.1093	-	1572

Pergamins 3-32

Fruit de l'esmentada actuació administrativa, també hi és present la Pabordia de Maig, amb vuit textos.

<i>Núm. document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Núm. diplomatarí</i>
3-32-26	30.03.1031	-	459
3-32-12	04.07.1044	-	670
3-32-18	17.11.1074	-	1265
3-32-21	11.01.1081	-	1377
3-32-23	11.03.1081	-	1380
3-32-27	05.01.1086	-	1461
3-32-29	09.11.1088	-	1497
3-32-28	28.12.1093	-	1596

Pergamins 3-33

Després de l'anterior, la Pabordia de Juny ocupa un pergami.

<i>Núm. document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Núm. diplomatarí</i>
3-33-144	07.05.1050	LA IV 141-48	761

Pergamins 3-34

Seguint el model descrit, hi ha la Pabordia de Juliol, també amb un document.

<i>Núm. document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Núm. diplomatarí</i>
3-34-239	08.01.1085	-	1448

Pergamins 3-38

És la Pabordia de Novembre que clou la secció de pabordies, clàssica en la història de la Catedral de Barcelona, fins que desaparegué al segle XIX arran de les lleis desamortitzadores. Conté sis textos diferents en set documents.

<i>Núm. document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Núm. diplomatarí</i>
3-38-14(a)	31.03.1063	-	1044
3-38-1(a)	01.08.1079	3-38-1	1353
3-38-1	cf. número anterior	-	-
3-38-13(a)	01.02.1082	-	1395
3-38-8(d)	30.11.1082	-	1416
3-38-8(a)	28.07.1087	-	1478
3-38-8(e)	24.04.1088	-	1491

Pergamins 3-45

La sèrie de Beneficis de Santa Margarida, en plural, perquè n'hi ha més d'un, és l'únic representant dels innumbrables beneficis o fundacions fetes per terceres persones amb la voluntat que els seus obtentors realitzessin uns actes religiosos a l'altar del sant esmentat i que participessin en els propis capitulars. Mostra dos documents.

<i>Núm. document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Núm. diplomatarí</i>
3-45-42	06.04.1070	-	1196
3-45-32	12.02.1092	-	1542

Secció IV

La secció quarta rep aquest nom per haver ocupat, en la reforma de l'any 1538, la sala quarta o Cubiculum Quartum, de les situades al primer trifori de la catedral gòtica, en temps del canonge Francesc Tarafa. Abans, sempre havia estat coneguda com a Almoïna, si bé a partir del segle xv s'hi va afegir l'adjectiu "pia", i ha passat a la història com a Pia Almoïna. Tenia la finalitat, des dels seus orígens reals, el 1161, per obra del canonge sagristà Pere de Claramunt, de donar dinar, diàriament, als pobres en les dependències capitulars, obertes de primer al claustre de la seu i després a l'edifici doble aixecat al davant mateix del temple als segles xv-xvi, en què eren ateses gairebé tres-centes persones. La gran despesa que la institució havia de suportar tenia la font principal d'ingressos en els dona-tius llegats a l'Almoïna, generalment en les darreres voluntats o testaments. Es bestreïen de les moltíssimes propietats disperses per tota la geografia diocesana i fins i tot més enllà, inclosos els senyorijs de moltes poblacions, tal com la relació següent ho demostra a bastament. Surten en escena disset fons: quatre de testaments i tretze de localitats.

Pergamins 4-2

En la seva disposició original, els testaments foren guardats prenent com a base la lletra inicial del nom de la persona atorgant del testament. En aquesta segona sèrie el nom comença per B. Té un document.

<i>Núm. document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Núm. diplomatarí</i>
4-2-47	15.02.1017	-	269

Pergamins 4-9

Conté els testaments el nom del testador dels quals comença per G. Mostra un document.

<i>Núm. document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Núm. diplomatarí</i>
4-9-135	13.03.1077	-	1311

Pergamins 4-17

La inicial del nom del testador és R. Ofereix tres documents, un d'ells també en còpia de LA.

<i>Núm. document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Núm. diplomatarí</i>
4-17-64	07.08.1031	-	469
4-17-53	22.10.1045	LA I 1022-357 LA I 1011-353	687
4-17-102	11.03.1087	-	1475

Pergamins 4-18

La lletra S és la primera del nom del testador. Conté un text.

<i>Núm. document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Núm. diplomatarí</i>
4-18-61	08.12.1028	-	421

Pergamins 4-70

És el fons documental de la vila de Sitges, de la qual la Pia Almoina va ostentar la senyoria amb plenitud. Tot i els intents d'alguns veïns per sostreure-se'n, menats amb prou vigoria, no van reeixir-ne. Disposa de dos textos diferents, en còpia també de LA.

<i>N.º doc.</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>N.º diplo- matari</i>	<i>N.º doc.</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>N.º diplo- matari</i>
4-70-413	[24.11.1041]	LA IV 371, 372-158 4-70-61(a)	606	4-70-411	24.11.1041	LA IV 377-160 4-70-61(b)	607
4-70-61(a)	cf. n.º ant.	-	-	4-70-61(b)	cf. n.º ant.	-	-

Pergamins 4-79

Una altra població amb total poder governatiu per part de l'Almoïna fou Sant Martí Sarroca, aixecat a redós del castell del mateix nom a la comarca de l'Alt Penedès. Té un document.

<i>Núm. document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Núm. diplomatarí</i>
4-79-43	29.08.1090	-	1526

Pergamins 4-82

Una altra població amb domini senyorial de la Pia Almoïna, Sant Feliu de Llobregat, mostra un document.

<i>Núm. document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Núm. diplomatarí</i>
4-82-68	04.06.1017	-	276

Pergamins 4-92

El poble, ciutat avui, de Badalona, ben proper a la capital, conté un document.

<i>Núm. document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Núm. diplomatarí</i>
4-92-39	28.12.1064	-	1070

Pergamins 4-102

Al recer meridional del Montseny, l'Almoïna tenia propietats designades amb l'apel·latiu genèric de Palautordera, ocupat per dues parròquies. Guarda cinc textos en sis documents.

<i>Núm. document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Núm. diplomatarí</i>
4-102-146	22.10.1037	-	561
4-102-1	30.01.1059	-	980
4-102-60	01.07.1071	-	1204
4-102-134	29.09.1083	-	1428
4-102-153	20.04.1092	4-102-153bis	1548
4-102-153bis	cf. núm. ant.	-	-

Pergamins 4-112

La vila central del Vallès, Granollers, té dos documents.

<i>Núm. document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Núm. diplomatarí</i>
4-112-26	23.01.1047	-	710
4-112-27	12.04.1081	-	1384

Pergamins 4-121

La vila de Caldes de Montbui, centre durant un temps del deganat del Vallès, té un document, també en còpia en LA.

<i>Núm. document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Núm. diplomatarí</i>
4-121-16	02.04.1075	LA III 199-74	1274

Pergamins 4-126

La localitat vallesana de Mollet custodia un document.

<i>Núm. document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Núm. diplomatarí</i>
4-126-27	29.09.1032	-	485

Pergamins 4-130

Vilafranca del Penedès, la capital perenne del territori homònim i cap de deganat eclesiàstic, ofereix també un document.

<i>Núm. document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Núm. diplomatarí</i>
4-130-112	24.02.1072	-	1211

Pergamins 4-132

El nucli de Cantacorps o Cantallops, englobat en el terme municipal d'Avinyonet del Penedès, hi és present amb un document.

<i>Núm. document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Núm. diplomatarí</i>
4-132-1	14.10.1100	-	1672

Pergamins 4-140

El nucli de Lavit, englobat en el terme municipal de Torrelavit, conté tres documents.

<i>Núm. document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Núm. diplomatarí</i>
4-140-1(e)	30.11.1048	-	749
4-140-1(c)	31.12.1091	-	1540
4-140-48	01.04.1099	-	1662

Pergamins 4-141

El nucli de l'Arboçar, englobat també en el municipi d'Avinyonet del Penedès, presenta dos textos en tres documents.

<i>Núm. document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Núm. diplomatarí</i>
4-141-1	25.08.1035	4-141-12 4-141-13	525
4-141-12	cf. número anterior	-	-
4-141-13	cf. número anterior	-	-

Pergamins 4-154

El nucli de Grevalosa, pertanyent al terme municipal de Castellfollit del Boix, comarca del Bages, té un document.

<i>Núm. document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Núm. diplomatarí</i>
4-154-39	[02.05].1093	-	1579

Secció 5

Aquesta secció la forma l'arxiu de l'antic i extingit Col·legi de Beneficiats de Sant Sever, conservat des de principis del segle XVIII a les dependències del carrer de Sant Sever, annexes a l'església barroca del mateix nom i traspassat a la catedral el 1973. Aplegava els òrgans directius del precitat col·legi, format pels sacerdots que gaudien d'un benefici a la catedral, i que des de mitjan segle XV integraven un grup o entitat formal per concessió del papa Sixte IV. Ha guardat vuit documents del segle XI.

<i>Núm. document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Núm. diplomatarí</i>
5-1-155	24.10.1020	-	329
5-1-3070(a)	[09.04].1031	-	460
5-1-3070(b)	[11.04].1031	-	461
5-1-3070(c)	[11.04].1031	-	462
5-1-3109	11.10.1067	-	1148
5-1-3070(d)	[04.05].1032	-	1694
5-1-177	[1046-1076]	-	1709
5-1-3108	[s. XI]	-	1680

Índex Caresmar

L'arxiver Jaume Caresmar va redactar, en sis volums, a mitjan segle XVIII, un extens fitxer en què relaciona nombrosa documentació per ordre cronològic —passant d'un volum a l'altre, fins a tres en alguns casos, si d'un mateix any en recensionava una colla i superava l'espai reservat prèviament—, i que, per tant, recull molta documentació de la que es publica en els presents volums. Atès, però, que el va escriure amb una lletra un xic enrevessada i ben apinyada en fulls de paper d'un llibre normal, ocupant tot l'espai en blanc, aquest fitxer-índex ha estat tan poc utilitzat que no hem recollit la seva contribució a l'apartat de registres de cada document. Tanmateix, hem fet una excepció en el cas, ben important, d'haver-se'n conservat un extens resum, copiant frases de l'original del document, perdut posteriorment, que dóna fe del nomenament de Guadall com a bisbe de Barcelona l'estiu de l'any 1029.

<i>Núm. document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Núm. diplomatarí</i>
<i>Índex Caresmar</i>	[1028-1029]	-	436

LIBRI ANTIQUITATUM

El títol *Libri Antiquitatum* és el més conegut dels donats als quatre volums, de gran mida i fulls en pergami, que contenen una còpia d'una gran part dels documents originals conservats als diversos fons de l'Arxiu de la Catedral de Barcelona. Aquest nom ha prevalgut sobre el de *Liber Cartarum Sedis Barchinone* que figura, de forma molt modesta, a tall d'introducció, al primer volum, just abans de copiar-hi el primer document.

Hi consten 2.790 documents, segons la publicació en regest, efectuada per Josep Mas en els famosos quatre llibrets que, dins la col·lecció de "Notes històriques del Bisbat de Barcelona" amb els números IX, X, XI i XII, porten l'indicatiu de "Rúbrica dels *Libri antiquitatum* de la Sèu de Barcelona", editats a Barcelona entre 1914 i 1915. Aital xifra és ben correcta, tot i que se n'ha de restar alguna per haver-se publicat dues vegades una mateixa fitxa. Baixaria un xic, en canvi, si es deixessin de banda les relativament abundants còpies d'uns mateixos documents per part dels copistes dels *Libri* i que tenen número en l'obra de Mas —la secció del segle XI acumula repeticions, entre les set que van soles (547, 873, 897, 1131, 1301,

1385 i 1419) i les que inclouen originals (amb tres textos, 687: 4-17+LA+LA; 973: 3-4+LA+LA; 977: 3-3+LA+LA; 1067: 1-1+LA+LA; 1325: 1-2+LA+LA; 1379: 1-2+LA+LA; 1635: 1-1+LA+LA).

La transcripció dels documents originals en pergamí solt va decidir-se i s'emprengué a l'inici de la segona meitat del segle XIII, de manera que hi figura incorporada documentació fins a l'any 1260 inclòs, tal com la tipologia escripturària prou uniforme emprada pels diversos escriptors demostra a bastament.

La raó fonamental que va induir el Capítol a emprendre una tasca tan laboriosa i delicada, a més de ser llavors un costum prou general en el nostre àmbit cultural, va ser el de tenir a mà la documentació estimada més útil per a l'administració econòmica del patrimoni catedralici i capitular, deixant de banda la que era considerada poc o gens necessària o inútil ("Nil valet pro capitulo", pot llegir-se al verso d'alguns pergamins) i facilitant la seva consulta tant per la forma de llibre adoptada en la transcripció com per haver imposat el principi general de destriar per pobles, el sistema ben present en la majoria de sèries —que no guarden gaire documentació en pergamí— però no en les pròpies de les precitades sèries de la secció 1.

Tanmateix, la substitució de l'original per la nova còpia va propiciar, a més de la seva evident utilitat, el resultat, ni previst al principi ni impulsat expressament, de deixar de banda els originals, amb la conseqüència ben lamentable de la pèrdua d'una bona colla.

Cenyint-nos ja al segle XI, veurem el que acabem d'exposar. En primer lloc, constatem que tenim el gros volum d'un miler de documents copiats als Libri, exactament 980, ço que representa el 57,07%, molt per sobre de la quarta part que els cent anys de la present aplega s'emporten sobre els quatre-cents del total que abasten.

La xifra real de documents diferents, suara citada, és el resultat de descomptar, del nombre total de 996 textos, els setze que són repeticions.

D'altra banda, es descobreix que 274 dels precitats textos disposen encara actualment del document original que serví per a confeccionar la còpia dels Libri. De sis d'ells hi ha dos o tres originals, conservats en una mateixa sèrie o en dues. De les combinacions de dos originals i còpia se'n troben cinc casos (376: 1-2+1-2+LA; 606: 4-70+4-70+LA; 607: 4-70+4-70+LA; 886: 3-3-4+1-1+LA; 1532: 1-2+1-2+LA), i de la de tres originals i còpia, sols un cas (1654: 1-1+1-

2+1-2+LA). Els originals conservats suposen el 27,95%. Els perduts, que pugen a 706, assoleixen el percentatge exorbitant de 72,04% dels copiats als LA. Per consegüent, la còpia dels Libri és actualment la font única de coneixement en 706 casos, els originals de les quals han desaparegut de l'arxiu en èpoques molt reculades, abans de les modernes, sens dubte. Dit de forma positiva, el 72,04% dels documents copiats als LA s'ha conservat mercès a la seva existència.

Donem, a continuació, la relació detallada de tots i cadascun dels 996 textos anotats als Libri.

<i>Nº document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Nºdiplo- matari</i>	<i>Nº document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Nºdiplo- matari</i>
LAI 564-189	07.03.1001	-	2	LAI 465-160	13.04.1005	-	56
LAI 608-199	08.03.1001	1-1-2136	3	LAI 466-160	13.04.1005	-	57
LAI 684-218	16.03.1001	-	4	LAI 527-180	30.04.1005	1-1-1187	59
LAI 562-189	06.04.1001	-	7	LAI 535-182	06.05.1005	-	60
LAI 100-34	10.05.1001	-	8	LAI 614-200	06.05.1005	-	61
LAI 411-156	13.11.1001	-	13	LAI 355-152	19.05.1005	-	62
LAI 567-190	25.11.1001	-	14	LAI 1007-352	25.05.1005	-	63
LAI 615-201	09.12.1001	-	15	LAI 57-31	11.07.1005	-	64
LAI 374-127	30.12.1001	-	16	LAI 217-81	19.10.1005	-	66
LAI 387-164	[fi 1001-in. 1002]	-	17	LAI 633-205	12.11.1005	-	67
LAI 609-199	21.01.1002	-	18	LAI 12-4	22.12.1005	-	68
LAI 616-201	25.01.1002	-	20	LAI 272-90	11.01.1006	-	69
LAI 576-192	21.03.1002	-	21	LAI 79-27	30.01.1006	-	1685
LAI 529-181	20.06.1002	-	23	LAI 524-180	04.04.1006	-	71
LAI 430-163	04.08.1002	-	25	LAI 291-111	17.04.1006	-	72
LAI 410-156	18.08.1002	-	26	LAI 673-215	10.05.1006	-	75
LAI 463-159	01.12.1002	-	29	LAI 647-208	27.07.1006	-	76
LAI 597-197	06.02.1003	-	31	LAI 226-85	19.08.1006	-	77
LAI 711-225	16.02.1003	-	32	LAI 590-195	04.11.1006	-	79
LAI 579-193	05.03.1003	-	33	LAI 634-205	03.03.1007	-	82
LAI 733-230	26.05.1003	-	35	LAI 245-95	06.03.1007	-	84
LAI 620-202	21.08.1003	-	38	LAI 683-217	27.03.1007	-	85
LAI 539-183	22.01.1004	-	42	LAI 656-211	27.05.1007	1-1-2395	1686
LAI 627-203	09.02.1004	-	44	LAI 113-39	04.07.1007	-	1687
LAI 610-199	10.02.1004	-	45	LAI 622-202	28.08.1007	-	87
LAI 260-100	09.05.1004	-	47	LAI 253-98	27.09.1007	-	88
LAI 337-132	25.05.1004	-	48	LAI 5-2	06.11.1007	3-27-310	90
LAI 395-151	19.08.1004	1-2-813 LAI 332-130	49	LAI 435-164	16.02.1008	-	94
LAI 332-130	cf. n.º ant.	-	-	LAI 575-192	10.03.1008	-	97
LAI 127-48	[2].01.1005	1-4-10	51	LAI 596-196	13.03.1008	-	98
LAI 488-166	02.01.1005	-	52	LAI 591-195	16.03.1008	-	99
LAI 218-81	11.03.1005	-	54	LAI 277-112	25.03.1008	-	100
LAI 219-82	12.03.1005	-	55	LAI 687-218	26.04.1008	-	102
LAI 220-82	12.03.1005	-	1684	LAI 306-100	28.04.1008	1-1-1188	103
				LAI 593-196	01.05.1008	-	105

<i>Nº document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Nº diplo- matari</i>	<i>Nº document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Nº diplo- matari</i>
LAII 460-159	08.06.1008	-	106	LAIV 313-119	17.10.1012	-	189
LAII 577-192	22.06.1008	1-2-1336	107	LAII 79-27	06.12.1012	1-2-575	191
LAII 547-185	03.10.1008	-	109	LAII 384-129	26.12.1012	-	192
LAII 584-194	03.10.1008	-	110	LAII 298-97	27.12.1012	1-4-33	193
LAII 519-178	09.10.1008	-	111	LAII 557-188	31.12.1012	-	194
LAII 531-181	20.11.1008	-	113	LAII 77-26	25.02.1013	-	196
LAII 357-120	02.12.1008	-	114	LAII 551-186	16.04.1013	-	197
LAII 520-179	[20.01].1009	-	115	LAII 618-201	25.04.1013	-	198
LAII 101-35	28.01.1009	-	118	LAII 598-197	09.05.1013	-	200
LAII 578-192	01.02.1009	-	119	LAI 321-127	07.07.1013	-	1691
LAII 474-163	11.02.1009	-	120	LAI 313-125	07.07.1013	-	201
LAI 3-2	09.03.1009	-	121	LAI 14-8	29.10.1013	-	204
LAII 624-203	21.03.1009	1-1-1190	123	LAII 457-158	29.10.1013	-	205
LAII 604-198	26.03.1009	-	124	LAIII 329-126	03.11.1013	-	206
LAI 630-232	29.03.1009	-	125	LAII 679-216	24.11.1013	-	208
LAII 464-160	20.04.1009	-	126	LAII 619-201	07.01.1014	-	211
LAII 476-163	05.05.1009	-	128	LAII 430-147	18.01.1014	-	212
LAII 568-190	02.06.1009	-	129	LAII 572-191	27.03.1014	-	215
LAI 604-224	08.06.1009	-	130	LAII 592-195	02.04.1014	-	216
LAIV 417-175	12.12.1009	-	131	LAII 522-179	06.05.1014	-	218
LAII 343-115	23.12.1009	-	132	LAII 22-7	11.05.1014	1-2-662	219
LAII 436-151	05.02.1010	-	133	LAII 364-122	30.07.1014	-	221
LAIV 213-79	03.03.1010	1-2-1536	134	LAIV 374-159	19.12.1014	1-1-303(b)	225
LAI 51-28	06.03.1010	1-1-1820	136	LAII 377-127	01.02.1015	-	228
LAII 523-179	23.03.1010	-	137	LAII 611-200	07.02.1015	1-1-1191	229
LAII 81-28	27.08.1010	-	140	LAII 555-187	12.02.1015	-	230
LAII 701-223	09.10.1010	1-4-27	143	LAII 360-120	19.02.1015	-	231
LAIII 186-67	30.10.1010	-	144	LAII 556-187	07.04.1015	-	232
LAII 544-184	23.11.1010	-	145	LAII 537-182	20.04.1015	-	233
LAII 18-6	04.12.1010	-	146	LAII 653-210	20.04.1015	-	234
LAIV 82-27	08.12.1010	-	149	LAII 546-184	30.04.1015	-	235
LAIII 212-79	18.01.1011	-	153	LAIII 298-114	18.05.1015	1-2-609	236
LAII 124-47	19.02.1011	-	154	LAI 641-236	30.06.1015	1-2-768	240
LAII 589-195	05.03.1011	-	156	LAI 461-175	30.06.1015	-	241
LAI 335-131	12.03.1011	-	157	LAIV 49-15	12.09.1015	1-2-1257	242
LAI 632-233	12.03.[1011]	-	1689	LAII 543-184	17.10.1015	-	243
LAIV 107-37	[febr.-març].1011	-	158	LAII 48-17	30.01.1016	1-2-1507	244
LAII 70-24	[febr.-març].1011	1-2-1495	159	LAI 339-132	24.02.1016	-	246
LAII 700-222	12.04.1011	-	160	LAII 637-206	10.03.1016	-	247
LAI 290-116	18.04.1011	-	162	LAII 75-26	22.05.1016	-	253
LAI 385-148	10.08.1011	-	164	LAIII 247-96	17.06.1016	1-1-874	254
LAII 550-186	30.11.1011	-	167	LAIV 279-110	25.07.1016	-	256
LAII 621-202	30.12.1011	-	170	LAI 599-222	01.09.1016	-	258
LAI 48-26	20.02.1012	1-1-1189	176	LAII 159-58	05.10.1016	1-2-730	260
LAII 602-198	01.08.1012	-	183	LAIII 327-91	14.11.1016	-	262
LAII 162-59	06.09.1012	-	184	LAI 628-232	12.02.1017	-	268
LAII 324-106	06.09.1012	1-2-1021	185	LAII 581-193	04.04.1017	-	270
LAII 37-12	14.09.1012	1-2-504	186	LAIV 307-118	15.04.1017	1-2-810	271
LAII 613-200	25.09.1012	-	188	LAII 114-41	19.04.1017	-	272

<i>Nº document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Nº diplo- matari</i>	<i>Nº document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Nº diplo- matari</i>
LAI 251-85	21.05.1017	1-1-2440	274	LAI 277-92	[19.01].1023	1-1-2294	360
LAI 607-199	04.06.1017	-	277	LAI 125-43	29.03.1023	-	363
LAI 561-189	31.07.1017	-	281	LAI 47-25	08.04.1023	-	364
LAI 606-199	03.08.1017	-	282	LAI 155-54	17.04.1023	-	365
LAI 315-126	15.09.1017	1-1-2493	286	LAI 408-156	05.05.1023	1-2-1437	366
LAI 521-179	21.10.1017	-	287	LAI 237-99	12.07.1023	-	367
LAI 325-128	05.12.1017	-	289	LAI 757-283	13.07.1024	1-1-361	368
LAI 541-183	21.12.1017	-	290	LAI 358-120	18.08.1023	-	369
LAI 605-199	05.02.1018	-	291	LAI 262-88	15.02.1024	-	374
LAI 580-193	05.02.1018	-	1692	LAI 137-48	05.06.1024	1-2-473	
LAI 398-152	09.02.1018	1-2-537	292			1-2-473bis	376
LAI 552-186	19.02.1018	-	293	LAI 125-44	21.07.1024	-	378
LAI 326-129	27.02.1018	-	294	LAI 629-232	22.09.1024	1-1-872	379
LAI 285-114	03.03.1018	1-1-2066	295	LAI 237-81	26.05.1025	1-1-2363	388
LAI 490-166	17.03.1018	-	297	LAI 359-120	15.08.1025	-	389
LAI 625-203	08.04.1018	-	298	LAI 233-89	[1024-1026]	-	392
LAI 538-183	09.08.1018	-	300	LAI 508-173	02.05.1026	-	396
LAI 396-151	02.09.1018	1-2-1655	301	LAI 108-73	02.06.1026	-	398
LAI 526-180	06.09.1018	-	302	LAI 281-93	19.12.1026	1-1-2299	399
LAI 626-231	20.10.1018	-	304	LAI 660-212	21-12-1026	-	400
LAI 82-28	01.12.1018	-	305	LAI 149-51	18.01.1027	-	403
LAI 661-212	[2].01.1019	-	306	LAI 14-5	08.07.1027	3-27-229	404
LAI 341-133	13.02.1019	1-2-1292	308	LAI 116-40	28.12.1027	-	405
LAI 78-39	18.02.1019	1-2-661	309	LAI 663-212	12.01.1028	-	407
LAI 314-119	25.04.1019	1-1-1192	311	LAI 111-40	23.03.1028	-	412
LAI 582-193	09.05.1019	-	313	LAI 53-19	06.06.1028	-	415
LAI 15-9	31.05.1019	3-3-2	316	LAI 25-12	12.07.1028	3-4-177	417
LAI 422-160	19.08.1019	1-1-870	318	LAI 15-6	01.09.1028	1-1-877	419
LAI 56-20	22.12.1019	-	320	LAI 646-208	18.09.1028	-	420
LAI 370-142	18.01.1020	1-2-750	322	LAI 25-8	12.03.1029	1-1-2337	429
LAI 361-121	28.01.1020	-	323	LAI 21-7	02.04.1029	1-1-1194	431
LAI 261-107	02.02.1020	-	324	LAI 294-115	08.04.1029	1-2-959	433
LAI 271-109	08.03.1020	-	325	LAI 449-171	01.05.1029	1-2-1382	434
LAI 464-176	03.05.1020	1-2-1294	327	LAI 375-159	17.10.1030	1-1-303(a)	437
LAI 374-144	14.05.1020	1-2-756	328	LAI 24-11	[1027-1029]	-	441
LAI 323-128	08.06.1021	1-1-2414	336	LAI 366-123	28.04.1030	1-2-553	443
LAI 136-63	28.12.1021	-	339	LAI 204-76	03.06.1030	-	447
LAI 284-93	15.01.1022	-	341	LAI 267-89	08.02.1031	-	454
LAI 342-133	16.01.1022	-	342	LAI 239-81	28.03.1031	-	458
LAI 703-223	30.01.1022	-	343	LAI 309-101	04.05.1031	1-1-322	465
LAI 693-220	30.01.1022	-	344	LAI 257-101	26.06.[997-1031]	-	1693
LAI 675-215	31.01.1022	-	345	LAI 672-215	18.09.1031	-	470
LAI 55-22	12.02.1022	-	347	LAI 56-22	[1030-1031]	-	476
LAI 291-95	10.03.1022	1-1-1193	349	LAI 118-56	17.02.1032	1-2-1139	477
LAI 81-26	13.04.1022	1-2-1314	350	LAI 259-87	14.03.1032	1-1-2398	478
LAI 44-14	24.04.1022	-	351	LAI 329-130	11.05.1032	-	480
LAI 323-105	14.08.1022	-	354	LAI 62-19	26.05.1032	1-2-1350	481
LAI 448-170	29.08.1022	1-1-2331	356	LAI 380-146	01.11.1032	1-4-99	487

<i>Nº document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Nº diplo- matarí</i>	<i>Nº document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Nº diplo- matarí</i>
LA II 639-206	18.02.1033	-	488	LA II 168-61	11.08.1038	-	569
LA II 652-210	26.02.1033	-	489	LA III 232-88	14.10.1038	1-2-1291	570
LA III 167-58	21.03.1033	-	490	LA II 247-84	25.02.1039	-	572
LA II 705-224	01.05.1033	-	491	LA II 165-60	07.04.1039	1-1-1197	575
LA II 268-89	17.07.1033	-	494	LA I 144-66	17.04.1039	-	576
LA II 279-92	10.08.1033	-	495	LA III 206-77	20.08.1039	-	1695
LA III 324-126	07.09.1033	-	496	LA I 146-67	19.10.1039	-	578
LA IV 152-53	15.09.1033	1-1-1516	497	LA I 143-66	[14].11.1039	-	579
LA I 75-38	27.12.1033	-	499	LA III 86-32	24.12.1039	-	582
LA II 296-97	08.01.1034	1-1-1195	500	LA IV 367-157	27.12.1039	-	583
LA II 229-79	22.01.1034	-	501	LA III 281-107	30.04.1040	1-1-2392	587
LA II 662-212	09.03.1034	-	502	LA II 648-209	14.06.1040	-	589
LA II 623-203	21.03.1034	-	503	LA II 61-21	25.10.1040	1-2-791	590
LA II 132-50	04.04.1034	1-1-1196	505	LA III 210-79	08.01.1041	-	591
LA II 110-40	09.04.1034	-	506	LA III 211-79	08.01.1041	-	592
LA II 688-219	20.04.1034	-	507	LA III 191-69	15.01.1041	-	593
LA II 19-6	24.04.1034	-	509	LA II 252-85	21.01.1041	-	594
LA IV 446-192	13.06.1034	-	512	LA III 110-41	30.01.1041	1-2-97	595
LA IV 445-191	19.07.1034	1-2-625	513	LA I 59-32	22.02.1041	-	598
LA II 691-220	02.08.1034	-	514	LA II 263-87	20.04.1041	1-1-1512	600
LA II 393-133	25.09.1034	-	516	LA III 297-113	01.10.1041	1-2-142	602
LA II 154-56	26.10.1034	-	517	LA II 697-221	12.11.1041	-	603
LA II 241-82	05.11.1034	1-1-1504	518	LA II 650-209	15.11.1041	-	604
LA II 290-95	03.08.1035	1-1-1198	524	LA II 585-194	18.11.1041	-	605
LA I 145-67	08.12.1035	-	527	LA IV 371,372-158	[24.11.1041]	4-70-413 4-70-61(a)	606
LA I 431-163	29.01.1036	1-2-1011	529	LA IV 377-160	24.11.1041	4-70-411 4-70-61(b)	607
LA I 3-2	26.04.1036	-	533	LA IV 373-158	[24.11.1041]	-	608
LA II 690-219	01.08.1036	-	536	LA III 364-140	30.11.1041	1-2-1301	609
LA II 341-114	03.08.1036	-	537	LA IV 58-18	08.12.1041	-	610
LA II 338-114	09.08.1036	1-4-110	539	LA III 132-47	11.12.1041	-	611
LA I 438-165	07.12.1036	-	540	LA II 669-214	13.12.1041	-	612
LA II 134-50	27.12.1036	-	541	LA I 463-176	14.12.1041	-	613
LA II 694-220	14.02.1037	-	542	LA II 540-183	[2].01.1042	-	614
LA I 3-2	13.03.1037	-	546	LA II 587-194	31.01.1042	-	615
LA II 643-207	13.04.1037	LA II 686-218	547	LA II 586-194	01.02.1042	-	616
LA II 686-218	cf. núm. ant.	-	-	LA I 459-174	03.02.1042	-	617
LA II 670-214	13.04.1037	-	548	LA I 458-174	09.02.1042	1-2-1508	618
LA III 325-126	05.05.1037	-	549	LA II 253-85	11.03.1042	-	620
LA II 644-208	06.05.1037	-	550	LA II 273-91	12.03.1042	-	622
LA II 236-81	12.05.1037	-	551	LA IV 365-155	12.04.1042	-	624
LA II 245-83	13.05.1037	-	553	LA II 666-213	20.04.1042	-	625
LA II 214-75	09.06.1037	-	554	LA IV 362-154	25.04.1042	-	627
LA II 699-222	11.08.1037	-	559	LA IV 363-154	27.04.1042	-	628
LA II 671-214	04.10.1037	-	560	LA I 359-139	28.04.1042	-	629
LA I 440-167	10.01.1038	-	562	LA IV 364-154	28.04.1042	-	630
LA II 698-221	14.01.1038	-	563	LA II 166-60	09.07.1042	1-1-1199	633
LA I 615-227	21.01.1038	-	564				
LA II 240-82	05.05.1038	1-2-1276	568				

<i>Nº document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Nº diplo- matari</i>	<i>Nº document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Nº diplo- matari</i>
LA III 185-67	18.07.1042	-	634	LA II 294-96	20.09.1047	1-2-80	723
LA II 709-225	07.02.1043	-	637	LA II 74-26	17.10.1047	-	724
LA II 545-184	17.02.1043	-	638	LA IV 248-100	17.02.1048	-	727
LA II 312-102	30.04.1043	-	641	LA II 129-48	13.03.1048	-	729
LA IV 176-63	04.05.1043	-	642	LA III 80-28	21.03.1048	-	730
LA I 193-83	18.07.1043	1-1-2241	648	LA II 275-91	22.03.1048	-	731
LA II 632-205	11.08.1043	-	650	LA I 532-197	13.04.1048	-	732
LA II 565-189	13.08.1043	-	651	LA II 135-50	16.04.1048	1-2-79	733
LA II 706-224	14.10.1043	-	653	LA IV 249-100	30.04.1048	-	734
LA I 839-302	31.10.1043	1-1-2539	654	LA II 682-217	05.05.1048	-	736
LA II 137-51	22.01.1044	-	659	LA II 657-211	06.05.1048	-	737
LA I 163-73	04.02.1044	-	661	LA II 300-98	18.06.1048	1-1-1936	738
LA II 681-217	08.02.1044	-	662	LA II 702-223	03.07.1048	-	739
LA II 238-81	13.02.1044	-	663	LA I 649-241	25.07.1048	-	740
LA II 265-88	09.04.1044	-	665	LA II 218-76	09.08.1048	1-2-40	1698
LA II 126-48	09.04.1044	-	666	LA I 403-134	28.08.1048	1-2-1213	741
LA II 645-208	27.04.1044	-	668	LA I 346-135	20.09.1048	-	743
LA II 708-224	19.05.1044	-	669	LA II 260-87	19.10.1048	1-2-42	744
LA I 381-147	02.08.1044	-	1696	LA II 163-59	19.10.1048	-	745
LA I 607-224	28.12.1044	1-2-1310	675	LA II 293-96	14.11.1048	1-2-100	747
LA II 638-206	29.12.1044	-	676	LA II 178-63	26.11.1048	-	748
LA II 641-207	03.02.1045	-	678	LA I 47-25	31.03.1049	-	754
LA II 113-41	27.02.1045	-	679	LA IV 27-9	04.08.1049	1-2-102	756
LA IV 83-27	22.03.1045	1-1-2513	680	LA II 184-65	03.02.1050	-	758
LA II 100-35	23.04.1045	-	681	LA IV 141-48	07.05.1050	3-33-144	761
LA I 4-3	28.05.1045	-	683	LA IV 260-103	21.08.1050	-	765
LA II 300-98	28.06.1045	1-1-1936	684	LA IV 261-103	17.09.1050	-	766
LA I 1022-357	22.10.1045	LA I 1011-353 4-17-53	687	LA II 665-213	11.10.1050	-	767
LA I 1011-353	cf. n.º anterior	-	-	LA II 704-214	13.12.1050	-	770
LA II 276-91	25.01.1046	1-2-1347	690	LA III 54-22	28.12.1050	-	771
LA II 230-79	11.03.1046	1-2-78	692	LA II 171-62	08.02.1051	-	772
LA II 246-83	30.04.1046	-	695	LA II 107-39	27.02.1951	-	773
LA II 209-73	20.06.1046	-	699	LA II 150-55	17.04.1051	1-2-132	775
LA II 52-18	05.08.1046	-	700	LA IV 282-112	23.07.1051	1-2-1189	778
LA I 5-4	12.08.1046	3-3-3	701	LA II 301-98	09.08.1051	1-2-145	779
LA II 640-207	23.09.1046	-	702	LA I 439-166	27.08.1051	-	780
LA II 269-90	11.10.1046	1-1-2335	703	LA II 297-97	01.01.1052	1-2-178	785
LA IV 295-115	29.10.1046	1-1-1200	705	LA II 248-84	15.01.1052	-	786
LA I 373-143	09.11.1046	-	706	LA II 321-105	24.01.1052	1-1-311	787
LA II 177-63	01.12.1046	-	709	LA I 1010-353	04.02.1052	-	788
LA II 655-210	17.02.1047	-	711	LA II 332-111	08.03.1052	3-4-1	791
LA II 635-205	19.02.1047	-	712	LA II 345-116	16.03.1052	-	794
LA II 629-204	17.03.1047	-	715	LA II 654-210	09.04.1052	-	796
LA II 14-5	03.04.1047	1-1-875	716	LA II 563-189	10.04.1053	-	797
LA II 649-209	06.04.1047	-	717	LA II 676-216	11.04.1052	-	799
LA IV 76-25	13.05.1047	1-1-2515	719	LA II 630-204	20.04.1052	-	800
LA II 23-7	14.05.1047	-	720	LA II 659-211	12.05.1052	-	801
				LA II 161-59	14.05.1052	-	802

<i>Nº document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Nº diplo- matari</i>	<i>Nº document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Nº diplo- matari</i>
LAII 270-90	30.05.1052	1-1-783	804	LAII 316-103	20.01.1055	1-4-139	880
LAII 674-215	13.08.1052	-	807	LAII 729-229	23.02.1055	-	881
LAIV 131-46	24.08.1052	-	808	LAIII 61-23	04.03.1055	-	882
LA I 319-127	14.09.1052	1-2-1278	809	LAIV 64-20	17.03.1055	1-2-1436	884
LAII 289-95	26.09.1052	1-2-215	810	LAII 425-146	14.04.1055	-	885
LAI 378-146	14.11.1052	-	812	LAII 375-127	17.04.1055	-	1704
LAII 249-84	21.12.1052	1-2-935	815	LAI 6-5	17.04.1055	3-3-4 1-1-1809	886
LAII 192-67	04.01.1053	1-2-216	1701	LAII 255-86	24.04.1055	-	887
LAII 525-180	16.01.1053	-	817	LAII 141-52	25.06.1055	1-1-287	888
LAII 631-204	30.01.1053	-	819	LAIV 78-26	03.07.1055	1-1-2529	889
LAII 677-216	25.02.1053	-	820	LAIII 171-60	18.09.1055	-	891
LAII 71-25	16.03.1053	1-1-1834	823	LAIV 323-126	25.10.1055	-	893
LAII 119-42	18.04.1053	-	825	LAII 120-42	21.01.1056	LAII s/n-72	897
LAII 207-72	04.05.1053	1-2-217	828	LAII s/n-72	cf. n.º anterior	-	-
LAIV 157-54	08.06.1053	1-2-1486	829	LAIII 272-105	16.05.1056	-	902
LAII 172-62	04.07.1053	1-2-221	831	LAIII 248-96	18.05.1056	-	903
LAII 261-87	12.09.1053	-	834	LAII 413-140	22.05.1056	-	904
LAII 295-96	18.10.1053	-	837	LAII 379-128	[22.05.1056]	-	905
LAII 509-173	6.[11].1053	-	839	LAI 287-115	30.05.1056	1-2-1526	906
LAII 510-173	06.11.1053	-	840	LAIII 166-58	29.09.1056	-	909
LAII 507-173	30.11.1053	-	842	LAII 396-134	16.11.1056	-	912
LAII 471-163	12.12.1053	-	843	LAII 318-104	27.11.1056	1-4-193	913
LAII 156-56	14.12.1053	-	844	LAI 20-10	02.12.1056	-	914
LAII 118-42	28.12.1053	-	846	LAII 27-8	19.12.1056	-	915
LAIV 256-102	31.12.1053	-	847	LAIV 66-22	04.01.1057	-	917
LAII 152-56	12.01.1054	-	848	LAII 205-72	21.01.1057	-	918
LAII 310-102	16.01.1054	1-2-218	849	LAII 117-42	22.01.1057	-	919
LAIV 238-130	16.01.1054	-	850	LAI 627-232	29.01.1057	1-1-2330	920
LAII 344-115	17.02.1054	1-2-406	854	LAII 204-72	07.02.1057	-	923
LAI 344-134	19.02.1054	-	1702	LAII 15-5	13.02.1057	-	924
LAII 431-148	14.03.1054	-	857	LAIII 175-65	18.02.1057	-	925
LAII 432-148	14.03.1054	-	858	LAII 105-39	18.02.1057	-	926
LAIII 295-112	24.03.1054	1-2-220	860	LAI 345-134	17.03.1057	-	928
LAII 651-209	09.04.1054	-	863	LAIV 153-53	27.03.1057	1-2-219	931
LAIV 154-53	18.04.1054	-	864	LAI 343-134	06.04.1057	-	932
LAII 636-206	23.04.1054	-	865	LAIV 378-160	22.04.1057	-	933
LAII 116-41	30.04.1054	-	866	LAIV 137-47	29.04.1057	-	935
LAIII 183-66	17.06.1054	1-2-1540	867	LAII 423-144	03.05.1057	-	938
LAI 353-137	20.07.1054	-	1703	LAIV 88-29	08.05.1057	-	939
LAII 482-164	13.08.1054	-	868	LAIII 48-20	17.05.1057	-	940
LAI 104-49	07.09.1054	1-1-2333	869	LAIV 138-47	20.05.1057	-	941
LAIV 68-22	18.09.1054	-	870	LAII 320-105	15.06.1057	1-4-197	942
LAI 7-5	20.11.1054	LAI 197-84	873	LAII 732-230	25.07.1057	-	946
LAI 197-84	cf. n.º ant.	-	-	LAIV 51-16	28.10.1057	-	947
LAII 60-21	17.12.1054	1-2-948	875	LAII 69-24	29.10.1057	1-2-952	948
LAIII 50-21	18.12.1054	-	876	LAI 320-127	05.11.1057	-	949
LAIV 126-44	04.01.1055	-	878	LAII 179-64	26.11.1057	-	950
LAII 115-41	16.01.1055	-	879	LAII 133-50	01.02.1058	1-4-199	952

<i>Nº document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Nº diplo- matari</i>	<i>Nº document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Nº diplo- matari</i>
LAI 189-67	03.04.1058	-	956	LAI 631-233	09.01.1062	-	1033
LAI IV 55-17	16.05.1058	-	958	LAI 136-51	15.02.1062	-	1035
LAI III 40-18	08.06.1058	-	959	LAI IV 239-94	04.06.1062	-	1038
LAI 437-165	15.05.1058	-	960	LAI 264-88	28.12.1062	-	1041
LAI 316-126	17.06.1058	-	961	LAI 387-148	31.03.1063	1-2-296	1045
LAI 318-127	26.06.1058	-	963	LAI 112-40	08.09.1063	-	1047
LAI 312-125	29.06.1058	-	964	LAI 707-262	08.01.1064	-	1054
LAI IV 135-46	12.07.1058	-	965	LAI 378-128	31.01.1064	-	1055
LAI III 28-12	15.07.1058	-	967	LAI 533-198	05.03.1064	-	1057
LAI 395-134	24.08.1058	-	970	LAI 708-262	06.03.1064	-	1058
LAI III 280-107	21.09.1058	-	971	LAI 99-34	17.05.1064	-	1059
LAI 29-14	18.11.1058	LAI 29bis-16 3-4-2	973	LAI 62-23	22.05.1064	-	1061
LAI 29bis-16	cf. n.º ant.	-	-	LAI 358-138	21.10.1064	1-2-1463	1065
LAI IV 54-17	29.11.1058	1-2-1484	975	LAI 516-175	23.10.1064	-	1066
LAI 8-5	26.12.1058	LAI 8bis-6 3-3-8	977	LAI 213-74	17.11.1064	1-1-2396 LAI 225-78	1067
LAI 8bis-6	cf. n.º ant.	-	-	LAI 225-78	cf. n.º ant.	-	-
LAI III 225-85	10.01.1059	-	978	LAI 356-119	07.12.1064	-	1068
LAI IV 143-48	18.02.1059	-	983	LAI 20-6	23.12.1064	-	1069
LAI 108-39	20.02.1059	-	984	LAI IV 136-47	15.01.1065	-	1072
LAI III 366-140	04.04.1059	1-2-1354	986	LAI IV 251-100	27.01.1065	-	1073
LAI IV 370-158	04.04.1059	-	987	LAI IV 39-13	05.02.1065	1-1-2309	1074
LAI 414-158	22.04.1059	1-1-1886	989	LAI 49-21	06.03.1065	-	1075
LAI 443-154	26.06.1059	-	990	LAI 376-127	18.03.1065	-	1076
LAI 193-68	11.10.1059	-	994	LAI 121-58	15.04.1065	-	1077
LAI IV 132-46	29.02.[1031- 1060]	-	995	LAI 13-4	05.04.1065	-	1078
LAI IV 262-103	13.03.1060	-	996	LAI IV 69-22	12.04.1065	-	1079
LAI IV 134-46	05.05.1060	1-1-800	999	LAI IV 109-37	06.05.1065	-	1080
LAI IV 139-46	06.05.1060	-	1000	LAI 133-47	11.05.1065	-	1081
LAI 1009-352	09.05.1060	-	1001	LAI 351-137	16.06.1065	1-2-299	1082
LAI IV 140-48	12.05.1060	1-2-741	1002	LAI 30-10	20.06.1065	-	1083
LAI 442-153	16.05.1060	-	1003	LAI 327-129	12.07.1065	-	1084
LAI 364-141	15.07.1060	1-2-909	1005	LAI 316-123	06.08.1065	-	1085
LAI 83-28	29.08.1060	1-2-811	1009	LAI 95-44	17.08.1065	-	1086
LAI 331-130	21.09.1060	1-2-714	1011	LAI 47-14	23.08.1065	-	1087
LAI IV 379-161	29.10.1060	-	1014	LAI 28-9	28.08.1065	1-2-319	1088
LAI IV 369-157	31.10.1060	-	1015	LAI 180-66	29.09.1065	1-2-663	1089
LAI IV 250-100	[13].11.1060	-	1016	LAI 26-8	15.12.1065	-	1091
LAI 355-119	01.02.1061	-	1019	LAI IV 376-160	16.12.1065	-	1092
LAI 78-27	09.03.1061	-	1021	LAI 469-161	[1064-1065]	-	1093
LAI III 38-17	09.03.1061	1-2-222	1022	LAI 286-114	03.01.1066	-	1094
LAI 484-165	21.03.1061	-	1023	LAI IV 288-113	29.01.1066	-	1096
LAI 106-39	18.04.1061	-	1025	LAI 190-67	07.03.1066	1-2-316	1100
LAI 308-122	27.07.1061	1-2-295	1027	LAI 125-47	09.03.1066	1-1-2406	1101
LAI IV 77-25	06.08.1061	-	1028	LAI 388-132	16.03.1066	-	1102
LAI 340-114	24.09.1061	-	1029	LAI 606-224	06.04.1066	-	1105
				LAI IV 133-46	19.04.1066	-	1106
				LAI 347-117	23.04.1066	-	1107

<i>Nº document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Nº diplomatari</i>	<i>Nº document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Nº diplomatari</i>
LAI 537-199	01.07.1066	-	1110	LAI 504-172	01.05.1069	-	1707
LAI 462-159	27.07.1066	-	1111	LAI 363-122	22.09.1069	-	1187
LAI 39-18	26.08.1066	1-2-1567	1112	LAI 386-131	14.10.1069	1-1-2312	1188
LAI 353-119	29.08.1066	-	1113	LAI 425-161	11.11.1069	1-2-1006	1189
LAI 311-118	12.12.1066	-	1117	LAI 657-242	13.11.1069	1-2-400	1190
LAI 84-27	18.12.1066	1-1-780	1118	LAI 365-123	04.03.1070	-	1194
LAI 85-27	23.12.1066	1-1-2421	1120	LAI 37-17	30.03.1070	1-2-358	1195
LAI 16-5	28.12.1066	-	1121	LAI 122-59	10.04.1070	-	1197
LAI 240-95	06.01.1067	-	1122	LAI 43-15	13.06.1070	1-1-2360	1199
LAI 86-28	12.01.1067	-	1123	LAI 160-58	24.10.1070	-	1200
LAI 176-65	14.01.1067	-	1124	LAI 214-80	07.11.1070	-	1201
LAI 441-153	14.02.1067	-	1125	LAI 424-144	[1069-1070]	1-2-61	1202
LAI 354-119	10.03.1067	-	1126	LAI 93-33	02.04.1071	-	1203
LAI 678-216	25.03.1067	-	1127	LAI 175-63	20.07.1071	1-2-674	1205
LAI 242-82	03.05.1067	-	1130	LAI 36-12	12.12.1071	-	1207
LAI 642-207	11.05.1067	LAI 685-218	1131	LAI 62-22	28.01.1072	1-2-1004	1208
LAI 685-218	cf. n.º anterior	-	-	LAI 372-143	08.02.1072	-	1209
LAI 375-144	17.05.1067	1-1-716	1133	LAI 433-164	23.02.1072	1-1-880	1210
LAI 206-88	22.05.1067	-	1134	LAI 351-118	17.05.1072	-	1216
LAI 695-220	01.06.1067	-	1135	LAI 103-36	24.05.1072	-	1217
LAI 173-62	23.06.1067	1-2-1016	1136	LAI 110-38	25.05.1072	-	1218
LAI 639-235	04.07.1067	1-1-1926	1138	LAI 31-10	05.06.1072	-	1219
LAI 221-83	24.07.1067	-	1140	LAI 86-41	25.06.1072	1-4-260	1220
LAI 222-83	24.07.1067	-	1141	LAI 257-105	27.06.1072	-	1222
LAI 35-11	17.08.1067	-	1143	LAI 155-54	24.01.1073	-	1225
LAI 32-10	07.09.1067	-	1145	LAI 164-60	27.01.1073	1-1-1928	1226
LAI 139-48	14.09.1067	-	1146	LAI 354-138	27.01.1073	1-1-702	1228
LAI 514-175	08.11.1067	-	1149	LAI 330-111	30.01.1073	-	1708
LAI 668-214	15.11.1067	-	1150	LAI 34-11	20.03.1073	-	1233
LAI 299-98	01.12.1067	1-2-355	1151	LAI 496-170	25.03.1073	-	1234
LAI 350-118	01.12.1067	-	1152	LAI 803-294	05.04.1073	1-1-2300	1236
LAI 302-98	26.12.1067	-	1154	LAI 271-103	25.04.1073	-	1237
LAI 731-230	28.12.1067	-	1155	LAI 45-16	27.04.1073	1-1-2315	1238
LAI 49-18	20.02.1068	1-2-720	1158	LAI 462-176	29.05.1073	-	1240
LAI 65-23	07.03.1068	-	1162	LAI 271-90	17.06.1073	1-1-2307	1241
LAI 170-61	09.03.1068	1-2-388	1163	LAI 386-148	03.09.1073	1-4-261	1244
LAI 42-15	09.03.1068	1-2-1403	1164	LAI 244-83	04.10.1073	1-1-1437	1245
LAI 392-150	25.03.1068	-	1165	LAI 515-175	20.11.1073	-	1246
LAI 187-66	28.03.1068	-	1166	LAI 352-118	10.01.1074	-	1248
LAI 707-224	16.04.1068	-	1167	LAI 304-99	18.01.1074	-	1249
LAI 380-128	14.05.1068	-	1170	LAI 96-34	29.01.1074	-	1251
LAI 501-171	17.05.1068	-	1171	LAI 280-92	22.02.1074	-	1253
LAI 415-158	30.09.1068	1-2-1295	1176	LAI 234-99	06.03.1074	-	1254
LAI 231-80	21.11.1068	-	1177	LAI 331-128	17.03.1074	-	1256
LAI 279-106	22-12-1068	-	1178	LAI 29-9	11.04.1074	-	1257
LAI 290-110	22.12.1068	-	1179	LAI 34-11	14.04.1074	1-2-1306	1258
LAI 107-37	13.01.1069	-	1180	LAI 305-117	16.09.1074	-	1262
LAI 243-98	14.04.1069	-	1181	LAI 638-235	24.09.1074	-	1263

<i>N.º document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>N.º diplo- matari</i>	<i>N.º document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>N.º diplo- matari</i>
LA III 192-69	01.02.1075	1-2-614	1268	LA II 407-137	18.05.1078	-	1330
LAI 280-112	16.02.1075	-	1269	LAI 259-106	01.06.1078	-	1331
LA III 169-59	23.02.1075	-	1270	LA III 20-10	23.06.1078	1-1-2361	1332
LAI 446-169	27.02.1075	-	1271	LA II 59-21	23.08.1078	1-2-871	1333
LA II 478-163	27.03.1075	-	1273	LAI 634-234	01.09.1078	1-2-1688	1334
LA III 199-74	02.04.1075	4-121-16	1274	LAI 598-222	10.10.1078	-	1336
LA IV 244-98	10.04.1075	-	1275	LA III 154-54	15.10.1078	1-2-475	1337
LA II 186-165	14.04.1075	-	1276	LAI 838-302	20.10.1078	1-1-2522	1338
LA III 227-86	16.04.1075	-	1277	LA IV 421-176	24.10.1078	-	1339
LA III 8-3	23.05.1075	3-27-316	1278	LA IV 43-14	19.12.1078	1-1-2245	1341
LA III 89-32	29.06.1075	-	1279	LA IV 333-132	[1076-1078]	-	1342
LA IV 97-33	24.07.1075	-	1281	LA IV 63-20	13.01.1079	-	1343
LA III 90-32	31.07.1075	-	1282	LA II 44-16	06.02.1079	-	1344
LA IV 304-117	28.08.1075	1-1-354	1283	LAI 622-230	28.03.1078	-	1348
LA IV 306-117	01.09.1075	1-2-424	1284	LA II 391-133	04.05.1079	-	1350
LA II 367-124	10.10.1075	1-1-2271	1285	LAI 444-168	29.11.1079	1-2-889	1355
LA II 513-175	03.11.1075	-	1287	LAI 393-150	28.12.1079	-	1357
LA II 138-52	12.12.1075	-	1288	LA II 180-64	[1078-1079]	1-1-1933	1358
LA IV 104-35	14.01.1076	-	1290	LA IV 111-38	06.01.1080	-	1359
LA II 80-27	19.01.1076	-	1291	LAI 640(a)-236	13.01.1080	1-2-491	1360
LA II 202-70	05.05.1076	1-1-256	1296	LA IV 202-72	24.02.1080	-	1361
LA III 7-3	09.05.1076	-	1298	LA III 6-2	15.04.1080	-	1363
LA IV 246-99	24.05.1076	-	1299	LA I 112-52	16.05.1080	1-1-1942	1366
LA IV 12-5	05.06.1076	LA IV 70-23	1301	LAI 633-234	24.06.1080	1-2-576	1367
LA IV 70-23	cf. n.º anterior	-	-	LAI 322-128	21.07.1080	1-2-478	1368
LAI 637-235	20.07.1076	-	1303	LA IV 252-100	29.07.1080	-	1369
LAI 611-226	20.07.1076	1-2-1281	1304	LA III 208-78	11.08.1080	-	1371
LA III 173-62	04.10.1076	-	1305	LA II 342-115	24.08.1080	-	1372
LA III 170-60	31.10.1076	-	1307	LAI 141-65	14.11.1080	-	1373
LAI 640(b)-236	15.12.1076	-	1308	LA II 288-94	13.02.1081	LA II 319-104	
LA II 55-19	25.03.1077	1-2-746	1312			1-2-573	1379
LA II 33-11	25.03.1077	1-2-715	1313	LA II 319-104	cf. n.º ant.	-	-
LA II 223-77	27.03.1077	1-1-2289	1314	LA IV 309-118	23.03.1081	1-2-574	1382
LA II 226-78	02.04.1077	-	1315	LA III 213-79	30.03.1081	-	1383
LA II 215-75	02.04.1077	-	1316	LA II 188-66	03.05.1081	LA II 153-56	1385
LAI 289-117	20.04.1077	-	1317	LA II 153-56	cf. n.º ant.	-	-
LA II 390-133	30.05.1077	-	1319	LA II 307-101	10.10.1081	-	1387
LAI 272-110	09.11.1077	-	1320	LAI 235(2)-98	26.10.1081	1-2-54	1388
LA II 278-92	22.11.1077	-	1321	LA I 388-119	08.11.1081	-	1389
LA III 34-17	21.12.1077	-	1323	LA II 446-155	20.11.1081	-	1390
LA IV 247-99	[1076-1077]	-	1324	LA III 369-141	02.01.1082	1-2-1394	1392
LAI 376-145	13.01.1078	LAI 201-85 1-2-1423	1325	LAI 759-284	09.01.1082	-	1393
LAI 201-85	cf. n.º ant.	-	-	LA II 349-117	18.01.1082	1-1-2238	1394
LAI 636-235	10.04.1078	-	1326	LAI 347-135	08.03.1082	-	1396
LA III 165-57	22.04.1078	-	1327	LAI 85-41	09.03.1082	-	1397
LA IV 245-98	03.05.1078	-	1328	LA II 256-86	21.03.1082	-	1399
LAI 635-234	12.05.1078	-	1329	LAI 49-27	05.05.1082	-	1401
				LA IV 302-117	27.05.1082	-	1403

<i>Nº document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Nº diploma- matari</i>	<i>Nº document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>Nº diploma- matari</i>
LAII 331-111	14.06.1082	-	1404	LAII 169-61	27.10.1087	-	1480
LAIII 302-116	18.06.1082	1-2-82	1405	LAI 574-214	07.11.1087	-	1481
LAIV 29-10	25.06.1082	-	1406	LAII 233-80	[1087]	-	1482
LAII 410-139	31.07.1082	-	1407	LAII 228-79	25.01.1088	-	1485
LAIII 17-9	17.08.1082	-	1408	LAII 234-80	25.03.1088	1-1-1908	1489
LAI 758-284	22.08.1082	3-3-10	1409	LAIV 422-177	28.04.1088	-	1492
LAI 761-285	20.10.1082	-	1411	LAIII 321-125	29.08.1088	-	1494
LAII 274-91	21.10.1082	1-4-283	1412	LAII 348-117	01.09.[1088]	-	1495
LA I 84-41	07.11.1082	1-4-284	1413	LAIII 172-61	31.01.1089	-	1498
LAI 557-206	19.11.1082	1-1-2355	1414	LAIII 239-92	01.02.1089	-	1499
LAII 167-60	26.11.1082	1-2-737	1415	LAIII 152-53	20.02.1089	-	1501
LAII 303-99	28.01.1083	-	1417	LAIII 168-59	20.02.1089	-	1502
LAIII 74-26	21.03.1083	-	1418	LAIV 9-4	21.02.1089	-	1503
LAIII 43-19	23.03.1083	LAIII 75-26	1419	LAIII 342-133	25.03.1089	-	1504
LAIII 75-26	cf. n.º ant.	-	-	LAII 41-15	05.08.1089	-	1508
LAI 756-282	10.04.1083	-	1420	LAI 434-164	13.10.1089	1-2-1285	1510
LAII 142-53	27.04.1083	-	1422	LAIII 341-133	19.12.1089	-	1512
LAII 208-73	09.06.1083	-	1423	LAIV 357-152	21.01.1090	-	1514
LAI 205-87	23.07.1083	1-1-1435	1424	LAI 401-153	29.01.1090	1-2-479	1515
LAI 361-140	23.07.1083	1-1-779	1425	LAI 270-109	08.03.1090	-	1519
LAIV 28-9	05.11.1083	1-1-2102	1430	LAIV 413-174	09.03.1090	-	1520
LAII 418-155	02.12.1083	-	1431	LAIII 320-124	11.03.1090	-	1521
LAII 220-76	10.12.1083	-	1434	LAI 765-286	28.06.1090	1-2-606	1522
LAI 614-226	13.01.1084	-	1435	LAI 824-299	02.08.1090	-	1523
LAII 450-156	12.03.1084	-	1437	LAI 791-291	03.08.1090	-	1524
LAI 799-293	11.04.1084	-	1438	LAII 346-116	24.08.1090	-	1525
LAII 449-155	18.04.1084	-	1440	LAI 788-290	30.11.1090	-	1528
LAII 24-8	05.09.1084	1-2-588	1446	LAI 829-300	19.03.1091	1-2-1225	1531
LAII 40-14	24.11.1084	-	1447	LAIII 119-42	26.04.1091	1-2-873(a) 1-2-873(b)	1532
LAII 94-33	15.02.1085	-	1451	LAIII 111-41	26.04.1091	-	1533
LAI 328-129	13.04.1085	-	1452	LAIV 181-66	27.05.1091	-	1534
LAIV 37-12	24.04.1085	1-2-953	1453	LAI 111-52	30.06.1091	-	1535
LAI 83-41	07.05.1085	-	1454	LAII 1008-352	30.06.1091	-	1536
LAII 85-29	11.05.1085	1-2-1002	1455	LAI 66-34	26.09.1091	-	1538
LAIII 333-129	20.06.1085	1-1-2359	1456	LAI 106-49	09.11.1091	-	1714
LAII 258-87	21.06.1085	-	1457	LAIII 252-98	11.11.1091	1-2-713	1539
LAIV 212-79	[1069-1085]	-	1460	LAI 456-173	[1091]	1-2-1047	1541
LAII 452-156	28.02.1086	-	1462	LAII 211-74	14.03.1092	-	1544
LAII 451-156	23.04.1086	-	1465	LAI 810-296	21.03.1092	-	1545
LAII 336-113	19.07.1086	-	1468	LAIII 198-74	03.04.1092	-	1546
LAII 57-20	15.09.1086	1-1-2314	1471	LAI 73-37	09.04.1092	-	1547
LAI 87-42	29.10.1086	-	1472	LAI 404-154	23.07.1092	1-2-1503	1549
LAII 221-77	04.03.1087	-	1473	LAI 821-298	12.08.1092	1-1-2128	1551
LAII 212-74	04.03.1087	-	1474	LAI 330-130	23.10.1092	1-2-1812	1552
LAII 185-65	06.03.1087	-	1476	LAI 130-61	25.12.1092	-	1557
LAI 445-169	07.04.1087	-	1477	LAI 365-141	02.01.1093	-	1560
LAII 139-52	09.10.1087	1-2-593	1479				

<i>N.º document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>N.º diploma- matari</i>	<i>N.º document</i>	<i>Data</i>	<i>Còpies</i>	<i>N.º diploma- matari</i>
LAI 18-9	08.01.1093	-	1561	LAI 754-281	13.12.1096	1-2-981	1634
LAI 406-155	16.01.1093	1-1-2234	1562	LAI 553-204	11.03.1097	1-1-588 LA III 197-74	1635
LAI 407-155	29.01.1093	1-2-1361	1563	LA III 197-74	cf. n.º ant.	-	-
LA III 319-123	13.02.1093	-	1565	LAI 457-173	18.03.1097	-	1636
LAI 203-70	26.02.1093	-	1566	LA II 415-142	12.04.1097	-	1637
LAI 174-62	01.03.1093	1-2-595	1567	LA III 51-21	25.06.1097	-	1638
LA IV 264-106	25.03.1093	-	1573	LA II 409-138	04.08.1097	-	1640
LA III 310-118	25.04.1093	-	1578	LAI 149-68	11.08.1097	1-2-1815	1641
LAI 122-43	03.05.1093	-	1580	LA III 138-48	11.12.1097	-	1645
LAI 383-147	05.05.1093	-	1582	LAI 158-71	22.12.1097	-	1646
LAI 82-40	25.06.1093	1-4-324	1586	LAI 139-65	01.01.1098	-	1647
LA III 249-97	16.07.1093	1-2-1813	1587	LA II 148-54	12.02.1098	-	1649
LAI 33-11	22.09.1093	-	1590	LA II 216-75	[18.02.1098]	-	1650
LAI 118-42	05.10.1093	-	1591	LA II 219-76	11.03.1098	1-2-620	1651
LAI 405-155	26.10.1093	1-2-1406	1592	LA IV 200-72	08.04.1098	-	1716
LAI 621-229	12.01.1094	-	1598	LAI 802-294	29.04.1098	1-2-701	1653
LAI 409-156	15.01.1094	1-1-246	1599	LAI 174-77	[14].05.1098	-	1717
LA IV 119-42	09.02.1094	-	1600	LA IV 197-71	02.06.1098	1-1-2179 1-2-6211-2-684	1654
LA IV 120-42	09.02.1094	-	1601	LA II 12-4	13.07.1098	1-1-2322	1655
LAI 496-185	01.03.1094	-	1602	LA IV 80-26	27.10.1098	LA IV 24-8 1-1-2288	1656
LA IV 412-173	14.03.1094	-	1603	LAI 24-8	cf. n.º ant.	-	-
LA IV 121-42	19.05.1094	-	1606	LA II 151-55	19.11.1098	1-1-313	1657
LA II 387-131	03.07.1094	1-2-1814	1608	LAI 584-218	06.12.1098	-	1658
LAI 81-40	09.10.1094	1-4-325	1609	LAI 558-206	29.12.1099	1-2-597	1659
LA III 360-139	12.11.1094	1-1-320	1611	LAI 417-158	07.02.1099	-	1661
LAI 65-21	12.12.1094	-	1612	LA II 217-75	09.04.1099	-	1663
LAI 260-106	20.12.1094	-	1614	LA IV 174-63	25.03.1100	-	1667
LA III 275-105	17.02.1095	-	1615	LA I 50-27	11.06.1100	1-1-362	1669
LA III 250-97	03.03.1095	1-1-2306	1616	LAI 96-45	31.08.1100	-	1670
LAI 1613-226	09.03.1095	-	1617	LA III 307-118	06.10.1100	-	1671
LA II 327-107	18.03.1095	1-4-326	1618	LA IV 35-12	01.11.1100	-	1674
LAI 399-153	10.04.1095	-	1619	LA III 335-130	24.11.1100	-	1675
LAI 52-28	29.09.1095	1-1-299	1621	LA IV 87-28	18.12.1100	1-1-1844	1719
LAI 54-30	13.10.1095	-	1623	LA II 328-107	[s. xi]	1-2-788	1678
LA II 434-148	08.11.1095	-	1625	LA IV 161-55	[s. xi]	1-2-739	1679
LAI 198-71	13.11.1095	-	1626				
LAI 320-124	29.02.1096	-	1628				
LAI 362-140	24.11.1096	-	1631				
LAI 542-201	03.12.1096	-	1633				

EN RESUM

Una síntesi del que s'acaba d'exposar a les pàgines anteriors permetrà fer una apreciació general a la procedència dels 1715 documents diferents que s'editen a continuació dels estudis preliminars.

Sèrie	Nombre de Documents	Repetits		Documents diferents	Documents a-b	Unitats de Pergamins	Còpies				Númers buits
		Simples	Bis				L.A.		Altres sèries		
							Diferents	Repetits	Diferents	Repetits	
1-1	264	1	2	258	5	259	103	3	2	1	-
1-2	276	2	1	273	2	277	141 ²	3	1	0	-
1-4	362	2	0	360	7	357	16	0	0	0	-
1-14	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	-
1-15	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	-
3-3	6	0	0	6 ^a	0	6	5 ²	1	1	0	-
3-4	3	0	0	3	0	3	3	1	0	0	-
3-19	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	-
3-21	2	0	0	2	0	2	0	0	0	0	-
3-23	8	0	0	8	0	8	0	0	0	0	-
3-27	38	0	0	38	0	38	3	0	0	0	-
3-29	5	0	0	5	0	5	0	0	0	0	-
3-32	8	0	0	8	0	8	0	0	0	0	-
3-33	1	0	0	1	0	1	1	0	0	0	-
3-34	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	-
3-38	7	1	0	6	0	7	0	0	0	0	-
3-45	2	0	0	2	0	2	0	0	0	0	-
4-2	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	-
4-9	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	-
4-17	3	0	0	3	0	3	1	1	0	0	-
4-18	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	-
4-70	4	2	0	2	0	3	2	0	0	0	-
4-79	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	-
4-82	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	-
4-92	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	-

Sèrie	Nombre de Documents	Repetits		Documents diferents	Documents a-b	Unitats de Pergamins	Còpies				Números buits
		Simples	Bis				LA		Altres sèries		
							Diferents	Repetits	Diferents	Repetits	
4-102	6	0	1	5	0	6	0	0	0	0	-
4-112	2	0	0	2	0	2	0	0	0	0	-
4-121	1	0	0	1	0	1	1	0	0	0	-
4-126	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	-
4-130	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	-
4-132	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	-
4-140	3	0	0	3	0	3	0	0	0	0	-
4-141	3	2	0	1	0	3	0	0	0	0	-
4-154	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	-
5-1	8	0	0	8	4 ⁴	5	0	0	0	0	-
Caresmar	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	-
Total	1024	10	4	1009 ^a	18	1013	276 ⁵ 274	(10)	4	1	-
LA	996	16	0	706	0	0	980	17	274	7	-
Totals	2020	26	4	1715	18	1013	-	27	278	8	4 ⁶

1 i 2 = el mateix document consta quatre vegades en tres sèries: 1-1, 1-2, -12, LA. Per tant, se n'ha de restar un, entre els dos indrets.

3 = el mateix document consta tres vegades en les sèries: 1-1, 3-3, LA. Per tant, se n'ha de restar un.

4 = quatre documents consten en un sol pergami.

5 = cal restar els dos documents repetits de sèries diferents (103 i 141) i en queden 274.

6 = números buits: 418, 425, 1012 i 1445.

a = del resultant 1010 se n'ha de restar un per constar en dos sumands, el de 3.3.

S'ha confegit una taula amb dotze columnes. A la primera, se situa el número identificatiu de cada una de les trenta-sis sèries que han aportat documentació. A la segona, s'indica el nombre de textos de cada sèrie. A la tercera i quarta, es posa el nombre de textos repetits simples —amb número peculiar cada un— o bisos. A la cinquena, s'ofereix el resultat de restar dels textos totals els repetits per un o altre sistema indicat. A la sisena, es fan constar els textos que porten annexa una lletra entre parèntesis, indicativa que es troben en un mateix pergamí segons el propi número, havent de fer l'oportuna reducció per deixar escatit el nombre exacte d'unitats en pergamí, que es troba a la columna setena. El grup de les columnes vuitena, novena, desena i onzena s'intitulen "còpies" perquè cal diferenciar-ne la funció segons si ho són dels pergamins a LA o bé de LA a pergamins, deixant constància precisa de les repeticions d'un o altre sector. Finalment, la dotzena només serveix per manifestar que quatre números de tota la publicació són buits i, per tant, cal restar-los de la xifra final 1719, és a dir que la xifra real és de 1715.

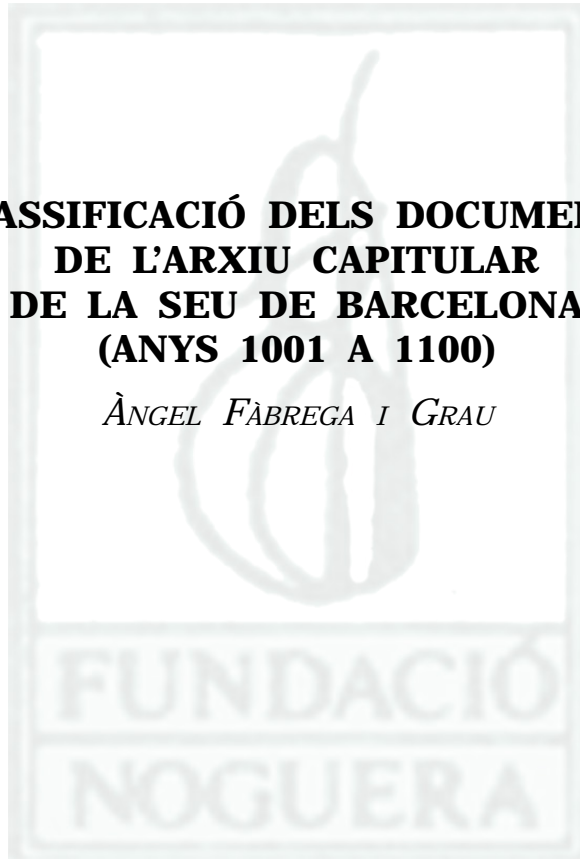
Al mateix temps, per comprendre millor algunes precisions numèriques, cal llegir les notes exposades al final del quadre.

Esperem que el lector disculpi les precedents disquisicions, ben originals potser, que han tingut l'única finalitat de deixar constància, amb la màxima simplicitat possible, de les múltiples dificultats pròpies d'una empresa de tanta magnitud. Tot amb tot, és la nua veritat, d'aquella que ens fa lliures i aporta llum.

JOSEP BAUCELLS I REIG
Canonge arxiver de la Catedral
de Barcelona

**CLASSIFICACIÓ DELS DOCUMENTS
DE L'ARXIU CAPITULAR
DE LA SEU DE BARCELONA
(ANYS 1001 A 1100)**

ÀNGEL FÀBREGA I GRAU

De l'anàlisi que hem fet de tota la documentació, originals i còpies, que es guarden a l'Arxiu Capitular de la Seu de Barcelona corresponents al segle xi, resulta que podrien ser agrupats en moltes sèries; tanmateix, ens ha semblat que seria molt arriscat fer-ho així; per això nosaltres els hem agrupat només en vint-i-cinc sèries. D'aquestes, n'hi ha algunes que compten amb poques unitats; en canvi n'hi ha d'altres que sumen centenars de documents. De tots i cadascun d'ells cal que en fem una breu però adequada precisió.

Aquestes sèries documentals del segle xi, contingudes en els originals o còpies en aquesta edició del Diplomatarí de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona, són reconegudes amb aquests noms:

DOCUMENTACIÓ ECLESIASTICA

Pontifícia

Episcopal

Canonical

Dotació (i Consagració) de la Seu de Barcelona

Donacions o deixes, i vendes a/de la Canònica

Hospital de la Canonja o "dels pobres"

DOCUMENTACIÓ CIVIL

Documentació comtal i vescomtal

*Documentació de persones privades**Arbitratges**Composicions i pacificacions**Confessió i reconeixement de culpa**Confessions o confirmacions de propietat**Confirmacions de dret**Definicions-evacuacions-pacificacions**Donacions directes**Donacions a precari**Empenyoraments**Establiments**Evacuacions o restitucions**Marmessories**Pactes, pacificacions, convinences i acords**Permutes o bescanvis**Reclamacions i sentències judicials**Testaments comuns**Testaments sacramentals**Testimoniatsges**Vendes**Altres documents**DOCUMENTACIÓ ECLESIASTICA**Documentació pontifícia*

L'únic document d'aquest grup és una butlla del papa Silvestre II [Gerbert d'Orlhac] (doc. 17, acaballes de l'any 1000 o començament del 1001) que, com tothom sap, començà el seu pontificat el dia 2 d'abril de l'any 999 i morí el 12 de maig del 1003. És una carta del papa Silvestre a Gerbert, senyor del castell de Ribes-Sitges, intimant-lo que es presentés a Roma i al seu davant, per acabar d'una vegada el contenciós que tenia obert amb el bisbe de Barcelona. Pel context hom diria que aquesta butlla és de l'any 1001. De tot aquest segle XI, no hi ha cap més document papal a l'arxiu.

Amb tot, encara que no es tracti d'un document pontifici, assenyalem el doc. 1558 de la nostra aplega [a. 1092], perquè és un pergami que recull les constitucions canòniques de tipus reformista, emanades del concili que Gualter, bisbe-cardenal de Sant'Albano, havia presidit a Sant Gil de Provença l'any 1092, com a legat apostòlic del papa Urbà II, quan l'emperador Enric IV havia estat vençut prop de Canosa. Cal dir, però, que aquest document no porta cap senyal d'identificació ni cap firma.

<i>Doc. nùm.</i>	<i>Datació</i>
17	1001 (<i>exeunte</i>) - 1002 (<i>ineunte</i>) (Silvestre II)
1558	[1092]

Documentació episcopal

Relacionada amb la Canònica (o Canonja) o Capítol Catedral de Barcelona

Aquesta sèrie de documents, molt nombrosa, recull tots els documents dels vuit bisbes de Barcelona que ocuparen la Seu, des del pontificat d'Aeci (a.a. 995-1010), que restaurà la Canònica — ins-taurada per Carlemany, i restablerta per Lluís el Pietós—, i que l'any 1010 morí en la batalla guiada pel comte Ramon Borrell per tal de conquerir Còrdova, fins a mitjan 1100, primer any del pontificat del bisbe Berenguer II (1100-1106). De l'anàlisi d'aquests documents, on surten els noms de tots els bisbes barcelonins del segle xi, es veu clar que aquests bisbes continuaven estant estretament vinculats amb la vida dels canonges que componien la Canònica, o Capítol de la ciutat de Barcelona, tal com es va fer des que s'instituí el Capítol barceloní, a començament del segle ix.

Només hem recollit els documents que parlen de la Canonja (o Canònica) i gairebé sempre hi anteposen el nom del prelat, tant si es tractava de rebre donatius fets a la Canonja, com per vendre propietats a favor de la institució o alguna operació administrativa que comportava aquesta unió jurídica, fins que el bisbat o la diòcesi de Barcelona es desvinculà de l'administració de la catedral i dels seus canonges, ço que succeí l'any 1157. És eloqüent la quantitat de documents que coneixem expedits durant el llarg pontificat del bisbe Guislabert (1035-1062), d'ascendència comtal, que aixecà i consagrà la catedral romànica de Barcelona, l'any 1058.

<i>Doc. nùm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. nùm.</i>	<i>Datació</i>
1	1001 febrer 8	242	1015 setembre 12
9	1001 maig 20	244	1016 gener 30
13	1001 novembre 13	245	1016 febrer 18
25	1002 agost 4	246	1016 febrer 24
35	1003 maig 5	253	1016 maig 22
40	1003 novembre 27	254	1016 juny 17
49	1004 agost 19	260	1016 octubre 5
51	1005 gener 2	261	1016 novembre 13
54	1005 març 11	268	1017 febrer 12
55	1005 març 12	271	1017 abril 15
1684	1005 març 12	275	1017 octubre 31
62	1005 maig 19	278	1017 juny 26
68	1005 desembre 22	286	1017 setembre 17
70	1006 gener 6	289	1017 desembre 5
77	1006 agost 19	292	1018 febrer 9
84	1007 març 6	294	1018 febrer 27
96	1008 març 6	295	1018 març 3
100	1008 març 25	300	1818 agost 9
101	1008 març 25	301	1818 setembre 2
103	1008 abril 28	304	1018 octubre 20
121	1009 març 9	305	1018 novembre 1
134	1010 març 3	308	1019 febrer 13
136	1010 març 6	309	1019 febrer 18
140	1010 agost 27	315	1019 maig 31
144	1010 octubre 30	316	1019 maig 31
176	1012 febrer 20	318	1019 agost 19
179	1012 març 4	320	1019 desembre 22
185	1012 setembre 6	322	1020 gener 18
186	1012 setembre 14	324	1020 febrer 2
189	1012 octubre 17	325	1020 març 8
191	1012 desembre 6	327	1020 maig 3
192	1012 desembre 26	328	1020 maig 14
196	1013 febrer 15	329	1020 octubre 24
197	1013 abril 21	336	1021 juny 8
201	1013 juliol 7	339	1021 desembre 28
1691	1013 juliol 7	340	1021 desembre 21
204	1013 octubre 29	342	1021 gener 16
212	1014 gener 18	347	1022 febrer 12
221	1014 juliol 30	351	1022 abril 21
225	1014 desembre 19	363	1023 març 29
226	1014 desembre 22	364	1023 abril 8
227	1014 desembre 22	366	1023 maig 5
228	1015 febrer 1	367	1023 juny 12
236	1015 maig 18	368	1023 juliol 13
240	1015 juny 30	379	1024 juliol 22
241	1015 juny 30	398	1026 juny 2

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
403	1027 gener 19	892	1055 octubre 25
405	1027 desembre 28	902	1056 maig 16
434	1029 maig 1	903	1056 maig 18
436	1029 juliol-agost	914	1056 desembre 2
441	[1027-1029]	915	1056 desembre 19
467	1031 juny 3	917	1057 gener 4
480	1032 maig 12	920	1057 gener 29
481	1032 maig 26	932	1057 abril 6
487	1032 novembre 1	933	1057 abril 22
497	1033 setembre 15	943	1057 juny 15
499	1033 desembre 27	949	1057 novembre 5
533	1036 abril 26	950	1057 novembre 26
546	1037 març 13	960	1058 juny 15
570	1038 octubre 14	962	1058 juny 26
583	1039 desembre 27	963	1058 juny 29
587	1040 abril 30	964	1058 juny 29
590	1040 octubre 25	973	1058 novembre 18
592	1041 gener 8	977	1058 desembre 26
595	1041 gener 30	978	1059 gener 10
602	1041 octubre 6	987	1059 abril 4
606	1041 novembre 24	1002	1060 maig 12
607	1041 novembre 24	1009	1060 agost 29
608	[1041 novembre 24]	1011	1060 setembre 21
610	1041 desembre 8	1012	1060 setembre 21
611	1041 desembre 11	1013	1060 octubre 2
624	1042 abril 12	1018	1060 desembre 23
627	1042 abril 23	1021	1061 març 9
628	1042 abril 27	1029	1061 setembre 24
629	1042 abril 28	1038	1062 juny 3
630	1042 abril 28	1705	1063 maig 30
635	[1042]	1080	1065 maig 6
675	1044 desembre 28	1087	1065 agost 23
706	1046 novembre 9	1133	1067 maig 17
732	1048 abril 13	1158	1068 febrer 19
740	1048 juliol 25	1164	1068 març 9
741	1048 agost 28	1165	1068 març 25
781	1051 agost 29	1190	1069 novembre 13
791	1052 març 8	1192	[1063-1069]
812	1052 novembre 14	1208	1072 gener 28
864	1054 abril 18	1209	1072 febrer 8
1703	1054 juliol 20	1210	1072 febrer 23
868	1054 agost 13	1218	1072 maig 25
875	1054 desembre 17	1219	1072 juny 5
882	1055 març 4	1222	1072 juny 27
886	1055 abril 17	1254	1074 març 6
888	1055 juny 25	1256	1074 març 17

<i>Doc. n.º.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. n.º.</i>	<i>Datació</i>
1258	1074 abril 14	1435	1084 gener 13
1271	1075 febrer 27	1444	1084 agost 9
1282	1075 juliol 31	1448	1085 gener 8
1312	1077 març 25	1451	1085 febrer 15
1313	1077 març 25	1452	1085 abril 13
1317	1077 abril 20	1460	1085 [1069-1085]
1319	1077 maig 30	1477	1087 abril 7
1325	1078 gener 13	1521	1090 març 11
1334	1078 setembre 1	1522	1090 juny 28
1336	1078 octubre 10	1523	1090 agost 2
1339	1078 octubre 24	1538	1091 setembre 26
1341	1078 desembre 19	1545	1092 març 21
1342	1078 [1076-1078]	1546	1092 abril 3
1344	1079 febrer 6	1552	1092 octubre 23
1351	1079 juny 5	1561	1093 gener 8
1353	1079 agost 1	1594	1093 desembre 15
1368	1080 juliol 21	1598	1094 gener 12
1396	1082 març 8	1611	1094 novembre 12
1401	1082 maig 5	1626	1095 novembre 13
1405	1082 juny 18	1631	1096 novembre 24
1408	1082 agost 17	1645	1097 desembre 12
1414	1082 novembre 19	1657	1098 novembre 19
1415	1082 novembre 26	1659	1098 desembre 29
1419	1083 març 23	1664	1099 setembre 18
1420	1083 abril 10	1669	1100 juny 11
1432	1083 desembre 3	[1681	1061 setembre 24]

Catedral de Barcelona

Consagració. Dedicació. Dotació (exclusivament)

Només hi hem trobat dos documents que tractin aquests temes: un sobre la dotació de la catedral i la seva prèvia consagració que se li va fer el 18 de novembre de 1058 (n. 973); i un altre, que reflecteix la confirmació del dux Alí de la donació dels bisbats de Dènia, Mallorca i Menorca, amb totes les seves possessions i el seu clergat, al bisbe Guislabert de Barcelona i a la seva Seu, que havia fet el seu pare Mugehid, el 26 de desembre del mateix any (977).

<i>Doc. n.º.</i>	<i>Datació</i>
973	1058 novembre 18
977	1058 desembre 26

Documentació relacionada amb la Canònica (Canonja) o el Capítol Catedral de la Seu de Barcelona

Els francs, arran de la reconquesta de Barcelona, l'any 801 degueren establir a la ciutat de Barcelona la *Canònica*, o grup de preveres que tenien cura del culte dins la catedral, i feien vida comuna amb el seu bisbe en una llar veïna de la seu. Tot tal com ho acabaven de disposar el concilis promoguts pels reis francs a les Gàl·lies i a les seves marques durant els segles IX i X. És conegut l'ajut econòmic que Carles el Calb, de la dinastia carolíngia, l'any 844, va enviar al bisbe Frodoí per reconstruir la catedral i l'edifici de la canònica, que havien quedat malparats quan l'any 985 va tenir lloc la invasió sarraïna d'Almansor. L'obra rectora de Frodoí seguí prolíficament, com ho demostren els nostres documents de la primera dècada del segle XI i següents. Hi consta, per exemple, que el bisbe Aeci, l'any 1009, pogué donar un nou impuls a la restauració de la vida canonical a la seu de Barcelona, gràcies a la munificència d'un mercader barceloní anomenat Robert (doc. 121).

En aquesta nostra aplega només recollim els documents en què es parla de la *Canònica* o *Canonja* (sinònim de *Capítol Catedral*) com a persona jurídica receptora d'ajuts o donadora o venedora d'alguna propietat o d'algun bé, o que permutà un bé per un altre; també hi recollim les mencions en què aquesta paraula es refereix a la casa on habitaven comunitàriament els canonges, ran de la Seu. Moltes vegades, en la nostra documentació, la paraula *domus* resulta ambigua: demés de significar la persona jurídica, els mots *domus Sanctae Crucis et Sanctae Eulaliae* uns cops es refereixen a l'església-seu i d'altres a la residència canonical. Per això, sota aquest epígraf ho recollim tot, sigui el que sigui. En canvi, no recollim les vegades en què es diu que un "levita" o canonge sol rebé, donà, vengué o permutà *personalment* algun bé o propietat seva. Ni tampoc recollim les notícies sobre les afrontacions d'una determinada propietat amb una casa o terreny que ja era propietat de la *Canònica*.

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
35	1003 maig 26	65	1005 octubre 19
49	1004 agost 19	68	1005 desembre 22
55	1005 març 12	70	1006 gener 12
1684	1005 març 12	100	1008 març 25
62	1005 maig 19	101	1008 març 25
63	1005 maig 25	121	1009 març 9
64	1005 juliol 11	132	1009 desembre 23

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
133	1010 gener 5	292	1018 febrer 9
134	1010 març 3	294	1018 febrer 27
136	1010 març 6	295	1018 març 3
140	1010 agost 27	300	1018 agost 9
144	1010 octubre 30	301	1018 setembre 2
153	1011 gener 18	304	1018 octubre 20
154	1011 febrer 19	305	1018 desembre 1
157	1011 març 12	308	1019 febrer 13
1689	[1011] març 12	309	1019 febrer 18
158	1011 febrer/març	315	1019 maig 31
159	1011 febrer/març	316	1019 maig 31
162	1011 abril 18	318	1019 agost 19
176	1012 febrer 20	320	1019 desembre 22
179	1012 març 4	322	1020 gener 18
184	1012 setembre 6	324	1020 febrer 2
185	1012 setembre 6	325	1020 març 8
186	1012 setembre 14	327	1020 maig 3
189	1012 octubre 17	328	1020 maig 14
192	1012 desembre 26	329	1020 octubre 24
196	1013 febrer 25	336	1021 juny 8
201	1013 juliol 7	339	1021 desembre 28
1691	1013 juliol 7	340	1021 desembre 31
204	1013 octubre 29	342	1022 gener 16
212	1013 gener 18	347	1022 febrer 12
221	1014 juliol 30	357	1022 setembre 5
225	1014 desembre 19	363	1023 març 29
226	1014 desembre 22	364	1023 abril 8
227	1014 desembre 22	366	1023 maig 5
228	1015 febrer 1	367	1023 juny 12
236	1015 maig 18	368	1023 juliol 13
240	1015 juny 30	379	1024 setembre 22
241	1015 juny 30	383	1025 febrer 17
242	1015 setembre 30	398	1026 juny 7
244	1016 gener 30	403	1027 gener 19
245	1016 febrer 18	405	1027 desembre 28
246	1016 febrer 24	410	1028 febrer 21
254	1016 juny 17	417	1028 juliol 12
260	1016 octubre 5	418	1028 juliol 12
261	1016 novembre 13	434	1029 maig 1
262	1016 novembre 14	441	[1027-1029]
268	1017 febrer 12	467	1031 juny 3
269	1017 febrer 15	476	[1030-1031]
271	1017 abril 15	477	1032 febrer 17
278	1017 juny 26	480	1032 maig 12
286	1017 setembre 15	481	1032 maig 26
289	1017 desembre 5	487	1032 novembre 1

<i>Doc. n.º.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. n.º.</i>	<i>Datació</i>
497	1033 setembre 15	757	1048-1049
499	1033 desembre 27	761	1050 maig 7
529	1036 gener 29	762	1050 maig 26
533	1036 abril 26	764	1050 juliol 22
540	1036 desembre 7	771	1050 desembre 28
546	1037 març 13	778	1051 juliol 23
559	1037 agost 11	780	1051 agost 27
562	1038 gener 10	781	1051 agost 29
563	1038 gener 14	791	1052 març 8
564	1038 gener 21	806	1052 juliol 28
570	1038 octubre 14	809	1052 setembre 14
571	1039 gener 9	812	1052 novembre 14
582	1039 desembre 24	823	1053 març 16
583	1039 desembre 27	824	1053 març 19
587	1040 abril 30	837	1053 octubre 18
590	1040 octubre 25	843	1053 desembre 12
591	1041 gener 8	1702	1054 febrer 19
592	1041 gener 8	857	1054 març 14
593	1041 gener 14	864	1054 abril 18
595	1041 gener 30	867	1054 juny 17
598	1041 febrer 22	1703	1054 juliol 20
602	1041 octubre 1	868	1054 agost 13
606	1041 novembre 24	870	1054 setembre 18
607	1041 novembre 24	873	1054 novembre 20
608	1041 novembre 24	875	1054 desembre 17
609	1041 novembre 30	876	1054 desembre 18
611	1041 desembre 11	878	1055 gener 4
624	1042 abril 12	881	1055 febrer 23
627	1042 abril 23	882	1055 març 4
628	1042 abril 23	884	1055 març 17
629	1042 abril 28	885	1055 abril 14
630	1042 abril 28	886	1055 abril 17
635	1042	1704	1055 abril 17
668	1044 abril 27	888	1055 juny 25
675	1044 desembre 28	892	1055 octubre 25
687	1045 octubre 22	902	1056 maig 16
701	1046 agost 12	903	1056 maig 18
706	1046 novembre 9	904	1056 maig 22
718	1047 abril 27	905	1056 [1056 maig 22]
720	1047 maig 14	906	1056 maig 30
730	1048 març 21	912	1056 novembre 15
732	1048 abril 13	914	1056 desembre 2
740	1048 juliol 25	915	1056 desembre 19
743	1048 setembre 20	917	1057 gener 4
755	1049 juliol 26	920	1057 gener 29
756	1049 agost 4	925	1057 febrer 18

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
932	1057 abril 6	1066	1064 octubre 23
933	1057 abril 22	1067	1064 novembre 17
938	1057 maig 3	1075	1065 març 6
940	1057 maig 17	1076	1065 març 18
943	1057 juny 15	1077	1065 abril 5
946	1057 juliol 25	1078	1065 abril 5
947	1057 octubre 28	1079	1065 abril 12
948	1057 octubre 29	1080	1065 maig 6
949	1057 novembre 5	1081	1065 maig 11
950	1057 novembre 26	1082	1065 juny 16
958	1058 maig 16	1084	1065 juliol 12
960	1058 juny 15	1086	1065 agost 17
961	1058 juny 17	1087	1065 agost 23
962	1058 juny 26	1089	1065 setembre 29
963	1058 juny 29	1096	1066 gener 29
965	1058 juliol 12	1102	1066 març 16
967	1058 juliol 15	1105	1066 abril 6
970	1058 agost 24	1106	1066 abril 19
971	1058 setembre 21	1117	1066 desembre 14
973	1058 novembre 18	1123	1067 gener 12
977	1058 desembre 26	1125	1067 febrer 14
978	1059 gener 10	1133	1067 maig 17
986	1059 abril 4	1146	1067 setembre 14
987	1059 abril 4	1155	1067 desembre 28
989	1059 abril 22	1158	1068 febrer 19
990	1059 juny 26	1162	1068 març 7
993	1059 agost 7	1164	1068 març 9
999	1060 maig 5	1165	1068 març 25
1000	1060 maig 6	1170	1068 maig 14
1002	1060 maig 12	1181	1069 abril 14
1003	1060 maig 17	1187	1069 setembre 22
1005	1060 juliol 15	1188	1069 octubre 14
1009	1060 agost 29	1189	1069 novembre 11
1011	1060 setembre 21	1190	1069 novembre 13
1012	1060 setembre 21	1192	[1063-1069]
1013	1060 octubre 2	1201	1070 novembre 7
1015	1060 octubre 31	1205	1071 juliol 20
1029	1061 setembre 24	1206	1071 agost 30
1033	1062 gener 9	1208	1072 gener 28
1035	1062 febrer 15	1209	1072 febrer 8
1038	1062 juny 3	1210	1072 febrer 23
1705	1063 maig 30	1217	1072 maig 25
1055	1064 gener 31	1218	1072 juny 5
1059	1064 maig 17	1219	1072 juny 5
1061	1064 maig 22	1221	1072 juny 25
1065	1064 octubre 21	1222	1072 juny 27

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
1228	1073 gener 27	1355	1079 novembre 29
1231	1073 febrer 24	1357	1079 desembre 28
1234	1073 març 25	1359	1080 gener 6
1237	1073 abril 25	1361	1080 febrer 24
1254	1074 març 6	1363	1080 abril 15
1256	1074 març 17	1368	1080 juliol 21
1258	1074 abril 14	1369	1080 juliol 29
1268	1075 febrer 1	1371	1080 agost 11
1269	1075 febrer 16	1372	1080 agost 24
1271	1075 febrer 27	1377	1081 gener 11
1274	1075 abril 2	1383	1081 març 30
1275	1075 abril 10	1385	1081 maig 3
1277	1075 abril 16	1388	1081 octubre 26
1279	1075 juny 29	1390	1081 novembre 20
1281	1075 juliol 24	1393	1082 gener 9
1282	1075 juliol 31	1396	1082 març 8
1285	1075 octubre 10	1400	1082 abril 30
1290	1076 gener 14	1401	1082 maig 5
1295	1076 maig 1	1405	1082 juny 18
1296	1076 maig 5	1406	1082 juny 25
1298	1076 maig 9	1407	1082 juliol 31
1299	1076 maig 24	1408	1082 agost 22
1301	1076 juny 5	1409	1082 agost 22
1302	1076 juny 6	1411	1082 octubre 20
1307	1076 octubre 31	1414	1082 novembre 19
1311	1077 març 13	1415	1082 novembre 26
1312	1077 març 25	1416	1082 novembre 30
1313	1077 març 25	1418	1083 març 21
1317	1077 abril 20	1419	1083 març 23
1319	1077 maig 30	1420	1083 abril 10
1320	1077 novembre 9	1422	1083 abril 27
1324	[1076-1077]	1425	1083 juliol 23
1325	1078 gener 13	1435	1084 gener 13
1328	1078 maig 3	1438	1084 abril 11
1330	1078 maig 18	1442	1084 agost 6
1332	1078 juny 23	1447	1084 novembre 24
1333	1078 agost 23	1448	1085 gener 8
1334	1078 setembre 1	1451	1085 febrer 15
1336	1078 octubre 10	1452	1085 abril 13
1342	[1076-1078]	1456	1085 juny 20
1343	1079 gener 13	1460	1085 [1069-1085]
1344	1079 febrer 6	1468	1086 juliol 19
1348	1079 març 28	1471	1086 setembre 15
1350	1079 maig 4	1475	1087 març 11
1351	1079 juny 5	1477	1087 abril 7
1353	1079 agost 1	1481	1087 novembre 7

<i>Doc. n.º.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. n.º.</i>	<i>Datació</i>
1498	1089 gener 31	1621	1095 setembre 29
1499	1089 febrer 1	1623	1095 octubre 13
1503	1089 febrer 21	1625	1095 novembre 8
1506	1089 juliol 25	1626	1095 novembre 13
1508	1089 agost 5	1628	1096 febrer 29
1515	1090 gener 29	1631	1096 novembre 24
1519	1090 març 8	1633	1096 desembre 3
1522	1090 juny 28	1636	1097 març 18
1523	1090 agost 2	1637	1097 abril 9
1524	1090 agost 3	1638	1097 juny 25
1525	1090 agost 24	1640	1097 agost 4
1528	1090 novembre 30	1644	1097 desembre 2
1538	1091 setembre 26	1645	1097 desembre 12
1714	1091 novembre 9	1651	1098 març 11
1539	1091 novembre 11	1716	1098 abril 8
1541	1091 [1091]	1654	1098 juny 2
1544	1092 març 21	1656	1098 octubre 22
1545	1092 abril 3	1657	1098 novembre 19
1550	1092 juliol 25	1659	1098 desembre 29
1552	1092 octubre 23	1661	1099 febrer 7
1559	1093 gener 1	1663	1099 abril 9
1560	1093 gener 2	1664	1099 setembre 18
1561	1093 gener 8	1669	1100 juny 11
1587	1093 juliol 16	1671	1100 octubre 6
1590	1093 setembre 22	1673	1100 octubre 19
1597	1093 desembre 29	1674	1100 novembre 1
1598	1094 gener 12	1719	1100 desembre 18
1599	1094 gener 14	1675	1100 novembre 24
1608	1094 juliol 3	[1677: s. XI <i>exeunte</i>]	
1611	1094 novembre 12	[1678: s. XI <i>exeunte</i>]	
1616	1095 març 3	[1681: 1061 setembre 24]	
1617	1095 març 9	[1682: 1064-1076]	

Hospital dels Pobres o Hospital de la Canònica (o de la Canonja) de la Seu de Barcelona

L'Hospital dels pobres de Barcelona es devia inaugurar gairebé amb la fundació de la seva Canònica. L'exigència evangèlica ho disposava prou clar perquè els canonges no ho passessin per alt. Però ens manquen els primers passos d'aquesta gran institució que, amb altres noms, ha perdurat fins als nostres dies. Encara que és gairebé segur que aquesta casa benèfica es devia establir juntament amb la Canonja, almenys ja en el segle IX, com ho donen a entendre

els documents que relacionem després del paràgraf següent, no hem trobat, al nostre fons documental, cap unitat que parli nominativament d'aquest hospital de Barcelona abans de l'any 1013.

Ací només recollim els documents que parlen expressament de l'Hospital que durant el segle XI regentava la comunitat de canonges de Barcelona. Certament, n'hi ha d'altres que parlen genèricament de la caritat, dels pobres, etc. (docs. 383, 398, 403, 598, 609, 756, 962, 967, 971, 1102 i encara molts altres); tanmateix, no els relacionem perquè no consta clar que vulguin referir-se a la institució de què es parla en aquest epígraf, l'Hospital dels pobres o Hospital de la Canònica de Barcelona.

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
204	1013 octubre 29	1420	1083 abril 10
315	1019 maig 31	1438	1084 abril 11
325	1020 març 8	1447	1084 novembre 24
368	1023 juliol 13	1481	1087 novembre 7
563	1038 gener 14	1522	1090 juny 28
683	1045 maig 28	1523	1090 agost 2
854	1054 febrer 17	1524	1090 agost 3
1320	1077 novembre 9	1528	1090 novembre 30
1393	1082 gener 9	1545	1092 març 21
1408	1082 agost 17	1553	1092 novembre 21
1409	1082 agost 22	1653	1098 abril 29
1411	1082 octubre 20	[1677: s. XI exeunte].	

DOCUMENTACIÓ CIVIL

Documentació comtal i vescomtal

Ací hi hem recollit els documents, en original o en còpia, que es produïren a la cancelleria del comte o del vescomte de Barcelona durant el segle XI, i que són guardats a l'Arxiu Capítular de la Seu de Barcelona.

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
66	1005 octubre 19	204	1013 octubre 29
1685	1006 gener 30	225	1014 desembre 19
121	1009 març 9	257	1016 juliol 25
131	1009 desembre 12	301	1018 setembre 2
136	1010 març 6	316	1019 maig 31
185	1012 setembre 6	340	1021 desembre 31
197	1013 abril 21	356	1022 agost 29

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
362	1023 març 16	1145	1067 setembre 7
376	1024 juny 3	1194	1070 març 4
380	1024 novembre 2	1296	1076 maig 5
402	1026 desembre 31	1308	1076 desembre 15
417	1028 juliol 12	1325	1078 gener 13
418	1028 juliol 12	1326	1078 abril 10
430	1029 març 24	1351	1079 juny 5
436	1029 juliol-agost	1357	1079 desembre 28
441	[1027-1029]	1375	1080 desembre 11
525	1035 agost 25	1388	1081 octubre 26
533	1036 abril 26	1404	1082 juny 14
546	1037 març 13	1409	1082 agost 22
683	1045 maig 28	1416	1082 novembre 30
701	1046 agost 12	1420	1083 abril 10
818	1053 gener 29	1426	1083 juliol 29
825	1053 abril 18	1475	1087 març 11
846	1053 desembre 28	1478	1087 juliol 28
873	1054 novembre 20	1712	1088 abril 22
886	1055 abril 17	1491	1088 abril 24
1704	1055 abril 17	1509	1089 agost 23
888	1055 juny 25	1541	[1091]
897	1056 gener 21	1646	1097 desembre 22
914	1056 novembre 2	1649	1098 febrer 12
915	1056 desembre 19	1650	[1098 febrer 18]
918	1057 gener 22	1672	1100 octubre 14
923	1057 febrer 7	1679	[segle xi]
973	1058 novembre 18		

Documentació de persones privades

Arbitratge

En aquest document es tracta d'atendre davant del jutge Guillem Marc la reclamació feta pel matrimoni Bonfill i Sança, ajudats per molts testimonis veïns seus, sobre la propietat d'uns terrenys que eren al costat de l'església de Sant Salvador, a Polinyà, retinguts pel bisbe Guislabert de Barcelona i el preposít de la Seu.

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
1013	1060 octubre 2

Composicions i pacificacions

Acord judicial entre litigants que pledejaven sobre un mateix bé o una mateixa propietat.

<i>Doc. n.º.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. n.º.</i>	<i>Datació</i>
129	1009 juny 2	699	1046 juny 20
150	1009-1010	716	1047 abril 3
404	1027 juliol 8		

Confessió i reconeixement de culpa

En aquest document, un prevere anomenat Arnau es confessa reu i pecador, perquè tot i que havia estat enganyat i induït per un nebot seu, havia cedit a aquest unes propietats que ell mateix ja havia donat a l'església de Santa Eulàlia de Vilapicina.

<i>Doc. n.º.</i>	<i>Datació</i>
1482	[1087]

Confessions o confirmacions de propietat

Reconeixement públic d'uns béns i d'unes propietats traspassades legalment d'uns antics posseïdors a unes altres persones, físiques o morals, a fi que aquestes puguin ser legítimament reconegudes per tothom a qualsevol efecte.

<i>Doc. n.º.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. n.º.</i>	<i>Datació</i>
977	1058 desembre 26	1334	1078 setembre 1
1027	1061 juliol 27	1357	1079 desembre 28
1202	[1069-1070]	1594	1093 desembre 15

Confirmacions (o definicions) de dret

Ratificació, corroboració, i revalidació d'uns drets sobre béns i propietats ja cedides anteriorment, i la seva consegüent legalització.

<i>Doc. n.º.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. n.º.</i>	<i>Datació</i>
909	1056 setembre 29	1533	1091 abril 26
924	1057 febrer 13	1634	1096 desembre 13
1432	1083 desembre 3		

Definicions, evacuacions, pacificacions

S'hi han recollit aquells documents de les nostres sèries en què, amb aquesta triple denominació simultània, els actors donen per conclòs judicialment un assumpte controvertit entre ells mateixos.

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
490	1033 març 21	1394	1082 gener 18
910	1056 octubre 5	1404	1082 juny 14
976	1058 novembre 30	1412	1082 octubre 21
994	1059 octubre 11	1710	1083 agost 9
1019	1061 febrer 1	1445	1084 agost 9
1097	1066 febrer 4	1446	1084 setembre 5
1121	1066 desembre 28	1450	1085 febrer 5
1122	1067 gener 3	1500	1089 febrer 12
1151	1067 desembre 1	1536	1091 juny 30
1171	1068 maig 17	1538	1091 setembre 26
1243	1073 setembre 1	1566	1093 febrer 26
1262	1074 setembre 16	1616	1095 març 3
1284	1075 setembre 1	1636	1096 març 18
1314	1077 març 27	1644	1097 desembre 2
1315	1077 abril 2	1649	1098 febrer 12
1316	1077 abril 2	1663	1099 abril 9
1378	1081 febrer 9	1673	1100 octubre 19
1380	1081 març 11		

Donacions directes

Els documents següents recullen les dacions gratuïtes que un donant fa d'un bé que li pertany a un donatari, físic o moral, i se suposa que aquest l'accepta. Es tracta de donatius *inter vivos* fets sense cap condició o amb alguna condició determinada pel donant; per això queden excloses d'aquest concepte les donacions dels testaments *in articulo mortis*. També hem deixat d'encloure en aquest capítol les donacions precàries referides expressament com a tals, en els documents que citem sota l'epígraf següent. Són moltes les donacions directes que hem aplegat sota aquest epítet, encara que, com passa sovint, el donant hi hagués posat determinades, i moltes vegades complicades, condicions. Heus-les ací:

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
13	1001 novembre 13	1684	1005 març 12
22	1002 juny 13	65	1005 juliol 11
24	1002 novembre 11	66	1005 octubre 19
25	[1002] agost 4	72	1006 abril 17
26	[1002] agost 18	75	1006 maig 10
47	1004 maig 9	88	1007 setembre 27
48	1004 maig 25	90	1007 novembre 6
52	1005 gener 2	91	1007 novembre 6
55	1005 març 12	92	1007 novembre 7

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
97	1008 març 10	466	1031 maig 8
108	1008 agost 12	472	1031 octubre 31
119	1009 febrer 1	481	1032 maig 26
121	1009 març 9	482	[1032] juliol 1
125	1009 març 29	497	1033 setembre 15
133	1010 febrer 5	499	1033 desembre 27
134	1010 març 3	520	1035 gener 31
136	1010 març 6	525	1035 agost 25
140	1010 agost 27	527	1035 desembre 8
141	1010 setembre 27	533	1036 abril 26
144	1010 octubre 30	546	1037 març 13
146	1010 desembre 4	547	1037 abril 13
152	1011 març 27	567	1038 gener 21
1689	[1011] març 12	580	1039 novembre 14
153	1011 gener 18	582	1039 desembre 24
154	1011 febrer 19	587	1040 abril 30
157	1011 març 12	591	1041 gener 8
158	1011 [febrer/març]	592	1041 gener 8
159	1011 [febrer/març]	593	1041 gener 14
162	1011 abril 18	595	1041 gener 30
176	1012 febrer 20	598	1041 febrer 22
201	1013 juliol 7	602	1041 octubre 1
203	1013 juliol 30	607	1041 novembre 24
204	1013 octubre 29	609	1041 novembre 30
213	1014 febrer 20	613	1041 desembre 14
217	1014 abril 14	626	1042 abril 21
219	1014 maig 11	634	1042 juliol 18
245	1016 febrer 18	645	1043 juny 5
258	1016 setembre 1	672	1044 juliol 18
299	1018 abril 27	673	1044 juliol 23
300	1018 agost 9	674	1044 novembre 10
324	1020 febrer 2	681	1045 abril 23
343	1022 gener 28	683	1045 maig 28
345	1022 gener 30	701	1046 agost 12
355	1022 agost 14	711	1047 febrer 17
368	1023 juliol 13	713	1047 febrer 19
378	1024 juliol 21	717	1047 abril 6
380	1024 novembre 2	725	1047 desembre 5
392	1024-1025 [12/14...]	730	1048 març 21
393	1026 març 7	731	1048 març 22
398	1026 juny	732	1048 abril 13
403	1027 gener 19	738	1048 juny 18
412	1028 març 23	740	1048 juliol 25
423	1027-1028	742	1048 octubre 3
438	1029 desembre 1	754	1049 març 31
441	[1027-1029]	761	1050 maig 7

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
762	1050 maig 26	980	1059 gener 30
763	1050 juliol 2	986	1059 abril 4
764	1050 juliol 22	987	1059 abril 4
771	1050 desembre 28	989	1059 abril 22
778	1051 juliol 23	993	1059 agost 7
779	1051 agost 9	999	1060 maig 5
783	1051 desembre 28	1000	1060 maig 6
788	1052 febrer 4	1002	1060 maig 12
794	1052 març 16	1003	1060 maig 17
806	1052 juliol 28	1005	1060 juliol 15
812	1052 novembre 14	1011	1060 setembre 21
823	1053 març 16	1012	1060 setembre 21
856	1054 març 7	1015	1060 octubre 31
857	1054 març 14	1021	1061 març 9
858	1054 març 14	1029	1061 setembre 24
860	1054 març 24	1033	1062 gener 9
1703	1054 juliol 20	1035	1062 febrer 15
870	1054 setembre 18	1041	1062 desembre 28
871	1054 novembre [2]	1051	1063 octubre 24
876	1054 desembre 18	1061	1064 maig 22
878	1055 gener 4	1065	1064 octubre 21
881	1055 febrer 23	1067	1064 novembre 17
882	1055 març 4	1076	1065 març 18
884	1055 març 17	1082	1065 juny 16
885	1055 abril 14	1086	1065 agost 17
886	1055 abril 17	1089	1065 setembre 29
888	1055 juny 25	1102	1066 març 16
902	1056 maig 16	1104	1066 març 28
906	1056 maig 30	1110	1066 juliol 1
914	1056 desembre 2	1115	1066 octubre 25
916	1056 desembre 19	1122	1067 gener 3
917	1057 gener 4	1125	1067 febrer 14
920	1057 gener 29	1133	1067 maig 17
925	1057 febrer 18	1137	1067 juny 23
928	1057 març 17	1146	1067 setembre 14
932	1057 abril 6	1158	1068 febrer 19
933	1057 abril 22	1159	1068 febrer 22
938	1057 maig 3	1160	1068 març 4
941	1057 maig 20	1177	1068 novembre 21
945	1057 juliol 25	1178	1068 desembre 22
958	1058 maig 16	1179	1068 desembre 22
963	1058 juny 29	1181	1069 abril 14
964	1058 juny 29	1182	1069 abril 17
971	1058 setembre 21	1183	1069 abril 24
975	1058 novembre 29	1186	1069 setembre 14
977	1058 desembre 26	1187	1069 setembre 22

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
1189	1069 novembre 11	1321	1077 novembre 22
1190	1069 novembre 13	1323	1077 desembre 21
1192	[1063-1069]	1325	1078 gener 13
1205	1071 juliol 20	1326	1078 abril 10
1208	1072 gener 28	1332	1078 juny 23
1209	1072 febrer 8	1333	1078 agost 23
1210	1072 febrer 23	1334	1078 setembre 1
1211	1072 febrer 24	1335	1078 octubre 5
1214	1072 abril 11	1336	1078 octubre 10
1217	1072 maig 25	1337	1078 octubre 15
1218	1072 maig 25	1339	1078 octubre 24
1221	1072 juny 25	1341	1078 desembre 19
1222	1072 juny 27	1343	1079 gener 13
1228	1073 gener 27	1344	1079 febrer 6
1234	1073 març 25	1346	1079 febrer 22
1236	1073 abril 5	1347	1079 març 1
1242	1073 juliol 9	1348	1079 març 28
1245	1073 octubre 6	1349	1079 abril 4
1254	1074 març 6	1350	1079 maig 4
1255	1074 març 8	1355	1079 novembre 29
1256	1074 març 17	1357	1079 desembre 28
1260	1074 agost 1	1359	1080 gener 6
1265	1074 novembre 17	1363	1080 abril 15
1268	1075 febrer 1	1365	1080 maig 3
1269	1075 febrer 16	1369	1080 juliol 29
1270	1075 febrer 23	1372	1080 agost 24
1274	1075 abril 2	1373	1080 novembre 14
1275	1075 abril 10	1375	1080 desembre 11
1279	1075 juny 29	1383	1081 març 30
1280	1075 juliol 4	1389	1081 novembre 8
1281	1075 juliol 24	1393	1082 gener 9
1282	1075 juliol 31	1396	1082 març 8
1283	1075 agost 28	1398	1082 març 21
1284	1075 setembre 1	1401	1082 maig 5
1285	1075 octubre 10	1405	1082 juny 18
1289	1076 gener 10	1406	1082 juny 25
1290	1076 gener 14	1407	1082 juliol 31
1291	1076 gener 19	1409	1082 agost 22
1295	1076 maig 1	1412	1082 octubre 21
1298	1076 maig 9	1415	1082 novembre 26
1299	1076 maig 24	1416	1082 novembre 30
1309	1077 gener 26	1417	1083 gener 28
1310	1077 març 4	1418	1083 març 21
1312	1077 març 25	1419	1083 març 23
1313	1077 març 25	1420	1083 abril 10
1317	1077 abril 20	1421	1083 abril 26

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
1425	1083 juliol 23	1535	1091 juny 30
1426	1083 juliol 29	1714	1091 novembre 9
1710	1083 agost 9	1539	1091 novembre 11
1430	1083 novembre 5	1544	1092 març 14
1435	1084 gener 13	1552	1092 octubre 23
1438	1084 abril 11	1555	1092 desembre 20
1443	1084 agost 8	1559	1093 gener 1
1444	1084 agost 9	1576	1093 abril 20
1448	1085 gener 8	1587	1093 juliol 16
1452	1085 abril 13	1588	1093 agost 23
1456	1085 juny 20	1593	1093 octubre 31
1459	1085 setembre 9	1715	[1093]
1460	1085 [1069-1085]	1598	1094 gener 12
1461	1086 gener 5	1605	1094 abril 11
1464	1086 abril 17	1608	1094 juliol 3
1468	1086 juliol 19	1609	1094 octubre 9
1470	1086 agost 21	1613	1094 desembre 19
1473	1087 març 4	1616	1095 març 3
1474	1087 març 4	1617	1095 març 9
1475	1087 març 11	1618	1095 març 18
1479	1087 octubre 9	1619	1095 abril 10
1480	1087 octubre 27	1620	1695 agost 19
1492	1088 abril 28	1623	1095 octubre 13
1494	1088 agost 29	1626	1095 novembre 13
1498	1089 gener 31	1628	1096 febrer 29
1499	1089 febrer 1	1633	1096 desembre 3
1501	1089 febrer 20	1634	1096 desembre 13
1502	1089 febrer 20	1635	1097 març 11
1505	1089 abril 2	1638	1097 juny 25
1713	1089 abril 13	1639	1097 juny 30
1509	1089 agost 23	1641	1097 agost 11
1515	1090 gener 29	1646	1097 desembre 22
1516	1090 febrer 8	1648	1098 gener 18
1517	1090 [febrer 25]	1651	1098 març 11
1518	1090 març 7	1653	1098 abril 29
1519	1090 març 8	1654	1098 juny 2
1521	1090 març 11	1656	1098 octubre 27
1522	1090 juny 28	1657	1098 novembre 19
1523	1090 agost 2	1660	1099 gener 11
1524	1090 agost 3	1661	1099 febrer 7
1525	1090 agost 24	1664	1099 setembre 18
1526	1090 agost 29	1665	1100 febrer 13
1528	1090 novembre 30	1667	1100 març 25
1532	1091 abril 26	1669	1100 juny 11
1533	1091 abril 26	1670	1100 agost 31
1534	1091 maig 27	1671	1100 octubre 6

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
1674	1100 novembre 1	1678	[s. xi]
1675	1100 novembre 24	1679	[s. xi]
1676	[s. xi] novembre 20		

Donacions a precari

*Donació, pública o privada, d'algun bé o propietat que sembla no oferir prou garantia de durada, és a dir, que un cop cedit aquell bé a algú, si el receptor no compleix amb les condicions estipulades quan fou transmès, el bé donat ha de revertir al donant o cal traspassar-lo a una altra persona, física o moral, que el causant hagués proposat. Nosaltres hem emprat aquesta definició només quan el document diu, *expressis verbis*, que es tracta d'una donació precària.*

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
1	1001 febrer 8	1283	1075 agost 28
181	1012 abril 25	1313	1077 març 25
201	1013 juliol 7	1340	1078 novembre 27
310	1019 març 7	1345	1079 gener 20
336	1021 abril 8	1414	1082 novembre 19
364	1023 abril 8	1415	1082 novembre 26
590	1040 octubre 25	1430	1083 novembre 5
657	1044 gener 13	1489	1088 març 25
722	1047 juliol 8	1491	1088 abril 24
868	1054 agost 13	1495	1088 setembre 1
903	1056 maig 18	1531	1091 març 19
1021	1061 març 9	1548	1092 abril 20
1061	1064 maig 22	1614	1094 desembre 20
1193	1070 febrer 15	1631	1096 novembre 24
1245	1073 octubre 6	1644	1097 desembre 2
1271	1075 febrer 27	1716	1098 abril 8

Empenyoraments

Empenyorar vol dir entrar en possessió d'un bé o d'una propietat d'altri, donant-li un altre bé com a penyora, fins que el primer pugui "desempenyorar-se" o "desempenyar-se" pagant-li el preu convingut o fent-li una permuta.

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
30	1003 gener 31	224	1014 setembre 30
135	1010 març 4	250	1016 abril 11
156	1010 març 5	255	1016 juliol 18

<i>Doc. nùm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. nùm.</i>	<i>Datació</i>
259	1016 setembre 26	895	1055 desembre 26
264	1017 gener 12	921	1057 gener 31
283	1017 agost 17	924	1057 febrer 13
284	1017 setembre 6	927	1057 març 13
285	1017 setembre 10	930	1057 març 26
288	1017 octubre 22	959	1058 juny 8
334	1021 gener 21	997	1060 abril 15
340	1021 desembre 31	1018	1060 desembre 23
384	1025 febrer 19	1031	1061 novembre 21
385	1025 febrer 24	1036	1062 abril 1
408	1028 febrer 10	1042	1063 gener 22
478	1032 març 14	1053	1064 gener 2
495	1033 agost 10	1090	1065 novembre 29
500	1034 gener 8	1093	[1064-1065]
503	1034 març 21	1126	1067 març 10
518	1034 novembre 5	1131	1067 maig 11
528	1034/1035	1152	1067 desembre 1
567	1038 març 24	1166	1068 març 28
568	1038 maig 5	1184	1069 juny 21
576	1039 abril 17	1223	1072 desembre 23
588	1040 juny 7	1241	1073 juny 17
597	1041 febrer 22	1253	1074 febrer 22
600	1041 abril 20	1257	1074 abril 11
639	1043 març 15	1296	1076 maig 5
641	1043 març 27	1327	1078 abril 22
665	1044 abril 9	1358	[1078-1079]
680	1045 març 22	1379	1081 febrer 13
688	1045 novembre 18	1382	1081 març 23
706	1046 novembre 9	1385	1081 juliol 2
723	1047 setembre 20	1388	1081 octubre 26
752	1049 març 11	1431	1083 desembre 2
776	1051 maig 26	1433	1083 desembre 6
784	1052 gener 1	1436	1084 febrer 23
785	1052 gener 1	1441	1084 abril 4
792	1052 març 14	1464	1086 abril 17
793	1052 març 15	1493	1088 maig 4
804	1052 maig 30	1495	1088 setembre 1
811	1052 octubre 14	1564	1093 febrer 9
820	1053 febrer 25	1568	1093 març 5
830	1053 juny 27	1571	1093 març 23
834	1053 setembre 12	1624	1095 octubre 30
862	1054 abril 6	1632	1096 desembre 1
872	1054 novembre 6	1647	1098 gener 1
893	1055 octubre 25		

Establiments

Contracte pel qual es concedeix una propietat en emfiteusi, de manera que el propietari es desprèn del domini útil, que cedeix a l'emfiteuta, però se'n reserva el domini directe.

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
630	1042 abril 28	1435	1084 gener 13
892	1055 octubre 25	1492	1088 abril 28
1092	1065 desembre 16	1509	1089 agost 23
1339	1078 octubre 24	1598	1094 gener 12
1396	1082 març 8	1635	1097 març 11
1407	1082 juliol 31	1654	1098 juny 2
1414	1082 novembre 19	1656	1098 octubre 27

Evacuacions o restitucions

*Els exvacuatores (o evacuatores) són —segons Du Cange—persones (laics o clergues) que, per manament judicial, havien de restituir una propietat o un bé, il·legítimament adquirit, al seu legítim propietari, que l'havia reclamat judicialment. *Dicitur ille qui, causa cadebat in litigiis, cum sententia Judicum, cogebatur scripto declarare nullum ius habere in res controversas, easque ab adversario legitime possessas esse aut deinceps possidendas.**

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
9	1001 maig 20	1019	1061 febrer 1
22	1002 juny 13	1027	1061 juliol 27
241	1015 juny 30	1063	1064 agost 19
410	1028 febrer 21	1097	1066 febrer 4
417	1028 juliol 12	1121	1066 desembre 28
418	1028 juliol 12	1160	1068 març 4
476	[1030-1031]	1357	1079 desembre 28
583	1039 desembre 27	1422	1083 abril 27
597	1041 febrer 22	1431	1083 desembre 2
624	1042 abril 12	1482	[1087]
628	1042 abril 27	1521	1090 març 11
768	1050 octubre 12	1536	1091 juny 30
910	1056 octubre 5	1541	[1091]
924	1057 febrer 13	1629	1096 març 6
927	1057 març 13	1650	[1098 febrer 18]
976	1058 novembre 30	1651	1098 març 11
994	1059 octubre 11	1673	1100 octubre 19

Marmessories

Amb aquest nom de marmessor ens referim als eleemosinarii, clergues o laics, que van testimoniar amb jurament, a la presència d'un notari públic i davant d'un altar privilegiat d'una capella determinada, que, al seu temps —sempre abans de sis mesos—, designats prèviament i nominalment pel testador, s'havien assabentat que un ciutadà conegut seu, en trobar-se en greu perill de mort, havia destinat els seus béns a un o més llegataris expressament determinats verbalment pel testador.

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
16	1001 desembre 10	837	1053 octubre 18
47	1004 maig 9	850	1054 gener 16
75	1006 maig 10	854	1054 febrer 17
88	1007 setembre 27	857	1054 març 14
90	1007 novembre 6	870	1054 setembre 18
91	1007 novembre 6	891	1055 setembre 20
92	1007 novembre 7	904	1056 maig 22
96	1008 març 6	912	1056 novembre 15
133	1010 febrer 5	915	1056 desembre 19
140	1010 agost 27	917	1057 gener 4
152	1011 gener 15	943	1057 juny 15
203	1013 setembre 30	960	1058 juny 15
205	1013 octubre 29	993	1059 agost 7
269	1017 febrer 15	1005	1060 juliol 15
305	1018 desembre 1	1014	1060 octubre 29
317	1019 juliol 27	1033	1062 gener 9
345	1022 gener 3	1038	1062 juny 3
355	1022 agost 14	1048	1063 setembre 8
399	1026 desembre 19	1059	1064 maig 17
437	1029 octubre 17	1060	1064 maig 18
469	1031 agost 7	1064	1064 agost 28
516	1034 setembre 25	1077	1065 abril 5
559	1037 agost 11	1078	1065 abril 5
562	1038 gener 10	1079	1065 abril 12
563	1038 gener 14	1080	1065 maig 6
591	1041 gener 8	1081	1065 maig 11
612	1041 desembre 13	1086	1065 agost 17
634	1042 juliol 18	1087	1065 agost 23
718	1047 abril 27	1117	1066 desembre 14
755	1049 juliol 26	1154	1067 desembre 27
761	1050 maig 7	1188	1069 octubre 14
832	1053 [febrer-juliol]	1201	1070 novembre 7
833	1053 agost 11	1206	1071 juliol 30
836	1053 octubre 11	1215	1072 abril 21

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
1217	1072 maig 25	1456	1085 juny 20
1237	1073 abril 25	1459	1085 setembre 9
1249	1074 gener 18	1468	1086 juliol 19
1277	1075 abril 16	1477	1087 abril 7
1285	1075 octubre 10	1481	1087 novembre 7
1290	1076 gener 14	1497	1088 novembre 9
1301	1076 juny 5	1498	1089 gener 31
1305	1076 octubre 4	1503	1089 febrer 21
1307	1076 octubre 31	1507	1089 agost 5
1311	1077 març 13	1508	1089 agost 5
1320	1077 novembre 9	1511	1089 novembre 1
1322	1077 desembre 13	1513	1089 desembre 28
1330	1078 maig 18	1550	1092 juliol 25
1332	1078 juny 23	1561	1093 gener 8
1343	1079 gener 13	1570	1093 març 14
1361	1080 febrer 24	1589	1093 agost 28
1370	1080 agost 8	1593	1093 octubre 31
1373	1080 novembre 14	1597	1093 desembre 29
1377	1081 gener 11	1611	1094 novembre 12
1385	1081 maig 3	1621	1095 setembre 29
1387	1081 octubre 10	1625	1095 novembre 8
1390	1081 novembre 20	1626	1095 novembre 13
1399	1082 març 21	1640	1097 agost 4
1403	1082 maig 27	1659	1098 desembre 29
1408	1082 agost 17	1661	1099 febrer 7
1410	1082 setembre 24	1664	1099 setembre 18
1424	1083 juliol 23	1668	1100 abril 17
1442	1084 agost 6	1680	[s. xi]
1447	1084 novembre 24		

Pactes, pacificacions, convinences i acords

En la documentació que segueix són assenyalats els al·legants d'un conflicte, generalment sobre el reconeixement d'una propietat, que consensuen els seus punts de vista, i així pacten, cercant la pau, convenen i acorden el que en els documents és estipulat.

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
8	1001 maig 10	754	1049 març 31
1693	[997-1031] juny 26	791	1052 març 8
606	1041 novembre 24	883	1055 març 12
610	1041 desembre 8	951	1058 gener 25
611	1041 desembre 11	958	1058 maig 16
629	1042 abril 28	1006	1060 agost 9
720	1047 maig 14	1140	1067 juliol 24

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
1141	1067 juliol 24	1423	1083 juny 9
1213	[1072 març 31]	1520	1090 març 9
1304	1076 juliol 20	1537	1091 agost 12
1342	[1076-1078]	1543	1092 març 2
1395	1082 febrer 1	1603	1094 març 14

Permutes o bescanvis

Amb aquests noms designem els canvis de propietat d'un bé o d'una hisenda d'una persona, física o moral, a una altra sense rebre diners, sinó que la segona persona traspasa a la primera la propietat d'un altre bé o d'una altra hisenda que ell tenia, i ho reconeix.

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
27	[1002] agost 26	236	1015 maig 18
35	1003 maig 26	240	1015 juny 30
49	1004 agost 19	241	1015 juny 30
68	1005 desembre 22	242	1005 setembre 12
77	1006 agost 19	244	1016 gener 30
84	1007 març 6	246	1016 febrer 24
1687	1007 juliol 4	251	1016 abril 25
94	1008 febrer 16	253	1016 maig 22
96	1008 març 6	254	1016 juny 17
100	1008 març 25	260	1016 octubre 5
101	1008 març 25	261	1016 novembre 13
103	1008 abril 28	262	1016 novembre 14
108	1008 agost 12	271	1017 abril 15
132	1009 desembre 23	286	1017 setembre 15
166	1011 octubre 14	289	1017 desembre 5
183	1012 agost 1	292	1018 febrer 9
184	1012 setembre 6	294	1018 febrer 27
185	1012 setembre 6	295	1018 març 3
186	1012 setembre 14	301	1018 setembre 2
189	1012 octubre 17	304	1018 octubre 20
191	1012 desembre 6	309	1019 febrer 18
192	1012 desembre 26	311	1019 abril 25
196	1013 febrer 25	322	1020 gener 18
197	1013 abril 21	325	1020 març 8
1691	1013 juliol 7	327	1020 maig 3
221	1014 juliol 30	328	1020 maig 14
226	1014 desembre 22	329	1020 octubre 24
227	1014 desembre 22	350	1022 abril 13
228	1015 febrer 1	351	1022 abril 24
230	1015 febrer 12	363	1023 març 29

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
366	1023 maig 5	1044	1063 març 31
367	1023 juny 12	1057	1064 març 2
372	1024 gener 9	1084	1065 juliol 12
377	1024 juliol 14	1098	1066 febrer 12
379	1024 setembre 22	1102	1066 juny 16
409	1028 febrer 20	1123	1067 gener 12
412	1028 març 23	1139	1067 juliol 20
426	1029 març 1	1148	1067 setembre 26
427	1029 març 1	1162	1068 març 7
443	1030 abril 28	1163	1068 març 9
1693	[997-1031] juny 26	1164	1068 març 9
519	1035 gener 15	1165	1068 març 25
532	1036 març 31	1169	1068 abril 26
570	1038 octubre 14	1172	1068 juny 13
624	1042 abril 12	1239	1073 maig 15
654	1043 octubre 31	1247	1074 gener 4
675	1044 desembre 28	1291	1076 gener 19
677	1045 gener 23	1303	1076 juliol 20
1698	1048 agost 9	1319	1077 maig 30
743	1048 setembre 20	1336	1078 octubre 10
744	1048 octubre 19	1368	1080 juliol 21
745	1048 octubre 19	1371	1080 agost 11
747	1048 novembre 14	1398	1082 març 18
769	1050 octubre 31	1407	1082 juliol 31
780	1051 agost 27	1412	1082 octubre 21
796	1052 abril 9	1416	1082 novembre 30
797	1052 abril 10	1458	1085 juliol 6
800	1052 abril 20	1711	1085 juliol 6
809	1052 setembre 14	1471	1086 setembre 15
842	1053 novembre 30	1478	1087 juliol 28
860	1054 març 24	1545	1092 abril 3
861	1054 març 30	1547	1092 abril 9
934	1057 abril 24	1560	1093 gener 2
962	1058 juny 26	1572	1093 març 24
963	1058 juny 29	1584	1093 juny 11
964	1058 juny 29	1636	1097 març 18
1009	1060 agost 29	1637	1097 abril 9
1023	1061 març 21	1655	1098 juliol 13

Reclamacions i sentències judicials

Al·legació i protesta que algú presenta davant d'un jutge per una injustícia soferta o per una irregularitat que podria ésser-li perjudicial, seguida de la sentència emesa pel jutge.

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
217	1014 abril 14	864	1054 abril 18
233	1015 abril 20	1046	1063 abril 1
257	1016 juliol 25	1063	1064 agost 19
36	1023 març 16	1351	1079 juny 5
419	1028 setembre 1	1645	1097 desembre 12
425	1029 febrer 1		

Testaments comuns

La tipologia dels testaments és molt extensa. Sota l'epígraf anterior hem aplegat tots els testaments del segle XI, de la mena que signin, guardats a l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona, exceptuats, com és natural, els llegats coneguts amb el nom de testaments sacramentals, atorgats d'una manera absolutament legal, propis d'uns individus que formaren part de la societat cristiana medieval, que recollirem a part sota l'epígraf següent.

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
152	1007 març 27	1201	1070 novembre 7
269	1017 febrer 15	1215	1072 abril 21
305	1018 desembre 1	1285	1075 octubre 10
343	1022 gener [28]	1290	1076 gener 14
383	1025 febrer 17	1301	1076 juny 5
399	1026 desembre 19	1311	1077 març 13
426	1029 març 1	1320	1077 novembre 9
434	1029 maig 1	1332	1078 juny 23
437	1029 octubre 10	1343	1079 gener 13
469	1031 agost 7	1350	1079 maig 4
516	1034 setembre 25	1361	1080 febrer 24
529	1036 gener 29	1370	1080 juliol 8
550	1037 maig 6	1373	1080 novembre 14
563	1038 gener 14	1385	1081 maig 3
608	[1041 novembre 24]	1387	1081 octubre 10
824	1053 març 19	1390	1081 novembre 20
867	1054 juny 17	1399	1082 març 21
871	1054 novembre [2]	1400	1082 abril 30
897	1056 gener 21	1410	1082 setembre 24
905	[1056 maig 22]	1412	1082 octubre 21
917	1057 gener 4	1424	1083 juliol 23
993	1059 agost 7	1447	1084 novembre 24
1066	1064 octubre 23	1458	1085 juny 20
1080	1065 maig 6	1459	1085 setembre 9
1154	1067 desembre 27	1460	[1069-1085].

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
1468	1086 juliol 19	1596	1093 desembre 28
1497	1088 novembre 9	1599	1094 gener 14
1503	1089 febrer 20	1621	1095 setembre 29
1506	1089 juliol 25	1625	1095 novembre 8
1508	1089 agost 5	1640	1097 agost 4
1513	1089 desembre 28	1659	1098 desembre 29
1550	1092 juliol 25	1661	1099 febrer 7
1589	1093 agost 28	1668	1100 abril 17
1590	1093 novembre 22	1677	[s. XI]
1591	1093 octubre 5	1680	[s. XI]

Testaments sacramentals

Els testaments anomenats sacramentals del segle XI, que són guardats a l'Arxiu Capitular de la Seu de Barcelona donem per descomptat que s'atorgaren amb els requisits assenyalats en el privilegi *Recognoverunt proceres* de les antigues Constitucions de Catalunya. Foren molts a Catalunya els ciutadans que, en no saber escriure i a manca d'un notari que autoritzés les darreres voluntats, quan es trobaven en greu perill de mort, nomenaven expressament dos o més testimonis —els anomenats *elemosinarií*— que, abans de sis mesos havien de jurar davant d'un altar privilegiat d'una església determinada per les lleis, com a lloc sagrat, que havien estat testimonis *ex auditu* de la darrera voluntat del testador.

Heus ací els testimoniatges dels testadors sacramentals que es troben en la documentació del segle XI, en els documents originals o còpies dels *Libri Antiquitatum*, guardats a l'arxiu.

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
54	1005 març 11	465	1031 maig 4
87	1007 setembre 28	477	1032 febrer 17
118	1009 gener 28	504	1034 març 26
142	1010 octubre 3	517	1034 octubre 26
161	1011 abril 18	536	1036 setembre 1
1690	1012 octubre 1	540	1036 desembre 7
274	1017 maig 21	559	1037 agost 11
339	1021 desembre 28	562	1038 gener 10
344	1022 gener 30	573	1039 març 15
370	1023 novembre 5	1695	1039 agost 20
371	1024 gener 3	668	1044 abril 27
421	1028 desembre 8	670	1044 juliol 4

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
687	1045 octubre 22	1188	1069 octubre 14
695	1046 abril 30	1206	1071 juliol 30
718	1047 abril 27	1237	1073 abril 25
755	1049 juliol 26	1249	1074 gener 18
756	1049 agost 4	1277	1075 abril 16
764	1050 juliol 22	1305	1076 octubre 4
777	1051 juliol 12	1307	1076 octubre 31
832	1053 [febrer-juliol]	1322	1077 desembre 13
833	1053 agost 11	1330	1078 maig 18
836	1053 octubre 11	1377	1081 gener 11
837	1053 octubre 18	1403	1082 maig 27
850	1054 gener 16	1408	1082 agost 17
854	1054 febrer 17	1410	1082 setembre 24
891	1055 setembre 20 (?)	1442	1084 agost 6
904	1056 maig 22	1475	1087 març 11
912	1056 novembre 15	1477	1087 abril 7
915	1056 desembre 19	1481	1087 novembre 7
943	1057 juny 15	1498	1089 gener 31
960	1058 juliol 15	1507	1089 agost 5
1014	1060 octubre 29	1511	1089 novembre 1
1038	1062 juny 3	1561	1093 gener 8
1059	1064 maig 17	1570	1093 març 14
1060	1064 maig 18	1593	1093 octubre 31
1077	1065 abril 5	1597	1093 desembre 29
1078	1065 abril 5	1611	1094 novembre 12
1079	1065 abril 12	1626	1095 novembre 13
1081	1065 maig 11	1664	1099 setembre 18
1087	1065 agost 23	1719	[s. xi]
1117	1066 desembre 14		

Testimoniatsges

Declaració manifestada davant d'un jutge, sobre algun fet que es va produir, per tal d'aclarir-lo i que pugui tenir repercussions legítimes sobre sentències judicials en assumptes contenciosos.

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
108	1008 setembre 12	627	1042 abril 23
1690	1012 octubre 1	1615	1095 febrer 17

Vendes

Entenem que s'hi refereixen els documents en què consta expressament que un bé determinat passa a ser propietat d'una altra

persona a canvi d'alguna cosa, normalment diner, i així ho reconeix el mateix document estès pel que traspassa la dita propietat. N'excloem els documents que anomenem *permutes* o *bescanvis* (objecte d'un altre epígraf), perquè en aquesta classe de documents el que ven no rep diners, sinó que canvia aquella propietat per una altra que des d'ara serà seva.

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
2	1001 març 7	1683	1004 desembre 21
3	1001 març 8	51	1005 maig [2]
4	1001 març 16	53	1005 febrer 15
5	1001 març 27	56	1005 abril 13
6	1001 març 28	57	1005 abril 13
7	1001 abril 6	58	1005 abril 17
1681	1001 abril 21	59	1005 abril 30
10	1001 juliol 4	60	1005 maig 6
11	1001 octubre 1	61	1005 maig 6
12	[1001] octubre 1	62	1005 maig 19
14	1001 novembre 25	63	1005 maig 25
15	1001 desembre 9	67	1005 novembre 12
16	1001 desembre 30	69	1006 maig 11
18	1002 gener 21	70	1006 gener 18
19	1002 gener 21	1685	1006 gener 30
20	1002 gener 25	71	1006 abril 4
21	1002 març 21	73	1006 abril 24
23	[1002] juny 20	74	1006 maig 5
1682	[1002] agost 11	76	1006 juliol 27
28	1002 novembre 2	78	1006 setembre 29
29	1002 desembre 1	79	1006 novembre 4
31	1003 febrer 6	80	1007 febrer 18
32	1003 febrer 16	81	1007 febrer 25
33	1003 març 5	82	1007 març 3
34	1003 març 11	83	1007 març 6
36	[1003] juliol 18	86	1007 maig 15
37	[1003] agost 21	1686	1007 maig 27
38	[1003] setembre 22	89	1007 octubre 13
39	[1003] octubre 19	93	1008 febrer 8
40	1003 novembre 27	1688	1008 febrer 11
41	1003 desembre 5	95	1008 febrer 22
42	1004 gener 22	98	1008 març 13
43	1004 febrer 1	99	1008 març 16
44	1004 febrer 9	102	1008 abril 26
45	1004 febrer 10	104	1008 abril 30
46	1004 maig 1	105	1008 maig 1
50	1004 novembre 3	106	1008 juny 7

<i>Doc. nùm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. nùm.</i>	<i>Datació</i>
107	1008 juny 22	180	1012 març 21
108	1008 agost 12	182	1012 maig 21
109	1008 octubre 3	187	1012 setembre 24
110	1008 octubre 3	188	1012 setembre 25
111	1008 octubre 3	190	1012 novembre 18
112	1008 novembre 1	193	1012 desembre 27
113	1008 novembre 20	194	1012 desembre 31
114	1008 desembre 2	195	1013 gener 16
115	1009 gener 20	198	1013 abril 25
116	1009 gener 24	199	1013 maig 7
117	1009 gener 24	200	1013 maig 9
120	1009 febrer 11	202	1013 agost 15
122	1009 març 11	205	1013 octubre 29
123	1009 març 11	206	1013 novembre 3
124	1009 març 26	207	1013 novembre 21
126	1009 abril 20	208	1013 novembre 24
127	1009 abril 29	209	[996-1013] agost 12
128	1009 maig 5	210	1014 gener 4
130	1009 juny 8	211	1014 gener 7
131	1009 desembre 12	213	1014 febrer 20
137	1010 març 23	214	1014 març 23
138	1010 març 28	215	1014 març 27
139	1010 abril 17	216	1014 abril 2
143	1010 octubre 9	218	1014 maig 6
145	1010 novembre 23	220	1014 juny 16
147	1010 desembre 6	222	1014 agost 13
148	1010 desembre 6	223	1014 agost 31
149	1010 desembre 8	225	1014 desembre 19
151	1011 gener 8	229	1015 febrer 7
155	1011 març 1	231	1015 febrer 19
160	1011 abril 12	232	1015 abril 7
163	1011 juliol 31	234	1015 abril 20
164	1011 agost 10	235	1015 abril 30
165	1011 agost 13	237	1015 maig 24
167	1011 novembre 30	238	1015 juny 6
168	1011 desembre 6	239	1015 juny 24
169	1011 desembre 12	243	1015 octubre 17
170	1011 desembre 30	247	1016 març 10
171	1010-1011	248	1016 març 11
172	1012 gener 20	249	1016 març 27
173	1012 gener 28	252	1016 maig 7
174	1012 gener 30	256	1016 juliol 25
175	1012 gener 30	263	1016 octubre 22
177	1012 febrer 27	265	[1016-1017] gener 14
178	1012 març 1	266	1017 gener 16
179	1012 març 4	267	1017 gener 22

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
268	1017 febrer 12	350	1022 abril 13
270	1017 abril 4	352	1022 maig 19
272	1017 abril 19	353	1022 agost 12
273	1017 maig 4	356	1022 agost 29
275	1017 maig 31	357	1022 setembre 5
276	1017 juny 4	358	1022 setembre 28
277	1017 juny 4	359	1023 gener 18
278	1017 juny 26	360	1023 gener 19
279	1017 juliol 6	361	1023 febrer 27
280	1017 juliol 11	365	1023 abril 17
281	1017 juliol 31	369	1023 setembre 18
282	1017 agost 3	373	1024 gener 17
287	1017 octubre 21	374	1024 febrer 15
290	1017 desembre 21	375	1024 març 4
291	1018 febrer 5	376	1024 juny 3
1692	1018 febrer 5	381	1024 desembre 18
293	1018 febrer 19	382	1025 febrer 2
296	1018 març 3	386	1025 març 15
297	1018 març 17	387	1025 [abril 11]
298	1018 abril 8	388	1025 maig 26
303	1018 octubre 16	389	1025 agost 15
306	1019 gener [2]	390	1025 setembre 29
307	1019 gener 11	391	1026 desembre 9
308	1019 febrer 3	394	1026 març 8
312	1019 abril 27	395	1026 març 19
313	1019 maig 9	396	1026 maig 2
314	1019 [maig 17]	397	1026 maig 19
317	1019 juliol 27	400	1026 desembre 21
318	1019 agost 19	401	1026 desembre 23
319	1019 setembre 19	402	1026 desembre 31
321	1020 gener 8	406	1026 [1026/1027]
322	1020 gener 18	407	1028 gener 12
323	1020 gener 28	411	1028 febrer 28
326	1020 maig 2	413	1028 abril 21
332	1021 gener 7	414	1028 abril 27
333	1021 gener 21	415	1028 juny 6
335	1021 abril 22	416	1028 juny 19
337	1021 agost 8	420	1028 setembre 18
338	1021 setembre 13	422	1028 desembre 18
340	1021 desembre 31	424	1029 gener 18
341	1022 gener 15	428	1029 març 3
342	1022 gener 16	429	1029 març 12
346	1022 febrer 10	430	1029 març 24
347	1022 febrer 12	431	1029 abril 2
348	1022 febrer 22	432	1029 abril 29
349	1022 març 10	433	1029 abril 29

<i>Doc. nùm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. nùm.</i>	<i>Datació</i>
435	1029 juny 1	501	1034 gener 22
439	1029 desembre 19	502	1034 març 9
440	1029 desembre 28	505	1034 abril 4
442	[1029-1028]	506	1034 abril 9
444	1030 maig 6	507	1034 abril 20
445	1030 maig 18	508	1034 abril 20
446	1030 maig 19	509	1034 abril 24
447	1030 juny 3	510	1034 maig 25
448	1030 agost 12	511	1034 juny 8
449	1030 desembre 15	512	1034 juny 13
450	1030 desembre 23	513	1034 juliol 19
451	1030 desembre 31	514	1034 agost 2
452	1031 gener 28	521	1035 febrer 1
453	1031 febrer 1	522	1035 abril 16
454	1031 febrer 8	523	1035 maig 16
455	1031 març 15	524	1035 agost 3
456	1031 març 17	526	1035 octubre 2
457	1031 març 18	530	1036 març 1
458	1031 març 28	531	1036 març 20
459	1031 març 30	534	1036 maig 11
460	1031 [abril 9]	535	1036 juny 6
461	1031 [abril 11]	537	1036 agost 3
462	1031 [abril 11]	538	1036 agost 3
463	1031 abril 16	539	1036 agost 9
464	1031 abril 22	541	1036 desembre 27
468	1031 juliol 31	542	1037 febrer 14
470	1031 setembre 18	543	1037 febrer 18
471	1031 octubre 14	544	1037 març 7
473	1031 novembre 22	545	1037 març 8
474	[996-1031]	548	1037 abril 13
475	[996-1031]	549	1037 maig 5
479	1032 abril 5	551	1037 maig 12
1694	1032 [14 maig]	552	1037 maig 13
483	1032 juliol 25	553	1037 maig 13
484	1032 agost 8	554	1037 juny 9
485	1032 setembre 29	555	1037 juny 26
486	1032 octubre 7	556	1037 juny 29
487	1032 novembre 1	557	1037 juliol 9
488	1033 febrer 18	558	1037 agost 3
489	1033 febrer 26	560	1037 octubre 4
491	1033 maig 1	561	1037 octubre 22
492	1033 maig 1	565	1038 març 18
493	1033 juliol 11	566	1038 març 21
494	1033 juliol 17	569	1038 agost 11
496	1033 setembre 7	572	1039 febrer 23
498	1033 desembre 10	574	1039 abril 3

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
575	1039 abril 7	652	1043 setembre 9
577	1039 agost 8	653	1043 octubre 14
578	1039 octubre 19	655	1043 novembre 18
579	1039 novembre [14]	656	1043 desembre 2
581	1039 novembre 30	658	1044 gener 13
584	1040 febrer 22	659	1044 gener 22
585	1040 febrer 22	660	1044 gener 28
586	1040 març 9	661	1044 febrer 4
589	1040 juny 13	662	1044 febrer 8
594	1041 gener 21	663	1044 febrer 13
596	1041 gener 31	664	1044 març 1
599	1041 abril 11	666	1044 març 9
601	1041 setembre 15	667	1044 març 17
603	1041 novembre 12	669	1044 maig 19
604	1041 novembre 15	671	1044 juliol 14
605	1041 novembre 18	1696	1044 agost 2
606	[1041 novembre 24]	676	1044 desembre 29
612	1041 desembre 13	678	1045 febrer 3
614	1042 gener [2]	679	1045 febrer 27
615	1042 gener 31	682	1045 maig 13
616	1042 febrer 1	684	1045 juny 28
617	1042 febrer 3	685	1045 juliol 19
618	1042 febrer 9	686	1045 agost 1
619	1042 febrer 13	1697	1045 agost 1
620	1042 febrer 24	689	1045 desembre 19
621	1042 març 6	690	1046 gener 25
622	1042 març 12	691	1046 febrer 24
623	1042 març 21	692	1046 març 11
625	1042 abril 20	693	1046 març 14
631	1042 maig 10	694	1046 març 23
632	1042 maig 15	696	1046 maig 1
633	1042 juliol 9	697	1046 maig 28
634	1042 juliol 18	698	1046 juny 4
636	1043 febrer 4	700	1046 agost 5
637	1043 febrer 7	702	1046 setembre 24
638	1043 febrer 17	703	1046 octubre 11
640	1043 març 15	704	1046 octubre 21
642	1043 maig 4	705	1046 octubre 29
643	1043 maig 9	707	1046 novembre 17
644	1043 maig 12	708	1046 novembre 18
646	1043 juny 5	709	1046 desembre 1
647	1043 juliol 13	710	1047 gener 23
648	1043 juliol 18	712	1047 febrer 19
649	1043 juliol 27	714	1047 febrer 27
650	1043 agost 11	715	1047 març 17
651	1043 agost 13	719	1047 maig 13

<i>Doc. nùm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. nùm.</i>	<i>Datació</i>
721	1047 maig 28	805	1052 maig 31
724	1047 octubre 17	807	1052 agost 13
726	1047 desembre 6	808	1052 agost 24
727	1048 febrer 17	810	1052 setembre 26
728	1048 febrer 18	813	1052 novembre 30
729	1048 març 13	814	1052 desembre 6
730	1048 març 21	815	1052 desembre 21
733	1048 abril 16	816	1052 desembre 28
734	1048 abril 30	1701	1053 gener 4
735	1048 maig 2	817	1053 gener 16
736	1048 maig 5	818	1053 gener 29
737	1048 maig 6	819	1053 gener 30
739	1048 juliol 3	821	1053 març 5
741	1048 agost 28	822	1053 març 10
746	1048 novembre 9	825	1053 abril 18
748	1048 novembre 26	826	1053 abril 27
749	1048 novembre 30	827	1053 abril 30
750	1049 febrer 15	828	1053 maig 4
751	1049 febrer 21	829	1053 juny 8
753	1049 març 31	831	1053 juliol 4
1699	1049 desembre 12	835	1053 setembre 23
758	1050 març 3	838	1053 novembre 2
759	1050 abril 23	839	1053 novembre 6
760	1050 maig 5	840	1053 novembre 6
763	1050 juliol 2	841	1053 novembre 25
765	1050 agost 21	843	1053 desembre 12
766	1050 setembre 17	844	1053 desembre 14
767	1050 octubre 11	845	1053 desembre 23
770	1050 desembre 13	846	1053 desembre 28
772	1051 febrer 8	847	1053 desembre 31
773	1051 febrer 27	848	1054 gener 12
774	1051 març 9	849	1054 gener 16
775	1051 abril 14	851	1054 gener 24
781	1051 agost 29	852	1054 febrer 6
782	1051 octubre 28	853	1054 febrer 7
786	1052 gener 15	1702	1054 febrer 19
787	1052 gener 24	855	1054 febrer 22
1700	[1052 gener 24]	859	1054 març 22
789	1052 febrer 12	863	1054 abril 9
790	1052 febrer 22	865	1054 abril 23
795	1052 març 22	866	1054 abril 30
798	1052 abril 10	869	1054 setembre 7
799	1052 abril 11	870	1054 setembre 18
801	1052 maig 12	874	1054 desembre 5
802	1052 maig 14	875	1054 desembre 17
803	1052 maig 28	877	1054 desembre 31

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
879	1055 gener 16	972	1058 octubre 21
880	1055 gener 20	974	1058 novembre 19
887	1055 abril 24	979	1059 gener 29
889	1055 juliol 3	981	1059 [febrer 8]
890	1055 setembre 6	982	1059 febrer 16
896	1056 gener 4	983	1059 febrer 18
897	1056 gener 21	984	1059 febrer 20
898	1056 gener 31	985	1059 març 8
899	1056 març 4	989	1059 abril 22
900	1056 març 4	990	1059 juny 26
901	1056 maig 11	991	1059 juny 26
907	1056 juny 23	992	1059 juliol 15
908	1056 setembre 9	995	[1032-1060] febrer 28
911	1056 octubre 29	996	1060 març 4
913	1056 novembre 27	998	1060 abril 24
919	1057 gener 22	1001	1060 maig 9
922	1057 febrer 5	1004	1060 juliol 13
923	1057 febrer 7	1007	1060 agost 9
926	1057 febrer 18	1008	1060 agost 21
929	1057 març 18	1010	1060 [juny-agost]
931	1057 març 27	1016	1060 novembre [13]
934	1057 abril 24	1017	1060 desembre 1
935	1057 abril 29	1020	1061 febrer 22
936	1057 abril 30	1022	1061 març 9
937	1057 maig 1	1024	1061 abril 7
939	1057 maig 8	1025	1061 abril 18
940	1057 maig 17	1026	1061 juny 29
942	1057 juny 15	1028	1061 agost 6
944	1057 juliol 23	1030	1061 novembre 11
946	1057 juliol 25	1032	1061 desembre 17
947	1057 octubre 28	1034	1062 febrer 5
948	1057 octubre 29	1037	1062 juny 1
949	1057 novembre 5	1039	1062 octubre 11
950	1057 novembre 26	1040	1062 novembre 28
952	1058 febrer 1	1045	1063 març 31
953	1058 febrer 1	1047	1063 juliol 23
954	1058 febrer 8	1048	1063 setembre 8
955	1058 febrer 9	1049	1063 setembre 17
956	1058 abril 3	1050	1063 novembre 20
957	1058 maig 1	1052	1063 desembre 5
965	1058 juliol 12	1054	1064 gener 8
966	1058 juliol 14	1055	1064 gener 31
967	1058 juliol 15	1056	1064 febrer 13
968	1058 juliol 19	1058	1064 març 6
969	1058 agost 6	1062	1064 juliol 18
970	1058 agost 24	1064	1064 agost 28

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
1068	1064 desembre 7	1145	1067 setembre 7
1706	1064 desembre 12	1147	1067 octubre 11
1069	1064 desembre 23	1149	1067 novembre 8
1070	1064 desembre 28	1150	1067 novembre 15
1071	1064 desembre 29	1153	1067 desembre 20
1072	1065 gener 15	1155	1067 desembre 28
1073	1065 gener 27	1156	1068 gener 12
1074	1065 febrer 5	1157	1068 gener 16
1075	1065 març 6	1160	1068 març 4
1083	1065 juny 20	1161	1068 març 6
1085	1065 agost 6	1167	1068 abril 16
1088	1065 agost 28	1168	1068 abril 21
1091	1065 desembre 15	1170	1068 maig 14
1092	1065 desembre 16	1173	1068 juliol 5
1094	1066 gener 3	1174	1068 agost 19
1095	1066 gener 28	1175	1068 setembre 26
1096	1066 gener 29	1176	1068 setembre 30
1099	1066 març 3	1180	1069 gener 13
1100	1066 març 7	1707	1069 maig 1
1103	1066 març 25	1185	1069 agost 10
1105	1066 abril 6	1191	1069 novembre 30
1106	1066 abril 19	1194	1070 març 4
1107	1066 abril 23	1195	1070 març 30
1108	1066 abril 25	1196	1070 abril 6
1109	1066 juny 18	1198	1070 maig 11
1111	1066 juliol 27	1199	1070 juny 13
1112	1066 agost 26	1200	1070 octubre 24
1113	1066 agost 29	1203	1071 abril 2
1114	1066 setembre 5	1204	1071 juliol 1
1116	1066 novembre 21	1207	1071 desembre 12
1118	1066 desembre 18	1212	1072 març 24
1119	1066 desembre 18	1216	1072 maig 17
1120	1066 desembre 23	1219	1072 juny 5
1124	1067 gener 14	1220	1072 juny 25
1127	1067 març 25	1224	1073 gener 10
1128	1067 abril 10	1225	1073 gener 24
1129	1067 abril 11	1226	1073 gener 27
1130	1067 maig 3	1227	1073 gener 27
1132	1067 maig 13	1229	1073 gener 28
1134	1067 maig 22	1708	1073 gener 30
1135	1067 juny 1	1230	1073 febrer 8
1136	1067 juny 23	1231	1073 febrer 24
1138	1067 juliol 4	1232	1073 març 7
1142	1067 agost 6	1233	1073 març 20
1143	1067 agost 17	1235	1073 març 27
1144	1067 agost 27	1238	1073 abril 27

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
1240	1073 maig 29	1381	1081 març 12
1244	1073 setembre 3	1384	1081 abril 12
1246	1073 novembre 20	1391	1081 novembre 30
1248	1074 gener 10	1392	1082 gener 2
1250	1074 gener 28	1397	1082 març 9
1251	1074 gener 29	1402	1082 maig 14
1252	1074 febrer 11	1413	1082 novembre 7
1259	1074 juny 3	1424	1083 juliol 23
1261	1074 setembre 2	1427	1083 setembre 9
1264	1074 novembre 4	1428	1083 setembre 29
1266	1074 desembre 6	1429	1083 octubre 5
1267	1075 gener 13	1434	1083 desembre 10
1272	1075 març 20	1437	1084 març 12
1273	1075 març 27	1439	1084 abril 14
1276	1075 abril 14	1440	1084 abril 18
1278	1075 maig 23	1449	1085 gener 13
1286	1075 setembre 3	1451	1085 febrer 15
1287	1075 novembre 3	1452	1085 abril 13
1288	1075 desembre 12	1453	1085 abril 24
1292	1076 gener 26	1454	1085 maig 7
1293	1076 febrer 11	1455	1085 maig 11
1294	1076 abril 18	1457	1085 juny 21
1297	1076 maig 9	1462	1086 febrer 28
1300	1076 maig 27	1463	1086 març 1
1302	1076 juny 6	1465	1086 abril 23
1303	1076 juliol 20	1466	1086 maig 1
1306	1076 octubre 24	1467	1086 juliol 7
1308	1076 desembre 15	1469	1086 juliol 26
1317	1077 abril 20	1472	1086 octubre 29
1318	1077 maig 23	1476	1087 març 14
1324	1077 [1076-1077]	1483	1088 gener 3
1328	1078 maig 3	1484	1088 gener 23
1329	1078 maig 12	1485	1088 gener 25
1331	1078 juny 1	1486	1088 febrer 9
1338	1078 octubre 20	1487	1088 febrer 23
1352	1079 juliol 26	1488	1088 febrer 26
1354	1079 octubre 16	1490	1088 març 27
1356	1079 desembre 11	1712	1088 abril 22
1360	1080 gener 13	1496	1088 setembre 21
1362	1080 març 5	1502	1089 febrer 20
1364	1080 abril 30	1504	1089 març 25
1366	1080 maig 16	1713	1089 abril 13
1367	1080 juny 24	1510	1089 octubre 13
1374	1080 desembre 10	1512	1089 desembre 19
1376	1080 desembre 18	1514	1090 gener 21
1378	1081 febrer 9	1527	1090 novembre 3

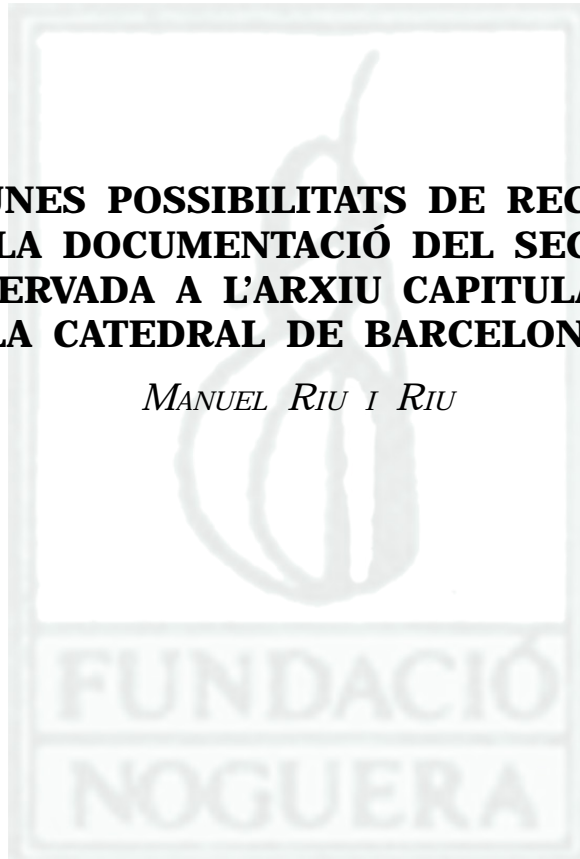
<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>	<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
1529	1090 novembre 30	1586	1093 juny 25
1540	1091 desembre 31	1591	1093 octubre 5
1542	1092 febrer 12	1592	1093 octubre 26
1544	1092 març 14	1595	1093 desembre 23
1546	1092 abril 3	1599	1094 gener 14
1549	1092 juliol 23	1600	1094 febrer 9
1551	1092 agost 12	1601	1094 febrer 9
1553	1092 novembre 21	1602	1094 març 1
1554	1092 desembre 1	1604	1094 març 22
1556	1092 desembre 20	1606	1094 maig 19
1557	1092 desembre 25	1607	1094 juny 20
1562	1093 gener 16	1609	1094 octubre 9
1563	1093 gener 29	1610	1094 octubre 14
1565	1093 febrer 13	1622	1095 octubre 6
1567	1093 març 1	1630	1096 març 31
1569	1093 març 7	1642	1097 octubre 23
1573	1093 març 25	1643	1097 novembre 1
1574	1093 març 30	1652	1098 abril 5
1575	1093 abril 20	1655	1098 juliol 13
1577	1093 abril 23	1717	1098 maig [14]
1579	1093 [abril 26]	1658	1098 desembre 6
1580	1093 maig 3	1662	1099 abril 1
1581	1093 maig 4	1666	1100 març 21
1582	1093 maig 5	1718	1100 maig 18
1583	1093 maig 5	1672	1100 octubre 14
1585	1093 juny 17		

Altres documents

<i>Doc. núm.</i>	<i>Datació</i>
1709	[1046-1076]
1710	1083 agost 9

**ALGUNES POSSIBILITATS DE RECERCA
AMB LA DOCUMENTACIÓ DEL SEGLE XI
CONSERVADA A L'ARXIU CAPITULAR DE
LA CATEDRAL DE BARCELONA**

MANUEL RIU I RIU

CONSIDERACIONS PRÈVIES

La documentació del segle XI transcrita a continuació, afegida als repertoris heurístics —cada dia més significatius— ha de permetre als recercadors aprofundir en el coneixement de molt variats aspectes del territori i comtat de Barcelona. No es tracta pas ara i aquí d'esgotar el tema. Ben al contrari, el nostre propòsit és el de suggerir aspectes i possibilitats de recerca davant d'un repertori tan ric, a partir d'algunes de les pistes que ofereixen els primers cinquanta documents de la present aplega.

L'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona conserva documents valuosos per a refer la història de la ciutat, i no sols d'ella, sinó també del municipi, del territori i del comtat, no menys que del bisbat per l'àmbit del qual s'estenia el patrimoni catedralici. Les parròquies i els petits nuclis de poblament a redós dels castells i dels monestirs estan canviant el paisatge en començar el segle XI i aquests documents han de permetre veure-ho. Hi ha un rerefons en els textos que permet esbrinar els trets de la reorganització del territori en la qual perduren encara, sota la xarxa dels castells termenats, els antics àmbits de les comarques ocupades pels pobles indígenes de l'antiguitat, com el Bages, el Maresme o el Vallès, districtes més amplis en el si dels quals apareixen unitats geogràfiques i administratives (com per exemple les Valls) i poblacions menors disperses i fins unifamiliars.

UNA ÈPOCA DE CANVIS

La lectura dels documents indica que ens trobem en una època de canvis profunds. D'una banda, el territori de Barcelona

resta força modificat per l'acció antròpica. Es veuen innovacions en els cultius. Al costat de les vinyes pròpiament dites es troben els mallols o vinyes de plantació recent. I a les vinyes s'incorporen fruiters com les oliveres, introduint-hi un cultiu també mixt. Els camps de cereals són modificats bo i plantant-hi ceps (*ad complantandum vineas*), i el contracte corresponent es realitza amb les condicions següents: el primer any, qui planti vinyes no haurà de donar res al propietari del terreny; a partir del segon any i durant set anys, haurà d'entregar la meitat dels fruits a l'amo; un cop transcorreguts els set anys, l'amo de la terra podrà comprar la part, a un preu just, al qui plantà les vinyes (vegeu doc. 1).

Cal observar que, en iniciar-se el segle x, els venedors de terres en són plens propietaris i resten exempts de pagar censos en general. Potser pel fet que el cens públic antic s'hauria privatitzat en mans dels amos de la terra. Abunden les vendes de terres en plena propietat, amb arbres fruiters (oliveres, figueres, pomeres i perers en primer terme). O bé amb altres arbres, especialment roures i alzines (*glandíferos*), no destinats pas tan sols a l'alimentació dels porcs, sinó també a la de les persones —més endavant ens hi tornem a referir amb més extensió. Hi ha, a més, sitges excavades a la roca (doc. 7) i destinades a emmagatzemar la collita de cereals, per al consum anual de la família.

L'aprisió hi apareix com un fet aïllat i extemporani, tal vegada perquè han transcorregut més de trenta anys des que començà a cultivar-se la terra.

Si el paisatge se'ns mostra humanitzat, la casa rural hi resta inserida amb tots els seus accessoris (pallisses, corts i corrals, cuina exterior de planta quadrada, etc.). La casa que venen Oruç i la seva esposa Bonafilla al matrimoni format per Guisad i Cusca, l'any 1001, s'especifica que té corts, patis i sobrepossats, portes i teulades amb canals de desguàs, sitges excavades al subsòl rocós i una font a prop (doc. 12). Destaca, arreu, el castell termenat dalt d'un turó, amb guàrdies públiques i torres privades destinades a vigilar i protegir el districte i avisar en cas de perill als camperols i pastors que viuen a les viles i masos aïllats. Al bé preuat de l'aigua de les fonts, aragalls, torrenteres, rius i vivers, cal afegir-hi els elements de protecció i els molins i fargues que, els segles ix i x, han començat d'aprofitar la força hidràulica.

Tant les dones, que apareixen com a propietàries de vinyes (doc. 27), com els homes laics i els matrimonis no dubten a vendre

o permutar terres per obtenir part en les zones en plena transformació en les quals ja existeixen mallols; i el fet d'haver-hi fonts o rierols a prop facilita aquesta transformació agrícola. Però no sempre els negocis són fàcils.

COMPRAVENDES

És freqüent que les vendes d'alous, de camps i vinyes les facin matrimonis (doc. 5) i, en aquest cas, sol constar-hi la forma d'adquisició per la qual els han pervingut els béns. En general, per herència o per compra al marit i pel dècim conjugal o delme marital, a l'esposa. De vegades són dos (doc. 5) i tres matrimonis els qui venen, i així sol ocórrer en casos d'herència, tractant-se de germans casats als qui els cal vendre per poder repartir-se l'herència que els correspon. O bé dones soles (doc. 3), o vídues amb nens petits, a les quals la mort del marit ha deixat en una situació difícil que no els permet mantenir els fills i sobreviure. Les vendes obligades pels deutes tampoc són rares. I, en aquest cas, poden ésser els jutges els qui controlen les vendes obligades per deutes.

El període de les aprisions familiars sembla restar ja acabat. Els que ara posseeixen la terra són els successors dels aprisiadors originaris i, o bé l'han heretat (doc. 2), o l'han adquirit per compra. Bona part dels compradors són clergues, fins i tot ho és el mateix prelat (doc. 1), car disposen de diners en efectiu i adquireixen béns immobles, ja a títol personal, ja per integrar-los al patrimoni de la Canonja, a la Catedral o bé al centre comunitari corresponent.

*Quan es venen alous, cases i camps, vinyes, horts, sol indicar-se on resten situats diferenciant el municipi o ciutat de Barcelona, del seu comtat o territori, bo i afegint-hi a més la comarca (Bages, Maresme), el terme o districte del castell (Reixac, Ventenac, Llobera, Cogoll Antic, Mogoda, la Roca...), la vila i el lloc: a les Feixes, a l'Oliveda, a Mata-rodon a la Codina de la Cabrera, a Masclà o al lloc de Viver (del terme de Reixac), precisant els seus límits als quatre punts cardinals (docs. 1 a 6), començant pel nord i seguint la direcció de les agulles del rellotge (est, sud i oest), amb altres terres o béns dels venedors, dels compradors o d'altres propietaris; amb accidents geogràfics (rius, rieres, torrents i aragalls, fonts i colls, o bé amb camins importants (vies, carreres o *stratae*) (doc. 10), i marges de camps (*in ipso margine*).*

Es dona també el cas de les vendes parcials (la meitat o bé la quarta part). Hi ha l'exemple d'una sogra (Tortera) que el 21 d'agost

de l'any 1003 (doc. 37) ven la meitat d'una finca al seu gendre Ramí, i precisa que es troba al comtat de Barcelona, a la comarca del Vallès, al terme de la vila Merdàs (*Meritaze*). Indica que la posseeix en propietat per compra i per delme conjugal. La finca es compon de dues cases, corts, terres, arbres (*figueres, ceps*), portes, i s'estén per sota i per sobre del rec. Al costat de les cases hi ha un verger les dues parts del qual són franques, com les cases (es posseeixen en alou, lliures de cens), i la tercera part del verger, horta o jardí, es posseeix en feu i paga el cens de tres diners anuals. Limita la finca amb "la via", el riu Mogent i el patrimoni comtal. Cal advertir, doncs, que la possessió de béns immobles no és pas uniforme, com tampoc no ho és l'accés a la propietat.

ELS DRETS

Els drets d'entrada a les finques i de pas pels camins eren sovint conculcats. El maig de 1001, per exemple, consta que se suscità un conflicte entre els habitants de la vileta (*villula*) de Cornellà de Llobregat i dos homes (Pere i Antic) que els impedièn les sortides comunes i no els deixaven passar ni sols, ni menys amb bestiar (bous, xais, porcs, ni ases ni cavalls carregats o sense càrrega). Els camins en litigi eren públics. Un menava fins el Llobregat. L'altre, al lloc d'Arundinet que havia estat propietat del bisbe Vives. Deu laics i un prevere donaren testimoni, davant del jutge Oruç, que tenia a càrrec seu les execucions de palau. Per ordre d'aquest jutge, tres vilatans de Cornellà (Ferreol, Vidal i Soler) entraren a l'església de Santa Maria de Cornellà i juraren sobre l'altar que des de feia més de trenta anys, els habitants de Cornellà havien transitat per aquells camins sense cap impediment. Pere i Antic (o Enric) foren condemnats a evacuar la possessió dels camins i aquesta restà en poder dels vilatans (doc. 8).

En aquells moments seguia aplicant-se a Catalunya el dret visigot (*Liber iudiciorum*) i el palau comtal de Barcelona era el centre on es dirimien els conflictes. Existia un *custus palatii* (Chetuci) i diversos jutges per aplicar el dret (doc. 8), juntament amb els bons homes escollits com a testimonis, i els saigs o saions, funcionaris subalterns executors de les sentències judicials. El jutge Oruç, d'origen grec (doc. 8) i establert a la cort comtal, devia ésser també expert en dret romà-cristià o bizantí, possible intèrpret del Codi de Justinià, ja que es té notícia de la seva intervenció rellevant en altres judicis, encara que el procediment no consti de forma explícita.

Gairebé tots els documents conservats foren escrits per escrivans que eren també preveres o levites. Dintre de l'estament clerical, l'ofici d'escrivà era selectiu i un reflex de la cultura llatina d'aquell temps, a les mans d'eclesiàstics, que, quan s'esqueia, tenien a gala mostrar els seus coneixements teològics, especialment en redactar testaments o bé actes de consagració i dotació d'esglésies.

LA RETENCIÓ DE BÉNS I RENDES

Les conseqüències de la presa de Barcelona per Almansor el 985 deuriem sentir-se encara els primers anys del segle xi. Setze anys després d'aquell desastre, pel maig del 1001 (doc. 9), el bisbe Odó de Girona, que era al mateix temps abat del monestir de Sant Cugat del Vallès, restituïa una heretat als germans del monjo Eldemar —que havia estat capturat pels sarraïns i mort en l'exili a l'Àndalus. Quan nasqué Eldemar, els seus pares Delà i Anna decidiren batejar-lo i que fos monjo, entregant-lo al monestir de Sant Cugat amb l'heretat que li pertocava. Després moriren els pares i Eldemar, en complir els catorze anys, va fer els vots monàstics. Fet captiu a Barcelona pels musulmans d'Almansor, l'abat retingué aquells setze anys la seva heretat, ara retornada als germans, Audegard i Longobard, atorgant-los la potestat sobre la finca i reservant-se els dos molins hidràulics que hi havia. Signaren la devolució amb l'abat-bisbe, set monjos més, dels quals quatre havien rebut ordes sagrats i eren també preveres, dos més eren levites i tan sols un era només monjo.

Un altre document conservat, del juny de l'any següent (1002), ens conta un cas ben diferent, que era conseqüència, amb tot, d'aquella escomesa islàmica. Astudia, mare de Gaudemar, el qual havia romàs captiu dels sarraïns durant uns disset anys, de manera que ja ningú pensava que pogués retornar de l'exili, veié el retorn del fill i hagué de restituir-li l'herència del pare, traspasant-li una vinya al terme de Llobera, que limitava al nord amb el torrent d'Oló, i al sud, amb una altra vinya de les seves nétes (doc. 22).

Si els dos casos esmentats mostren que la retenció de béns no implicava la pèrdua dels drets de la propietat, un altre aspecte a assenyalar és la retenció dels fruits, de béns donats a l'Església mentre visqués l'oferent. És el cas, per exemple, de la donació de les cinc mujades de vinya, al terme de Magòria, que Madrona va fer el 8 d'agost del 1002 a la parròquia de Sant Miquel Arcàngel, de Barcelona (doc. 26), on s'especifica que, mentre visqui

ella, retindrà la terra que dóna a l'Església i en percebrà els fruits (doc. 13).

MONEDES, MIDES, PESOS I MESURES

Els inicis del segle XI els pagaments de les compravendes solen fer-se en mancusos (doc. 11) d'or pur cuit i en sous d'or / de plata (doc. 15), si bé hi ha casos en els quals s'expressa el pagament indicat *in rem valentem* (= en cosa que ho valgui) o bé en mancusades (doc. 7) i no pas en mancusos, o bé (doc. 33) sous pròpiament dits (sous en diners). Es creu que els mancusos eren sous encunyats pels musulmans i mancats de pes respecte dels sous d'or antics, romans o gots. En algun cas (doc. 12) es valora els béns en peces o lliures d'or i en unces d'or cuit a *penso legitimo* (= de pes legítim), frase que indica el costum de pesar les monedes a més de comptar-les. S'esmenten, en diversos documents, el mig mancús i el terç de mancús (doc. 7), possiblement recordant els semisos i tremisos en què es va dividir el sou (*solidus aureus*) en època visigoda. Un sou i quatre diners figuren encara, el 2 de novembre de 1002, com a preu d'una terra situada al comtat de Barcelona, al terme de Terrassa i al lloc dit l'Argelaguer (doc. 28). Però aquest mateix any (doc. 23) es fixa el preu d'una peça de terra de Reixac en un mancús d'or i quatre sous d'argent.

En canvi, no era pas freqüent ja, com ho era encara al segle X, quan la transacció afecta camps o vinyes, d'indicar el nombre de destres o colzades, per tal de calcular l'extensió superficial en mujades (doc. 10) i quarteres. La vinya sol mesurar-se en mujades. Cinc mujades de vinya (*modiatas*) són ja una quantitat respectable. La major part de les vinyes, sobretot als àmbits urbans, no solien sobrepassar la mitja mujada (*semodiata*). En canvi, els cereals solen mesurar-se (doc. 34) en sesters (*sextarios*). Cada sester equivalia a dues aimines o quatre mitgeres o vuit quarteres.

Pel que fa al destre, hi ha un interessant document (doc. 25), del 4 d'agost de 1002, al qual ja ens hem referit, i pel qual Madrona, filla del difunt Guisand, va fer donació a l'església parroquial de Sant Miquel arcàngel, situada dintre dels murs de la ciutat de Barcelona, per a remei de la seva ànima i de les dels seus pares i parents d'una terra al terme de Magòria amb una casa i corts i un hort amb arbres i un pou, i cinc mujades de vinya a *dextro maiore* (doc. 25). Aquesta darrera expressió resulta particularment interessant, atès que, indirectament, ens parla del destre de dotze

pams, vigent a principi del segle XI per a amidar cases i terres. Però, dissortadament, no indica el nombre de destres que ens hauria permès de saber, amb més exactitud, la superfície de la vinya situada al sud de la *Via Francesca*, entre altres vinyes dels germans Ermenard, Malangencs i Galindó, dos dels quals eren preveres i el tercer feia d'escrivà.

Això no obstant, un altre document, del 26 d'agost de 1002, pel qual Bel-luç i el jutge Oruç (a qui ja coneixem) permutaven terres i vinyes al Clot de la Mel, ens indica les mides dels quatre punts cardinals d'una d'elles, en destres: feia, segons indica el document, 19 destres i mig al nord, 62 a l'est, 22 i mig al sud, i 60 destres a l'oest. Considerant els destres de dotze pams i de 2,82 metres de llargada, resultaria una superfície aproximada de 1.081,64 m². No és pas freqüent tanta precisió, si bé la retrobem al Maresme, al terme de la vila de Premià (doc. 29), on el matrimoni format per Elies i la seva muller Cusca, l'1 de desembre de l'any 1002, es van vendre a Ungil i la seva esposa Quíxol dues peces de terra i una altra de vinya per 13 sous i mig tot plegat, i a més dels límits de les tres peces, inclouen les mides en destres dels quatre costats de cadascuna, amb la qual cosa podem saber-ne l'extensió superficial, que era, respectivament, de 254,75 m², 88,830 m² i 126,90 m².

Cal recordar, amb tot, que el destre passà de tenir deu pams a tenir-ne dotze als inicis del segle XI, bo i anomenant-lo destre major; i abans de finir el segle, en alguns casos hom troba destres de catorze pams. Hem de tenir present, també, que la quartera contenia 69,50 litres o bé uns 56 kg, amb una extensió superficial de 29,62 àrees. I que la mitgera o mujada equivalia a dues quarteres i això suposaria que la mitgera corresponia a 139 litres o 112 kg i, en extensió superficial, a 4.816 m² o bé mitja hectàrea.

DRETS I DEUTES DELS PROPIETARIS DE LA TERRA

No sols els homes lliures (*rustici*) i les dones de la seva condició eren propietaris de béns immobles i podien transferir-los a tercers amb els seus drets o veus corresponents. També veiem que els preveres i els propis bisbes adquirien terres per a consolidar els seus patrimonis i els nobles tenien els seus senyorijs patrimonials presidits per castells i integrats per altres fortificacions menors (*fortitudines*), com els posseïen els comtes de Barcelona i els vescomtes i els membres de les respectives famílies. Els comtes, a la

comarca del Vallès i al terme de la Roca, i els vescomtes, com Adalbert, a la mateixa comarca del Vallès i al terme de Purcià.

Si la compra de terres era motivada per consolidar o arrodonir patrimonis, solia fer-se amb els seus drets corresponents. En aquest cas ens cal prestar especial atenció a un d'aquests drets: el de l'aigua necessària per a regar les terres. Els horts amb tota classe d'arbres, especialment fruiters (doc. 30), i les vinyes quan no disposaven de basses o de pous o bé de fonts i rierols propers, solien tenir dipòsits d'aigua (*aquis ad inrigandum*) amb recs i canals (*subtus regis*), ocults sota terra per tal d'evitar l'evaporació de l'aigua els dies de calor. Si l'aigua és important, no ho són menys les guàrdies públiques destinades a protegir d'incursions enemigues les terres, prats i cultius. Entre altres drets, en iniciar-se el segle XI hom fa referència als usos feudals (*ad ipsos uxos*) que s'utilitzen per reorganitzar camps i collites, i fixar els dies i les hores per a regar les terres. Sota el nom genèric de veus (*voces*) cal situar els altres drets que puguin tenir parents o antics possessors sobre les finques i que podrien reclamar.

Un cas concret el protagonitza, el 31 de gener de 1003, el prevere Pladià qui, endeutat amb el prevere Maier (Màger) a qui devia quatre mancusos d'or a penso legítim que aquest li havia deixat, li ofereix com a penyora les cases amb corts i terres amb arbres fruiters que havia comprat al terme de Sarrià, del territori de Barcelona. Si el dia de Sant Joan de juny (dia 24) Pladià no ha retornat els diners del préstec, Maier (Màger) podrà vendre's la penyora o bé fer-ne el que vulgui, o quedar-se-la, atès que la penyora el prevere Maier (Màger) la té en feu de Pladià (*tuum beneficium*), segons el text (doc. 30). Hom observa que els primers anys del segle XI alguna cosa està canviant i uns conceptes nous estan integrant-se en la societat catalana que comença a feudalitzar-se.

CANVIS EN LA DESIGNACIÓ DE LES PERSONES: APARICIÓ DEL COGNOM

Quan s'inicia el segle XI les persones són conegudes encara per un sol nom: el nom de pila, sense indicació de cognom o de procedència. En algun cas hi figura un renom, però amb tan escassa valoració que, per exemple, en un document del 16 de març de l'any 1001 hi figura com a actor un Mir dit Argimon que, a les signatures del mateix document, inverteix l'ordre dels dos elements: Argemon dit Miró. Quin dels dos correspon al nom i quin al renom? El fet de conèixer l'individu per un renom no és pas exclusiu dels homes.

També els renoms s'apliquen a les dones. Vegem-ne un parell d'exemples: *Druda que vocant Lobeta* (*Druda a qui diuen Llobeta*), o *Cusca a qui anomenen Ermoviga*.

La població degué ésser molt barrejada i d'origen divers. Al costat de noms germànics com *Gotmar, Goltred, Guifred, Gaudemar, Gelmir, Morgad, Fredisclé, etc.*, hi figuren noms germànics de dones com *Ermessèn*, i la sèrie dels acabats en *o*: *Anlo, Emo, Ermigodo, Levegodo o Livulo, etc.*, que hom podria creure que corresponien a persones del sexe masculí. Altres noms són de tradició romano-cristiana, com *Blancúcia, Júlia, Escolàstica, Maria, Bonafilla, o bé: Domènec, Fructuós, Bonuç, Bo, Bonhom, Honorat, Llobet, etc.*

No insistirem aquí sobre aquests aspectes ja que en aquest mateix volum hi figura un capítol referit al tema, redactat per la professora Carme Batlle. Tan sols hi afegirem que els primers anys del segle *XI* (concretament l'any 1003) la documentació aplegada tan sols ens ofereix un nom compost, amb cognom, el de *Guitard Canut*, propietari d'una vinya al terme de *Magòria* i un sobrenom ben poc elegant: *Trasoer dit Xeruc* (doc. 31).

CONDICIÓ SOCIAL DE LA DONA

La condició social de la dona era equiparable a la del marit i tenia plena capacitat per a posseir béns i gestionar-los en plena propietat o bé com a administradora. Així, podem saber que *Druda*, anomenada *Llobeta*, vengué, l'agost de 1002, a una altra dona, *Ermengarda*, un alou que heretà dels seus pares al castell d'*Olèrdola*, al lloc dit *Vidrà*, del comtat de *Barcelona*, per sis lliures (*peses*) i dos mancusos d'or pur. Aquest alou, compost per cases amb corrals i pati, terres cultivades i ermes, una vinya, prats i pastures, aigua i conduccions d'aigua (*aqueducte*) i drets d'entrada i sortida, limitava al nord amb la serra dita *Guixera*, de la qual degué extreure's guix per a la construcció (doc. 1682).

Una altra dona, *Bel·lida*, el 2 de novembre de 1002 vengué una terra (doc. 28) que havia heretat dels seus pares al terme de *Terrassa* i en va percebre un sou i 4 diners. Amb la terra, lliurava als compradors el domini i potestat en senyal de posseir plens drets sobre els béns que es venia.

I encara una altra, *Adanàsia*, el 6 de febrer de 1003, venia (doc. 31) a *Goltred* terres i vinyes al *Vallès*, heretades així mateix del seu pare, i situades al terme del reguer de *Ventenac*, limítrofs amb el

riu de Canalies i la muntanya de Cabrianes, excepte la casa de la Font i el camp de l'estrada o calçada que conduïa al puig del Malalt. El preu era de quatre mancusos i mig d'or. Set dies després (doc. 32), Goltred comprava també un lot de terra de regadiu amb arbres fruiters al mateix lloc de l'anterior, al matrimoni compost per Trasoer i la seva muller Ermel, i contigu a la casa i terres de l'adquirent, per un altre mancús d'or. No satisfet encara amb aquestes adquisicions, Goltred comprà, el 5 de març següent (doc. 33), per dos sous en diners, al matrimoni de Gelmir i Riquelva o Raquel, una altra peça de terra al Vallès, al terme d'Albinyana, i prop de les anteriors.

ELS PATRIMONIS ECLESIASTICS

Al costat del bisbe de Barcelona Aeci que compra, ven, estableix terres, fa donacions en vida i arrodoneix el patrimoni de la Catedral, hi figuren, en iniciar-se el segle XI, el *colegio canonicorum suorum* i els preveres beneficiats que tenen el seu benefici fundat a la Catedral. Els canonges aproven les seves gestions. Així, al costat del bisbe Aeci, actuen: el prevere Seniofred, l'arxilevita Deusdedit, el levita Sigefred que era el gramàtic o mestre de gramàtica (l·latina) de l'escola catedralícia i altres quatre levites (Ponç, Suniefred, Esteve i Joan). La comunitat catedralícia, tot i que aquí no hi figura completa, apareix organitzada, però no li falten els problemes amb els senyors laics del seu entorn. Fins i tot el papa Gerbert d'Orlhac (Silvestre II) (doc. 17) va haver d'intervenir per esmenar la conducta del noble Geribert, pare del magnat Mir Geribert, contrària als interessos del bisbe de Barcelona sobre els castells de Ribes i de Sitges, pertanyents a la mitra. Tornarem sobre aquest succés en l'apartat de l'estament nobiliari.

El bisbe Aeci (doc. 35) i els seus canonges (*collegio canonicorum*), el 26 de maig de 1003, permutaren amb Goltred, noble enriquit amb els atacs de la host a les terres islamites, a qui ja coneixem prou bé per les seves continuades transaccions a la comarca del Vallès, dues peces de terra amb arbres a Reixac que havien obtingut en ocasió de la mort de la monja ermitana Gontevígia, dita Orúcia, limítrofes amb terres de Riquilda i Blancúcia. Ara escriu el document el prevere Seniofred, el signen amb el bisbe Aeci, un altre bisbe, Ervigí, que anomenaven Marc; i actuava de jutge l'arxilevita Deusdedit. Feien de testimonis els

levites Oliba i Sigefred, i amb ells el prevere Ferreol, que exercia l'ofici de sagristà.

A la vila de Reixac, també de la comarca del Vallès, vengué el clergue Estrader (doc. 38), al diverses vegades esmentat Goltred, uns horts de regadiu, el 22 de setembre de 1003, per dos mancusos i mig d'or. Es tractava de dos horts amb arbres fruiters i canyes, límitrofs amb altres terres de Goltred —el qual s'estava construint un bon patrimoni— amb la condició explícita de deixar pas lliure als seus germans a través de tota l'heretat.

Hom esmenta a la documentació nombroses esglésies, a més de la Catedral de la Santa Creu i Santa Eulàlia, i d'algun dels seus altars i de les parròquies urbanes situades dintre del recinte de les muralles antigues, com la de Sant Miquel Arcàngel (doc. 25). Altres esglésies urbanes eren les de Sant Pau del Camp i Sant Pere de les Puelles, amb Santa Maria del Mar i Santa Maria del Pi. Dintre de l'àmbit territorial cal recordar Sant Andreu de Palomar (doc. 39), que restava situada al costat de l'estrada que conduïa a Barcelona, al lloc de Vilapicina, i limitava amb un alou que havia pertangut al vescomte Odeguer i, que des de l'octubre de 1002 pertanyia a la Seu de Sant Pere de Vic, fins al coll de Finestrelles i el riu Besòs.

Però també resulten afavorides esglésies més llunyanes com la Canònica de Santa Maria de l'Estany (doc. 24), l'onze de juliol de 1002, o bé la pròpia Catedral de Sant Pere de Vic (*Sancti Petri sedis osonense*), esmentada el 19 d'octubre de 1003 (doc. 39).

Els primers anys del segle XI encara s'està formant el patrimoni de la Seu de Barcelona que el bisbe Aeci tracta d'integrar (doc. 49) i arrodonir, mitjançant donacions, compres i intercanvi de béns.

També altres patrimonis s'estan formant com el de Santa Maria del Mar i el del cenobi femení de Sant Pere de les Puelles (doc. 48) a base principalment de donacions. En general, hom es desprèn dels béns allunyats i els canvia per altres més propers al nucli principal, o bé forma blocs homogenis amb diverses peces de terra (doc. 49). Així, el matrimoni format per Trasoer i Constantina venen al bisbe Marc, el gener de 1005, cases i terres al terme de Sant Andreu de Palomar, al lloc de Vila Canyelles (doc. 51).

LA XARXA VIÀRIA

Una densa xarxa viària resta explícita en les afrontacions dels béns als quals fan referència els documents. Destaca la *Estrada*

Francesca o Via Francesca (doc. 25) que havia estat construïda pels francs en època carolíngia per facilitar el pas dels exèrcits, i, ben empedrada a l'estil de les calçades romanes, restava encara en ús el 18 d'agost de 1002 (doc. 26). I és possible que fos coneguda també per "la carrera" (*ipsa carraria*), recordant el transport en carruatges pesants. Hi ha comarques, com el Vallès, on els camins eren abundants i amb freqüència eren utilitzats també per delimitar les propietats i no sols per transitar-hi.

L'estat dels camins, tot i la presència d'estraders, no degué ésser gaire bo car el paviment poques vegades s'indica que fos empedrat, a cops discorria damunt la roca, o bé hi havia marcades les empremtes de les roderes a la pedra calcària. A penes s'esmenten ponts o guals, per travessar les aigües dels rius. Ni tampoc l'amplada o el pendent queden reflectits en els textos, no obstant la freqüència amb què s'esmenten algunes vies, fins amb més d'un punt cardinal, circumstància que revela un paisatge molt treballat pels homes fins abans de la transformació que estava experimentant, els primers anys del segle xi, amb els nous conreus o, com ho permet suposar igualment l'existència de vivers (doc. 18), construïts als cursos d'aigua per destinar-los a criar peixos.

Els documents no solen indicar gaires precisions sobre els camins principals, però un text del 19 d'octubre de 1003 (doc. 39), ens ha permès saber que un dels límits d'una terra de Vilapicina que discorria pel coll de Finestrelles, a la zona de Sant Andreu i del riu Besòs, corresponia a una ruta important que conduïa a Barcelona. El document diu textualment: "l'estrada sota Sant Andreu que es dirigeix a Barcelona" (*ipsa strada subtus Sancti Andre qui pergit a Barchinona*), i alguna vegada s'hi afegeixen els drets d'entrada i sortida (*cum exiis et regressiis*) per anar a les terres dels diversos propietaris.

Hom pot distingir, també, els camins secundaris de les vies principals, pel qualificatiu de "públiques" (*in strada publica*, doc. 42) aplicat a aquestes darreres, tot i que hi ha vies com les d'anar als horts o als molins, que són d'ús comú.

L'ESTAMENT ECLESIASTIC

Com és natural, en la documentació aplegada hi té un paper bàsic l'estament eclesiàstic, des del propi bisbe de Barcelona, Aeci,

que el febrer del 1001 (doc. 1) ja fa tractes innovadors en els contractes agraris, com aquest de precària, per plantar ceps i repartir-se els fruits a mitges durant sis anys —car el primer dels set anys es considera que l'amo de la terra ha tingut prou despeses, sense haver obtingut encara cap benefici o rèdit.

Molts són els clergues, fins d'ordes menors, que compren terres per fer-les conrear i transformar-les en productores de raïm. Actuen com les dones propietàries de vinyes (doc. 27), els homes laics i els matrimonis: transformant el panorama agrícola amb plantacions de mallols. Però no sempre els negocis són fàcils i obliguen a contreure préstecs, com és el cas del prevere Pladià que el 31 de gener de 1003 s'ha vist obligat a contreure un préstec i ara (doc. 30) ha d'empenyorar la casa que havia comprat a Sarrià.

Les compres del prevere Goltred, quan són intercanviades amb el bisbe Aeci, el 26 de maig de 1003, requereixen (doc. 35) l'aprovació dels canonges de la catedral (*collegio canonicorum meorum*) i signen el tracte, amb Aeci, un segon bisbe, Ervigi, conegut per Marc, que fa de jutge, i altres clergues, entre ells el prevere i sacrista Ferreol. Per pagar deutes cal vendre béns propis, com és el cas d'Adroer, que, el 18 de juliol de 1003, obligat pel jutge, ha de vendre una vinya al seu germà (doc. 36) per quatre mancusos. Una dona, dita Tortera, el 21 d'agost del 1003 vengué al seu gendre la meitat des seus béns, consistents en dues cases, una d'elles amb un verger, al Vallès, en el terme de la vila Merdàs. Es tracta de cases franques i se suposa que la venedora es queda l'altra meitat de les cases i el terç del verger (doc. 37), limítrof o immers en terres de la família comtal barcelonina. Les dues primeres parts del verger són alodials, i la tercera es posseeix en feu i paga tres diners de cens (*fedale et servit dinarios III*).

El valor del regadiu s'assenyala amb certa freqüència. Així en la venda d'uns horts que fa el 22 de setembre de 1003 el clergue Estrader a la vila de Reixac (doc. 38), o bé amb la referència a pous i torrenteres "que porten aigua" o bé a recs, cap-recs i sotsrecs (*aquarum cursibus et discoursibus*) que esmenta un altre text del 27 de novembre de 1003 (doc. 40).

Les deveses i zones de pastura solen ésser ben assenyalsades per tal com el bestiar menut i de peu rodó era un complement necessari de la producció agrícola. Així, per exemple, resulta significatiu el topònim *Pasturano* del lloc de Reixac, on el prevere Adroer ven a Goltred una peça de terra, el 20 de juny de l'any 1002

(doc. 23). I el mateix document ens precisa la tipologia dels arbres fruiters que hi ha plantats: figueres, perers i alzines (*glandíferos*), fet que ens permet suposar que les aglans encara no eren usades exclusivament per alimentar els porcs, sinó que encara formaven part de l'alimentació de les persones de l'àmbit rural.

L'ESTAMENT NOBILIARI

Les referències a la noblesa són escasses en aquesta documentació. No obstant això, n'hi ha algunes, relatives a la casa comtal i a la casa vescomtal barcelonines. Així, per exemple, el 17 de novembre de 1003 s'indica (doc. 40) que el comte Ramon Borrell de Barcelona i la seva esposa, la comtessa Ermessenda, s'havien venut a Seniuld i la seva muller Gerosolima l'alou de Palou (*Palatiolo*), on degué haver-hi un petit palau comtal, situat en un domini del Vallès, al comtat de Barcelona, als quals l'havia comprat el bisbe Odó o Ot de Girona i abat de Sant Cugat del Vallès, que el tornava a vendre als germans Otger i Longobard. A la classe noble pertanyia també, entre altres, el vescomte Odeguer. I Geribert, pare de Mir Geribert (el magnat que es titulava príncep d'Olèrdola), que, segons ens indica la butlla del papa Silvestre II (doc. 17) ha rebut queixes del bisbe de Barcelona respecte de Mir, que intenta apoderar-se dels castells de Ribes i de Sitges i retenir-ne la possessió. Si no s'avé a raons serà excomunicat, car el conflicte amb el bisbe durava ja des de Nadal fins al mes de març, i de les dues epístoles que li havia enviat abans no n'havia fet cap cas. Si recordem que el papa feia uns trenta anys que, de molt jove, havia estat a Catalunya, i devia conèixer prou bé la situació d'aquí i les trifulgues de la noblesa feudal, no ens ha de sorprendre que mani a l'esmentat Geribert que vagi a Roma per la Pasqua de l'any vinent (la butlla degué ésser enviada pel mes de març), la de 1002, i assisteixi al concili que s'hi ha de celebrar, perquè pugui demostrar que el castell de Ribes li pertany, en cas contrari haurà de donar la satisfacció corresponent al bisbe. Si no ho fa, l'amenaça amb l'excomunió.

Per les condicions del testament sacramental del vescomte de Barcelona Guitard, jurat l'11 de març de 1005 (doc. 54), podem conèixer els béns de la família vescomtal barcelonina, car havia manat que es fessin les següents donacions: la meitat dels alous que posseïa a Barberà els donà a la *domum* de Sant Miquel de Barcelona. Al monestir de Sant Pere de les Puellas li cedí tres parellades de terra amb cases, patis amb arbres i tres mujades de vinya, també

a Barberà, tot plegat ho deixa a la monja Cusca (*deovota*), la seva germana, perquè ho posseeixi aquesta mentre visqui i després passi al cenobi femení de Sant Pere. A la Seu de Santa Eulàlia, catedral de Barcelona, li deixa la meitat dels alous del Riu-sec, excepte el que havia ja donat a Sant Pere. Manà vendre els seus alous de Saltell per pagar deutes i ofenses. Al monestir de Sant Cugat del Vallès li cedí la meitat dels seus alous del Riu-sec, perquè els monjos resessin per la seva ànima i per la del seu germà Ramon, difunt.

La seva lloriga, l'espasa i la sella i el fre, els estreps, la cota (*alambrugo*), la capa i la camisa, equip complet del cavaller, els deixa als sacerdots de la Catedral perquè se'ls reparteixin amb els monjos de Sant Cugat, i també els fa ofrena del vi nou, a repartir, perquè resin per ell. I a la seva germana Cusca li deixa el vi vell i les bótes grans i petites. Als sacerdots, els deixa les restes del vi nou que produeixin les tasques agrícoles.

L'elm i la llança vol que es venguin per adquirir la indumentària d'enterrar. I la resta dels diners, ordena que es doni als sacerdots. Cedeix també al cenobi de Sant Cugat les cinc mujades de vinya que hi ha prop del solar de Riquilda, amb la meitat de l'alou de Pinells. El castell de Barberà amb els seus termes i molins, i tot el que hi posseeix, ho deixa a la Catedral de Barcelona i a l'església de Sant Miquel ja esmentades, per tal que s'ho reparteixin a parts iguals. Manà retornar als fills del difunt Vivas l'alou que els havia pres injustament.

A la seva germana, la monja Cusca, li donava l'heretat que posseïa als Gorgs. Manava, també, tornar a Gondemar quatre unces d'or i un mancús. Al prevere Sindered, dos mancusos i una quartera d'ordi. A Domnuç, un mancús. A Guillem Braguet, tres mancusos. A Seniofred Flavi, un mancús. A Landeric, un mancús i una aimina de blat. A Fredari, per la somera (*asina*), un mancús menys la quarta part. A la germana, Cusca, dos mancusos. A Guitart, per una espasa, un mancús. Als fills de Bonessemo, per un bou, un mancús. A Joan, pel fre d'un cavall, un mancús. Un altre alou del seu patrimoni el concedeix a Sant Cugat.

I havent consignat tot això amb ple coneixement, expirà el mes de febrer de l'any 1005 i els almoiners juraren complir els desitjos del difunt. Ho signaren, amb el bisbe Aeci, el levita i gramàtic de la Catedral Sigefred, el prevere Ató, cabiscol, la monja Cusca, el levita Ermemir, el prevere Bonuç i Sindered, almoiners. El prevere

Ferriol, sagristà, el levita Argemir, Ató i Trasoer signen com a testimonis. I també signen per haver-hi estat presents: els preveres Regint, Sindered i Guillarà, el levita Ultard i el sotsdiaca Bonuç. A més del prevere Vidal, el sotsdiaca Adalbert i el levita Bonhome, que era també jutge, i que va escriure el document.

Aquest document ens permet veure el patrimoni d'un vescomte de Barcelona. El dia següent, 12 de març (doc. 55), els almoners donaren a la catedral de Barcelona la meitat del castell de Barberà amb els seus termes, aous i molins i totes les terres que constituïen el patrimoni dels vescomtes. L'altra meitat de l'esmentat castell, i els altres béns, foren lliurats a l'església de Sant Miquel arcàngel de la ciutat de Barcelona.

L'ESTAMENT DELS HOMES LLIURES

A l'estament dels homes lliures (*boni homines o probi homines*) pertanyen bona part dels homes i dones que figuren o actuen en aquests documents, i els matrimonis que disposen de diners en efectiu i compren cases, terres i vinyes a les comarques de l'entorn de Barcelona. La muller que entrega el seu dot al marit. La mare que dota els fills (doc. 22), la vídua que s'ha de vendre el patrimoni per poder mantenir la família. El matrimoni que actua conjuntament amb fills i filles (doc. 19) i fa una donació a un altre matrimoni, etc. Aquestes persones que realitzen tractes econòmics pertanyen a l'estament dels homes lliures. Quan venen o donen béns patrimonials solen fer-ho acompanyant-los de la "plena potestat", que de dret, hauria de correspondre a l'autoritat comtal o superior. Precisament, quan hom dona o ven la meitat d'un bé determinat, ho fa per no perdre el dret de propietat, o la possibilitat de recuperar el bé alie-nat. Les vendes a carta de gràcia es reserven aquesta peculiaritat, que implica la possibilitat preferent de recompra en cas d'una venda posterior.

De fet, als inicis del segle xi no degué pas ésser sempre així. Un document del 25 de gener de l'any 1002 (doc. 20) ens mostra l'adquirent d'una peça de terra que la rep *a proprio* (com un bé propi) i, en nom de Déu, se li entrega el *dominio et potestatem ab omni integritatem*.

Amb tot, la condició d'aquestes persones canviarà quan la feudalització de la societat sigui un fet, i això tindrà lloc dues generacions més tard.

LA MENTALITAT I LES CLÀUSULES DITES "INÚTILS"

La major part dels documents tan sols inclouen una clàusula de condemna en el cas que hom pretengui anul·lar-ne el contingut, com: "Si algú volgués anul·lar aquesta venda que pagui una composició del doble", i les millores. Sols en algun cas esporàdic de béns eclesiàstics hem vist que la condemna pujava al quàdruple (doc. 25). Però hi ha algun cas en què a l'infractor se li imposen, a més, raonades sancions morals com és el cas del document 25, del 4 d'agost de 1002, en el qual es diu: "qui vingués en contra d'aquesta donació per anul·lar-la, que no ho pugui fer valdre sinó que, en primer lloc, incorri en la ira de Déu omnipotent i obtingui la maledicció amb Judes Iscariot, que va traïr el Senyor; i Beelzebub, príncep dels dimonis, abstregui l'ànima del seu cos misèrrim i la llenci a l'Infern inferior". O bé: "El qui vingués contra aquesta donació [a l'Església] per anul·lar-la, que no pugui reivindicar-la, sinó que, en primer lloc, incorri en la ira de Déu omnipotent i rebi la maledicció de sant Miquel, arcàngel de Déu, i tingui participació amb Judes Iscariot, que va traïr el Senyor, i Beelzebub, príncep dels dimonis, extregui l'ànima del seu misèrrim cos i la submergeixi a l'Infern inferior" (doc. 26). Quan es tracta d'una venda, hom vol que "romanguí ferma ara i per sempre" (doc. 32: *ista venditio firma permaneat modo vel omnique tempore*).

La mentalitat i espiritualitat de l'època hi queden reflectides de diverses maneres, per exemple, quan Gunefred, que signa com a testimoni en una venda de terres al terme de Sant Andreu, el 19 d'octubre de 1003 (doc. 39), es qualifica ell mateix d'*indignus sacer*. O bé altres circumstàncies que revelen situacions difícils amb relació a judicis com el *metus temporum* (doc. 41).

Si algú volgués anul·lar una donació feta a la basílica de Santa Maria del Mar, sàpiga que haurà de restituir el quàdruple "com ho establiren els Sants Pares" (doc. 48: *prout Sancti Patres sanxerunt*). Una clàusula semblant figura al document 55, en el qual els almoners del vescomte Guítard compleixen les obligacions de les deixes fetes en el seu testament.

REFLEXIONS FINALS

Aquests cinquanta documents dels primers anys del segle XI conservats a l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona ofereixen molts més aspectes a estudiar per entendre i valorar degudament

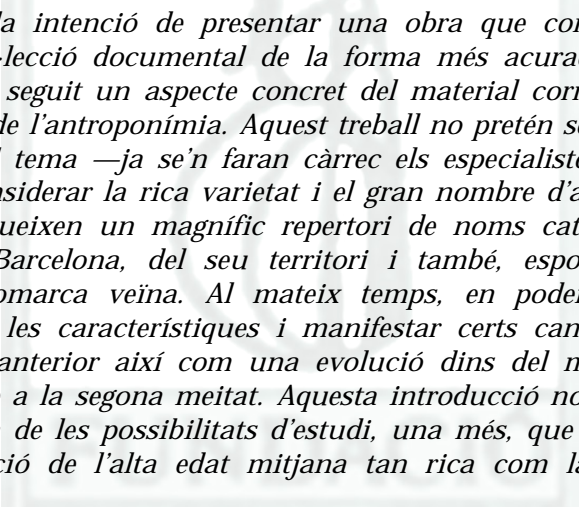
la vida espiritual i material dels nostres avantpassats que visqueren en l'àmbit barceloní. Ja hem advertit que el nostre propòsit en redactar les línies que precedeixen no era pas esgotar el tema, sinó el de mostrar als recercadors algunes de les possibilitats per conèixer millor la gent i l'ambient en què vivien ara fa mil anys. Durant el segle XI es produïren canvis importants en els aspectes socials i econòmics, espirituals i materials que mereixen ésser coneguts millor. I les col·leccions de documents són el millor equipatge per aconseguir-ho.

**INTRODUCCIÓ A L'ANTROPONÍMIA DE LA
BARCELONA DEL SEGLE XI**

CARME BATLLE I GALLART

Amb la intenció de presentar una obra que conforma una extensa col·lecció documental de la forma més acurada possible, tractem tot seguit un aspecte concret del material corresponent al segle xi, el de l'antroponímia. Aquest treball no pretén ser un estudi complet del tema —ja se'n faran càrrec els especialistes—, només pensem considerar la rica varietat i el gran nombre d'antropònims que constitueixen un magnífic repertori de noms catalans de la ciutat de Barcelona, del seu territori i també, esporàdicament, d'alguna comarca veïna. Al mateix temps, en podem analitzar algunes de les característiques i manifestar certs canvis respecte de l'època anterior així com una evolució dins del mateix segle, molt visible a la segona meitat. Aquesta introducció només vol ser una mostra de les possibilitats d'estudi, una més, que ofereix una documentació de l'alta edat mitjana tan rica com la publicada ara.

La col·lecció aplega un gran volum de documents i per això mateix presenta les dificultats inherents de treballar amb una quantitat excessiva, gairebé inabastable: 1.721 documents numerats, inclosos uns sense data, però que poden ésser considerats del mateix segle, i d'altres que formen l'Addenda. Amb aquest nombre de documents no és factible treure percentatges o sotmetre els textos a una anàlisi estadística, tal com s'ha pogut fer amb cartularis més assequibles gràcies a les seves dimensions.

Seguirem les directrius tradicionals, les que van ser establertes per Aebischer, amb les aportacions dels estudiosos Moreu-Rey i de

Moran,¹ que les complementen, per analitzar algunes característiques i observar una evolució com és normal quan transcorre tot un segle, especialment en una etapa de transformació del país durant la qual intervenen factors històrics determinants: la pau amb els musulmans de l'Àndalus, l'estabilitat política, l'augment demogràfic, la repoblació del territori, etc.

Són un centenar d'anys que inclouen el període vital de quatre generacions, d'uns vint-i-cinc anys de durada cadascuna, durant els quals l'antroponímia en llatí va essent dominada pel romanç, afirmant una realitat i una identitat lingüística cada cop més visible. Observem la gran repetició dels noms i, a més, que el seu ús no manifesta una clara diferenciació social, ja que són portats tant per nobles com per habitants de la ciutat i per gent del territori per influència de l'aristocràcia. També es comprova una evolució en el temps, com es pot apreciar per la numeració que es dona entre parèntesis, al costat dels noms, que remet als documents.

LA BASE GERMÀNICA

Sens dubte, el predomini dels noms gòtics ens permet afirmar la perduració de la mateixa base anterior, és a dir un fons comú que es pot definir com el conjunt d'antropònims existents abans de la invasió de la Península pels musulmans. Per tant, aquest substrat de noms comú a les terres de Catalunya i del Pirineu fins a Castella serà més evident durant els primers segles de l'alta edat mitjana; després, és a dir des dels segles X-XI, ho serà cada cop menys. L'element unificador fou el domini germànic, més fort a Castella però també important a les nostres terres i a la Septimània, amb l'establiment del seu poble a totes les ciutats i en algunes zones rurals. Sense la persistència del poder visigòtic no es podria explicar la riquesa i les característiques de l'antroponímia gòtica al nostre país, difosa sobretot per ser efecte d'una moda, malgrat

1. P. AEBISCHER, *Essai sur l'ononastique catalane du IXe au XIIe siècles*, Barcelona, Anuari de la Biblioteca Balmes, 1928. E. MOREU-REY, "Consideracions sobre l'antroponímia dels segles X i XI", *Estudis de Llengua i Literatura Catalanes*, 11 (1985), p. 5-44 i altres estudis del recull *Antroponímia. Història dels nostres prenom, cognoms i renoms*, Universitat de Barcelona, 1991. J. MORAN I OCERINJAUREGUI, "L'antroponímia catalana l'any mil", *Actes del congrés internacional Gerbert d'Orlhac i el seu temps: Catalunya i Europa a la fi del primer mil·lenni*, Vic, 1999, p. 515-525; a qui agraïm algunes orientacions i aclariments per tirar endavant el present treball.

la pèrdua de la llengua pròpia. La base comuna és evident a tots els comtats catalans encara al segle XI, com manifesten diversos estudis, i la podem comprovar si comparem l'antroponímia de Barcelona amb la més allunyada, és a dir, la de la Seu d'Urgell i del seu bisbat, on predomina el fons germànic i on apareixen els noms dobles a la mateixa època. L'única diferència observada pot ser la major abundància de noms preromans a la zona pirinenca;² també atreuen la nostra atenció alguns noms molt diferents, potser frànccics, d'uns monjos de Ripoll (874).

Per aquest motiu, a més de l'aportació gòtica, s'ha de considerar la introducció posterior de noms també germànics però frànccics, per la influència dels francs i dels occitans, des de la segona meitat del segle IX, que podien implantar aquí els seus noms propis. La dificultat és pretendre destriar l'element gòtic del franc, tot i que, sens dubte, hi ha una bona aportació de la primera, sense negligir la segona, que es va imposant. Ja s'ha remarcat que entre els noms francs gairebé no s'hi troben els més prestigiosos en aquest regne, com Karolus; en canvi, trobarem Dacbert, Ludovicus, el més freqüent, i Pepin, aquest darrer sol (297) i en un nom compost, també Ugo, Ugone (66, 134) i Robertus —Petronus Rodbert (1487)— molt esporàdicament i encara potser es tracta d'estrangers procedents del nord.

El sistema del Baix Imperi romà, que tendeix a la reducció dels tres noms clàssics, es va imposant i predomina aviat el nom únic personal coincidint amb el costum visigòtic. Tots els noms germànics, sigui quin sigui el seu origen i el seu significat pagà ja oblidat, foren incorporats a l'onomàstica cristiana per mitjà dels santorals o bé pel seu significat piados o pel prestigi de la classe dominant. Entre els nous sants hi ha Arnau, Arnulf, Otger, etc. Es difonen els noms gòtics, més propis de l'aristocràcia i per això mateix més admirats i copiats, fins i tot s'adopta Godus (127) i més endavant Asgod (1673), com també trobarem Goda en els noms femenins.

Uns ja els portaven el famós Àtila (383, 494) —també podria ser sant Atilà— i els monarques gots: Adagild o Adagilles (53), Alarig (632), Amalricus (53, 278, 322), Ataulfus (37, 43, 52), Egigane (38), Egila (188), Ervigius o Eroigius (26, 66, 118), Gondemar o Gonmar

2. Vegeu els índexs onomàstics dels documents del segle XI a *Urgellia*, 9 (1988-1989), p. 404 ss., 438 ss., 467 ss. i 509 ss.

(22, 28), *Ranemirus*, *Ranemir* (7, 16, 310), *Recaret* (471), *Recemirus* (62), *Sesnandus* (51), *Teudericus* (370), *Guitiza* (7, 102), *Guitezanus* (200) o *Witiza* (143); i el comte *Todmir* (466).

Més tard, entren noms germànics nous des del món franc: *Aenricus* (8, 584, 628, 1664) amb formes molt variades, *Alaman Ugo* (666), *Alamagnus Honofredi* (1405), *Arnaldus* (263) i *Bernardus*, molt freqüents (46), *Brochardus* (86), *Dacbert*, *Dagbertus* (617, 618, 1373), *Gueribertus* (847) o *Quilabertus vicecomes* (56), *Ugone* (134), *Leudevicus* (248), *Ludhoicus* (599), *Longobardus* (9, 40, 62, 325), *Martinus* (90, 120, 1056), *Guilielmus* (5) i *Raimundus* (54) molt freqüents, etc., que aniran substituïnt-ne alguns de gòtics, més complicats i estranys, vers l'any 1000.

Alguns noms masculins acaben en *-a*, com *Oliba*, present en molts documents, també amb la forma *Olibane* (38), *Escluva* (24) o *Scluva*, *Sanla* (64, 1301) que són originals de Catalunya; també *Ibela* o *Iuvela* (53, 78), *Trenta* (498, 557).

Els noms germànics es presenten llatinitzats en nominatiu, ablatiu, genitiu, acusatiu més o menys correctament, o no es declinen gens, o poques vegades, per influència de la llengua parlada, com *Albaric*, *Morgad* o *Morgadus*, *Odino* (3, 15, 59, 67, 85, 115, 208) o *Hodino* (160) segurament relacionats amb *Odo* (9).

NOMS PREROMANS

Al costat dels noms germànics en trobem alguns d'antics, preromans o bascoïdes, que són comuns amb Aragó, Navarra o Castella,³ i abunden al Pirineu, on podien perdurar o revifar-se per influència de la dinastia navarresa; són *Raimundus Asner* (652), *Balachus* (298) equivalent als castellans *Velasco* i *Blasco*. Pel que fa a *Asner* o *Asnar*, Joan Coromines indica en el seu *Onomasticon* que significa guineu en basc, tot i que hi ha la possibilitat de derivació del llatí *Asinarius*.

El prestigi de la monarquia veïna devia difondre *Garcia* i *Sancius*. Tant en homes com en dones apareix algunes vegades *Sancius* (668) i *Sancia* (601, 6481, 468, 1595), *Sanza* (350). També existeix el compost masculí amb dos elements, primer separats

3. J. BOLÓS, J. MORAN, *Repertori d'antropònims catalans*, Institut d'Estudis Catalans, Barcelona, 1994, p. 44-45.

—segles IX-X— i després junts, amb alguna excepció: *Estupsanç Seniofred* (437), excepcional, i *Lubosanxo* (168), *Lupus Sancio* (248), *Lub Sancio* (593), *Mir Lupsancio* (847), *Lupisancius Guilelmi* (1369), *Lupisancius Azalberti* (1395), *Lupsantii Adalbert* (1520), cada vegada més rar. Aquest compost també existia a la Seu d'Urgell. De tota manera, observem que aquest nom masculí és més propi de la primera meitat del segle, i la forma femenina es difon potser per influència del casament del comte Berenguer Ramon I amb Sança de Castella; després es manté, però més esporàdicament.

Un nom difícil de classificar és *Ennego* (79) amb el seu compost *Ennchobago* (526). Segons Coromines, *Enyec*, *Enegó* pot ser d'origen germànic (arrel *-an* i sufix *-ko*) o ibèric, i la seva difusió a tota la Península pot obeir al fet que els recordava un nom semblant de la llengua aborigen i s'hi confongué. També trobem les formes compostes *Malangeicus* (13,25) ja existent al segle X, *Malanneco* (108), *Malanaicos* (586) i *Malainnegus* (374), que inclouen el radical germànic *Mal-*, com alguns noms femenins —*Malbergina* (1019), *Malucia* (333), *Malencia* (1256)— i masculins —*Vincemalo* (318). En català és *Malanyeu*, segons Moll.⁴

Potser també són antics els noms derivats d'ós, per exemple *Ossanc* (520).

ONOMÀSTICA LLATINA I CRISTIANA

Segueixen els noms llatins tradicionals, que perduren a través del cristianisme, i els pròpiament cristians, sobretot entre els eclesiàstics; també alguns d'origen grec antic llatinitzats, com *Adanasia* (31), *Aecius* o *Eizo* (54, 10), *Amelius* (112, 250), *Olalia* (87); però altres més moderns podrien haver arribat per contacte directe, com *Kalapodius* (37, 187, 266), *Georgius* (62, 150, 271), *Ieorgio* (354). Potser ho és *Madexus* (118) ja existent el segle X. Un jutge és anomenat *Aurutio Greco* (100) i trobem *Guitardo Greco* (62), *Marcuç Grec* (339, 364). El nom de *Viatarius condam Grecus*, casat amb *Savilda* (134), significa el que arregla o recorre camins.

Els noms de l'Antic Testament són escassos: *Daniel* (47, 244, 1047), *Davit* (9), *Davi* (1630), *Elias*, *Helias* (29, 44, 330), *Salamon* (89, 224), *Salomon* (239) —potser per influència del comte—, i

4. F. de B. MOLL, *Els llinatges catalans (Catalunya, País Valencià, Illes Balears)*, Palma de Mallorca, 1959, p. 163.

semblen més propis de la primera meitat del segle; molt més endavant trobem Simeon (1491).

En canvi, n'hi ha més d'inspirats en els Evangelis: l'excursionista Ananies (573), Andreas (361, 1256, 1609), Andreo (1382), Iohannes (30, 58) que a l'inici sembla més reservat als eclesiàstics, però que es va popularitzant en la forma romanç, Marchus (51), Matheus (648), Petrus (30, 104) és molt present, Petrus Iulii (645), Paulus (19, 76), Paulus Otger (1349), Bonucius Paulus (383), Stefanus (13, 81, 595), i en un sol cas Bartolomeus (280) i Jacobus (1007).

Uns noms llatins portats sobretot per eclesiàstics es difonen: l'esmentat Aecius, Cassius (582), Crispus (477), Flavius (129, 142), Iolio (116), Iulianus (100, 163, 189), Iustus (296, 415), Maruicio (9), Poncius (13, 54) no es popularitzen llevat d'aquest darrer, tant per a homes com per a dones; també Vigilius (173). Més tardà és Constancius Aimes (1486).

El renaixement cultural llatí de l'Imperi carolingi porta el rebuig dels clergues vers els noms germànics més complicats, considerats bàrbars. Lentament, la moda s'anà difonent per les províncies i podria explicar la gradual pèrdua d'antropònims germànics a Ca-talunya i la recepció i propagació dels llatins. És propi de l'Església que en molts casos fa canviar de nom els seus membres en ordenar-los. Podria ser un exemple el nom d'un bisbe que a l'inici del text és anomenat Marc, però que signa: *Ervigius cognomento Marcho* (77). De tota manera, no hi havia normes estrictes per anomenar les persones, més aviat una llibertat total que justifica el canvi o l'alteració del nom i el renom de gent normal.

Alguns noms llatins poden derivar de virtuts o característiques personals: *Amabile* (209), *Amado* (48) o *Amatus* (9, 225); són eclesiàstics, *Ausilius* (45, 115, 285), *Bellus* (11), *Bernardus Constabile* (1048), *Blanco* (311), *Bonus* (15), *Castulus* (252), *Compannus* (101), *Durabile* (129, 260), *Durandus* o *Lupus Duranni* (1583), *Felix* (84, 96, 348) o *Felid* (1669), *Fidancius* (463), *Franchus* (118, 1059, 1278) o sia lliure, *Fructuosus* (22, 36, 41), *Honoratus* (7, 15, 36, 78), *Iustus Bertus* (210), *Onorado* (273), *Peregrinus* (867, 1283), *Placianus* o *Pladianus* (30), o tenien cura dels camins: *Estrader* (33), *Stradario* (38, 119), *Strader* (61, 87, 603). Molt més endavant trobem *Constancius Raberrolli* o *Raber* (1619, 1670). Alguns d'aquests noms poden ser de sants màrtirs, com *Abdo* (538), *Felix*, *Fructuosus*, *Honoratus*. Cap a la fi del segle s'hi afegeixen *Sebastianus* (1582), *Vincencius* (1577) i d'altres.

Alguns noms germànics també poden ser de sants, com s'ha dit abans.

Aureolus, que dona Oriol (91, 1270), deriva d'*aureus* i acaba com *Febreolus* (64), i *Auripinus* o *Orpino* (157) d'*Agrippinus*, segons Moll. Més excepcional és un nom de la mitologia clàssica però santificat: *Narcissus* (1052).

Si considerem les noves aportacions, veiem que augmenten els noms romànics amb sentit religiós, sobretot entre els eclesiàstics: *Christianus* (1, 1465), *Deodadus* (39), *Deusdedit* (25, 35), *Deusdet* (60), *Esperandeo* (370, 1034), *Pasquale*, *Paskale*, *Pascual* (34, 108, 372, 1477), *Servodei* (150, 154). Potser pertanyen al mateix grup *Bompar* (58, 108), *Bonopare* (189), *Tassius* (269). Uns preveres porten el nom de *Bulgara* (83), *Bulgarane* (108), que potser podria derivar del seu càrrec administratiu, ja que *bulga* significa bossa. S'hi afegeixen els dels nous sants: *Chiricus* (363), *Ciprianus* (124), *Laurencius* (7, 54, 540, 650), *Leo* (354), *Lupo* (137), *Petrus Lupi* (599), *Lobo* (211), *Poncio* que dicunt *Bricio* (1377).

Observem els relatius als dies de la setmana: *Domenicus* (5, 648), *Luner* (1251), *Martes* (222), *Martanus* (314), *Martese* (224, 259), *Venrellus* (52), el diminutiu d'un nom llatí d'origen grec ben conegut, *Venerius*, derivat de *Venus*; *Sabado*, *Sabatus* (358, 646), *Sabad casat* amb *Neulenna* (817). *Solarius* (8) pot recordar el sol. El nom pot definir la situació de la persona: *Dato* (52), *Dominichus Venduto* (108, 837, 1530, 1571).

Hi ha noms derivats o diminutius, els més corrents dels quals són els acabats amb el sufix *-ellus* com l'esmentat *Venrellus*, *Ventellus* (1580). Del llatí *burrellus*, és a dir vermellet, deriva el freqüent *Borrell* (39 i més), segons Moll. També ho són els que tenen el sufix *-ucius* de caràcter hipocorístic: de *Bonus* o *Bunuz* (262), el freqüent *Bonucius*; de *Cheruz* (262), *Cherucius* de *Romaned* (619); de *dominus*, *Domnucius* (90), *Donucius Orrato* (661); *Falcucius* (50, 339) i *Falchone* (937) de *Falco*, *Folcho* (586) pot ser una variant de *Falco*; de *Marcus*, *Marcucius* (294). També trobem el sufix *-inus*: *Candedinus* (149), *Merchorinus* (19). En canvi, poden ser formes augmentatives amb el sufix *-on*, si de *Bellus* deriven *Bellaron* (16, 116) i *Bellone* (335), de *Baro*, *Barone* (299), de *Petrus*, *Petronus* (323) i potser *Petrasio* (108), *Petron* (1536), de *Guitardo Plado* (822), *Pladianus* (369) i el femení més tardà *Pladenca* (1616). Potser s'hi podria afegir *Moratone* (58). Només trobem un superlatiu: *Bonessimus* (540).

En alguns casos uns noms són usats indistintament per homes i per dones, així uns es diuen Maior (155) o Maier (25, 30, 157) o Mager (24,158), i una Maier està casada amb Franzomir (168); també hi ha un Senior *filius* Auruza (249) i unes Senior (273, 338). L'explicació de l'existència dels noms Maior i Senior podria ser que es tractés de distingir els fills primogènits. També trobem un Major (199), fill del jueu Bonuç, que al mateix temps és un nom portat per cristians, com a derivat de Bonus.

El nom pot expressar l'origen d'una persona; si són sarraïns, moros: Mauregato (134) comú a tota la Península ibèrica, Maurus (130), que significa moro en llatí, i també trobarem una dona amb aquest apel·latiu. De tota manera Coromines rebutja aquesta explicació difosa amb relació a Mauregato, rei d'Astúries, segons una antiga llegenda inclosa en la crònica àstur, i pensa que és el mot germànic Maur- amb l'element de la mateixa procedència -*gaud*, com a Morgad.

Ja al segle XI un mateix nom es devia pronunciar catalanitzat i així s'explica la diversitat de formes en els documents, per exemple el freqüentíssim Sunifredus, Seniofredus que es devia pronunciar Sinfré i cap al final del segle ja s'escriu Sinfred Delrus (1356).

La influència dels noms dels comtes és evident en els nombrosos Borrell, Guifré i Miró, però encara més en l'augment espectacular dels Ramons i Berenguers cap a mitjan segle, al mateix temps que la difusió de la denominació amb dos elements. Aquesta popularització fa que deixin de pertànyer només a l'estament nobiliari i que es trobi gent que es diu igual que els comtes, com Berenguer Ramon, fill de Ramon Berenguer (1519).

De forma molt puntual algun nom és comú a cristians i a jueus: Bonutio *ebreo* (199), l'esmentat Major, Vives *ebreo* (1286); Vives i Vivà són molt freqüents entre cristians.

Algun nom àrab és portat per esclaus o lliberts, com poden ser Maria Azafara i Iohannes Azafar (1621).

NOMS DE DONES

Els noms masculins són més complexos que els femenins i molt més nombrosos en els documents. El nombre de dones és escàs si el comparem amb el dels homes, potser un deu per cent de la població masculina, tot i que en surt algun, almenys a la majoria dels documents.

Existeix molta varietat en els noms femenins, que són més simples que els d'homes, i a més es presenten amb inestabilitat de formes. Les considerem pròpies i significatives del territori ja que són majoritàriament barcelonines o bé del comtat de Barcelona en un llarg període de cent anys, durant els quals observem una evolució potser fruit de la moda, sobretot per influència de la comtessa Ermessenda o Ermessindis (66), una dona de marcada personalitat. Aquest és un dels noms més freqüents, més perdurables i amb més varietat de formes: Ermesen, que és la gascona, i Ermessenda l'occitana, Ermessinna sembla un diminutiu (14, 15). Altres dones de la família comtal també influïren, com Emma, la filla del comte Guifré I, abadessa del monestir de Sant Joan de les Abadesses, o Ermengarda, filla del comte Borrell, o Riquilda, és a dir Raquel, la dona del comte Sunyer i una filla de Borrell II, un dels noms femenins més difosos. Altres comtesses tingueren poca influència en la moda dels noms, com l'esmentada Sança, o Ledgarda, casada amb Borrell II; Blanca, amb Ramon Berenguer I, Guisla, amb Berenguer Ramon I, és el nom que tingué més difusió, en canvi no en van tenir gens ni mica Elisabet, Almodis, Dolça i altres, que es difonen durant el segle següent. De tota manera, s'esmenten les comtesses Elisabet (583) i Almodis en alguns documents i fins i tot la seva moneda d'or (1457). Una sola vegada trobem Maheltis (1388) potser influït per la comtessa Mafalda, casada amb Ramon Berenguer II, i una Dulcis, ben excepcional (161), ja al començament del segle.

Consten a l'inici o protocol del document, entre els actors del mateix instrument, com a dona del venedor o del comprador; alguna vegada al capdavant dels actors principals, com una dona sola amb els fills. En aquests casos també signen al final del document. Així mateix es poden trobar esporàdicament en el cos del document en la senyalització dels límits d'una propietat com a propietàries d'una terra, però molt poc entre els testimonis, que són majoritàriament homes; només cap a la fi del segle algunes signen com a testimonis: Dalmizana, Rotlendis, Solesten (1519) i Ermeniardis en un mateix document (1263), Elliardis abbatissa (1285), etc. També en aquests anys més tardans i en la donació del delme del peix i altres feta al bisbe pels ciutadans barcelonins, alguns d'ells signen amb les seves respectives dones (1669), potser perquè es tractava d'un tema econòmic que també les devia afectar.

La presència femenina està relacionada amb la seva intervenció en la gestió del patrimoni: mare sola amb fills, joves i gendres, néts, o dona associada al marit com a gestora del seu propi patrimoni,

fins i tot dins del marc de la cèl·lula familiar (són nobles perquè es reparteixen el patrimoni entre els fills i les filles), primer els nois i després les noies, poques vegades tots són hereus; ho són d'una dona rica de Cervera (1593). És excepcional perquè si bé en els testaments consten deixes a filles, parentes o altres dones, la tendència és privilegiar els fills.

Les formes dels noms varien, potser més que en el cas dels masculins; pot ser degut a l'existència de més diminutius i perquè els diuen oralment a l'escrivà i aquest els pot llatinitzar o traduir-los o deixar-los en romanç. Un nom germànic que presenta moltes variants és Adelaida, com es pot veure a l'índex; en aquest cas es podia difondre per la influència d'una comtessa de Tolosa, com també en el cas freqüent d'Arsenda, i el més rar Garsenda (1387), noms occitans.

Com a l'època anterior i segons el recull fet per Manuel Riu a base del mateix cartulari,⁵ en trobem acabats en -o: Aio (108), Agio (1025), Anlo i les seves filles Ermegodo i Levegodo (19), Bicculo (541), Cixulo (29, 117), Emo o Em o Eimo (33, 36, 51), Elleguiso (36), Ello (235), Frugo o Fruio (47, 53), Guisilo, Guiselo (79, 235), Huolo (571), Igilo (78), Livulo (13, 108), que procedeix del segle x, Chilio (365), Quinlo (93), Ranllo (95), Sindolo (268), Sinulo (256). Podríem pensar que són noms masculins si no constés el mot *femina* a continuació, com també en alguns acabats amb una consonant, amb predomini de la -s: Adalgars o Adalgardes (109, 110), Ag (1047, 1373), Atares (469), Beliards amb variants (56, 90, 106, 108), Ermel (32), Ermelle, Ermelles a la signatura (289), Ermildis (383), Eruvis (1301), Fels (95), Grudillis (207), i molts altres. Hi podem afegir diverses variants d'Adelaida: Adalez (46), Adalaziz (333), Adaledis (63, 1274), Adaleds (343), Adalaydis que signa el document com Adalet (1367) amb una forma catalana, Adalnidis (1542). Aquest també és el nom femení més freqüent al bisbat d'Urgell. És excepcional trobar una forma masculina una mica semblant: Adaleicus sacer (89), Adala (1464), Adals (1609).

A més d'Adelaida, trobem un altre nom amb variants en un mateix document: Ermengarda signa Ermengars (1604) i Ermengardis, Ermeniardis (1692).

5. "Incògnites del santoral femení a la Catalunya del segle x", *Miscel·lània Àngel Fàbrega*, Barcelona, 1998, p. 671-675.

Un dels noms citats, *Igolo*, *Igul* (615) en català *Igol*, pot significar bassal d'aigua per tal com deriva del llatí *aigual*, segons Joan Coromines en el seu *Onomasticon*. Un dels acabats en *-o*, *Aimo*, es troba així en el text del document i en canvi és *Eima* a la signatura (162).

És original el nom de *Senegondis*, la mare del bisbe *Deusededit*, i d'*Amatus*, *Ralambaldus*, *Ismardus*, *Iuardus* i *Rainardus* (225), i els de *Chinleova* i *Chinidia* (232).

Encara més originals són uns noms acabats en una altra consonant: *Arield* (631), *Egurud* o *Egarud* (1292), *Eroven* (1262), *Odem* (378), *Nantil* (175), *Signer*, dona de *Pedres* (165), *Siner* (24) o *Sinere* (68, 567), *Atiret* o *Teret* (851, 853), tots de ressonàncies germàniques. De tota manera, podem constatar la desaparició d'alguns molt estranys ressenyats durant els segles immediatament anteriors, com *Avalatrudis*, *Ermenfrídia*, *Exquírio*, *Guandalberga*, *Radegontes*, etc.

El nom de *Goda* (104) es pot trobar com a integrant d'algunes altres que són compostos: *Ermegodo* i *Levegodo* (19), *Leugodo* (878), *Ermegoda* (56, 120), *Ermegotis* (869), *Gotevigia* (112); en canvi, *Goldregodo*, *Goltregod* (150, 1389), *Estregod* o *Stregod* (303, 868) poden venir de *gold*, or.

Apareixen noms masculins molt corrents feminitzats, com *Guilielmus* que dona *Guilielma* o *Gilia* (1473, 1474) o *Gila* (1026). Alguns segurament ho són per tractar-se de filles d'homes anomenats així: *Bonesindo* i *Bonsinda* (19, 624), de *Dalmacius* pot derivar *Dalmicia* (1352), *Dalmudina* i *Dalmidana* (1470, 1606); *Dominicus* i *Dominica* (1289, 1531), *Ellesindus* i *Ellesinda* (37, 327), de *Gontario* (108) podria derivar *Gontizia* (147, 412); del freqüent *Guifredus*, *Guifreda* (379); *Nevolendus* (845) i *Nevolanda* (124), *Nevolenda* (109), *Nevolen* (1374), d'*Od ve Oda* (1330, 1612) i *Doda* (591), *Orutia* (63) o *Oruza* (18) o *Aurucia* (75), d'*Osel* (32) pot derivar *Osilia* (625), *Poncia* (1007), *Riambldagunda* (210) pot derivar de *Riambau*, *Sesenanda* (120), *Stefania* (1045, 1359). És ben clar el cas de *Poncia*, filla d'*Amalric Ponç* (1256). També és del mateix grup *Gondesalva* (139), encara que no hem vist en cap document el seu equivalent masculí.

Els noms de tradició romana no són gaire abundants i algun consta només una sola vegada: *Alba* (1256), *Basilia* (236), *Columba* (104), *Cholumba* (801), *Constantina* (51, 270), *Ermonia Ananias* (437), *Impiria* (639), *Iulia* (15, 358), *Iuliana* (307), *Matrona* (13, 25),

*Madrona (854), Mirabilia (182), Polimia (466), Virgilia (279). Més o menys ho és Matersinda (214), Madersinda (328) o Madresenna (1553). En un sol document consten Alba, Olalia i Silicia (87); després trobem Elalia (314) i Olalia, la dona del veguer (321, 337). Sorpren l'escàs nombre d'Eulàlies, tot i ser l'advocació de la seu barcelonina. Són nombrosos els derivats o diminutius de *domina* que ja és *domna* el segle i dC: Domnucia (161, 306) o Donucia és molt freqüent, no gaire Domnela (382) i Donela (375).*

Els noms bíblics per influència cristiana són escassos: Anna (4, 9, 344, 371, 1069), Elisabed (1456) és rar i molt tardà, Maria (120, 263, 326), Susanna (214, 300) és molt rar, Raquel apareix amb moltes variants com Richel (596), Richelle (44), Richeleova (61). Gerosolima és més original (40, 306) i es concentra en Girsolma (276). Una Bullucia Andreae (5) porta el nom de l'apòstol potser perquè és el del seu pare. Ens suggereixen una influència grega els noms d'Archezonia (198) o Adanasia (202, 349).

Alguns noms romànics són de nova creació, altres pertanyen al santoral romà tardà, com Agnes (626), Argintia (254), Scolasticha (5, 337) o Escolastiga (656). Potser ho són alguns dels següents: Asperina (237), Casta (260, 327), Estudia (22), Fels (95), Florencia (1374, 1605), Iacinta (87, 377), Leticia (1378), Nadalia (656), Persedia o Persidia (1325, 1509), Persona (454), Presapia (609), Provizia (567). Augmenten perquè la identitat cristiana s'enregistra amb el nom rebut en el baptisme, que pot ser el de la santa patrona de la parròquia: Agnes (1466) rep el de la santa de la seva parròquia situada al Vallès, Santa Agnès de Malanyanes, i ja hem fet constar abans alguna Eulàlia. Potser s'hi podria afegir algun derivat del nom o renom del marit: d'Asper podria derivar l'esmentada Asperina.

*Es troben alguns noms de ciutats: Gerosolima, ja esmentat, és més antic, Barchinona (232), Narbona (1331, 1655), Valentia (1301). Ha de ser un home el que porta el nom de Barceló, ja existent el segle x: *Goltredus filius condam Barçiloni* (208), mentre que la forma femenina esmentada és posterior.*

És preromànic el nom d'Oria (104, 333, 862), Ora (361), i Ava (1324). Aquest darrer nom pot ser una derivació d'Eva.

Més endavant apareix un grup de noms nous, també de tradició llatina, al costat dels tradicionals, com Antonia (1370), Beatricis (1505), Constancia (1571, 1620), molt tardà, Corneiana (1456), Diaproza (1504), Esplanunia (1484), Garciana (1575) que podria procedir de Garcia, Gelsena i Beleica (1490), Gentia (1512), Luciana

(1643), Maiencia (1377), Remanga (1591), Saxet (1649) que sembla evocar un lloc pedregós, etc. Hi podem afegir una Gerberga que vocad Milianda (1267) i unes Mendonia o Mindonia (1503, 1634, 1634?).

Com que no hi havia programa familiar, ni gaire consciència de llinatge, no es repetien els noms femenins d'una generació a l'altra, ja que les dones no transmetien res. És evident la diferència de noms entre mare i filles, i encara més quan se'n tenen quatre: Chisbona, mare de Studzia, Ranllo, Ermengarda i Fels (95). Només poques vegades hem trobat una dona que transmet el seu nom al fill: Gueriberga, mare de Gueribert (847), i a la seva filla: Guilia mare de la dita Guilia (1562). En un altre cas una noia, Em, una dels vuit fills d'Ermemir Avid, porta el nom de l'àvia paterna (1569).

A mesura que transcorre el segle, domina més el romanç per l'afirmació de la identitat lingüística i aleshores la varietat augmenta. Algun nom nou té un significat, en general agradable, o manifesta la situació de la dona: Esponsata (1324) o una característica del seu aspecte físic o del seu caràcter, amb manifestació d'afecte o admi-ració: Amata (1042), Abunda i Bonela (186), Bella (21) i els com-postos Bellissendis o Bellisindis (1480, 1442), Blanca (505, 600, 622, 633, 666) i el seu diminutiu Blancúcia, Blancuca (5, 34, 35), Bona (588) i Boniza (650), Especiosa (53), Spetiosa (206), Espotosa (220), Spetosa (329), Amio que vocant Spotosa (152), Espidiosa (603, 638), Ferosa (253), Maior (168), Onrada que vocant Blancúcia (267), Preciosa (173) —més endavant consta una jueva del mateix nom (1554)—, Senior (198), Volenda (67).

Troben només dos superlatius: Bellissima (1468, 1553) que en el segon document signa Bellesma, i Castissima (829), i altres formes augmentatives acabades en *-ona*: d'Ava, Avona (46, 58, 640), de Borda, Bordolona (1479), de Chixol, Chixulona (597, 627, 628, 630, 1481), Iulovona (371) i potser Sesnona (648). Els magnífics noms daurats d'Aurofacto (240), Aurofacta (323), Orfacta (411), Orfresa (431), Orfet en català, com veurem, Aurumbela, que era la muller de Bernardus Madarefo (1472), devien voler accentuar encara més que els esmentats abans la bellesa o el valor de la dona. La mateixa idea impregnava el nom de la jueva Belor o Belauro (1454, 1472).

CLASSIFICACIÓ DELS NOMS GERMÀNICS

L'antroponímia d'origen germànic, tant masculina com femenina, s'expressa generalment en noms únics i es pot classificar

seguint un estudi ja fet pels segles IX i X, i encara ben vàlid per al segle següent, durant el qual apreciem una gran varietat enmig de la gran proliferació d'alguns noms preferits,⁶ per exemple els dels comtes, com ja hem indicat més amunt. També s'observa la desaparició d'alguns noms, com Atanagild, Drog i altres.

En primer lloc, remarcuem els noms d'ètim senzill o mononuclear dels homes: Adro (105), Ato (25, 108), Bago (623), Baio (39, 117), Baro (829), Daco (174), Eizo (10), Ennego (79), Fruia (1577), Huolo (571), Isarn (27, 108), Luula (166), Mir, Miro, Odo, Oliba molt freqüents, Ramio (14, 37, 45), Ugo (66).

Per a les dones trobem Ag (1047), Agi, Agio (594, 633), Aigane (601, 1024), Aige (1005), Aio (367), Eg (850), Ega, Eiga (64, 184), Em (330), Emo (36) o Eimo (51), Fruio (866), també el femení d'Od, Oda. Constatem que Fruio és el femení de Fruia, ja esmentat. Aquestes terminacions i les exposades a continuació perduren de l'època anterior, però van de baixa perquè representen una tendència contrària a les propensions generals de la llengua.

Són molt nombrosos els noms derivats, com els masculins en *-ila*: Agila o Agela (1364), Atila (683), Sanla (64, 1301), Fruila (341), Rinila (2) i molt menys en *-iza*: Witiza (143).

En canvi, els femenins acaben en *-ilo*: Chilio (365, 649), Chixilo (299), Gisilo (79), Igilo, Ighulo, Igolo (78, 28, 155), Quinlo (93), Ranlo. En *-illi* acaba el nom masculí Senuilli (627) i el de les dones en *-illa* o *-isla*, com Brazila (32), Guila (369), Guilla (304), Gisla (172) i Guisla (177), Gumila (147).

Amb la terminació *-ela* trobem els homes Argela (245), Dela (53), Gela (53), Ibela (53), Cixela (1385), Suzela (365), Undela (382), Unela (195). Amb *-elo* es pot trobar la variant Cixelo. Noms femenins acabats en *-ulo*: Cixulo (29, 117), Imol o Imola (16, 1026), Immulo (86), però Imolane és un prevere (130), Livulo (13), Quintulo (304) o Quintol (267, 640) o Cintol (647), Sindul (207, 239).

Amb *-ind-* hi ha molts noms femenins i masculins: Alsindus, Adalsindus (61, 552), Argesinda (52), Arsendis i la seva filla Ingilsendis (1461), Inguilsenda (469), Arsinda (112), Audesindo (45), Bellissendis (1480), Bonesindo (19), Bonsinda (624), Ellesinde (327), Ermessendis (1463), Gersindis (861), Gomesindus (59), Madersinda

6. MOREU-REY, *Antroponímia*, p. 20-24.

(252), Madresinda (1300), que dóna Maiasenda (1300) i Maisen (1579, 1596), Manesindus (63, 562), Recosindo (47, 62). Remarquem que Galindus (30, 46) molt aviat tindrà la forma catalana Galin (46, 638).

És ben femení l'acabament en *-ina*: Ecolina (374) o Eiculina (1271, 1511), Ezulina (1272) o Eizulina (1506, 1633), Eicelina (1525). També trobem *-enna*: Sensenna (275), Trunsenna (498).

Troblem noms d'home similars acabats en *-in*: Audino (344), Blandino (86, 129, 247), Guarinus (595) i en *-ina*: Bardina (116, 117, 368). I també són masculins els acabats en *-ici* o *-uci*, que es presenten més en el nominatiu *-iç* o *-uç*: Aigucius (108), Aurucius (8, 100), Ceruz o Cerut (545, 1018), Cherucius (8), Domnucius (90), Ferucius (11), etc. Per a les dones hi ha la forma *-ucia*: Aurucia o Orutia, Oruçà (18, 63, 75), Beluca (1062), Blancucia, Blancuca (5, 34, 35, 267), Bonucia i Donucia ja comentats abans, Enguncia (1055), Malucia que vocant Guidenelle (333).

També per a elles s'adopten els diminutius romànics *-ell*, *-el*, *-oll*: Berrille (115), Bertille (160), Dadille (29), Ermel (32, 105), Guilela (1639), Guinedelle (632), Guizenel (820, 1053), Guizenelle (609), Ionela (184), Quitela (29), Ranille (15,145), Sindolo, Sindul (207, 268), Tructillis (196), Truitelle (108, 602), Uvizenelle (22). S'hi assemblen els acabats en *-elde*, *-ilde*: Ermildis (383), Richilda, Richelle (44, 1056, 1399), Tructelde (196).

Són nombrosos els noms compostos o binuclears només per a homes o per a tots dos sexes, algunes vegades amb barreja d'ètims germànics, llatins o anteriors. Uns tenen l'arrel *-ald* o *-all*: Arnal (4), Arnaldus (263), Arnallus Miro (1456), Geraldus (599), Gerallus Egfredus (278), Rigoaldo (54), Riguallo (605, 612), i per a les dones només hem trobat Geral-la (1429), Geradleta (1659), diminutiu en català. Algun té el final *-ad*, com Wisadus (11).

Altres tenen l'inici en *bald-* o hi acaben, en *-bal* o *-ball*: Balduvinus, Balluvinus (626, 1399), Ballerigo (235), Baldrig (354), Baldofredus (85), Baldomar o Baio Ballomar (58, 108, 609), i en femení Ballomara (332, 343).

Té una gran difusió l'acabat en *-elm*: Guilelm, com es veu a l'índex; no tant Riquelm.

Molts altres contenen l'arrel *-ard*: Atardus (103), Bernard o Bernardus (46, 83, 106, 337) és el més difós del grup, però no té l'equivalent femení, Bramardo (142), Eccardus (1595), Ermenardus

(25) i el seu femení Ermeniards (334), Gerovard (850), Gontardo (57), Guitardus, Witardus (27, 51), Isambard (1574), Isnardus i Rainardus (225), Renardo (265), Ricardis (652, 1625) que és el femení de Ricardus (1594). També en *-guard*, com Languardus (1456).

Són nombrosos els acabats en *-ari*, *-er*, *-eri*: Abbaricus (183), Adroarius (14), que dóna Adroer, és el més difós de tots, Alvar (303, 308), Fredario (54), Gontario (108), Richarius, Rikarius (29, 51, 1554), Riferius (1528), Seger, Segarius (576, 578), Sinner (494), Suniarius (836) o Sunner (14) és bastant freqüent, Tedgarius (517), Trasovarius o Trasuaris (1621, 1628) dóna Trasoeer (7, 89, 833), Truitarius (154). En aquest grup potser hi podem afegir la dona Siguara (11), nom d'arrel basca que significa poma i es podria relacionar amb Segarra, segons Coromines.

També en trobem amb els sufixos *-bald*, *-vald*, *-bal* o *-ball*: Archimbald (1063, 1577), Argoval (117), Gondeballus (80), Ralambaldus (225), Reamballus (1457, 1495), Sisovaldus o Sisval (133, 257, 836), Tedball (1610).

Amb *-bard* o *-vard* Longovardus (9, 40). No en trobem amb el sufix *-bad* o *-vad*. Són més freqüents els que acaben en *-bert*: Agalbertus (591), Albertus (624), Adalbertus (54, 101), Eribertus, Eribert (23, 1579), Gonnebert (639), Landebertus (62), Quilabertus (56), Sberto (283), Ubertus (43), Ugbertus (878), i el compost Sancioberto (280).

Amb la forma prefixada *brand-*: Brandoino (338).

Quant a les dones, trobem els noms derivats en *-berga*: Chuindiverga (5), Gerberga, Geriberga (228, 326, 1032), Gondeberga, Gonberga (172, 1576), Quinverga (267), Reciverga (504), Roberga (336). Són més nombrosos i amb variants en *-gard* o *-gards*: Adalgardes, Adalgardis, Adalgards (109, 110, 128, 597), Belliards, Billiards (106, 108), Beliardis (228, 1463), Elliards (656), Giniardis (1534), Heliardis (365), Illiardis (599), Ledgarda (631), Sicardis o Sicards (1046, 1375), Trudgarda (10), Trudcars (343), Trudgardis (1335, 1559) o Truiardis (1327, 1502, 1560). S'hi assemblen Filmera i Guilierada (124).

Acabats en *-borg* trobem: Alanborgs (1666), Maianenborg (1386) semblant al més antic Maianburias (371).

En *-gund*: Senegundis (614, 659, 833), i en *-guncia*: Adeguntia (118), Enguncia (377, 637).

En *-lend* o *-lind*: Adalen (1352), però Galind és masculí, Iozlendis (1259), Nevolend tant per a home com per a dona, Rodlen, Rotlendis (1067, 1263, 1351) que per a home és Rotland, Tedlen (173), Tedlendis o Tedelendis (837, 1487, 1529), Teudelendes (188), Trudlendis (1597); en *-elde*, *-ilde*: Ermell, Ermelle (32, 289) o Ermilde, Richilde (27, 35, 49, 100 i més); en *-leva*: Argeleva (108), Chinneleva (3), Tedeleve (203), Videleva (191).

Tornem als noms masculins per constatar que molts acaben en *-elm*: Guilelm (12, 104 i més); alguns altres en *-fons*: Erivonso (46, 104), com Alfonso. Molts més en *-fred*, dels quals són els més difosos Guifred (Wifredus, 80) i Seniofred, tal com es comprova a l'índex; els segueixen Amalfredus (53), Ermofredus (383), Esca-fredus (1471), Gaufredus (48), Gunefredus (39), Iunfredus (22), Landefredus (190), Matfredus (1272), Sigefredus (35, 54, 101), Viscafredus (10); en *-gar* o *-ger*: Audegarius o Odegario (9, 40, 39); en *-gaud*, *-god* amb el més freqüent Ermengaud, molt poc Ellegodus (283) i Ansgaudus o Asgod (1379, 1673); en *-gild*: Ada-gild Adanagilles (53), Sunegille (56); en *-iscle*: Araniscu (268), Ermeniscus (253), Fredisclo (15), Godisclo (164), Undiscus (52, 57, 87, 105).

Tornem a trobar el prestigi de l'or o *gold* que es manifesta en els noms: Goltred (14, 45, 192, 208), en el comentat més avall Guanalgod, i també Gultregod.

Un altre grup deriva en *-man*, com Alaman (666), Ardman (1016, 1369), Eriman (623), i en *-mar*: Ademar (330, 1459), Eldemar (9), Gaudemar (36, 41, 80), Godemar (39), Godmar Igega i Gonnmar (105, 1386, 1487), Guademar (36), Guisalmar (619), Mellemar (836), Ollomar (90, 106), Teudemar (322).

Troben molts noms masculins i alguns femenins acabats en *-mir*: Admir (44), Altemirus (52), Ansemir (108), Argemir (20, 28, 51), Ariemiro (78), Bagemiro (358), Baiemir (333), Ermemir (28), Gelmirus, Gilmir (48, 20), Guadamir (50), Guazamir (1497), Guistimir (28), Iulmir (453), Ranemir (7, 16), Ranesmiro (310), Recemirus (62), Sanctemiro (122), Seniomiro (78).

També són nombrosos els que acaben en *-mund*: Ansamundus (24, 50, 214), Archimundus (330, 375), Argemundus (4), Gelmundus (2), Guilmundus (62, 1618), Vuilmundus (173), Raimundus (54 i molts) és el més difós i no té la forma femenina fins més endavant, Sentramundus (44), Sesmundus (50), Tedmundus (833), Todemundus (645), Trasemundus (335).

Consten en *-nand* pels dos sexes: *Sesnandus* (51), *Sesenanda* (120).

Altres noms masculins acaben en *-red*: *Sendredus* (105, 1259) cal comentar que s'ha perdut *Recared*; i alguns en *-rand*: *Bertrandus* (8), *Eldrandus* (172), *Ferrandus* (1038), *Fulecrandus* (1335), *Merandus* (1652), *Roderand* (50) i la dona *Enguilrada* (86, 1066). Són més nombrosos els que acaben en *-ric* o *-rig*: *Alarig* (632), *Aenricus* (8 i amb diverses variants), *Baldrig* (1347), *Landericus* (27, 47, 54, 63, 477), *Teudericus* (370), *Trasericus* (187), i la dona *Underica* (15). Alguns en *-vig*, com *Ervigi* o *Eroigius* (26).

N'hi ha acabats en *-sand*: *Guisand* (25), però semblen perduts els que ho fan en *-scal*, com també en *-vacre* o *-vagre*.

Ja hem comentat els acabats en *-sind*, *-send*, amb *-a* per la forma femenina.

Són femenins els acabats en *-trut*, *-drud* o *-truit*: *Adaltrud*, *Adaltrudis* (552, 327), *Adaltruze* (421), *Ermetructis* (552), *Ermetruge* (335), *Ermetruit* (605, 621), *Trudcars* (343), *Trudigardigis* (345); també *Druda* (108, 238). Finalitzen en *-vara* o *-vora*: *Eldevara* o *Eldovara* (184, 185, 264), *Ellevara* (1068), *Gisclavara* (296), *Ollovara* (1017, 1285), uns quants en *-vira*: *Elvira* és *Adalvira* (28, 267, 322) i *Elviia* (99, 123), *Tedvira* (174), i molt pocs en *-vigia*: *Elvigia* (113), *Teudevigia* (59), *Trasovigia* (190).

Hi ha noms masculins que acaben en *-uld*, com *Seniuld*, *Seniollo* (40, 58) que derivarà en *Sunyol* i en *-olf* o *-ulf*: *Adaolfo* (147), *Ansulfo* (108), *Ariolfo* (39), *Arnulfus* (48), *Enguinulfo* (269, 449), *Radolfus*, *Rodulfo* (82, 169, 486, 1460), *Riculfus* (11, 90).

LA FILIACIÓ I ELS NOMS DOBLES

A partir de la fi del segle *x* es comença a alterar la norma del nom únic i els noms dobles es multipliquen durant el segle següent, indicant la filiació. La concentració onomàstica ocasiona el predomini d'uns quants noms molt repetits: *Guillem*, *Miró*, *Ramon*. Podria ser que ressorgís el record de la tradició romana o la necessitat de distingir persones amb el mateix nom —encara que alguns autors no accepten aquesta idea. La qüestió és que es posa un segon nom, encara que sigui repetit: *Bernardus Bernard* (802) o el segon en genitiu (810) o *Bernardo prolis Bernardo* (815), és el del pare, encara que no es digui, s'indica en cas genitiu mentre que el primer sol anar en nominatiu: *Miro Sendredi*, *Bertrandus Sendredi*, *Miro*

Totadaled (8), que són testimonis del trasllat, Petrus Trasuarii (1621), Vivenis Audegaro (9).

Els dos noms poden anar en el mateix cas: Egofredus Willelmus (12), Seniofredo Barraldo (112). Mozone Vivano (327), Petrus Mozo que signa Moconi (1495). També s'utilitza el nom de la mare: Guitard Cusca (660, 826).

L'evolució vers els dos noms es veu primer en els dels testimonis i després en els de la resta del document. Comencen pels testimonis perquè són importants per donar valor jurídic a l'acte, i per tant s'ha de concretar el seu estat civil ben complet.

Un segon element molt clàssic és el de Seniofredo Flavio (54), Seniofredus Flavius o Flavii (356, 1371), mentre que també és un nom sol Flavius (142), i els de Guitardus Boecii (1302, 1341, 1408), Bovetus Constantinus (609), Miro Candidi (870).

Més explícit és el cas de constar els mots *filius* o *prolis*: Petrus *filius* *condam* Georgio (62), Bernardus *filius* o *prolis* *condam* Guifredi, Miro *filio* *condam* Gualtero (101), Guillelmus *filius* *quondam* Pladianus (369), Suniefredus *prolis* Richulfus (37), Petrus *prolis* Vivanus (373) que pot derivar en Petre Vives (343), Petrus Vivas (589, 604), Petrus Vivane (657). També s'utilitzen els noms d'ambdós progenitors: Borellus *filius* Guitardo et Cusca (39). Es pot comprovar com la fórmula primera acaba en el cognom en el cas de Petre Vives i en els de Seniofre prole Lunes convertit en Seniofre Lunes a la fi del mateix document (1323) i de Ierbertus *proleque* Prim, Gerbertus Primi (1067, 1347, 1399). La mateixa evolució amb el nom matern pot donar: Sindaredus Livolo (271) o Sendredus Livuloni (1259).

Fins i tot consta la mare ja difunta per anomenar un home adult i casat: Navio, *filius* *condam* Teudevigia, et uxor Ermengarda que vocant Lobeta (59); també Sanla *filius* *quondam* Ega femina (64). Una fórmula més complicada és més tardana: Bremundus que vocant Riperti, *filio* Bernardi (1262), Donucius *prolis* Argemir, *filius* qui fuit Marie (1265).

Observem el costum de la filiació tant per a homes com per a dones: Arsendis *filia* *quondam* Galindonis, Engontia *filia* *quondam* Sendaredi (101), potser perquè han heretat la propietat del seu pare o perquè encara no són casades. Es podria justificar perquè és el pare un personatge important: *condam* Richillis *filia* Audegarii *vicecomitis* (100, 101). La dona de Guillem Bernat és anomenada Ermessendis Guilelmi (1540). Més rar és el cas de Guilia Petri (1301).

Constatem en els documents que la majoria dels protagonistes de l'instrument notarial signen amb el primer nom, senyal que devia tenir més prestigi legal: Guadall Bonhom signa només Guadall (593 i 597); en canvi, altres utilitzen els dos noms: Guadall que anomenen Riculf signa Guadall Riculf (472), Domnuç Gerbert (554), Llobes Hom (556), Amalric Sendred (591) i una dona (498). N'hi ha que signen només amb el segon nom.

Es pot comprovar com l'expressió primera acaba essent el cognom en els casos de supressió de la fórmula de filiació: *filius, prolis*, o de la forma: *que vocant*, però coexisteixen els dos sistemes, el de l'antroponímia simple i el de la doble denominació, que es va imposant a mitjan segle XI. També localitzem un cas semblant a la denominació dels comtes de Barcelona: el sacerdot Guillem Bellit té un fill anomenat Ramon Guillem, clergue (1029), Ramon Berenguer és el pare de Berenguer Ramon (1519). En un altre moment és un nebot clergue, Miro Balluini, el que porta el nom del seu oncle, també clergue, Miro Goltredi (1523). També és el cas de Berengarius Donutii, pare de Dalmau, al qual dóna un alou *quod fuit patruí sui Dalmatii* (1561).

Com que no podem seguir la història de les famílies, es fa difícil comprovar en quin moment el segon nom deixa de ser el *nomen paternum* per esdevenir el patronímic que es transmet de generació en generació. Potser podria ser factible seguir l'evolució de la família Ganalgod de Santa Eulàlia de Provençana perquè perdura durant el segle següent. Ara trobem la forma inicial Wanalgoz i Guannalgot (108), Gannalgod (303), Gannalgoz (106), Guanalgol (839), Bernardus Guanalgaude i Guanalgaudus Miro o Mironis (1272, 1330, 1333, 1470, 1510, 1522), Quanalgaudus sacer (1362), Guanalgot Geribert (1494), etc.

El pas es pot donar cap a la fi del segle quan observem l'existència d'Arnau Amalric, la muller Dalmidana i els seus fills Ramon Arnau i Arnau Arnau (1497), dels germans Renardus Boecii i Guitardus Boetii (1493), Girbertus i Guilielmus Atonis (1479), i els Bernard: Guilelm, Guifredus, Iohannes i Ermessendis (1486). Un home anomenat Ermengaudus Lobatono té dos nebots: Petrus Ermengaudi i el seu germà Bernat amb el mateix cognom (1502). Guillem Bellit és fill de Bellit (1506).

ELS SOBRENOMS⁷

Els sobrenoms, molt escassos a la segona meitat del segle x i expressats com a *qui vocant*, es difonen per designar els homes, inclosos els eclesiàstics, i també per a dones. És un altre nom o un substantiu en general llatí i d'un significat molt explícit, com ara referit a característiques físiques, qualitats morals o virtuts. No és clar si són supletius o només additius, ni si quan van introduïts pel mot *cognomento*, s'han de considerar noms dobles, ja que la frontera entre els diferents grups és difícil d'establir i varia segons els autors.

Moreu presenta diverses hipòtesis per intentar trobar l'explicació del fenomen: un canvi de nom en un moment donat i important de la vida —com els eclesiàstics—, adopció d'un nom popular al costat del legal, existència del nom de naixement i més endavant del de baptisme, ja que era normal el baptisme d'adults, i el segon hauria de substituir el primer, no ser un afegit.

Els noms continuen essent els antics, sobretot germànics, mentre que els sobrenoms aporten novetats en llatí i en català, com veurem, i es repeteixen molt indicant una evident preferència o una moda.

La denominació amb dos elements units per la fórmula: *que vocant*, també apareix aviat i perdura a inicis del segle xi, quan trobem l'esmentada Lobeta i Sentelle *que vocant* Lobo (81), que deuen ser renoms. Arriba cap a la fi del segle quan ja es troben noms en català: Guilelm *que vocant* Vidal (1361).

L'escassetesa de normes en la terminologia, que ja indicàvem, explica les vacil·lacions en l'ús del nom i del sobrenom, l'alteració de la seva posició per voluntat pròpia; semblen intercanviables per motius personals. Ho trobem en el cas d'un home protagonista de dos documents: Miro *que vocant* Argemundo, com consta a l'inici del text, mentre que en la signatura veiem Argemuno o Argemundo *que vocant* Miro o Mir (4, 7). És el mateix home Balluvino Mirone i Miro Balluvini (839, 841, 842). Moltes vegades en el text del document consta el nom complet i en la signatura només el sobrenom o al revés: Rosa la venedora signa com a Fremosa *que dicunt* Rosa (107). Entre les dones el sobrenom no és tan freqüent com entre els homes, però se'n troben de ben variats, com veurem.

7. MOREU-REY, *Antroponímia*, p. 64-65.

Es fan constar amb unes fórmules una mica diferents: Undisclus que cognominant Reimundo (57), Poncius cognomento Bonefilius (77), Eroigio que alium nomen est Marcho (87), Oto que modo vocant Remum (371), Lobeta que alium nomine abet Chixilo (299), Adeleva femina que vocor Bellazer (278) i consta solament Bellazer (301).

Cuscha que vocant Ermoviga (20) és un nom molt freqüent i pot derivar en Guasca. Tortera (37) i Tortora (290) poden ser catalans, Bonutia Truncha (1285) pot derivar de tronc.

*Maskarono (37) i el seu diminutiu Mascharellus (29, 338) pot ser llatí o celta, i sembla un malnom fins i tot de formació del català antic si equival a *mas querós*, segons Moreu.*

*Molts són compostos seguint el model de Benedictus (1471), Benedictus Madfredus o Mathfredis (1272, 1366) i tenen un sentit religiós o de virtut: Benenata (364), Bonefilius (54), Bonafilia (12), Ermengoda que vocant Bonafilia (64), Bonus i derivats: Bonacius (15), Bonucius és més freqüent, Bonadonna (1530), Bonaviuda (1486), Bonushomo (8, 15, 49), molt utilitzat per clergues com Bonumparem (47, 1070), del llatí *bo* i *par*, igual, Bellihominis (1378). Pot ser el nom del pare o el renom: Guitard Esperandeo (1034), Reimundus Speraindeo (1373).*

Un nom compost: Pepibofil (1043), comença amb Pepí, nom franc, i continua amb Bonfill.

Abunda molt el sobrenom derivat del llop o dels nombrosos sants Llop existents, tant per a homes com per a les dones, que només reben el diminutiu: Ermengarda que vocant Lobeta (59), Chixol que vocant Lobeta (106), Lubone (336), Lobato (586), Lobatone (87, 591), potser per la força d'aquest animal i la por que inspirava. Queda ben clar que és un nom masculí en el cas de l'anomenat Lobs Ommo, Llobs Hom (557). També consten uns animals ben diferents: Bovetus (609), Bovetus Renardo (265), Leo (101), Guilielmus Columbi (1270, 1502), Mir Lopard (592), Leopardus (52, 85, 323, 339), Miro Cunilii (1514), Sendredus Cunil (1376), Petrus que vocatur Kamallionem (1482), Folcran cognomento Russigol (1567), Guilabert Vacca (1628). A l'inici hem indicat possibles derivats d'ós.

Devia ser de lluny l'anomenada Castellana (195), una mora Ermeniardis Maure (1355) i potser una pobra Guilia Puorela (1549), com Puorel (1066). També hi ha Guilia Peiorela (1563).

Les característiques personals, sobretot físiques, són evidents: Suniofre que dixerunt Peloso (108), Suniefredus Gola (574), Ermemiro

Rosso o Russus (286, 339), Fort o Forte (1503, 1505), Gracioso (169), Mironi Rosso (594), Mir Prim (662), Mir Radedor (1273), Sendredus que dicunt Iuvene (291), Stefanus Curt (836), Tercolo que vocant Rosello (104), Bernardus Rosel (1391), Guilem Gris (1500), Bernardus Burruga (1527), Calvi (1592), Rodbertus vocitato Calvinus (1644) i el diminutiu Chalvellus (250), Martin Petit (1644, 1670), Mirone Rubio (228). També serveix per definir una situació: Raimundus Parvulus (161), Bovetus que vocant Dato (191), Petrus Babtizato (1491), Remundo Christiano (1465), Berengarius Remundi Bord (1508) o Berengarius Bord (1541). Potser de Bord deriva el nom femení de Bordulina (1567). Entre les dones trobem Fremosa que dicunt Rosa (107), Gerberga que vocant Rossa (1059, 1060) i una Morena (188).

Més originals per tal com tenen aspecte de motius, renoms o malnoms, alguns ben despectius, són els següents: Guitardo Canuto (25), Soniarius Tornamira (285), Ermemirus Matarucos (339), Guilielmus Ostal de Asino (877), Bernard Malapel i Bernard Oculo de Lepore (1301), Bernardus Tornacoies (1348), Bernardus Sescofeti (1372), Dominicus Luneso (1389), Gerallus Quadragesima intrante (1379, 1508) i Donucius Credoindeum (1045) devien ser molt beats, ben al contrari d'Oriol Tornafide (430); Guitardus Linguadeocca (1059) i Vives Bocadoca (1549, 1563) recorden el mateix ocell, molt apreciat a l'època medieval, Guilelmus Ranchaiosus (1328), Iozfret Morro (1252), Raimundus Malushomo (1599), Reimundus Capannada (1009) o bé Remon Cabannada (1340), Reimundus Grifii (1049), Mir Foget (1483), Stefanus Bonapedia (1530), Nomebon (1621). En el nom de Seniofredus Preciosa (1055) hi ha el renom de la mare. Trobem també Sunifredus Floridio o Senfré Fluridio (619, 622). És molt original la designació d'una dona: Bonamocia cognomento Garsindis, que és la muller de Seguvinus (251).

En algun cas es pot dubtar si es tracta del cognom o de l'origen de la persona, encara que pot ser les dues coses: Guarinus Francigena (595), Adalbertus Francigena (1285), Dodoni francigine o francigesie (1294), Od Francigena (1518), Girlandus francigen (1584), Ugonis Francigene (1592), Petrus Lombardus (1527), mot que acaba designant l'ofici.

Alguna vegada el personatge acaba tenint tres noms: Bernard Ermenard que vocant Mir (850), Remundus Seniofredi Rivo Rubii (1038) és a dir de Rubí, Guadallus Guilielmi que vocant Astraballo (1070), Raimundus Bernardi qui vocant Guadanna (1266), precisament una eina molt nova en aquesta època, Umberto Odoni sive Sancte Crucis (878).

NOMS DE LOCALITZACIÓ

Més endavant apareix un nou element, el nom de localització amb el de abans del castell o poble, que pot ser el lloc d'origen de la persona o la seva residència. Demostra en molts casos l'arrelament d'una família en un patrimoni concret i sobretot és característic de la petita noblesa, tant de senyors eminents com castllans. Després, també els pagesos es vinculen a la seva terra, com Reimundus Miro de Serra i Ermetruit de Torrent (1457). Un exemple molt prematur de la referència geogràfica és Petrus de Sanctos (62) i segurament del mateix lloc Guillera de Sanctis (223), Vigilius de Sanctis (327), Remundus Bernardi de Sants (1618). També són de comarques properes Borrellus de Kalidas (285), Cherucius de Romaned (619), Iouan de Marturelias (1036), Albertus de Ioncheres (1038), Guilelmus de Midiona (1475), Gerallus Adalberti de Vallevitraria (1276). De més lluny trobem Suniefredus de Luciano (237), Lobeto de Gallifa (267), Guifredus de Olosto (330), Gilelmus de Castro Vetulo (356, 368), Durandus de Droies i Bernardus de Vilardello (648), Guadallus de Sancti Vincentii (836), Guisadus Seniofredus de Luciano, és a dir de Lluçà (871), Bernardus Raimundi de Gallipha (1522), Ermen-gaudus de Olono (664); potser és del mateix castell un Olonucius (825). Més general és el lloc d'Ebroinus de Fonte Rubia (1058), Guilelmus de ipsa Pera (624), Raimundus Mironis de ipsa Turre (1301), Guila-bert de ipsa Tonna (1473), Bonuspar Bunucii de ipsis Vinealis (1648), Petrasio de Villarara (656). Enigmàtic és el Petronus de Castela (1394). Més tardans són els senyors del lloc: Pere Mir de Banyeres (1395) i Reimundus Mir de Puigo Alto (1376), però esdevenen tan nombrosos que només esmentem els documents atorgats per alguns nobles o pels comtes de Barcelona, sobretot Ramon Berenguer III, ja que signen al peu del document els nobles de la seva cort com a testimonis (1517, 1533, 1649, 1672). En alguns casos, si no s'indica l'estament al costat del nom, no sabríem que són membres de la noblesa, com els cavallers Domnuç Geribert i Isarn Tedbert (1650).

En aquest nombrós grup de predomini de nobles que adoptaven el nom del seu castell, com Lobatone de Castru Cheralto (237), Bernardus Castru Sancti Vincencii (257), Petrus Raimundi de Pegera (1395), etc., hi trobem poques dones: Adalaiza de Montescatano (881), Adalaidis de Monte Godano (604), Trudgardis de Villanova (1301), Richellis de Serra (1505). Podria ser el seu lloc de residència,

com en el cas d'Ermeniardis Ierunde (1644), o el de procedència d'una dona que podria ser una lliberta, Adaledis de Yspania (1468).

Més excepcional és el cas del noble Arbert Bernat de Barcelona, que en el seu testament esmenta les filles Geradleta, Agnès i Beatriu (1503, 1659), dues d'elles amb uns noms nous, i de Petrus Iohannis de Serriani (1534). Diverses vegades consten membres d'una família d'escrivans actius tant a la seu com a la cúria comtal pels volts de 1200: Petrus de Corron (1585), nom seguit de júnior una vegada, Guilelmus de Corron (1633), Berengarius de Corrono (1651).

Encara que amb una fórmula diferent, ens manifesten el lloc: Guifredus Midionensis prolis condam Eroigi (324), Seniofredus Luzanensis i Ermengaudus Olonense (371). Guillem Oliver de Salsanis signa Salsas (864).

El fet de portar el *de no* vol dir que sempre es tracti del nom d'un noble, sinó que pot indicar el seu poble, com en el cas d'uns propietaris de vinyes d'Esplugues anomenats Guilelmus Bernardi de Charol, Guilelmus Bernardus de Espeluncis (1600), que s'havien de distingir per portar els mateixos noms i cognoms. Nombrosos testimonis porten el *de de* lloc (1517).

També ens informen del seu origen franc els noms d'alguns homes, com hem vist.

NOMS DE PROFESSIONS I D'OFICIS

En alguns casos pot constar la professió o càrrec com a segon nom: Baro Baiulus (829), Iscardo Magister (814), Vitalis Magister (815), o no: Gitca piscator i Guifredus negociator (836). Trobem també: Reimundus Gonmari que vocant Scrivano (1487). Quan augmenten els noms d'oficis cap a mitjan segle, comprovem el predomini del ferrer (*faber*) i els seus derivats. En algun cas sembla evident que és l'ofici: Suniarius *faber* (656), Donuç Joan, ferrer (1291); en altres és més dubtós perquè pot ser l'ofici del pare que esdevé cognom: Todericus Faber (268), Petro Faber (341, 349), Gulmir Faber (1013), Bonifilius Faber (1041), Bernardus Faber (1021). Entre els derivats de ferro notem Ferrarius (1270), Ferriol (33, 625, 1495), Ferreolus (8, 35, 49), que també pot ser un sant, Ferruz (108). En un cas consta el poble: Guilelmus Gelmiri *faber* de Pollià, és a dir Polinyà, (1567). L'abundància de l'esment d'aquest ofici demostra un cop més el seu reconegut prestigi tant en el món rural com a l'urbà, mentre que altres feines denoten un ambient de ciutat, com Raimundus Scutarii o Escuder (1562, 1563), Benedictus

Correioner (1620), Petrus Ministrali (1628). També és rural el pastor (1487), i el més abundant carboner: Karbonello (239), Geral Carbonel (1046), Carbonell Vidal (1378), Carbonel Guilaberti (1510); també Martinus Serrador (1666). Pot ser a tot arreu el Chavallarius (1033), Adalo Cavaler (829), i Onofredus Piscatoris (1621).

Un dels més antics i importants és el negociant de pebre: Guitardus Piperarius (383) i Atoni piper que consta juntament amb Guilelmus peliler (599), potser pellicer.

Altres oficis constatats són: Inguilrigus piscator (138), Argemirus Tixidor (252), Domenicus Texidor (138), Venrel Cabater (657), Lobetus Moler (665), Oliba Sartor (540), Ennego Tintorer (802), Guilelmus Pictoris (1270, 1502), Guitardus Porter (1452), Gauceburtus Sutor (1467), Raimundus Sutor (1478), Berengarius Furnarii (1584), Bernardus Balester (1655), Girbertus tolenarius i Raimundus Enrici zabater (1666). Cada vegada augmenta més la varietat dels oficis a mesura que transcorre el segle, com ens indica la numeració ascendent dels documents.

DOMINI DE LA LLENGUA CATALANA

Constatem que els noms catalans comencen a sorgir al final dels documents quan es citen els testimonis, i després, amb lentitud, en el mateix text. Es dona el cas d'un mateix personatge amb el nom llatí en el document i en català quan signa: Arnallus Blidgarii, Arnal Blidger (1277), també Bonafemina signa Bonadomna (852). La varietat deriva dels problemes de relació entre el sistema oral i l'escrit en llatí pels notaris, que comencen per acceptar el nom normal dels testimonis, o sigui en català. Com que les dones es pot dir que no hi consten, continuen tenint els noms llatinitzats en el text durant més temps. Els eclesiàstics conserven més els noms llatins potser per raó de la seva formació en aquesta llengua, i també el sistema del nom únic seguit del seu càrrec dins la jerarquia eclesiàstica o dins l'organització de la seu, quan signen algun document després del bisbe (1657).

Molt aviat, a mitjan segle x, ja apareixen esporàdicament alguns Remon, Gualter, etc., com es deia en realitat, i al segle següent consten en català els oficis, per exemple carbonell i teixidor, com hem vist abans. L'any 1019 ja trobem el prevere Fructuós (312), poc després els testimonis Domènec i Malaneg (381) i vers 1040 Arnal Seniofret i Ysarn Quifret (587), Esteva i Dacbert (617), Bonic Reemallo (849) amb una barreja de català i llatí. És evident que

aviat es catalanitzen els noms germànics, com els esmentats i Gelderig (152), Uldalrig (181), etc.

Es tradueixen els noms corrents de l'època anterior i els menys usuals, com Berengarius Centol (1660), Pere Dod (1669). El nom femení d'Orfete (854) ha de ser la traducció de l'Aurofacta que hem esmentat abans. També hi ha diminutius, segurament per designar els fills: Guinardetus i Arnallaeto (833), Dulcet prevere (1570), o filles: Eschiveta (1564), Geradleta (1659), Petronilla (1556), o dones joves, com Bordulina casada amb Gerbertus Athoni (1567), Clareta (1573), que signa com a testimoni amb altres dones. Abans ja hem esmentat Boneta i Lobeta.

Entre els diminutius sorgits a la fi del segle hi podem incloure els derivats femenins de Dalmacius (1254), Dalmad (1481), que és bastant freqüent: Dalmundina (1470), Dalmidana (1460, 1497), Dalmindana (1606), Dalmizana (1663).

Algun renom consta en català, com Amallebre (1581), Guilabert que vocant Buschet (1516) o la dona anomenada Guilia Figurella (1592). Trobem Auronis Guanta (1496), Bonifos (1527), Johannes Cepe (1476), Reimundus Captivelli (1493), Bernardus Petral (1487), Blanchero (1500), Gia (1662), Guascha (1459) i Guifredus Maxedexi, Guillelmus Toredi i Ardinannus en el document 1482, Nevia (1602), Ricsen (1643), entre altres.

Al mateix temps, apareixen noms nous per influències foranes, d'Itàlia com Eimeric i Miquel, de Castella com Ferran, de França com Roland: Aimericus doctoris barchinonensis (1669), Michaelis de Colle (1559), Ferrandus (1038), Gerallus Ventaiols que nominatur Ferran (1460), Raimundus Guilelmus Ferrandus (1647), Rotland o Rutilando (1618) i en versió femenina Rodlendis (1651). Altres noms nous s'escriuen tant en llatí com en català: Isambard i Vincencius (1574), Andree Sebastianus i Guilelmus Hezcii (1582), Erat Raimon i Bernard Alexandri (1596); també els de sants: Guilelmus Sancti Martini (520), Stephanus Sancti Iacobi qui et sutor (1468), Arnallus Sancti Petri (1651).

8. M. ZIMMERMANN, "Les débuts de la "révolution" anthroponymique en Catalogne (X-XII siècles)", *Antroponimia y sociedad. Sistemas de identificación hispano-cristianos en los siglos IX a XIII*, Universidades de Santiago de Compostela y Valladolid, 1995, p. 368.

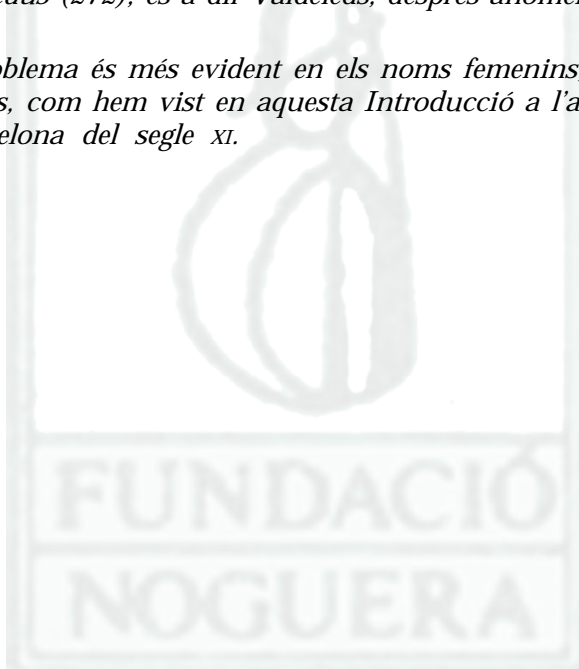
*Com a conclusions podem referir-nos a l'esquema establert per Zimmermann:*⁸

- *vers 1030-1040 adopció del nomen paternum com a forma ordinària d'identificació, o ja una mica abans.*
- *vers 1070-1080 cristal·lització del nom del pare en un patronímic hereditari.*

Hi podem afegir que la localització es va consolidant com a segon element de l'antropònim i a inicis del segle següent gairebé substituirà el nom patern, en una evolució comuna a tot l'Occident.

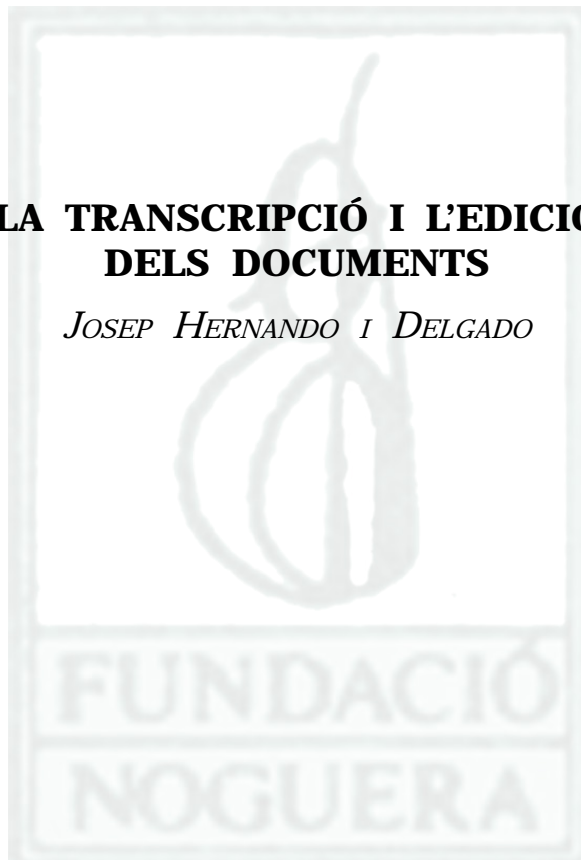
Cal comentar que la majoria de noms tenen un origen i un significat difícil de precisar, però alguna vegada el mateix document aporta la solució: Ledus i la seva dona Chilio venen una terra situada in val de Ledus (272), és a dir Valdeleds, després anomenat Agudells, Barcelona.

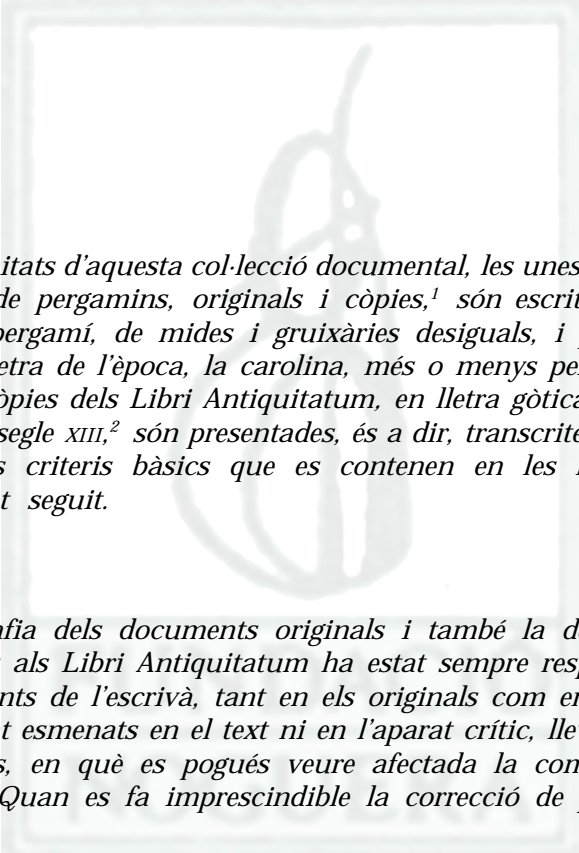
El problema és més evident en els noms femenins, perquè són molt variats, com hem vist en aquesta Introducció a l'antroponímia de la Barcelona del segle xi.

**LA TRANSCRIPCIÓ I L'EDICIÓ
DELS DOCUMENTS**

JOSEP HERNANDO I DELGADO

*Les unitats d'aquesta col·lecció documental, les unes pertanyents a la sèrie de pergamins, originals i còpies,¹ són escrites sobre un suport de pergamí, de mides i gruixàries desiguals, i per diverses mans, en lletra de l'època, la carolina, més o menys perfilada, i les altres, les còpies dels *Libri Antiquitatum*, en lletra gòtica minúscula rodona del segle XIII,² són presentades, és a dir, transcrites i editades, seguint uns criteris bàsics que es contenen en les normes que exposem tot seguit.*

GRAFIES

*La grafia dels documents originals i també la de les còpies contingudes als *Libri Antiquitatum* ha estat sempre respectada. Els errors evidents de l'escrivà, tant en els originals com en les còpies, no han estat esmenats en el text ni en l'aparat crític, llevat de casos excepcionals, en què es pogués veure afectada la comprensió del document. Quan es fa imprescindible la correcció de paraules, es*

1. Vegeu el doc. 525.

2. Vegeu A. FÀBREGA I GRAU, *Diplomatari de la Catedral de Barcelona*, volum I *Documents dels anys 844-1000*, Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona, Barcelona 1995, p. 73 i 133-134. Sobre l'escriptura carolina i bibliografia complementària, vegeu també G. FELIU, J. M. SALRACH, M. J. ARNALL, I. BAIGES i altres, *Els pergamins de l'arxiu comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I*, Fundació Noguera, Col·lecció *Diplomatari*, Barcelona 1999, p. 69-73.

manté en la transcripció la paraula original i en una nota s'escriu el mot corregit, i no a l'inrevés. Per exemple: *prorecium* per *precium* (3), *aperut* per *aput* (3), *Cucufiti* per *Cucufati* (40), *candam* per *condam* (62), *regnanto* per *regnante* (80), *es* per *ex* (153), *cos* per *vos* (171), *kananum* per *canonum* (185), *traes* per *tres* (236), *dominum* per *dominium* (271), *potaste* per *potestate* (273), *emptores* per *emptores* (448, 581), *nas* per *nos* (612), *maru* per *manu* (648), *nucucupant* per *nuncupant* (doc. 655), *Guttardus* per *Guillardus* (675), *dii* per *die* (682), *casdas* per *casas* (708), *condiciosnes* per *condiciones* (725), etc.

Les lletres, paraules o frases que no siguin llegidores en el document i que hi hagin deixat rastre, són reemplaçades, sempre que sigui possible, d'acord amb les fórmules habituals en altres documents similars. Aquestes lletres, paraules o frases s'inclouen entre claudàtors []. Per exemple: [*quod*] (1), [*Hoc est*] (5), *vendicioni[s]* (11), *so[les]* (12), [*Sendredo*] (46), [*vi*]aductibus (58), *Ma[r]turilias* (83), etc. Aquests reemplaçaments tenen sempre, evidentment, sentit conjectural. Quan aquestes substitucions no són possibles, perquè es tracta de noms o de clàusules no formulàries, s'indica, precedit pel signe ±, el número aproximat de lletres a què correspon la part que no s'ha pogut restituir entre claudàtors. Per exemple: [*±32*] (134), *t[rra ±4]* (182), [*±2*] (209), [*±5*] (224), [*±3*] (265), etc. No s'inclouen entre claudàtors les lletres, les paraules o les frases que hom hagi pogut llegir amb l'ajut del llum de Wood. En cas de dubte sobre llur interpretació, són assenyalades en nota les lletres, les paraules o les frases llegides gràcies a aquest mitjà. Els espais en blanc es fan constar entre claudàtors, és a dir amb els signes [], de la següent manera: [*espai en blanc: ±55*] (161).³ Quan els espais estan ratllats o raspats, hom ho indica en el text així: [*espai en blanc: ±5, ratllat*] (1511, 1611) o [*espai en blanc: ±5, raspat*] (70).⁴

Només en casos excepcionals, per tal de facilitar la comprensió del document, les lletres, les síl·labes o les paraules omeses per error evident de l'escrivà o el copista, i la presència de les quals siguin essencials per al sentit del text, han estat posades entre antilambdes,

3. Vegeu també els documents núm. 213, 217, 236, 242, 244, 274, 280, 311, 315, 328, 336, 352, 360, 364, 366, 371, 404, 472, 504, etc.

4. Vegeu també els documents núm. 101, 301, 327, 362, 366, 383, 468, 492, 566, 600, 677, 860, 963, 1046, 1206, 1214, 1247, 1284, 1367, 1384, 1520, 1613, 1612, 1683.

és a dir, dins els signes < >. Es tracta, per tant, de lletres, de síl·labes o de paraules o que no han deixat rastre de llur existència en el document. Per exemple: *Albi<niana>*, *a<n>tea*, *ca<no>nica*, *cer<n>ere*, *co<c>to*, *co<m>pono*, *<c>homitatu*, *comita<tu>*, *compa<ra>cione*, *c<o>ncessit*, *congreg<ation>e*, *con<mutacio>num*, *con<tr>ar<ietate>*, *cu<m>*, *d<e>cium*, *dicu<n>t*, *domi<ni>o*, *e<s>t*, *<e>st*, *<et>*, *emt<o>rem*, *fac<er>e*, *faci<am>*, *h<a>nc*, *i<n>*, *<i>n<fra>*, *<i>stas*, *ips<a>*, *ips<o>*, *irum<pen>dum*, *iudica<re>*, *m<i>chi*, *ma<nifestum>*, *manchus<o>s*, *mani<fe>stum*, *<meridie>*, *monach<us>*, *n<omi>ne*, *n<ost>ra*, *n<ost>ris*, *no<o>*, *om<ne>s*, *ori<entis>*, *pa<r>te*, *paro<ro>chia*, *per<ma>neat*, *preciu<m>*, *q<ui>*, *q<uo>d*, *r<e>g<r>esis*, *reg<na>nte*, *reson<a>t*, *Rex<a>g*, *scri<i>ptura*, *scrip<tu>ra*, *simiter*, *su<n>t*, *super<i>us*, *sup<ra>dictum*, *<ter>ru<las>*, *t<i>bi*, *te<m>pore*, *ter<ra>*, *<to>tum*, *u<t>u*, *V<i>vani*, *vindic<i>one*, etc. A vegades, l'omissió ha estat simplement la d'un signe abreviatu i no la de les lletres desenvolupades per aquest. En aquests casos, hom ha seguit la norma seguida per a les lletres, les síl·labes i les paraules omeses.

Les grafies llatines *æ* (*aecclēsie*, *Aecius*, *aeditus*, *aegerunt*, *Aemo*, *Aenricus*, *Aenticus*, *aerum*, *Aerutio*, *aeternam*, *Aezione*, *Andreae*, *Barchinonae*, *chaerrera*, *dictae*, *elemosinae*, *gratiae*, *haec*, *haerres*, *laevitae*, *meae*, *meridiae*, *Michaelis*, *nostrae*, *notitiae*, *parrochia*, *piae*, *praefata*, *praelibat*, *quae*, *saeculo*, *suae*, *terrae*, *traes*, *ultima*, etc.), "oe" (*aroencio*, *Barchinonoe*, *Boecius*, *coegerint*, *coenobii*, *coepit*, *coetu*, *coeuntia*, *Ioebert*, *Magnoero*, *moene*, *moenia*, *parroechia*, *phoedere*, *poenas*, *poeta*, *quoegentis*, etc.), "e" i "E" (*Adalvire*, *adhesissem*, *Aetius*, *Albes*, *aliene*, *ampotrie*, *Andree*, *anime*, *aprehendere*, *aque*, *archilevite*, *asine*, *Auscie*, *Barchinone*, *Bonedomne*, *Cannonice*, *caputscole*, *Caste*, *caterve*, *Cecilie*, *celestia*, *chaerrera*, *Columbe*, *comitisse*, *comparatē*, *comprehense*, *culte*, *dicte*, *dominate*, *Dominice*, *ebreo*, *ecclesiastici*, *Ecclesie*, *edes*, *edita*, *editum*, *Egariē*, *egi*, *elemosinarii*, *Em*, *Ema*, *Eneē*, *enim*, *episcopus*, *equē*, *Ermesinde*, *est*, *etatem*, *eternaliter*, *Etius*, *Eulalie*, *evum*, *exinde*, *exio*, *fundate*, *future*, *Gilie*, *gratie*, *he*, *hec*, *heec*, *hereme*, *heremum*, *illesum*, *inmelioratione*, *iuste*, *iustitie*, *leta*, *levita*, *mare*, *mee*, *mee*, *mense*, *modiate*, *mutue*, *nomine*, *nostrē*, *parrochie*, *patule*, *penitentibus*, *precluo*, *predicamus*, *prediolo*, *prefata*, *prefixo*, *prelibata*, *prenotatis*, *prepositis*, *presenti*, *presul*, *pretaxtato*, *preteritorum*, *pretio*, *puvie*, *que*, *quem*, *regule*, *sancte*, *sanctissime*, *Santie*, *scripture*, *Sinneer*, *sie*, *Terracie*, *terre*, *theorice*, *tue*, *vicecomitisse*, *villē*, etc.) han estat reproduïdes com consten en els documents.

Les grafies “i” i “y” han estat reproduïdes sempre. La “i” llarga (j) ha estat transcrita “i”.

Les grafies “u” i “v” es transcriuen com a “u” quan tenen valor vocàlic i com a “v” quan tenen valor consonàntic.

Les grafies “c” i “t” han estat respectades rigorosament.

Les inicials dobles no es dupliquen, tret de les dobles “u”, que han estat transcrites per “W” o “Vu”, segons els casos. Aquest és el cas de *Waldus*, *Waldus*, *Wadamirus*, *Wadamirus*, *Wannagolz*, *Welmus*, *Wifredus*, *Wilaranus*, *Wilelmus*, *Wiliara*, *Willara*, *Wisadus*, *Wisadus*, *Witardus*, *Witiza*, *Wivas*, *Wivelmus*, etc.; o de *Vuilmundus*, *Vulpelieres* o *Vulpeire*.

Les lletres, paraules o frases interlineades o anotades sobre la línia han estat incloses en el text entre els signes \ /, si l'interlineat es troba a la part superior. Per exemple: *no\l/* (5), *\muli/nario* (86), *Fonte\ne\lla* (58), *predi\c\ta* (83), *feci\mus/* (83), *oc\c\iduo* (107), *su\l/* (doc. 142), *bovo\l/* (doc. 142), *\t/e* (252), *pate\fa\cere* (419), *vin\le\as* (1071), *\o\cciduo* (749), *successo\res/* (590), *\tibi/* (134), *\unus/* (161), *\habuit/* (271), *\in propter pretium solidos L in rem valentem quod manibus meis accepi. Est manifestum/* (151), *\et in terra predictae Sedis/* (601), etc. Hom ha fet ús dels signes / \ si la lletra, la paraula o la frase es troba a la part inferior, per exemple: */levita* (226, 1011).

Les lletres, les paraules o les frases ratllades, expuntades, subratllades, supèrflues, esborrades, etc., s'inclouen en el text, tot explicant-ne a l'aparat crític, mitjançant nota, l'anomalia (ratllades, expuntades, etc.). Per exemple: (e) doc. 3, nota 5: e supèrflua; (firma) doc. 10, nota 10: repetit; (binea) doc. 12, nota 1: ratllat; *admittas* doc. 17, nota 2: expuntuat; *Viver(s)* doc. 18, nota 1: expuntuada; *Er-meniardus* doc. 26, nota 2: expuntuat; *Malannico* doc. 29, nota 2: repetit; *Ooliba* doc. 36, nota 3: repetit; (nostre) doc. 37, nota 1: sobrer; (tibi) doc. 37, nota 2: sobrer; (fe) doc. 37, nota 3: esborrat; *dededistis* doc. 39, nota 1: repetit; (vindimus) doc. 40, nota 3: repetit; (aut co) doc. 1: subratllat i expuntuat; (afrontat de) doc. 47, nota 1: repetit; (de meridiè) doc. 50, nota 2: ratllat; *Altaulfus* doc. 52, nota 1: expuntuat; (de rio Sicco) doc. 54, nota 1: expuntuat; (spata) doc. 54, nota 2: expuntuat; (N) doc. 56, nota 2: escrit per error; (pe) doc. 59, nota 2: esborrat; (+) doc. 62, nota 5: sembla sobrer; *ibibidem* doc. 66, nota 1: expuntuat; (sive) doc. 66, nota 2: repetit; (fuit) doc. 72, nota 2: esborrat; (est ips) doc. 81, nota 1: raspat; (ve) doc. 83, nota 2: esborrat; (omnia) doc. 84, nota 2: expuntuat; *ista(as)* doc. 91, nota 3: repetit; (dicto) doc. 92, nota 4: repetit; (venerit pero

inrumpendum aut ego) doc. 98, nota 1: repetit; (*Deus*) doc. 100, nota 1: sembla sobrer; (*condam Richillis filia Audegarii vicecomitis*) doc. 100, nota 2: tot el text subratllat; (*tu*) doc. 105, nota 2: mig esborrat; (*u*) doc. 106, nota 1: esborrat; (*multis*) doc. 108, nota 7: repetit; (*decembris*) doc. 108, nota 8: ratllat; (*et alia petia*) doc. 109, nota 1: expuntuat; (*kalendas*) doc. 111, nota 1: ratllat; (*temporum*) doc. 115, nota 1: anul·lat amb expuntuació, etc.

ABREVIATURES

Com a norma general, les paraules abreujades han estat desenvolupades sense assenyalar les lletres reemplaçades. Per a la reconstrucció hom ha fet ús de totes les grafies del text. En cas de paraules abreujades de reconstrucció dubtosa, les paraules amb les lletres reemplaçades han estat indicades en nota. En el cas d'abreviatures estereotipades, com és ara de *Ihs* o *Xp*, hom ha transcrit *Ihesus* o *Christus* en el cas gramatical que correspon al text del document. Les lletres indicatives de monedes, pesos, mesures, etc., es desenvolupen sempre.

Pel que fa als números, es conserva l'expressió en lletres o en xifres (amb les lletres volades corresponents), tal com apareixen en el document. En el cas d'abreviatures que no han pogut reproduir-se per manca de signes gràfics adients, hom les ha desenvolupades en xifres romanes indicant la grafia del document en l'aparat crític. Hom ha suprimit la puntuació que acompanya les xifres romanes en els documents. Així, per exemple, es transcriu: *II nonas novembris*, i no: *.II. nonas novembris*.

SEPARACIÓ DE PARAULES

Com a norma general, les paraules han estat separades segons l'ús actual, sense tenir en consideració els agrupaments o separacions més o menys arbitraris dels escriptors. En les expressions llatines formades per una paraula invariable, preposició o adverbí (*super*, *supra*, *infra*, *sepe*, *iam*, *contra*, *intra*), i un adjectiu o bé un nom o substantiu, comú o propi, hom ha seguit el criteri de separar la paraula invariable i l'adjectiu o el nom, tant se val si la paraula invariable, per exemple *supra*, té la funció d'adverbí o de preposició. Per exemple, en el cas de la funció d'adverbí: *supra dictus*, *supra scriptus*, *super nominatas*, *supra fatus*, *supra libatus*, *supra memoratus*, *iam dictus*, *sepe dictus*, etc. Quan la mateixa paraula invariable té

la funció gramatical de preposició, evidentment, hom separa els dos mots. Per exemple: *supra dicta domo, supra dicta ecclesia*. Sols en els casos que la paraula invariable faci, per exemple, la funció de prefix d'un substantiu agrupem els dos elements: *suprapositis, superposito*. Per exemple: *cum suprapositis, guttis et stilliciniis, parietis* (451), *cum solis et suprapositis, parietis, guttas et stillicinios* (544); o bé: *et casa cum solo et superposito et dimida curte et arboribus* (7), *casas cum solos et superpositos, cum cigas et terras* (457).

Els noms propis compostos han estat escrits sempre junts: *Benevenisti, Bonadomna, Bonadona, Bonafilia, Bonefilius, Bonofilius, Bonusfilius, Bonushomo, Deudet, Deusdado, Deusdedit, Bonadona, Sperandeo, Sperandeus, Speraindeo, Spereindei*. En el cas de noms de lloc compostos, els elements dels quals es declinen per separat, hom ha optat per la separació, escrivint els dos elements amb majúscula inicial. És el cas de *Mons Calvus* (1550), *Clarus Mons* (1593, 1651), *Fonte Rubia* (236), *Mata Rotunda* (5, 771, 885), *Mons Calciata* (236), *Mons Clarus* (1593), *Mons Iudaicus* (1599), *Mons Maior* (447), *Mons Serratus* (687), *Petra Alba* (781), *Terra Alba* (1018), *Vallis Aurea* (1380), *Vallis Lodonis* (885), *Vallis Longa* (101), *Vallis Vitraria* (673), *Vila Alba* (697), *Villa Maior* (1616).

Els casos en què hi pugui aparèixer elisió o enclisi en paraules en llengua vulgar, aquestes es fan constar en la transcripció. Per exemple: *que-s* (en lletra del segle XIV al verso del doc. 1530).

ÚS DE MAJÚSCULES

Pel que fa a l'ús de les lletres majúscules, hom ha seguit el criteri modern. És per això que s'empren en començar un paràgraf que encapçala un document, després d'un punt i en els noms propis de persona i de lloc.

Hom ha escrit amb majúscula els noms relatius a Déu i a la Verge, però no els adjectius que els acompanyen, llevat de *Spiritus Sanctus*. Per exemple: *beata Virgo i Genitrix*, si no van seguits o precedits del mot *Maria, Pater noster, sancte et individue Trinitatis*, etc. Els dos termes de l'expressió *Domino Deo* han estat escrits sempre amb majúscula.

Així mateix, s'han escrit amb majúscula els noms de festes de l'any. Per exemple: *Nativitas Domini* o *Natalis Domini*

(347),⁵ *Pascha* (17),⁶ *Pentecosten* (1166),⁷ *Sancta Crux* (481). Si el nom de la festa és compost, s'han escrit amb majúscula les dues paraules: *Omnium Sanctorum* (611).⁸

Els noms de les festes de sants han estat transcrits amb majúscula tant si s'expressen absolutament (*ad Sanctum Iohannem*), com si els precedeix una paraula indicant la festa (*feſta*, *feſtum*, *feſtivitas*, *dies*). Per exemple: *ad feſtam* o *feſtivitatem Sancti Andree* (1325),⁹ *ad feſta Sancti Felix* o *ad feſta* o *feſtam Sancti Felicis* (260),¹⁰ *ad feſta Sancti Geneſi* (1443), *ad diem natalis Sancti Iohannis Babbite*, *in diem natalis Sancti Iohannis*, *feſta Sancti Iohannis Babbite*, *per feſtivitatem paſſionis Sancti Iohannis*, *feſtivitas Sancti Iohannis* (823),¹¹ *ad feſtivitatem Sancte Marie* o *ad feſta Sancta Maria* (1090, 1518), *ad feſta Sancti Martini* (872).

Hom escriu amb majúscula les institucions de naturalesa eminent. Així, per exemple, transcrivim amb majúscula *Ecclesia* (institució): *redundet ad noſtram matrem Eccleſiam* (144), *ad liminibus Sancta Dei Eccleſia et ad ſancta comunione extraneus* (157), *extra Eccleſiam autem Katholicam nullum credit ſalvari poſſe* (doc. 437), *ad Sancta Dei Eccleſia extraneus fiat* (466). Però no *ecclesia Sancte Lucie* (edifici): *in eccleſia Sancta Maria ſita in* (8), *quia Eccleſiam oprimis, omnium eccleſiarum ingreſſu careas* (17), *exceptus alias eccleſias Terracie* (121).

Tampoc no s'ha transcrit amb majúscula *curia regis* ni *curia vicarii*, per exemple: *quod intercedente caſu in curie ſcribere non licuit* (836), *vel ſaio domini vel curie nullo modo audeat* (873), *regentisque ſcribaniam curie vicarii* (1428). Tanmateix, hom ha transcrit amb majúscula el mot *Canonica* o *Kanonica* o *Chanonica*, per exemple: *hanc Canonicam annui* (121), *de ipſa Canonica de ipſum ſuum alaudem* (133), *de ipſa Canonica de Sancte Cruce Sancteque Eulalie Sedis Barchinone* (140), *ad ipſa Kanonica perſolvat* (245), *a Chanonica de Sancte Crucis ſimiliter* (668), *ad Chanonicam Sancti Petri ſedis Vico* (1457).

5. Vegeu també els documents núm. 720, 1241, 1549, 1665.

6. Vegeu també els documents núm. 567, 1066, 1213, 1464, 1475, 1598.

7. Vegeu també els documents núm. 1388, 1416, 1427, 1478, 1491, 1509.

8. Vegeu també els documents núm. 811, 1624, 1631, 1682.

9. Vegeu també els documents núm. 1353, 1396, 1407, 1444, 1449, 1452, 1519, 1528, 1538, 1555, 1630.

10. Vegeu també els documents núm. 503, 666, 897, 1019, 1031, 1036, 1219, 1222, 1231, 1317, 1431, 1548.

11. Vegeu també els documents núm. 1242, 1358, 1598.

S'han escrit també amb majúscula els noms de lloc, d'esglésies, de monestirs, etc., que comencin per *Sanctus* o *Sancta*, *Beatus* o *Beata*. Per exemple: *ecclesia Sancta Maria sita in prefato Corneliano* (8), *ecclesia Sancta Maria de ipsa Mare* (62), *ecclesiam Sancti Martini de Martoreles* (68), *in ipsa ecclesia Sancte Crucis* (121), *ecclesia Sancte Eulalie que est sita in Egara* (121), *ecclesiam Sancti Sadurnini et Sancti Iohannis de Pinu* (136). També els monestirs o cenobis: *a Sancti Petri monasterii Barchinone* (777), *dono Beato Petro in monasterio* (1115), *domum Sancti Cucufati cenobii* (9), *in terra Sancti Petri Puellarum cenobii* (48), *in terra Sancti Iohannis cenobii* (57), *cenobium Sancte Marie riopullensis* (150), *ad Sancti Pauli cenobii* (269), *abbati cenobii Sancti Laurentii* (296), *in alodium Sancte Marie cenobii Montem Serratum* (1058), *ad cenobium Sancti Marcialis* (1305). Però *sanctus* i *beatus* han estat escrits amb minúscula quan el conjunt en què figuren no té valor toponímic.

Els adjectius formats sobre un topònim no són escrits amb majúscula quan s'apliquen a una entitat territorial o geogràfica, ni tampoc quan acompanyen una persona o una cosa (*alveus*, *aurum*, *cenobium*, *civitas*, *comes*, *comitatus*, *ecclesia*, *episcopus*, *flumen*, *moneta*, *pagus*, *planicies*, *pontifex*, *potentia*, *presul*, *sedis*, *termine*, *territorium*, *vicarius*, etc.). Aquest és el cas de *acutellensis*, *aggerensis*, *albanensis*, *arelatensis*, *ausonensis*, *bagensis* o *baiensis*, *bergitanensis*, *cardonensis*, *cerdanensis* o *cerdoniensis*, *cervilionensis*, *cluniensis*, *cutiniensis*, *elitensis*, *fallensis*, *gerundensis*, *ierundensis*, *iungarensis*, *kallensis*, *lucianensis*, *magdalonensis*, *mayoricensis*, *medionensis* o *midionensis*, *narbonensis*, *octaviensis*, *olonensis*, *ostensis*, *primilianensis*, *raonensis*, *rivirubiensis*, *rovallensis*, *rubensis*, *serratexensis*, *serrianensis*, *spaniensis*, *taragonensis*, *tarrachonensis*, *terracensis*, *tostuensis*, *urgellensis*, *valentianus*, *vallensis*, *vicensis*, etc.

Tampoc porten majúscula els noms de dia i de mes: *VII kalendas iunii*. Ni els títols i funcions: *comes*, *rex*, *papa*, *regnum*, *pontificatus*, etc. Els topònims formats per dos noms són escrits amb majúscula en els dos elements, com ja s'ha dit.

PUNTUACIÓ I ALINEACIONS

Pel que fa a la puntuació, ens atenim als criteris moderns, sense tenir en consideració la puntuació utilitzada per l'escriptor del document. Hem posat, quan convé, signes d'interrogació i d'exclamació. No hem fet ús de la coma per a separar les paraules que

tinguin la funció gramatical d'aposició, quan aquesta està formada per una sola paraula, per exemple: *Aigucio iudice, Argimirus subdiachonus, Bonafilia femina, Cuscha deovota, Deusdedit archilevita, Ermemirus laicus, Guitardus testis, Odolardus vicescomes, Robertus rex, Scubiliarius sacer, Seniofredus faber, Suniefredus presbiter, Vives clericus*, etc. Quan l'aposició conté dues paraules unides per una conjunció copulativa o va seguida d'un topònim, fem ús de la coma, com és habitual segons el criteri modern, per exemple: *Amatus, levita et monachus; Ato presbitero, caputscole; Bonushomo levita, exarator; Cherutius, palacii custus; Ferreolus, presbiter et sacriste; Guadamirus, presbiter et monachus; Gunefredus, indignus sacer; Persona, femina Deo; Sigefredus levita, subdictus gramaticus; Sigefredus, levita atque gramaticus; Suniarius, comes pallariensis*, etc.

Hem fet ús de les cometes per a les citacions textuais d'una obra o cos legal, per als fragments, citats com a tals, d'un document anterior; les paraules col·locades en forma directa en boca d'un personatge. Tanmateix, els títols d'obres, lleis, etc., que apareixen dins el text s'han destacat sempre en cursiva: *usque quo perficiatur Liber Passionarium de toto [c]irculo anni (161); et ipsos libros quos abeo in Betulona, id est, Antifonario I et Missal I et Proser I et Psalterio I et Quatermones de flores psalmorum, cum alio Missale qui est in pignora in villa Tizana per sestarios VIII de calcina, facite eum redimere, et hos prenomatos libros remaneant ad Sancti Adrianum qui est fundatus iuxta alveum Besauci (687); in Actibus Apostolorum (881); precipit autem Liber Legum quartus, in titulo IIº De successionibus eorum qui sic moriuntur (1137); in quinto Censorum Codice, De transactionibus, capitulo quarto De commutationibus et venditionibus (1331); et concedo ad Guilbert, filio meo, Librum unum Iudicem" (1361); et dimisit Guitardo Boetii vacca I optima cum suo vitulo, simul cum uno berregano albo et uno Missal grosso. Item dimisit Sancte Marie de Palaciolo Missale uno minore et unum Officiarium simul cum Responsorio et Minario et Antifonario et Psalterio. Et dimisit Sancte Crucis Sancteque Eulalie suum Prosarium et Martirologium et Quadragenarium (1408); quemadmodum continetur scriptum in Vite Canonorum Libro (1409); et dimitto Reimundo Guilelmo, clerico, Librum meum Iudiciale, cum Libro Etico et Psalterium meum. Itemque concedo ecclesie Sancti Martini de Mata Officionarium meum et Hymnarium (1625); "sicut Libri Iudicialis lex adfirmat ubi dicit: Moriencium extrema voluntas (1477, 1597, 1612, 1677).*

La disposició del document és, en principi, respectada. Tanmateix, s'han transcrit en paràgrafs diferents la data, els atorgants, els testimonis i el notari. En els textos particularment llargs de tipus especial, com és el cas dels testaments, s'han separat els paràgrafs que introdueixen clàusules, grups de donacions, etc.¹²

INDICACIÓ DE FOLIS I LÍNIES

*Els documents originals són numerats per línies i els Libri Antiquitatum per columnes. En el cos del document, el canvi de línia s'indica mitjançant una ratlla obliqua: /, numerant cada línia amb un número volat (superíndex): ^ρ. La primera línia de cada document no és numerada, per tant la numeració s'inicia en la segona. En els Libri Antiquitatum el canvi de columna és indicat mitjançant una barra i les lletres a, b, c o d volades: ^ρ. Les lletres a i b indiquen les columnes dels folis recto i les lletres c i d les dels folis verso dels Libri Antiquitatum. Tant les rúbriques dels Libri Antiquitatum com el que hi hagi escrit al verso dels pergamins és transcrit a continuació del regest, sense numeració de línia. Quan l'acabament d'una línia talla una paraula, s'indica de la manera següent: *firmi-^ρtatis*. Els fragments dels documents en llengua hebrea són com-putats, a efectes de numeració, si no és tot el document redactat en hebreu (1634), en la línia o línies en què es troben (334: línia 12; 1199: línies 16-18; 1345: línies 13, 14; 1413: línies 17-22; 1642: línia 16-20). Si el text en llengua hebrea es troba al verso del document, així consta a l'aparat crític (680, 1223).*

LES SUBSCRIPCIONS

*Tant en els documents solts com en els que es copien en els Libri Antiquitatum, hom ha procurat conservar, tan fidelment com ha estat possible, la disposició de les subscripcions. Així, tot seguit de la indicació del número de línia o del número de columna, segueixen els noms dels confirmants, separats per signes de puntuació, que pot ser una coma, si els noms formen part d'una frase o oració, i per punts, si no és aquest el cas. Per exemple: *S+num Argemuno*,*

12. Vegeu els documents núm. 54, 85, 87, 118, 142, 161, 269, 274, 339, 343, 344, 370, 371, 383, 437, 465, 469, 477, 516, 529, 536, 540, 550, 559, 562, 563, 573, etc.

que vocant Miro, s+num Ana, nos qui ista vinditione fecimus et firmare rogavimus. [punt i a part] S+num Ennego. S+num Duranus. S+num Arnal. [punt i a part] S+ Adroarius presbiter scripsit et sss et die et anno quod supra (4). O bé: S+num Marcuchucio, s+num Gotmar, s+num Blanchucia, s+num Chuindeverga, / nos qui ista vinditione fecimus et firmare rogavimus. [punt i a part] S+n [espai en blanc: ±11]. S+num Rechosindo. S+num Domenicho. S+num Sunnario. [punt i a part] / Ss Gelmirus presbiter scripsit et ss die et anno quod supra. [punt i a part] *Sig+ Raimundi presbiteri*, / *s+ Raimundi presbiteri*, s+ Guilelmi de Sobarbaro, s+ Petri de Provintiana, s+ Petri de Mirambello, nos qui huic / translationi presentes adfuimus. [punt i a part] / S+ Petri de Corron, qui hoc translatum fideliter scripsit cum litteris in linea VIII^a supra positis, IIII nonas iulii, anno Domini M^oC^oXCV^o. (5). I també: Facta vindiccionem V idus / marci, anno VII regnante Raubertus rex. [punt i a part] S+ Miro, s+ Blancuca, qui ista vindiccionem fecimus et fir(ma)- / re rogavimus. [punt i a part] S+ Petrasio. S+ Senderedius. S+ Isarnus. [punt i a part] Sss Guitardus levita, qui ista vindiccionem scripsit die et anno quod supra (34).

Les signatures autògrafes i les paraules que les acompanyen s'indiquen entre asteriscs dins el text. Per exemple: *Sss Miro levita*, *s+ Atius, ac si indignum, gratia Dei episcopus, sss*. *S+ Suniefredus presbiter sss*. *Sss Ferriolus presbiter et sacriste sss*. *S+ Ooliba levibita sss*. Sss Ato presbitero sss*. *S+ Vitalis presbiter sss*. (1). O bé: *Odo, hac si indignus, gratia Dei episcopus Sancte Sedis gerundensis ecclesie et nutu Dei aba sss*, *Audegarius, Dei nutu abba, s+*, *Guadamirus, presbiter et monachus*, *ss+ Ato monachus sss*, *Davít, presbiter et monachus, sss*, *Adalbertus, presbiter et monachus, sss*, *Wadamirus, presbiter et monachus, sss*, *Amatus, levita et monachus*, *Scluva, levita et monachus*, nos supradicti hanc scripturam facimus et firmare rogamus. [punt i a part] S+ Seniofredus. *Senderedus sss*. ¹⁶ *Audesindus sss*. *S+ Audevagrus presbiter sss*. [punt i a part] ¹⁷ Gelmirus presbiter, qui hec scripsi et sss die et anno quod supra. (9).¹³

Quan la signatura de l'escrivà s'hagi escrit en un alfabet diferent, la transcrivim entre dos signes @, per tal de distingir-la

13. Vegeu també els docs. 5, 11, 12, 22, 27, 28, 30, 36, 40, 41, 43, 46, 49, 58, 70, 78, 80, 90, 91, 92, 96, 101, 103, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 115, 116, 117, 119, 120, 123, 124, 126, 127, 128, etc.

de les signatures autògrafes dels testimonis i altres subscriptors, per exemple: @Ansamundus presbiter@ (24), @Wifredus presbiter@ (58), Sss @presbiter@ Odo (121).¹⁴

Els signes de subscripció es transcriuen d'aquesta manera: si es tracta d'una creu o d'una "S" i una creu, que es poden reconèixer fàcilment, hom transcriu + o S+, malgrat que la creu es trobi envoltada per un cercle i acompanyada per punts. Els grups S+m, S+num, Sig+num són respectats. "Signum" és escrit amb majúscula (Signum) quan és inicial o quan segueix un punt, i amb minúscula (signum) quan es troba enmig de diferents subscripcions separades per comes. En el cas de les subscripcions amb dues o tres "esses", hom transcriu ss o sss, segons consti al document. Els crismons són indicats en tots els casos, fent-ho constar a l'aparat erudit (234, 436, 701, 1002).

EDICIÓ

Pel que fa a l'ordenació dels documents, aquests s'han classificat per rigorós ordre cronològic i se'ls assigna un número correlatiu d'ordre en xifres aràbigues. Totes les referències al document es fan remetent a aquest número i, si escau, a la línia o línies corresponents del mateix document. Els documents amb datació incompleta en l'original són situats al final del període entre el qual pot oscil·lar la data. Els documents sense data als quals es pugui assignar una data aproximada són situats en aquesta i, si és un període, al final d'aquest. En tot cas, a l'*stemma* es fa constar aquesta circumstància fent referència a la part de la introducció dedicada a la cronologia.

Tots els elements cronològics suplits van entre claudàtors, és a dir, dins els signes []. Per exemple: 4 juliol [1001] (1), [fi 1001-inici 1002] (17), [2] gener 1005 (51), [7 novembre] 1007 (92), [1090-1010] (150), [febrer-març] 1011 (158), 12 agost [996-1013] (209), [1042] (635), 20 novembre [segle xi] (1676), [segle xi] (1677). En un

14. Vegeu també els docs. 151, 152, 168, 176, 185, 197, 217, 233, 236, 244, 261, 268, 335, 364, 390, 395, 402, 421, 440, 442, 450, 453, 454, 471, 475, 494, 499, 520, 523, 525, 529, 563, 590, 606, 623, 659, 676, 677, 685, 686, 687, 695, 706, 732, 733, 762, 812, 860, 871, 914, 922, 934, 1063, 1098, 1108, 1119, 1153, 1204, 1209, 1224, 1230, 1234, 1242, 1252, 1308, 1317, 1325, 1352, 1375, 1384, 1410, 1448, 1452, 1462, 1466, 1488.

cas, precedint la data, consta la festa del dia, perquè així s'indica en el text del document: *Pasqua [31 març 1072]*.¹⁵

La signatura topogràfica actual del document indica si es tracta d'un document original, d'una còpia en pergamí, ACB, perg. 1-2-296;¹⁶ o d'una còpia dels *Libri Antiquitatum*: ACB, LA.I, n. 246, f. 101 c-d. També hi consten les referències documentals i bibliogràfiques amb la indicació de les fonts i de la seva tradició manuscrita, l'exposició i referència a la resolució dels problemes que el document presenta, com poden ser la data, l'autenticitat, els errors o els dubtes, etc. Els documents originals es designen amb el mot "original", que es troba precedint la resta de dades. Segueix, després, una descripció del suport escriptòric (pergamí, paper), del format, en mil·límetres, d'aquest, l'estat de conservació, indicant si el document ha estat restaurat,¹⁷ i fent constar els forats o les taques que afecten el text, les inscripcions que apareixen al verso i les particularitats de redacció (inicials, etc.). Es fa referència als originals perduts si se'n conserva alguna descripció o notícia (doc. 436). Les còpies són ordenades de més a menys antiguitat, tenint present que els *Libri Antiquitatum* foren realitzats a mitjan segle XIII.¹⁸ Si alguna còpia es conserva en pergamí solt, com per exemple un trasllat, se'n dona la descripció com s'ha fet en el cas dels originals.¹⁹ Pel que fa a les còpies que figuren en els *Libri Antiquitatum*, s'indiquen el número del volum, el del document, el dels folis i el de les columnes inicials mitjançant les lletres *a*, *b*, *c* i *d* en minúscula: *a* i *b* per al recto i *c* i *d* per al verso. Per exemple: Rúbrica: "*Carta que Iohannes vendidit Goltredo terram et vineas in Rexag*". Exterior verso: "n. 564" (Caresmar); *inter columnas verso*: "*Anno Domini*

15. "*Facta hec convenientia ipso die Pasche, II kalendas aprilis, anno Incarnationis Domini nostri Ihesu Christi millesimo LXXII / et anno XII regnante rege Phylippo*" (doc. 1213).

16. Per a les còpies en pergamí, vegeu el doc. 845: ACB, perg. 1-4-338 (a) Còpia. Pergamí; doc. 951: ACB, perg. 1-4-332 Còpia. Pergamí; doc. 1604: ACB, perg. 1-4-338 (b) Còpia. Pergamí.

17. Vegeu els docs. 5, 12, 22, 27, 28, 37, 43, 80, 122, 134, 150, 151, 152, 161, 165, 166, 186, etc.

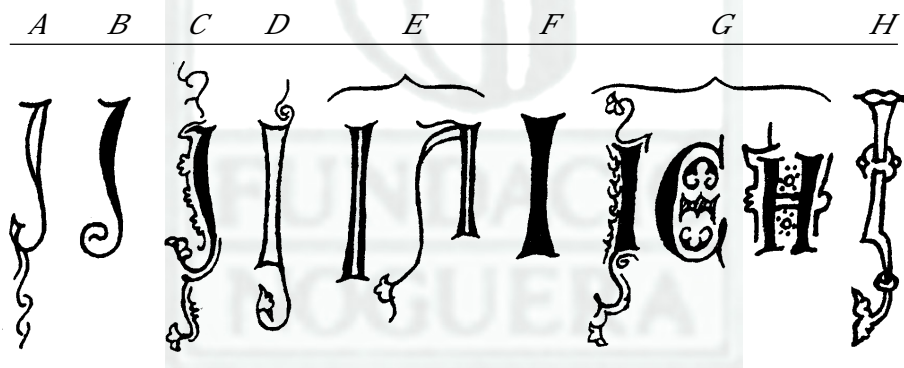
18. Vegeu els docs. 973, 977, 1034, 1067, 1543, 1548, 1585, 1656.

19. Vegeu els documents citats a la nota anterior i també els docs. 362, 520, 806, 1008, 1097, 1340, 1391, 1517.

1001" (segle XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus F: 10 línies (doc. 2).²⁰

En el cas dels *Libri Antiquitatum*, es transcriu la rúbrica inicial i, seguidament, les anotacions marginals que hi hagi, la situació de les quals s'indica de la següent manera: exterior de a: interior recto; entre a i b: inter columnas recto; exterior de b: exterior recto; exterior de c: exterior verso; entre c i d: inter columnas verso; exterior de d: interior verso.

La llargària de les caplletres dels pergamins s'indica en mil·límetres i la de les caplletres dels *Libri Antiquitatum* en línies, després de la descripció del verso. Pel que fa als pergamins: Caplletra "I": 8 mm.²¹ En el cas de les còpies dels *Libri Antiquitatum*: Caplletra "I": 8 línies. Quan la caplletra és ornamentada, es descriu sense computar l'ornamentació en les mides de la caplletra. En el cas dels pergamins: Caplletra "I" ornamentada: 8 mm. Quant a les còpies dels *Libri Antiquitatum*: Caplletra "I" ornamentada: 8 línies. Es fan constar els colors, si és el cas. Atès que moltes caplletres dels *Libri Antiquitatum*, especialment la "I", però també la "N", la "H" o la "A", presenten una variada tipologia, aquesta és indicada en la descripció. Per exemple: Caplletra "I" ornamentada, tipus B: 8 línies.²²

20. Vegeu també els docs. 2, 3, 4, 7, 8, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 23, 25, 26, 29, 31, 32, 33, 35, 38, etc.

21. Vegeu els docs. 1, 3, 9, 10, 11, 12, 24, 27, 28, 30, 34, 37, 39, 40, 46, etc.

22. Vegeu els docs. 2, 3, 4, 7, 8, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21 (colors), 23, 25, 26, 29, 31, 32, 33 (colors), 35, 38, 42, 44, 45, 47, 48, etc.

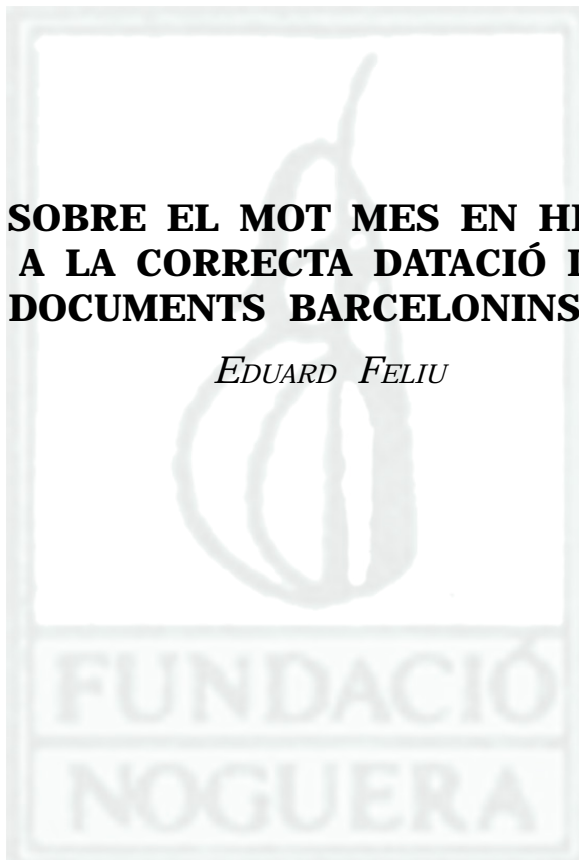
En el cas de l'existència d'una còpia, l'aparat crític recull, en un primer apartat, les variants de la còpia o de les còpies existents amb relació a l'original o de les còpies entre si. Si hi ha dues còpies d'un mateix document, les variants de la segona còpia s'indiquen amb una lletra prima volada, per exemple: *altariaⁱ*. *Setⁱ etiamⁱ* (973). Si en una mateixa paraula hi coincideixen dues notes, una de cada còpia, les lletres que corresponen a ambdues notes, ja que són variants, són separades per un guionet, per exemple: *caeleste^{e-b}*, o bé *coepi^{t-d}*, i també *Reimundus^{g-k}* (973). Quan la còpia és un trasllat i se'n conserva el text original, objecte de la transcripció bàsica, a la darrera paraula de la transcripció s'afegeix una nota en lletra volada, en què s'indica el text que manca per transcriure de la còpia, és a dir, els testimonis, el notari i la data del trasllat, de la següent manera: "A la còpia segueix [testimonis, notari i data]".

En un segon apartat, l'aparat crític comprèn els diversos accidents que afecten el text i que permeten establir-lo: esborrats, raspats, ratllats, expuntuats, correccions, repeticions, llacunes, interlineats, omissions, escrits marginals, abreviatures supèrflues, etc.

**NOTA SOBRE EL MOT MES EN HEBREU
PER A LA CORRECTA DATACIÓ DELS
DOCUMENTS BARCELONINS**

EDUARD FELIU

Curiosament,¹ la gran majoria de documents hebraics d'origen català són datats en la neomènia del mes. Amb tot, tant Jafudà ben Barzilai de Barcelona com Saadia Gaon de Bagdad declaren expressament que la datació del document ha d'incloure el dia, el mes i l'any, cosa especialment important quan es tracta de préstecs, però cap altre document no és exempt tampoc d'aquest requisit.

El mot *hodes*, que normalment vol dir 'mes', és utilitzat amb molta freqüència en els documents hebraics catalans en el sentit de *ros hodes*, 'neomènia', ús que trobem ja diverses vegades a la Bíblia: *Wa yo'mer lo Yehonatan mahar hodes* (Vulgata: *'Dixitque ad eum Ionathas: Cras calendae sunt'* (1 Sa 20,18 i semblantment en 1 Sa 20,5) i en la literatura talmúdica (cf. *M Ros ha-Sana*, I, 9: *Mi se-ra'a 'et ha-hodes we-'eno yakhol le-hal lekh...* 'Si algú ha vist la lluna nova i no pot anar a peu... [a Jerusalem a portar-ne testimoniatge]').

1. Reproduïm, a indicació del mateix Feliu, el text d'una nota complementària —la 50, p. 119— que ell ha afegit al llibre d'Elka Klein per a justificar aquesta interpretació. L'obra s'intitula *Documents hebraics de la Catalunya medieval 1117-1316*, editat en català, en una traducció de l'anglès i de l'hebreu feta pel mateix Eduard Feliu, pel Patronat Municipal Call de Girona, Barcelona-Girona, 2004. Hi afegim dos aclariments del mateix Feliu, continguts en una lletra tramesa a J. Baucells, que hem posat l'un al principi i l'altre al final.

I així en molts altres llocs. *Hodes*, doncs, va tenir al principi el sentit de 'novetat [de la lluna]', és a dir, 'neomènia', o 'lluna nova', i, en conseqüència, 'primer dia del mes', abans de significar també, com l'antic *yerah*, 'període de temps d'un mes'. La interpretació del mot *hodes* en l'antic sentit de *ros hodes* en documents hebraics catalans, la fa, per exemple, Baer en donar la data d'un document de 1354 (*Die Juden*, I, p. 348-359) i és també la que es desprèn de l'equivalència de la data cristiana i la jueva en un document de 1092 (*ibidem*, doc. 609), i en alguns altres casos (MILLÀS, *Docs. hebraics*, docs. XVIII i XIX; J. MIRET Y SANS i M. SCHWAB, "Nouveaux documents", *Boletín de la Real Academia de la Historia* [Madrid, 68] (1916), p. 569-572, docs. I-II), tot i que cal anar amb compte en qüestió d'equivalències entre dates jueves i cristianes en un mateix document, car possiblement els dos textos no eren redactats ni signats el mateix dia. La tradició talmúdica obligava els escrivans o notaris jueus a datar els documents en el dia exacte del mes, expressant-lo per la xifra que fos; tot fa pensar que en el territori de Barcelona empraven el mot *hodes*, en el sentit de 'neomènia', és a dir, de primer dia del mes o *calendes*, quan es tractava del dia 1 (com veiem en els documents 3, 4 i 5 del present recull, en què el primer és signat en la neomènia [*hodes*] de nissan, és a dir, el dia 1, el segon el dia 2 de *xevat* i el tercer el dia 3 de *xevat*. Cf. també el document de compravenda reproduït en el dictamen V:150 de Salomó ben Adret, i així mateix el VI:151). El que fa estrany i el que cal explicar és per què, sobretot en el territori de Barcelona, dataven tants documents en la neomènia o *hodes*. Atesa l'extrema escrupolositat amb què els jueus havien d'estendre els documents de compravenda, com explica Maimònides en el *Misne Tora* (Llibre XIII, tractat III, cap. 23, especialment paràgraf 7), manca no solament de tota versemblança sinó que és absurd de creure —com sembla que han fet Millàs, Romano i Riera en llur edició de documents hebraics— que els jueus de Barcelona datessin els documents en períodes d'un mes. Tenint, doncs, en compte l'equivalència de *hodes* amb *ros hodes*, cal dir que aquest costum o tradició local de datar els documents en la lluna nova es fonamentava en el fet que la neomènia era un dia faust i festiu, apte per recordar fàcilment, i amb la seva pròpia litúrgia sinagoga. El primer dia del mes era també el moment més favorable per als negocis; talment com era de bon averany casar-se en aquell període en què la lluna fa el creixent (cf. J. TRACHTENBERG, *Jewish Magic and Superstition*, Nova York, Atheneum, 1970, p. 255-256; I. ABRAHAMS,

Jewish Life in the Middle Ages, Nova York, Atheneum, 1969, p. 185; i el dictamen 283 [104 en l'edició de Ch. D. Chavel] de Mossé ben Nahman). Sembla, doncs, raonable de pensar que els jueus de Barcelona dataven els documents en la neomènia sia per superstició sia pel caràcter pràctic que podia tenir de datar els documents el primer dia del mes, diada assenyalada litúrgicament i, a més, favorable astrològicament (cf. també el costum de fer el pagament de deutes en diades assenyalades: per Nadal, per Sant Joan, per Sant Miquel, etc.). D'altra banda, faig remarcar que en les làpides funeràries sí que el mot *hodes* tenia el sentit normal de 'període de temps d'un mes'. Quan inscrivien la làpida podia haver passat ja molt de temps i no tenien interès a indicar el dia exacte de la mort; de vegades ni tan sols el mes, car hi ha nombrosos casos en què només indiquen l'any del traspàs i res més.

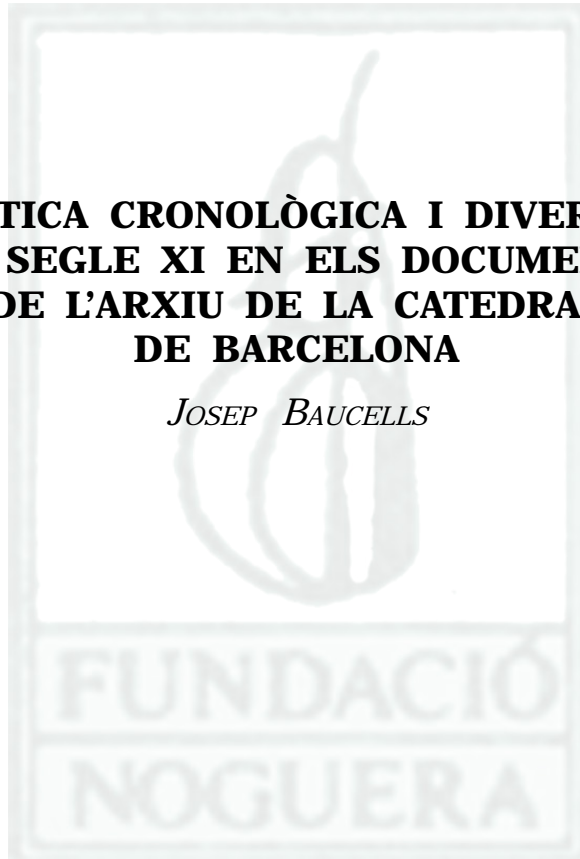
D'altra banda,² cal dir que els redactors d'aquests textos hebreus no filaven gaire prim a l'hora de traduir les denominacions cristianes d'església: *catedral*, *església*, *monestir*, *parròquia*, *capella*... tot era *església cristiana* (bé que en un cas tenim *Canònica*).

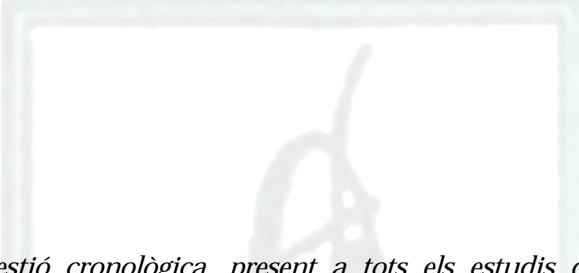
Per als estudis de paleografia hebrea, aquests textos perfectament datats són importantíssims. Reflecteixen un tipus d'escriptura anterior a la influència de l'àrab que donà lloc a la cursiva sefardita de temps posteriors.

2. L'altre aclariment, dels dos indicats a la nota anterior.

**PRÀCTICA CRONOLÒGICA I DIVERSITAT
AL SEGLE XI EN ELS DOCUMENTS
DE L'ARXIU DE LA CATEDRAL
DE BARCELONA**

JOSEP BAUCCELLS

La qüestió cronològica, present a tots els estudis d'investigació històrica d'Europa en general a l'edat mitjana, és també viva en el nostre àmbit cultural, encara que s'hi endinsi només un nombre reduïdíssim d'investigadors. La qüestió és un tema complex que consta d'un punt nuclear i d'una llarga i àmplia sèrie de temes, a l'estil del que s'anomena un complex, com la Via Làctia o el sistema solar o el planeta Júpiter i els seus anells. A les pàgines següents, el lector i l'erudit interessat trobaran un conjunt no tant de respostes com d'elements i consideracions que apunten algunes respostes, amb l'única finalitat de poder situar millor en el seu temps concret els documents confeccionats en el moment de ser necessaris i de treure'n les conseqüències més variades, però fermes, que ajudin a descriure la vida de cada època.

Amb relació al susdit punt nuclear, que en llenguatge més directe i simple aposta per donar la data exacta del document, recordem que les normes bàsiques del sistema de datar vigent, concretament a Barcelona i el seu entorn, dins del context general del nostre àmbit cultural català, són de coneixement prou difós, en el qual també he intervingut amb dos estudis publicats fa pocs anys, relacionats amb la cronologia en general i l'especial dels textos anteriors a l'any mil de l'Arxiu Capítular de la Catedral de Barcelona.¹ Serà interessant

1. "La cronologia a Catalunya en general i a Barcelona en particular", a *Calligraphia et Typographia, Arithmetica et Numerica*, vol. 7 de *Rubrica, Paleographica et Diplomatica Studia*, Publicacions de la Universitat de Barcelona. Facultat de Geografia i Història, Departament d'Història Medieval i Paleografia i Diplomàtica, Barcelona 1998,

ara, fent una gambada endavant en el citat camí, que les concretem més encara per tal com són una conseqüència lògica del camí emprès llavors, fixant l'atenció en el panorama que s'albira des de la finestra que abasta el segle onzè. En aquest aspecte, podem avançar que fem un pas més, gairebé decisiu, tant com la ciència cronològica aplicada per persones competents ho permet, en la perspectiva anunciada per mi mateix en els precitats dos estudis.² A més a més, es dona ara la possibilitat de poder establir un punt d'acord sobre la que llavors s'anomenava una nova proposta i que en l'actualitat es considera vàlida de forma general, malgrat discrepàncies concretes que no fan sinó donar més relleu al teló de fons, seguit arreu pels nostres escrivans de manera normalitzada havent transcorregut un període d'anys no gaire extens entre els primers que adoptaren aquesta línia i els darrers. Malgrat tot, no totes les qüestions es resolen, sinó que alguns punts sobre la temàtica cronològica no acaben d'avenir-se a cap proposta generalitzadora.

Tanmateix, i reconeixent la importància que té el fet de poder confirmar el punt de partida que marca la pauta del sistema cronològic en ús al segle xi, l'estudi dels elements que entren en la consideració cronològica són una munió. A tots ells es procurarà donar resposta a les pàgines següents, amb el convenciment que plauran no només als pocs especialistes en la matèria sinó també als historiadors en general i als lectors de les obres històriques medievals, car dins un punt central girava un ventall gran de possibilitats, a causa de la diversitat geogràfica, l'ambientació cultural, el pes de les preferències d'ordre polític i, per què no, la idiosincràsia de cada fedatari i el grau de ciència o cultura de què gaudia. A més, és prou notori que, dins els paràmetres que tenien els conreadors de la llengua llatina, que cova pràcticament tot el panorama, no hi havia, de fet, res de semblant a allò que avui en diem normalització i que, per tant, donava lloc a un munt de varietats i sobreentesos, compresos per tothom, o no tant.

p. 7-99, i "Datació dels documents de la Catedral de Barcelona: I. Els sistemes de cronologia (segles IX-XIII)" i "II. Cronologies dels documents en els segles IX i X", a Àngel Fàbrega i Grau, *Documents dels anys 844 -1000*, vol. I de *Diplomatari de la Catedral de Barcelona*, Barcelona. 1995, p. 42-51 i 144-155.

2. Celebràvem la descoberta i desitjàvem que aquesta pogués fer llum total a la problemàtica cronològica d'inici dels anys de còmput, a més d'assenyalar possibles dificultats d'ordre pràctic (*La Cronologia*, pàg. 75, i *Datació*, p. 149), que s'abordaran més endavant en el present estudi.

Ara bé, en prosseguir en la tasca de reforçament de la nova data d'arrencada del regnat de Robert des de principis del segle XI i estendre-la als regnats posteriors dels reis francs, insinuada ja llavors i comprovada immediatament, però després d'haver-se publicat els meus dos estudis esmentats, resulta que l'inici del còmput, mantingut en el segle XI a través dels reis francs, que a més de l'esmentat Robert foren només dos —Enric i Felip—, té, pel que sembla, un únic referent: el 24 de juny. La tasca de comprovació d'aquesta hipòtesi fonamentada en documents esdevé així més fàcil, alhora que evidència que el costum, convertit en norma, va abastar el conjunt dels territoris catalans, sense que les circumscripcions comtals hi tinguessin influència pràctica. Tot porta a acceptar que va imposar-se una uniformitat, en la qual la menció del monarca de torn té l'efecte d'un mer recurs pràctic, que no afecta el curs dels esdeveniments ni els condiciona des del punt de vista cronològic.

Amb el nucli més essencial de la forma de comptar els anys, surten en escena, per a qui estigui una mica atent al redactat dels documents, una sèrie llarga de fets i consideracions que poden estimar-se com a menys rellevants però que il·lustren la manera d'escriure dels escrivans i notaris d'aleshores, i el grau de coneixements tècnics i de la capacitat de fer-se ressò dels fets ocorreguts en cada moment per part de cada un d'ells.

En la forma de contemplar el material, el present estudi, que té en compte els diversos punts considerats en els anteriors, divergeix respecte d'aquests en la forma d'escometre el material. En aquells va fixar-se l'atenció en cada monarca de la llarga sèrie de reis francs actuant als segles IX i X, d'acord amb el costum general entre els investigadors de cronologia. En canvi, ara s'ha passat, en nom de la uniformitat descoberta, a marcar l'inici dels regnats en un jorn concret i fix, de manera que els monarques resten en un segon pla completament anodí a mesura que avança el segle XI. Per aquesta raó, cada un dels apartats estudia de forma conjunta el material que abasta tot el segle, remarcant-se de passada les aportacions de cada un dels tres regnats que omplen l'espai temporal contemplat en el present recull documental.

Tot amb tot, l'estudi té davant seu un ampli ventall d'actuacions, que giren entorn del tema de la cronologia i que s'agrupen en dues seccions principals: l'inici fix del còmput anual i les qüestions referents a la cronologia a la vista de la documentació de l'ACB que

es publica en aquest diplomatari. La primera secció no és gaire extensa i la segona abasta un ampli conjunt de temes, subdividit en dues seccions, amb un total de set sèries i trenta-quatre subsèries.

L'INICI FIX DE L'ANY PER AL CÒMPUT REGISTRAL

Fins a l'adopció d'un únic principi per a totes les anualitats, es donava per part dels entesos en la matèria una conducta molt generalitzada: computar l'inici del nou any en el moment de l'accessió a la corona o governament d'un nou monarca, arran de la defunció de l'immediat precedent, un sistema ben estès a casa nostra amb relació als monarques anteriors a l'any mil. Cada cop que un document s'escapa d'aquest enfocament i denota que a vegades els escrivans seguien criteris diferents, es diu, ja que no s'hi troba una explicació prou convincent, que es tracta d'una excepció. Pel que fa a aquesta temàtica, sempre discutible i mai del tot resolta, el cert és que a efectes pràctics les fórmules de datació contingudes en els documents anteriors a l'any mil partien de la base que el regnat canviava de data en donar-se el relleu, normalment per defunció de l'antic monarca, i amb l'entrada del novell. Ara, en canvi, s'estipula una data fixa i mai canviada en tota la centúria inicial del segon mil·lenni. Amb això vull dir que s'havia fet un pas endavant en aquest camí, del qual ja ens hem fet ressò en altres publicacions.³ Esquemàticament es pot formar el següent quadre:

Monarques de França del segle XI i data d'inici del còmput cronològic

<i>Rei en actiu</i>	<i>Rei predecessor</i>	<i>Per data de defunció</i>	<i>Per data invariable</i>
Robert	Hug Capet	24 octubre 996	24 de juny
Enric	Robert	20 juliol 1031	24 de juny
Felip	Enric	4 agost 1060	24 de juny

Aquest panorama, que ja havia assenyalat i comprovat Mundó,⁴

3. Concretament, a *La cronologia*, p. 63-64.

4. A. M. MUNDÓ, "La datació de documents pel rei Robert (996-1031) a Catalunya", a *Anuario de Estudios Medievales*, 4 (1967), p. 13-34, marca la pauta d'indicar el 24 de juny com a principi d'any en temps del rei Robert. Després a "El concili de Tarragona de 1180: dels anys dels reis francs als de l'Encarnació", a *Analecta Sacra Tarraconensis*, 67 (1994), p. XXIII-XLIII, va estendre el mateix començ de còmput a la totalitat dels monarques successius de Robert fins al 1180, comprovant-ho en la majoria.

va ser adoptat al cap de poc, després de ratificar-ne la veracitat, per Feliu⁵ i ha estat acceptat, en general, per tots els que han publicat documentació del segle onzè,⁶ es veu reforçat amb aquest estudi, com no podia ser altrament, atès que la investigació va rebre un impuls decisiu gràcies a dos textos conservats a l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona, que es publiquen completament en el diplomatarí que ens ocupa. El que se'n dirà als paràgrafs següents ho il·lustra bé. Tanmateix, i amb vista a disposar d'una panoràmica més extensa i exhaustiva, remetem el lector a un altre estudi redactat al mateix temps.⁷

Absència de camins

En primer lloc, a la vista del precedent quadre, pot dir-se que el temps màxim o període crític, pel que fa al tema cronològic, d'inici d'any va del 24 de juny al 24 d'octubre, quatre mesos, i que el mínim no arriba al mes comprès entre el 24 de juny i el 20 de juliol, a banda que el d'entremig és de 24 de juny al 4 d'agost, prop d'un mes i mig. I, segonament, indiquem que davant la documentació aplegada en aquesta edició, queda clar que s'exclouen altres camins d'ordre cronològic que no siguin els de l'esment del monarca imperant, per no incidir en el període crític: del temps de Robert, 3 textos que mencionen l'era, l'encarnació i el regnat de Robert porten la data de 9 de març (121), 29 d'octubre (294) i 8 d'abril (364); del d'Enric, són quatre les referències directes fetes en documents originals que mencionen l'any de l'encarnació, vora el del regnat en les dates de 18 d'agost (701) i de 17 de març

5. G. FELIU I MONTFORT, "La cronología según los reyes francos en el condado de Barcelona (siglo X)", a *Anuario de Estudios Medievales*, 6 (1969), p. 441-463. A més d'acceptar la proposta de Mundó, l'autor va assenyalar la possibilitat d'abastar la novetat tots els successors de Robert. Ha reafirmat les seves idees anteriors, en una anàlisi de la documentació de l'època en conjunt, amb prevalència per l'inici al 24 de juny, a la vegada que matisa que poden donar-se errors i altres possibilitats de datar, a *Cronología*, estudi que forma part de *Els pergamins de l'Arxiu comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I*, editat per ell i set autors més, Fundació Noguera, Diplomataris, 18, Barcelona 1999, 3 vols., amb el seu text al vol. I, p. 143-215.

6. Per exemple, C. BARAUT, "Els documents", a *Urgellia* 3, p. 8, i A. ALTISENT, *Diplomatarí de Santa Maria de Poblet*, Poblet 1993, i molts altres autors confirmen el que diem en el nostre treball "Aportacions".

7. El seu títol és "Aportacions documentals en pro d'una data invariable d'inici d'any registral a Catalunya".

(928); juntament amb l'era i la indicció, de 18 de novembre (973); l'encarnació sola de 26 de desembre (977), i del temps de Felip, es troben nou documents: quatre amb l'any reial i el de l'encarnació en els dies 22 de maig (1061), 31 de març (1213), 14 de gener (1290) i 12 d'abril (1575), i cinc que contenen sols l'any de l'encarnació en el dia 25 d'octubre (1115), sense dia i mes de 1091 (1541), 12 de desembre (1645), 11 de juny (1669) i 1 de novembre de 1100 (1674, referència implícita a l'encarnació).

El camí

El camí, únic per absència d'alternatives com s'acaba de dir, l'ofereixen les fórmules de datació amb la referència comuna als regnats dels reis francs. Un ús que provenia d'abans, com indicarem en els altres treballs nostres sobre aquest tema. Disposem d'unes referències directes i d'unes altres indirectes.

En la parcel·la, reduïdíssima, de les referències directes, l'Arxiu Capítular de la Catedral de Barcelona només en té dues. Són dos documents, ja coneguts pel treball pioner de Mundó, que no permeten el dubte. Aquest, si de cas, pot trobar-se en passar dels dos textos a un abast general. Han suposat, tanmateix, un canvi radical en el còmput cronològic, des del punt de vista metodològic: l'adopció d'un dia fix per a la comptabilitat registral que ha abolit les variables adjuntes a la data de defunció dels respectius monarques. Des de la pràctica dels investigadors, tot i ser important, no té caràcter revolucionari, ja que el període crític assenyalat abans no és extens i, per tant, no afecta gaires documents.⁸

A la secció de l'escatocol dels documents més normals, destinada ordinàriament a la consignació de la data, en dos documents es llegeix l'afirmació següent: *Facta ista comutatio II kalendarum iuliarum, anno XX, die septimo inqoationis eius, regnante Rodberto rege, filio condam Ugonis ducis* del 30 de juny de 1015 (240), i: *Facta comutatio et noticia II kalendarum iuliarum, anno XX, die septimo inqoationis eius, regnante Rotberto rege, filio quondam Ugonis ducis* del 30 de juny de 1015 (241).

Són dos documents redactats pel mateix notari en un mateix

8. La xifra de 185 documents pressuposa el 10,98% del total. Una quantitat més gran de la que hom podia imaginar-se.

jorn i servint-se d'un mateix formulari. En el formulari va tenir la precaució necessària perquè la seva idea no pogués ser entesa sinó tal com ell volia: l'incís determinant *die septimo inquoationis eius*, deixa clar que era el dia setè de l'inici, amb relació evident a l'any que és posat immediatament abans, i que l'incís n'és un explicatiu: el dia setè de l'inici de l'any vint. El dia exacte cau del seu propi pes en servir-se del sistema romà, conegudíssim, d'incloure el dia de sortida i el d'arribada, amb què el segon de les calendes de juliol és, naturalment, el darrer dia de juny, és a dir el 30. Per tant, el dia setè inclòs el 30 no és altre que el 24. A la pruija del notari Arnau cal agrair aquesta perla cronològica: ell afirma que en el moment del còmput anual se situa el dia primer del nou any registral al 24 de juny. Llavors corria l'any 20 de Robert, que correspon al nostre any 1015, mentre que en el sistema anterior, el 30 de juny entraria dintre del 1016.

Establert aquest punt clau, la qüestió va fixar-se tot seguit a descobrir la virtualitat i l'abast de la vigència d'aquest sistema de datació. Després d'un primer moment de cautela, va estendre's ben aviat la convicció que era una mostra d'un costum general, a la vegada que s'imposava discernir a partir de quin moment, únic o divers, podia donar-se per un fet. Va parlar-se tot seguit de principis del segle xi, fins i tot a partir de l'any mil, però no hi havia dades que permetessin estendre-ho a tot el regnat de Robert, començat tradicionalment el 24 d'octubre de l'any 996. Per aquesta raó, en el període d'aquest regnat, inclòs en la documentació del mateix centre fins a l'any mil, va seguir-se encara el sistema ordinari antic del canvi de regnat. En el moment actual, què en podem dir? Als paràgrafs següents s'acumularan pistes que acoten el camp d'estudi, encara que no del tot i, per tant, no permeten una conclusió final que abasti tot el regnat.

Les altres pistes, que anomenem indirectes, permeten només acotar el temps en un espai estret o més ampli per a cada document en ell mateix o bé per a un conjunt. Assenyalem, en primer lloc, les pistes individuals, que no són gaires.

Ocupa la capdavantera un document de 5 de juny de 1043 que textualment diu en la datació: *Actum est hoc nonas iunii, anno XII inquoante regni Henricis regí*, del 18 de juliol de 1043 (646). Text que no deixa de ser un xic enigmàtic, a l'estil de les antigues profecies sibil·lines: indicar que el 5 de juny pertany al mes inicial de l'any dotzè del rei Enric és una exquisidesa excessiva, tal vegada al caire del puritanisme, de l'escrivà Adroer, si, com hem dit —i en aquells

anys ja era doctrina comuna— el canvi d'any registral es feia el 24 del mateix mes. Vol dir, d'altra banda, que ell sabia bé en quin mes estava i quina importància tenia per a ell en l'exercici adequat de la seva professió de fedatari públic. La seva observació subratlla més encara la nova metodologia, i no crec que pugui entendre's altrament, tot i que no es pot excloure del tot el significat d'atribuir el començ del canvi en aquell mateix dia, el de les nones de juny, que per a nosaltres és el dia 5, o bé incloure-hi tot el mes de juny amb què el traspàs comptable fóra el dia 1. De les tres hipòtesis possibles, de moment la que encaixa més amb el conjunt de dades és la del 24, amb què el juny és amb tot dret el primer de l'any, parcialment considerat.

Deu documents deixen entendre que el canvi d'any es produïa, en aital incís de temps, dintre uns marges més o menys estrets. De menys a més, amb relació al 24 de juny, trobem que cinc indiquen un temps *ante quem*, en concret, abans del 26 de juny,⁹ abans del 7 de juliol,¹⁰ abans del 25 de juliol,¹¹ abans del 8 d'agost,¹² abans del 18 d'agost,¹³ un permet marcar el període *a quo*: a partir del 4 de juny,¹⁴ i els altres quatre ofereixen dades entremig de dos termes: entre el mes de març i el 12 de juliol,¹⁵ entre el 6 de maig i l'11 d'agost,¹⁶ de 28 de març a 23 d'agost,¹⁷ i de 10 de febrer a 5 d'agost.¹⁸

9. Testament dictat el 26/6/1056, actor mort el 14/8/1056 i publicat el 9/12/1056, tot de l'any 26 d'Enric (915).

10. Testament dictat el 21/5/1064, però l'actor morí el 7/7/1066 i el document es féu el 14/12/1066, aquests dos darrers textos datats de l'any 7 del rei Felip (1117).

11. Un participant en una host a Tortosa féu testament el el 25 de juliol de l'any 23 de Felip, que ha de ser el 1092 per tal de correspondre al de l'atac, ben documentat, i no el 1093, que no n'hi hagué cap (1550), ni tampoc és possible posposarlo al 1095 o 1097, que registren també fets bèl·lics a la mateixa ciutat.

12. Oferiment de béns decidit per Madrona a Sant Miquel de Barcelona (25), amb retenció de l'usdefruit, relacionat amb un altre del 18 següent (26) i un altre del 13 de novembre següent (13), tot dintre del mateix any sisè de Robert.

13. Document de donació signat per Madrona a favor de Sant Miquel de Barcelona (26), acceptada el 13 de novembre següent pel bisbe (13), tot dintre de l'any sisè de Robert. Vegeu nota anterior.

14. Testament del bisbe Guislabert dictat el 3/12/(1061), ell mort el 5/12/(1061) —ambdós sense indicar l'any del regnat— i fet el 3/6/1062 de l'any 2 de Felip (1038): si en aquest el canvi abastés tot el mes de juny, seria fet el 1061 i la defunció al desembre anterior (1060) quan era viu i actuava encara el 9/3/1061 (1021).

15. De març passat (1051) de l'any 20 d'Enric al 12/7/1051 de l'any 21 del mateix rei (777).

16. Testament fet el 6/5/1037 de l'any 6 d'Enric (550) i el sacramental publicat l'11/8/1037 de l'any 7 de mateix rei (559).

17. Dictat el 27/3/1065, mort el 28/3/(1065) de l'any 5 de Felip i publicat el 23/8/1065 de l'any 6 del mateix rei (1087).

18. Mort el testador el 10/2/1089 de l'any 29 de Felip i publicat el 5/8/1089 de l'any 30 del mateix rei (1508).

Així mateix, per l'acumulació de dades extreteres de trenta-dos documents, pertanyents a tota la centúria, s'arriba a un resultat semblant, extrapolant el global a cada un dels tres regnats: del 26 de juny al 18 maig no es percep cap modificació cronològica d'any registral.¹⁹ O, el que és el mateix, el traspàs s'efectua entre el 19 de maig i el 25 de juny.

Queden encara dos documents més d'incidència indirecta. Per un, fruit de deducció lògica o concomitant, la data que consta en una actuació conjunta del comte Berenguer i el bisbe Deudat (*Actum est hoc IIII iduum iulii, anno XXXIII regni Roberti regis* (417)), ço és, el 12 de juliol, sembla que exigeixi l'any 1028, a partir del 24 de juny, per tal com entre juliol i agost s'elegí Guadall com a successor del bisbe en la mateixa seu episcopal. Pel que fa a l'altre, el seu valor rau, no en el dictat, sinó en la forma d'haver-se escrit en el document conservat en el pergami original: *Factum constat istum testamentum VI idus augusti, anno XX° l^o regni Phylippy regis* de 8 d'agost de 1080 (1370), que prova que s'adonà de l'error comès, fos per oblit simple o per no haver tingut en compte el canvi d'any. Llavors, la que podria ser mera curiositat té un valor afegit testimonial metodològic, d'especial relleu en escaure's quatre dies després de la mort del rei Felip.

En aquest panorama de factors que van en una mateixa direcció, no hi falten ombres o motius de reflexió o de dubte, que veurem tot seguit després de deixar de banda allò que entra en el camp de la mera curiositat preciosista o primfilada, que algú podria

19. Oferim de forma sintètica cada una de les dades, sense referència al número donat a cada text en la present edició per no complicar la fitxa. Es posen les dades extremes sense canvi contingudes en cada document, per ordre de mesos de la primera xifra, seguides d'una "a" que indica l'any i la inicial dels respectius monarques: Robert (R), Enric (E) i Felip (F): 28 - 31/1/1022 a 26 R; 6 de març - 12/4/1065 a 5 F; març de 1082 - 30/4/1082 a 22 F; 10 de març - 5/4/1065 a 5 F; 25 de març - 5/4/1065 a 5 F; 18 de març - 11/5/1065 a 5 F; març de 1082 - 27/5/1082 a 22 F; març - 7/4/1087 a 27 F; març - 14/3/1093 a 33 F; 14 d'abril - 16/4/1075 a 15 F; 22 d'abril - 27/4/1047 a 16 E; 24 d'abril - 22/5/1056 a 25 E; maig - 18/5/1078 a 18 F; 26/6/1056 - 19/12/1056 a 26 E; 7/7/1066 - 14/12/1066 a 7 F; 23 de juliol - 30/7/1071 a 12 F; juliol de 1084 - 6/8/1084 a 25 F; agost de 1082 - 17/8/1082 a 23 F; 25 de setembre - 26/10/1034 a 4 E; 14/9/1073 - 18/1/1074 a 14 F; 16 de setembre - 10/10/1075 a 16 F (fet anno prefato rege); 17 de setembre - 4/10/1076 a 17 F; 3 d'octubre - 7/11/1087 a 28 F; 28 d'octubre - 13/11/1095 i signatura del bisbe 5/1/1096 tot a 36 F; octubre 1081 - 21/3/1082 a 22 F; 8/11/1072 - 25/4/1073 a 13 F; 9 de novembre - 15/11/1056 a 26 E; 20 de novembre - 12/12/1094 a 35 F; 28/11/1063 - 18/5/1064 a 4 F; 3/12/1092 - 8/1/1093 a 33 F; 31/12/1053 - 17/2/1054 a 23 E; desembre - 29/12/1093 a 34 F.

titllar d'incongruència. És de meticulós estranyar-se que en uns quants textos datats el mateix dia del canvi, el 24 de juny, no es faci cap referència al canvi d'any?²⁰

Un altre aspecte, ben diferent, l'aporten els textos que no s'avenen, aparentment almenys, amb la nova modalitat de comptar, especialment en el punt, ja denunciat per nosaltres en l'anterior treball, de no haver-se de trobar cap document datat pel primer any del monarca de torn entre el 24 de juny i el dia de la seva accessió al tron amb totes les de la llei. Amb breus paraules, en teoria, el primer any de cap dels monarques compresos en el panorama descrit va ser de 365 dies, sinó els que queden de restar-ne els transcorreguts des del 24 de juny al dia de l'òbit del seu predecessor: Robert va tenir 243 dies, el resultat de restar els que van del 24 de juny al 23 d'octubre, que són 122, dels 365 d'un any normal; Enric va tenir, restats els del 24 de juny al 19 de juliol, inclosos ambdós, és a dir, 26 dies dels 365, el total de 339; i Felip, també del 24 de juny al 3 d'agost, menys 41, igual a 324. Per tant, no sembla que xoqui en absolut el document datat *Facta donacione XVI kalendas agustas, anno I regni Ennelrici regi* de 17 de juliol de [1032] (482). Qualsevol explicació navega pel món de la imaginació: el notari seguia aferrat a la vella cronologia i optava pel 1032? va avançar-se a la desaparició de Robert ocorreguda el 20 de juliol, ni que fos avançant-se només tres dies i ja marca el 1031?

Finalment, en un testament es fa constar expressament dues vegades l'any 23 del rei Enric, bé per declarar el dia de la mort del testador, esdevinguda el 15 de maig, bé per fer constar la publicació del testament l'11 d'octubre. En el concepte de l'escrivà si entre maig i octubre corria el mateix any, senyal que per a ell no comptava la norma del 24 de juny, ni, el que és més xocant, tampoc la clàssica de la mort de Robert el 20 de juliol.²¹ Quin criteri era el seu? Creure en un error d'escriptura és un comodí que potser, per tan lògic, cal

20. Una venda del 1015 de l'any 20 de Robert (239), una altra venda del 1017 (278) de l'any 22 de Robert i un document del 1080 de l'any 21 de Felip (1367).

21. Val la pena transcriure tot el text, ric en conceptes: "Factum fuit ipsum testamentum, quod scriptum fuit in ipsa tabula lignea, quod supra translatum est, XII kalendas februarii, anno XVII regni Henrici regis. Et a prescripto die et anno vixit predictus conditor, usque dum ordinavit prescriptis verbis, quinque annis et menses III et quindecim die... et postea supervixit XI diebus. Et sic fuit mortuus idus maii, anno XXIII regni prescripti regis. Late condiciones in Domino V idus octobris, anno XXIII regni Henrici regis" (836). Dictat per primer cop el 21/1/1048, renovat 5 anys, 3 mesos i 15 dies després, que el situen al 5/5/1053 més 11 dies, és igual a 15/5/1053 (segons el costum de comptar el dia inicial i el final), que és el de la mort.

admetre. Ara bé, i atenint-nos als càlculs exposats en el text, en posar una primera redacció el 21 de gener de l'any 17 d'Enric, sembla clar que al cap de cinc anys, tres mesos i cinc dies, més onze dies fins al 15 de maig de l'any 23, obliga a considerar que entre gener i maig va operar-se la muda de l'any. Una bona complicació.

Inversament, la distorsió o incongruència pot donar-se en el final del regnat. Sigui en la modalitat de continuar la datació respecte del rei malgrat ser difunt,²² sigui en la de deixar constància del període de temps final d'un regnat, que cal restar o treure del primer any del regnat següent.²³

Tanmateix, aquestes tan escasses contrarietats a la norma no fan sinó validar-la més encara. El camí únic que la documentació aplegada ha permès seguir advoca pel canvi al 24 de juny.

Any d'inici en el regnat de Robert a l'ACB

A les observacions anotades ja sobre el moment d'iniciar-se el còmput fix el 24 de juny en temps del rei Robert, què hi podem afegir? Acabem de dir que, respecte al segle XI que recull només els començaments dels monarques Enric l'any 1031 i de Felip el 1060, la presència d'un sol document que s'hi interfereixi, aparentment almenys, en estar datat en els dies del primer any d'aquests dos reis —el d'Enric concretament— que com a recurs cronològic no varen existir, no invalida la mostra aclaparadora de textos que avalen el canvi fix. Però, es pot sostenir la mateixa proposta quant a Robert?

Mundó, el descobridor d'aquesta proposta, no tenia clar en quin any va començar i, per tant, assenyalava²⁴ com a punt de partença

22. Dictat el testament per Landric "V kalendarum decembrium", després "vixit non longe et mortuus est in mensi novembri, anno XXXVI regni Roberti regis", i el testament es publicà "Late sunt hae conditiones XIII kalendas marcii, mensis qui quartus modo est a novembri, anno primo regni Henrici regis" (417). Text que conté la forma de dir curiosa del temps transcorregut de quatre mesos a continuació de novembre, que és el març següent, i la referència al canvi de rei entre ambdues dates, quan la desaparició de Robert va ser el 20 de juliol anterior. Per què l'escrivà va entestar-se a mantenir la ficció de Robert vivent un temps després de la seva mort, se suposa?

23. Document datat "[anno] XXXo regni Henrici regis" (1010) i, per tant, situable a juny-agost de 1060, o més en concret del 24 de juny al 3 d'agost, en un total 41 dies. Nombre de dies que no existeixen en el primer any del nou rei Felip, perquè va ser de 324 dies, els que van del 4 d'agost de 1060 al 23 de juny de 1061.

24. Les tres dates giren entorn de la hipòtesi formulada per ell del coneixement del nou ambient polític assolit entre el papa Silvestre II i el monarca de França Robert, que datava del 999, i de l'acord que sobre l'inici de l'any comptable en prendria nota

l'any 1000,²⁵ el 1001,²⁶ el 1002,²⁷ que coincideixen amb els anys cinc, sis i set del regnat de Robert, mentre que deixava els quatre o cinc primers d'acord amb el còmput habitual a partir del 24 d'octubre de 996, el jorn de la mort del rei Hug, pare de Robert.²⁸ Tanmateix, Mundó no deixava d'insinuar finament la possibilitat que la norma abastés des del principi del regnat de Robert.²⁹ En definitiva, a la documentació de la catedral de Barcelona, quan pot situar-se el nou sistema de comptabilitzar el nou any, sabedors que en dates posteriors ja se seguia fidelment?

De bell antuvi, el tema no té una resposta ni prou clara ni definitiva, en el sentit que la documentació coneguda no aporta prou dades per esbrinar l'adopció d'un any concret de canvi. Cosa que empeny a englobar tot el regnat en un mateix cistell. Heus aquí el que sobre això podem indicar a la vista de tota la documentació conservada en el citat centre arxivístic. Queda clar, en primer lloc, que vint dels precitats documents van sols i no ofereixen cap connexió amb altres documents d'aquells mateixos anys, i, segonament, cal remarcar l'aportació del mateix Mundó qui, estudiant el contingut de tres documents conservats en còpia als

el comte de Barcelona. La hipòtesi intenta suplir la manca absoluta d'un sol document que es refereixi de forma directa o indirecta a una o altra d'ambdues qüestions. Vegeu els seus treballs, *La datació i El concili*. També Feliu es basa en la mateixa argumentació per a sostenir el canvi fix del còmput, que ell situa entre 1000-1001: "La paz definitiva entre Roberto y el papa Silvestre II, tan ligado a la Marca (mediados de 999), provocaría, entre este año y el siguiente el reconocimiento definitivo y la fijación de la única cronología posterior de Roberto en el condado de Barcelona, a base de computar los años desde 996, pero iniciándolos el 24 de junio, de acuerdo con lo que Mundó ha denominado "Nova Cronología". *La cronología*, p. 461.

25. Indica Mundó que "almenys a partir de l'any 1000, la cronologia dels reis de França usada als comtats catalans no podia regular-se per les dates de començ de cada regnat que havien establert els historiadors francesos des de l'època moderna". *El concili*, p. XXXVI. Feliu parla també del punt inicial "a partir del año 1000". *La cronología*, p. 460.

26. Escriu: "als comtats centrals de Catalunya els anys del rei Robert, a partir de l'any 1001, probablement, es canviaven el 24 de juny, festa de Sant Joan, i no pas el 24 d'octubre". *La datació*, p. 33. Els comtats de referència són: "Barcelona, Manresa, Ausona, Besalú, Berga i Cerdanya". *Ibidem*, p. 29. No ho pot assegurar dels de Girona, Empúries i Rosselló. *Ibidem*, *id*.

27. Allarga fins a principis de 1002 la possibilitat del coneixement del nou ambient polític existent entre el papa i el rei francès, del qual es derivaria la decisió del canvi de còmput anual fix. *La datació*, p. 33. Concepte que recull al peu de la lletra a *El concili*, p. XLI.

28. *La datació*, p. 19.

29. A la taula de correspondència entre la vella i la nova cronologia, *La datació*, entre p. 16 i 17, la que ell anomena "Nova cronologia", la fa arrencar al principi del regnat de Robert, el 996.

LA, conclou que el 1001 ja se seguia la “nova cronologia”.³⁰ Tanmateix, aquesta deducció lògica no entronca bé amb una altra, com ho és la de no trobar la forma de conjuminar correctament totes les dades que hi entren en joc.

En efecte, el panorama documental dels deu primers anys del regnat de Robert —incloem tots els documents en dansa, tant del se-gle *x* com del segle *xi*, entre les dates de 24 de juny a 23 d'octubre— ofereix vint-i-cinc documents, repartits en la manera que s'exposa al següent quadre sinòptic.

<i>Any de Robert</i>	<i>Dia i mes</i>	<i>Doc.</i>	<i>Any de Robert</i>	<i>Dia i mes</i>	<i>Doc.</i>
anno I	VI kalendas iulii	312	anno VII	XV kalendas agustas	36
"	III kalendas agustas	313	"	XII kalendas setember	37
"	II kalendas agustas	314	"	X kalendas octobris	38
"	III nonas kalendas agustas	315	"	XIII ^{mo} kalendas november	39
anno II	VI kalendas agustas	327	[anno VIII]	-	-
"	XI kalendas nouember	328	anno VIII	XIII kalendas september	49
anno III	III kalendas agusti	335	"	III idus marcii	1684
"	XVI kalendas nouember	336	anno X	V idus iulii	64
anno IIII	VI idus setember	347	"	VIII kalendas setembrii	65
anno V	III nonas iulii	10	"	XIII kalendas novembris	66
"	XI kalendas madii	1681			
anno VI	V idus iulii	24			
"	II nonas augusti	25			
"	III idus augusti	1682			
"	XV kalendas septembris	26			
"	VII kalendas septembris	27			

30. Són, en concret, tres textos que recullen la donació de béns a l'església de Sant Miquel per part de Madrona, dos dels quals a iniciativa d'ella i el tercer, que ve a ser el corollari d'aquells dos, a iniciativa del bisbe i Capítol. Doncs bé, l'acte del prelat porta la data “idus novembris, anno VI regnante Roberto rege franchorum”, és a dir, el 13/11/1001 (13) —en un període al marge de les fluctuacions cronològiques— i les disposicions de Madrona són de “II nonas augusti, anno VI regnante Rotberto rege, filium Ugone”, que abans s'hauria reduït a 4/8/1002 i ara a 4/8/1001 (25), i de “XV kalendas septembris, anno VI regnante Roberto rege”, que també pot ser 18/8/1002 o 18/8/1001 (26), dualitat que s'ha d'assignar al 1001 per tal d'adequar-ho amb l'acció conjunta de bisbe i canonges. La datació, p. 24. El bisbe i canonges expliciten que “iam dicta Matrona, filia pefati Guisandi, fecit cartam largitionis de terras cum casa et orto et modiatas V de vineas suas proprias ad domum Sancti Michaelis, situm infra menia civitatis Barchinone, nihil iuri suo reservans”, en un esment claríssim al document de 18 d'agost (26) anterior. Naturalment, no diuen res de l'altre precedent, datat el 4 del mateix mes (25), en què ella s'havia reservat l'usdefruit dels béns donats i que havia invalidat per la següent disposició; però el tenien en compte i per això, ara són ells els que li fan la predita reserva, amb el petit retoc d'imposar a la donadora el deure de pagar-ne el delme.

El panorama ofereix documents datats en el precitat període conflictiu en tots deu anys, menys en el vuitè. Si s'adopta el criteri de senyalar com inici del nou sistema qualsevol dels set primers anys, resulten evidents dues conclusions que tenen un gran pes: si tot es calcula a partir del primer any, s'esdevé que en aquest hi ha quatre documents i si tots es daten per Robert en vida del seu pare, quan aquest encara regnava, això pressuposaria que l'adopció del començ fix hauria estat pres llavors o potser abans, i encara s'embolica més la troca; si el canvi es posa en algun altre any, sigui el que sigui, en aquest s'encavallarien els anys acordats segons l'antic sistema i els del nou sistema, amb un embolic gran. Ben cert que, mentre no es descobreixi l'autèntic desllorigador, sempre en resultarà un embull, petit o gran, tant se val.

Tenint en compte les indicacions anteriors i que no consta que tots els escrivans procedissin sincrònicament a introduir la novetat, i a la vista que l'any vuitè del regnat té absència de textos en el citat temps canviable, a efectes pràctics s'ha assenyalat el citat any vuitè, corresponent al nostre 1004, com el de l'adopció del sistema fix de còmput anual. Dit senzillament, de 996 a 1003 se segueix la normativa antiga i a partir del 1004, la nova. Ben cert que aquells dos documents (25 i 26) pateixen així una distorsió cronològica, que no afectarà la comprensió dels investigadors i historiadors en adonar-se que la xifra de l'any a la moderna és posada entre claudàtors, el sistema pràctic de marcar un advertiment als lectors, els quals faran bé de llegir la nota posada al paràgraf destinat a les qüestions cronològiques, tal com es fa a la resta de textos que ho requereixen.

INCIDÈNCIES CRONOLÒGIQUES EN ELS DOCUMENTS DE L'ACB

Són 622 els documents, entre els 1721 que s'apleguen en la present publicació, tots del segle XI, que són citats a les pàgines següents per una raó o altra en el tema de la cronologia, segons la clàusula datadora que hi és consignada o no. El tema es desglossa en set sèries que abasten punts de consideració tan diversos com els textos que no porten data o les menudències entorn de les formulacions dels jorns concrets. Els punts que incideixen directament sobre la data formen una secció, denominada estudi cronològic bàsic, que engloba les tres primeres sèries, amb un conjunt de quinze subsèries, i un gruix de noranta-dos documents en dansa; els altres punts, els de la segona secció, conformada per quatre sèries (de la quatre a la set) sota el rètol d'estudi cronològic complementari, for-

men divuit subsèries gràcies al contingut de 527 documents. A l'estudi temàtic bàsic entren tots els textos sobre els quals plana un interrogant sobre la data precisa, i al complementari s'aporten les múltiples consideracions, que, tot i no afectar el coneixement de la data, mostren les formes d'actuar i escriure dels fedataris públics del segle onzè aplegats en el present diplomatarí. La llum que sobre tants aspectes s'ha pogut aportar es comprovarà a les pàgines següents.

Estudi cronològic bàsic

Establert el punt fix d'inici per comptar el pas dels anys i coneixedors de la formulació de la frase que conté la data, sotmetem a l'atenció del lector, en primer lloc, els documents que exigeixen estudi cronològic, amb la finalitat de poder assignar una data als que no en tenen, relativa sigui a l'any, sigui al mes, sigui al dia, per separat o tots a la vegada o en altres combinacions. S'acumulen sobre la taula de l'investigador gairebé un centenar de documents. Hem dedicat moltes hores a poder arribar a oferir un mínim de claredat, no pas amb un resultat total, però sí prou important. A l'estudi de cada cas, hom s'adonarà de les dificultats amb què es pot trobar i no sempre el resultat és prou reeixit, tot i el suport trobat als diplomataris que ja s'han publicat fins ara. Cada cop queda menys marge per posar-ho en clar. Potser és perquè la investigació pressuposa un esperit obert i mai del tot clos a nous descobriments?

La matèria es distribueix en tres sèries intitolades amb paraules prou clarificadorres de la respectiva intencionalitat: mancances, excessos i sospites. Temàtica que incideix directament sobre la datació dels textos que s'hi troben involucrats. Val a dir, d'entrada, que els precitats defectes són deguts els uns a la conducta dels escrivans, uns altres a la descurança en la conservació i uns altres a la simple raó que són documents incomplets i que, per tant, no van tenir en el seu moment la pertinent força jurídica de contracte; cosa que no desdiu del cúmulo de dades que poden oferir.

Mancances

El mot assignat a la sèrie descriu suficientment la raó de ser: a les fórmules de data consignades als documents, hi falta algun o uns quants o la totalitat dels elements que acostumen a compondre-la: dia, mes i any. Hi ha de tot. Una de les conseqüències és que impedeix de marcar no sols el dia exacte sinó també un període

de temps equivalent a un any. En aquest cas, indiquem des d'aquí i per a tots els casos que calgui, que al cos de l'estudi i al diplomatarí el criteri adoptat, pràctic i òpticament més recomanable, ha estat el de deixar els dos anys sense cap indicació, com si l'any anés de gener a desembre, quan en realitat anava de 24 de juny a 23 de juny següent. Convé que el lector ho tingui present.

Sense data

L'apartat revela que la frase consignatària de la datació no es troba en el document, ni en el lloc més acostumat del final o escatocol, abans de les signatures, ni al principi del text, com és costum en una tipologia documental ben precisa, ni tampoc cap referència cronològica al cos del redactat. Són, per tant, documents que no porten data explícita. La tasca de l'investigador o editor del document consisteix llavors a donar pistes que ajudin a descobrir en quin moment va ser redactat, o a formular hipòtesis d'acord amb elements continguts en el text, com és ara els actors, les circumstàncies històriques, etc. En l'estudi s'ha de procedir un per un i ho fem per l'ordre cronològic adoptat. Donem a continuació el resultat de la nostra indagació i anàlisi sobre divuit documents indataats. Obren cada cas unes paraules a manera de regest que apunten el punt bàsic del seu contingut, segueix la data assignada per nosaltres i continua l'exposició detallada i breu dels arguments que han ajudat a concretar en el temps el document mancat de data.

— *Silvestre II recrimina a Geribert els excessos comesos en el castell de Ribes, que és del bisbe de Barcelona. El situem entre la fi de 1001 i el principi de 1002 (17).*

Mirem els actors: el Papa, elegit el 999, va morir el 12 de maig de 1003 i Geribert, casat amb Ermengarda, filla del comte Borrell II, fou vescomte en el temps que el seu germà Udalard estigué presoner a Còrdova. D'altra banda, no se sap que el comte o el bisbe de Barcelona anessin a Roma —ho feren el comte i el bisbe de Vic Arnulf per tractar l'assumpte de l'abat de Sant Benet de Bages, forçosament abans d'octubre de 1002, en què fou elegit nou abat Ramio per aclamació dels monjos el dia 12 de l'esmentat mes i el temps també en què els enviats de Sant Cugat del Vallès obtenen una butlla papal (desembre de 1002).³¹

31. ABADAL, *Història dels catalans*, p. 753, SOBREQÜES, *Els grans comtes*, p. 17, VILLANUEVA, *Viage* 7, p. 282, BOFARULL, *Los Condes I*, p. 225.

L'avís papal per presentar-se a Roma en ocasió del sínode pot referir-se al senyalat per a la Pasqua de 1002 —que fou el darrer convocat pel citat papa—, anunciat a finals de l'any anterior poc després de Nadal (el 27 hi hagué concili, hi va ser present des de Nadal l'emperador Odó III).³²

— El comte Berenguer Ramon i la seva esposa Guisla donen a la Canònica les esglésies de Sant Pere de les Puelles i de Sant Sadurní, a canvi de 1.500 sous de plata que paga el bisbe Deudat (441). El situem entre l'any 1027 i l'abril de 1029.

El període que va entre la celebració de matrimoni del comte amb Guília o Guisla, que els tractadistes daten vers el 1027, i el final del pontificat de Deudat, la mort del qual s'esdevingué a finals de 1028 o com a molt tard l'abril de 1029; el seu successor, Guadall, fou elegit l'estiu del mateix any 1029 (436).

— Una assemblea de bisbes reunida a Vic commina Guillem Arnau a tornar a la Seu de Barcelona un alou de Lloberes (476). El situem entre 1030 i 1031.

Signen el comunicat els bisbes de Vic, Oliba, de Barcelona, Guadall, i d'Albí, Amell, com a principals actors. D'una banda, se sap que Guadall va ser elegit el juliol-agost de 1029 (436) i que en aquest any i els següents immediats, s'esdevenen tres fets importants indatats o datats: la consagració de l'església monasterial de Ripoll el 15 de gener de 1032, presents també els tres bisbes citats,³³ un concili i una constitució de pau i treva acordada pel concili de Vic i notificada per Oliba als monjos de Ripoll.³⁴

Es dona al document una diversitat d'anys, segons els editors o estudiosos d'aquest text, o de la pertinent assemblea de bisbes a Vic: "cerca del año mil veinte y nueve", en opinió de Diago,³⁵ d'Albareda, que el segueix,³⁶ i d'Ordeig per a altres disquisi-

32. Cf. KEHR, *Papsturkunden in Katalanien* II, p. 245. Remet a J-L, núm. 3919 i un doc. s/n.

33. ABADAL, *L'abat*, p. 195 i 198.

34. ABADAL, *L'abat*, p. 236, el situa en 1033 basant-se en ALBAREDA, *L'abat Oliva*, p. 137, mentre que Gener GONZALVO I BOU, *La pau i la treva a Catalunya. Origen de les Corts Catalanes*, Edicions de la Magrana, Barcelona 1986, p. 23, data el concili de Vic el 1030.

35. *Historia de los condes de Barcelona*, cap. XXXII.

36. Tanmateix, reconeix que no és fàcil precisar la cronologia del document.

cions;³⁷ el 1030, argumenta Junyent;³⁸ el 1032, ho creu més raonable J. Gudiol³⁹ i Abadal també ho admet amb reserves.⁴⁰

Nosaltres ens inclinem pels anys 1030 i 1031, perquè els considerem com els més apropiats ja que emanen d'una reunió de bisbes a Vic. Aital reunió, un concili certament, ha d'entroncar-se bé amb l'assemblea de 1030, l'existència de la qual sembla prou clara i admesa, o bé amb una altra de l'any següent, en un temps en què estaven previstes trobades anuals o més freqüents, almenys en teoria. No creiem que pugui relacionar-se amb el document de novembre de 1029, per la simple raó que aquest no va ser fruit de cap concili i perquè, com observa Junyent mateix, les signatures dels tres bisbes que figuren al document de novembre de 1029, hi "foren posades en diversos temps aprofitant els espais en blanc" —un costum prou conegut i que té un exponent en una concessió del bisbe i canonges de Barcelona al canonge Gilibert, fill del vescomte Udaldar, feta el 8 d'abril de 1023, que llueix les signatures del papa Joan, de l'arquebisbe Guifred de Narbona, de Deudat de Barcelona, Pere bisbe [de Girona, germà d'Ermessenda], Guifred "presul" o prelat (de seu innominada), Guadall de Barcelona i d'Amell d'Albí, evidentment posades en dates ben diverses—, ço que fa que no ajudi a esclarir res sobre la data, i que, per si això encara fos poc, al document de 5 de novembre de 1029, a més dels tres bisbes esmentats, es troba

37. La seva opinió consta almenys en dos llocs: en l'exemplar del *Diplomatari* de Junyent, p. 155, custodiat a la biblioteca de l'Arxiu Episcopal de Vic, posa a llapis uns parèntesis a la data editada i afegeix la nova de 5.11.1029; i al *Diplomatari*, editat per ell, núm. 879, p. 204, argumenta la data proposada, amb una argumentació, bestreta de Junyent, a la qual ens referirem aviat, a la vegada que deixa constància escrita que "la relació entre els dos documents ja fou establerta per Junyent, però aquest autor havia datat l'esmentat document al 7 d'octubre de 1030 en la primera versió de l'obra, mecanografiada, l'any 1948. En l'edició de 1992 es corregí la data, d'acord amb el text establert i amb la nova cronologia del regnat del rei Robert proposada per A.M. Mundó, però es deixà, per error, la data del 7 d'octubre de 1030 en el comentari del document present, de manera que aquest també continuà encapçalat amb la data errònia de 1030".

38. *Diplomatari*, p. 155, el creu fruit del concili de 1030, perquè el creu en connexió amb un document de 7.10.1030 que edita en el mateix *diplomatar*: la "coincidència dels tres mateixos bisbes de l'acta del concili amb la de llurs signatures l'octubre de 1030 inclina a creure que cal posar vers aquesta data la reunió ausonesa registrada en el L.A. de la Seu de B...".

39. Segons l'observació de quan Guadall i Amell estigueren "en nostra terra amb motiu de la consagració de Ripoll". M. T., *Un concili*, indica que li proporcionà el text "el laboriós oficial d'arxiu de la Catedral de Barcelona", amb referència clara a mossèn Josep Mas.

40. A *L'abat*, p. 136, s'inclina sense massa convenciment per 1032, per raó dels assistents.

la signatura dels bisbes Pere de Girona i Guifré de Besalú, com remarca el mateix Ordeig, els quals, si haguessin estat presents a l'assemblea, ben segur que haurien firmat al costat dels seus companys. Ço que permet donar la volta al susdit argument i suggerir que la presència d'aquells tres bisbes a l'assemblea de Vic va permetre que el company de Vic els demanés la seva adhesió al document de 1029, un cop aquest ja feia un temps —uns mesos o més— que havia estat redactat. També ens sembla que és estirar massa la corda esperar l'ocasió de la reunió dels bisbes fins que s'esdevingué la consagració de Ripoll a principis de 1032, a continuació de la qual només uns quants prelats es reunien en concili a Vic.

— Mir Geribert fa convinença amb el bisbe Guislabert de Barcelona pel castell de Ribes (606).

— Mir Geribert jura fidelitat al bisbe Guislabert pel castell de Ribes (608). Els dos documents no porten data inclosa en el text, que cal situar en 24 de novembre de 1041.

Aquests dos documents estan relacionats amb un altre en què el bisbe Guislabert concedeix el castell de Ribes a Mir Geribert i que porta la data del 24 de novembre de 1041. Per raó d'il·lació lògica dels esdeveniments, cal situar en primer lloc la convinença subscripta, que dóna pas, segonament, a la concessió del castell i, a l'últim, al jurament de fidelitat. Res no obsta, ans cau pel propi pes, que els tres documents fossin redactats el mateix dia. A aquesta conclusió havíem ja arribat amb anterioritat en un altre estudi nostre.⁴¹

— Guislabert, bisbe de Barcelona, demana a l'arquebisbe de Narbona, Guifred, i al concili que aquest presideix, que si Umbert Odó abans de la festa de Tots Sants no retorna les quatre esglésies que ell havia donat a la Canònica, sigui anatematitzat (635). Sense data. Datable el 1042.

Vegem què es pot esbrinar sobre la possible data, oblidada del tot en el document, a través dels actors, el sínode i les esglésies que són objecte de reclamació.

41. BAUCELLS, *El Garraf*, p. 44, núm. 1. Com a antecedent dels fets, el 27 de desembre de 1039 (núm. 583), Folc Geribert havia reconegut que el seu pare Geribert, difunt, havia fet en vida una gran injustícia pel castell. Text en el qual vora el principal actor, Folc, signa Mir (o Miró), com a coautor o reconeixedor. Ja ho avalava, també, el bisbe Guislabert.

Per part dels actors, el panorama queda delimitat en el temps, encara que dins un període massa extens que no permet resoldre la qüestió: el bisbe de Barcelona actua de 1035 a 1061, i l'arquebisbe de Narbona ho fa de 1016 a 1077. Deixar-ho per a tot el període episcopal seria anar per la directa sense embuts.

El recurs a datar en ocasió del concili n'aparta tots aquells en què va assistir-hi el bisbe personalment, atès que en el nostre assumpte ell actua per carta i n'era absent. Quant als concilis celebrats que no acostumaven a adoptar resolucions noves i importants s'esmenten els de 1043 i 1054, però se'n feren d'altres dels quals no es coneix la data ni una llista dels celebrats, tant en l'àmbit metropolità com en el diocesà.

Ens queda la tercera via, la del nombre quatre referit a les esglésies objecte de reclamació d'alguns dels seus drets. Evidentment, la balança cau pel cantó d'aquelles que per aquells anys es troben immerses en afers semblants: Llinars, Sanata, Collsabadell i Vullpelleres, que són precisament les quatre sobre les quals Umbert Odó, el reclamat, havia reconegut lligams, ja que apareix en el document del conveni assolit pel bisbe amb la vescomtessa Guisla l'11 de desembre de 1041 (611). Per tant, atesa l'energia demostrada per Guislabert per deixar ben clars i nets els drets de la seva església en aquells anys, i d'acord amb el termini fins a Tots Sants, que pressuposa un concili pel novembre, tot apunta cap a l'any 1042.

— Testament sacramental de Bonadona (832). Sense data. Datable entre febrer i juliol de 1053.

Tanmateix, conté la referència cronològica del mes i l'any del rei, que reduït és el febrer de 1053, quan Bonadona va dictar la seva darrera voluntat i va morir. Hem marcat els sis mesos, l'espai de temps màxim que establia la normativa legal per fer la declaració oficial del testament.

— El bisbe Berenguer dona a la Canònica unes cases que posseeix a Sant Miquel de Barcelona (1192). Document mancat de data i de les preceptives signatures dels testimonis i del notari. En definitiva, un apunt desproveït de valor legal. El situem entre 1062 i 1069.

L'única referència vàlida, cronològicament parlant, l'ofereix el bisbe actor, Berenguer. El pontificat de Berenguer cau entre Guislabert, que morí el 5 de desembre 1061, i Umbert, a qui trobem actuant pel novembre de 1069.⁴²

⁴². Aquest bisbe Berenguer és distint del de l'homònim successor Berenguer Folc, qui certament fou alhora abat de Sant Cugat i bisbe de Barcelona els anys 1091-1104.

— El bisbe Umbert i Pere Mir de Banyeres fan un conveni sobre els castells de Banyeres i la Granada (1342). Text incomplet, ja que li manca la data i les signatures dels testimonis i del notari. El situem entre 1076 i 1078.

Després d'un estudi dels dos principals actors, el bisbe Umbert i Pere Mir, s'arriba a una aproximació. El període del bisbe es restringeix als anys 1069 a 1085. Segons el que es dedueix de l'estudi de Pere Mir, aprofundit per Urpí i Resina,⁴³ l'espai temporal s'escurça a 1076-1078, ja que té lloc entre l'actuació de Pere Mir el 1076 i el 1078 en què apareix ja casat amb Guisla; circumstància que, segons ells, hauria propiciat que ella intervingués també en el pacte.

— Testament del bisbe Umbert (1460). Document sense data —per descuït original o del copista, ja que només es conserva a LA—, malgrat que el notari escrigui *die et anno quo supra*. De 1069 a 1085.

Revisats els índexs i oportuns documents del mateix diplomatarí i d'altres reculls publicats, ni pels molts noms de família i d'amistats que se citen, ni pels béns esmentats, no he reeixit a poder delimitar més el moment en què fou redactat el testament. Tampoc no han esbrinat res els que han estudiat l'episcopologi barceloní. Restava sols assenyalar els anys entre l'inici i el final del seu pontificat. Pot acostar-se cap al final, seguint un costum ben estès, que per diverses raons té excepcions.

— Pere Arnau, prevere, confessa la seva responsabilitat sobre un sagrer i una vinya, a Vilapicina (1482). Text que no presenta ni data ni signatures ni notari, a l'estil d'una nota provisional o esborrany. El deixem en 1087.

El text ofereix tres elements possibles: declarant, nebot i béns. El declarant ratifica un acte anterior que havia suscitat reticències

Al bisbe Berenguer ha de correspondre necessàriament el doc. 623 editat per Rius, amb la data "III° idus augusti, anno I^o regnante Philipo rege", és a dir amb qualsevol cronologia, el 10 d'agost de 1060, si bé s'ha de comprovar amb l'original i puntuar bé les frases en llatí, ja que tal com Rius va editar-les identifiquen en una mateixa persona el bisbe i l'abat, unió de càrrecs que només va donar-se en Folc entre els que ostentaren el patronímic Berenguer, ja que no es coneix cap altre abat de nom Berenguer a la segona meitat del segle XI. El pontificat de Berenguer Folc, bisbe i abat, és entre els anys 31 i 44 del regnat de Felip.

43. ROSA M. URPI I CASALS, i J. A. RESINA NAVAS, *El castell i terme de Banyeres del Penedès. Dels seus orígens al segle XIV*, p. 247 i 309.

al seu nebot Ramon Isarn. L'acte anterior és de 4 de març de 1087. El lligam entre ells és ben notori en utilitzar ambdós l'expressió composta <sacrarium i una vinya>. També en el primer, el declarant va deixar de banda el seu nebot, i com que aquest dissentia, va creure oportú o millor encara, necessari, fer un nou document amb inclusió del nebot, que així deixaria de protestar. L'espai temporal entre els dos textos, ben segur que va ser curt.

— El comte Berenguer retorna a la Canònica unes vinyes de Montjuïc que retenia injustament (1543). Document indatat, per bé que inclou referències cronològiques incompletes que l'enquadren en 1091.

La data, més ben dit notícia cronològica de fets successius exposats al text, permet situar-lo correctament. S'hi refereix que el comte Berenguer, el 1090, s'apoderà d'unies vinyes de la Canònica i que, davant una reclamació del Capítol, mostrà la seva indignació; que un cop apaivagada la indignació, davant les pressions dels magnats, el comte acceptà de resoldre-ho; que per això es presentà al Capítol i les cedí el 13 d'agost següent, quan es demostrà que el terreny pertanyia a Sant Miquel i que aquesta església estava subjecta a la Canònica; això no obstant, l'any següent, arrossegat per necessitats peremptòries, s'apoderà novament de les vinyes, les quals, finalment, retornava.

Berenguer, comte, és Berenguer Ramon II, anomenat el Fratricida, perquè se li va atribuir l'assassinat del seu germà, el comte Ramon Berenguer, dit Cap d'Estopa, el 1082.

— Disposicions adoptades en el concili presidit per Gualter, cardenal de Santo Albano, sobre afers de l'Església (1558). Mera nota documental, sense data i d'altres cauteles jurídiques. El situem l'any 1092.

Fa referència, sens dubte, al concili narbonense presidit en nom del papa pel legat pontifici Gualter, cardenal de Sant'Albano, que va tenir lloc a la ciutat provençal de Sant Gil un dia de Quaresma de l'any 1092.⁴⁴

44. Entre altres assumptes, a més del de Barcelona, el concili va resoldre definitivament la qüestió de l'arquebisbat de Tarragona, pel qual, des d'aquell moment, el bisbe de Vic Sunifred de Lluçà restava en omnímoda i pacífica possessió de l'arquebisbat de Tarragona, restaurat de dret feia un any per obra d'aquest prelat i del mateix papa Urbà II. Aquest fet va propiciar que el legat pontifici tot seguit viatgés a Tarragona a fi de posar en marxa definitivament la restauració de la Seu primada tarragonina. Tema que exposa llargament FLÓREZ, *España Sagrada*, vol. 28, dedicat a la història de la Seu de Vic, p. 168-169 i ap. 18, p. 295-297.

— *Testament sacramental de Duran Blandric (1677). Document sense data ni signatures. El situem al segle xi, amb les especificacions següents.*

Revisant el corpus del present fons, i atès que en el testament es fa esment a les normes del jutge Bermon i a les lleis gòtiques, es descobreix que el mateix jutge actuava el 13 de desembre de 1077 en la publicació sacramental del testament de Folc Ermengol (1322) i també el 18 de gener de 1082 en un acte postjudicial (1394). Tenim també que el nom del testador, corresponent a una persona relacionada amb l'entorn comtal, actua entre 1034 i 1082. Emperò, atès que es designa amb el mateix nom i cognom tres generacions: pare, fill (el d'aquest testament) i nét, no es pot identificar sovint quin d'ells és l'actor en cada cas, tret que s'aclareixi en un estudi a part. Així mateix, entre les persones citades, trobem que Ramon Udaldard és vivent en 1084 (1438), i Fels, el 1074 (1265). L'ubiquem al segle xi, tot i que es pot indicar la probabilitat que el testament fos redactat vers l'any 1080.

— *Roland i Sicarda donen a Déu un alou a Vilapicina i béns a Sant Esteve de la Vilanova perquè el seu fill Guillem sigui clerge (1678). Document inacabat, també mancat de data i signatures. És un trasllat del segle xii, en què tampoc consten. El considerem del segle xi.*

No ofereix altres pistes que les indicades i, per tant, també podria situar-se a inicis del xii. No hem trobat altres notícies relacionades amb els pares i el fill.

— *Relació incompleta dels alous que foren del vescomte Bardina i que passaren al canonge Domnuç Bernat (1679). Document truncat, que no té data. El situem a l'onzena centúria, potser a mitjan segle.*

Com que s'esmenta un alou propi de Domnuç Credoindeum i que un personatge amb el mateix nom i cognom actua de testimoni en un acte de 31 de març de 1063 (1045) i que també se'l troba en 1058 fent de testimoni,⁴⁵ i que Bernat Gaufred de Pals actuava pels mateixos anys,⁴⁶ la data del document, doncs, ha de ser al voltant de 1058. En canvi, pel títol de vescomte que s'aplica a

45. G. FELIU i altres, *Els pergamins*, n. 506.

46. El 1056 com a testimoni en un afer comtal, i el 1058 venent el castell de Fals als comtes, G. FELIU i altres, *Els pergamins*, n. 479 i 631, respectivament.

l'anterior amo Bardina, pot identificar-se amb el vescomte de Berga amb el mateix nom, que actuava encara el 1016⁴⁷ i ja difunt el 1019.⁴⁸

— Testament d'Andria (1680). Document truncat al mig de la relació dels béns destinats. El deixem com del segle xi, amb indicis de poder-lo situar a la primera meitat.

A la vista que el nom del testador no apareix en cap altre document de la sèrie, dos noms més, citats en el text, permeten una aproximació. D'una banda, la filla, Arsenda, possessora de vinya al Penedès, pot identificar-se amb la que és esmentada com a propietària de vinyes a Sant Martí (del Penedès) l'any 1032 (doc. 482). I de l'altra, el personatge Mir Llopsanç, amo de vinyes a Avinyó en ambdós textos, féu testament el 1054 (doc. 850).

— Capbreu de béns situats a Barcelona i al seu entorn (1710). Document original en pergamí retallat al principi i al final. L'ubiquem entre 1046 i 1076. De l'estudi dels elements que, citats en el text, permeten aclarir la situació, es dedueix, per confluència de dates, que l'esment del bisbe de Vic, de nom Guillem, és molt determinant. Esbrinem aquesta dada: són tres els bisbes de nom Guillem que entren en consideració, el primer actuant, conegut amb aquest nom entre 1046 i 1076, seguit de Guillem Berenguer (1099-1101) i Guillem de Taveret (1195-1233). Anteriorment no en figura cap a l'episcopologi osonenc i amb posterioritat cal arribar-se al 1474. Les altres dades són que se cita Santa Eulàlia del Camp com a mestressa d'una vinya, a l'església de la qual el 1155 va fundar-se una canònica agustiniana coneguda amb el mateix apel·latiu, canvi que acostumava a tenir-se en compte; s'esmenta el cabiscol de Barcelona Ató com a antic possessor de béns, sabent que ell va actuar entre 1005 i 1015⁴⁹ i que ja era difunt en 1044,⁵⁰ també uns drets que ell, juntament amb els seus fills, va actuar entre 1005 i 1015⁵¹ i ja difunt en 1044,⁵² uns drets que ell i els seus fills hi tenien,

47. BARAUT, "Els documents, dels anys 1010-1035, de l'Arxiu Capitular de la Seu d'Urgell", a *Urgellia* IV, 1981, doc. núm. 341.

48. RIUS, *Cartulario de "Sant Cugat" del Vallès*, vol. II, Barcelona 1946, doc. núm. 476, en un acte conjunt de la viuda Adelaida i dels fills, en un ambient no gaire posterior a la seva defunció. Se l'anomena com a difunt en un text posterior, exactament el 1027, FELIU, *Els pergamins*, doc. núm. 179.

49. Vegeu els documents núm. 54, 185, 189, 192, 201, 225, 226 i 241.

50. FELIU, *Els pergamins*, núm. 318.

51. Vegeu els documents núm. 54, 185, 189, 192, 201, 225, 226 i 241.

52. FELIU, *Els pergamins*, núm. 318.

documentats entre 1012 i 1020;⁵³ uns drets sobre béns que tingué Ermemir de Rosdor, un topònim gens corrent, els fills del qual, ja mort ell, actuaven el 1050,⁵⁴ i amb dates similars altres individus citats al text. Tot ens porta cap a mitjan centúria, quan presidia la seu de Vic el bisbe Guillem (1046-1076).

—Sense any o sense any del regnat

També és aclaridor el títol posat a aquesta subsèrie, a causa de la manca de l'any o de l'absència de l'any del monarca en la datació, defecte que no permet acabar d'esbrinar l'any de redacció. A les observacions que oferim tot seguit procurarem aplegar prou dades per abastar un objectiu com més precís millor. L'estudi revela l'existència de quatre casos, cadascun dels quals s'até a una motivació diferent.

Una raó és la impossibilitat de lectura a causa de l'estat de conservació deficient del pergami original: *Facta ista carta vindicione [XVIII kalendas februarii, anno [±4, il·legible] regnante Rotberto rege (265)*. Tota la frase destinada a la datació es troba en mal estat. Després de mirar i remirar amb tota atenció el text ajudats de tota mena de llums, es pot dir que s'endevinen el dia i el mes i que es llegeix el nom del rei Robert, però és completament il·legible la xifra de l'any del regnat. Tot i que, doncs, es podria situar aquest document en l'ampli espai del regnat de Robert, vist que el 24 de juny de 1015 (239) i el 25 de juliol de 1016 (256) mostren un temps d'activitat compradora de l'actor principal, sembla raonable que situem el present text en aquelles mateixes circumstàncies però d'acord amb el mes de gener (1916 o 1917). El situem el 14 de gener de l'any 1016 o 1017.

Una altra raó assenyala un oblit de l'escrivà, evident en un text original que diu: *II idus agusto, anno [±2, en blanc] regnante Raudebertus rege (209)* i resulta obvi que l'escrivà va consignar bé el dia i el nom del rei i que va deixar l'espai en blanc corresponent a l'any del regnat; si ho féu per descuit en el moment o perquè va avançar el redactat que completaria en el seu moment o per alguna altra raó, no canvia gaire la qüestió. Afegim que l'espai deixat en

53. Vegeu doc. núm. 173 i 327.

54. Vegeu doc. núm. 760. També s'indica, en 1049, que havia estat possessor d'uns béns, FELIU, *Els pergamins*, núm. 357, de manera similar a la del nostre document.

blanc per a escriure-hi la xifra o xifres és molt estret, apte com a molt per a dues. També podem dir que l'escrivà redactor (*Borrellus presbiter*), segons el present recull documental, va actuar almenys de l'any mil fins al 1013, en què surt per darrer cop. Límits que hem estimat correctes i aclaridors per a consignar-hi també aquest document: 12 d'agost de 1000 a 1013. Per semblant raó a l'exposada al final del comentari sobre el primer text, que adduïm també més endavant, l'omissió de l'any en tres textos conservats només en còpia als LA: *IIII idus marcii, anno regnante Roberto rege* (1690), *VI kalendas iulii, anno (Domini, esmenat) regnante Rotbertus rex* (1694) i *II kalendas marcias, anno regnante Enrici rege* (995), reflecteixen que a l'original també hi mancava (l'esmena Domini és més pròpia del copista, creiem). El primer text citat té a favor un document similar gairebé en tot, expedit el mateix dia amb un incís afegit i el canvi dels tres testimonis propis, que consigna l'any precís (157), que és 1011, i és el que li hem assignat amb la corresponent cautela gràfica. Deixem l'altre del temps de Robert entre els extrems del seu mandat que li són aplicables: de 997 a 1031. I l'últim text, que esmenta el rei Enric, també s'ha de situar entre 1032 i 1060, anys en què va regnar, indicada gràficament la data.

Una tercera mena d'omissió, més xocant encara, consisteix a passar per alt de consignar-hi tota la part referent al rei en la frase datadora, que es limita a la primera part: *Ahctum est hoc XII kalendas decimbris* (1676). Davant la manca de pistes, el datem el 20 de novembre de finals del segle XI. L'únic indicatiu que podria estimar-se vàlid, el del notari (*Petrus sacerdos*), resol't amb una dicció composta que apareix també a les llistes de testimonis dels anys 1089 i 1100 (però distint a un *Petrus sacerdos* que signa un trasllat fet el 1187 d'un text de 1090 (1517)). Com a hipòtesi, val a situar-lo a la darrereria del segle onzè.

—Resta només el nom del rei

En aquesta subsèrie entren tres escassos textos que només porten el nom del rei, bé per oblit originari, bé per la pèrdua de la part del suport que el contenia.

En un, en suport de pergamí original, la fórmula de datació recull només el nom del rei i oblida consignar el dia, el mes i l'any del regnat, tot i que hi ha l'espai suficient per a fer-ho. La causa, a parer nostre, n'és el descuit de l'escrivà en el moment de tancar el document, que evidentment tenia preparat per endavant tot

esperant fer-ho en el moment oportú, que no va arribar mai. El text diu: *Facta hanc vindicione* [espai en blanc: ±20] *regnante Robertus rex francorum* (474), que mostra l'espai buit per a anotar-hi el dia, el mes i l'any. D'altra banda, ni el nom de la principal actora, Aiga, filla d'un vescomte de nom Isarn, en una venda a Amat d'uns béns situats prop de la llacuna Lantània, no identifica el vescomte i no sembla que fos Isarn de Pallars, ni el nom del notari levita Bonfill, no permeten delimitar prou el període d'anys en què va lliurar-se el document, que, de fet, oscil·la entre 996 a 1031, els anys del regnat de Robert, amb tendència vers el segon.

En dos documents, la manca dels altres elements cronològics és el resultat de la pèrdua del tros del pergami que els oferia. Un diu simplement: [...*regn*]ante Roberto rege, que és una venda de vinya a Caselles en un exemplar original (475), arribat en precàries condicions i fragmentàriament, cosa que no deixa altre recurs que situar-lo entre les dates extremes del regnat de Robert, de 996 a 1031. I l'altre reporta: *Actum est hoc VIII* [...] *regni Henrici regis* (1701). L'espai assenyalat amb puntets entre claudàtors assenyalava que la zona del cantó esquerre del pergami on era escrita, inclosa la secció central de la fórmula de datació, ha desaparegut fa temps a causa del mal estat de conservació. En el que queda, es troba la resta de la fórmula, reduïda a la xifra *VIII*, que per ella sola només indica que es tracta de la tercera part del mes, la precedent a *kalendas*, sense dir de quin, i al nom del rei Enric. Tanmateix, en aquest diplomatarí tenim un altre document que disposa dels mateixos actors, notari i testimonis, i que també és datat el dia *VIII*, i que en haver-se conservat sencer permet llegir-hi: *Actum est hoc VIII kalendas febroarii, anno XXI regni Henrici regis* (787), la qual cosa ens suggereix que cal atribuir al pergami mig malmès la mateixa data de 24 de gener de 1052. Aquestes coincidències entre els dos no es tornen a donar en un altre document del 1054 on es repeteixen només dos dels testimonis ni en els d'altres anys en què es documenta l'activitat del matrimoni protagonista.⁵⁵ Recull el text de datació parcial que Bernat Bernat i Ermengarda venen a Geribert dues peces de terra a Vilapicina (1701). El situem, doncs, el 24 de gener de 1052.

55. A més del precitat doc. 787, n'hi ha sis més (744, 745, 785, 804, 810 i 831) que ho demostren i que van de 1048 a 1054.

—Sense el dia

La mancança pertoca a l'expressió del dia, resolta llavors amb la partió del mes i la xifra adjunta si calia, un o dos elements que es deixaren de banda en sis ocasions; curiosament, totes del temps de Robert. Hi descobrim tres modalitats, les mateixes anotades a les subsèries anteriors.

Una primera modalitat és deguda a l'estat lamentable del document original en pergamí, que no permet la lectura en la secció cronològica: *Facta ista vindicione* [± 10 espais] *februarii, ano XXXI regnante Roberto rege* (406). L'espai, del tot il·legible, és apte per a diverses xifres, i el nom del mes i els anys del regnat són una conjectura ben fonamentada en les traces visibles amb llum especial. Donant per bona la indicació de mes i any, el dia pot variar entre gener i febrer de l'any 1027.

La segona modalitat recull el costum, infreqüent, de deixar l'espai corresponent al dia en blanc. Es troba en original i còpia: *Facta donacione* [± 10 espais en blanc] *marcii, anno XV regnante Roberto rege* (159). I el notari és el mateix del del document anterior. Sembla clar que es tracta d'un oblit consumat després de redactat el document, perquè el tenia tot a punt i dubtava del dia exacte del mes que es validaria. El deixem com de febrer-març de l'any 1011. A la còpia dels LA, en coincidir l'espai en blanc amb el final de la ratlla, que acaba un xic més curta que l'anterior —dos espais—, no sembla que ho tinguessin en compte. Un segon cas és: *Facta vindicione XIII* [± 4 espais en blanc] *februarii anno VIIXX regnante Rodberto rege* (360). Aquí la xifra només és aplicable a calendes, que seria 19 de gener de 1023, tal com hem fet al recull amb el pertinent advertiment gràfic. A diferència de l'original, a la còpia la xifra i el nom del mes van seguits, com si fos així en aquell. Per la raó suara exposada, considerem de la mateixa modalitat un text conservat sols en una còpia dels LA: *Facta donacione marcii, an XV regnante Roberto rege* (158). Va saltar-se l'escrivà la partió i la xifra si n'hi havia, per causa potser del ritme expeditiu, que s'endevina en l'expressió *an* en comptes de *anno*. Per tant, queda com a mes de març de l'any 1011.

La tercera modalitat, que pren un caire de fingida normalitat, es troba en dos documents amb una redacció seguida que deixa de banda la consignació del dia. Un document, en còpia de LA, diu: *Facta donacione XIII februarii, anno XIII regnante Robertus rege* (115), i un altre, en pergamí original, anota: *Facta vindicione XVII madii,*

annos XXIII recnantem Roberto rex (314). La manera de dir, contemplada amb ulls que tenen present el formulari de la datació romana, la usual, passa de la partió. És ben cert que a causa de l'alta xifra només pot pensar-se en calendes, que donaria 20 de gener i 15 d'abril, respectivament, però no es pot excloure, atès que en el segon tenim al davant un original, que els juristes s'haguessin avançat en el temps i ho diguessin a la moderna. Ho hem resolt a l'estil salomònic; el primer, perquè és còpia que permet el dubte sobre la redacció original, el situem a finals de mes, i el segon, un original, el considerem d'estil modern, indicant gràficament en ambdós casos la presència d'anomalia.

—Sense el mes

El nom del mes és l'únic element cronològic que no surt en dues ocasions, ambdues en el període del rei Robert.

En una ocasió la mancança es descobreix en un text original en pergami i diu la frase cronològica: *Facta exvacuatione vel securitate V kalendas, anno XIII regnante Roberto rege (150)*, que se salta el nom del mes i no deixa cap rastre; cal pensar, doncs, en un simple oblit del notari. És datable a final d'un mes dels anys 1009 i 1010, de 24 de juny a 23 de juny següent. En l'altra ocasió, la qüestió admet dues possibilitats en trobar-nos davant una còpia a LA: *Facta ista donatione II idus, annos XXVIII regnante Raudebertus rege (392)*, en la qual no apareix el nom del mes ni res que hi faci referència, a causa ja d'un simple oblit com en l'exemple anterior, ja al fet que a l'original s'hagués deixat l'espai en blanc, com hem vist que passava de vegades. L'any hipotètic va de 24 de juny de 1024 a 23 de juny de 1025. A efectes pràctics, tant aquest cas com altres que sortiran més endavant, els resollem assenyalant els dos anys sencers, ço que simplifica l'aspecte òptic que influeix en el lector —com hem escrit bastant abans.

—Sense el dia i el mes

El títol donat a la present subsèrie es fixa en les mancances del doble element del dia i l'únic del mes; compten, això sí, amb l'element de l'any complet. És present en set documents.

Podem assenyalat tres menes d'omissions, des del punt de vista de com va grafiar-se el text original. Una omisió pren l'aire de normalitat, com si res no hi manqués i el text flueix seguit, una

altra és deguda al fet que no s'ha acabat el text, i una tercera té la causa en un oblit.

Primera modalitat. De la mancança en to de normalitat, en tenim dos casos. Un diu: *Facta vindicione XV regnante Radberto rege (171)*. L'omissió no té una sola resposta sinó dues: la xifra pressuposa el mot any, que és la solució hipotètica que hem adoptat i aleshores li assignem els anys 1010 i 1011 entre el 24 de juny i el 23 respectius, o bé la xifra estaria relacionada amb la partió (calendes, pel nombre de dies) i el mes; llavors no s'especifica l'any i podria ser de 996 a 1031, anys del regnat del monarca Robert. Estem davant un exemplar original sobre pergami. I l'altre escriu: *Facta ista donacio anno XXX^{mo} II regnante Roberto rege (423)*. Ni la floritura de les lletres volades no salva el buit d'haver-se deixat el dia i el mes. Cal situar aquest text entre els dies de Sant Joan de 1026 a 1027.

Segona modalitat. La raó de la mancança és que no s'acaba el document i és present en dos exemples que comencen amb la referència cronològica, a causa de la tipologia documental: *Anno XVIII regnante Enrici regis (757)*, una fórmula escrita al principi del document, que resta truncat poc després d'haver-se iniciat i, per tant, no va tenir efectes legals. S'ha de datar, doncs, de 24 de juny de 1048 a 23 de juny de 1049. I: *Notum sit omnibus hominibus quod, anno X regnante Philippo rege, sic inquisivit (1202)*. Frase consignada al principi del text i que no conté al final, després del cos del contingut, les frases usuals en els escatocols, a l'estil d'un apunt o esborrany, com hem vist en altres ocasions. Aniria de juny a juny dels anys 1069 i 1070. Hi ha original i còpia als LA.

Tercera modalitat. És patent a l'original gràcies a l'espai deixat en blanc, que no admet dubte sobre el seu origen: un mer oblit, conseqüent, a parer nostre, a haver acabat el redactat del document i no saber en aquell moment la data que es tancaria l'acord i, per tant, deixa l'espai corresponent al dia —dia i mes en el formulari—, sense que ho esmenessin posteriorment per salvar el buit. En tenim dos exemples: *Facta ista vindicione [±10 espais], anno XXXIII regnante Roberto rege (442)*. El deixem en el marge dels anys 1028 i 1029 del nostre còmput modern, sabent que anaven de Sant Joan a la vigília de Sant Joan. I: *Facta ista carta vindicionis [±17 espais anno] XXX° regni Henrici regis (1010)*. El buit del document original només permet situar-lo entre el 24 de juny i el 4 d'agost del mateix any 30 i darrer del regnat, és a dir, el 1060, entre el dia de canvi

d'any comptable i el de l'òbit. Una solució tècnicament correcta i única.

Ara bé, aquest descobriment n'ha portat a un altre, com hem vist ja: els copistes dels LA no advertien aquesta mena d'anomalia. És evident això en els casos dels quals s'ha conservat l'original (254), i és aplicable —creiem— als altres en què l'original s'ha perdut. Tanmateix, a efectes pràctics el resultat és el mateix, manquen el dia i el mes. *Actum est hoc anno XVII regni regis Philippi* (1324). El col·loquem entre 1076 i 1077, sense precisar que la normativa estricta el posaria de 24 de juny a 23 de juny següent.

Hi podríem afegir un altre exemple, que encaixa també amb altres modalitats, per bé que a efectes pràctics l'omissió comesa abasti el dia i el mes. En el testament de Berenguer Isarn, senyor d'Àger (1716), l'escrivà va saltar-se la data de redacció del document, és a dir, el jorn que va publicar-se, no sense haver indicat abans el dia de la defunció del testador i d'haver afirmat que ho escriví el dia indicat abans (*scripsit et sub sss die et anno quo supra*). A l'indret usual en aquesta tipologia de document, es fa saber que l'actor un dia, al mateix castell d'Àger on residia, ja malalt, va caure per les escales que el portaven a l'habitació de dormir i després d'enormes patiments va morir el 5 de març de 1093. Als pocs dies o mesos, abans d'acabar-se'n el sisè, com marcava la llei, va redactar-se el document. Correspon, doncs, entre març i setembre de l'any 1093. En les notes sobre Àger que hem pogut llegir, no es troba res sobre el nostre personatge i el seu temps, que devien gaudir d'una relativa tranquil·litat arran de l'expulsió definitiva dels àrabs per obra del conegut Arnau Mir de Tost aconseguida uns anys abans. Sí que és coneguda l'activitat de l'abat Pere —denominat Pere Guillem en altres documents— en aquells anys, que va avalar la publicació.⁵⁶

—Sense el nom del rei

La mancança d'ordre cronològic de l'exemple posat en la present subsèrie ateny el nom del monarca, un dels elements

56. A l'abaciologi publicat a *Catalunya romànica*, vol. XVII (Enciclopèdia Catalana, Barcelona 1994), p. 112, se'l situa de 1091 a 1110, en perfecta concordança amb la data continguda en el text. Un altre abat amb el mateix nom, documentat el 1257, no hi té res a veure.

indispensables de datació. La seva falta ha provocat hipòtesis diverses, més encara perquè es dóna un contrasentit entre la suposada data del document i un esment de l'estat civil dels dos actors principals, els comtes de Barcelona. Procurarem, no sense armar-nos de paciència i de voluntat indagadora, dilucidar aquest embull històric.

La transcendència del document radica en els seus principals actors, els comtes Ramon Berenguer i Almodis. És un document de donació de la quadra d'Arboçar, atorgada per ells dos a Ferriol i la seva esposa Bonadona, on la frase de datació remarca que es féu VIII kalendas septembris, anno V regnante Henrici rege (525). Com és, doncs, que el situem aquí si porta el nom del monarca? pot preguntar-se amb encert i perplexitat alhora el lector. En realitat, pel que diem tot seguit, el text originari no en porta, de nom de rei i, per tant, entra de ple en la present subsèrie.

Aquest document és prou conegut i ha obligat, des de fa més de cent anys, a cercar una explicació que en relacioni la datació amb una dada que conté. Ha estat editat almenys tres vegades abans de l'actual, sempre amb precaució. De bon principi era conegut només per còpies del segle XIII. A partir d'ara, en canvi, es disposa de dues còpies del segle XII i, a més, d'un suposat "original".

La qüestió va plantejar-se arran de la crítica interna del document, que no s'adeia gens ni mica amb l'any indicat a la datació. Entre aquesta i una referència inclosa en el text es produeix un xoc o incongruència històrica, que va alertar els investigadors. Per la data escripturada, el document seria de l'any 1035, mentre que l'esment al principal actor, el comte Ramon Berenguer i a la seva esposa Adalmus, en estat matrimonial, pressuposa que ja s'havia efectuat l'enllaç entre ells dos, cosa que no va esdevenir-se abans del 1053.⁵⁷ Per resoldre la incongruència, Morera, que va ser el primer a remarcar-la, va inclinar-se per admetre un primer enllaç o vida conjugal d'ells dos en l'expressada data, abans

57. P. DE BOFARULL Y MASCARÓ, *Los Condes de Barcelona vindicados, y cronología y genealogía de los reyes de España considerados como soberanos independientes de la Marca*, tom 2, Barcelona 1836, p. 34-36, a continuació d'algunes reflexions sobre els documents oportuns, sentència, a la p. 36, "que no pudo verificarse aquel (matrimonio) sino a principios del año 1053". Data que ha passat de ple a la historiografia catalana.

del casament del comte amb Isabel.⁵⁸ Després, Pons també va veure el problema i va intentar resoldre'l, sens dubte, per bé que en la publicació es limiti a no donar any al document, malgrat que el text en porta.⁵⁹ La tercera opinió és de Font i Rius, davant la pista oberta per Morera citada expressament, que creu que la data de 1035 és deguda a un error de l'escrivà primer o del copista, i que va servir de pauta a les còpies posteriors conservades, que

58. E. MORERA LLAURADÓ, *Tarragona cristiana*, vol. I, Tarragona 1897, reedició de 1981, expressa la seva opinió tant a l'indret on tracta de l'assumpte com a la pàgina on publica la reproducció parcial del document, presentat com a segon en un comentari sobre un document de 1038 relatiu a Forés —el citem també a la nota 62— que recull idèntica circumstància familiar del comte. A la p. 335 escriu que el document de 1038 “ofrece notoria dificultad, bien en la fecha, bien en el nombre de la condesa que lo otorga: ésta es la llamada Almodis, y sabido es que dicha señora no casó con Ramón Berenguer I hasta el año 1053, después de (p. 336) su primer matrimonio con Isabel celebrado en noviembre de 1039 y fallecida en 1050”, ho diu basant-se en Bofarull, i prossegueix: “Siendo el documento de que se trata extendido en “III de las idus de febrero del año VII del reinado de Enrique, que, según se ha manifestado, corresponde al 1038, no cabe interponer dentro de dicho año no solo a la condesa Almodis, sino siquiera a la primera mujer Isabel, con la que todavía no se había enlazado”. I acaba aquesta exposició amb la següent reflexió: “Ahora bien: ¿no vivió el conde de Barcelona unido con Almodis antes de su matrimonio con Isabel, reparando la falta a la muerte de ésta, por medio de un segundo enlace con aquélla?”. I per a refermar més aquesta hipòtesi, afegeix: “Así parece deducirse del documento mencionado y de algun otro de fecha análoga, faltando todavía datos mayores para averiguar lo que pudo ocurrir acerca del particular”, i, a la nota 2, cita com a prova el nostre document, tret del cartulari de Poblet, que copia parcialment a l'apèndix 7bis, remarcant ara “en donde se ve que Almodis figura como mujer del conde Ramón Berenguer I en el año 1036, tres años antes de casarse con Isabel”. I al regest que encapçala els dos documents citats, a l'apèndix 7 i 7 bis per modum unius, p. V-VI, insisteix en el seu raonament en dir que ambdós “documentos (que) justifican la existencia de la condesa Almodis en 1038 y 1036, antes del casamiento del conde con Isabel”. Reprodueix fragmentàriament el nostre document, a p. VI, amb la datació de “Quod est actum VIII kal. septemb. anno V regnante rege Enrico”, del qual ofereix sols la part més substancial, d'acord amb el seu propòsit d'actuar així en alguns documents, exposat a l'inici de l'apèndix, a fi de no allargar massa l'obra.

59. Ben segur que aquest fet reflecteix les circumstàncies de plena guerra civil en què el seu treball va veure la llum i de les tensions que es donarien a l'entorn de la publicació i de les persones interessades en l'edició fins al punt que el nom del transcriptor només és citat al final de les breus paraules introductòries, quan el llibre conté sols el text dels documents i els índexs, efectuats per una altra persona, com es diu a l'indret pertinent. [J. PONS I MARQUÈS], *Cartulari de Poblet. Edició*, Institut d'Estudis Catalans, Barcelona 1938. El nostre text és el document 282, p. 171-172, precedit d'un breu regest acabat així “(agost 25.)” i a l'índex especial de documents, p. 237, està col·locat a la llista dels documents “sense data”. Evidentment, té data, que és a la p. 172 i diu “VIII. kalendas septembris, anno Vº regnante regi Enricii”. Fet que evidencia que el transcriptor tenia quelcom a dir sobre l'any i que, per la raó que sigui, no figura al llibre editat.

podria ser 1053.⁶⁰ El quart parer l'aporta Altisent, el qual opta per datar-lo en 1055, per tal de fer concordar les dates amb l'esdeveniment prou segur del matrimoni comtal entre ells dos.⁶¹ Aquest problema, el de l'activitat del citat matrimoni com a tal en dates avançades a la del casament conegut, és present també en alguns documents con-servats al Cartulari de Santes Creus, comentat pel

60. *Cartas de población y franquicia de Cataluña. I. Textos*, Barcelona-Madrid, 2 vols. 1969. Publica el text al doc. 17 p. 32-33, amb la reducció cronològica així: "1035(?)a/ agosto, 25", corresponent (p. 33) a "VIII kalendas septembris, anno Vo regnante regi Enricii" i el comentari a l'esmentada nota (p. 33) de "La fecha apuntada aquí es la reducción puntual de la datación del documento en la versión conocida; pero su admisión resulta imposible por cuanto la unión matrimonial de Ramón Berenguer con Almodis —otorgantes de la carta— no se efectuó hasta 1053. Esta anomalía fue ya observada por Morera, "Tarragona Cristiana", I, 336, nota 2, sin que propusiera solución alguna a la misma. Posiblemente se padecería error por alguno de los trasladantes, hasta llegar el texto a su transcripción en el Cartulario. Pero carecemos de toda otra referencia que pudiera orientarnos hacia su verdadera datación", mentre que a la p. 669, a la fitxa sobre Arboçar escriu que "En fecha insegura de su reinado (1035? 1053?), los condes de Barcelona Ramon Berenguer y Almodis, etc.". A l'apartat sobre les fonts, indica que, tant l'original com un trasllat de Pere Aitona s'han perdut, es basa en el "Cartulario de Poblet", f. 185, doc. 282, i indica que l'han publicat Morera —no observa que és només una transcripció parcial— i Pons Marquès.

61. A. ALTISENT, *Diplomatari de Santa Maria de Poblet*, I, 960-1177, Abadia de Poblet - Generalitat de Catalunya, Barcelona 1993, després de no referir-s'hi a l'apartat 2 b/ sobre La datació i l'ordre dels documents, a la p. 15, en la publicació del document núm. 10, el situa al 1055, posant a la datació "anno <XX>V regni regis Enricii", mentre que a la nota sobre aquesta fórmula afirma que la data "literal és inadmissible", per raó del casament comtal efectuat el 1053; afirma que "és impossible, doncs, que el document sigui del 1035, com ja vegeven Morera i Font", i sustenta la hipòtesi de Font, en deixar escrit que la seva proposta "es fonamenta en la possibilitat que l'escrivà de l'original o el primer copista oblidés les XX".

62. Ja hem vist la seva postura (cf. la nota 58) exposada per ell en estudiar el document de Forés, datat el 1038 (*Tarragona Cristiana*, I, p. 335-336, i apèndix 7 i 7bis, p. V-VI), que va contribuir a donar validesa a la data i a llançar la idea d'una convivència de Ramon Berenguer i Almodis ja el 1036. Ell se serví del "Cartulari de Santes Creus", núm. 10, doc. XX, foli 161, per a la transcripció, publicada bastant extensament a l'apèndix 7 —que va amb el 7bis, ja esmentat—, a la p. V-VI, a través d'un trasllat de 1208, que porta la data "III idus januarii, anno VII reinante Ayenrico rege". Aquest cartulari es guarda a la Biblioteca Provincial de Tarragona, on té la signatura 168, i es complementa amb pergamins custodiats a l'Archivo Histórico Nacional, de Madrid, informa Udina (F. UDINA MARTORELL, *El "Llibre Blanch" de Santes Creus (Cartulario del siglo XII)*, Barcelona 1947), a la pàgina VII; a més, al núm. 9, p. 11-12, publica el document de l'any 1038, que bestreu del pergami 3 de AHN que és un trasllat de 1208, i no l'acompanya de cap comentari d'ordre cronològic. En canvi, a la secció de l'índex onomàstic i toponímic, a la veu "Almodis comitissa", p. 413, a continuació de posar la qualitat d'esposa del comte anota entre parèntesis els anys 1035-76, amb evident contradicció amb la data esmentada del doc. 9, que és 1038, que ell posa a continuació com el primer que esmenta la comtessa; cosa que fa pensar en un error de transposició de xifres, 1035 en lloc de 1053, que és el correcte (els altres tres documents adjunts a la veu entren dins el període conegut d'activitat d'Almodis comtessa). El nom del rei figura "Aienrico".

mateix Morera,⁶² i a l'Arxiu Comtal de Barcelona, a criteri de Miquel⁶³ i de Feliu i altres.⁶⁴

El document que hem denominat "original", en la redacció i en l'escriptura s'até a totes les aparences d'original. Amb tot, un punt

63. F. MIQUEL ROSELL, *Liber Feudorum Maior. Cartulario real que se conserva en el Archivo de la Corona de Aragón*, vol. I, Barcelona 1945, edita dos exemplars que contenen el problema de presentar com a actors el matrimoni del comte i Almodis en una data impensada. En el primer, o núm. 207, p. 206-207 amb data 31/3/1009, és una donació dels dos esposos a Ramon Folc de Cardona de mig alou a Vallfornés, Tagamanent, que transcriu d'un pergami, el núm. 92 de Ramon Borrell, que l'admet sense cap reticència i el posa al lloc habitual de la data reduïda en la publicació "11 enero 1038". En canvi, en l'altre document, o núm. 257 p. 277-278, amb data 11/1/1038 en nota adjunta a l'edició del document escriu que "no se explica fácilmente el anacronismo de que Almodis, que casó con Ramón Berenguer I en 1053, se la nombre en este documento como consorte suya en 1038"; referint-se a Morera. No especifica res més.

64. G. FELIU i altres autors, *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I*, 3 vol., Fundació Noguera, Barcelona 1999. En aquesta obra es publiquen tres documents —dos ja coneguts per Miquel— que presenten el mateix problema del matrimoni comtal fent actes molt abans del seu enllaç conegut. Un —el 207 de Miquel— és el núm. 95, p. 373-374, datat "II kalendas aprilis anno XIII regnante Roberto rege", que reduït queda 31 de març de 1009, conservat en pergami original (una còpia del s. XIII anotada a LFM és perduda), mereix per part dels nous editors el següent comentari, advertit per mitjà de lletra volada adjunta a la xifra del dia, publicat a la nota 1 (p. 374): "Per les circumstàncies dels personatges, el document no pot ser de temps del rei Robert; Ramon Berenguer i Almodis tampoc podrien aparèixer junts l'any XIII d'Enric I (1044) ni l'any XIII de Felip I (1073), la qual cosa fa pensar que es tracta d'un document fals. Les formes gràfiques situen l'elaboració d'aquest document al segle XII", ells, però el deixen a la data textual "1009 marzo 31" i editen "Adalmur", la forma textual no adaptada com fa Miquel (Adalmu<s>). L'altre document —el 257 de Miquel—, és el núm. 257 (p. 601-603) amb la data "III idus ianuarii, anno VII regnante Aienrico rege", que el daten l'11 de gener de 1038, amb la xifra de l'any anotada entre claudàtors i adjunta a la nota 1 (p. 603) que diu així: "L'any de la data d'aquest document: anno VII regnante Aienriço [sic, al text, Aienrico] rege, no pot correspondre a l'any 1038, és a dir, a 14 anys abans del casament de Ramon Berenguer I i Almodis de la Marca, per tant, si el document no és fals, cal pensar en un error de l'escrivent que s'hauria oblidat d'escriure XX abans de VII, o bé al fet que hauria datat el document pel rei Enric, en lloc de datar-lo pel rei Felip. L'anàlisi paleogràfica de l'escriptura, amb formes cantelludes que apareixen al nord de França i Normandia a finals del segle XI i a Catalunya abans de mitjan segle XII, fa sospitar que ens trobem davant una còpia i que l'error en la data és el resultat d'una equivocació del copista. Tanmateix, aquesta còpia va ser utilitzada en l'elaboració del *Liber Feudorum Maior*", i remetem a Font Rius i recorden que han notat el mateix error en el doc. 276 —el comentem tot seguit—; el document 257 —indiquen a l'apartat de les fonts—, s'ha conservat en una còpia del segle XII i en un trasllat de 1208 guardat aquest a l'AHN, procedent de Santes Creus. I el tercer document, que comporta el mateix problema perquè està entroncat amb el citat en segon lloc o núm. 257, és el núm. 276, p. 625-628, datat "idus ffebruarii anno VIII° Aenrico rege", ço és 13 de febrer de 1040, conservat només en una còpia del segle XVII, i que per contenir a l'interior del text la següent referència històrica: "Et quomodo ego Bernardus Lupi atque Mironus Fogueti accaptavimus hoc de Raymundus comitte et Almodis eius coniux, ita habeatis vos...", els obliga a fer el precitat advertiment gràfic a la xifra de l'any 1040 i a remarcar a la nota 1 (p. 628) que "La data d'aquest document presenta els mateixos problemes que la del document 257, raó per la qual ens ratifiquem en tot el que diem a la nota 1 d'aquell document".

del text ha aixecat una sospita que, a criteri nostre, n'ha desfigurat o atenuat almenys el valor documental, ja tímidament qüestionat, com hem dit suara. La nova via, plena d'enorme suspicàcia, fa planar el dubte, no sobre un punt concret del contingut, ja prou bàsic, sinó sobre la mateixa validesa del document. El punt fosc l'ofereix, ni més ni menys, el nom del monarca referenciat al formulari cronològic, tan important de cara a la validesa jurídica. Aquest espai, en l'"original", és avui pràcticament il·legible i no sembla que el nom del rei fos escrit bé sinó amb cinc gargots o lletres mal fetes, a més que pels indicis d'uns fins replecs de la capa superior del pergami, sembla que fou intencionadament recargolat a base d'una pressió i petita rotació de l'objecte emprat sobre el petit escrit; només, en la frase, la lectura és clara en la primera i darrera paraula de les tres que la formen: *Regnante ... rege*. A l'espai intermedi, assenyalat amb punts suspensius a la transcripció, que té una cabuda per a sis signes, resten una mica visibles sols els dos primers mentre que de la resta en queden uns petits indicis, vistos a la llum negra, que no permeten dissenyar cap lletra amb seguretat; s'hi pot afegir un signe precedent que ben vist creiem que és un punt un xic allargat. Vegem la nostra diguem-ne lectura, que té en compte el tarannà de l'escrient, molt uniforme en l'execució: el signe precedent pot ser un punt allargat; el primer adopta la forma de *r* amb el pal més allargat que en la resta; el segon sembla una *c* amb un traç que la tanca des de la punta superior, travessant una mica la inferior; el tercer té aparença de *L* majúscula però de caixa baixa i dels dos pals corbats, el vertical és convex i l'horitzontal, còncau; el quart s'assembla a una *i*; al cinquè hom s'imagina una espècie de *p* amb el tancament obert i curt, i el sisè i darrer signe sembla una mena de *a*. Amb aquest jeroglífic què es pretenia dir? entre els possibles noms, s'hi podria veure *roberto* amb inicial minúscula, o bé a partir del primer signe amb valor de *e* seria *eienrici* variant la imatge de les darreres lletres, i en queda completament exclòs el nom *filipo* o *filipi* atesa la part llegidora.

D'altra banda, de la comparació segons les susdites edicions, dels diversos elements variables que hi entren, com ho són la frase cronològica, la signatura de la comtessa i el nom del notari, què es dedueix sobre la seva confecció? Respecte a la frase cronològica que refereix el monarca, trobem aquestes variants: l'"original" diu *Regnante ... rege*; a la còpia del 17 de febrer de 1165 el transcriptor anota *regnante henrici rege*; la còpia de Pere d'Aitona (de la fi del segle XII) reporta *Regnante regis enricii*; Morera transcriu *regnante*

rege Enrico, basant-se en el cartulari pobletà; Pons, transcriptor de Poblet, anota regnante regi Enricii; i Font, manllevant la informació del document copiat per Aitona —que ell creu perdut— en la transcripció conservada a BPT —és a dir, Poblet—, llegeix regnante regi Enricii. Com es veu, per comparació amb el document “original”, només s’hi acostava la còpia de 1165 perquè conserva la mateixa disposició de les paraules; mentre que els altres se n’aparten, atès que canvien de lloc el nom propi i el comú, bé que en la terminació es diferencien un xic entre un editor i els altres dos que coincideixen entre ells, malgrat que la d’Aitona segueixi la tradició de la inicial majúscula de Regnante, com en el suposat original. La variant principal exigeix, sembla, una doble font de transmissió, o bé permet pensar que sigui el resultat d’una errada d’un primer copista, o bé que el copista va tirar endavant a l’hora de llegir el text il·legible, mantenint un l’ordre original i alterant-lo l’altre.

Pel que fa a la signatura d’Almodis, ens fixem només en els textos editats en el present diplomatarí i en les dues còpies del text que ens interessa ara. Als textos publicats en el present recull, la signatura d’Almodis acostuma a anar precedida pel signe + (núms. 873, 886), o el nom sol en lletra gran (núm. 914), mentre que en el document d’estudi diu SIGNUM Adalmus comitissa, amb una g de grans dimensions seguida del nom i la condició de comtessa. De les altres còpies del suposat any 1035, Pons, Font i Altisent transcriuen: Sig+num Adalmus comitisse, a partir d’un trasllat de Pere d’Aitona, que s’allunya d’aquell tant per la interposició del signe + com per l’acabament en e del títol comitisse que és amb a en aquell. Així mateix, també es diferencien aquestes tres transcripcions pel fet que a la subscripció notarial ells acaben anno SSS supra (Font adapta + per SSS), mentre que a l’“original” amb lletres ben fetes i molt espaiades hi diu anno SSS quo supra, que li dona sentit ple i no inacabat com els altres.

I sobre el nom del notari, que a l’“original” és Ellemari presbiter, Morera transcriu Enfosari presb., Pons, Font i Altisent Ellemari presbiter. Als altres documents en què intervingué el matrimoni fora d’època, es llegeixen els noms dels notaris Oliba sacerdos (1009),⁶⁵

65. Miquel, doc. núm. 207.

o sacer;⁶⁶ *Suniofret sacer* (1038)⁶⁷ i *Bernardus sacer* (1040),⁶⁸ uns noms ben singulars.⁶⁹

Tot plegat, unit a la incongruència de la datació donada per vàlida i la data del casament, indueix a pensar en una creació posterior i en reforça la hipòtesi, és a dir, que ens trobem davant d'un document fals. Malgrat tot, a la transcripció hem mantingut la data clàssica, exposada pel transcriptor, que en realitat no correspon a l'"original", sinó a les còpies posteriors, a partir de la segona meitat del segle XII, com un nou suport a la data de creació del text per part d'algú que sabia el que feia. Per estendre aquesta deducció als altres documents que cauen en el parany de la data del casament comtal en data tan avançada, caldria revisar més detingudament els documents que els reporten.

Excessos

Anomenen excés allò que als nostres ulls depassa la normativa en ús. A vegades sembla clar que es tracta d'una extralimitació, formal o material, i en altres cal pensar potser en l'ús d'alguna manera de comptar que no ha trobat fins ara una explicació lògica convincent, ni cap text que hi al·ludeixi. Excedeixen, tots els casos, les fórmules ordinàries quant als dos grups diferents que componen la fórmula de datació, una manllevada del sistema de còmput romà; i la segona, relacionada amb els anys dels regnats dels reis francs. Ho englobem en quatre subsèries, tres relatives a la primera secció (excessos en les partions, en el nom de la partió mensual i en el nom del mes) i un a la segona (excessos en els anys dels monarques).

66. Feliu, doc. núm. 95.

67. Miquel, doc. núm. 257, Udina, doc. núm. 9, i Feliu, doc. núm. 257.

68. Feliu, doc. núm. 276.

69. Revisats els índexs, i els documents si és el cas, dels fons LFM, SCreus, StC i Feliu, no se'n troba cap d'igual a "Ellemari presbiter" —com a molt, un "Eldemare presbiter" a StC doc. núm. 383 de l'any 1002—, i de "Suniofret sacer", que no siguin els estudiats abans (LFM 257 i Feliu 257 de l'any 1038); i alguns semblants a "Oliba sacer/sacerdos" —tres a Feliu doc. núm. 71 de l'any 1003 i 95 any 1009, a més del ja citat doc. núm. 247 de 1036—, i bastants a "Bernardus sacer" (LFM doc. núm. 454 any 1178; SCreus doc. núm. 12 a 1067, doc. núm. 17 a 1079; Feliu doc. núm. 182 a 1027, doc. núm. 276 a 1040, doc. núm. 306 a 1043, doc. núm. 583 a 1062, doc. núm. 727 a 1068, doc. núm. 842 a 1071, doc. núm. 852 a 1073; StC doc. núm. 710 a 1083 B. sacerdos, doc. núm. 719 a 1084, doc. núm. 754 a 1094 B. sacri, doc. núm. 756 a 1094, doc. núm. 876 a 1124, doc. núm. 1072 a 1170 B sacerdos, doc. núm. 1174 a 1188 *id.*, doc. núm. 1182 a 1190, doc. núm. 1231 a 1240 Bi. sacerdotis.

—Excés en les partions

De les tres parts d'un mes, van excedir-se en el nombre de calendes i nones, deixant de banda les idus. N'hi ha set casos.

L'error per excés en les calendes té quatre exemples, presentats, però, sota una única particularitat, la d'indicar 19 calendes, que atesa la diversa durada dels mesos, si es realitza la reducció matemàtica, dos assenyalarien el dia 13, que en coincidir amb el jorn de les idus sembla més impropí o més difícil d'oblidar (*XVIII kalendas octobris* de 1021 (338) i *XVIII kalendas decembris* de 1039 (579) que donen 13 de setembre i 13 de novembre respectivament, assenyalat en la transcripció el dia 14 amb l'advertiment gràfic de dubte) i dos també, allargant-ho més encara, referit al dia abans de les idus (*XVIII kalendas novembris* de 1031 (471) i *XVIII kalendas iuni, anno XXXVIII regni regis Philippi* (1718) o 14 d'octubre, mes en què les idus comencen el 15 i que, per tant, seria *II idus*, excés que potser s'ha d'atribuir al fet que l'escrivà es va confondre amb un mes en què les idus són el dia 13; per això ho hem deixat com a 14, amb el corresponent avís gràfic). Val a assenyalar, en el primer exemple dels dos del dia 14, que la xifra fou afegida per la mà del mateixcrivà del document sobre pergami, esmenant el seu oblit. En els quatre exemples, no s'endevina una raó ni especial ni comuna que mogués els escrivans a procedir així.

L'excés en les nones recau també en un únic model (la xifra 6), fet que no deixa de ser xocant, ja que en fer la reducció se situa el dia en el jorn de calendes, amb l'afegitó que tres dels quatre casos cauen en el mes de gener (*VI nonas ianuarii* de 1005 (51), *VI nonas ianuarii* de 1019 (306), *VI nonas ianuarii* de 1042 (614)) i un al de novembre (*VI nonas novembris* de 1054 (871)). Aquest fet és atribuïble a simple error de l'escrivà o que aquest es va confondre amb els mesos als quals s'ha d'afegir dos dies (març, maig, juliol i octubre), cas en què es referirien al dia 2. Així ho hem fet nosaltres, amb l'acostumat senyal.

—Doble nom de la partió

Són catorze els casos que entren en aquesta subsèrie, que, com indica el títol, pressuposa que en el text es troba no una sola partió, com marcava el costum, sinó dues. De les sis modalitats que en teoria podrien donar-se (c-n, c-i, n-i, n-c, i-c, i-n), els exemples n'ofereixen quatre (c-n, c-i, n-c, i-c) i n'estalvien dues (n-i, i-n). Normalment,

les dues partions van seguides en els documents que els reporten. Vegem-ne els catorze casos concrets. Amb un sol exemple, les combinacions c-n: *Facta ista carta vindicione VI kalendas mai nonas, ano XXXIII regnante Philipo rex* (1579); i n-c: *Facta vindicione VI nonas kalendas octobris, annos V regnantem Aganrigo rex* (526). Hi ha dos textos de c-i: *Facta donacione VII kalendas idus novembris anno XII regnante Radberto rege* (92), i el que posem a la nota.⁷⁰ I la modalitat i-c n'acumula els deu casos restants: *Facta vindicione VI idus kalendas marcias, anno XXVI regnante Rotberto rege* (349).⁷¹

En resulta, doncs, que de les quatre modalitats amb aquesta mena de singularitats, dues hi són representades amb un sol exemple i una en presenta dos, mentre que una de sola se n'emporta els deu restants. Aquesta pot ser la primera constatació. La segona remarca una observació similar, quan gairebé en tots els casos les dues partions van seguides, abans del mes, però en dos exemples s'intercala entre les dues el nom del mes. Tercera, a tots els exemples intervé sempre la partió *kalendas*; en queden fora, doncs, dues de les possibles modalitats combinatòries (n-i, i-n). Quarta, el mot *kalendas* acostuma a anar en segon lloc en onze casos, i passa al davant només en tres. I cinquena i darrera constatació, deu casos se situen en el regnat de Robert, dos en el d'Enric i dos més en el de Felip fins a l'any 1060, que marca el final, pel que fa al segle xi, d'aquesta extravagància.

La reiteració d'un mateix escrivà en quatre documents, una de les vegades en solitari; dos més d'un mateix dia, fet dos després d'aquell, i el quart en solitari un any després; bé que tots consten escrits en un sol suport en pergamí i anotats un al costat de l'altre, més que no pas d'errades simples, fa pensar en singularitats, com he dit abans. El nostre parer sobre això, basat ara en una aportació

70. També tenim, ni que sigui amb cautela perquè la primera part de la frase és fruit de la lectura amb llum negra i de reconstrucció de les restes del traçat observades: "*Facta vindicione XIII kalendas iunii idus, anno*" de 19/5/1026 (397).

71. Els altres nou: "*Facta ista carta III idus kalendas aprilii, ano XXVIII regnante Roberto rege*" (387); "*Facta ista comutatione Xmo idus kalendas marcii, annos XXXII Rotberto rex*" (409); "*Facta ista vindicione V idus kalendas aprilii, annos XXXV rennante Rotberto rex*" (460); "*Facta ista vindicione III idus kalendas aprilii, annos XXXV rennante Rotberto rex*" (461); "*Facta ista vindicione III idus kalendas aprilii, annos XXXV rennante Rotberto rex*" (462); "*VIII idus kalendas madii*" (466); "*Facta ista vindicione II idus kalendas madii, anno XXXVI rennante Rotberto rex*" (1695); "*Facta ista carta vindicione VI idus kalendas februarii, anno vigesimo VIII regnante Ennericho rege*" (981); "*Facta ista carta vindicione idus kalendas novembris, anno I regni Felici regi*" (1016).

tan petita d'exemples, segueix la línia indicada en el nostre estudi sobre la documentació dels segles IX-X, que registrava deu textos repartits igualment entre n-c i i-c, als quals afegiem 17 documents més, extrets de sis fons arxivístics diferents que registren 9 n-c i 8 i-c, en el sentit que el mot *kalendas* sembla que vulgui dir dia. Atès que la present aportació no resulta significativa, no podem modificar aquell criteri. Les petites aportacions tenen un efecte neutralitzador: aniria en contra de la nova modalitat, no descoberta llavors, de posar *kalendas* al davant ni que sigui en aquests dos casos, seguit de *nonas* i *idus* cada un; també abonaria el supòsit contrari a la situació, més especial encara, d'interposar el nom del mes entre les dues parts; la defensaria, en canvi, que la xifra indicada en ambdós casos designa respectivament *nonas* i *idus* i res no obliga a pensar en *kalendas*. Ens queda un sol cas en què 10 *idus kalendas* de març s'encavalca, si seguïem l'esmentat camí, sobre el sector de *nonas* amb la reducció matemàtica al 6 que li pertoca, II *nonas*, i si es valora més *kalendas*, fóra el 20, sense saber què representa *idus* en aquesta frase. Per això s'ha preferit a *idus*, bé perquè l'escrivà es va confondre i en lloc de posar les *idus* el 7 hi anota el 5, bé perquè pensa en l'endemà d'*idus*, és a dir, el 8.

En tots aquests casos s'ha indicat a la publicació documental aquesta anomalia amb un abast que podria ser més ampli si en comptes de donar força a *idus*, que cau dintre del mes indicat en la fórmula, partíssim del sector mensual *kalendas*, que el situaria al mes anterior. Fem aquí aquest advertiment general i no el repetim ni el posem figurativament com a alternativa en cap cas. Seguim el criteri, adoptat ja abans per nosaltres, de considerar determinatius els mots *nonas* o *idus*, i estimar *kalendas* com a genèric, amb un significat similar a 'dia'.

—Doble nom del mes

La coincidència de dos noms de mes en un mateix document, la tenim una sola vegada, i hi consten dos mesos diferents. Es llegeix: *Facta ista venditione VIII idus decembris novembris, anno XXIII regnante Henrici regis* (839). La reporta una còpia dels LA, que transcriu el text original, perdut. Evidentment, el fet de donar-li validesa té una importància històrica. A la vista que el text copiat als LA a continuació de l'anterior és de contingut gairebé exacte i que s'hi consigna la mateixa data, en la qual figura sols el mes de novembre (840), a la transcripció s'ha optat per assenyalar aquest mes, amb el consegüent signe gràfic que adverteix l'anomalia.

—Excés en els anys dels regnats

Datar un document donant el nom del rei enllà del període del seu regnat, acabat el jorn de la seva mort, té també adeptes durant el segle XI. Circumstància que només ateny els monarques Robert i Enric, els únics que moriren durant l'onzena centúria. El costum, present també en el període anterior, continua. Foren diverses les motivacions, sobretot d'ordre dinàstic i de legitimitat reconeguda o ignorada, que intervingueren abans de l'any mil, i que un cop passat aquest punt no es repetiren. A què és deguda, doncs, aquesta anomalia en ple segle XI? Tenen aquesta particularitat catorze documents, quatre de Robert i deu d'Enric.

El rei Robert va morir el 20 de juliol de l'any 1031, que s'escau, segons la nova datació cronològica, l'any 36 del seu regnat, que hauria de constar només dels dies entre el 24 de juny o de canvi d'any i el citat 20 de juliol; un darrer any, ben curt, de 26 dies. Són quatre els documents que perllonguen aquest any 36 bastant més enllà. Obre la petita aplega el següent apunt, que ens servirà de pauta i ens permetrà esmentar només la diversitat manifesta dels altres. Diu així: *Facto testamento VII idus agusti, anno XXXVI regnante Roberto rege* (469), que podria reflectir la ignorància del notari de la defunció, esdevinguda el 20 del mes anterior, quan havien passat disset dies des del traspàs del rei Robert. En els altres casos, aquesta possibilitat s'esfuma, ja que es manté sempre la referència a l'any 36: *Facta ista carta vinditione XIII kalendas octubris, anno XXXVI regnante Roberti regis*, de 1031 (470); *Facta vindicione X kalendas dedeber, anno XXXVI regnante Radbertus rex* (473), i, en un gest sorpresa, uns deu mesos d'escreix: *Facta ista vindicione II idus kalendas madii, anno XXXVI rennante Rotberto rex* (1695).⁷²

La mort d'Enric es va esdevenir el 4 d'agost de l'any 1060, el trentè del seu regnat. Aquest darrer any de mandat consta, doncs, només de 41 dies. Aquest període s'allarga molt més entre els deu

72. Adduïm també com de l'any 36, fora del text per tal com no forma part de la frase datadora, però atesa la càrrega molt convincent que té el testament de Landric dictat "V kalendarum decembrium", el qual després "vixit non longe et mortuus est in mensi novembri, anno XXXVI regni Roberti regis". El notari, en una fórmula que continua l'anterior, mostra un bon coneixement de la realitat afegint al tema un polsim de curiositat, en dir "Late sunt hae conditiones XIII kalendas marcii, mensis qui quartus modo est a novembri, anno primo regni Henrici regis" (477), com si insinués que el primer any d'Enric tingués l'arrencada el novembre anterior, o bé que amb el record del desaparegut li retés un homenatge per alguna raó que mantingué en secret.

textos que tot just n'abonen la prolongació, fictícia. S'obre la llista amb un text que revela la possibilitat que l'escrivà encara no estigués assabentat de la defunció del monarca, que tot just s'havia esdevingut feia cinc dies: *Facta ista carta vindicione V idus augusti, anno XXX° regni Henrici regis, 1060 (1007)*. Tots els altres mencionen el mateix any trenta en les següents dates, posteriors a 1060: *XII kalendas septembris (1008)*,⁷³ *IIII kalendas septembris (1009)*,⁷⁴ *XI° kalendas octobris (1011)*,⁷⁵ *VI nonas octobris (1013)*,⁷⁶ *IIII kalendas novembris (1014)*,⁷⁷ *II kalendas novembris (1015)*,⁷⁸ *kalendas december (1017)*,⁷⁹ *X kalendas ianuarii (1018)*⁸⁰ i, per cloure la tongada, un cas rar que allarga el regnat fins l'any 34: *Factum hunc testamentum, X kalendas novembris, anno XXXIIII regni Enrici regi, de 23/10/1064 (1066)*, tret que l'escrivà,⁸¹ insòlitàment, comptés a partir del dia de la coronació d'Enric, el 14 de maig de 1027, quan Robert associà el fill al govern, en un document conservat sols en la còpia dels LA.⁸²

Un cas a part, i ben diferent dels anteriors, l'ofereix la memòria elogiosa d'un escrivà que va lluir-se escrivint: *Acta cartula donacionis II kalendas februarii, anno quarto regnante Henrico rege, prolis condam Raudberti regis bone memorie, qui requiescat inter electos sanctos suos (520), de 31 de gener de 1035, quatre després del traspàs, amb el desig que convisqui entre els elegits, els sants d'ell (o de Déu?)*.

73. "Facta ista carta vindicione XII kalendas septembris, anno XXX regnante Enrici regis" (1008).

74. "Actum est hoc IIII kalendas septembris, anno XXX regni regis Henrici" (1009).

75. "Actum est hoc XI° kalendas octobris, anno XXXo regni Henrici regis" (1011).

76. "Late condiciones VI nonas octobris, anno XXX regni Henrici regis" (1013).

77. "Postquam autem hec omnia ordinavit, predictus Miro vixit postea annis sex minus VIII menses et medium, et fuit interfectus a sarracenis in civitate Tortuosa cum filio suo et hominibus suis", publicat en l'espai de sis mesos: "Late condiciones IIII kalendas novembris, anno XXX regni Henrici regis" (1014).

78. "Actum est hoc II kalendas novembris, anno XXX regni Henrici regis" (1015).

79. "Actum est hoc kalendas december, anno XXX regni Henrici regis" (1017).

80. "Facta ista inpignoracione X kalendas ianuarii, anno XXX regnante Enricii regi" (1018).

81. Té una actuació anterior datada el 29/9/1056 (906), que no ofereix cap detall que el situï fora del costum general, atenint-se al formulari correcte. La signatura, ni que sigui en còpia dels LA, és la mateixa en ambdós textos.

82. Anthonius CAMPILLO, *Disquisitio methodi consignandi annos aerae christiana*, Barcelona 1766, p. 168-169; Enrique FLÓREZ, *España Sagrada*, tom 28, Vique, Madrid 1774, p. 365.

Sospites

Englobem en aquesta sèrie, de nom també descriptiu, les qüestions sobre cronologia que susciten dubtes, sigui d'ordre extern al document o generats per error dels copistes, sigui d'ordre intern en la comprensió de dades contingudes en el redactat. Tot incideix negativament quant a l'acceptació serena i segura dels textos tal com són. Abasta un total d'onze documents.

—Errors en les còpies (directa d'original o de trasllat ja errat)

Aquesta mena d'errors incideixen, de fet, en les còpies anotades a LA i que afecten bé la grafia dels números romans transcrits pels copistes dels LA, o bé el nombre transcrit. Això ens permet reflexionar breument sobre alguna de les altres incidències —no en confeccionem pas una llista aproximativa i encara menys exhaustiva— que es descobreixen en el precitat cartoral de la catedral de Barcelona.

L'equivocació més clara, quant a la grafia, és la produïda pel copista en la transcripció de I amb el valor de L, passant així de simple 1 a un gros 50, producte d'algun dels transcriptors dels originals als llibres voluminosos de LA. Assenyala una petita desviació del costum seguit pels citats copistes dels LA, que acostumen a valorar com a un la grafia d'un pal recte curt, semblant a una "i" sense el punt, i com a cinquanta la d'un pal llarg semblant a "l". Són diverses les raons que ens han impulsat a arribar a aquesta conclusió. Heus aquí els tres exemples descoberts.

En la convinença entre el bisbe Guislabert i Bernat Sendred pel puig del Malconsell (629), conservada només en la transcripció a LA, datada el III tercio kalendas maii, anno XL regni Henrici regis, l'escrivà va anotar com a any del rei Enric XL, si seguim al peu de la lletra el sistema emprat pels transcriptors. Això significaria una extralimitació forassenyada del temps del regnat d'Enric, que és de 30 anys. D'altra banda, se situa al 27 d'abril de 1042 l'evacuació del citat puig per part del mateix Bernat Sendred. Es tracta, per tant, de dos documents relacionats perfectament entre ells, molt més encara perquè la convinença senyala el 28 d'abril, és a dir, l'endemà de l'extorn.⁸³ Així mateix, en 1040 i 1042 encara perdura, documen-

83. Flórez i Mas ja havien assenyalat fa temps aquesta mútua dependència.

talment comprovada, l'activitat del notari Ramon, levita i jutge. La conjuminació de tots aquests factors (els actors, el notari i l'any de la data), han acabat d'aclarir la qüestió. Si en lloc de XL llegim XI, tot quadra i assenyala l'any 1042.

També en una convinença, ara de la vescomtessa Guisla i la Canònica per les esglésies de Llinars, Sanata, Collsabadell i Vulpelleres (611), es llegeix *III idus decembris, anno XL regni Henrici regis*, si seguim la normativa dels transcriptors, l'única font conservada d'aquest document. Per dilucidar la validesa òptica de la grafia XL, entren en joc els actors, els esdeveniments i l'any de la data. En efecte la intitolada Guília vescomtessa —dita també Guisla—, la filla dels vescomtes de Barcelona Geribert i Ermengarda —i que en un quadre genealògic, amb ànim d'identificar-la millor, és anomenada Guisla de Sant Martí, va contraure matrimoni amb el cap de la casa de Cardona, Ramon Folc (I), el qual va morir tràgicament el 1040, havent ostentat el títol de vescomte (d'Osona), que figura en el document i que en avant seria el propi del casal abans de trans-formar-se en comtes. Per tant, l'actora a partir de 1040, ja viuda, actua en nom propi i ha de vetllar pels fills que són menors d'edat, futurs vescomtes i bisbe. Reclamada per la Canònica o Capítol de Barcelona, es veié forçada a reconèixer el deure que, per herència familiar, tenia envers les citades quatre esglésies vallesanes, que havien pertangut al casal barceloní. La Canònica va actuar en defensa dels drets sobre les mateixes esglésies, rebudes per cessió del bisbe de Barcelona, Guislabert, de nissaga comtal, el 30 de gener de 1041. Fruit de les converses menades tot seguit d'aquesta darrera data, al final d'aquell mateix any es firmà el conveni, que és el nostre text. La il·lació d'ambdós actes jurídics ja els havia posat en relleu Mas. Es desfà així l'embolic creat entorn de l'any precís de l'esdeveniment, la lectura del qual ha de ser XI ja que mancaria de sentit si fos XL.

Un cas més, diferent, també en la còpia dels LA, es troba en la frase cronogràfica: *Actum est hoc VI iduum aprilis, anno siquidem Dominice Incarnationis LXXIII et regni Roberti regis XXVII* (364), que en la reducció basada en el monarca dóna 8 d'abril de 1023, mentre que la d'encarnació vol que sigui simplement 73, que no té sentit, a part que la grafia L és més aviat dubtosa. Per això, al mateix lloc dels LA la xifra LXXIII va merèixer per part de Caresmar, a més d'anotar al marge l'any segons la manera moderna de comptar, que ratllés la L per tal d'anul·lar-la i deixar només XXIII,

a la vegada que al marge va escriure que hi manca "post mil", és a dir, 1023. Potser és més fàcil creure en l'error de L per M en el copista.

Entorn del costum dels copistes o del director dels copistes dels LA,⁸⁴ a més del valor que cal donar a les xifres equivalents a I o L, que acabem d'assenyalar, al·ludim dos aspectes més, que han passat davant els nostres ulls en fer l'estudi cronològic, esmentats en els seus respectius llocs.

A la recollida de les signatures dels testimonis i de l'escrivà del document, doblats, si és el cas, dels testimonis i escrivà del trasllat, que als originals mantenen dins un ordre un cert aparent desgavell que engloba, a més, uns espais en blanc, que, naturalment els transcriptors no havien de tenir en compte, es donen resultats paradoxals. Per exemple, al document datat el 12 d'abril de 1011, es llegeix el següent en els elements que ara ens interessen: *Facta vinditione II idus aprilis, anno XV regnante Roberto rege* i després dels testimonis: *S+ Poncius, cognomento Bonifilii, clerici et iudicis, qui hoc scripsi VI kalendas februarii anno XX regnante Roberto rege, per a continuació S+ Bonesindo presbiter scripsit* (160: LA II, n. 700). Seguint el fil de l'íter del text, Bonessind és l'escrivà del document original del 1011, mentre que Bonifill ho és del trasllat fet cinc anys després.

Aquesta mena d'embotiment també és palesa en l'acta de dotació i reforma de la Canònica, el març de 1009, a la qual s'afegiren posteriorment dues aportacions, una al cap de 28 anys, el 1036, i una altra al cap de 29, el 1037, cosa que en la còpia dels LA queda resolta a base d'afegir aquests dos documents després dels testimonis de l'originari i tancar tot el text amb l'escrivà de 1009 (121). Aquest recurs de validar l'acte posterior a l'empara del notari primer, el trobem en un exemplar conservat en l'original, del qual parlem extensament més endavant. Així mateix, plana el dubte sobre l'adequada transcripció d'un text, copiat als LA dos cops; la còpia que dona el text complet té la data de l'any 25 d'Enric, en canvi, l'altre, que és sols un fragment, el situa l'any 26 d'Enric (897). Atès que no disposem de l'original, no cal aventurar-se a fer disquisicions sobre l'esmentada diferència cronològica.

84. Tema no abordat fins ara. Com a molt s'ha especulat sobre el possible nombre de copistes, cf. FÀBREGA, *Documents*, p. 75-76.

—*Incongruències internes*

Amb aquest títol d'incongruències internes s'indica la contradicció que hi ha, a primer cop d'ull, entre diverses parts d'un mateix document. La incompatibilitat es troba de vegades a la mateixa frase cronològica, entre els elements de la data posada al document, o bé amb relació a alguna dada del contingut.

Quant a la contradicció present en la fórmula de datació, entre el sistema novell de datació per l'Encarnació i l'antic pels monarques francs, tenim dos casos. Un, al qual ja ens hem referit unes pàgines enrere, presenta un franc distanciament en el temps entre el 73 de l'encarnació, sense indicar de quan, i el 27 de Robert que és el 1023. Ja que la xifra 73, sola no té sentit (l'any 73 després de Crist!) i és incompatible amb la temporada del monarca (trenta anys de regnat) s'hi entreveu un error de l'escrivà o del copista, que va escriure L en lloc de M, que donaria també 1023.

També es dona incompatibilitat, aparent almenys, entre els tres elements cronològics que surten en escena en una frase datadora i que tots tres no acaben de lligar ni dilucidar res. La frase, continguda en el document original en pergami, diu: *Facta hec convenientia ipso die Pasche, II kalendas aprilis, anno Incarnationis Domini nostri Ihesu Christi millesimo LXXII et anno XII regnante rege Phylippo* (1213). La intencionalitat de l'escrivà és ben clara ja que situa com a punt immediat de referència el dia de Pasqua, que, segons ell va ser el 31 de març, de l'any de l'Encarnació 1072 i el 12 el del rei Felip. Atès que l'any del monarca resulta ser també el 1072, hi hauria concordança entre els dos sistemes de còmput. Ara bé, d'acord amb els manuals de cronologia, el dia de Pasqua, el 31 de març va esdevenir-se el 1073, mentre que el 1072 es va escaure el 8 d'abril. Com es pot resoldre aquesta contradicció? És ben cert que si es redueix l'Encarnació a l'estil pisà l'any resultant és el 1073 i que l'inici reial a partir del començ d'any donaria també 1073, però tot plegat sembla massa arriscat i un cas insòlit en el present recull. A més, entre els personatges, se cita un abat de nom Gerbert, que si fos el de Cuixà, com ho sembla, seria un del mateix nom, l'abadiat del qual va de 1073 a 1087, a continuació del predecessor Gausfred que actuà de 1047 a 1072,⁸⁵ això inclinaria

85. Abaciologi publicat a GEC. Falta saber amb exactitud any, mes i dia del relleu.

la balança a favor de l'any 1073. Tot i això, hem deixat a la transcripció la data reduïda 31 de març de 1072 entre claudàtors i precedida de Pasqua, que n'és l'element principal, encara que l'argument que acabem d'esgrimir abona en part el 1073 perquè creiem que en l'àmbit d'altres escriptures, com seria la de Cuixà, hi podia haver sistemes cronològics diferents als usuals en els àmbits geogràfics redactors de tots els altres documents del present recull.

Entre la data anotada al document i una dada del seu contingut, no hi ha equivalència en dos documents. Un, al qual ja ens hem referit abans extensament, és el document que té com a actuant els comtes de Barcelona Berenguer Ramon i Almodis i que el 1035 els dona com a casats, una vintena d'anys abans de formalitzar el seu matrimoni el 1053, i hem vist també les opinions donades sobre aquesta qüestió per diversos autors. Nosaltres considerem fals el document i, per tant, sense conflicte.

L'altre document refereix que, el 23 de desembre de l'any 30 d'Enric, Ermengarda va empenyorar una vinya de Martorelles al bisbe Vives (1018). Ni la data ni el nom Vives no ofereixen cap dificultat de lectura. Tot i que no es marca el nom geogràfic de destinació pastoral del prelat, denominat exactament *Vivane*, actuant a Barcelona. Per tal com, a excepció del prou conegut Vives de 974 a 995, no n'hi ha cap altre que en tota la història diocesana barcelonesa posterior ostenti aquest patronímic, i que tampoc cap titular dels episcopologis de les altres seus catalanes d'aleshores figura amb aquest nom, que a Barcelona exercia Guislabert de 1035 a 1061 i són també coneguts els que ocupaven les altres seus,⁸⁶ l'any 1060 quan va redactar-se el document, el citat Vives seria un bisbe present a la ciutat, com ja havia passat en dècades anteriors.⁸⁷ De fet, no es troba una altra explicació, com ara pensar en un error de l'escrivà del document original en pergami que hagués confós Enric per Robert, ja que el seu any 30 és el 1025, en què es repeteixen les circumstàncies comentades i no solucionaria res.

—Contradicció entre dos documents sobre el mateix afer

Els dos documents agrupats en aquesta subsèrie tenen en comú que són testamentaris i que entren en xoc amb dades con-

86. Urgell: Guillem 1042-1075, Vic: Guillem 1046-1074 i Girona: Berenguer Guifred 1050-1093.

87. Ervigí Marc, citat al present recull el 1005 (51) i amb activitat episcopal de 1002 fins a 1009. Cf. Ervigí Marc, a GEC 6.

tingudes en uns altres textos, posant un toc d'atenció d'ordre cronològic sobre la validesa de la seva data. Almenys en una primera impressió.

La publicació sacramental del testament de Goltred, redactat el 28 de gener de 1022 —*Facto testamento V kalendas februarias, anno XXVI regnante Roberto rege*—, va efectuar-se el dia 30 següent (*III kalendas februarias, anno XXVI regnante Roberto rege*) (343), i el mateix dia 30 els almoiners, que no diuen que ho siguin, fan una donació (344) en una successió temporal impecable. En canvi, el testament pròpiament dit, que és una peça a part, llueix la data del 31 del mateix gener i any (*Facto testamento II kalendas februarii, anno XXVI regnante Rodberto rege*) (345), l'endemà de la seva publicació arran de la defunció esdevinguda un d'aquells dies, lògicament. En la publicació va intervenir el notari Bonhom i en els altres dos ho va fer Bonfill sacer. No apunto cap resolució ni poso cap indicatiu a les dates fornides pels documents. Plana el dubte, en tractar-se de còpia, de si la contradicció és deguda a l'error dels escriptors que els copiaren als LA o no. La qüestió, doncs, queda pendent.

Així mateix, el testament sacramental de Ponç Ebrí, mort el mes de maig de 1078 (*discessit ab hoc seculo in mense madii, anno XVIII regni Philippi regis*), va ser publicat el 18 de maig del mateix mes i any (*XV kalendas iuni, anno XVIII regni prephati regis*) (1330). Per contra, un document denominat commemoratiu del text i testament precitats, porta la data 4 de maig de 1079 (*Facto testamento IIII nonas madii, anno XVIII regi Philippi*) (1350), amb una redacció en temps present que el fa suposar vivent. Entre els dos textos s'escola un any menys deu dies amb l'ordre invers de mort primer i vivent després, per part de dos escriptors diferents. També en aquest cas, la qüestió queda sense resoldre. Encara que en haver-se conservat ambdós documents sols en la còpia LA, pugui pensar-se en un error dels amanuenses.

—Dubtes

Resten encara, com a complement de totes les observacions agrupades a les sèries i subsèries precedents, tres documents que mereixen un aclariment i un altre que obliga a esmentar-lo.

En un, l'observació se centra en el nom del monarca, atès que a la fórmula datadora es llegeix: *anno XXV regni [Enri]ci reie* (898), en què la part suplerta es troba en l'espai destinat a contenir

el nom del rei, i que avui està "ocupada" per dos foradets i unes minúscules restes de tinta que no permeten entrellucar-hi res. Amb tot, l'acabament "ci" quadra amb Enrici, i no pas amb Robert o Felip.

Dues altres observacions es fixen en el nom del mes. En una, la transcripció té sentit conjecturable ben fonamentat a la vista del text original, que diu així: *Facta vindicione IIII idus setembris, anos III regnantem Aganrigo regem* (498), en què algú, en el mot *setembris*, veia més una "d" que una "s", amb el resultat distorsionador de *detembris*. Al recull ha entrat per setembre. En l'altra observació, que posa al davant dels ulls el text: *Actum est hoc V kalendas macii, anno XXX annos regnante Filipo rege* (1517), en què la lectura *macii*, oferta pel pergami original és indubtable, tot i que per ella mateixa no té sentit. Llavors, de les dues possibilitats contemplades *marcii/madii*, el pes de la probabilitat fa inclinar el platet per l'opció de l'oblit de la "r", tal com s'ha anotat hipotèticament a l'edició.

La citació obligada prové del mot *voce* posat entre el substantiu amb què comencen moltes fórmules datadores i la partió del mes, així: *Facta ista vindicione voce nonas februarii*, del 5 de febrer de 1057 (922), en un exemplar original en pergami, de lectura ben segura. Per tal de remarcar aquesta singularitat, el dia de nones, o 5 de febrer, va tancat entre claudàtors a la publicació *in extenso* del document.

Estudi cronològic complementari

Molta és la varietat i riquesa de conceptes que il·lustren les fórmules de datació registrades als documents aplegats de l'ACB, al marge de les preocupacions entorn de la data en si, que hem estudiat a l'apartat anterior. A les quatre sèries que seguiran s'estudien els altres elements cronològics adduïts, les referències d'ordre cronològic incloses als textos, l'originalitat d'algunes frases de datació i un sac ple de curiositats.

Altres elements cronològics

A més dels elements de la fórmula de datació comuna, present a la gran majoria dels documents d'aquest recull, se n'esmenten alguns altres en comptades ocasions, coneguts ja de l'etapa anterior a l'any mil. Se citen noms propiciats pel calendari litúrgic, o bé relacionats amb l'any del Senyor, l'any de l'encarnació i l'era hispana.

Ben mirat, no aporten res de nou, atès que la majoria s'hi afegeixen per dotar de solemnitat la fórmula ordinària.

—*Al·lusió litúrgica*

Hi ha una minsa xifra de tres documents que són els que contenen una referència al calendari litúrgic, que fa d'al·lusió temporal de la respectiva redacció.

El temps de Quaresma, de gran predicament en la litúrgia catòlica, va emmarcar una decisió comtal a favor de l'església de Vilapicina, presa in capitulo sedis Barchinone feria V, ebdomada I^a XLe, quando fuit ad Ispaniam et ad civitatem Valencie (1650), sense cap altra menció cronològica; a l'acte va estar present Oleguer, prior de Sant Adrià: el dijous de la primera setmana de Quaresma. Per això convé recordar que una anada al camp d'Orpesa, a les contrades valencianes, es realitzà el 1092,⁸⁸ en la mateixa ocasió en què el comte i Rodrigo Díaz, senyor de la ciutat de València, concertaren el matrimoni de la filla d'aquest, María, amb el comte. En aquells mateixos anys, un document d'origen genovès, sense data, esmenta que Ramon Berenguer va retenir un temps la ciutat de València,⁸⁹ i altres documents mostren Oleguer com a profès a la canònica de Sant Adrià del Besòs, en qualitat de servent o de prior. Per tant, pot datar-se l'assumpte l'any 1092, el dia 18 de febrer; si es canviava l'any, també variaria el jorn exacte, per tal com la Quaresma està lligada a la diada de Pasqua, variable cada any.

*El període litúrgic de Pasqua concentra els altres dos documents. L'un situa el fet el mateix dia de Pasqua amb la frase: *Facta hec convenientia ipso die Pasche* (1213), que continua, segons hem vist més enrere, amb la citació de dades que, aparentement almenys, no concorden entre elles i que ja hem comentat a l'apartat d'"incongruències internes". I l'altre document assenyala l'esdeveniment *Anno XXVIII regni Henrici regis per eum diem dominicum quando cantatur evangelium "Ego sum pastor bonus"* (988). Segons el calendari litúrgic, aquest text evangèlic s'escau, encara ara, el segon diumenge després de Resurrecció, que, com indica l'any 28 del regnat d'Enric, fou el 18 d'abril de 1059.*

88. SOBREQÜÉS, *Els grans*, p. 162.

89. BOFARULL, *Los condes*, p. 158.

—Encarnació sola

El sistema de còmput cronològic que fa començar l'any en ocasió de l'encarnació, és a dir el dia 25 de març, posposat al gener precedent, denominat sistema florentí, és el més vigent a la documentació nostrada i té al seu favor en el present recull quatre documents que l'utilitzen en exclusiva. També el trobem acompanyant altres sistemes, com veurem tot seguit.

En dues ocasions ocupa el lloc del monarca.⁹⁰ En dues més, en adaptar-se a la tipologia del document, la referència a l'encarnació és al principi, si bé en un exemple va apartat del jorn i el mes, que és a l'indret habitual de l'escatocol,⁹¹ en l'altre, tot seguit al principi.⁹² En un tercer, l'esment és amb les dades de dia i mes, abans de l'escatocol incomplet.⁹³

A aquests textos cal sumar-ne un altre que per ell sol és un cas a part: *Quod est actum kalendas novembris, anno C^o post millesimum* de l'1 de novembre de 1100 (674), ben a la moderna, fent un interrogant sobre si es referia a l'any del Senyor o al de l'encarnació.

—Dos o més sistemes junts

La presència de dos o més sistemes en un mateix document, tot i ésser molt infreqüent, revesteix quatre formes. Podem trobar combinacions diverses de datació fent servir els sistemes de l'era, del rei, de l'encarnació, del Senyor i de la indicció, posant en joc tres elements en dues ocasions (era, Senyor i rei; encarnació, era i indicció) i dos en altres dues (encarnació i rei; Pasqua i encarnació).

90. "Facta carta ista donationis VIII kalendas novembris, anno millesimo LXVI° Incarnationis Domini (1115), de 25/10/1066; i "Actum est hoc III idus iuni, anno centesimo post millesimum Dominice Incarnationis (1669), d'11/6/1100.

91. "...anno Dominice Incarnationis LVIII post millesimum... VII° kalendas ianuarii (977), de 26/12/1058.

92. "...Incarnationis Dominice anno post millesimum XC^oVII^o, II idus decembris", a l'inici de la sentència (1645) de 12/12/1097.

93. Una invasió de béns de la Canònica per part del comte de Barcelona va efectuar-se l'"anno incarnationis Dominice nonagesimo post millesimum", a la qual seguí un judici el 13 d'agost i al cap d'un any hi va haver una nova invasió (1541), de 1091. Aquest text s'ha comentat abans extensament.

La forma triple, a base d'era, Senyor i rei, té dos exemples en temps de Robert,⁹⁴ que mútuament corroboren la pauta de conversió emprada per cada element en joc. I la datació mixta que inclou l'encarnació, l'era i la indicció compta amb un sol exemple, com també és única la motivació de dotar la Catedral en ocasió de la seva consagració, el 1058.⁹⁵

La forma doble, diversificada també en dues variants, en presenta una: rei i encarnació, amb set documents,⁹⁶ la més representativa, doncs, i una altra, Pasqua i encarnació, amb un sol representant.⁹⁷

Referències cronològiques incloses al text

A més de les dades usuals en els testaments sobre detalls de la vida del protagonista o generalment sobre la seva mort, hi ha, disperses en els textos, algunes mencions d'esdeveniments externs

94. L'acta de constitució de vida canonical a la catedral de Barcelona, un text d'importància que per això meresqué de part del redactor el relleu acostumat, en ocasions semblants, de bestreure el vestit elegant d'altres sistemes cronològics: "Acta sunt hec in Barchinona civitate VIIº idus marcii, in era XLVII post millesima, Domini vero annus IX post millesimus, regnante Roberto rege francorum XIIIº anno" (121), de 9/3/1009, on els tres còmputos s'avenen perfectament. I, així mateix en perfecte concordància els tres carrils: "Acta sunt hec in Barchinona civitate sub die IIII kalendas novembris, in era quinquagesima prima post millesima, annus Domini millesimus tercius decimus, XVIII quoque anno regnante Roberto rege" (204), 29/10/1013.

95. "...quartus decimus dies kalendarum decembrium est constitutus (dia consagració), et facta est ipso die dedicatio ad millesimi quinquagesimi octavi ab Incarnatione Domini tempus, secundum eram nonagesimam sextam, inditionem vero undecimam, propriis notam temporibus (973) 18/11/1058 - 1096 - 38 = 1058 indicció 6 = 1058 s/any rei —data de trasllat 1230.

96. "Actum est hoc VI iduum aprilis, anno siquidem Dominice Incarnationis LXXIII et regni Roberti regis XXVII" (364), de 8/4/1023, ens hi hem referit a l'estudi sobre el valor real del signe I en les còpies de LA. "Acta sunt hec sub II idus augusti et in anno XºVIº ex quo Henricus rex francorum regnare cepit, anni autem ab Incarnatione Christi fideliter subputantur in presenti linea mille XLVI" (701), de 12/8/1046, correcte. "Actum est hoc XII kalendas decembris, anno Incarnationis Domini nostri Ihesu Christi LIIIº post millesimum, regni vero regis Henrici XXºIII" (873), de 20/11/1054, correcte. "Actum est hoc anno Incarnationis Dominice MLVII, XVI kalendas aprilis, regnante Henrico rege anno VI post XXº" (928), de 17/3/1057, correcte. "Facta ista carta precaria XI kalendas iunii, anno ab incarnatione Domini MLXIII, anno IIII Philipo regnante" (1061), de 22/5/1064, correcte. "...anno millesimo LXXVI incarnatione Domini" i de Felip l'any 16 (1290), de 14/1/1076, correcte. I "Facta carta donationis anno millesimo XCºIIIº Dominice Incarnationis, II idus aprilis, anno scilicet XXXºIIIº Philippi regis" (1575), de 12/4/1093, correcte.

97. "Facta hec convenientia ipso die Pasche, II kalendas aprilis, anno Incarnationis Domini nostri Ihesu Christi millesimo LXXII et anno XII regnante rege Phylippo" (1213). A l'estudi d'aquest text, que ja hem analitzat extensament, hem comprovat l'aparent discordança dels tres sistemes, que no cal repetir de nou aquí.

involucrats amb la vida del protagonista principal del document. Heus aquí una mostra, extensa però no exhaustiva, d'aquesta mena de fets esmentats: atacs sarrains, atacs catalans, pelegrinatges i diversos.

—Atacs sarrains

A principis del segle XI encara era prou recent la destrossa de la ciutat de Barcelona i els múltiples captius que es van emportar els atacants sarrains, com és el cas d'un monjo de Sant Cugat i de la pèrdua de documents, i, doncs, s'esmenta als documents l'atac àrab.⁹⁸ Atès que les escomeses continuaren, especialment durant la primera dècada, se cita expressament una incursió devastadora del Penedès,⁹⁹ així com l'esment sobre el fet d'un captiu emportat pels sarrains,¹⁰⁰ i un altre sobre les destrosses ocasionades a la torre fortificada del Codony al Montmell, que restà uns anys abandonada fins que en 1078 se n'emprenia la restauració,¹⁰¹ ambdós fets sense concrecions en el temps. Tenim, doncs, cinc successos.

—Atacs catalans

En l'altra cara de la moneda, un cop refetes les energies dels ciutadans que alliberaven la terra dels invasors, se citen l'anada a Còrdova, el primer i clamorós èxit de les forces cristianes,¹⁰² pel

98. *Un monjo de Sant Cugat "fuit captus in Barchinona... captum fuit a sarracenis in Barchinona" (9), en un document de 20/5/1001, en temps de l'abat Odó i bisbe de Girona restituint una heretat del captiu. I "Et fuerunt perdictas scripturas in Barchinona civitate, quando fuit capta a sarracenis, sicut ceteris alias fuerunt cum is que ibi ingrediuntur ad custodiendum vel a defendendum ea" (108), car —afegeixen els actors— tot es perdé i després de la captivitat hem vist aquestes coses (les dictades pel difunt) acomplertes com ell digué, de 18/8/1007.*

99. *"...venit potentiam cordubensis cum magno et innumerabili exercitu in locum Penites, et devastarunt omnes marchias longe et prope absque intermissione, et funditus destruxerunt ipsam nostram turrem Granatam" (62), de 19/5/1005.*

100. *Erviç, en una donació a la Canònica d'unes terres i vinyes, indica "qui fuerunt iure fratris mei Mironis, qui fuit ductus in captivitate", i d'una porció de béns que el seu pare havia deixat al seu fill Miró, "qui in captivitate ductus est" (938), rebla la notícia en el precitat document de 3/5/1057, com si no fes gaire temps que s'havia produït.*

101. *En l'establiment de la torre del Codony, a Montmell, torre de pedra i calç, s'hi especifica que "metu perfide gentis hismahelitarum vacua et absque habitatore deserta erint et pene in solitudinem redacta, insistente barbarorum intolerabile terrore", de 24/10/1078 (1339).*

102. *"...in ipsa expeditione in exercitu de domno Raimundo comite fratrique suo condam Ermengaus ad Corduba et in ipso prelio fuit mortus prefatus condam Guitardus" de 21/4/1013 (197).*

mateix temps que actuava una incursió catalana, camí de Santiago de Compostel·la,¹⁰³ i, molt més endavant, l'empresa no ben reeixida encara de deslliurar Tortosa, que costà la vida a diversos combatents,¹⁰⁴ ciutat considerada part de *Spania*.¹⁰⁵ Sis són els esdeveniments citats expressament.

—Pelegrinatges

Les mencions als pelegrinatges també són presents a la documentació. No són gaires les referències i com que cada cas és diferent, no aporten, de fet, cap indicatiu sobre la cronologia que corrobori o esmeni la continguda en el document. En presentem tres casos on el lloc de destinació era Roma, per besar els sepulcres dels apòstols Pere i Pau,¹⁰⁶ i el de Pere, a més de visitar l'església de Sant Nicolau,¹⁰⁷ un al sepulcre de Sant Jaume,¹⁰⁸ a banda del que s'ha comentat a l'apartat anterior, i un altre al Sant Sepulcre,¹⁰⁹ és a dir a Terra Santa, i el darrer al Sant Sepulcre, dit *expressis verbis*, a més de citar Jerusalem i la visita a molts sants.¹¹⁰ N'hi ha sis referències explícites.

103. Després de dictar la darrera voluntat i incorporats uns canvis: "Et cum hec omnia ordinavit, habiit in ipsa oste contra sarracenos, ubi interiit in secundo prelio barbarorum" de 3/10/1010 (142).

104. "Postquam autem hec omnia ordinavit, predictus Miro vixit postea annis sex minus VIII menses et medium, et fuit interfectus a sarracenis in civitate Tortuosa cum filio suo et hominibus suis", un testament publicat dins els sis mesos preceptius: "Late condiciones IIII kalendas novembris, anno XXX regni Henrici regis", de 29/10/1060 (1014), amb la incongruència, però, d'afirmar que el trasllat que ha conservat el document es féu "VI idus decembris, anno XXIII regni Henrici regis", de 8/12/1053, que seria set anys abans. I "predictus (Guilelmus) iacens ante Tortuosam civitatem sauciatus vulnere quo obiit... et sic ab hac luce discessit", de 12/11/1094 (1611).

105. "...volo pergere in partibus Spania contra gentem sarracenorum" en el testament de Guillem d'11/8/1053 (833); i "...volo pergere in partes Ispanie ad hanc hoste munita Tortosa", dictat abans de partir perquè hi podria morir, de 25/7/1092 (1550).

106. "Ego vero in Dei nomine Borrellus, amorem Christi repletus, crucem Christi baiulans, Romam peto, desiderans liminibus beati Petri et Pauli princeps apostolorum osculare... anno XXIº regnante Robertus rex" de 15/2/1017 (269). També ho desitjava Guillem Miró abans de marxar a Sant Pere de Roma en el seu testament de 13/3/1077 (1311).

107. "...cupio autem pergere ad domum Sancti Petrus Rome et ad domum Sancti Nicolai", de 22/9/1093 (1590).

108. "...volo namque pergere ad limina beati Iacobi apostoli", testament de Ramon levita, de 22/10/1045 (687).

109. Són els almoiners els que ho testimonien de Sendred Adalbert el 8/1/1041 (591).

110. El mateix protagonista Umbert és qui, en el seu testament de 21/2/1089, manifesta clarament que "volo pergere in partibus Iherusalem et ad Sanctum Sepulcrum Domini et aliorum plurimorum sanctorum" (1503). El text d'aquest testament figura també a Rius, *Cartulario*, nº 731.

—Diversos

Unes altres dades de tipus cronològic que no tenen cap influència sobre la data dels documents, però que aporten dades complementàries, són les següents: una trobada de parents que va acabar tràgicament per a un d'ells;¹¹¹ afers entre els propis comtes de Barcelona,¹¹² destinar sis mesos, de juny a octubre, a realitzar l'acte de vassallatge,¹¹³ indicar Pasqua i Quaresma per acomplir el llegat d'una llàntia¹¹⁴ o bé Nadal per saldar penyores,¹¹⁵ datar posant a primer terme el dijous de la primera setmana de Quaresma,¹¹⁶ o bé exposar amb molt de detall la crisi d'un malalt arran d'una caiguda quan pujava els graons de l'entrada de la seva cambra i que en pocs dies el portà a la tomba.¹¹⁷ Set fets.

Composició

Són diverses les maneres amb què els escriptors han modificat el ritme de la frase cronològica, d'acord amb les seves preferències, grau de cultura, ganes de lluir-se i necessitat d'expressar un concepte, o bé la urgència d'esmenar algun dels elements que entren

111. "Postea ad dies plurimos vocatus est ad placitum per suos proprios consanguineos, id est, Guitardum vel Geribertum. Et in ipsa invitacione placiti dolose deceptus gravi periculo ymmenent et casu mortis interveniente, ibi crudeliter vulneratus atque lanceis vulneratus, subito in ipso placito ex hoc migravit seculo in mense isto preterito augusto... Late condiciones III nonas ianuarii, anno XXVIII regnante Rotberto rege", de 3/1/1024 (371).

112. En el document de 1091 sobre invasió de béns de la Canònica perpetrada per Ramon Berenguer, ell és presentat com a "filii Raimundi comitis interfecti" (1541), el denominat Cap d'Estopa, mort als gorgs de Gualba.

113. "Anno XXX regni Henrici regis, VIII kalendas augustii sic fecerunt... illorum fidelitatem de supradictis senioribus VI menses in anno, id est, maio et iunio et iulio et augusto et sebtember et october", de 25/7/1060 (1006).

114. "Et si Arnallus Bernardi vult dare usque ad ista Pascha prima veniente... in sanctum quadragesimum faciat lampada I ardere... Factum hunc testamentum, X kalendas novembris, anno XXXIII regni Enrici regi", de 23/10/1064 (1066).

115. En cas de no pagar una penyora en el termini assignat: "usque a Natalis Domini, ista prima festa veniente", de 27/3/1073 (1235).

116. Document ja comentat abans en parlar de les al·lusions de tipus litúrgic: acord pres "feria V, ebdomada I^a XLe" pel comte Ramon Berenguer, el 1098 (1650).

117. La relació textual diu així: "Et postquam hoc totum predictus auctor, sicut superius est scriptum, ordinavit, diu supervixit, et manumissoribus suis prefatum suum testamentum firmare precepit. Deinde, cum flebotomatus esset, in domo sua in aggerensi castro, dum noctu vellet redire ad cameram per gradus cecidit in terram et debilitato crure per aliquos dies graviter egrotavit. Postea ingravescente langore nimium laboravit et sic immutata hac voluntate diem ultimum clausit III° nonas marcii, anno XXXIII regis Filippi", de 5 de març de 1093 (1716).

en el camp de la datació anotat per ells mateixos. Exposem aquests temes, ni que sigui esquemàticament, en les facetes de redactats especials, esmenes i jorns d'anys bixests.

—Redactats especials

La present llista mostra unes modalitats diverses a les més comunes i que relacionem deixant de banda altres consideracions de tipus jurídic, diplomàtic, etc.

Posem en primer lloc una còpia dels LA que ofereix un text xocant: *Facta vinditione XII kalendas aprilis, anno VI regnante Radbertus rex sic obit*, del 21 de març de 1002 (21), que no podem saber si constava així en l'original.

Alguns escrivans adoptaren, molt ocasionalment, unes maneres de dir que no eren corrents i que denoten imaginació i un bon domini del llatí. Heus-ne aquí cinc exemples: *Facta commutatione XVII kalendas novembris, anno XVIII regni Roberti regis...* *Et reparatio huius comutationis est edita II idus aprilis, anno XI regni Henrici regis*, del 12 d'abril de 1042 (624); *Anno XIII regni regis Pilippi, VII kalendas iulii actum est hoc*, del 25 de juny de 1072 (1221); *...ut si ab hodierno die et tempore, quod est kalendas septembris, anno XIII regni Philippi regis, nos aut utriusque sexus intenti*, escriví el dia 1 de setembre de 1073 (1243); *Actum [est hoc] testamentum anno XXX regni Philippi regis et V kalendas ianuarii*, del 28 de desembre de 1089 (1513), amb l'ordre invers dels conceptes de la frase cronològica, i *Incarnationis Dominice anno post millesimum XC^o VII°, II idus decembris*, del 12 de desembre de 1097 (1645), també amb ordre invers en la frase posada a l'inici del text, que és una sentència.

Continuant en el mateix camí innovador, es donen uns petits llüiments, per indicar un termini escolat de quatre mesos: *Late sunt hae conditiones XIII kalendas marcii, mensis qui quartus modo est a novembri, anno primo regni Henrici regis*, del 17 de febrer de 1032 (477); remarcar l'ordre convencional de les partions: *VI idus post kalendas ianuarii*, del 8 de gener de 1064 (1054); duplicació de les xifres de l'any expressant-les amb lletres tot seguit dels números: *anno XXVIII octavo regni Henrici regis*, del 24 d'agost de 1058 (970); canvi d'ordre entre la partió i el nom del mes: *Actum III iulii kalendas*, del 29 de juny de 1058 (964), i allargar la secció destinada al monarca: *XVI kalendas marcii, anno quoque, videlicet, VII rege regnante Philippo*, del 14 de gener de 1067 (1125).

I, a mesura que ens endinsem en el text, ens adonem que s'arriba a un grau ben alt de domini dels números i de les maneres un xic rocambolesques de dir una xifra, per part d'un nombre ben reduït d'escrivans: *Data sub die bis ternis remanente mense martio diebus regnante rege Roberto franchorum bis VII^m annis*, del 6 de març de 1010 (136); *S+ Galindus levita, qui haec scripsi et ss sub die et anno feliciter peracto et sub solari decursione calculato cum mensium annorum tempore annuatim praesenti paginole commutationis coram principe praetaxato et episcopis innotatione praefixo ordinato*, del 6 de setembre de 1012 (185); *Actum est hoc annorum Dominice Incarnationis quatter quinquagenis et quinquies, quinis lustris et tribus curriculum, mensibus quoque quinque peractis*, de juny de 1029 (436), que, en el resum conservat silencia el dia concret;¹¹⁸ *quartus decimus dies kalendarum decembris est constitutus, et facta est ipso die dedicatio ad millesimi quinquagesimi octavi ab Incarnatione Domini tempus, secundum eram nonagesimam sextam, inditionem vero undecimam, propriis notam temporibus*, del 18 de novembre de 1058 (973).

Així mateix, recollim aquí, tot i que no incideix en el tema del còmput, alguns dels recursos que els notaris empraren per a donar validesa a les signatures dels actors o dels testimonis que no sabien escriure, a base o bé d'acompanyar la mà: *Sig+num Raimundi Berengarii, qui hanc cartam donacionis fieri iussi et cum manu mea dextera illam firmavi*, del 14 d'octubre de 1100 (1672); *Sig+num Raimundi Berengarii, qui hanc cartam donacionis fieri iussi et cum manu mea dextera illam firmavi*, del 14 d'octubre de 1100 (1678); sortir-se'n que escrivessin el nom i els punts: *S+Mirone presbiter, qui ipsos nomines et punctos annotatos fecit empremere*, del 7 de març de 1066 (1100), o posar només els punts: *Ermengaudi sacer, qui istos punctos fecit inpressere*, del 14 de maig de 1068 (1170), i *S+Richardis femine que huic vendicioni annuens manu propria punctis illam roboravit et adquevit atque assensum prebuit et auctoritate sua eam firmavit*, testimoni del 26 de setembre de 1068 (1175); o bé de fer que marquessin un dels quatre punts que normalment acompanyaven

118. La reducció de la docta frase, ja exposada per Flórez (*España sagrada*, v. 29, Madrid 1859, p. 220), apunta al mes de juny de l'any 1029: quatre vegades cinquanta són dos-cents, i cinc vegades aquests resulta mil, a més de cinc lustres, o sigui, vint-i-cinc anys i tres cercles tancats o anys, que en sumen 1028: l'esdeveniment va ser cinc mesos acabats després, que van de gener a maig: és a dir, pel juny com a molt aviat.

el signe en forma de creu sola o envoltada de cercle: *Firmatum fuit iam dictum testamentum a supradicto conditore Amato signo puncti*, del 12 d'abril de 1075 (1277), o bé que, en perdre la vista després d'anys de signar, ara es veia constret a emprar el recurs del punt: *S+ Vivani, nuncupati prepositi, manu propria cartas soliti firmari, qui deficiente lumine oculorum, hanc donationem fecit punctimque firmavit et testibus illam firmari rogavit*, del 15 d'abril de 1080 (1363); en definitiva, el fet de signar o bé d'escriure el nom (i el signum) o bé posar el punt, tenia el mateix valor de fermesa jurídica: *ipsa vendició atque donacio corroboravit eam nomen suo sive punctis*, del 9 d'octubre de 1094 (1609).¹¹⁹

—Esmenes

Aquesta subsèrie destinada a recollir les esmenes es fixa només en les que fan referència directa al temps del còmput. Tant se val que el corrector sigui l'escrivà del document original o d'una còpia, des del punt de vista de mantenir la precisió cronològica desitjada, però des de l'òptica d'aquest estudi se'n pot deduir —creiem— una segona intencionalitat de cara a remarcar la manera de comptar en ús.

Una esmena simple de part d'un copista dels LA és *VIIIX kalendas aprilis*, del 16 de març de 1008 (99), el qual ja tenia escrit *.VII.*, i iniciava el mot *kalendas* amb el pal de la lletra *k*, quan s'adonà de l'error i hi sobreposà *X* al final del número, que en part reposa sobre el punt, i deixà el pal de la *k* a mig fer, ben acostat a la xifra a continuació de la qual va escriure el mot *kalendas*.

Un altre tipus d'esmena posa en dubte el significat de la paraula *kalendas* adjuntada a una altra partió, com hem estudiat abans, o bé testimonia que l'escrivà d'aquell document no estava al corrent de tal recurs i va preferir d'esmenar-ho a fi d'evitar conflictes sobre el valor de la frase. Així tenim: *VIII kalendas idus decembris*, del 6 de desembre de 1010 (147 i 148), escrit pel notari *Gelmirus sacer* dues vegades en sengles documents en un mateix pergami, expuntuant en cada un *kalendas* per deixar com a únic vàlid *idus*. També es passa a aquest sistema d'anul·lació l'obra d'un copista dels

119. En el mateix document, ja que aquell hi és inclòs, en les signatures del redactat el 1105, s'expressa el notari d'igual manera: "corroboraverunt cum nomina sua sive punctis" (1609).

LA: *VII kalendas idus octobris*, del 9 d'octubre de 1007 (111). També l'ús de punts entorn del mot a no tenir en compte és present en altres situacions: *VI nonas III nonas aprilis*, del 3 d'abril de 1039 (574), *VI nonas*, expuntuat; *IIII kalendas novembris, anno XVI regnante VI Ennerici regi*, del 29 d'octubre de 1046 (705), en què el segon *VI* és expuntuat. Així mateix, s'utilitza el conegut sistema d'anul·lació, amb relació al nom del mes: *II idus decembris agusti*, del 12 d'agost de 1008 (108), amb *decembris* ratllat, o el de raspat: *VII idus marci*, *anno XXXI*, del 9 de març de 1090 (1520), amb el darrer pal de *XXXI* raspat per transformar-lo en *XXX*, a la còpia dels LA. Probablement entra en aquest cas el text dels LA *anno XXVIII regni regis Filippi* d'1 de setembre (1495), que mostra sota els dos pals darrers de la xifra una mena de cometa, que possiblement tingui el valor d'expuntuació, de manera que la lectura vàlida seria *XXVII* i l'any es convertiria en 1086.

En un altre supòsit, l'esmena es fixa en alguna lletra, que adés la substitueix o canvia per una altra: *XIIII kalendas genuarii*, del 19 de desembre de 1026 (399), en què la *g* figura sobre *d* ratllada i transformada en *g*; o bé: *Facta ista vindicio XIIII kalendas iunias*, del 19 de maig de 1030 (446), on deia *iumas* el mateix escrivà va corregir-ho transformant el darrer pal de la *m* en *i* per deixar-hi el definitiu *iunias*, adés la suprimeix per innecessària o deformadora de la realitat: *anno XVII regni regis Philipi, IIII nonas marchi*, del 4 de març de 1077 (1310), amb la *h* suprimida mitjançant taca. També el centre d'atenció del corrector és una xifra, que afegeix a sobre de la quantitat antiga, que la complementa: *XVIII kalendas novembris*, del 14 d'octubre de 1031 (471), o bé *anno XXXVIII^p regnante rege Philippo*, del 2 de desembre de 1097 (1644), o *Factum constat istum testamentum VI idus augusti, anno XX° regni Phylippy regis*, del 8 d'agost de 1080 (1370). També en un cas, l'escrivà del document original en pergami va patir un error greu en posar el nom Robert en comptes d'Enric, dotze anys després de fet el canvi de monarca, però com que se n'adonà immediatament va deixar les lletres ja anotades *Rob* que cuità a esborrar si bé són encara perceptibles: *Facta carta vindicione III idus iulii, anno XIII regnante Rob Aganricus rege*, del 13 de juliol de 1043 (647).

Finalment, una altra modalitat és la d'afegir una lletra que, de fet, no calia des de la nostra perspectiva però sí fent honor a la pulcritud que pretenia l'escrivà: *idus iulii, anno XXX regni Henrici regis*, del 15 de juliol de 1060 (1005).

—Jorns afegits als anys bixests

Cal advertir, d'entrada, que ens hauria complagut trobar una cita cronològica que recollís exactament el jorn afegit al mes de febrer els anys bixests, cada quatre anys, i que en la normativa romana comportava intercalar un dia entre el *sextum kalendas* i el *quintum kalendas*, que per això mateix se l'anomenava *bis sextum* o sisè repetit de les *calendes*, deixant la resta, fins a final de mes, invariable, d'acord amb el calendari general, però no ha estat així. Davant aquesta manca, relacionem en nota tots els dies que, en els anys que segons la reducció pertinent foren de traspàs, cauen d'aquest dia fins al darrer, o 29 de febrer.¹²⁰

Curiositats

Denominem curiositats, des del punt de vista cronològic, els elements que intervenen en la redacció de les dates i que adopten formes diferents segons la mà dels escrivans, amb una actitud ben allunyada del que avui anomenem normalització lingüística, i que en alguns casos demostren corrents entroncats amb l'etimologia o les formes populars o cultes de parlar en el nostre àmbit cultural o en el de les llengües romàniques en general, que empraven generalment el llatí a l'hora de posar per escrit les seves decisions o transaccions, sobretot a efectes jurídics i econòmics. A més d'altres reflexions o testimoniatsges que, sense aprofundir en el seu possible significat, adopten la forma de simples curiositats estilístiques.

—Buits

De primer, i atesa l'abundor de documents que el recull aporta, tot i que sembla que en teoria haurien de quedar coberts tots els mesos dels cent anys contemplats, n'hi ha alguns que en queden

120. Els posem per ordre decreixent de "sextum" o dia 24, que és l'anterior al "bis sextum" (dia 25), a "secundum" o "pridie kalendas": "VI kalendas marcii, anno XX regnante Roberto", de 24/2/1016 (246); "VI kalendas marcii, anno XII regni Philippi rege", de 24/2/1072 (1211); "Actum est hoc VI kalendas marcii, anno XX regnante rege Philippo, de 24/2/1080 (1361); "Facta ista carta vindicione V^o kalendas marcii, ano XXVIII regni Filippi regi", de 26/2/1088 (1488); "IIII° kalendas marcii, ano VIX regnante Rudeberti regi", de 27/2/1012 (177); "III kalendas marcii, anno XXXII regni Roberto regis", de 28/2/1028 (411); i "Actum est hoc II kalendas marcii, anno XXXVI regni regis Filippi", de 29/2/1096 (1628).

orfes. En aquest sentit, assenyalem els períodes de 19 de gener a 8 de juliol de 1027, amb cinc mesos buits de documents; de 2 d'abril a 1 de juliol de 1071, amb dos mesos buits; de 27 de juny a 23 de desembre de 1072, amb cinc mesos buits, i de 31 de març a 24 de novembre de 1096, amb set mesos eixorcs de textos. En total, quatre períodes i dinou mesos: un bon retall d'un segle, que enclou 120 mesos, que suposa un 15,83%.

—Noms dels reis

Els noms dels tres monarques compresos en la present documentació: Robert, Enric i Felip, el primer i el darrer dels quals s'allarguen al segle anterior i posterior, respectivament, ofereixen una multiplicitat de formes escrites molt remarcable.

A Robert, les modalitats parteixen sempre de la R inicial, i ofereixen un bon panorama. L'univers d'Enric és un bell jardí on tot hi entra en joc i res no resta intangible. La vista de Felip arrenca de la doble cruïlla de ser fidel a la resolució clàssica del primer so o d'adoptar la més moderna d'una sola lletra, a partir de la qual l'horitzó és ampli i variat. En l'avinentsa d'agrupar les variants d'un nom, partim de la base de les lletres inicials i de les formes diverses que entronquen, sens dubte, amb els respectius ètims, reals o imaginats, o la morfologia, així com, respecte a la variant final, se senyalen també la lletra o lletres darreres que els escriptors per alguna raó escollien, de vegades, seguint la declinació i sintaxi llatines (vers els anys vint el mot "Roberti" concorda amb "regni", tots dos en genitiu singular), però generalment en prescindeixen.

Que les preferències jugaven el seu paper és evident, en alguns casos, com el de l'escrivà *Iohannis presbiteri*, qui utilitza la grafia *Philippy* en tres documents gairebé seguits, de 1092 —12,8 % (1551), 21,11 % (1553) i 1,12 % (1554)—, en tres més de 1093 —5,3 % (1568), 13,3 % (1570) i 24,3 % (1572)— i en dos de molt seguits de 1095 —19,8 % (1620) i 30,10 % (1624). Oferim els resultats des de la perspectiva d'un investigador historiador, que no pretén de cap manera revestir-se de lingüista. Tanmateix, les dades, *mutatis mutandis*, són útils per a tothom.

Val a dir que a les consideracions que segueixen si bé s'ha procurat ser ben precís, la lenta i difícil conjuminació de tot el volum documental que ha mantingut el suspens de no fixar el nombre total fins al darrer moment, no permet sinó donar xifres molt aproximades,

que són més que suficients per veure quina és la tendència. Aquestes xifres, que permeten efectuar comparacions, es donen entre parèntesis a continuació del nom en qüestió, en tots els supòsits per fer-ho més clar. Se n'han exclòs quatre documents en què la pèrdua del suport o la il·legibilitat del text no donen el nom complet del rei en qüestió.

Robert, en la forma catalana actual, i que, com hem dit, manté sempre al davant la *R*, presenta quatre grups de variants segons la vocal que la segueix, exclosa sols la *i*, amb un total de dotze grups bàsics respecte a les tres lletres inicials i trenta-vuit subgrups menors o variants. Entre parèntesis indiquem la freqüència de cada cas. La combinació inicial *ra-*, ofereix quatre grups i catorze variants: *rad-* en: *Radbert* (1 cop), *Radberto* (14), *Radbertus* (25), *Radebertus* (5), *Radeberto* (8), *Radevertus* (1); *rag-* en: *Ragabertus* (1), *Ragberto* (1); *rat-* en: *Ratberto* (1), *Ratbertus* (3); *rau-* en: *Raubertus* (3), *Raudebertus* (17), *Raudeberto* (5), *Raudibertus* (1). La combinació inicial *re-* té una presència testimonial, com s'acostuma a dir, amb un sol grup i tres variants: *red-* en: *Redberto* (3), *Redbertus* (2), *Redebertus* (1). La combinació inicial *ro-* té el rol protagonista, que ha derivat en la forma moderna, segons cinc grups i dinou subgrups: *rob-* en: *Robert* (1), *Roberti* (37), *Roberto* (233), *Robertus* (43); *rod-* en: *Rodberto* (22), *Rodbertus* (3), *Rodberti* (1), *Rodibertus* (1), *Rodobertus* (1); *rog-* en: *Rogberto* (2), *Rogbertus* (1); *rot-* en: *Rotberte* (1), *Rotberti* (2), *Rotberto* (21), *Rotbertus* (7), *Rothberto* (4), *Rothbertus* (9). I la combinació inicial *ru-* té dos grups i el mateix nombre de subgrups; *rua-* en: *Ruadebto* (1), *rud-* en: *Rudeberti* (1). Del total de casos en què apareix *Robert*, 484 vegades la modal *Roberto* s'emporta el 48,14%, seguida de *Robertus*, amb 8,67%, i *Roberti*, amb 7,64%. Les altres modalitats obtenen percentatges reduïts en set casos i pràcticament nuls en la resta.

El nom del rei *Enric* és el de més riquesa gràfica. Per començar ho fa amb les tres lletres *a-*, *e-*, *h-* que l'encapçalen. Amb *a-* hi ha disset subgrups compresos en quatre grups. Comença per *ae-* en: *Aenrichi* (1), *Aenrici* (4), *Aenrico* (1); segueix *ag-* en: *Aganrici* (1), *Aganricus* (3), *Aganrigo* (2), *Agaricus* (1), *Agarigo* (1), *Agerico* (1); continua *ai-* en: *Aianrice* (1), *Aianrici* (2); *am-* en: *Amgelrico* (1); i *an-* en: *Analricus* (1), *Analrigo* (1), *Ançerigo* (1), *Anganrici* (1), *Anganrigo* (1). La inicial *e-* s'emporta vint-i-quatre formulacions gràfiques en quatre grups bàsics. El dígraf *eg-* en: *Egelricii* (1); el dígraf *ei-* en: *Eienrici* (2), *Eienricis* (1); *em-* en: *Emgelrico* (1); i el dígraf *en-*, que és el que té més adeptes, en: *Enenrici* (1) —o *Ennerici*—, *Engelrici*

(3), *Engelricii* (1), *Engenliri* (1), *Engilrici* (3), *Engrici* (1), *Enherici* (2), *Ennelrici* (1), *Ennerici* (1), *Ennerricho* (1), *Enrice* (1), *Enrichi* (1), *Enrici* (84), *Enricii* (6), *Enrico* (1), *Enricu* (2), *Enricus* (1), *Enrigi* (1), *Enrinci* (1), *Enrrici* (1). Amb *h* inicial es troben disset formulacions aparents que poden formar cinc grups: les dues lletres inicials *hai-* en: *Haianrici* (1); en la modalitat *heg-* en: *Hegenrici* (1); la forma *hei-* en: *Heinrich* (1); la *hem-* en: *Hemrii* (1); i la més abundant *hen-*, que conté la més exitosa, de molt, en: *Henci* (1), *Hengelricus* (1), *Hennici* (1), *Hen(n)ric* (1), *Henrice* (1), *Henrichi* (8), *Henricho* (1), *Henrici* (285), *Henricii* (4), *Henricis* (6), *Henrico* (10), *Henricus* (1), *Henrrici* (2). I la inicial *i-* és present en dues variants: *Ingelrig* (2), *Ingelrigus* (1). La suma total del nom *Enric* en una o altra modalitat és de 472, de les quals *Henrici* s'emporta el 60,38%, seguida de molt lluny de la modalitat *Enrici*, que assoleix el 17,79%, de manera que entre les dues copen gairebé el vuitanta per cent; la resta són figures decoratives.

El nom del rei *Felip* presenta, respecte dels dos monarques anteriors, una xifra de grups més petita i la que té més subgrups. Té deu grups i trenta-set variants. Les variants del nom *Felip*, més que en el sector inicial del mot, apareixen en el final. Tenim la secció iniciada amb una sola consonant i una altra amb dues. La secció que comença amb la inicial seguida de *e* té un únic representant, *Felici* (1). La combinació *fi* constitueix el grup *fil* amb deu variants, tres de bastant importants: *Filiipii* (1), *Filipbpi* (1), *Filipi* (30), *Filipii* (1), *Filipo* (24), *Filippi* (31), *Filippo* (6), *Filippy* (3), *Filipy* (4), *Filpi* (1); a més del grup *fy* també d'única mostra en *Fylipy* (2). El grup consonàntic *ph* té una secció en *phil* amb onze variants, cinc de les quals abundantíssimes i que contenen l'estrella: *Philippi* (290), *Phililippi* (1), *Philiphi* (3), *Philipi* (73), *Philipii* (1), *Philipo* (34), *Philippii* (1), *Philippis* (1), *Philippo* (49), *Philippy* (32), *Philipphy* (1); un altre grup *phip-* consta d'un únic model: *Phippi* (1). L'altra secció és *phy-*, amb set variants en total; un grup de *phyl-* de sis variants: *Phylipi* (9), *Phylippi* (41), *Phylippo* (7), *Phylipy* (1), *Phylippy* (4), *Phylypy* (1) i un grup *phyp-* amb un únic model: *Phyplyppy* (1). I la inicial consonàntica *p-* té sis variants en total, forma el grup *pil-* de tres variants en: *Pilipi* (1), *Pilipo* (1), *Pilippi* (1); o bé el grup *pp-* en exclusiva de: *Ppilipii* (1); o bé *pyl-* amb dues variants: *Pylipi* (1), *Pylippi* (2). En total, es registra el nom *Felip* amb les diverses variants 663 cops, amb la particularitat que una bona colla de formes tenien bastants adeptes, les quals, ordenades de més a menys són: *Philippi*, 43,74%; *Philipi*, 11,01%; *Philippo*,

7,39%; *Phylippi*, 6,18%; *Philipo*, 5,12%; *Philippy*, 4,82%; *Filippi*, 4,67%; *Filipi*, 4,52% i *Filipo*, 3,61%.

En resum, dels 484 cops que consta Robert, entre dotze grups i trenta-vuit subgrups, Roberto és la grafia preferent, la meitat de les vegades; dels 472 cops que apareix el nom Enric, entre quatre grups i disset variants, Henrici en recull les tres cinquenes parts, i pel que fa a Felip, que està anotat 663 cops, entre deu grups i trenta-set variants, la modalitat més estesa Philippi, assoleix poc més de dues cinquenes parts.

—Complements del nom reial

Amb el nom del monarca de cada moment, alguns escrivans tenien el costum de donar una referència complementària tant amb relació a la seva genealogia, que aportava a vegades un aspecte de legitimitat —en Robert, exclusivament—, com a tall d'indicador del territori subjecte a la seva autoritat. En aquest costum s'hi descobreix la mentalitat dels escrivans i les seves tendències diguem-ne polítiques i dinàstiques. Amb el temps, aquestes al·lusions van disminuir molt.

A Robert, que obre el període del segle onzè, hereu encara de l'ambient viscut per les generacions precedents entorn de la possessió de la màxima autoritat civil del regne, se'l considera important pel fet de ser fill d'Hug (*Rotberto rege filium Ugone*, de 4 d'agost de 1002 (25)), el creador de la dinastia capetiana, esmentant a vegades que el pare ja era difunt, amb el nom *Ugone* (*Roberto rege filium condam Ugoni*, amb 12 vegades¹²¹), o *Hugoni* (*Roberto rege filio quondam Hugonni*, amb 17 vegades¹²²), amb l'afegit de donar-li el títol de duc (*Roberto rege, filio condam Ugonis ducis*¹²³), amb l'esment d'haver-ho estat en el seu temps per mitjà de *quondam*¹²⁴ o bé prèviament,¹²⁵

121. De 25/5/1004 (48) i els altres: 12/3/1005 (55), 22/12/1005 (68), 17/4/1006 (72), 28/1/1009 (118), 2/6/1009 (129), 1/3/1011 (154), 27/9/1010 (141), 6/9/1012 (185), 14/9/1012 (186), 25/2/1013 (196). També "*Roberto rege, [filium condam] Ugoni*" de 23/3/1014 (214), en part perdut a causa del mal estat del suport.

122. De 10/5/1001 (8), i els altres: 19/5/1005 (62), 18/4/1011 (162), 27/8/1010 (140), 20/2/1012 (176), 4/3/1012 (179), 6/9/1012 (184), 26/12/1012 (192), 19/2/1015 (231), 30/1/1016 (244), 24/2/1016 (246), 10/3/1016 (247), 17/6/1016 (254), 10/9/1017 (285), 12/5/1005 (1684), 4/7/1007 (1687), 7/7/1013 (1691).

123. De 30/6/1015 (240).

124. De 30/6/1015 (241). Escrit aquest i el document anterior per un mateix notari i en un mateix dia.

125. "*Radbertus rex, filium Ugoni, qui dux fuerat pridem*", de l'11/8/[1002].

així com el doble títol de duc i rei (*Roberto rege, filium condam Ugoni magno duce et rege*, 28 de gener de 1020 (323)). S'esmenta directament la condició dels vassalls del propi monarca en dir rei dels francs: *Roberto rege franchorum* (el mot amb *-h-* —5 vegades—,¹²⁶ i sense *-h-* —un cop—¹²⁷), o bé invertint els dos primers termes (*rege Roberto franchorum*, del 6 de març de 1010 (136)), o escrivint *rex unit a franchorum* —un cop¹²⁸—, o bé a *francorum* —tres cops.¹²⁹ El concepte territorial del mandat del personatge citat en la datació es fa evident en *regnante Roberto rege in Francia*, del 2 de setembre de 1018 (301) i és la darrera vegada en el període de Robert que s'afegeix un altre concepte que no sigui merament el nom i el càrrec de rei. En les variants anteriorment descrites s'ha prescindit de les donades al nom del monarca, cosa que ja s'estudia en el seu lloc.

En temps d'Enric, el citat costum va baixar molt, però manté encara una representació mínima de cada modalitat. La memòria del pare d'Enric porta l'escrivent a enaltir-lo fins al sùmmum des de la mentalitat cristiana del moment: *Acta cartula donacionis II kalendas februarii, anno quarto regnante Henrico rege, prolis condam Raud-berti regis bone memorie, qui requiescat inter electos sanctos suos*, del 31 de gener de 1035 (520). També per quatre vegades se cita la seva condició de monarca dels francs, amb la fórmula *rex francorum* —dos cops¹³⁰—, o *regis franchorum* —un cop¹³¹— o *francorum regis* —un cop.¹³²

Per als notaris del temps de Felip, no es preveia res més enllà del referent cronològic, tret de dos, que esmenten la seva condició de rei dels francs amb un mateix redactat bàsic, *franchorum regis*.¹³³

126. De 13/11/1001 (13), 25/3/1008 (101), 1009-1010 (150), 17/10/1012 (189), 19/8/1019 (318).

127. "Roberto rege francorum", de 9/3/1009 (121).

128. "Rotberto rex franchorum", de 28/3/1010 (138).

129. "Roberto rex francorum", de 28/4/1008 (103); 16/1/1013 (195) i 996-1031 (475).

130. "anno XIII regnante Anganrici rex francorum", de 13/5/1045 (682) i "Henricus rex francorum", de 12/8/1046 (701).

131. De 28/5/1045 (683).

132. De 5/11/1057 (949).

133. "anno XVIII franchorum regis Filipi", de 13/12/1077 (1322) i "de anno XXII franchorum regis Philippy", de 18/1/1082 (1394), amb la pruija ortogràfica de l'escrivà del text en pergami d'afegir a l'interlineat la "h" que s'havia oblidat de consignar al seu lloc.

—Els noms dels mesos

Hereus de les formulacions romanes, les variants, pel que fa a les formes que a mans dels escrivans rebien els mesos, oscil·len des d'un nombre escàs (tres, novembre) a un de gran (catorze, gener). S'ofereix una mostra molt extensa, sense pretensions d'exhaustivitat dels noms dels mesos, així com ordeno els noms per les formes radicals que tenen la funció d'ètims, i incloc els diversos acabaments que poden potser tenir valor. Al mateix temps s'observen, en un ús més aviat restringit, formes adjectivades dels noms propis de cada mes, concordant adés amb *kalendas* (=k) i rarament amb *nonas* (=n) o *idus* (=i) en acusatiu plural, adés també amb *kalendarum*, en genitiu plural. Per ajudar a descobrir les tendències, a continuació de cada variant es posa el nom o noms dels monarques sota el regnat dels quals se'n constata l'ús (R E F). El panorama global és el següent, mes per mes.

Gener té catorze variants: una secció comença per *g*: *ganuarii* F; *k. genuarias* R; *genuarii* R i E, i una altra per *i*: *ianerii* R i F; *ianuari* E; *k. ianurias* R i E, i quatre vegades F; *ianuarii* R i F, *k. ianuariarum* R; *i. ianuaris* F; *ianuarri* F; *k. ianurias* F; *ienarii* R; *k. ienuarias* R i F; *ienuarii* R.

Febrer mostra cinc variants: *febrarii* F; *febriarii* R i E i F; *februari* R; *februarias* quatre vegades R i 3 casos E i *k. februarias* dues vegades F; *februarii* E i F.

Març aplega onze variants: *macii* (suposat *marcii* o *madii*) F; *marci* E; *marchii* F; *marci* F,¹³⁴ i *marcias* E; *k. marcias* sis vegades R i E; *marcii* R i E i F; *marcius* E; *marti* E; *martii* E; *k. martias* R; *martio* R.

Abril presenta set variants: *apreli* R i F; *aprelii* R i E i F; *aprelis* R i E i F; *apriles* R; *aprili* F; *aprilii* R i E i F; *aprilis* R i E i F.

Maig ofereix deu variants: *madi* E; *k. madias* dues vegades R i dos cops E; *madii* R i E i F; *madio* F; *mai* E i F; *k. maiarum* E; *k. maias* dos cops E i F; *maii* R i E; *maio* (en un esment) E i F; *may* E i F.

Juny reuneix set variants: *[g]iunii* R; *gunii* E; *iuni* F; *k. iunias* dues vegades R; *iunii* R i E i F; *iunio* (en un esment) E; *iunnii* R.

134. I "marc(h)i", la "h" esborrada amb taca.

Juliol mostra sis variants: k. iuliarum R; k. iulias R; iuli F; iulii R, i E i F; iulio (en un esment) E; iullii R.

Agost acull onze variants: una secció de dígraf ag-: agustas R i k. agustas sis cops E i F i i. agustas E; agusti R i dos cops E i F; agosto R; una altra amb aug-: k. augusta F; k. agustas cinc vegades R i i. cinc cops E i quatre cops F i n. agustas R i E; auguste F; agusti R i E i F; augustii E; agosto (en un esment) E; augustus R; i una també de tres, aus-: austas E.

Setembre forma deu variants: sebtember (en un esment) E; sebtentris E i F; september R i E i F; septembre F; septentris E i F; setember R i E i F; setembri F; setentris E i F; setimbris F; setpembri E i F.

Octubre contempla deu variants: hoctober R; hoctubeer F; hoctuber R i F; october R i (en un esment) E i F; n. octobrias R; octobrii E; octobris E i F; octuber R i E i F; octubris E i F; ohctuber E.

Novembre es queda en tres variants: november R i E i F; novembri F; noventris E i F.

Desembre reuneix deu variants: december R i E i F; decembris E¹³⁵ i F; k. decembrium, dos cops, E; decimber F; decimbris F; dedeber R; dedember R; dedembrio (enmig del text) R; deenber E; deheber E.

En definitiva, els noms dels mesos mostren una diversitat que va més enllà dels canvis dels casos; alguns ben curiosos o fins i tot estrambòtics o rars. Posem en el quadre adjunt el resultat numèric de les variants, de primer les que es recullen en cada regnat i després les que queden del global en què s'han reduït les variants iguals.

Estadística numèrica detallada de variants dels noms dels mesos de cada regnat

<i>Regnat</i>	<i>G</i>	<i>F</i>	<i>M</i>	<i>A</i>	<i>M</i>	<i>J</i>	<i>J</i>	<i>A</i>	<i>S</i>	<i>O</i>	<i>N</i>	<i>D</i>
<i>Robert</i>	9	3	4	6	3	4	4	7	2	5	1	4
<i>Enric</i>	3	3	7	4	9	3	2	9	7	6	2	5
<i>Felip</i>	8	4	4	6	6	2	2	6	9	6	3	4

135. En una lectura confusa, "dece<m>bris" o "decebris" E.

Globalment (sols les variants)

<i>G</i>	<i>F</i>	<i>M</i>	<i>A</i>	<i>M</i>	<i>J</i>	<i>J</i>	<i>A</i>	<i>S</i>	<i>O</i>	<i>N</i>	<i>D</i>	Total
14	5	11	7	10	7	6	11	10	10	3	10	104

Per regnats, no es dóna una igualtat absoluta en cap mes; són mínimes les diferències entre dos dels regnats i n'hi ha un de discordant en tres mesos: febrer (3-3-4), octubre (5-6-6) i desembre (4-5-4); un xic més acusades en quatre mesos: abril (4-6-4), agost (6-4-6), juny (4-3-2), juliol (4-2-2); i són acusades les diferències en cinc mesos: gener (9-3-8), març (4-7-4), maig (3-9-6), agost (7-9-6) i setembre (2-7-9).

Globalment, de menys a més, el rànquing queda així: novembre, 3; febrer, 5; juliol, 6; juny, 7; abril, 7; maig, 10; octubre, 10; setembre, 10; desembre, 10; març, 11; agost, 11, i gener, 14. La desproporció és gran entre novembre (3) i gener (14), que marquen els extrems.

—Die a l'inici de la data

La presència de *die* a la fórmula de datació es recull en vint-i-cinc documents. Hi apareix sola o reforçada.

Quan apareix *die* sol té un significat afí a la modalitat moderna d'introduir la precisió de la data (*die XII kalendas marci*, 18 de febrer de 1016 (245)),¹³⁶ o d'assenyalar el mateix dia de la partió corresponent en el sentit d'avui amb relació sobretot a *kalendas* (*die IIII kalendas apriles*, del 29 de març de 1009 (125)),¹³⁷ apareix poques vegades amb *nonas* (*die nonas februarii*, del 5 de febrer de 1018 (291)),¹³⁸ i és testimonial amb *idus* (*die idibus augusti* en un esment de 1091 (1541)). En la modalitat reforçada, rara, el recurs és la preposició *sub*: *Data sub die bis ternis remanente mense martio*

136. I: "*die XVI kalendas aprilii*", de 17/3/1047 (715), "*die VI kalendas iulii*" un esment fet el 19/12/1056 (915).

137. I altres sis documents del temps de Robert: "*die kalendas februarias*", de 1/2/1015 (228), "*die kalendas marci*", d'1/3/1029 (426), "*die kalendas marci*", d'1/3/1029 (427), "*die kalendas madii*", d'1/5/1029 (434), "*die kalendas december*", d'1/12/1029 (438), i "*die kalendas februarii*", d'1/2/1031 (453). Quatre exemples del temps d'Enric: "*die kalendas madii*", d'1/5/1033 (491), "*die II... die Kalendas augusti*", d'1/8/1036 (536), "*die kalendas februarii*", d'1/2/1042 (616), "*die kalendas madii*", d'1/5/1057 (937). I altres quatre casos del temps de Felip: "*die kalendas aprili*", d'1/4/1062 (1036), "*die kalendas augustas*", d'1/8/1074 (1260), "*die kalendas febroarii*", d'1/2/1075 (1268), "*die kalendas madio*", 1/5/1086 (1486).

138. També: "*die nonas aprelii*", de 5/4/1073 (1236).

diebus, del 6 de març de 1010 (136).¹³⁹ També assenyalem la presència d'una altra mena de mots: *hoctavo die kalendas aprilii*, del 25 de març de 1066 (1103) i *kalendas iulii die*, de l'1 de juliol de 1066 (1110), a més de l'expressió en plural: *quartus decimus dies kalendarum decembrum*, del 18 de novembre de 1058 (973).

—Nom del dia

Relacionat amb el formulisme per expressar el jorn d'una data, en el marc de la normalitat, esmentem aquí algunes varietats que il·lustren com s'atenien a la normativa sobre els noms o xifres que cada escrivà podia escollir.

Un cas és el que tenim com a penúltim dia del mes, que en realitat és el segon o el dia abans del primer en la mentalitat antiga, que s'identifica amb una de les tres parts del mes, a base de xifra o paraula. És més normal utilitzar la xifra "II" en qualsevol temporada del segle onzè, amb referència a *kalendas*: *II kalendas februarias*, del 31 de gener de 1003 (30);¹⁴⁰ *nonas*: *II nonas novembris*, del 4 de novembre de 1006 (79)¹⁴¹ o *idus*: *II idus agusti*, del 12 d'agost de 1008 (108).¹⁴² No s'utilitza gaire el recurs al mot *pridie*, precedint *kalendas*: *pridie kalendas octobris*, del 30/9/1014 (224),¹⁴³ *nonas*: *pridie nonas*, del 6 de març de 1007¹⁴⁴ o *idus*: *pridie idus marcii*, del 14 de març de 1094 (1603).

139. Dos casos més: "sub die IIII kalendas novembris", de 29/10/1013 (204), i "sub die XIII kalendarum ianuariarum", de 19/12/1014 (225). I del temps d'Enric: "sub die V kalendarum iunii" de 28/5/1045 (683). Cap del temps de Felip.

140. Dos casos més del temps de Robert: "II kalendas madii", de 30/4/1008 (104), "II kalendas ianuarii", 31/12/1030 (451). Sis del temps d'Enric: "II kalendas agustas", de 31/7/1031 (468), "II kalendas novembris", de 31/10/1031 (472), "II kalendas marcias", de 28/2/1032-1060 (995), "II kalendas februarii", esment a 31/1/1035 (520), "II kalendas aprilis", de 31/3/1036 (532) i "II kalendas novembris", de 31/10/1060 (1015). I dos del temps de Felip: "II kalendas decembris", de 30/11/1069 (1191), i "II kalendas decembris", de 30/11/1081 (1391).

141. També: "II nonas marci", de 6/3/1007 (83), "II nonas iannuari", de 4/1/1014 (210), "II nonas aprili", de 4/4/1034 (505), i "II nonas februarii", de 4/2/1043 (636).

142. També: "II idus decembris", de 12/12/1009 (131), "II idus agusti", 12/8/1030 (448), i "II idus marci", 14/3/1032 (478).

143. També quatre del temps d'Enric: "pridie kalendas madii", de 30/4/1048 (734), "pridie chalendas deenber", de 30/11/1048 (749), i "pridie kalendas ianuarii", de 17/2/1054 (854). Els exemples del temps de Felip són: "pridie kalendas agusti", de 31/7/1075 (1282), "pridie kalendas mai", de 30/4/1082 (1400), "pridie kalendas decembris", de 30/11/1090 (1528).

144. També: "pridie nonas madii", de 6/5/1037 (550), "pridie nonas marcii", de 6/3/1074 (1254), "pridie nonas iulii", de 6/7/1085 (1458), "pridie nonas hoctuber", de 6/10/1095 (1622).

L'altre motiu que il·lustra la forma expressiva de la secció del mes, a més dels casos en genitiu o acusatiu o ablatiu, que ja hem exposat al precedent apartat sobre els noms dels mesos, adduïm aquí els genitius plurals, de *kalendarum*: *XVII kalendarum aprilis*, del 16 de març de 1023 (362),¹⁴⁵ *nonarum*: *V nonarum madii*, del 3 de març de 1020 (327) i *iduum*: *VI iduum aprilis*, del 8 d'abril de 1023 (364).¹⁴⁶ Figura extrordinàriament un ablatiu plural en un sol cas: *V idibus setimbris*, del 9 de setembre de 1083 (1427).

—Número en lletres

Prescindim, en fer la transcripció dels documents, del costum tan estès en tots els escrivans d'aquell segle, continuadors d'una tradició prou antiga, de posar punts als dos costats de les quantitats, tot i que hi ha casos en què apareixen sense, o només amb un punt. En això s'ha seguit el criteri exposat a les normes que han guiat la tasca de transcripció de tots els documents. En canvi, sí que s'ha mantingut la diferenciació entre l'expressió numèrica i la de lletres. Aquí ens fixem en aquest segon supòsit perquè l'altre és el general i més habitual.

L'expressió de les quantitats contingudes en la datació per mitjà de lletres és present a la xifra indicadora de la partió exacta mensual: *quarto decimo kalendas marci*, del 16 de febrer de 1003 (32)¹⁴⁷ i a la de l'any: *anno primo*, del 14 d'octubre de 1031 (471).¹⁴⁸ Unes

145. També: "V kalendarum decembrium" un esment a 17/2/1032 (477), "sub die V kalendarum iunii", de 28/5/1045 (683), i "quartus decimus dies kalendarum decembrium", de 18/11/1058 (973).

146. També: "VIII iduum iulii", 8/7/1027 (404), i "IIII iduum iulii", de 12/7/1028 (417).

147. Dues mostres més del temps de Robert: "octavo kalendas marcii", de 22/2/1008 (95), "quinto kalendas februarias", de 28/1/1020 (323). O cinc del temps d'Enric: "octodecimo kalendas iulii", de 14/6/1040 (589); "IX decimo kalendas ianuarii", de 14/12/1041 (613), "nono kalendas madii", de 23/4/1042 (627); "octavo kalendas marcii", de 22/2/1052 (790), "sesto idus marcias", de 10/3/1053 (822). O cinc del de Felip: "hoctavo die kalendas aprelii", de 25/3/1066 (1103); "sexto kalendas febroarii", de 27/1/1073 (1226); "tercio nonas maii", de 5/5/1076 (1296); "tercio idus decimber", de 11/12/1079 (1356), i "IIII decimo kalendas ianuarii", de 19/12/1089 (1512).

148. També: "anno primo" de 5/4/1032 (479); *id.* de 12/5/1032 (480); *id.* de 26/5/1032 (481), "anno tertio", de 15/9/1033 (497); "anno quarto", de 31/1/1035 (520); "anno quinto", de 29/1/1036 (529); "anno vigesimo", de 13/12/1050 (770); "anno vigesimo primo", de 12/2/1052 (789); "anno vigesimo primo", de 9/4/1052 (796); *id.* de 10/4/1052 (797); "anno vigesimo I", de 10/4/1052 (798); "anno V post vigesimum", de 30/5/1056 (906); "anno XXVIII octavo", de 24/8/1058 (970); "anno VIII post vigesimum", de 30/1/1059 (980); "anno vigesimo VIII", de 8/2/1059 (981), i "anno quoque videlicet nono

poquíssimes mostres afecten altres tipologies cronogràfiques: *in era quinquagesima prima post millesima, annus Domini millesimus tercius decimus*, del 29 d'octubre de 1013 (204),¹⁴⁹ o bé en una combinació dels sistemes anteriors: *quinto idus madi, anno quinto*, de l'11 de maig de 1036 (534).

—Lletres volades

Un fet ben remarcable, dins de la seva discreta transcendència, es descobreix en el sistema d'escriure els numerals amb abreviatures convingudes, mitjançant lletres volades. N'hem descobert deu modalitats, set de les quals: ^e, ^{cio}, ^m, ^{mo}, ^o, ^{to}, ^{um}, tenen exemples de la seva utilització soles, mentre que tres: ^{cimo}, ^{no}, ^{timo} ho fan amb les altres, en combinacions, entre dos, tres o quatre. Alguns d'aquests acabaments disposen d'un o pocs testimonis documentals, mentre que tres n'acaparen la majoria.

Relacionem, en primer lloc, els set exponents que figuren sols en cada fórmula de datació, per ordre alfabètic de la lletra o lletres volades que les formen. De cada un n'aportem un sol exemple al text i els altres es donen en nota. La ^e compta amb un text: *facta vinditione IP kalendas ienuarii*, del 31 de desembre de 1053 (847), en còpia als LA. La ^{cio} presenta un sol exemple: *anno III^{cio}*, del 25 de maig de 1034, en pergami original (510). La ^m apareix en deu textos: *VII^m annis*, del 6 de juny de 1010 (136).¹⁵⁰

post XX°, de 17/5/1060 (1003). O bé del temps de Felip: "anno primo", de 22/2/1061 (1020); íd., de 21/3/1061 (1023); íd., de 18/4/1061 (1025); "anno secundo", de 5/2/1062 (1034); "anno segundo", de 1/4/1062 (1036); "anno tercio", de 28/11/1062 (1040); íd., de 1/4/1063 (1046); "anno regni regis Philippi tercio", de 31/3/1063 (1044); "anno quinto", de 1064-1065 (1093); "anno octavo", d'11/10/1067 (1148); "anno nonodecimo", de 1/3/1079 (1347); "anno XX nono regni regis Filipy", de 21/9/1088 (1496), i "anno XXX primo", de 30/11/1090 (1528).

149. Altres mostres: "mensis qui quartus modo est a novembri, anno primo", de 17/2/1032 (477); "in tercius diem mortuus est", esment a 27/4/1047 (718); "quinque annis et menses III et quindecim die", esment a 11/10/1053 (836); "defunctus est tercia die", esment a 15/11/1056 (912); "quartus decimus dies kalendarum decembrium... ad millesimi quinquagesimi octavi... eram nonagesimam sextam, inditionem vero undecimam", de 18/11/1058 (973); "anno Dominice Incarnationis LVIII post millesimum" (en esment al text), de 26/12/1058 (977), i "annis sex minus VIII menses et medium", esment a 29/10/1060 (1014).

150. Un exemple del temps de Robert: "annos X^m rengnantem", de 5/5/1006 (74), i els altres set del d'Enric agrupats en la seva meitat: "X^m kalendas februarii", de 23/1/1047 (710); "anno IIII post XX^m regis Enrici", de 20/7/1054 (1704); "anno V post XX^m", de 25/10/1055 (893); íd. de 25/6/1055 (888); "anno VI post XX^m", de 3/5/1057 (938); "anno VII post XX^m", de 29/10/1057 (948); íd., de 5/11/1057 (949); "anno VIII post XX^m", de 22/4/1059 (989).

La modalitat ^{mo} es descobreix en setze documents repartits per igual entre els dos primers monarques i amb bastant menys incidència en el tercer: *XIIII^{mo} kalendas november*, del 12 d'octubre de 1003 (39).¹⁵¹ La modalitat en ^o és la més estesa, amb cent nou documents, que ha experimentat un notable ascens entre els tres monarques (11 de Robert, 22 d'Enric i 76 de Felip), en destaquen especialment les dues últimes desenes, ja que elles soles compten amb cinquanta exemples. Aquest exponent en una mateixa fórmula datadora ofereix quatre escenes: la senzilla, dita així perquè figura un sol cop en cada datació, amb un resultat notable de cinquanta-tres casos: *IIIP idus marcii*, del 12 d'octubre de 1005 (55);¹⁵² la mitjana, de dos cops, amb un representant de Robert i els altres d'Enric i Felip en la xifra global de trenta-vuit: *VII° idus marcii...XIIIP*

151. I quatre textos més de Robert, "*X^{mo} kalendas martias*", de 20/2/1012 (176); "*anno XXX^{mo}*", de 19/5/1026 (397); "*X^{mo} idus kalendas marcii*", de 20/2/1028 (409); "*anno XXX^{mo} II*", de 1027-1028 (423). Set d'Enric: "*anno XI^{mo}*", de 10/5/1042 (631); "*anno XII^{mo}*", de 12/5/1043 (644); "*XIIII^{mo} kalendas december*", de 18/11/1043 (655); "*anno XX^{mo}*", de 9/3/1051 (774); "*anno XX^{mo} I*", de 28/12/1051 (783), "*anno XX^{mo} II*", de 28/7/1052 (806); *id.* de 30/11/1052 (813). I quatre de Felip: "*anno X^{mo}*", de 14/10/1069 (1188); "*XI^{mo} kalendas maii*", de 21/4/1072 (1215); "*anno XXX^{mo}*", de 5/8/1089 (1507); *id.* de 1/11/1089 (1511).

152. Els altres nou documents del temps de Robert, tots tenen una sola lletra volada: "*XV° kalendas madii*", de 17/4/1006 (72); "*anno X^o*", de 11/7/1005 (64); "*V^o kalendas februaris*", de 28/1/1009 (118); "*anno XXI°*", de 22/1/1017 (267); *id.* de 15/2/1017 (269); "*anno XXXIIII°*", d'1/12/1029 (438); "*anno XXXV°*", de 4/5/1031 (465); "*III° nonas iunii*", de 3/6/1030 (447); "*anno XXXV°*", de 30/3/1031 (459). Del temps d'Enric, amb una sola lletra volada són dinou: "*anno XX°*", de 21/8/1050 (765); *id.*, de 17/9/1050 (766); *id.*, de 31/10/1050 (769); "*anno XXI°*", de 22/2/1052 (790); "*anno XX° I*", de 31/5/1052 (805); *id.*, de 12/7/1051 (757); "*anno II° post XX*", de 30/1/1053 (819); "*anno XXIII°*", de 27/6/1053 (830); "*anno III post XX°*", de 28/12/1053 (843); "*anno III post XX° regis Henrici*", de 19/2/1054 (1703); "*anno Incarnationis Domini... LIIII° post millesimum, regni vero Henrici XX° IIII*", de 20/11/1054 (873); "*IIII° nonas marcii*", de 4/3/1055 (882); "*anno VI post XX°*", de 17/3/1057 (928); "*VII° kalendas ianuarii*", de 26/12/1058 (977); "*VII° idus madii*", de 9/5/1060 (1001); "*anno quoque videlicet nono post XX°*", de 17/5/1060 (1003); "*anno XXX°*", de 9/8/1060, en un trasllat de 1218 (1007); "[*anno*] *XXX°*", de [juny-agost]/1060 (1010); "*XI° kalendas octobris*", de 21/9/1060 (1011). I del temps de Felip, són vint-i-quatre: "*in P^o anno*", de 1/2/1061 (1019); "*X^o kalendas ianuarii*", de 23/12/1066 (1120); "*anno VIII°*", de 17/4/1069 (1182); "*anno X^o*", de 13/11/1069 (1190); *id.*, de 30/11/1069 (1191); *id.*, de 4/3/1070 (1194); *id.*, de 7/11/1070 (1201); "*IIII° nonas aprilis*", de 2/4/1071 (1203); "*anno XI°*", de 5/6/1072 (1219); "*in anno XIII°*", de 8/2/1073 (1230); "*IIII° idus ianuarii*", de 10/1/1076 (1289); "*anno XX°*", de 13/1/1080 (1360); "*XV° kalendas ianuarii*", de 18/12/1080 (1276); "*anno XX° IIII*", de 14/4/1084 (1439); "*XV° kalendas marcii*", de 15/2/1085 (1151); "*anno XX° VIII*", de 2/4/1089 (1505); "*anno XXX°*", de 21/1/1090 (1514); "*anno XXXI°*", de 30/11/1090 (1528); "*II° idus iunii*", d'11/6/1093 (1584); "*anno XXX° VI*", de 6/10/1095 (1622); "*anno XXXVIII°*", de 2/12/1097 (1644); "*anno XXX° VIII*", de 30/6/1097 (1639); "*XII° kalendas aprilii*", de 21/3/1100, en còpia de 9/1/1197 (1666), i "*anno C^o post millesimum*", d'1/11/1100 (1674).

anno, del 9 de març de 1009 (121),¹⁵³ i les altres o rares, una exclusiva en l'època de Felip, de tres cops en catorze documents: *IIII° kalendas februarii, anno XX° IP^o*, del 29 de gener de 1053 (818),¹⁵⁴ o quatre cops amb un sol exemplar: *anno millesimo XC^o III° Dominice Incarnacionis... anno scilicet XXX° III° Philippi regis*, del 12 d'abril de 1093 (1575). I deixem de banda els esments, pocs, que figuren al cos central dels textos.

La forma en ^{to} ofereix dos textos: *IIII° kalendas marcii*, del 27 de febrer de 1012 (177).¹⁵⁵

Les lletres volades ^{um} apareixen deu exemples dins un breu lapse de temps del regnat d'Enric: *anno III post XX^{um}*, del 7 de març de 1054 (856).¹⁵⁶

Cal assenyalar la presència de dues maneres d'abreujar amb més lletres cada frase datadora, mitjançant dues o més lletres volades.

153. I tres del temps d'Enric: "in anno X^o VI°", de 12/8/1046 (701); "anno XX° V^o", de 25/10/1055 (892); "XI° kalendas octobris, anno XXX°", de 21/9/1060 (1011). I la resta, o trenta-quatre de Felip: "VIII° kalendas marcii, anno VIII°", de 22/2/1068 (1159); "X^o IIII° kalendas septembris", de 10/8/1068 (1174); "ano III° X^o", de 15/5/1073 (1239); "X^o kalendas iunii, anno XV°", de 23/5/1075 (1278); "anno X^o VI°", de 9/5/1076 (1297); "anno VI° X^o", de 27/5/1076 (1300); "anno X^o VIII° regis", de 22/2/1079 (1346); "anno XX° V^o", de 8/8/1080 (1370); "anno XX° IP^o", de 5/5/1082 (1401); "anno XX° III°", de 22/8/1082 (1409); *id.*, de 23/3/1083 només en una de les dues còpies de LA (1419), "V^o idus augusti, anno XX° IIII°", de 9/8/1083 (1711); "anno XX° IIII°", de 5/11/1083 (1430); "V^o idus augusti, anno XX° quinto", de 9/8/1084 (1444); "anno XX° V^o", de 5/9/1084 (1446); *id.*, de 8/1/1085 en un trasllat de 1238 (1448); *id.*, de 13/1/1085 (1449); "anno XX° V^o", de 20/6/1085 (1456); "anno XX° VI°", de 9/9/1085 (1459); *id.*, de 5/1/1086 (1461); "anno XXX° IP^o", de 12/8/1091 (1537); "VIII° kalendas ianuarii, anno XXXIII°", de 25/12/1092 (1557); "X^o VII° kalendas februarii", de 16/1/1093 (1562); "anno XXX° IIII°", de 23/8/1093 (1588); *id.*, de 12/1/1094 (1598); *id.*, de 14/3/1094 (1603); "anno XXX° V^o", de 19/12/1094 (1613); "anno XXX° VI°", de 6/3/1096 (1629); "anno XXX° VII°", de 3/12/1096 en trasllat de 8/12/1183 (1633); *id.*, d'11/3/1097 (1635); "anno XXX° VIII°", de 23/10/1097 (1612); "Incarnationis Dominice anno post millesimum XC^o VI°", de (a inici de text) 12/12/1097 (1645); "anno XXX° VIII°", de 1/1/1098 (1647); "anno XL° P^o", de 14/10/1100 (1672); "XV° kalendas iunii, anno XL°", de 18/5/1100 (1721).

154. Els altres textos: "III° idus februarii, anno X^o IIII°", de 11/2/1074 (1252); "VI° kalendas aprii, anno X^o VI°", de 27/3/1077 (1314); "III° idus marcii, anno XX° P^o", de 12/3/1081 (1381); "X^o kalendas augusti, anno XX° IIII°", de 23/7/1083 (1424); *id.*, de 23/7/1083 (1425); "V^o idus marci, anno XX° VI°", d'11/3/1087 (1475); "V^o idus februarii, ano XX° VIII°", de 9/2/1088 (1486); "XII° kalendas mai, anno XXX° IP^o", de 20/4/1092 (1548); "X^o kalendas novembris, anno XXX° III°", de 23/10/1092 (1552); "III° nonas may, anno XXX° III°", de 5/5/1093 (1583); "X^o kalendas ianuarri, anno XXX° IIII°", de 23/12/1093 (1595); "XI° kalendas ianuarii, anno XXX° VIII°", de 22/12/1097 (1646), i "XIII° kalendas novembris, anno XLI°", de 19/10/1100 (1673).

155. I: "V^o kalendas marcii", de 26/2/1088 (1488).

156. I els altres casos: "anno III post XX^{um}", de 14/3/1054 (857); *id.*, de 14/3/1054 (858); *id.*, de 22/3/1054 (859); *id.*, de 30/3/1054 (861); *id.*, de 9/4/1054 (863); "anno IIII post XX^{um}", de 23/2/1055 (881); *id.*, de 17/3/1055 (884); *id.*, de 14/4/1055 (885); "anno V post XX^{um}", de 26/12/1055 (895).

Dues lletres volades formen combinacions diverses, bé entre les que acabem d'exposar: *joc de^{mo} i^o: anno XXX^{mo} IIII°*, del 15 de desembre de 1093 (1594); o de^{mo} i^{to}: *anno XXX^{mo} IIII°*, de l'11 d'abril de 1094 (1605), o de^o i^{um}: *anno V^b post XX^{um}*, del 4 de gener de 1056 (896); de^{cio} i^{mo}: *III^{mo} kalendas madii, anno XXX^{mo} III*, del 9 d'abril de 1029 (432); o bé per mitjà d'altres combinacions de grups de lletres volades: *VX^{imo} kalendas ianuarías, anno VII^{imo}*, del 18 de desembre de 1066 (1119).

També es registren tres lletres volades en una sola frase datadora, amb combinació d'una de nova i dues conegudes: *X^o III° kalendas decembris, anno XXX^{mo} VIII^{mo}*, del 19 de novembre de 1098 (1657) i *II° idus maii, anno XX^{mo} II°*, del 14 de maig de 1082 (1402).

Hi ha una frase amb quatre tipus de lletres volades, una de nova i dues de conegudes: *X^o III° kalendas decembris, anno XXX^{mo} VIII^{mo}*, del 19 de novembre de 1098 (1657).

—Xifres especials

Entren en escena diverses grafies a l'hora d'expressar quantitats. En primer lloc, això s'observa en aquelles xifres que tradicionalment s'expressen de maneres diferents, com és el cas del quatre, amb valor simple de quatre o la forma complexa de nou, en qualsevol desena. I una altra remarca l'adequació gràfica fidel a la seva formulació amb lletres, en aquelles quantitats que la llengua llatina presentava dues modalitats (*decimo tertio-tertio decimo*, per exemple). Adduïm algun exemple complet al cos d'estudi i alguns altres —no la llista completa— a la nota. També es descobreix un ús excepcional de pals per indicar la xifra cinc i l'excepcional de vuit.

Quant a la manera de grafiar la xifra quatre, el panorama resultant és bastant extens. En efecte, la xifra u que numèricament es representa I, quan arriba a quatre se segueix molt sovint la tradició llatina clàssica per mitjà de quatre pals (IIII), en comptes de fer-ho servint-se de la unitat abans de la xifra corresponent (IV o IX), que en la pràctica moderna es considera la més apropiada. L'ús dels quatre pals és gran en els documents d'aquest diplomatarí entre les sis combinacions següents: "IIII", "VIII", "XIII", "XVIII", "XXIII", "XXVIII", "XXXIII", "XXXVIII".

Quan formen part de la primera desena trobem força vegades la modalitat "IIII": *IIII° idus marcii*, del 12 de març de 1005

(55),¹⁵⁷ i la xifra “VIII” en uns quants exemples: *anno VIII°*, del 19 d'agost de 1004 (1005).¹⁵⁸ A la segona desena, la xifra “XIII” recull alguns casos dispersos per tot el segle: *XIII^{mo} kalendas november*, del 12 d'octubre de 1002 (1003),¹⁵⁹ i molt pocs a la “XVIII”: *anno XVIII*, del 7 de febrer de 1015 (229).¹⁶⁰ Les xifres de la tercera desena tenen poquíssim relleu: un “XXIII”, *anno XX^oIII*, del 9 d'agost de 1083 (1711), i només tres “XXVIII”, *anno XXVIII*, del 24 de febrer de 1025 (385).¹⁶¹ I a la quarta desena fan acte de presència les dues xifres possibles: “XXXIII”, *anno XXXIII°*, de l'1 de desembre de 1029 (438),¹⁶² i “XXXVIII”, *anno XXXVIII*, del 13 de juliol de 1098 (1719).

D'altra banda, es descobreix l'ús, testimonial, de servir-se de cinc pals: *anno XIII*, del 27 de setembre de 1010 (141),¹⁶³ i l'excepcionalíssim de posar-ne vuit: *pridie chalendarum deember, XIIIIII regnati Enrici rege*, del 30 de novembre de 1048 (749).

Així mateix, es comprova la presència en una sola frase datadora de dues xifres que adopten grafia dels quatre pals en diverses combinacions, de “III” i “XIII”: *III idus ianuarii, anno XIII regni*

157. Altres exemples del temps de Robert: “III° kalendas marci”, de 27/2/1012 (177), i “sub die III kalendas novembris”, de 29/10/1013 (204). Del d'Enric: “III kalendas marci”, de 26/2/1033 (489); “III idus agusti”, de 10/8/1033 (495); “III idus setembris”, de 10/9/1033 (497); “anno III”, de 1033 (516, 518, 519, 528); “III kalendas iulii”, de 28/6/1045 (684); “III kalendas maii”, de 28/4/1042 (629); “III kalendas novembris”, de 29/10/1060 (1009). I de Felip: “III idus ianuarii”, de 10/1/1076 (1289); “III nonas september”, de 2/9/1074 (1261); id., mes de març de 4/3/1077 (1310); id., amb el mes d'abril de 2/4/1077 (1316), i “III idus mai”, de 12/5/1078 (1329).

158. I del temps de Felip: “anno VIII°”, de 17/4/1069 (1182); “VIII kalendas novembris”, de 24/10/1070 (1200); “VIII kalendas februarii”, de 24/1/1073 (1225); “VIII kalendas aprilis”, de 24/3/1073 (1234); “VIII kalendas augusti”, de 24/7/1075 (1281); “VIII kalendas iulii”, de 23/6/1078 (1333).

159. Altres del temps de Robert: “XIII (espai en blanc ± 4) februarii”, de 19/1/1023 (360); “anno XIII”, de 1009-1010 (150); “sub die XIII kalendarum ianuariarum”, de 30/9/1014 (224); “XIII kalendas iunii”, de 19/5/1022 (352); “XIII kalendas iunii”, de 19/5/1026 (397), i “XIII kalendas de genuarii”, de 19/12/1026 (399). Del d'Enric: “XIII^{mo} kalendas december”, de 18/11/1043 (655), i “anno XIII”, de 13/5/1045 (682). I del de Felip: “anno XIII”, de 18/1/1074 (1248); “anno X^oIII^o”, d'11/2/1074 (1252); “XIII kalendas februaris”, de 19/1/1076 (1391), i “XIII kalendas iuli”, de 18/6/1082 (1405).

160. Entre Robert: “XVIII kalendas octobris”, de 14/9/1021 (338); Enric: “XVIII kalendas februaris”, de 14/1/1038 (563), i Felip: “anno XVIII”, de 5/10/1078 (1335, amb la particularitat que el nom del rei és escrit entremig de dues ratlletes), “anno XVIII”, de 1078-1079 (1358), i “XVIII kalendas iuni”, de 14/5/1098 (1718).

161. I de Felip: de 29/8/1088 (1494) i de 13/10/1089 (1510).

162. I de Felip: “anno XXXIII”, de 23/10/1064 (1066); “anno XXX^oIII^o”, de 23/8/1093 (1588); id., de 15/12/1093 (1594), i de 23/12/1093 (1395).

163. I també: “III° kalendas febroarii”, de 29/1/1053 (618).

regis Philippi, del 10 de gener 1074 (1248); "IIII" i "XXIIII": *IIIP nonas marcii, anno XXIIII*, del 4 de març de 1055 (878);¹⁶⁴ de "IIII" i "XXVIII": *IIII idus madii, anno XXVIII*, del 12 de maig de 1060 (1002);¹⁶⁵ "VIII" i "XVIII": *VIII kalendas novembris, anno XVIII*, del 24 d'octubre de 1078 (1339); "VIII" i "XXVIII": *VIII kalendas marcii, anno XXVIII*, del 21 de febrer de 1089 (1503); i de "XIIII" i "XXIIII": *XIIII kalendas madii, anno XXIIII*, de 18 d'abril de 1084 (1440). Una combinació especial l'ofereix la combinació en la data, de l'any de l'Encarnació i el del rei: *anno ab incarnatione Domini MLXIIII, anno IIII Philipo regnante*, del 22 de maig de 1064 (1061).

Pel que fa a la presència de la xifra immediata inferior a la desena, ens adonem que en paral·lel a la denominada forma clàssica també es constata el recurs del sistema de resta. Curiosament, no hi ha cap exemple de la primera xifra possible "IV"; la segona o "IX" té més varietat, tant amb valor de la primera desena: *anno IX*, del 22 de desembre de 1068 (1178), com de la segona: *anno XIX*, del 19 de febrer de 1015 (231);¹⁶⁶ de la tercera: *anno XXIX*, del 20 de febrer de 1089 (1502) i la quarta: *anno XXXIX*, del 6 de desembre de 1098 (1658).¹⁶⁷ També n'hi ha de la tercera modalitat possible "XL": *anno XL regni regis Philippy*, del 13 de febrer de 1100 (1665);¹⁶⁸ i *anno XLI regni prefati regis (Philippy)*, del 18 de desembre de 1100 (1721).

De l'expressió en xifra de l'ordinal es passa sovint a la conversió literal, per exemple de *quarto decimo* a *IIIIIX*, i així en altres supòsits. En defensa d'aquesta lectura correcta tenim un exemple ben determinant, amb la combinació entre xifra i paraula: *IIII decimo kalendas ianuarii*, del 19 de desembre de 1089 (1512). El panorama dels documents presenta aquestes modalitats, a partir de la primera xifra: "IIIIIX" en *IIIIIX kalendas dedember*, del 18 de novembre de 1020 (330);¹⁶⁹ "VIX" en *anno VIX regnante Radbertus*

164. "IIII nonas decembris, anno XXIIII", de 2/12/1083 (1431).

165. Dos exemples més: "IIII nonos februarii, anno XXVIII", de 2/2/1025 (382); "IIII nonas madii, anno XVIII", de 4/5/1079 (1350).

166. També en documents del 10/10/1078 (1336) i del 6/2/1079 (1344).

167. També del 7/2/1099 (1661) i del 13/7/1098 (1655).

168. Altres exemples el 25/3/1100 (1667), el 31/8/1100 (1670), el 6/10/1100 (1667), el 14/10/1100 (1672) i el 24/11/1100 (1675).

169. Altres casos: "IIIIIX kalendas sebttembris", de 19/8/1064 (1063), i "IIIIIX kalendas marcii", de 16/2/1075 (1269).

rex, del 14 d'octubre de 1011 (166);¹⁷⁰ "VIIIX" en VIIIX kalendas aprilis, del 16 de març de 1008 (99);¹⁷¹ "VIII" en VIIIX kalendas madii, del 14 d'abril de 1014 (217) i "IXX" en anno IXX regni Henrici regis, del 3 de febrer de 1050 (758). També consta la presència de dues d'aquestes modalitats en una mateixa frase: Actum est hoc IIIIX kalendas iulii, anno VIIIX regni Henrici regis, del 28 de juny de 1045 (684).

Així mateix, s'introdueix a mitjan segle la moda d'anteposar la unitat amb la indicació subsegüent que aquesta va després de la corresponent desena amb el formulari únic de la preposició temporal "post" que fa d'il·lació entre les dues parts de la frase. Són diverses les modalitats emprades, "II post": anno IP post XX regni Henrici regis, del 30 de gener de 1053 (819); "III post": anno III post XX regis Henrici, del 28 de desembre de 1053 (846);¹⁷² "IIII post XX": anno IIII post XX^{um} regis Henrici, del 17 de març de 1055 (884);¹⁷³ "V post": anno V post XX^m regis Henrici, del 25 d'octubre de 1055 (893);¹⁷⁴ "VI post": XVII kalendas december, anno VI post XX regni regis Henrici, del 15 de novembre de 1056 (912);¹⁷⁵ "VII post": anno VII post XX^m regni Henrici regis, del 29 d'octubre de 1057 (948);¹⁷⁶ "VIII post": anno VIII post XX regni regis Henrici, del 10 de gener de 1059 (978)¹⁷⁷ i "VIII post": Anno VIII post XX regni regis Henrici, del 7 d'agost de 1059 (993).¹⁷⁸

* * *

170. Un altre exemple: "anno VI^oX^o", de 27/5/1076 (1300).

171. Dos altres casos: "VIIIX kalendas februarrii", de 16/1/1055 (878); "anno VIIIX", de 18/6/1048 (938), i "VIIIX kalendas novembris", de 16/10/1079 (1354).

172. També en documents de 19/2/1054 (1703), de 7/3/1054 (856), de 14/3/1054 (858), de 22/3/1054 (859), de 30/3/1054 (861) i de 9/4/1054 (863).

173. També en "anno IIII post XX^m regis Enrici", de 20/7/1054 (1704); "anno IIII post XX^{um}", de 14/4/1055 (885), i "anno IIII post XXII", de 17/3/1055 (884).

174. També: de 26/12/1055 (895), de 4/1/1056 (896), de 18/5/1056 (903), de 25/6/1055 (886), i desenvolupant amb totes les lletres la desena: "anno V post vigesimum regis Henrici", de 30/5/1056 (906).

175. També textos de 18/2/1057 (925), de 17/3/1057 (928), de 6/4/1057 (932) i de 3/5/1057 (938).

176. També documents de 5/11/1057 (949), de 8/2/1058 (954) i de 28/10/1057 (947).

177. També documents de 30/1/1059 (980), de 4/4/1059 (986), de 4/4/1059 (987), de 22/4/1059 (989) i de 15/7/1058 (967).

178. També casos de 6/5/1060 (1000) i amb la unitat escrita amb lletres: "anno quoque videlicet nono post XX° rege regnante Henrico", de 17/5/1060 (1003).

Acabem de veure que el tema de la cronologia dóna moltes idees i fa prou suggeriments, de més o menys importància, que, en definitiva, malgrat que sovint pertanyen al món de les coses senzilles, il·lustren un temps i unes maneres de fer i de ser. En aquest cas, el segle XI, a través de 1821 documents conservats en original o còpies antigues, a les sales de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona.

BIBLIOGRAFIA

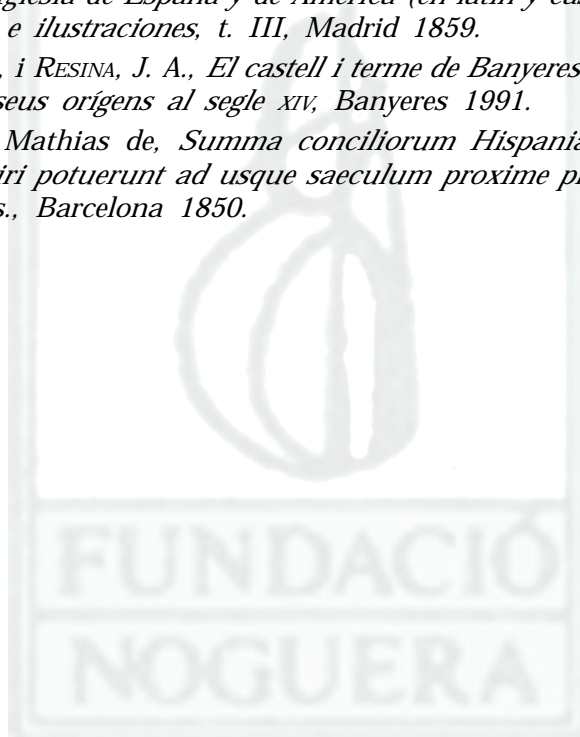
Relació de les obres que contenen documents d'aquest diplomatarí i que hem citat als apartats "Regest" i "Ed.". Algunes en donen només un resum, aleshores les ubiquem a l'apartat que hem titulat "Regest". Unes altres poden editar tot el text del document (la majoria) o només una part. Les hem consignades a l'apartat "Ed.".

- ALTISENT I ALTISENT, Agustí, *Diplomatari de Santa Maria de Poblet*, vol. I: 960-1177, Abadia de Poblet - Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya, Barcelona 1993.
- BAER, F., *Die Juden im christlichen Spanien*. Vol. I: *Urkunden und Regesten*, Berlín 1929.
- BAUCELLS I REIG, Josep, *El Garraf i la Pia Almoïna de la Seu de Barcelona*. *Catàleg del fons en pergami de l'Arxiu Capítular de la Catedral de Barcelona*, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Barcelona 1990.
- BET-ARIÉ M. (i) E. ENGEL, *Specimens of Mediaeval Hebrew Scripts*. Vol. II: *Sefardis Script*, Jerusalem, The Israel Academy of Sciences and Humanities, 2002.
- BOFARULL Y MASCARÓ, Próspero de, *Los condes de Barcelona vindicados, y cronología y genealogía de los reyes de España considerados como soberanos de su Marca*, 2 vols., Barcelona 1936.
- BONNASSIE, Pierre, *La Catalogne du milieu x^e à la fin du xe siècle*. *Croissance et mutations d'une société*, 2 vols., Tolosa 1975-1976.

- CAMPILLO ET MATHEU, Antonius, *Disquisitio methodi consignandi annos aerae christianaе, omissae in fere omnibus publicis chartis antiquis apud Cathaloniam confectis ante annum 1180 necnon...*, Barcelona 1766.
- CARRERAS I CANDI, Francesc, "Lo Montjuich de Barcelona", *Memorias de la Real Academia de Buenas Letras*, vol. VIII, Barcelona 1901-1903. *Catalunya romànica*, vol. XI: "El Bages"; XIX: "El Penedès, L'Anoia", i vol. XX: "El Barcelonès, el Baix Llobregat, el Maresme", *Enciclopèdia Catalana*, Barcelona 1985, 1992, 1992.
- CHABÁS LLORENS, Roque, "Mochéhid, hijo de Yúsuf y Alí, hijo de Mochéhid", *Homenaje a D. Francisco Codera en la jubilación del profesorado. Estudios de erudición oriental*, Saragossa 1904, p. 411-434.
- *Episcopologio valentino*, vol. I, València 1909.
- *Historia de la ciudad de Denia*, 3ª ed., facsímil de la 2ª, Instituto de Estudios Alicantinos, sèrie I, número 6, Alacant 1972.
- CODINA, Jaume, *Els pagesos de Provençana: 984-1807: societat i economia a l'Hospitalet pre-industrial*, vol. I, Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat i Abadia de Montserrat 1987.
- DIAGO, Francisco, *Historia de los victoriosísimos antiguos condes de Barcelona*, 1603.
- FITA, Fidel, "Bula inédita de Silvestre II", *Boletín de la Real Academia de la Historia*, Madrid 1891.
- FLÓREZ, Enrique, *España Sagrada*, vol. VII, Madrid 1750.
- FONT I RIUS, Josep Maria, *Cartas de poblaci3n y franquicia de Cataluña*, vol. I: Textos, Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Madrid-Barcelona 1969.
- FREUDENHAMMER, Thomas, *Griechische und Katalanien in der Stadt Barcelona und ihre Beziehungen zum Westlichen Mittelmeerhandel im 10. Und 11. Jahrhundert*, Mainz 1982 (Bonn 1992).
- FUENTE, Vicente de la, *Historia eclesiástica de España*, vol. IV, 2ª ed., Madrid 1874.
- JUNYENT, Eduard, *Diplomatari i escrits literaris de l'abat i bisbe Oliba*, a cura d'Anscari M. Mundó, Barcelona 1992.
- HOFFMANN, H., *Goottesfrieden und Treuga Dei*, Stuttgart 1964.
- KEHR, Paul, *Papsturkunden in Spanien vorarbeiten zur Hispania Pontificia*, vol. I: "Katalanien". "Archivberichte", II: "Urkenden und Regesten", Berlin 1926.

- M. T. [Josep GUDIOL], "Un concili de Vich", *Butlletí del Centre Excursionista de Vich*, I (1913).
- MANSI, Joannes Dominicus, *Sacrorum conciliorum nova et amplissima collectio...*, editio novissima, t. XXII, Venècia 1778, reedició, París 1903.
- MARCA, Petrus de, *Marca Hispanica sive limes Hispanicus*, París 1688.
- MARTÍ BONET, J. M., i RICH I ABAD, A., *Oleguer, servent de les esglésies de Barcelona i Tarragona*, Barcelona 2003.
- MAS, Josep, *Notes històriques del bisbat de Barcelona*, vol. IX-X i XII: "Rúbrica dels "Libri Antiquitatum" de la Seu de Barcelona", Barcelona 1914 i 1915.
- MILLÀS I VALLICROSA, J., "Documents hebraics de jueus catalans", *Memòries de la Secció Històrico-Arqueològica*, vol. I, fasc. 3, Institut d'Estudis Catalans, Barcelona 1927.
- MIRET I SANS, J. i SCHWAB, M., "Documents de jueus catalans des XIe, XIIe et XIIIe siècles", extret de *Revue des Etudes Juives*, París 1915.
- MORERA Y LLAURADÓ, Emilio, *Tarragona cristiana. Historia del arzobispado de Tarragona y del territorio de su provincia (Cataluña Nueva)*, vol. I, Diputació Provincial de Tarragona - Institut d'Estudis Tarraconenses "Ramon Berenguer IV", 2^a ed., Tarragona 1981.
- ORDEIG I MATA, Ramon, *Les dotalies de les esglésies de Catalunya (segles IX-XII)*. 2. *Segle XI*, Vic 1996.
- *Diplomatari de la Catedral de Vic. Segle XI*, Publicacions del Patronat d'Estudis Osonencs i Publicacions de l'Arxiu i Biblioteca Episcopals, fascicle I, Vic 2000.
- PLADEVALL, Antoni, "La història", *El monestir de Sant Sebastià dels Gorgs*, Barcelona 1982.
- [PONS I MARQUÈS, Joan], *Cartulari de Poblet*, edició del manuscrit de Tarragona, Institut d'Estudis Catalans, Barcelona 1938.
- Privilegiorum regum*, llibre manuscrit de l'Arxiu de la Catedral de Barcelona que conté una còpia dels documents del fons referenciat.
- PUIG Y PUIG, Sebastián, "Episcopologio de la sede barcinonense. Apuntes para la historia de la Iglesia de Barcelona y de sus prelados", *Biblioteca històrica de la Biblioteca Balmes*, sèrie I, vol. I, Barcelona 1929.

- RIUS, José, *Cartulario de "Sant Cugat" del Vallés*, CSIC, 3 vols. Barcelona 1945-1947.
- SÁENZ DE AGUIRRE, Josephus, *Collectio maxima conciliorum Hispaniae et novi orbis, epistolarumque...*, t. IV, Roma, 1753-1755.
- SCHWAB, M. i MIRET I SANS, J., "Nouveaux documents des juifs barcelonnais au XIe siècle", *Boletín de la Real Academia de la Historia*, 68 (1916), p. 574-575.
- "Documents de juifs barcelonnais au XIe siècle", extret de *Boletín de la Real Academia de la Historia*, desembre 1916.
- TEJADA Y RAMIRO, J., *Colección de cánones y de todos los concilios de la Iglesia de España y de América (en latín y castellano) con notas e ilustraciones*, t. III, Madrid 1859.
- URPI, M. R., i RESINA, J. A., *El castell i terme de Banyeres del Penedès. Dels seus orígens al segle XIV*, Banyeres 1991.
- VILLANUÑO, Mathias de, *Summa conciliorum Hispaniae, quotquot inveniri potuerunt ad usque saeculum proxime praeteritum...*, 2 vols., Barcelona 1850.

DOCUMENTS

FUNDACIÓ

NOGUERA

1001 febrer 8

Aeci, bisbe de la Seu de Barcelona, dóna per carta precària a Egfred dues peces de terra situades al comtat de Barcelona, al terme de Cogoll Antic, perquè hi planti vinyes, amb la condició que durant set anys haurà de donar-li la meitat dels fruits, però podrà reservar-se'n els d'un any escollit per ell, dels quals només podrà vendre la seva part als donadors i els seus successors, i si hi renunciem, podrà vendre-la a qui sigui.

ACB, perg. 1-2-728. Original. Pergamí, 135 × 218 mm. Al verso: "Ad Cucullum Anticum" (s. XII); "stabliment de dos pessas de terra en lo lloch dit Cucullo a prestació de la meytat dels fruyts"; "mitja escala armari 2, n. 728" (Caresmar); "Num. 102"; "1001" (F-B). La caplletra ocupa cinc línies.

In nomine Domini. Ego Aetius, gratia Dei episcopus Sedis civitatis Barchinone, tibi Egfredus. Manifestum est enim quia dono tibi pecias duas de terras ad complantan-^ldum vineas per precaria ad partes laborandum. Quod habeo in comitatu barchinonense, in terminio de ipso Cucullo Antico. Et advenit predic-^βtas terreolas ad nostra ecclesia ob conlatione cuiusdam. Et affrontat de parte circi in maliolo de Hoderico, de aquilonis in vinea de Gelmiro, de ^A meridie in maliolo de Christianus, de occiduo similiter. Et alia pecia affrontat de circi sive de aquilonis vel de meridie in terra de Gotmar, ^β de occiduo in vinea de Ato presbitero. Quantum istas affrontationes includunt, sic dono tibi: predictas terras per hos anno VII, ut eas plantare ^β et advineare facias bene, ut dicant veri homines [quod] bene sunt fundatas et advineatas. Et faciam tibi cartam legitimam de ipsa medie-^ltate, per quibus legibus eam teneas et

possideas tu et posteritas tua a proprium. Fructus tamen quod Deus ibidem dederit, in qualem annum tibi pla-^βcet, habeas illum ad opus tuum et in ipsos alios annos habeas tu medietate et nostra ecclesia alia medietate absque fraude in tale captione. ^ρ Ut si tu aut posteritas tua eas vindere aut alienare volueris ipsa tua porcione, non habeas licentia hoc adfacere nisi ad me aud successores ^{λ0} meos, sicut valuerit aut iuste precia fuerit ab omnisque hominibus; et si nos noluerimus hemere predictas vineas, vindere eas facias quicque volueris. ^{λ1} Et si ego tibi abstulero prefata omnia infra isto placito aut si tibi contemsero carta de ipsa medietate, componam tibi solidos XX et in antea hoc adim-^{λ2}pleam quod promisi. Et si ego iam dictus Egfredus dimisero istas terras aut si non plantavero eas et advineavero bene infra isto placitu, ^{λ3} ut dicant veri homines quod bene sunt fundatas et advineatas, aut si me abstraxero in aliquid de isto conventio, componam tibi solidos XXX. Et in an-^{λ4}tea quod promisi hoc adimpleam.

Facta precaria VI idus februari, anno V regnante Roberto rege.

^{λ5} *Sss Miro levita*, *s+ Atius, ac si indignum, gratia Dei episcopus, sss*.

^{λ6} *S+ Suniefredus presbiter sss*. *Sss Ferriolus presbiter et sacriste sss*. ^{λ7} *S+ Ooliba levibita sss*. Sss Ato presbitero sss*. ^{λ8} *S+ Vitalis presbiter sss*.

^{λ9} S+ Scubiliarius sacer, qui hec scripsi et die et anno prefixo.

2

1001 març 7

Joan ven a Goltred unes terres i vinyes situades al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Purcià, pel preu de 2 mancusos i 20 sous.

ACB, LA.II, n. 564, f. 189c-d. Rúbrica: "Carta que Iohannes vendidit Goltredo terram et vineas in Rexag". Exterior verso: "n. 564" (Caresmar). Inter columnas verso: "Anno Domini 1001" (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus F: 10 línies.

Regest: MAS, Notes, 1914, vol. IX, p. 87, n. 206.

In nomine Domini. Ego Govan vinditor sum tibi Goltredus, emptores. Per hanc scripturam vinditionis me vindo tibi terras et vineas meas proprias. Quod abeo in comitatum barchinonense, in Vallense, in terminio de Purciano. Et advenit mihi de ^λ genitrice mea vel per quecumque voce. Et affrontat ipsa terra et ipsas vineas de parte circii in vineas de Adalbertus vicescomite, de oriente in vineas de Bella vel de Adanasia sive de Trasoario, et de meridie

in vineas de Gelmundo, de occiduo in vineas de Eberil vel in ipso margine. Quantum in istas III^{or} affrontationes includunt, sic vindo tibi: ipsas vineas et ipsa terra ab integrum, in propter precium mancosos II et solidos XX. Et nichilque de ipso precio apud te emptore non remansit. Est manifestum. Quem vero predicta terra sive vineas, que tibi vindo, de meo iuro in tuo trado dominio et potestatem, ab omni integritate, cum exio vel regressios earum, a proprio. Et qui ista vinditione inrumpere temptaverit, non hoc valeat vindicare, sed componat aut componamus tibi ipsas vineas et ipsa terra in duplo cum omnem suam inmelioratione. Et ista vinditio firma permaneat modo vel omnique tempore.

Facta vinditione VIII idus marcii, anno V regnante Raudebertus rex.

S+m Govan, qui ista vinditione fecit et firmare rogavit.

S+num Miro. S+num Sendredus. S+num Rinila.

S+ Adrorius presbiter scripsit et sub sss die et anno quod supra.

3

1001 març 8

Bella ven a Goltred una terra situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Reixac, a les Feixes, pel preu d'1 mancús.

ACB, perg. 1-1-2136. Original. Pergamí, 115 × 190 mm. Aquest pergamí presenta dues petites mutilacions, una afecta el marge esquerre i l'altra el centre de la part superior, que en dificulten lleugerament la lectura. Al verso: "LXXXXXI", "Rexag" (s. XIII-XIV); "Num...2136" (s. XVIII); "Diversorum A 2136"; "II Antiquitatum N. 608" (Mas). Caplletra "T": 6 mm.

ACB, LA.II, n. 608, f. 199c-d. Rúbrica: "Carta / quod Vela vendidit Goltredo alode apud Fexas". Exterior verso: "n. 608" (Caresmar); "Anno Domini / 1001" (s. XIII). Caplletra "T" ornamentada, tipus G: 8 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 87, n. 205.

In nomine Domini. Ego Bela femina vinditrice sum tibi [Gol]tr[e]dus, emtore.^a Per anc scripturam vindicionis^b mee /^o vindo tibi terra mea propria. Quod abeo in comitatum barchinonense, in Vallense, in terminio /^o de Rex<a>g,^c in ipsas Fexas. Et advenit mihi de genitoris^d meo. Et afrontad^e ipsa terra de circii in terra /^a de Odino vel de Morgad, et de orientis in flumine Bisauc, de meridie in terra de Guifred, et de /^o occiduo in terra de Chinneleva. Quantum in istas quatuor^f afrontaciones^g includut,^h sic vin-^odo tibi: ipsa teraⁱ ab integru,^j in prorecium^l mancuso I. Et nihil^k quem^l de^o ipso precio

aperut^{3-m} te emtoreⁿ non /^r remansit. Est manifestum. Quem vero predicta terra, quem ego tibi vindo, de meo iuro^o [in] /^s tuo trado dominio et potestatem ab omni integritate, ut quiquit exinde facere vel vindicare /^o voluerit, libera in Dei nomine⁴ abeas plenam potestate,^p cum exio vel regresio^q suo, a proprio. Et qui /^o ista vindicione^r inrumpere temptaverit,^s non oc^t valead^u vindicare, set componat aut compo- /¹nam tibi ipsa terra in duplo cum omnem suam inmeliioracione.^v Et ista vindicio^w firma /² permanead^x (e)⁵ modo vel omnique tempore.

Facta vindicione^y VIII idus marci,^z /³ anno V regnante Raudebertus rex.

S+num Bela, qui ista vindicione^{aa} fecit et firma- /⁴re^{ab} rogavit.

S+num Gotlan.^{ac} S+num Sendredus. S+num Rimla.

/⁵ S+ Adroarius presbiter scripsit et sub ss die et anno quod supra.

1. Per precium. 2. Abreviatura superflua. 3. Per apud. Sota la a hi ha una q. 4. Abreviatura superflua. 5. Sembla una e sobrerera.

LA. a. emptore. b. vinditionis. c. Rexag. d. ienitori. e. affrontat. f. quatuor. g. affrontationes. h. includunt. i. terra. j. integum. k. nichil. l. que. m. apud. n. emptore. o. iure. p. potestatem. q. regressio. r. vinditione. s. temptaverit. t. hoc. u. valeat. v. inmeliiorationem. w. vinditio. x. permaneat. y. vinditione. z. marci. aa. vinditione. ab. firmave/. Sota re hi ha vit expuntuat. ac. Gotan.

4

1001 març 16

Mir, que anomenen Argimon, i la seva muller Anna venen a Sunifred, prevere, una terra amb arbres, situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Ventenac, pel preu de 8 sous, amb el compromís dels venedors que si es volen vendre una altra casa o terra li ho faran saber a Sunifred, per si les vol comprar, i si se les venguessin sense dir-li-ho, llavors els venedors l'haurien de rescabalar amb el doble de la quantitat fixada.

ACB, LA.II, n. 684, f. 218a-b. Rúbrica: "Seniofredus presbiter emit alodium in Ventanag". Interior recto: "[C]LXVII" (s. XIII-XIV); "n. 684" (Caresmar). Exterior recto: "Anno Domini 1001" (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus B: 8 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 87, n. 207.

In nomine Domini. Ego Miro, que vocant Argemundo, et uxori sue Anna vinditores sumus tibi Seniofredus presbiter, emptore. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus tibi terra nostra propria,

⁊ cum arboribus vel pomiferis. Quod abemus in comitatum barchinonense, in Vallense, in terminio de Ventenago. Et advenit mihi de genitores meos et ad me Anna per meum decimum. Et affrontat ipsa terra de circii in via qui pergít per ipsa porta de me vinditores, de orientis in ipsa carrera, et de meridie in via vel in terra de Sancti Michaelis, de occiduo similiter in via. Quantum in istas affrontationes includunt, sic vindimus tibi: ipsa terra et alias terras et chasas cum curte; ut si nos vindere eam voluerimus, non faciamus nisi ad te, si tu emere eam volueris; et si nos vindimus ad alium ut tu non faciamus sapere, componamus tibi ipsa terra in duplo; ab integrum, in precium solidos VIII. Et nichilque de ipso precio apud te emptore non remansit. Est manifestum. Quem vero predicta terra, que nos tibi vindimus, de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestatem, ut quiquid exinde facere vel iudicare voluerit libera in Dei nomine abeas plenam potestatem, cum exio vel regressio suo, a proprio. Et qui ista vinditione inrumpere temptaverit, non hoc valeat vindicare, set componat aut componat tibi ipsa terra in duplo cum omnem suam inmellioratione. Et ista vinditio firma permaneat modo vel omnique tempore.

Facta vinditione XVII kalendas aprilis, anno V regnante Raudebertus rex.

S+num Argemuno,¹ que vocant Miro, s+num Ana, nos qui ista vinditione fecimus et firmare rogavimus.

S+num Ennego. S+num Duranus. S+num Arnal.

S+ Adroarius presbiter scripsit et sss et die et anno quod supra.

1. Sota la u hi ha una i.

5

1001 març 27

Marcús, Gotmar i les seves mullers Blancúcia i Quinverga venen a Domènec i a la seva muller Escolàstica una peça de vinya, situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de la Roca, a Matarodona, pel preu d'1 mancús i 7 sous.

ACB, perg. 1-1-237 (a). Còpia en pergami del 4 de juliol de 1195. 221 × 235 mm. Restaurat. Aquest document es troba compartint pergami amb el document 1-1-237(b), però n'ocupa la part superior. Tota aquesta part i el marge esquerre del pergami estan lleugerament mutilats i això afecta diverses línies, però només unes quantes lletres. Al verso: "In hoc pergameneo sunt descripta duo instrumenta / venditionum factarum unam videlicet per Mar-/chucium Domenicho de quadam petia terrae de / vinea plantata sita in comittatu Barchinone, in Vallense, / in

termino Sancti Saturnini de Roca, in loco dicto Mata / Rotunda, de qua constat instrumento recepto apud Petrum de / Corron notarium 6 kalendas aprilis, anno 5 regni Roberti regis. / Et aliam factam per Isarnum et uxorem suam / Richel et Bernardum et uxorem suam Bulluciam / Andreae de decem peciolis terrae cum vineis in eis plan-/tatis sitas in dicto commitatu, termino et loco de / qua constat instrumento recepto apud eundem notarium 2 kalendas / maii, anno 22 regni Enrici regis"; "r^o 237" (s. XVIII); "Diversorum A 237" (Mas).

[Hoc es]t translatum fideliter translaturum.

In nomine Domini. Ego Marchucio et Gotmar et uxores nostr[as] Bla]nchuc[ia et Ch]uindeverga feminas vinditores ^β sumus vobis Domenicho¹ et uxori tue Scolasticha, emptores. Per anc scriptura vinditionis nostre vindimus vobis petia I [de] v[i]n[e]ja nostra propria. Qui nobis venit a no\s/ ^β omnes de ienitores nostros et an nos feminas per nostrum decimum vel per quecumque voces. Et est ipsa petia de vinea in comitato barchinonense, in Valense, in ^Δ terminio de ipsa Rocha, ubi dicunt Mata Rotunda. Et affrontat ipsa vinea de circi in terra Remundo comite, de oriente in ipsa via, de meridie in [vi]-^βnea de nos comparatores, de occiduo similiter. Quantum infra istas affrontationes includunt, sic vindimus vobis: ipsa pecia de vinea ab integre, cum exi[o vel r]-^βegressio suo, in propter precium manchusio I et solidos VII. Et nichilque de ipso precio apud vos emptores nobis remansit. Est manifestum. Quem vero predicta [pecia] ^γ de vinea, que vobis vindimus, de nostro iuramus in vestro tradimus dominio et potestatem, ab omnem integritatem, ut quicquit exinde facere vel iudicare volueritis, in Dei n[omine habea]-^βtis plenam potestatem. Quod si nos vinditores aut ullusque homo qui contra ista vinditione ad inrumpendum venerit, non och valeat vindicare, set componat au[t] ^ρ nos componam\u/ s vobis ista vinea in duplo cum omnem suam \in/melioratione. Et in antea ista vinditione firma permaneat omnique tempore.

Facta vinditi[one] ^{λ0} VI kalendas aprilis, anno V regnante Rodberto rege.

S+num Marcuchucio, s+num Gotmar, s+num Blanchucia, s+num Chuindeverga, ^{λ1} nos qui ista vinditione fecimus et firmare rogavimus.

S+n [espai en blanc: ±11]. S+num Rechosindo. S+num Domenicho. S+num Sunnario.

^{λ2} Ss Gelmirus presbiter scripsit et ss die et anno quod supra.

**Sig+ Raimundi presbiteri*, ^{λ3} *s+ Raimundi presbiteri*, s+ Guilelmi de Sobarbaro, s+ Petri de Provintiana, s+ Petri de Mirambello, nos qui huic ^{λ4} translationi presentes adfuimus.*

ⁱ⁵ S+ Petri de Corron, qui hoc translatum fideliter scripsit cum litteris in linea VIII^a supra positis, IIII nonas iulii, anno Domini M^oC^oXCV^o.

1. *Han allargat el segon palot de la n.*

6

28 març 1001

Trasoer ven al diaca Ató diverses terres que té per compra, amb oliveres i arbres, situades al comtat de Barcelona, al terme de Lloberes, a la Vall, prop de les Oliveres, per 20 sous.

ACB, perg. 1-4-1. Original. Pergamí, 113 × 463 mm. Les dues primeres línies, sagnades.

In nomine Domini. Ego Trasvero vinditor sum tibi Ato diacono, emptore. Per hanc scriptura vindicionis mee vindo tibi sorte I de terra ab ipsa olivaria et ipsas ficulneas [espai en blanc ±11] ^ⁱ qui infra sunt, et sorte alia de terra ab ipso maliolo et ipsas olivarias et ipsos arbores qui infra sunt, et sortes III de vinea ab ipsos arbores qui infra sunt. Qui michi advenit ^ⁱ ec omnia de comparacione sive per ullaque voce. Et est ec omnia in comitatum barchinonense, in termine Luparias, ad ipsa Valle, prope ipsa Oliveda. Et afrontant ipsas sortes de terras ^ⁱ vel de vineas supernominatas cum omnis genera arborum qui infra sunt de parte aurientis in rio, de meridie in vinea vel in terra de te emtore vel eredes tuos, de [occ]iduo in ipso chero, ^ⁱ de circi in terra chudina de ipsa Chabrera. Quantum in istas afrontaciones includunt, sic vindo¹ tibi: ipsa ec omnia superius scripta, quantum ibidem abeo, totum ab integrum, cum ^ⁱ exios vel regresios earum, in precium solidos XX. Et nichil exinde non remansit. Et est manifestum. Quem vero predicta ipsa ec omnia, que tibi vindo, de meo iuro in tuo trado domi-^ⁱn[i]o et potestate, ad proprio. Quod si ego vinditore aut ullusque homo qui contra hanc ista vindicione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, set componat ista ec ^ⁱ omnia in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et ista vindicio firma permaneat omnique tempore.

Facta vindicione V kalendas apreli, anno V regnante Radbertus rex.

ⁱ S+ Trasvero, qui ista² vindicione feci et firmare rogavi.

S+ Seniofret. S+ Ermemiro. S+ Laurencio.

ⁱ⁰ Sss Onoratus sacer scripsi et ss die et anno quod supra.

1. *Hi deia vindimus i esmena im afegint-hi una o.* 2. *A sobre, una s supèrflua.*

7

1001 abril 6

Argimon, anomenat Mir, i la seva muller Anna venen al prevere Sunifred una terra i una casa, situades al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Ventenac, a canvi d'una mancusada o un terç de mancus.

ACB, LA.II, n. 562, f. 189b. Rúbrica: "Carta quod Mir vendidit Sinfredo presbitero terra, casa et curte in Ventenag". *Inter columnas recto*: "n. 562" (Caresmar). *Exterior recto*: "Anno Domini 1001" (s. xviii). Cf. doc. núm. 1681, de 21 d'abril de 1001. Caplletra "I" ornamentada, tipus F: 9 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, ps. 87-88, n. 208.

In nomine Domini. Ego Mir et uxori mea¹ Anna femina vinditores sumus tibi Seniofredus presbiter, emptore. Per hanc scripturam vinditionis nostre vindimus tibi terra et casa cum solo et superposito et dimida curte et arboribus vel pomiferis et ciges, meum proprium. Et advenit nobis ad me Argemunno, que vocant Mir, de genitores meos, et ad Anna per meum decimum. Et est ipsa hec omnia in comitatum barchinonense, in Vallense, in terminio de Ventenag. Et affrontat de circii in terra de Guitiza vel de me emptore, de orientis in ipsa carrera, de meridie in ipsa quintana de me emptore vel in ipsa via, et de occiduo in torrent qui discurrit. Quantum in istas affrontationes includunt, sic vindimus tibi: ipsa hec omnia ab integrum, in precium mancusada I vel terciã part de mancus. Et nichilque de ipso precio apud te emptore non remansit. Est manifestum. Quem vero predicta terra et casa cum solo et superposito et dimizia curte cum cigas et arboribus vel pomiferis, quem nos tibi vindimus, de nostro iuro in tuo tradimus dominio et potestate, cum exio vel regressio suo, a propio. Et qui ista vinditione inrumpere temptaverit, non hoc valeat vindicare, sed componat aut componamus tibi ipsa hec omnia in duplo cum omnem suam inmelioratione. Et ista vinditione firma permaneat omnique tempore.

Facta vinditione VIII idus aprili, anno V regnante Raubertus rex.

S+num Argemundo, que vocant Mir, s+ Anna, nos qui ista vinditione fecimus et firmare rogavimus.

S+num Ranemir. S+ Guitiza. S+num Ized.

S+ Adroarius presbiter scripsit et sss die et anno quod supra.

1. *Sota la a hi ha una e.*

8

1001 maig 10

Pere i Enric concedeixen l'ús d'un camí a favor dels habitants de Cornellà de Llobregat.

ACB, LA.IV, n. 100, f. 34a-c. Rúbrica: "Quod homines iumenta et animalia de Corneliano liberum habeant introitum et exitum". *Interior recto*: "n. 100" (Caresmar). Caplletra "N", tipus B ornamentada: 4 línies.

Regest: *MAs, Notes*, vol. IX, p. 88, n. 209.

Notum sit omnibus presentibus et futuris qualiter fuit orta contentio inter homines abitatores de villula de Corneliano de Lupricato, et homines, id est, Petrus et Aenticus. Vetabant prefatus Petrus et Aenicus exios comunes et vias publicas, que ab antiquis possederant et frequentaverant prefati abitatores de Corneliano cum bubis, ovibus, porcis et asinis, cavallis, honeratis et vacuis, vel cum cetera alia animalia, minima et maxima, sine aliquo interdictu, ad illarum comuni proprio. Et convincerunt prefati abitatores ipsas vias et exios: de ipsa villula de Corneliano usque in undas maris vel ad pratos et ad ipsas pasturas una via qui pergit ad Lupricato, alia via qui pergit per arundineto qui fuit condam Viva, ^b episcopo, et introducit per omnes pascuas et pratos solitos et dirivatur usque in undas maris. De hos exios testimonia larga dederunt X laicos et unum presbiterum et protulerunt eos ante Auritio iudice et Aerutio, palacii custus, et alii plurimi viri. Et elegerunt ex ipsis XI testes tres, id est, Ferreolus, Vital et Solarius, qui per ordinatione iudicis prefato intraverunt in ecclesia Sancta Maria, sita in prefato Corneliano, et iuraverunt prefatos exios possessos ab abitoribus pretaxatis per XXX annis et amplius sine blandimento et impedimento de cuiusque viventis hominis, et exierunt eorum omnia bruta animalia, minima et maxima, prefatos exios et vias prenotatas ubique pascua solita petentia et tutentia usque in flumine Lupricato et usque in ipsas undas maris. Et nos prefati viri, id est, Petrus et Aenicus, recepimus ipsum sacramentum sub altario prenotato. Et evacuamus nos ex ipsas vias et ipso exio de omnia et de omnibus et nullam vocem ibidem ad opus nostrum non reservamus. Ad futuram talem vinculum innodanus super nos ut, si nos aut aliquis homo qui contra has vias et exios prenotatos in contraria venerit, componat vel componamus in vinculo auri C

solidos paceque comitis iungendos. Et in antea easdem vias et exios prefatos prenotati habitatores eos habeant, prossideant quiete et secure.

Facta evacuatione VI idus madii, anno V regente Roberto rege, filio quondam Hugonni.

S+m Petrus, s+m Aenricus, qui de hoc nos evacuamus.

S+num Cherutius, palacii custos. S+ Aurutio iudice.

S+num Bonushomo, qui hanc evacuationem scripsit die et anno quo supra.

Sig+num Mironi Sendredi. Sig+num Bertrandi Sendredi. Sig+ Sig+num Mironi Totadaled. Testificamur itaque nos prefata secundum autenticam evacuationis scripturam hanc translatum ^l factam fuisse sine diminutione vel augmentacione.

9

1001 maig 20

Odó, bisbe de Girona i abat de Sant Cugat, restitueix una heretat del difunt Eldemar, monjo, capturat pels sarrains, al seu germà Odeguer.

ACB, perg. 1-2-533. Original. Pergamí, 143 × 347 mm. Al verso: "Instrumentum restitutionis factum per Odonem episcopum gerundensem et abbatem Sancti Cucuphatis Audegario de hereditate fratris sui qui captus fuerat Barchinone a mauris" (s. XIII-XIV); "Num. 1405" (s. XVII); "Mitja Escala, armari 2, n. 533" (Caresmar); "1001"; 1-2-533" (AP). Caplletra "N": 2 línies.

Noticia in quorum presencia residebat domno Odone episcopo cum congregacione monachorum domum Sancti Cucufati cenobii et in presencia aliorum bonorum hominum ^l qui subtus roboratis sunt. Eadem [h]ora venit Vivenis Audegario, filium condam Delani, et querelavit se de hereditatem fratri suo condam Eldemari, qui fuit captus ^l in Barchinona, et tenebat eam predictus episcopus iniuste. Unde predictus episcopus in suis responsis dixit quod non tenebat eam iniuste, set in diebus Ioannes abba precepit predictus ^l condam Delani et uxori sue Anna, quando [m]ortus fuit predictus Eldemari, iusserunt eum babtizari et offerri Domino Deo et Sancti Cucufati martiris pro monaco cum omnem hereditate ^l sua quod debebat hereditare per vocem illorum. Post hec obierunt de hoc saeculo et remansit suprestem predictum Eldemari iam vocatum et ordinatum a monaco et captum ^l fuit a sarracenis in Barchinona. Et per hac caussa supra dicta apreendit ipsa hereditate condam Ioannes abba

et tenuit eam in diebus suis. Et post obitum suum tenuit /⁷ predicta hereditate prenotatus episcopus per vocem Sancti Cucufati usque odie. Et per hac re interrogavit Audesindus iudice supra dictus episcopus si potebat adprobare quod condam /⁸ Delani et uxori sue Anna tradidissent iam dictum filium illorum cum omnem suam hereditatem a prenotatum domum Sancti Cucufati aut non. Set ego Odone episcopus requisivi /⁹ hoc in quantum potui et per nulla causa non potui adprobare nec in veritate hoc inveniri. Propterea dimitto iam dicta hereditate ab integrum ad iam dicto Aude-/¹⁰gario et fratri suo Longovardo, exceptus mulnares duos et pecia de terra ubi sunt et quicquid ad ipsos mulnares pertinet. Unde scripturam fecerunt ad domum Sancti Cucufa-/¹¹ti. Et odie per lege et veritate exvacuo me de iam dicta hereditate in vestra potestate.

Facta ista scriptura XIII kalendas iunii, anno V regnante Roberto /¹² rege.

Odo, hac si indignus, gratia Dei episcopus Sancte Sedis gerundensis ecclesie et nutu Dei aba sss, *Audegarius, Dei nutu abba, s+*, /¹³ *Guadamirus, presbiter et monachus*, *ss+ Ato monachus sss*, *Davit, presbiter et monachus, sss*, *Adalbertus, presbiter et monachus, sss*, /¹⁴ *Wadamirus, presbiter et monachus, sss*, *Amatus, levita et monachus*, *Scluva, levita et monachus*, nos supra dicti hanc scrip-/¹⁵ turam facimus et firmare rogamus.

S+ Seniofredus. * Senderedus sss*. /¹⁶ *Audesindus sss*. *S+ Audevagrus presbiter sss*.

/¹⁷ Gelmirus presbiter, qui hec scripsi et sss die et anno quod supra.

10

[1001] juliol 4

Ató i la seva muller Trudgarda venen a Gilmon dues mujades de vinya situades al comtat d'Osona, al terme de vila Múnter, pel preu de 3 mancusos.

ACB, perg. 1-4-2. Original. Pergamí, 105 × 260 mm. Al verso: "In Ausona" (s. XIII-XIV); "1001" (Mas). Capletra "T" que ocupa 4 línies.

Datació: pel que fa a l'any, vegeu l'estudi cronològic de la introducció.

In Dei nomine. [E]go [A]to et uxori mea Trudgards vinditoris sumus a tibi Guilmundus, emptore. Per hanc scriptura vindicionis nostre vin-/²dimus tibi modiatas II de vineas nostras proprias, qui nobis avenit de comparacione de comes Raimundo et de uxori sue Ermesendis. /³ Qui sunt ipsas modiatas de vineas in comitatu Ausona,

in terminio de villa Montari. Afrontant ipsas modiatas de vineas ^A de orientis in torrente, de meridie similiter in torrente, de occiduo in vinea de te emptore, de cercio similiter in vinea de te emptore ^B et de Maruicio et in terra quod reliquit Undiscla ad parentes suos. Quantum in istas afrontaciones includunt, sic vindimus tibi: predictas ^B vineas, sicut terminatum et fixuriatum est, totum ab integrum, quantum ibidem abemus totum vobis vindimus ab integrum, cum exio et regre-^Csio earum, in precium mancosos III in rem valentem. Et nichil exinde non remansit. Et est manifestum. Quem vero predicta omnia de nostro ^B iure in tuo tradimus dominio, potestatem a perabendi, vindendi, donandi seu et comutandi, ut quicquid exinde facere vel iudica-^Dre volueris, in Dei nomine, firma (firma)¹ abeas potestatem ex presinti die et tempore. Quot si nos vinditores aut ullus omo qui con-^Etra hanc vindicione venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vindicare, set componat ipsas modiatas de vineas in duplo cum omne ^F suam inmelioracione. Et in antea ista vindicio firma permaneat omnia tempore.

Facta ista vindicione IIII nonas iulii, an-^Gno V regnante Radberto rex.

S+gnum Ato, s+gnum Trudgards, qui ista vindicione fecimus et firmare ^H rogavimus.

S+gnum Goiefredus (?). S+gnum Salla. S+gnum Eizo.

^I Sss Visehefredus sacer, qui hec scripsit cum literas in versos fusas pro pergameno abui et sss die et anno quod supra +.

1. Repetit.

11

[1001] octubre 1

Egfred i Siguara, esposos, venen a Guisad i a la seva muller Cusca una terra amb casa situada al comtat de Barcelona, al terme de Mogoda, pel preu de 5 mancosos.

ACB, perg. 1-4-3. Original. Pergamí, 121 x 220 mm. Restaurat. Al verso: "1001" (Mas). Caplletra "T": 14 mm.

Datació: pel que fa a l'any, vegeu l'estudi cronològic de la introducció.

In nomine Domini. Ego Egofredus et uxori mea Siguara femina vinditores sumus vobis Wisadus et uxori tue Cusca femina, ^J emtores. Per hanc scriptura vindicioni[s] nostre vindimus vobis terra cum casa et curte, solo et superposito, et arbores ^K et pomiferos et cigias et apendicis et hostios cum closuras, nostrum proprium.

Quod abemus in comitatum barchinonen-^Ase, in terminio de Mogoda. Et advenit ad me Egofredus per comparacione vel per genitore meo et ad me ^β Siguara per meum decimum sive per quecumque voce. Et afrontad de circi in terra de Sancti Fausti martir, de acquilonis in rio de ^β Aquas Calidas, de meridie in terra de Sancti Cipriani martir, de occiduo in terra et casas de Ferucio. Quantum in ista\\$/ // IIII^{or} afrontaciones includunt, sic vindimus vobis: ab integrum, sicut superius resonat, in propter precium mancosos ^β V, que vos nobis dedistis et nos vinditores de manibus vestris recepimus. Et est manifestum. Quem vero predicta (binea)¹ hec omnia, ^β que vobis vindimus, de nostro iure in vestro tradimus dominio et potestatem, ab omnem integritatem, ut quicquid exinde face-^{A0}re vel iudicare volueritis libera in Dei nomine abeatu plenam potestatem, cum exio et regresio suo, a proprio. ^{A1} Et qui contra hanc ista carta vindicione venerit pro inrum<pen>dum, non hoc valeat vindicare, sed componat aut ^{A2} componamus vobis in duplo cum homnem inmelioracionem. Et ista vindicio firma permaneat modo vel omnique ^{A3} tempore.

Facta carta vindicione kalendas october, anno V regnante Raudebertus rege.

S+m Egofredus, ^{A4} s+m Siguara, nos qui ista vindicione fecimus et firmavimus et firmare rogavimus.

*S+m Admir. ^{A5} S+m *Aurucio*. S+m Ferucio.*

^{A6} S+ Bellus presbiter scripsit et sub ss et die et anno quod supra.

1. Ratllat.

12

[1001] octubre 1

Oruç i la seva muller Bonafilla venen a Guisad i a la seva muller Cusca diverses cases i horts, que tenen pels seus parents i per delme conjugal, pel preu de 3 unces i mitja d'or.

ACB, perg. 1-4-4. Original. Pergamí, 145 × 218 mm. Restaurat i reforçat amb set trossos de pergamí, dos dels quals són estrets i llargs. Al verso: "1001" (1936-39); "1-4-4" (AP). Caplletra "I": 14 mm.

Datació: pel que fa a l'any, vegeu l'estudi cronològic de la introducció.

In nomine Domini. Ego Aurucius et uxori mea Bonafilia femina vinditores sumus vobis Guisadus [et uxo-]/^{ri} tue Cusca femina, emtores. Per hanc scriptura vindicionis nostre vindimus vobis casas et curtes, so[les] ^β et superpositos, et ostios et apendiciis sicut et

stillicinius et cigias, qui ibidem sunt, et aliquid de ter-^ara sive cum ipsa fonte. Et advenit ad me Aurucius per genitores mei et ad me Bonafilia per meum ^β decimum sive per quecumque voce. Et afrontad de circi in via, de aquilonis in casas et curte de Danla, de me-^βridie in casas et curtes et terra de nos vinditores, de occiduo in ipsa arena de Aquas Calidas. Quan-^γtum in istas IIII^{or} afrontaciones includunt, sic vindimus vobis: sicut superius resonat, ab integrum, ^β in propter precium uncias III et media de auro cogto a penso legitimo. Que vos nobis dedistis et nos vindito-^θres de manibus nostris recepimus. Et est manifestum. Quem vero predicta (binea)¹ hec omnia, qui vobis vindi-¹⁰mus, de nostre iure in vestro trad[im]us dominio et pote[sta]tem, ab omnem integritatem, ut quicquid exin-¹¹de facere vel iudicare volueritis, libera in Dei nomine abeat[is] plenam potestatem, cum exio ¹² et regresio suo, a proprio. Et qui contra hanc ista carta vindicione venerit pro inrumpendum ¹³ aut nos venerimus, non hoc valeat vindicare, sed componat aut componamus vobis in duplo cum ¹⁴ omnem suam inmelioracionem. Et ista vindicio firma permaneat modo vel omnique tempore.

Facta ¹⁵ carta vindicione kalendas octubri, anno V regnante Raudebertus rege.

**Aurucio*, s+m ¹⁶ Bonafilia femina, nos qui ista venditione fecimus et firmare rogavimus.*

*S+m Admir. ¹⁷ S+m *Egofredus Wilelmus**

S+ Bellus presbiter scripsit cum litteras fusas in verso VIII et sub sss et die et anno quod supra.

1. Ratllat.

13

1001 novembre 13

Aeci, bisbe de Barcelona, i els seus canonges fan donació de per vida a Madrona, filla del difunt Guisand, d'aquella deixa que ella va fer a l'església de Sant Miquel arcàngel, els fruits d'unes terres i 5 mujades de vinya situades al territori de Barcelona, al terme de Magòria, excepte la dècima.

ACB, LA.I, n. 411, f. 156d-157b. Rúbrica: "Carta qualiter Canonica concessit predictae Matrone omnia que dederat Canonice retinere in vita sua". Folí 156, interior verso: "CCCLXXII" (s. XIII-XIV). Folí 157, Interior recto: "n. 411" (Caresmar). Exterior recto: "Anno Domini 1002" (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus C: 12 línies.

Regest: *MAS, Notes*, vol. IX, p. 89, n. 210.

In nomine Domini. Ego Aetius, gratia Dei barchinonensis ecclesie presul, una cum collegio canonicorum meorum subtus roboraturi, nos simul in unum, donatores sumus tibi Matrona femina, filia condam Guisandi. Volumus nempe ut non sit incognitum, set omnibus fidelibus christianis, presentibus scilicet et futuris, maneat patefactum qualiter iam dicta Matrona, filia prefati Guisandi, fecit cartam largitionis de terras cum casa et orto et modiatas V de vineas suas proprias ad domum Sancti Michaelis, situm infra menia civitatis Barchinone, nihil iuri suo reservans. Nos vero, melius et salubrius inspicientes, elegimus ut non sit extranea de¹ oblatione quod obtulit Domino Deo et domum Sancti Michaelis pro requiem genitores² sui et pro ablutione suorum delictorum, set concedimus ei sponte et voluntarie ipsos fructos, quamdiu ipsa vixerit, de terras et vineas supra scriptas sine aliqua inquietacione, exceptus ipsa decima, et post obitum vero suum integerrime revertat omnia in subditione nostre matris Ecclesie iam dicte. Hec omnia est in comitatum barchinonense, in terminio de Migoria. Affrontat ipsa casa et curte et orto cum ipsa terra de parte circi in Arene cursum et in ipsa via Francischa, de aquilonis in torrente qui est inter me et terra de Ermenardus presbiter, de meridie in terras de Malangeicus et Galindo uterque fratribus, de occiduo in terra de Livulo femina suosque proles et in terra de Galindo. Et ipsas vineas modiatas V affrontant de parte circi in vineas de Ermenardus sacer vel fratres suos, de aquilonis in terra et vinea de Gelmiro, de meridie in vinea de Gitardo filium Geruardi, de occiduo in ipsa carraria. Quantum istas VIII affrontationes includunt, sic concedimus tibi: de iam dictas terras et vineas in diebus tuis ipsos fructos, quod Deus ibidem dederit, ad faciendum ex illos quodcumque volueris, exceptus de ipsa decima, et pro unumquoque annum offeras ad prelibatum domum in memoriam et ^p recordationem ipsa tascha optima. Si quis sane adversus hanc largitionem nobis concessam surrexerit temerator, existere sciat se vindictam Canonice subiacere et a nostro cetui segregare. Si vero laicus cuiuscumque persone vel ex proienies parentum suorum e contrario surrexerit, in vanum fiat quodcumque pulsaverit. Et insuper ecclesie nostre componat iam dictum prediolum in duplo et principi nostro quingentos solidos ex monete publice. Et huius largitionis inrumpere non permittatur, set firma et stabilis permaneat omni per evo.

Facta cartula largitionis idus novembris, anno VI regnante Roberto rege franchorum.

S+ Poncius levita sss. S+ Aetius, gratia Dei episcopus, ss. S+ Deusdedit archilevita ss. S+ Suniefredus presbiter sss. S+ Stefanus levita ss. Sigefredus levita, subdictus gramaticus +.

Iohannes levita, qui hec exaravit cum die et anno prefixo.

1. *Sota la d hi ha una c.* 2. *Sota la segona e hi ha una i.*

14

1001 novembre 25

Ramió i la seva muller Ermessenda venen a Goltred una terra situada al comtat de Barcelona, al terme d'Albinyana, pel preu d'1 mancús.

ACB, LA.II, n. 567, f. 190b-c. Rúbrica: "Carta que Ramio vendidit Goltredo alode in Albiniana". *Inter columnas recto*: "n. 567" (Caresmar). *Exterior verso*: "Anno Domini 1012" (s. xviii). Caplletra "I" ornamentada, tipus F: 5 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 89-90, n. 211.

In nomine Domini. Ego Ramio et uxori sue Ermessinna femina vinditores sumus tibi Goltredi, emptore. Per hanc scripturam vinditionis nostre vindimus tibi terra nostra propria. Quod abemus in comitatum Barchinona, in termine de Albinnana. Et advenit mihi ad me Ramio de genitrice me et ad me Ermessin per decimum. Et affrontat de circi in ipsa calcada, de orient et de meridie in terra de me emptore, de occiduo in terra de me vinditore. Quantum in istas affrontationes includunt, sic vindimus tibi: ipsa terra ab integrum, in precio mancuso I. Et nichilque de ipso precio apud te emptore non remansit. Et es manifestum. Quem vero predicta terra, que nos tibi vindimus, de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestatem, ab omni integritate, cum exio vel regressio suo, a proprio. Et qui ista vinditione inrumpere temptaverit, non hoc valeat vindicare, sed componat aut componamus tibi ipsa hec omnia in duplo cum omne sua imelioratione. Et ista vinditio firma ꝑ permaneat modo vel omnique tempore.

Facta vindicione VII kalendas decembris, anno VI regnante Radbertus rex.

S+num Ramio, s+num Ermessinna femina, nos qui ista vinditione fecimus et firmare rogavimus.

S+num Seniofret. S+num Sunner. S+num Guadal.

S+ Adroarius presbiter scripsit cum litteras super positas in verso XII et die et anno.

15

1001 desembre 9

Albaric, Frediscle, Júlia, Bo, Bonuç i el levita Honorat, venen a Adroer, prevere, una terra situada al comtat de Barcelona, al terme de Reixac que anomenen Ventenac, pel preu de 16 sous.

ACB, LA.II, n. 615, f. 201a-b. Rúbrica: "Carta quod Albaric et Fredisclo vendiderunt Adroario presbitero terram /et cetera in Vente<nag>". Interior recto: "[L]XXXXVIII" (s. XIII-XIV); "n. 615" (Caresmar). Exterior recto: "Anno Domini 1002" (s. XVIII). Caplletra "T" ornamentada, tipus B: 10 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 90, n. 212.

In nomine Domini. Ego Albaricus et Fredisclo, Iulia femina et Bonus, Bonucius et Honoratus levita, nos simul in unum, vinditores sumus tibi Adroario presbiter, emptore. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus tibi terra culta et erma cum arboribus et pomiferis. Qui nobis advenit de ienitores vel per condam elemosinam de Ermille femina, qui fuit, unde nos iudicium obligatum tenemus asserie conditionis nostre ordinante iudice aut per quacumque voce. Et est ipsa hec omnia in comitatu Barchinona, in terminio de Rexago ubi dicunt Ventenago. Et affrontat ipsa hec omnia de orientis in ipso torrente et de meridie in terra de Sancti Petri et de occiduo in ipsa via vel in terra de Sancti Petri et de circii similiter vel in ipsa carrera. Quantum in istas affrontationes includunt, sic vindimus tibi: hec omnia ab integrum, cum exio vel regressio earum, in precio solidos XVI, quod tu emptor nobis dedisti et nos vinditores manibus nostris recepimus. Et nichil de ipso precio apud te emptore non remansit. Est manifestum. Quem vero predicta hec omnia, que tibi vindimus, de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestatem ad omnia quecumque volueris facere in Dei nomine. Quod si nos vinditores aut ullusque homo et qui contra hunc ista vinditione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, set componant ipsa hec omnia in duplo cum omnem suam immeliorationem. Et in antea ista vinditione firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta vinditione V idus decembris, an-^ono VI regnante Roberto rege.

S+m Albaricus, s+m Underica, s+m Fredisclo, s+m Ermessinda, s+num Iulia femina, s+num Bonus, s+num Ranille, s+num Bonucius, nos qui ista vinditione fecimus et firmare rogavimus.

S+num Ranemirus. S+num Seniofredus. S+num Senderedus. S+ Honoratus levita.

Sss Bonushomo presbiter, qui hec scripsi cum litteras super positas in verso II et sub sss die et anno quod supra.

16

30 desembre 1001

Riculf, Bel-laró, Odesind i Imola, almoiners testamentaris del difunt Bonhom, donen a Déu i a Santa Maria del Mar, que és davant la porta de la ciutat de Barcelona, una vinya situada al comtat de Barcelona, al terme de Badalona, entre Vallòria i Canet.

ACB, LA.II, n. 374, f. 127a-b. Rúbrica: "Carta quod Bonushomo in suo testamento dimisit Sancte Marie de Mari I vineam inter Valoriam et Canetum, in Bitulona". Interior recto: "XXXX" (s. XIII-XIV); "n. 374" (Caresmar). Exterior recto: "Anno Domini 1002" (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus F: 11 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 90 n. 212.

In Dei nomine. Ego Riculfus et Bellaron et Audesindus et Imola femina, nos simul in unum, donatores sumus Domino Deo et Sancta Maria Maris littore qui est ante portam civitatis Barchinona. Manifestum est enim quia precepit nobis condam Bonushomo per suum testamentum, unde iudicium obligatum tenemus infra metas temporum asserie conditionis editus, ut nos donari fecissemus ad domum Sancta Maria prenominata ipsa vinea, quod habebat inter Valle Oria et Canneto.¹ Que est ipsa vinea in comitato barchinonense, in terminio de Bitulona, in locum supra nominatum. Que affrontat ipsa vinea de parte circi in vinea de Maria femina, de aquilonis in terra de Donucio, de meridie in vinea de iam dicto Donutio, de occiduo in ipsa via. Quantum istas affrontationes includunt, sic donamus a domum Sancta Maria: predicta vinea totam ab integre, cum exio vel regressio suo, ad suum proprium. Quod si nos donatores aut alicuius hominis viventis qui contra ista donatione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vendicare, set componat aut componamus nos ad predicto domo in quadruplum cum omnem suam immeliorationem.² Et ista donatio fir-^bmam obtineat roborem.

Facta ista donacione III kalendas ianuarii, anno VI regnante Roberto rege.

S+ Riculfus, s+ Bellaron, s+ Audesindus, s+ Imolo femina, nos qui ista donacione fecimus et firmare rogavimus.

S+ Argimirus subdiachonus. S+ Bonucius subdiachonus. S+ Vives clericus sss. S+ Gotmar subdiachonus.³

Landericus sacer, qui scripsit sss die et anno prefixo.

1. *Sota la o hi ha una e.* 2. *Sota la primera o hi ha una e.* 3. *Literalment subdiadonus.*

17

[darrerria 1001 - inici 1002]

El papa Silvestre II [Gerbert d'Orlhac] dirigeix una butlla a Geribert en què li notifica que ja n'està tip de les queixes que rep de la seva actitud per part del bisbe de Barcelona sobre el castell de Ribes, i que no havent-ho fet per Nadal, es presentí a Roma per Pasqua; en cas contrari, serà excomunicat.

ACB, LA.IV, n. 387, f. 164b. Rúbrica: "Litere facte domini pape super castra de Ripis et Cigis". *Inter columnas recto*: "n. 387" (Caresmar). Caplletra "S" ornamentada, tipus B: 4 línies.

Regest: MAS, *Notes*, vol. XII, p. 278, n. 2.660.

Ed.: FITA, "Bula inédita de Silvestre II", *Boletín de la Real Academia de la Historia*, Madrid, 1891, p. 248. CARRERAS, *Lo Montjuich*, ap. doc. II, p. 368. KEHR, *Papsturkunden*, n. 2, p. 245-246.

Silvester episcopus, servus servorum Dei, Gerberto salutem et apostolicam benedictionem. Episcopi Barchilonis clamorem super te iam sufferre non possumus. In transacto mense marcio clamavit. Unde te in Nativitate Domini ante nostram presentiam cum eo venire monui et hanc intentionem, unde clamor est, definire disponens, in eo termino te habere non potui. Iterum ex parte Dei et Sancti Petri te moneo venire et apostolica auctoritate precipio te in proximo Pascha Rome¹ nostro concilio adesse, ne barchilonensis ecclesia ultra me suis clamoribus pulset et in ultionem tui me invitum exagitet. Veni ergo et ad rationem de castello de Ripa cum barchilonensi episcopo te representa. Si Ecclesia legibus debet perdere illud, nolumus umquam ut habeat; et si ad te iuste pertinet, nolumus ut a(d)mitas.² Si autem his duabus nostris epistolis admonitus venire contempseris et in indicto termino ante nostram presentiam adesse distuleris, quia ecclesiam oprimis, omnium ecclesiarum ingressu careas et a christianorum consortio deinceps alienus fias necnon sub nostro apostolico anatemate innodatus maneat, donec resipiscas et episcopo iam dicto digne satisfacias.³

1. *Sota la R hi ha una n expuntuada.* 2. *Expuntuat.* 3. *Aquest document acaba així.*

18

1002 gener 21

Orúcia ven a Goltred una terra situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Reixac, a Viver, pel preu de 2 mancosos.

ACB, LA.II, n. 609, f. 199d. Rúbrica: "Carta quod Oruza vendidit Goltredo alodium /apud Viverl". *Inter columnas verso*: "n. 609" (Caresmar); "Anno Domini 1002" (s. XVIII). *Interior verso*: "LXXXX[II]" (s. XIII-XIV). Caplletra "I" ornamentada, tipus B: 7 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 91, n. 214.

In nomine Domini. Ego Oruza femina vinditrice sum tibi Goltret, emptore. Per hanc scripturam vinditionis me vindo tibi terra mea propria. Quod abeo in comitatu Barchinona, in Vallense, in terminio de Rexag, ad ipso Vive\vr/(s).¹ Et advenit mihi de ienitore² meo vel per quacumque voces. Et affrontat de circi in ipsa fonte de Guitard et in ipso Prad, et de orient in flumine Bisoc, de meridie in ipso Prad sive in ipso Viver, de occiduo in ipsa strada. Quantum istas affrontationes includunt, sic vindo tibi: ipsa terra cum ipso prad ab integrum, in propter precium mancosos II. Et nichil de ipso precio apud te emptore non remansit. Et est manifestum. Quem vero predicta hec omnia, que tibi vindo, de meo iure in tuo trado dominio et potestate, ut quiquit facere vel iudicare volueris, libera in Dei nomine abeas plenam potestatem, cum exio et regressio suo, a proprio. Et qui ista vinditione inrumpere temptaverit, non hoc valeat vindicare, sed componat aut componam tibi in duplo cum suam melioratione. Et ista vinditione firma permaneat omnique tempore.

Facta vinditione XII kalendas februarii, anno VI regnante Robertus rex.

S+m Oruca femina, qui ista vinditione feci et firmare rogavi.

S+m Guilmun. S+m Suner. S+m Bofil.

S+ Adroarius presbiter scripsit et sub ss et die et anno quod supra.

1. *Expuntuada.* 2. *Sota l'última e hi ha una i.*

19

1002 gener 21

Anlo, el seu fill Llobet i les seves filles Ermegodo i Levegodo, donen a Bonhom i a la seva muller Ermessenda una terra pròpia, situada al comtat de Barcelona, al Maresme, al terme de Cabeduç.

ACB, perg. 1-1-2430. Original. Pergamí, 75 x 195 mm. Al verso: "Cabebuz" (s. XIII-XIV); "Num... 2430" (s. XVIII); "Diversorum A. 2430" (Mas).

In nomine Domini. Ego Anlo femina et filio meo et filias meas, Lobatone et Ermegodo et Levegodo, donatores sumus tibi Bonomo /^o et uxori tuo Ermesinda. Donamus namque tibi terra nostra propria, quod abemus in comitato Barchinona, in Maretima, in ter-^omine de Cabeducio. Advenit mihi ad me Anlo femina per meam comparacione et ad no<s> filios de nostros genitores. Afrontat /^o ipsa terra de circi in pariete de Ballofredo, de aquilonis similiter, de <meridie> in terra de nos donatores, de occiudo in ipso exio comune. /^o Quantum istas afrontaciones includunt, sic donamus tibi: ipsa terra ab integum, ad abendi, vindendi, donandi /^o vel faciendi exinde quod volueris, liberam in Dei nomine abeas plenam potestatem, a proprio. Et qui ista donacione inrum-/^opere temptaverit, non hoc valeat vindicare, set componam vobis ipsa terra in duplo cum sua imelioracio-/^one. Et ista donacio firma permaneat omnique tempore.

Facta donacione XII kalendas februarii, anno VI regnante /^o Rogberto rex.

S+num Anlo femina, s+num Lobatone, s+num Ermegodo, s+num Levegodo, nos qui ista /^o donacione fecimus et firmare rogavimus.

S+num Germias. S+num Merchorino. S+num Paule. /^o

S+ Bonesindo presbiter scripsit sub die et au- sss no quod supra.

20

1002 gener 25

Gelmir i la seva muller Cusca, que anomenen Ermoviga, venen a Goltred una mujada de terra situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme d'Albinyana, pel preu de 2 mancusos.

ACB, LA.II, n. 616, f. 201b-c. Rúbrica: "Carta quod Gelmir vendidit Goltredo modiatia terre in Albi<niana>". *Inter columnas recto*: "n. 616" (Caresmar). *Exterior recto*: "LX[XXXIX]" (s. XIII-XIV); "Anno Domini 1002" (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus F: 6 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 86, n. 204.

In nomine Domini. Ego Gilmir et uxori sue Cuscha, que vocant Ermoviga femina, vinditores sumus tibi Goltredus, emptore. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus tibi moziata I de terra, quod abemus in comitatu Barchinone, in Vallense, in terminio d'Albinana. Et advenit mihi de genitores meo. Et affrontat de circii

in terra de me emptore, de orient in terra de Emo femina vel eres suos sive in terra de Suner, de meridie et de occiduo in terra de Suner. Quantum in istas IIII affrontationes includunt, sic vindimus tibi: modiatia I de terra ab integrum, in precio mancusos II. Et nichilque de ipso precio apud te emptore non remansit. Est manifestum. Quem vero predicta hec omnia, que nos tibi vindimus, de nostro iuro in tuo tradimus dominio et potestatem ab omni integritate, ut quiquid exinde facere vel iudicare voluerit, libera in Dei nomine abeas plenam potestatem, cum exio vel regressio suo, a proprio. Et qui ista vinditione inrumpere temptaverit, non hoc valeat vindicare, set componam aut componamus tibi ipsa hec omnia in duplo cum omne suam imelioratione. Et ista vinditio firma permaneat modo vel omnique tempore.

Facta vindicione VIII kalendas februarii, anno VI regnante Radbertus rex.

S+num Gelmir, s+num Cuscha femina, nos qui ista vinditione fecimus et firmare rogavimus.

S+num Argemir. S+num Ized. S+num Seniofred.

S+ Adroarius presbiter scripsit et subscripsit sss die et anno quod / supra.

21

1002 març 21

Bella ven a Goltred una peça de terra que ha heretat del seu pare, situada al comtat de Barcelona, al terme de Ventenac, pel preu d'1 sou.

ACB, LA.II, n. 576, f. 192b-c. Rúbrica: "Carta quod Bella vendidit Goltredo suam hereditatem in Ventenag". Inter columnas recto: "n. 576" (Caresmar). Exterior verso: "Anno Domini 1002" (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus C, de color blau i perfilada amb vermell: 7 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 91, n. 215.

In nomine Domini. Ego Bella femina vinditrice sum tibi Goltred, emptore. Per hanc scriptura vinditionis mee vindo tibi ipsas meas hereditates de terra. Quod abeo in comitatum Barchinona, in terminio de Ventenag. Et advenit mihi de genitori meo. Et affrontat de circi in via, de oriente in terra de Adalsen et de meridie in ipso torrent qui discurrit, de occiduo in terra de Adalsinno. Quantum in istas affrontaciones includunt, sic vindo tibi: ipsa mea ereditate ab integrum, / in precio solidi I. Et nichilque de ipso precio apud

te emptore non remansit. Est manifestum. Quem vero predicta terra, que ego tibi vindo, de meo iuro in tuo trado dominio et potestatem ab omni integritate, ut quiquid exinde facere vel iudicare voluerit, libera in Dei nomine abeas plenam potestatem, cum exio vel regressios earum, a proprios. Et qui ista vinditione inrumpere temptaverit, non hoc valeat vindicare, set componat aut componam tibi ipsa hec omnia in duplo cum omne suam inmelioratione. Et ista vinditio firma permaneat modo vel omnique tempore.

Facta vinditione XII kalendas aprilis, anno VI regnante Radbertus rex sic obit.

S+num Bella femina, qui ista vinditione fecit et firmare rogavit.

S+num Gatione. S+num Bonefilio. S+num Ranemir.

S+ Adroarius presbiter scripsit cum litteras super positas in verso VI et die et anno quod supra.

1. *Sota la e hi ha una o.*

22

1002 juny 13

Astudia dóna a Gaudemar, fill seu, una vinya situada al comtat de Barcelona, al terme de Lloberes.

ACB, perg. 1-4-5. Original. Pergamí, 96 × 367 mm. Restaurat; té una taca a uns 6 cm del costat dret, que afecta, però, poques lletres.

In nomine Domini. [Ego Estu]dia donator sum tibi filio meo Gaudemar. Notum est enim u<t t>u iam dicto filio meo prolixiora annorum /^β currichula captiv[it]ate fuisti detemtus, ut nemo unquam reputavimus cer<n>ere. Propterea paterna tuam ereditatem in mea sociavi /^β luctuosa con<mutacio>num, ut de tua ereditas vineam comutavi in ipsas planas ad femina n<omi>ne Uvizenelle. Ynde in meam comutationem aliam accepit /^α vineam, quod es[t] in comitatum barchinonense in termene Luparias. Quod afrontad de orientis in vinea de Uvizenelle sive de Fructuoso sacer, et de meridie in vinea /^β de Gaudemar, et de occiduo in vinea de Gaudemar vel de neptas suas, et de circi in torrento quod discurrit Olovide. Ego Estudia tibi predicto filio meo dono ad- /^β que restituo predicta vinea cum illorum afrontaciones et cum exio vel regresio suo, quia illicitum est te ad [pa]terna ereditatem privari. Quod si ego donatrice /^γ aut ullusque homo qui contra hanc donacionem ad restitutionem venerit pro inrumpedum, voluntas eius evanescat et prefata vinea componat in duplo.

⁸ *Facta donacione vel restitutione idus [g]iuni, anno VI regnante Radbertus rex. S+ Estudia, qui ista donacione vel restitutione feci et fer-⁹mare rogavi.*

*Sss Fructuosus sacer. *Sss Adroarius*. *Sss Iunfredus clericus*.*

¹⁰ *Sss Onoratus sacer [scripsit] et ss. die et anno quod supra.*

23

1002 juny 20

Adroer, prevere, ven a Goltred una peça de terra amb figueres, perers i alzines, situada al comtat de Barcelona, al terme de Pasturà que anomenen Reixac, pel preu d'1 mancús d'or i 4 sous d'argent.

ACB, LA.II, n. 529, f. 181 b. Rúbrica: "Carta quod Adroarius vendidit Goltredo I petiam terre in Rexag". *Inter columnas recto*: "n. 529" (Caresmar). *Exterior recto*: "Anno Domini 1002" (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus F: 5 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 92, n. 217.

In nomine Domini. Ego Adroarius presbiter vinditor sum tibi Goltredo, emptore. Per hanc scriptura vinditionis mee vindo tibi petia I de terra cum ficulneas et perarias et glandiferos qui ibidem sunt, meum proprium. Quod abeo in comitatum barchinonense, in terminio de Pasturano, que vocant Rexago. Et advenit mihi per comparatione¹ sive per quecumque voce. Et affronta de circi in terra de Sancti Petri et in via, de aquilonis in ipso torrent qui discurrit, de meridie in terra de Sancti Petri, de occiduo in via qui pergit ad domum Sancti Petri. Quantum in istas affrontationes includunt, sic vindo tibi: ipsa hec omnia ab integrum, in propter precium mancoso I de auro et solidos IIII de argento, que tu mihi dedisti et ego vinditor de manibus meis recepi. Et est manifestum. Quem vero predicta hec omnia, que tibi vindo, de meo iure in tuo trado dominio et potestatem, ab omnem integritatem, ut quicquid exinde facere vel iudicare volueris, libera in Dei nomine abeas plenam potestatem, cum exio et regressio suo, a proprio. Et qui contra hac ista carta vinditione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, sed componat aut componam tibi in duplo cum omnem suam inmeliacionem. Et ista vinditio firma permaneat omnique tempore.

Facta vinditione XII kalendas iulii, anno VI regnante Robertus rege.

S+ Adroarius presbiter, qui anc vinditione fecit et firmavi et firmare rogavit.

S+m Eribertus. *S+m* Bonushomo clericus. *S+m* Izeide.

S+ Bellus presbiter scripsit et sub sss et die et anno quod supra.

1. tio, sota la o hi ha una e.

24

[1002] juliol 11

Una dona anomenada Siner fa donació a Santa Maria de l'Estany de mitja mujada de terra al comtat de Manresa, al castell de Calders, a la serra d'Almuzara.

ACB, perg. 1-2-752. Original. Pergamí, 93 × 227 mm. Al verso: "Almozarra"; "Maria gratia"; "ave ave Maria, gracia gracia plena, Dominus"; "a"; "Gracia plena, Dominus, beatus vir qui non habet"; "ave a" (s. XIV); "Callariis almoe(n)ira" (s. XV); "1001/1002"; "1-2-752" (JB). Setze taques petites amarronades, més fortes al verso. Caplletra "I": 9 mm.

Datació: pel que fa a l'any, vegeu l'estudi cronològic de la introducció.

In nomine Domini. Ego Siner femina donatrix sum vobis a domum Sancta Maria. Manifestum est enim, quia sic pla-^rcuit animis meis et placet, nullus quoque ingentis imperio nec suadentis ingenio, set ^β ex propria expontanea oc elegit bona voluntas, ut cartam fecisem a domum Sancta Maria ^α de ipso Estanno de semodiata I de terra propter Deum et remedium anime mee. Et est in comi-^βtatum Minorisa, in castrum Chaldarius, in serra de Almuzara. Et afrontat ipsa semodiata ^β de terra, de orientis in terra de Miro, de meridie in Rocha, de occiduo in terra de Mager, de circi ^r in via. Est manifestum. Quem vero predicta terra de meo iure, quod si ego donatrix, aut ullus-^βque omo qui contra anc ista donacione venerit ad inrumpendum, non oc valeat vindicare, ^β set componat ipsa terram cum omni sua inmelioracione in duplo. Et in antea ista donacio-¹⁰ne firmis et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta donacione V idus iullii, anno VI ¹¹ regnante Rodberto regis.

S+ Sinner, qui ista donacione feci et firmare rogavi.

S+ ¹² Galindo. *S+num* Escluva. *S+num* Mager. *S+num* Guilelmo.

¹³ @Ansamundus@ presbiter, qui ista donacione scripsit ss die et anno quod supra.

[1002] agost 4

Madrona, filla del difunt Guisand, fa donació a l'església de Sant Miquel de Barcelona, per la salvació de la seva ànima i la dels seus pares, d'una peça de terra amb una casa i cinc mujades de vinya, situat tot al territori de Barcelona, al terme de Magòria. Se'n reserva els fruits mentre visqui.

ACB, LA. I, n. 430, f. 163 a-c. Rúbrica: "Carta quod Matrona dedit Canonicæ alodium et casa, curte, ortum, puteum et V modiatas vinee dextro maiori apud Mogoriam". Interior recto: "CCCLXXXI" (s. XIII-XIV); "n. 430" (Caresmar). Interior columnas recto, al costat de la rúbrica: "Iam est supra folio 156" (s. XVIII). Exterior verso: "Anno Domini / 1002" (s. XVIII). Cf. doc. núm. 1682, d'11 d'agost de [1002]. Caplletra "T" ornamentada, tipus B: 10 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 92-93, n. 218.

In nomine Domini. Ego Matrona femina, filia condam Guisandi, donatrice sum domum Sancti Michaelis archangeli, cuius basilica sita est infra muros civitatis Barchinona. Manifestum est enim quia licitum est et a sanctis patris constitutum ut aliquis homo ex suis rebus sponte offerat Deo, qui omnia dat et tribuit unicuique secundum quantitate¹ fidei et devotionis augmenti. Ideo ego, prenotata Matrona, dono Domino Deo et domo prelibato, propter Deum et remedium parentum meorum genitorum et anime mee, mea propria terra cum casa et curte et orto cum arboribus et cum puteo, cum solos et superpositos, parietes, guttas et stillicinios, et vinea mea propria, id sunt, modiatas ^h V a dextro maiore. Advenit mihi hec omnia de quondam genitoribus meis. Que est hec omnia in territorio barchinonense, in terminio de Mogoria. Que affrontat ipsa terra cum casa et curte et orto cum arboribus et puteo de parte circi in ipso Arenio qui discurrit vel in ipsa via Francischa, de aquilonis in torrente qui discurrit inter hoc et terra de Ermenardo presbitero, de meridie in terra de Malanneco fratricque suo Galindo, de occiduo in terra de Livulo femina prolesque suos et in terra de Galindo. Affrontat ipsa vinea de parte circi in vinea de Ermenardo presbitero fratresque suos Malangecus et Galindus, de aquilonis in terra et vinea de Gelmiro, de meridie in vinea de Guitardo Canuto, de occiduo in ipsa carraria. Quantum istas totidem affrontaciones includunt, sic dono Domino Deo et ad prelibato domo: hec omnia, totum ab integre, sicut superius resonat, simul cum exiis et regressiis earum, a proprio, in tali captione ut ego donatrice hec omnia teneam et possideam et exfructem secundum meam voluntatem ipsius fructus, quod Deus ibidem dederit, omnibus diebus vite mee, quamdiu vixero,

sine blandimentum de ullumque hominem et de ministris sancte Dei ecclesie Beati archangeli Michaelis. Et post obitum meum integriter et sinceriter ea omnia prenotata remaneat ad domum prelibatum Sancti Michaelis archangeli ob remedium anime mee et parentum meorum. Et qui contra hac donatione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, sed in primis iram Dei omnipotentis incurrat et de Sancto et electo Michael Dei archangelo maledictionem accipiat et cum Iudas Scarioth, qui Dominum tradidit, participacionem accipiat et Beelzebub, principem demoniorum, animam ipsius de suo miserimo corpore eam abstrahat et Infernum Inferiori ibidem eam demergat, set componat aut componam prefata omnia ad prelibato do-ctmo in quadruplum, prout Sancti Patres sancxerunt. Et in antea ista donatio plenissimam habeat firmitatem.

Facta donatione II nonas augusti, anno VI regnante Rotberto rege, filium Ugone.

S+num Matrona femina, filia condam Guisandi, qui ista donacione fecit et firmare rogavi.

S+ Audegarius sacer ss. S+ Bonucius presbiter ss. S+ Vitalis presbiter ss. Sss Ato presbitero ss. Sss Maier sacer sss. S+ Deusdedit archilevita.

S+ Galindus, scripsi die et anno quo supra.

1. Sota la i hi ha una a.

26

[1002] agost 18

Madrona, filla del difunt Guisand, fa donació a l'església de Sant Miquel arcàngel de Barcelona, per la salvació de la seva ànima i la dels seus pares, d'una peça de terra amb una casa i cinc mujades de vinya, situat tot al territori de Barcelona, al terme de Magòria.

ACB, LA.I, n. 410, f. 156c-d. Rúbrica: "Carta quod Matrona dedit Canonice terra, casa, curte, ortum et V modiatas vinee apud Mogoriam". Exterior verso: "CCCLXXI" (s. XIII-XIV); "Idem est cum instrumento folio 163"; "n. 410" (Caresmar). Inter columnas verso: "Anno Domini 1002" (s. VIII). Caplletra "I", tipus F: 8 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 93, n. 219.

Datació: pel que fa a l'any, vegeu l'estudi cronològic de la introducció.

In nomine Domini. Ego Matrona femina, filia condam Guisandi,¹ donatrice sum domum Sancti Michaelis archangeli, cuius basilica sita est infra muros civitatis Barchinona. Manifestum est enim quia

licitum est et a sanctis patrum constitutum ut aliquis homo ex suis rebus sponte offerat Deo, qui omnia dat et tribuit unicuique secundum quantitatem fidei et devotionis augmenti. Ideo elr/go, prenotata Matróna, dono Domino Deo et domo prelibato, propter Deum et remedium parentum meorum ienitorum et anime mee, mea propria terra cum casa et curte et orto cum arboribus et cum puteo, cum solos ac superpositos, parietes, guttas et stillicinos, et modiatas V de vineas. Advenit mihi hec omnia de condam genitoribus meis. Que est hec omnia in territorio barchinonense, in terminio de Mogoria. Que affrontat ipsa terra cum casa et curte et orto cum arboribus et puteo de parte circi in ipso Arenio qui discurrit vel in ipsa via Francischa, de aquilonis in ¹ torrente qui discurrit inter hoc et terra de Ermen(i)ardus² presbiter, de meridie in terra de Malanneco fratrique suo Galindo, de occiduo in terra de Livulo femina prolesque suos et in terra de Galindo. Affrontant ipsas modiatas V de vineas de parte circi in vinea de Ermenardo presbitero fratresque suos Malannecus et Galindus, de aquilonis in terra et vinea de Gelmiro, de meridie in vinea de Guitardo Canuto, de occiduo in ipsa carraria. Quantum istas totidem affrontaciones includunt, sic dono Domino Deo et ad prelibato domo: hec omnia, totum ab integre, sicut superius resonat, simul cum exiis et regressiis earum, a proprio. Quod si ego donatrice aut alicuius hominis viventis qui contra ac donatione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, set in primis iram Dei omnipotentis incurrat et de Sancto et electo Michael, Dei archangelo, maledic/cionem accipiat et cum Iudas Scarioth, qui Dominum tradidit, participationem accipiat et Beelzebub, principem demoniorum, animam ipsius de suo miserrimo corpore eam abstraat et in Infernum Inferiori ibidem eam demergat, set componat aut componam prephata omnia ad prelibato domo in quadruplum, prout Sancti Patres sancxerunt. Et in antea ista donatio plenissimam abeat firmitatem.

Facta donatione XV kalendas septembris, anno VI regnante Roberto rege.

S+ Matróna femina, filiam condam Guisandi, qui ista donatione fecit et firmavi firmarique rogavi.

S+ Vitalis presbiter ss. S+ Bonucius presbiter ss. S+ Deusdedit archilevita. S+ Bonefilius levita sss. Sss Ato presbitero ss. S+ Marcucius presbiter. Ss Eroigius levita ss.

Landericus sacer, qui scripsit, ss die et anno prefixo.

1. Sota la d hi ha una t. 2. i expuntuada.

27

[1002] agost 26

Bel-luç permuta amb el jutge Oruç una terra i vinya, situada al territori de Barcelona, al terme del Clot de la Mel, a canvi d'una terra situada en un lloc no especificat.

ACB, perg. 1-2-579. Original. Pergamí, 118 x 212 mm. Restaurat. Aquest pergamí presenta en la seva part superior una mutilació que afecta la lectura de les tres primeres ratlles. Al verso: "Ad Clot de la Mel" (s. XIII-XIV); "Mitja / Escala / Armari / 2 / n. 579"; "Num. (1393, ratllat)" (s. XVIII). Caplletra "I": 10 mm.

Datació: pel que fa a l'any, vegeu l'estudi cronològic de la introducció.

Ed.: FREUDENHAMMER, *Griechische*, p. 71-72.

In nomine Domini. Ego Bellucio comutator [sum tibi ?] Aurucio iudice. Manifestum est enim quia placuit animis nostris et placet ut in-²ter nos comutationem fecissemus, sic[uti] et facimus. Dono namque tibi ego Bellucio in tua comutatione terra et vinea pro alia ³ tua terra, quod tu mihi dedisti et carta mihi exinde tradidisti. Et est ipsa terra et vinea in territorio barchinonense, in terminio de ⁴ Croso de Cemel. Advenit mihi per mea comparatione sive per quacumque voce. Afrontat de parte circi in via et abet dextros ⁵ XVIII et medio, de oriente in terra de Ansalone et abet dextros LXII, de meridie in via et abet dextros XXII et medio, ⁶ de occiduo in vinea de Richilde femina et abet dextros LX. Quantum istas afrontaciones includunt et isti dextri continent. ⁷ sic comuto tibi: predicta terra et vinea et potestate tue eam traho propter alia tua terra, quod tu mihi dedisti, sicut in mea reso-⁸nat scriptura, quod tu mihi fecisti, tibi perenniter abendi, vindendi, donandi, comutandi vel faciendi exinde quod volueris, ⁹ liberam in Dei nomine abeas plenam potestatem, cum exio vel regressio suo, a proprio. Quod si ego comutator aut ullusque homo qui con-¹⁰tra hanc comutatione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, sed componat aut componam tibi predicta ¹¹ terra et vinea, que tibi comuto, in duplo cum omne sua inmelioratione. Et ista comutacio firma permaneat omnique tempore.

¹² *Facta comutatione VII kalendas septembris, anno VI regnante Rothbertus rex.*

S+ Bellucio, qui ista comutatione ¹³ feci et firmare rogavi.

**Landericus sacer ss*. *S+ Isarnus presbiter ss*. *S+ Witardus*.*

¹⁴ *S+ Suniefredus presbiter, qui hec scripsi et sss die et anno quod supra.*

1002 novembre 2

Bel·lida ven a Penester i a la seva muller Elvira una terra situada al comtat de Barcelona, al terme de Terrassa, al lloc dit Argelaqued, pel preu d'1 mancús i 4 diners.

ACB, perg. 1-4-6. Original. Pergamí, 112 x 327 mm. Restaurat. Al verso: "1002" i "seculi xi" (s. xviii). Caplletra "I" ornamentada: 19 mm.

In nomine Domini. Ego Belida femina vinditrice sum vobis Penester et uxori tue Adalvira, emptores. Per anc scriptura vindicionis mee¹ vindo vobis terra /² mea propria, qui mihi advenit de ienitori meo vel per quacumque voce. Et est ipsa terra in comitatum barchinonensis, in termine Terracia, /³ in locum Argelakedo. Et afronta ipsa terra de orientis et de meridie in torrentem vel in ipsa Riba, de occiduo in terra de Arge-⁴mir, de circi in terra de Ighulo femina. Quantum istas afrontaciones includunt, sic vindo vobis: ipsa terra ab integre cum exio vel regressio /⁵ suo, in propter precium solido I et denarios IIII, quod manibus meis recepi. Et est manifestum. Quem ver[o] predicta terra, que vobis vindo, de meo iuro in /⁶ vestrum trado dominio et potestatem ad omnia que volueritis facere. Quod si me vinditrice aut ullusque homo qui contra anc ista carta /⁷ vindicione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, set componat aut componam vobis² ipsa terra in duplo cum omnem suam inmeliora-⁸cionem. Et in antea ista vindicione firma permaneat omnique tempore.

Facta vindicione IIII nonas november, anno VII regnante Radeber-⁹tus rex.

S+num Belida, qui ista carta vindicione feci et firmare \ro/gavi.

*S+num Gonmar. *S+ Olibane levita ss*. /¹⁰ S+n Guistrimir. S+n Borrel.*

/¹¹ S+ Ermemiro presbiter scripsi die et anno quod supra.

1. A sota es llegeix nostre. 2. A sota es llegeix tibi.

1002 desembre 1

Elies i la seva muller Cusca venen a Unogil i a la seva muller Quíxol dues peces de terra i una de vinya, situades al comtat de Barcelona, al Maresme, al terme de la vila de Premià, pel preu de 13 sous i mig.

ACB, LA.II, n. 463, f. 159d-160a. Rúbrica: "Item de Primiano in eadem villa".
Inter columnas verso: "n. 463" (Caresmar). *Inter columnas recto*: "Anno Domini
 1003" (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus F: 5 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 93-94, n. 220.

In nomine Domini. Ego Helias et uxori mea Cuscha vinditores sumus vobis Unogille et uxori tue Cixulo femina, emptores. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus vobis petias II de terras et alia petia de vinea, nostrum proprium. Quod habemus in comitatu barchinonense, in Maretima, in terminio de villa Primiliano. Adventit ad me Elias de ienitores meos, ad me iam dicta Cuscha per meum decimum. Et affrontat ipsa (vinea)¹ terra qui est ad ipsa Oliva de parte circi in terra de Malancico, de oriente in vinea que Bonushomo vel heres, de meridie in terra de Bonushomo, de occiduo in terra de Dadille femina. Et habet ipsa terra de longitudine dextros XXV et in amplitudine ad ipso uno capud dextros IIII^{or} et in alio capud III. Et alia terra qui ibidem est affrontat de circi in terra de Bonushomo, et de oriente in terra de Lobatone vel heres, de meridie in terra de Sancti Petri apostoli, de occiduo in terra de Malancico. Et habet ipsa terra in longitudine dextros VIII et in amplitudine dextros III et medio. Et ipsa vinea affrontat de parte circi in vinea de Malan(n)cico,² de oriente in vinea de Miro presbitero, de meridie in vinea de Bonadonna femina vel filios suos, de occiduo in torrente qui per imbrem ducit aqua. Et ^h habet ipsa vinea in longitudine dextros VIII et in amplitudine dextros V. Quantum infra istas affrontationes includunt, sic vindimus vobis: ipsas terras et vinea ab integrum, in pretium solidos XIII et medio. Et nichilque de ipso pretio apud vos emptores no remansit. Est manifestum. Quem vero predictas terras et vinea, quem nos vobis vindimus, de nostro iure in vestro tradimus dominio et potestate ad omnem ab integritatem, ut quicquid exinde facere vel iudicare volueritis, libera in Dei nomine habeatis plenam potestatem, cum exios et regressios earum, a proprio. Quod si nos venditores aut ullusque homo fuerit qui contra ista vinditione vobis venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vindicare, sed compono aut nos componamus vobis ipsas terras et vinea in duplo cum sua inmelioratione. Et in avantea ista vinditione firma permaneat omnique tempore.

Facta ista vinditione kalendas decembris, anno \V/II regnante Radberto rex.

S+m Helias, s+m Cuscha, qui ista vinditione fecimus et firmare rogavimus.

S+m Qitela. S+m Desiderio.

S+ Mascharello presbiter, qui ista vinditione scripsit et sss die et anno quod supra.

+ Ricario levite.

1. *Expuntuat.* 2. *Repetit.*

30

1003 gener 31

Pladià empenyora a Màger, pel deute d'un préstec de 4 mancusos d'or, una casa amb terres i arbres fruiters situada al territori de Barcelona, al terme de Sarrià, que té per compra, fins al dia de la festa Sant Joan Baptista en què li tornarà el préstec.

ACB, perg. 1-1-2525. Original. Pergamí, 104 × 292 mm. Al verso: "In Serriano" (s. XIX); "Num...2525"; "Diversorum A 2525"; "1003" (Mas). Caplletra "I": 3 línies.

In nomine Domini. Ego Pladianus presbiter inpignorator sum tibi Maier presbiter. Manifestum est enim quia debitor sum tibi manchusos IIII^{or} de auro cocto placibile a penso legitimo, /^o quod tu mihi prestasti. Est manifestum. Proptea inpignoro tibi casas, cum [c]urtes et terra qui ibidem est, cum pomiferis, meum proprium. Quod habeo in territorio barchinonense in ter-^ominio de S[e]rriano. Qui mihi advenit per comparatione vel per omnesque voces. Afrontat hec omnia de parte circi in via, de aquilonis in torrente, de meridie /^a similiter, de occiduo in via et in terra de Iusto. Quantum istas afrontationes includunt, sic inpignoro tibi: predictas casas et curtes, cum solo\\$/ et superposito\\$/^o. et terra qui ibidem est cum pomiferis, totum ab integre, et de meo iure in tuo trado, et teneam per tuum benefitium. Et in die quod erit festa Sancti Iohannis Pabstiste /^o ista proxima ventura sic tibi reddere faciam iam dictos manchusos IIII^{or} de auro cocto placibile a penso legitimo. Et si hoc non fecero, tunc habeas /^o plenam potestatem predicta omnia aprehendere, tenere, vindere et omnia exinde quod volueris facere, cum exio\\$/ et regressio\\$/ earum, a proprio. Quod si ego /^o inpignorator aut ullusque homo qui contra ista inpignoratione venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vindicare, sed componat aut componam /^o tibi hec omnia, que tibi inpignoro, in duplo cum omni sua inmelioratione. Et ista inpignoratio firma permaneat omnique tempore.

Facta inpig-^onoratione II kalendas februarias, anno VII regnante Roberto rege.

**S+ Placianus presbiter, qui ista impignoratione fecit et firmare /^o1 rogavi*.*

S+ Petrus. S+m Iohannes. S+m Audesindus.

¹² S+ Galindus levita, qui hec scripsi et sss die et anno quod supra.

31

1003 febrer 6

Adanàsia ven a Goltred terres i vinyes situades al comtat de Barcelona, al Vallès, als termes de reguer de Ventenac, de Purcià, d'Albinyana i d'Ablala, pel preu de 4 mancusos i mig d'or.

ACB, LA.II, n. 597, f. 197a-b. Rúbrica: "De Ventenag et de Purciano, de Albinana". Interior recto: "LXXX" (segles XIII-XIV); "n. 597" (Caresmar). Exterior recto: "Anno Domini 1003" (segle XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus F: 6 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 94, n. 221.

In nomine Domini. Ego Adanasia femina vinditrice sum tibi Goltredus, emptore. Per hanc scriptura vinditionis mee vindo tibi terras et vineas, cultas et ermas, et arboribus fructuosas et infructuosas, meum proprium. Quod abeo in comitatum Barchinona, in Vallense, in terminio de reguel de Ventenag sive de Purciano vel de Albinana sive de Ablala. Et advenit mihi de genitori meo vel per quecumque voce. Et affrontat ipsas terras et vinea de circii in rio de Canaliles, de orient in monte de Cabrilanes, de meridie in ipso puio de Cida sive in Riopulo et de occiduo in ipsa calcada vel in puio Malad. Quantum infra istas IIII affrontationes includunt, sic vindo tibi: ipsa mea ereditate quod ego abeo <to>tum ab integrum, exceptus ipso campo de la Estrada vel ipsa casa de ipsa fonte, in precio mancusos IIII et medio de auro. Et nichilque de ipso precio apud te emptore non remansit. Est manifestum. Quem vero predicta ec omnia, que ego tibi vindo, de meo iuro in tuo trado dominio et potestate ab omni integritate, ut quiquid exinde facere vel iudicare voluerit, libera in Dei nomine ^b abeas plenam potestatem, cum exio vel regressio earum, a proprios. Et qui ista vinditione inrumpere temptaverit, non hoc valeat vindicare, set componat aut componam tibi ipsas terras et vinea in duplo cum omne suam inmelioratione. Et ista vinditio firma permaneat modo vel omnique tempore.

Facta vinditione VIII idus februarii, anno VII regnante Redbertus rex.

S+num Adanasia femina, nos qui ista vinditione fecit et firmare rogavit.

S+num Gomesinno. S+num Trasoarius, que vocant Cheruc. S+num Bunucio.

S+ Adroarius presbiter scripsit et sub sss et die et anno quod supra.

32

1003 febrer 16

Trasoad i la seva muller Ermilda venen a Goltred una terra amb arbres fruiters, vinyes, casa amb cort i sitges, situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Pasturà que anomenen Reixac, al lloc de Ventenac, pel preu d'1 mancús d'or.

ACB, LA.II, n. 711, f. 225c. Rúbrica: "De Ventenag". Exterior verso: "n.711" (Caresmar). Caplletra "T" ornamentada, tipus B: 14 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 94, n. 222.

In nomine Domini. Ego Trasovadus et uxori sue Ermel femina vinditores sumus tibi Goltred, emptore. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus vobis terra subreganea cum arboribus vel pomiferis et vides et casa cum curte et solo et superposito et cigas, nostrum proprium. Quod abemus in comitatum Barchinone, in Vallense, in terminio de Pasturans que vocant Rexag, ubi dicunt Ventenag. Et advenit mihi per comparatione et ad me Ermel per comparatione vel per decimum. Et affrontat de circii in terra de Goltred emptore vel de Gonter sive de Sancti Michelis, de orient in terra de Brazila vel in via, de meridie in torrent, et de occiduo in terra et in casa de iam dicto emptore. Quantum infra istas IIII affrontationes includunt, sic vindimus tibi: ipsa hec omnia ab integrum, in precio mancuso I de auro. Et nichilque de ipso precio apud te emptore non remansit. Est manifestum. Quem vero predicta hec omnia, que nos tibi vindimus, de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate, ut quiquid exinde facere vel iudicare voluerit, libera in Dei nomine abeas plenam potestatem, cum exio vel regressio suo, a proprio. Et qui ista vinditione inrumpere temptaverit, non hoc valeat vindicare, sed componat aut componamus tibi ipsa hec omnia in duplo cum omne suam inmelioratio. Et ista vinditio firma permaneat modo vel omnique tempore.

Facta vinditione quarto decimo kalendas marci, anno VII regnante Robertus rex.

S+num Trasovadus, s+m Ermele femina, nos qui ista vinditione fecimus et firmare rogavimus.

S+m Argemir. S+m Seniofred. S+m Osel.

*S Adroarius presbiter scripsit et subscripsit cum litteras super
positas in verso II et die et anno quod supra.*

33

1003 març 5

*Gelmir i la seva muller Raquel venen a Goltred una terra situada al
comtat de Barcelona, al Vallès, al terme d'Albinyana, pel preu
de 2 sous de diners.*

ACB, LA.II, n. 579, f. 193a-b. Rúbrica: "Carta quod Gilmir vendidit Goltredo
alodium in Albi<nana>". Interior recto: "LXII" (segles XIII-XIV); "n. 579" (Caresmar);
"1003" (s. XVIII). Inter columnas recto: "Anno Domini 1003" (s. XVIII). Caplletra
"T" ornamentada, tipus B, acolorida amb vermell i perfilada amb verd: 11 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, ps. 94-95, n. 223.

*In nomine Domini. Ego Gilmir^d et uxori sue Richeleva femina
vinditores sumus tibi Goltred, emptores. Per hanc scriptura vinditionis
nostre vindimus tibi terra nostra propria. Quod abemus in comitatum
Barchinona, in Vallense, in terminio de Albinana. Et advenit mihi
ad me Gilmir de genitori meo et ad me Richeleva per decimum.
Et affrontat de circii in terra de Em femina vel eres suo, de orient
in terra de Sancti Petri apostoli, de meridie in terra de Suner, et
de occiduo similiter. Quantum in istas IIII affrontationes includunt,
sic vindimus tibi: ipsa terra ab integrum, in precio solidos II de
dinarios. Et nichilque de ipso precio apud te emptore non remansit.
Est manifestum. Quem vero predicta terra, quem nos tibi vindimus,
de nostro iuro in tuo tradimus dominio et potestatem ab omni inte-
gritate, ut quiquid exinde facere vel iudicare voluerit, libera in Dei
nomine abeas plenam potestatem, cum exio vel regressio suo, a
proprio. Et qui ista vinditione inrumpere temptaverit, non hoc valeat
vindicare, set componat aut componamus tibi ipsa terra in duplo
cum omne suam immelioratione. Et ista vinditio firma permaneat
modo vel omnique tempore.*

*Facta vinditione III nonas marci, anno VII regnante Rodbertus
rex.*

*S+num Gilmir, s+num Richeleva femina, nos qui ista vinditione
fecimus et firmare rogavimus.*

S+num Feriol. ^b S+num Estrader. S+num Galinno.

S+ Adroarius presbiter scripsit et sub sss et die et anno quod supra.

1. Sota la primera i hi ha una e.

34

1003 març 11

Mir i la seva muller Blancúcia venen a Pasqual una vinya situada al comtat de Barcelona, al terme de Martorelles, a canvi de cinc sesters i una quarta d'ordi.

ACB, perg. 1-2-657. Original. Pergamí, 104 × 259 mm. Al verso: "Martoreies"; "Venda de una vinya qui és al terme de Martorelles" (s. XIV); "1003"; "1-2-657" (JB). Caplletra "I": 29 mm.

In nomine Domini. Ego Mir et uxori mea Blan\cuca/ vinditores sumus tibi Pasquale, emptoris. Per anhc scriptura vindicionis mee vindimus /² tibi vineas nostra propria, que nobis advenit ipsa vinea per nostra comparacione sive per ullas voces. Et est ipsa vinea in comita<tu> /³ barchinonense, in terminio de Martorelias Superiores. Et afrontat ipsa vinea de parte circii in ipsa via, de aquilonis /⁴ in vinea de me vinditore et in vinea de Ballomare, de meridie in rio, de occiduo in vinea de nos conparatores. Quantum /⁵ in istas afrontaciones includunt, sic vindimus tibi ipsa vinea totum ab integrum cum exio et regresios, in precium sextarios V de ordio et /⁶ quearte I. Quem vero predicta ec omnia, quod superius resona, de nostro iuro in tuo tradimus dominio et potestatem, a proprio. Quod si nos vindi-/tores aut ullusque omo qui ista vindicione venerit pro inrumpendum non oc valeat vindicare, set componat aut componamus tibi ipsa vi-/⁷nea in duplo cum omni sua immelioracione. Et ista vindiccione firma sit modo vel omnique tempore.

Facta vindiccione V idus /⁸ marci, anno VII regnante Raubertus rex.

S+ Miro, s+ Blancuca, qui ista vindiccione fecimus et firmarogavimus.

S+ Petrasio. S+ Senderedius. S+ Isarnus.

Sss Guitardus levita, qui ista vindiccione scripsit die et anno quod supra.

35

1003 maig 26

Aeci, bisbe de Barcelona, i els seus canonges permuten amb Goltred dues peces de terra amb casals i els arbres que hi ha, que pertanyen a l'església de Sant Miquel de Barcelona, situades al comtat de

Barcelona, al terme de Pasturà que anomenen Reixac, per una altra terra.

ACB, LA.II, n. 733, f. 230 c-d. Rùbrica: "Et ista et omnia que comparavit predictus Goltred presbiter in Rexag totum dedit Sedi". Interior verso: "n.733" (Caresmar). Inter columnas verso: "Anno Domini 1002" (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus B: 15 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 91, n. 216.

In nomine Domini. Ego Aetius, gratia Dei episcopus Sedis barchinonensis, una cum collegio canonicorum meorum commutatores sumus tibi Goltredo. Manifestum est enim quia placuit animis nostris et placet ut tibi comutatione feci(t)mus¹ de petias duas de terras, cum casaes et arboribus qui infra sunt, de ecclesie nostre Sancti Michaelis, qui est situs intus in Barchinona civitate, sicuti et facimus. Donamus namque tibi in tua commutatione predictas² duas petias de terras in duos locos pro alia tua terra, quod tu nobis dedisti et cartam nobis exinde tradidisti. Et sunt iam dictas nostras terras in comitato barchinonense, in terminio de Pasturano que vocant Rexago. Advenit hec omnia ad sancte matris nostre Ecclesie per discens-³sionem quod ibi fecit Gontevigia femina, que cognominabant Aurutia femina, devota, vel per qualicumque voce. Affrontat ipsa una petia de terra, ubi sunt ipsos casaes et ipsos arbores, de parte circi in terra de Richilde femina et de Blancutia, de oriente in via, de meridie in via et in terra de Richilde, de occiduo in terra de Blancutia vel in torrente. Affrontat alia petia de terra, qui est ad ipsa serra, de parte circi et de oriente et de meridie in terras de te commutatore, de occiduo in ipso torrente. Quantum istas totidem affrontationes includunt, sic comutamur tibi: predictas terras, et potestati tue eas tradimus, propter alia tua terra quod tu nobis dedisti, sicut resonat in ipsa scriptura quod tu nobis fecisti, perhen-niter habendi, vindendi, donandi, commutandi vel faciendi exinde quod volueris, liberam in Dei nomine habeas plenam potestatem, cum exiis vel regressiis earum, a proprio. Quod si, ut absit, aliquis homo contra hanc carta commutationis a nos tibi facta venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, sed componat aut nos componamus tibi predictas terras ab integre in duplo cum omni earum inmeliorationes. Et hanc comutatio firma permaneat omnique tempore.

Facta comutatione VII kalendas iunii, anno VII regnante Rotbertus rex.

S+ Aetius, gratia Dei episcopus sss. S+ Ervigius, Dei gratia episcopus, cognomento Marcho olim, nunc qui iudex. S+ O(o)liba³

levita sss. S+ Deusdedit archilevita sss. Ferreolus presbiter et sacriste sss. + Sigefredus levita.

S+ Suniefredus presbiter, qui hec scripsit et sss die et anno quo supra.

1. t interlineada i ratllada. 2. Abreviatura de er sota la p. 3. o repetida.

36

[1003] juliol 18

Adroer ven a Gaudemar una vinya amb arbres, situada al comtat de Barcelona, al terme del Vallès, al lloc anomenat Lloberes, a la Vall, pel preu de 4 mancosos, per tal de pagar els seus deutes.

ACB, perg. 1-4-7. Original. pergami, 187 × 153 mm.

Datació: pel que fa a l'any, vegeu l'estudi cronològic de la introducció.

In nomine Domini. Ego Adrovero vinditor sum tibi Guademar. Manifestum est enim quia ingunsit ¹ michi condam Atoni diaconi, unde iudicium obligatu infra metus temporum ad series ² condicionis editum, ut vindere fecissem vineam suam propriam ad fratri suo Gaudemar et manquo-³sos IIII et rendere fecissem suos debitos, sicut et facio. Vindo tibi predicta vinea. Et est in ⁴ chomitatum barcinonense, in termine Vallense, in locum Luparias, ad ipsa Valle. Et afrontat de ⁵ orientis in rio Balebo, et de meridie in vineam de filias condam Eroigii vel in ipso torrento, de oc-⁶ciduo in terra de filias condam Eroigii vel in terra de filios Elleguiso sive de Emo femina vel filiis ⁷ suis vel in terra de Castulo, et de circi in vinea de filias Eroigii vel in ipsa rocha. Quantum in istas ⁸ afrontaciones includunt, sic vindo tibi: ipsa vinea cum omnis gene⁹r/a arborum qui infra sunt, ¹⁰ ab integrum, cum exios vel regresios earum, IIII mancosos precio. Et nichil exinde non remansit. Et ¹¹ est manifestum. Quem vero predicta ipsa vinea, que tibi vindo, de meo iuro in tuo trado dominio ¹² et potestate, ad proprio. Quod si ego vinditor aut ullusque homo qui contra hac ista vindi-¹³cioni¹ venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, set componat ista vindicio in du-¹⁴plo cum omnem suam inmelioracionem. Et ista vindicio firma permaneat omnique tempo-¹⁵re.

Facta vindicione XV kalendas agustas, anno VII regnante Radbertus rex.

¹⁶ *Sss Addroarius*, qui ista vindicione feci et firmare rogavi.

¹⁷ *Sss Fructuosus presbiter*. *Sss Ermemirus*. S+ Vidal.

¹⁸ Sss *Onoratus sacer scripsi et ss die et anno quod supra.*

1. *Ratllat entre i i d.*

37

[1003] agost 21

Tortera ven a Ramí diferents parts de terres, cases, etc., situades al territori de Barcelona, al Vallès, al terme de la vila Merdàs, pel preu de 8 sous i 3 diners.

ACB, perg. 1-4-8. Original. Pergamí, 109 x 232 mm. Restaurat. En manca un tros a la part superior dreta. Al verso: "carta de Merdaz" (s. XIII-XIV); "1003" (s. XVI-XVII); d'una altra mà "nil pro capitulo" (s. XVI-XVII). Caplletra "T": 34 mm.

Datació: pel que fa a l'any, vegeu l'estudi cronològic de la introducció.

In nomine Domini. [Ego To]rtera femina vinditrice sum tibi Ramius, genero meo, emtore. Per hanc scriptura vindicionis nostre¹ /² meę vin[do tibi] kasas et curtes, terras, ar[b]iores, fichulneas, vites, ianuas, hostios, subtus rego et super rego, /³ meum prop[ri]um]. Quod abeo in pago barchinonense, in Valense, in terminio de Villa Meritaze. Advenit michi /⁴ per emcionem [sive?] per decimum. Et afrontat ipsa kasa cum ipso viridicario de pa<r>te circi in via, de oriente et de /⁵ meridi[e] [i]n alveo Mugente, de occidente in terra de Aduulfus vel de comite. Infra istas afrontaciones, sic vin-⁶do tibi (tibi):² ipsa medietate ab integrum. Et (fe)³ sunt ipsas kasas frankas et duas partes de ipso viridikario frankas /⁷ et tercia parte de predicto viridikario fedele et servit dinarios III. Et alia kasa, cum terra⁴ qui ibidem est, afrontat de pa<r>-⁸te circi \i/n terra et domos de Kalapodius, et de oriente in alveo Mugente, de meridie et de occidente in terra /⁹ commitale. Infra istas afrontaciones, sic vindo tibi: in ipsa terra ipsa medietate et decimum (et?)⁵ et in ipsa kasa /⁰ ipsa decima ab integrum in precium solidos VIII. Quod vos emtores precium mihi dedisti et ego vinditor manibus /¹ meis accepi. Et nichil de ipso precio aput te non remansit. Est manifestum. Quem vero predicta omnia superius dic-¹²ta, que tibi vindo, de meo iure in tuo trado dominio et potestatem ab omnem integritatem, ut quiquit /¹³ exinde facere vel iudicare volueris, libera in Dei nomine abeas plenam potestatem, cum exis et reg\re/t-¹⁴sis earum a proprio. Quod si ego (vinditrix)⁶ aut ullus homo qui contra anc vindicione venerit ad in-¹⁵rum(pe)pendum,⁷ non hoc valeat vindicare, set componat aut componam tibi omnia predicta in duplo⁸ (o)⁹ cum omni il-¹⁶lorum i<n>melioracione. Et in avantea vindicione firma permaneat omnique tempore.

Fa[c]ta ista vindi-^{A7}cione XII kalendas setember, anno VII regnante Robertus rege.

S+num Tortera, ^{/8} qui ista vindicione feci et firmare rogavi.

S+num Ellesindus. S+num Adaulfus. S+num ^{/9} Maskarono. S+num Suniefredus, prolis Richulfus. S+num Rosello, prolis Ato. ^{/0} S+num Kalapodius.

^{/1} S+ Suniefredus sacer, qui hoc scrip(sip)sit¹⁰ et sss die et anno quod supra.

1. *Sobrer.* 2. *tibi repetit.* 3. *Esborrat.* 4. *Terra comprimit entre cum i que.* 5. *Taca de tinta que sembla un et.* 6. *vinditrix repetit.* 7. *pe repetit.* 8. *Sota la l hi ha una r.* 9. *La o és supèrflua.* 10. *Repetit.*

38

[1003] setembre 22

Estrader, clergue, ven a Goltred uns horts de regadiu, situats al comtat de Barcelona, al Vallès, dins la vila de Reixac, al lloc que anomenen Ventenac, pel preu de 2 mancosos i mig d'or.

ACB, LA.II, n. 620, f. 202a-b. Rùbrica: "Carta quod Strader clericus vendidit Goltredo ortos subreganeos in /Vente<nag>\¹". Interior recto: "CIII" (segles XIII-XIV); "n. 620" (Caresmar). Exterior recto: "Anno Domini 1003" (s. XVIII). Caplletra "T" ornamentada, tipus F: 5 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 95, n. 224.

Datació: pel que fa a l'any, vegeu l'estudi cronològic de la introducció.

In nomine Domini. Ego Stradario clericho vinditor sum tibi Goltredo, emptore. Per hanc scriptura vinditionis mee vindo tibi ortos meos subreganeos cum arbores. Quod abeo in comitato Barchinona, in Vallense, intus in villa Rexago, in villa que vocant Ventenago. Advenit mihi de meos genitores vel per quecumque voce. Affrontat hec omnia de circi in ipso orto qui est subtus rego in torrente qui discurrit, de aquilonis in via, de meridie et de occiduo in terra de Goltret. Et alia petia de terra cum arboribus affrontat de circi in via, de aquilonis in terra de Ramio, de meridie in torrente et de occiduo similiter. Quantum istas octo affrontationes includunt, sic vindo tibi: ipsos ortos cum arboribus et pomiferis et aurundines, hec omnia totum ab integrum, cum exio et regressio suo, in precio manchosos II et medio de auro, in tale captione: ut ego faciam pasmerito a fratres meos de alia mea ereditate. Et nichilque de ipso precio apud te emptore non remansit. Et est manifestum. Quem vero predicta hec omnia, que tibi vindo, de meo iure in tuo trado dominio

*et potestatem ab omnem integritatem. Et qui ista vinditione ꝑ in-
rumpere temptaverit, non hoc valeat vindicare, set componam aut
compono tibi ipsos ortos cum arbores in duplo cum sua imelioratione.
Et ista vinditio firma permaneat omnique tempore.*

*Facta vinditione X kalendas octobris, anno VII regnante Ro-
berto rege.*

S+m Stradario clerico, qui ista vinditione feci et firmare rogavi.

S+m Olibane. S+m Gontero. S+m Egigane presbiter.

S+ Bonesindo presbiter scripsit sub die et anno quod supra.

39

[1003] octubre 19

*Borrell, fill de Guítard i Cusca, ven a Gerbert unes terres i vinyes,
plantades i ermes, i uns casals, situats al comtat de Barcelona,
al terme de Sant Andreu, al lloc que anomenen Vilapicina, pel
preu de sis peces d'or.*

*ACB, perg. 1-2-1577. Original. Pergamí, 107 × 435 mm. El document presenta dos
petits forats a la banda esquerra. Al verso: "Num... 1398" (s. xvii); "Mitja Escala,
Armari 3, n. 1577" (Caresmar); "1003" (F-B). Caplletra "I" que ocupa 6 ratlles.*

Datació: pel que fa a l'any, vegeu l'estudi cronològic de la introducció.

*In nomine Domini. Ego Borello, filium Guitardo et Cusca,
vinditore sum tibi Geriberto, emtore. Per hanc scriptura vindicionis
meę vindo tibi terras et vineas, cultas et erimas, ꝑ et casalicis cum
solo et cum ipsas parietes. Qui mihi advenit per genitores meos vel
per ullasque voces. Et est ipsas terras et vineas et kasals, cultas et
erimas, in comitatum ꝑ barchinonensis, in terminio de Sancti
Andreę, in locum que dicunt Villaperecina. Et afrontad ipsas terras
et vineas et casals de parte uriente in ecle-^asia de Sancti Andree
vel in ipsa strada subtus Sancti Andre qui pergit a Barchinona, de
meridie in alaude qui fuit de Odegario vicecomite qui est de Sancti
Petri sedis osonense siv-^e in monte Zelus, de occiduo in villa que
dicunt Romanedo sive in villa que dicunt Kanelas et de circio in
ipso colo que dicunt Fenestrelas sive i[n] flumine que dicunt ꝑ
Besocio. Quantum infra istas quatuor afrontaciones includunt, sic
vindo tibi: ipsa hec omnia superius scripta, quantum ibidem abeo
et avere debeo, totum ab integ-^rum, cum exios et regresios earum,
a tuum proprium, in propter preciu<m> pesas VI de auro gocto
legitimas. Quod tu mihi de(de)distiⁱ et ego manibus meis recepi. Et
est manifestum. ꝑ Quem vero predictas terras et vineas, cultas et*

erimas/, et casals, quem ego tibi vindo, de meo iuro in tuam trado dominio et potestatem, ad omnia que volueris facere. ⁹ Quod si ego vinditor aut ullusque omo qui contra hanc ista carta vindicione venerit ad inrumpendum, non oc valeat vindicare, set componam aut co<m>po-¹⁰no tibi ipsas terras et vineas et casals in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta vindicione firma et stabilis permaneat modo vel ¹¹ omnique tempore.

Facta carta vindicione XIII^{mo} kalendas november, anno VII regnante Raudebto rege.

S+um Borello, qui ista ¹² carta vindicione feci et firmare rogavi.

S+um Ariolfo. S+um Enego. Ss Gunefredus, indignus sacer. S+um [Old]egerio. ¹³ S+um Godemar. S+um Baio.

¹⁴ Sss Deodadus presbiter, qui ista carta vindicione scripsit et sss die et anno quod supra.

1. *Repetit.*

40

1003 novembre 27

Odó, bisbe de Girona i abat de Sant Cugat del Vallès, ven a Otger, Longobard, i altres frares un alou al comtat de Barcelona, al Vallès, al lloc de Palou, i ell li compra un alou anomenat Castelló i dues peces de terra. I rep també 8 unces d'or.

ACB, perg. 1-4-12. Original. Pergamí, 137 × 402 mm. Una mutilació a la part dreta del pergamí impedeix llegir el començament de ratlla des de la línia 9 fins a la 14. Al verso: "nil pro capitulo" (s. XVI-XVII); "1004" (Mas); ratllat el 4 i esmenat amb un 3 de tinta diferent (B). Caplletra "I" ornamentada: 28 mm.

In nomine Domini. Ego Odo, gratia Dei episcopus [sancte] Sedis Gerunda necnon et abba cenobio Sancti Cucufiti,¹ vinditor sum vobis Audegario et Langovardo, uterque fratres, emtores. Per hanc scriptura ² vindicionis mee vindo vobis ipsum alaudem, quod abeo in comitato barchinonense, in Vallense, in locum vocitatum Palaciolo vel infra eius termines. Qui mihi advenit per cartam empcionis quod emi de Seniuldus ³ uxorque sua Gerosolima, et illi emerunt per cartam empcionis de Reimundo comiti uxorque sua Ermesindis comitissa,² vel per quacumque voce. Id sunt terris, vineis, casis, curtis, arboribus pomiferis, ⁴ ortis, ortalibus, molinis, molinaribus, regos, caput regos, subtus regos, aquarum cursibus vel discursibus, pratis, pascuis, alveis, rivolis, plantaria atque diversa edificia, cultum vel eremum. ⁵ Que afrontat hec omnia de parte circi in termines

de locum vocitatum Granolarios, de oriente in termine de Valle Ariulfo vel de Valle Luparia, de meridie in ipsa via calciata, /⁶ de occiduo in flumine que dicunt Vallense. Quantum istas totidem afrontaciones includunt, sic vindimus (vindimus)³ vobis: predicto alaude, quantum ego Odone predicto ibidem habeo per /⁷ supra dictas voces, ab omni integritate. Et accepi ex vobis exinde precium: alium vestrum alaudem que dicunt Castelione, et in alio loco pariliata I de terra, et in alio loco ibidem alia petia /⁸ de terra, et uncias VIII de auro cocto legitime pensatas. Quod vos mihi dedistis et ego ad presens manibus meis accepi. Est manifestum. Quem vero predicta omnia, quem vobis vindo, /⁹ [de meo iu]re in vestro trado dominio et potestate simul cum exios et regressios earum, totum ab integre, ut quicquid exinde facere vel iudicare volueritis, liberam in Dei nomine /¹⁰ [habeatis] plenam potestatem. Quod si ego vinditor aut ullusque homo qui contra hanc vindicione venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vindicare, sed componat iam dicta omnia \vobis/ in duplo /¹¹ [cum omne sua] in melioracione. Et in antea ista vindicio firma permaneat omnique tempore.

Facta carta vindicione V kalendas december, anno VIII regnante Radberto rege.

/¹² [Crismó/signe?] Odo, hac si indignus, gratia Dei episcopus sancte Sedis Gerundensis ecclesie et nutu Dei abba cenobio Sancti Cucufati, qui hanc vindicione feci et firmare rogavi ss.

/¹³ [S]+ Geribertus. S+num Baldomare. S+num Ennego. S+num Ermemiro. *+ Bunuco*. *S Bunuco*.

/¹⁴ [Chrimó?] [A]udegarius, Dei nutu abba, qui ista vindicione scripsi cum litteris superpositas in verso X et sss die et anno quod supra.

1. Per Cucufati.
2. Sota la i hi ha una o.
3. vindimus repetit.

41

1003 desembre 5

Fructuós, prevere, ven a Gaudemar terres, cases, horts i tota mena d'arbres, situats al comtat de Barcelona, al terme de Lloberes, al lloc dit Masclà, que té per Albí, difunt, pel preu d'1 mancús i mig.

ACB, perg. 1-4-9. Original. Pergamí 111 × 295 mm. Al verso: "Oriente tera castam, meridie in vinea Seniofret, occiduo terra vel racione, circi Sancti Petri" (segles XI-XII).

In nomine Domini. Ego Fruc[tuosu]s presbiter vinditor sum tibi Gaudemar, emt<o>rem. Per hanc scriptura vindicionis mee

vindo tibi terris ^ρ casis, curtis, ortis, re[gl]is, subtus regis, aquis ad irigandum, [cum] omnis generis arboris sive vitis quod infra sunt. Qui mihi ^β advenit hec omnia per causa elemosinaria de condam Albini. Manifestum est enim quod apercepit mihi condam per dicti Albilini ut ^α vindere fecissem omnem suum alaudem in omnisque locis, sicut et facio, unde iudicium obligatum abeo infra metus temporum ad se-^βries condicionis editum. Et est hec omnia in comitatu barchinonense, in terminio de Loparias, in locum Masclanos. Et afrontat ^β hec omnia de parte orientis in pugio que dicunt Bellone, et de meridie in rio que dicunt Figulis, et de occiduo in rio que dicunt ^γ Pauli, et de circi in ipsa Guardia vel ad ipsos Uxos. Quantum in istas afrontaciones includunt, sic vindo tibi: ista hec omnia super-^βrius scripta, cultum vel eremum, in omnia vel in omnibus, totum ab integrum, cum omnis exis vel regresios earum, in precium man-cuso I et ^ρ medio. Et nichil exinde non remansit. E<s>t manifestum. Quem vero predicta hec omnia de meo iuro in tuo trado dominio et potestatem, ^{α0} a proprio. Quod si ego vinditor aut ullusque omo quod contra hanc vindicione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, set componat ^{α1} aut componam tibi ista hec omnia superius scripta in duplo cum suam immelioracione. Et in antea ista vindicio firma permaneat ^{α2} omnique tempore.

Facta vindicio nonas december, anno VIII regnante Ratbertus rex.

Sss Fructuosus presbiter, qui ista vindicione ^{α3} feci et firmare rogavi.

^{α4} S+ Castulus. S+ Eroigio. *Ss Onoratus sacer*

^{α5} Sss Enegone presbiter, quod hanc vindicione scripsi et sss die et anno quod supra.

42

1004 gener 22

Bella ven a Goltred una terra amb arbres fruiters i una vinya, situada al comtat de Barcelona, dins el terme de Pasturà que anomenen Reixac, i el d'Albinyana, pel preu d'1 mancús d'or i 8 sous.

ACB, LA.II, n. 539, f. 183c-d. Rúbrica: "Carta quod Bella vendidit Goltredo terras et vinea in Albiniiana". Interior verso: "n. 539" (Caresmar); "Anno Domini 1004" (s. xviii). Caplletra "I" ornamentada, tipus F: 6 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 95, n. 225.

In nomine Domini. Ego Bella femina vinditrice sum tibi Goltredo, emptore. Per hanc scriptura vinditionis mee vindo tibi terram cum

arboribus et vinea, meum proprium. Qui mihi advenit de meum genitore. Et est ipsa terra et vinea in comitatum barchinonense, in terminio de Pasturano, que vocant Rexag, sive in termine de Albiniana. Qui affrontat ipsa terra cum arboribus de parte circii in torrente qui in ibi ducit aqua sive in terra de Sancti Petri, de orientis in terra de Sancta Eulalia sive in vinea de Lobaton, de meridie in terra de Guilmundo, de occiduo in torrente qui currit. In istas affrontationes sic vindo tibi: ipsa mea porcione cum ipsos arbores qui infra sunt ab integrum. Et ipsa vinea affrontat de parte circii in vinea de Gilimir, de orientis in strada publica, de meridie in ipso aquaducto, de occiduo in vinea de iam dicto Gelmiro vel de Suniario. Quantum in istas totas affrontationes includunt, sic vindo tibi: ipsa vinea cum ipso pomifero qui infra est, cum exios et regressios earum, im precio mancuso I de auro et solidos VIII de diners. Et nichil exinde non remansit. Et est manifestum. Quem vero predicta terra et vinea, que tibi vindo, de meo iuro in tuo trado dominio et potestatem, a tuum proprium. Quod si ego vinditrice aut ullusque homo qui contra hanc ista vinditione venerit pro inrumpendum aut ego venero, non hoc valeat vindicare, sed componat aut componamus tibi ipsa terra et vinea in duplo cum omne suam immeliorationem. Et in antea ista vinditio firmam permaneat modo vel omnique tempore.

Facta vinditione XI kalendas februarii, anno VIII regnante Rodbertus rex.

S+num Bella femina, qui hanc vinditione fecit et firmare rogavit.

S+num Bonofilio. S+num Feriolus. S+num Enego.

S+ Elias sacer scripsit cum litteras super positas in versus VII et sub sss et die /^o et anno quod supra.

43

1004 febrer 1

Hugbert, levita, ven a Guimarà una casa amb un hort amb arbres de diferents espècies, vinyes i pous i un femer, situada prop de la ciutat de Barcelona, dins la vila de Provençals, que té pel seu pare, a canvi de 5 mancusos d'or i tres aimines d'ordi.

ACB, perg. 1-4-11. Original. Pergamí, 157 × 243 mm. Restaurat. Al verso: "Nil pro Capitulo" (segles XVI-XVII); "1004" (Mas).

In nomine Domini. Ego Ugubertus levita vinditor su[m tibi] Guimarane, emptore. Per hac script[ur]a vindicionis mee vindowe tibi casa cum solo et super-[/]posito, parietes, guttas et sticillicinios et horto c[um di]versis generis arborum et vites et [c]egias et puteos et ipso femorario qui ibidem est, hec ^β omnia meum proprium. Quod habeo prope civitatis Barchinona vicus, in villa Provincialis. Et adve[ni]t michi de genitori meo sive per qualicumque voce. ^Λ Et affrontat de parte circi in orto de te emptore, de aquilonis in domos similiter de te emptore, de meridie in casa et orto de Mirabilia femina, ^β de occiduo in ipso vallatate et in terra de Boveto. Quantum istas affrontaciones includunt, sic vindo tibi: predicta omnia totum ab integre, ^β in propter precium manhusos V de auro cogto et mundo legitime pensatos et eminas III de ordeo bono placibile. Et nichilque de ipso precio aput [/] te emptore non remansit. Est manifestum. Quem vero predicta omnia, que tibi vindo, de meo iure in tuo trado dominio et potestate, ^β ad omnia facienda exinde que volueris, plenam habeas potestatem, simul cum exio et regressio suo, ad tuum proprium. Quod si ego ^β [es-pai en blanc: ±8] vinditor aut ullusque homo qui contra hac vindicione ad inrumpendum venerit, non hoc valeat vindicare, sed componat ^{Λ0} aut ego componam tibi predicta omnia in duplo cum suam inmelioracionem. Et ista vindicio firma permaneat omnique tempore. ^{Λ1}

Facta vindicio¹ kalendas februarii, anno VIII regnante Roberto rege.

**S Ubertus levita*, qui ista ^{Λ2} vindicione fecit et firmare rogavi.*

**S+ Aruthious (?)*. S+ Ataulfus. *S+ Olibane levita sss*. ^{Λ3}*

S+ Scubiliarius sacer, qui hec scripsi et die et anno prefixo.

1. Segueix ne esborrat.

44

1004 febrer 9

Izet i el seu fill Ademir venen a Sentramon, parent seu, una casa amb cort i terra en dos llocs del comtat de Barcelona, al Vallès, al terme d'Albinyana, al lloc que anomenen Ventenac.

ACB, LA.II, n. 627, f. 203d-204a. Rúbrica: "Emptio Goltredi in Ventenag". *Inter columnas verso*: "n. 627" (Caresmar). *Interior verso*: "CX" (segles XIII-XIV). *Interior recto*: "Anno Domini / 1004" (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus F: 9 línies.

Regest: *MAS, Notes*, vol. IX, p. 95-96, n. 226.

In nomine Domini. Ego Izeid et filio meo Ademir vinditores sumus tibi Sentramundo, consanguineo nostro, emptore. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus tibi casa cum curte et terra, in duos locos, nostrum proprium. Qui nobis advenit ad me Izeid et ad me Ademir per nostra comparatione vel per quacumque voce. Qui est hec omnia in comitatum barchinonense, in Vallense, in terminio de Albiniana vel in locum que dicunt Ventenag. Qui affrontat ipsa casa et curte et ipsa terra de parte circii in ^a terra de Igiga sive in via, de aquilonis similiter, de meridie in terra de iam dicta Igiga, de occiduo in ipsa calciada et in ipsa terra qui est in Ventenago. Affrontat de circii in terra de Richelle femina, de aquilonis similiter, de meridie similiter, de occiduo similiter. Quantum in istas affrontationes includunt, sic vindimus tibi: ipsa casa et curte cum solo et superposito et ostios et matheria et terra, qui est in duos locos prope ipsas tuas casas et terras. Que nos de te prendidimus et venundavimus ad Trasoario pro nostra necessitate, quia in ipso anno abuimus et fecimus hoc per consultu de bonisque hominibus per ipsa tempestate qui in ipso anno nobis occurrerit in ipso anno duas vices. Et est manifestum. Quem vero predicta hec omnia, quem nos tibi vindimus, de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestatem, ut quicquid exinde facere vel vindicare volueris, libera in Dei nomine abeas potestatem, a proprio. Quod si nos vinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista vinditione inrumpere temptaverit, non hoc valeat vindicare, set componat (aut co)¹ hec omnia supra scripta in duplo cum omnem suam imelioratione. Et in antea ista vinditio firmam permaneat modo vel omnique tempore.

Facta vinditione V idus februarii, anno VIII regnante Raubertus rex.

S+num Izeid, s+num Ademir, qui hanc vinditione fecimus et firmare rogavimus.

S+ Adalsindus. S+num Goltredus. S+num Lobeto. S+num Bradila. S+num Ermessinda femina, qui conscia sum in ista scriptura de ipsum meum decimum. S+num Gazon.

S+ Elias sacer scripsit cum litteras fusas et super positas in verso V et in alio verso VIII super positas et sub sss et die et anno quod supra.

1. *Segueix aut co subratllat i expuntuat.*

1004 febrer 10

Ramió i la seva muller Ermessenda venen a Goltred una terra, situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme d'Albinyana, pel preu de 2 mancusos d'or i 2 sous.

ACB, LA.II, n. 610, f. 199d-200a. Rúbrica: "Carta quod Ramio vendidit Goltredo alodium in Albiniana". *Inter columnas verso*: "n. 610" (Caresmar). *Interior verso*: "LXXXI[II]" (segles XIII-XIV). *Interior recto*: "Anno Domini 1004" (s. XVIII). Caplletra "T" ornamentada, tipus F: 8 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 96, n. 227.

In nomine Domini. Ego Ramio et uxor mea Ermessinda vinditores sumus tibi Goltredus, emptore. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus tibi terra nostra propria, qui est in comitatu barchinonense, in Vallense, in ter-^aminio de Albignana. Qui nobis advenit ad me Ramio de meos genitores et per quacumque voce, et ad me Ermesinda per decimum. Et affrontat ipsa terra de parte circii in terra de ^{te}/ emtore, de aquilonis in terra de Seniofredus, de meridie in terra de Seniofredus sive de Igiga, de occiduo in ipsa calciada. Quantum in istas affrontationes includunt, sic vindimus tibi: ipsa terra ab integrum, cum exio vel regressio suo, in precium mancusos II de auro et solidos II. Et nichil exinde non remansit. Et est manifestum. Quem vero predicta terra, quem tibi vindimus, de nostro iuro in tuo tradimus dominio et potestatem, ut quicquid exinde facere vel vindicare volueris, libera in Dei nomine abeas potestatem, a proprio. Quod si nos vinditores aut ullusque omo qui contra hanc ista vinditione inrumpere temptaverit, non hoc valeat vindicare, set componat aut componamus tibi ipsa terra in duplo cum omnem suam immelioratione. Et in antea ista vinditio firmam permaneat modo vel omnique tempore.

Facta vindicione IIII idus februarii, anno VIII regnante Radbertus rex.

S+num Ramio, s+num Ermesinda, qui hanc vinditione fecimus et firmare rogavimus.

S+num Argemir. S+num Seniofredus. S+num Gazonne. S+num Ausilio.

S+ Elias sacer scripsit et sub sss et die et anno quod supra.

46

1004 maig 1

Sendred i la seva muller Adelaida venen a Guillem dos molins situats al comtat de Barcelona, al Vallès, al lloc de Vilallop, al terme de Boserons, pel preu de 60 sous.

ACB, perg. 3-27-302. Original. Pergami, 106 × 320 mm. Al verso: "Vila de Lupis"; "Roberto VIII" (s. xi); "Venda de un Rech que és de Martoreyes" (s. xiv); "prepositura janer stancia 27, n^o" (1936-1939); "1004"; "senyal verd 31" (F-B). Caplletra: 50 mm.

In nomine Domini. Ego [Sendredo] et uxor mea nomine Ada[lez femina] vinditores [su]mus tibi Wilielmo, emtore. Per hanc scripturam vindicionis vindimus tibi ipso rego cum suo ^l caput rego et suo [g]levar et suo ductu et suo curso, ipsa aqua quod ibidem discurit ad II molinos cum suas petras per ipsa glera in quale locum ^β volueris portare, exceptis C¹ \dextros/ deve parte monte abet dextros a palmos IX^m et II dita. Et avenit nobis de genitoris nostros vel per qua⁴ cumque voces. Et est ipsa aqua et ipso caput rego, quod superius resonat, in comitatum barchinonensis, in Valles, in locum que dicunt Villa de ^β Lupus, vel in termino de Boshérons. Et afrontat de parte circii in ipso flumen de Bessoz, et de aquilonis in ipsos C² dextros quod superius ressonat, et de meri-^βdie in terra de me emtorem vel qui fuit de Galin vel de sua mulier, et de occiduo in ipsas insulas de nos vinditores. Quantum in istas afrontaciones inclu-⁷dunt, sic vindimus tibi: ipsa aqua cum suo rego et capute rego et suo glevar et suo duto et suo curso et suo imperio quod ad illa pertinet, in propter precium solidos ^β LX. Et est manifestum. Quem vero predicta ipsa hec omnia, quod superius resonat, de nostro iuro in vestro tradimus³ dominia, potestatem ad omnia quod facere volueris. Quod si ^β nos vinditores aut⁴ ullusque omno qui contra hanc ista carta vindicionis ad inrumpendum venerit, non hoc valeat vindicare, set componat in duplo cum omne sua in-¹⁰melioracionem. Et in antea ista vindicio firma et stabilis permanet modo vel omnique tempore.

Facta carta vindici[o]nis kalendas madii, anno VIII regnante ¹¹ Radberto rex.

S+num Sendredo, s+m Adalez, qui ista vindicione fecimus et testes firmare rogavimus.

*¹² *Sesendredo*. Sss Bulgara presbiter. *S+ Ielmiro presbiter*. *Sss Dacho presbiter*. S+m Bernardo. ¹³ S+m Savorigo. S+m Seniofredo. S+m Erivonso*

1^A Galindo sacer, qui scripsit et subscripsit ipsas literas superpossitas in verso tercio sss die et anno quod supra.

1. *Sembla expuntuat.* 2. *Sembla expuntuat.* 3. *Sota la i hi ha una o.*
4. *Abreviatura supèrflua.*

47

1004 maig 9

Elies, Frugó i Adroer, prevere, com a marmessors del difunt Oleguer, fan donació a favor de Déu i de la basílica de la Santa Creu i de Santa Eulàlia de Barcelona de dues peces de terra, situades al territori de Barcelona, al terme de Canals.

ACB, LA.III, n. 260, f. 100b-c. Rúbrica: "Audegarius dimisit Sedi in testamento duas pecias terre apud Canellis". *Inter columnas recto*: "n. 260" (Caresmar). *Exterior verso*: "Anno Domini 1004" (s. XVIII). Caplletra "T" ornamentada, tipus B: 15 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 96-97, n. 228.

In nomine Domini. Ego Helias et Frugo femina et Adrovarius presbiter, nos simul in unum, donatores sumus Domino Deo et Sancte Crucis Santeque Eulalie, cuius baselica sita est infra muros civitatis Barchinona. Manifestum est enim quia precepit nobis condam Audegarii per suum testamentum, unde iuditium obligatum tenemus infra metas temporum a serie conditionis editus, ut nos donari fecissemus ad prelibato domo petias duas de terra in duos locos. Que sunt ipsas petias duas de terra in territorio barchinonense, in terminio de Canales. Et affrontat ipsa una petia de terra de parte circi in terra de Danielis, de aquilonis similiter in vine/a de Daniel, de meridie similiter, et de occiduo in via. Alia petia affrontat de (affrontat de)¹ parte circi in terra herema de Frugo femina, de aquilonis in torrente, de meridie et de occiduo similiter. Quantum istas² affrontationes includunt, sic donamus: ipsas petias duas de terra, totum ab integre, cum exio vel regressio suo, ad predicto domo propter redemptionem anime sue. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra ista donatione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, sed componat ^f aut componamus ad predicto domo ipsas petias duas de terra in quadruplum cum om-nem suam inmeliorationem. Et in antea ista donatione firma permaneat omnique tempore.

Facta ista donatione VII idus madii, anno VIII regnante Roberto rege.

S+ Helias, s+ Frugo femina, sss Adroarius presbiter, nos simul in unum, qui ista donatione fecimus et firmavimus et firmare rogavimus.

Sss Bonumparem subdiachonus. S+ Rechosindus. S+ Suidaredus. Landericus sacer, qui scripsit sss die et anno prefixo.

1. affrontat de repetit. 2. Sota la i hi ha una a.

48

1004 maig 25

Arnulf i la seva muller Ermessenda donen a Déu i a Santa Maria del Mar una terra, situada prop de la ciutat de Barcelona, a l'Estany.

ACB, LA.I, n. 337, f. 132a-b. Rúbrica: "Donatio ad Sanctam Mariam Maris scilicet terram ad ipsum Stagnum". Interior recto: "n. 337" (Caresmar); "CCXCVIII". Exterior recto: "Anno Domini 1002" (s. xvii). Caplletra "I" ornamentada, tipus C: 17 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 97, n. 229.

In nomine Domini. Ego Arnulfus et uxori mee Ermesinda, nos simul in unum, donatores sumus Domino Deo et domum Sancta Maria, cuius basilica sita est ante muros civitatis Barchinona, in ipsa littora maris. Quapropter de bono animo promteque voluntates ad domum prelibatum donamus terra nostra propria. Qui mihi advenit ad me Arnulfus per mea comparatione vel et per quacumque voces, et ad me Ermesinda per mea comparatione et per decimum vel et per quacumque voces. Que est ipsa terra prope burgo civitatis prefate, ad ipso Stagno, qui discurrit tempore pluvie in ipsa mare. Que affrontat de parte circi in terra que fuit de quondam Sentillis, de aquilonis in terra Sancti Petri Puellarum cenobii, de meridie in areneo deliciis maris, de occiduo in prefatum Stagnum qui discurrit in ^b ipsa mare. Quantum istas affrontaciones includunt, sic donamus: prescripta terra ad domum prelibatum ab integre, simul cum exios et regressios suos, in ea videlicet ratione: ut in omnibus diebus nostris prenotata terra teneamus possideamus et exfructemus et de omnes fructos, quod Deus ibidem dederit, ipsam tascam donare fideliter faciamus ad domum prelibatum, post obitum vero nostrum prenotata terra integriter remaneat ad domum prelibatum Sancta Maria, simul cum exiis et regressiis earum, sine cuiusque diminutione, ut servientes eidem domo licenciam inde habeant agere et facere quemadmodum et de aliis munificentis domui illius pertinentibus. Et qui contra hac donacione venerit ad inrumpendum, non hoc

valeat vindicare, sed componat aut componamus prefata terra ad domum prelibatum in quadruplum, prout Sancti Patres sanxerunt. Et in antea ista donatio perpetuam in omnibus optineat firmitatem ammodo et ultra.

Facta donatione VIII kalendas iunii, anno VIII regnante Roberto rege filium condam Ugoni.

S+m Arnulfus, s+m Ermesinda, nos qui ista donacione fecimus et firmare rogavimus.

S+ Gelmirus presbiter. Sss Gaufredus levita sss. Sss Amado clericus, sss.

Bonushomo levita scripsi et sss sub die et anno prefixo.

49

1004 agost 19

Sendred permuta amb el bisbe Aeci i amb el col·legi de canonges uns solars amb cort, que té per compra, a canvi d'unes cases amb horts i solars que pertanyen a la casa de la Santa Creu i Santa Eulàlia, situades dins els murs de la ciutat de Barcelona.

ACB, perg. 1-2-813. Original. Pergamí, 175 × 245 mm. Al verso: "infra muros", "CCCLII" (s. XIII), "mitja escala armari 2 n. 813" (Caresmar), "permuta ab la qual Senderedo dona al bisbe et ly canonges uns hospicis a Barcelona"; "N^a 94" (s. XVII); "1005" (F-B).

ACB, LA.I, n. 395, fol. 151d-152a. Rúbrica: "Carta quod Sendredus comutavit canonice alodium suum ipsos solarios et subtalos et curte infra muros Barchinone". Interior verso: "CLI", Inter columnas verso: "n. 395" (Caresmar). Exterior verso: "anno Domini 1005".

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 103, n. 242.

ACB, LA.I, n. 332, f. 130d-131a. Rúbrica: "Carta quod Sendredus comutavit Canonice solarios et subtalos et curte infra muros Barchinone". Inter columnas verso: "n. 332" (Caresmar); "v. 395". Interior recto: "Año Domini (1010) 1005". Caplletra "I" ornamentada, tipus D: 22 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 103, n. 243.

In nomine Domini. Ego Senderedus comutator sum tibi Aezius,^a gratia Dei episcopus, una cum collegio cannonicorum tuorum. Manifestum est enim quia placuit animis meis et placet ut vobis comutationem fecissem, sicuti et facio. Dono ^β namque vobis in vestra comutatione solarios et subtalos et curte meum proprium pro alias casas et curte et ortale ^α de domum Sancte Crucis et Sancta

Eulalia, quod vos mihi dedistis [et car]ta mihi exinde tradidistis. Et sunt ipsos [/] solarios et subtalos et curte infra muros civitatis Barchino[na]. Advenit mihi hec omnia per mea compara-[/]cione^a vel per qualicumque voce. Afrontat^{b-b'} de parte orientis in via, de meridie in via, de occiduo in curte [/] de Aurucio presbitero, de circi in domos de condam Richilde femina. Quantum istas afrontaciones^c includunt, [/] sic comuto vobis: predictos solarios et subtalos cum curte, cum solos et superpositos, parietes, guttas et stilici-[/]nios, et cum omni eorum apertinencia,^c exceptus bigadas II de ipso solario, qui sunt de Sancta Cruce et Sancta Eulalia, [/] pro predictas casas et curte et ortale cum aliquid de ipso puteo. Quod vos mihi dedistis sic^{d-d'} in mea resonat scriptu-[/]ra, quod vos mihi fecistis. Et est manifestum. Quem vero predicta hec omnia, que vobis comuto, de meo iure in vestro tradō [/] dominio et potestatem, ab omni integritatem, ad vos et a predicto domo Sancte Crucis et Sancta Eulalia perhenniter^e abendi, [/] cum exio vel regressio suo, a proprio. Et qui contra ista comutacione ad inrumpendum venerit^f aut ego venero, [/] non hoc valeat vindicare, sed componat aut ego componam a predicto domo hec omnia, que ibi comuto, in du-[/]plo cum omni sua in-melioracione. Et ista comutacio firma permaneat modo vel omni-que tempore.

Facta comu-[/]tacione XIII kalendas september, anno VIIIe regnante Rothbertus^f rex.

**Sss Ssenderedus*, qui ista [/] comutacione fecit et manu propria firmavit et firmare rogavit.*

**Sss Ato presbitero*. [/] *sss Ferreolus presbiter et sacriste sss*, |*s+ Vitalis presbiter*|.*

*[/] *S+ Suniefredus presbiter, qui hec scripsi et sss die et anno quod supra*.*

LA.I, n. 395, fol. 151d-152a: a. comparacione. b. affrontat. c. pertinencia. d. sicut. e. IX. f. Rotbertus.

LA.I, n. 332, fol. 130d-131a: a'. Aexius. b'. affrontat. c'. affrontaciones. d'. sicut. e'. perhennit. f'. venit.

50

1004 novembre 3

Oruç ven a Roderand, sacerdot, una terra amb casa, alzines, pereres i ullastres, situada al comtat de Barcelona, al terme de Terrassa, al lloc de Gaià, pel preu de 3 mancusos.

ACB, perg. 1-1-1939. Original. Pergamí, 118 × 262 mm. Al verso: "Gaia"; "Aton[± 10]" (segles XIII-XIV), "Num...1939" (s. XVIII); "Diversorum A 1939" (Mas). Cf. doc. núm. 1683, de 21 de desembre de 2004. Caplletra "I": 20 mm.

In nomine Domini. Ego Orucio vinditor sum tibi Roderandus sacer, emto\re/. Per anc scriptura vindicionis meę /² vindoque tibi terra, cultum vel ermum, et casal et arboribus glandiferis et peraria et oleastros, ec omnia /³ meum proprium. Qui michi advenit per comparacione et per quacumque voce. Et est in comitatum Barchinona, in-⁴fra terminio Terracia, in locum que dicunt Galiano. Et adfrontat ec omnia, quod superius reson<a>t,¹ de oriente /⁵ in torente de meridie² vel in tera de Ennegone, de meridie in tera de Orucio vel de Amada femina vel de fi-⁶lios de Guadamir, de occiduo in tera de Ennegone vel de Marcucio, de circi in aragalio vel in tera de Enne-⁷gone. Quantum infra istas afrontaciones includunt, sic vindo (t)³ tibi: quantum ego ibidem abeo per omnes-⁸que voces totum ab integre, cum exios et regresios earum, ad tuum proprium, in precium mancosos III, quod mani-⁹bus meis accipi. Et est manifestum. Et de meo iure in tuo trado dominio et potestate ad faciendum quod volueris. /¹⁰ Quod si ego vinditore aut ullusque homo qui contra anc ista carta vindicione venerit ad inrumpendum, /¹¹ non oc valead vindicare, set componad aut componam tibi oc quod super insertum est, in duplo cum omnem suam inmeliora-¹²cione. Et in antea ista carta vindicione firma permanead omnique tempore.

Facta carta vindicio-¹³ne III nonas november, anno VIII regnante Radebertus rex.

S+num Orucio, qui ista carta vindi-¹⁴cione feci et firmare rogavit.

S+num Daco. S+num Falcucio. S+num Sesmundo.

/¹⁵ Ss Ansemundo clerico, qui oc scripsi cum literas lisas et fusas in verso V, die et anno quod supra.

1. *La n i la t semblen enganxades.* 2. *de Meridie ratllat.* 3. *Ratllat.*

1005 gener [2]

Trasoer i la seva muller Constantina venen al bisbe Marc [de Barcelona] unes cases i una cort amb terres situades al territori de Barcelona, al terme de Sant Andreu apòstol, al lloc que anomenen Vila Canyelles, que tenen per llurs parents, per compra i per delme conjugal, pel preu de tres unces d'or.

ACB, perg. 1-4-10. Original. Pergamí, 122 × 325 mm. Al verso: "Emcio Marchi episcopi apud Cannellas" (segles XIII-XIV); "1004" (mossèn Mas).

LA.II, n. 127, f. 48 b-c. A. Rúbrica: "Carta quod Trasoarius vendidit Canonice casas et curtes et terras in Palomar, in Villa Canellis". *Inter columnas recto*: "n.127" (Caresmar). *Exterior verso*: "Anno Domini 1005" (s. XVIII). Caplletra "I": 4 línies.

Regest: MAS, *Notes*, vol. IX, p. 97-98, n. 230.

Datació: pel que fa al dia del mes, vegeu l'estudi cronològic de la introducció.

In nomine Domini. Ego Trasovario et uxori mea Costantina femina vinditores sumus tibi gratia Dei Marchus episcopo, emtores.^a Per hanc scriptura vindicio-^βnis^b nostre vindimus tibi casas et curte cum solos et superpositos, guttas et stillicinios et terras, nostrum proprium, quod abemus^c in territorio Barchinona, in ter-^βminio de Sancti Andree apostoli, in locum que dicunt Villa Canellas. Et advenit nobis per parentorum nostrorum seu per comparacione seu per decimum vel per quacumque ^α voces. Et afrontat^d ipsas casas et curte cum ipsa terra de parte circi in terra de Eimo femina, de aquilonis in terra de nos emtores^e vel in terra de ^β Guitardo, de meridie in terra de Eimo,¹ de occiduo in terra de Guadallo vel in vineals^{β-f} de Seniofredo et Sesnando. Quantum in istas afronta-^βciones^g includunt, sic vindimus tibi: ipsa hec omnia prenotata, totum ab integrum, in propter precium uncias III de auro cocte^h in rem va-^βlente. Et nichil exinde que de ipso precio aput te emtorⁱ non remansit. Est manifestum. Quem vero predicta hec omnia, quod tibi^j vindimus, ^β sicut superius resonat, de nostro iuramus in tuo tradimus dominio et potestatem ab omni integrietatem, ut quicquid exinde fac^{er}>e^k vel iudica-^β<re> volueris, libera^l in Dei nomine abeas plenam potestatem, cum exios et regresios earum, a tuo proprio. Quod si nos vinditores ad ullusque homo ^{α0} qui contra ista vindicione venerit ad inrumpendum aut ego venero, non hoc valeat vindicare, set componat aut nos componamus tibi ipsa ^{α1} ec^m omnia, quod tibi vindimus, in duplo cum suam inmelioracione.ⁿ Et ista vindicio^o firma permaneat omnique tempore.

Facta ista vindicione^p ^{α2} VI nonas ianuarii, anno VIII regnante Roberto rege.

S+m Trasovario, s+m Costantina femina, nos qui ista vindicione^q fecimus et firma-^{α3}re rogavimus.

S+ Placianus^r presbiter. S+ Rikarius^s levita. ^{α4}

S+ Ermemirus presbiter, qui hec scripsi sss die et anno prefixo.

1. Sota la o hi ha una a. 2. A sobre de la a hi ha una abreviatura supèrflua.

LA. a. emptores. b. vinditionis. c. habeamus. d. affrontat.
 e. emptores. f. vinea. g. affrontationes. h. cocto. i. emptore.
 j. vobis. k. facere. l. liberam. m. ea. n. inmeliorationem. o. vinditio.
 p. vinditione. q. vinditionem. r. Platianus. s. Richarius.

52

1005 gener 2

Undiscle i Argesinda donen a Guillem una propietat situada al comtat de Barcelona, al Maresme, al terme de Premià.

ACB, LA.II, n. 488, f. 166b-c. Rúbrica: "Donationi alodiorum in Primiliano". *Inter columnas recto*: "n. 488" (Caresmar). *Exterior recto*: "anno Domini 1004". Caplletra "I" ornamentada, tipus G: 16 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 98, n. 231.

In nomine Domini. Ego Undiscus et Argesinda femina donatores sumus tibi Guilielmus. Manifestum est enim quia placuit animis nostris et placet ut cartam donationis fecissemus de aliquid de proprietatem nostram, sicuti et facimus. Donamus namque tibi terras cultas vel ermum cum ipsas ficulneas vel cum arborum arboribus, petris, lignis, garricis, rego vel capudrego, nostrum pro-prium. Quod abemus in comitato barchinonense, in Maretima, in terminio de villa Primiliano. Advenit ad me donator de genitores meos et ad me donatrice per meum decimum sive per quacumque voces. Et affrontant hec omnia superius dicta de circi in locum que dicunt ad ipsos Ingentis, de orienti in ipsa via qui vadit ad ipso munto vel in omnesque partes, de meridie in ipso rego vel in ipso orto et in casas de A(l)taulfus,¹ de occiduo in ipso torrente qui per imbrem ducit aqua. Et ipsa terra qui est ad ipso campo de Lopardus affrontat de circi in terra de Altemirus vel eres vel in ipsa via, de meridie in ipso margine, de occiduo similiter in ipso margine. Quantum in istas affrontationes includunt, sic donamus tibi: ipsas terras cum ip-sas ficulneas vel aliorum arboribus, lignis, petris, regis et caputrego, ab integrum, et iure tuo eam tradimus a perabendi, vindendi, do-nandi, comutandi vel faciendi omnia que volueris libera in Dei nomine abeas firmam potestatem, cum exios et regressios earum, a proprio. Quod si donatores aut ullusque homo qui contra ista donatione inrumpere temptaverit, non hoc valeat vindicare, set componat aut componamus tibi hec omnia supra nominata in duplo cum omnem illorum inmelioratione. Et in antea ista donatione firma permeneat modo vel omnique tempore.

Facta carta donatione IIII nonas ianuarii, anno VIII regnante Rogbertus rex.

S+num Undisclus, s+num Argesinda femina, nos qui ista donatione fecimus et firmare rogavimus.

S+num Dato. S+num Venrellus. S+num Eroigius. S+num Mirone.

S+ Elias presbiter, qui ista carta donatione scripsi cum litteras fusas in verso IIII et sss die et anno quod supra.

1. 1 expuntuada.

53

1005 febrer 15

Especiosa ven a Sunifred i a la seva muller Fruilo una peça de vinya situada al comtat de Manresa, al castell de Sallent, a l'alou de Guifré, a Fucimanya, als Cortals, pel preu de 3 sous.

ACB, perg. 1-4-343. Original. Pergamí, 107 × 255 mm. Dues raspatures afecten tres línies a la part superior dreta. Al verso: "De Salent"; "Salent" (segles xvi-xvii); "1005" (Mas). Caplletra "I" que ocupa 5 línies.

In nomine Domini. Ego Especiosa femina vinditricis sum vobis Seniefredus et uxori sue Fruio, emtores. Per hanc scriptura vindicionis me[e] vindo vobis [pe]ci[a] de vinea qui [℞] est in comitatum Minoresa, in castro Sallent, in alode domno Guifredo, in Fulcimanga, in ipsos Curtilos. Advenit michi de compartione au[t per] ullasque voces. ^β Afrontat ipsa vinea de oriente in vinea de Gela, et de meridie in vinea de Dela, et de occiduo in vinea de Amalfredo vel suos eres, et de circi in vinea de Ad[ana]gilles (?). Quantum in istas IIII^{or} afrontaciones includunt, sic vindo vobis: ipsa pecia de vinea ab integrum, et cum exio et regresio suo, in precio solidos III in rem valentem. Quem vero ^β predicta hec omnia, que vobis vindo, de meo iure in tuo trado dominio et potestatem ad omnia facere que volueris. Et qui contra ista vindicionis venerit ad inrum-^βpendum, non hoc valeat vindicare, set componat in duplo cum sua inmelioracione. Et in antea ista scriptura firma permaneat omnique tempore.

Facta ista [℞] carta XV kalendas marci, anno VIII regnantem Radeberto rex.

S+num Speciosa, qui ista vindicio fecit et firmare rogavi.

S+num Ibela. [℞] S+num Bernardo. S+num Bonucio.

[℞] Sss Amalricus sacer, qui hec scripsit et sub sss die et anno quod supra.

1005 març 11

Testament sacramental de Guitard, vescomte de Barcelona, jurat a la Seu de Barcelona per Bonfill, sacerdot, i Bonhom, levita i jutge, en què deixa el castell de Barberà i altres béns a la Seu, a Sant Miquel de Barcelona i al monestir de Sant Pere de Barcelona, com també a altres persones i entitats.

ACB, LA.III, n. 218, f. 81b-82b. Rúbrica: "Sacramentale Guitardi qui dimisit Sedi castrum de Barberano cum omnibus alodiis et molinis". *Inter columnas recto: "n. 218" (Caresmar). Exterior verso: "evitando". Inter columnas recto: "Anno Domini 1005" (s. xvii). Caplletra "C" ornamentada: 4 línies.*

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 98-99, n. 233.

Conditiones sacramentorum ad quarum ex ordinatione Bonefilius sacer et Bonushomo, levita qui et iudice, et in presentia Pancario, Aetio, Regiato, Guitardo, Audegario, Ermenardo presbitero, Gillane presbitero, Seniofredo presbitero, Sentillis presbitero, Ermemiro presbitero, Vitale presbitero, Ermemiro levita, Poncio levita, Bonefilio levita, Rigoaldo levita, item Bonefilio levita, Guitardo levita, Laurentio levita et aliorum multorum bonorum hominum. Testificant testes prolati quas proferunt Eicius episcopus, Bonutius presbiter, Segifredus diachonus, Atone sacer, Sinderedus et Cusca deovota, in faciem de supra dictos sacerdotes vel iudice, ad comprobendam causam elemosinariam de condam Guitardo in faciem de supra dictos sacerdotes vel iudice. Et hec sunt nomina testium qui hoc testificant sicuti et iurant, id est, Ferreolus presbiter, Argemirus levita et Atone Trasoario.

Iurati autem dicimus in primis per Deum Patrem omnipotentem et per Ihesum Christum, filius eius, Sanctumque Spiritum, qui est in Trinitate unus et verus Deus, et per hunc locum venerationis Sancta Columba, martir Christi, cuius altarius est consecratus intus in domum Sancte Crucis Sancteque Eulalie sedis Barchinone, supra cuius sacro sancto altario has conditiones manibus nostris continemus vel iurando contangimus, quia nos supra scripti testes scimus bene, in veritate sapemus, de presente eramus, oculis nostris vidimus et aures nostre audivimus ad ea hora quando iacebat condam Guitardus in sua egritudine unde obiit, sic nos videntes et audientes, comendavit vel iniunxit omnem suam helemosinam ad istos suos helemosinarios prelibatos. Et precipit eis ut, si de ipsa egritudine mortuus fuisset, sicut et fuit, plenam potestatem habuissent ad distribuere omnem facultatem suam, quemadmodum eis ordinavit

in suum testamentum. In primis concessit ad domum Sancti Michaelis de Barchinona medietatem de suis alaudibus que ille possidebat in Barberano per omnes vices, totum ab integre. Et ad domum Sancti Petri Barchinone cenobii tres pariliatas de terra cum casas et curtes, arbores et torrentes, et tres modiatas de vineas, que ille habebat in iam dicto Barberano, in tali te-^anore: ut soror sua Cuscha de\o/vota teneat et possideat ipsa omnia sine ullius blandimento de cuiusque homine quandiu illa vixerit, et post suum obitum remaneat ea omnia ad cenobium prenotatum Sancti Petri Barchinone. Et ad Sancta Eulalia sede prelibata concessit ei in eodem loco alia medietate de alaudibus de (rio Sicco)¹ prescriptis, exceptus illud prescriptum que dederat ad Sancto Petro prelibato. Et iussit eis vindere suos alaude de Saltellos et exinde suos debitos et querelas excludere. Et ad Sancti Cucuphati cenobii concessit suam medietatem de alaudibus de rio Sicco, totum ab integre, pro sua anima et animam fratris sui condam Raimundi. Sua lorica et sua spata et sua (spata)² sella et freno, calcias, alambrugo, capa, camiso dimisit ad sacerdotes de Sancta Cruce ipsa medietate et alia medietate ad monachos Sancti Cucuphati pro sacrificia. Et de suum oblatum quod recipi debent de ipso suo vino, ad novo veniente, persolvere eis iussit ad helemosinam condam fratris sui Raimundi. Alium dimisit ad sorore sua prefata simul cum ipsa sua vascula maiora vel minora. Et ad novo veniente, quantum iuste per suas laborationes in omnes locos Deus dederit, dare eis iussit pro sacrificia ad sacerdotibus. Et suum elmum et sua lancea vendere eis iussit et vestimenta tumularia sibi comparare mandavit. Et quod residuum inde fuerit, sacerdotibus largire iussit. Et iterum ad Sancti Cucuphati cenobio concessit modiatas quinque de vineas, que sunt prope solarario de Richildis femina cum ipsa sua medietate de alaude de Pinellos. Et item concessit ipsum castrum Barberano cum suos terminos et molinos, et quantum ibidem possidebat per omnes voces, ad domum Sancta Eulalia sedis Barchinona et ad domum Sancti Michaelis prelibato, ut equaliter ea omnia fruuntur pro anima sua. ^a Et reddere iussit ipsum alaudem ad filiis condam Vivane quod ipse eis tulerat iniuste. Et concessit ad prefata sorore sua Cuscha deovota ipsa sua hereditate quod ille habebat in ipsos gorgos in ipsos alaude cum heredibus suis. Et reddere iussit a Gondemar uncias III^{or} de auro et mancosos I. Et ad Sinderedo presbitero, mancosos II et quartera una de ordeo. Et ad Donnutio, mancosos I. Et ad Guielmo Bracheto, mancosos III. Et ad Seniofredo Flavio, mancoso uno. Et ad Landericico, mancoso uno et emina una de frumento. Et

ad Fredario, pro asina mancusu minus quarta. Et ad Cuscha, soror sua, manculos II. Et ad Guitardo, pro una spata mancusu uno. Et ad filios de Bonessemo, pro ipso bove mancusu uno. Ad Iohanne, pro ipso freno mancusu uno. Alius quodcumque remansit de alaudibus suis concessit ad Sancti Cucuphati prelibati. Et cum hec omnia ordinavit, adhuc loquela plena et memoria integra sic migravit de hoc seculo in mense februario, qui iam preteritus est. Et nos helemosinarii sic iuramus in omnia et in omnibus, quia quantum isti testes testificati erunt in isto iudicio verum est, et nulla fraus nec ullo malo ingenio hic impressa non est, sed secundum suam voluntatem est factus vel editus. Et ea que scimus nos pariter elemosinarii et testes recte et veraciter testificamus atque iuramus per super hanc nixum iuramentum in Domino.

Late conditiones V idus marcii, anno VIII regnante Roberto rege, filium condam Ugoni.

S+ Aetius, ac si indignus, gratia Dei episcopus.

Sss Sigefredus, levita atque gramaticus +, sss Ato presbitero, caputscole, sss Cuscha devota, sss Ermemirus levita, s+ Bonutius presbiter sss, s+num Sinderedus, nos helemosinarii sumus et hunc iusiurandum iuravimus.

Ferreolus, presbiter et sacrista sss, s+ Argemirus le-^bvita sss, s+num Atone, s+num Trasoario, nos testes sumus et hunc sacramentum iuramus.

S+ Regiatus sss, s+ Senderedus presbiter sss, s+ Guillara presbiter sss, s+ Uultardus levita sss, s+ Bonutius subdiachonus, nos qui ad presens fuimus.

S+ Vitalis presbiter. Sss Bonushomo levita, qui et iudex sss. S+ Adalbertus subdiachonus.

P+ Bonushomo levita, exarator, et sss cum emendas oportunas sub die et anno prefixo.

1. de rio Sicco expuntuat. 2. spata expuntuat.

1005 març 12

Aeci, bisbe, Bonuç, Sigfré, Ató, Cusca i Sendred donen a Déu la meitat del castell de Barberà, amb els seus termes i molins, situat al comtat de Barcelona, al Vallès, prop del riu Ripoll.

ACB, LA.III, n. 219, f. 82b-c. Rúbrica: "Item donatio predicti Castri de Barberano". Exterior verso: "Anno Domini 1005" (s. xvii). Inter columnas recto: "n. 219" (Caresmar). Cf. doc. núm. 1684, de 12 de març de 1005. Caplletra "I" ornamentada, tipus H: 22 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 99, n. 234.

In nomine Domini. Ego Aetius, gratia Dei episcopus, et Bonutius presbiter, Segifredus diachonus, Atoni sacer, Cusca deovota et Sinderedus, nos pariter in unum, donatores sumus domum Sancte Crucis Sancteque Eulalie sedis Barchinone. Manifestum est enim quia concessit condam Guitardus ad prefatum domum, quando ad obitum suum venit, per suum testamentum, unde nos elemosinarii iudicium obligatum tenemus infra metas temporum aserie conditionis editus, medietatem de castrum Barberano cum suos termines et molinos et cum suos alaudes, que infra et circa sunt, de quantum ipse conditor ibidem possidebat per omnes voces, id est, in terris, vineis, ortis, ortalibus, plantariis, domibus, edificiis, garricis, arboribus agrestis et domesticis, pratis, pascuis, cultum vel heremum, planum et pugillose. Qui advenit prefata omnia ad condam conditorem pretaxato per successionem parentum, fratrum ac propinquorum suorum vel per omnes voces. Que est hec omnia prenotata in comitatu barchinonense, in Vallense, in terminio et accessu de flumine Riopullo, in locum vocitatum Barberano. Hec medietas prenotata donamus et contradimus ad sede prelibata sui iuri proprie possidenda, simul cum exiis et regressiis earum, ad proprio, propter Deum et remedium anime prefato conditori. Alia medietas reservamus ea ad domum Sancti Michaelis archangeli civitatis Barchinone, sicuti ipse conditor equaliter ea omnia prenotatis domibus fruire iussit, integriter, ut servientes illorum prelibatis sanctis baselicis licentiam ex prefatis alaudibus castrum vel omnia supra scripta habeant agere et facere quemadmodum et de aliis munificenciis sanctis Dei prefatis baselicis pertinentibus vel que illorum sunt per collata munificentia. Et qui contra hac donatione mercede largitionis confecta venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vendicare, sed primitus iram Dei incurrat eiusque vita cito decidat et ante omnes inimicos suos corruat et ignominiosior cunctis hominibus fiat et, cum dies iudicii advenerit, cum Iuda Scariothis, qui Dominum tradidit flaminis ultricibus, conburendus resurgat. Et insuper pro temporali vinculo in ista vita prefata medietate ad domum prelibatum componat in quadruplum, prout Sancti Patres sanxerunt. Et ista donatione semper maneat firma in omnibus.

Facta donatione IIII° idus marcii, anno VIII regnante Roberto rege, filium condam Ugoni.

S+ Aetius, ac si indignus, gratia Dei episcopus, sss Sigefredus, levita atque gramaticus, s Cuscha deovota, s+ Bonutius presbiter sss, ss Ato presbitero sss, nos qui ista donatione fecimus et firmare rogavimus.

S+ Sinderedus. S+ Ermemirus presbiter sss. S+ Vivanus presbiter. S+ Durandus levita sss. S+ Bonefilius levita. S+ Gotmar levita. S+ Galindus levita sss. S+ Argemirus levita. S+ Malagicus.

Bonushomo levita, exarator, et sss cum rasura in verso quinto que incoatus ubi dicit "vel per omnes voces" et finitur ubi dicit "que est hec omnia", sub die et anno prefixo.

56

1005 abril 13

Sunegil i la seva muller Raquel venen a Guillem i a la seva muller Beliarda una terra situada al comtat de Barcelona, al Maresme, al terme de la vila de Premià, al Mujal, pel preu de 2 sous.

ACB, LA.II, n. 465, f. 160b. Rúbrica: "Item in villa de Primiano". Inter columnas recto: "n. 465" (Caresmar). Exterior recto: "Anno Domini 1005" (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus F: 4 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 100-101, n. 236.

In nomine Domini. Ego Sunegille et uxori mea Richille vinditores sumus tibi Guilielmus emptorem et uxori tue Belliardis. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus tibi terra nostra propria. Quod habemus in comitatu barchinonense, in Maretima, in terminio de villa Primiliano, ad ipso Muiale. Advenit nobis ad me vinditor de genitori meo, ad me vinditrice per meum decimum. Et affrontat ipsa terra de parte circi in ipso margine de iam dictos Sunegillo, de oriente in terra de Quilabertus vicescomite, de meridie in arena maris, de occiduo in terram de supra dicto Guilielmo comparatore. Quantum infra istas affrontationes includunt, sic vindimus: ipsa terra ab integrum, in pretium solidos II. Et nichilque de ipso pretio apud te emptore non remansit. Est manifestum. Quem vero predicta terra, quem nos tibi vindimus, de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestatem, ad facere exinde omnia que volueritis, a proprio. Quod si nos vinditores aut ullus homo fuerit qui contra ista vinditione tibi venerit ad inrumpendum, non hoc

valeat vindicare, sed compono aut nos componamus tibi ipsa terra in duplo cum sua immelioratione. Et in antea ista vinditione firma permaneat omnique tempore.

Facta ista venditione idus aprilis, anno IX regnante Radbertus rex.

S+m Sunegille, s+m Richille, nos qui ista vinditione fecimus et firmare rogavimus.

S+m Ere<o>igio.¹ S+m (N)² Dunitrde levita. S+m Feredario.

S+ Mascharelus presbiter, qui ista vinditione scripsit et sss die et anno quod supra.

1. e expuntuada. 2. Escrit per equivocació.

57

1005 abril 13

Ermengoda ven a Guillem i a la seva muller Belliarda una terra situada al comtat de Barcelona, al Maresme, al terme de la vila de Premià, al lloc que anomenen Camp de Llopard, pel preu d'1 sou i mig.

ACB, LA.II, n. 466, f. 160b-c. Rúbrica: "Carta de Campo Lopards in Primiano". Inter columnas recto: "n. 466" (Caresmar). Exterior verso: "Anno Domini 1005" (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus B: 11 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 101, n. 237.

In nomine Domini. Ego Ermengode femina vinditrice sum tibi Guilielmus emptore et uxor tua Belliardis. Per hanc scriptura vinditionis mee vindo vobis terra mea propria, que habeo in comitatum barchinonense, in Maretima, in terminio de villa Primiliano, in locum quem dicunt in Campo de Lopardi. Advenit mihi de ienitores meos. Et affrontat ipsa terra de parte circi in terra de Sancti Iohannis cenobii, de oriente in terra de iam supra dicto Guilielmo comparatore, de meridie in ipso margine, de occiduo similiter in terra de Sancti Iohannis. Quantum infra istas affrontationes includunt, sic vindo vobis: in ipsa terra ipsa mea hereditate ab integrum, precium solido I et medio. Et nichilque de ipso pretio apud te emptore non remansit. Est manifestum. Quem vero predicta terra, quem tibi vindo, de meo iure in tuo trado dominio et potestatem, ad facere exinde omnia que volueris, a proprio. Quod si ego vinditrice aut ullusque homo fuerit qui contra ista vinditione tibi venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vindicare, sed compono

aut ego componam tibi ipsa terra in duplo cum sua inmelioratione. Et in avantea ista vinditione firma permaneat omnique tempore.

Facta ista vinditione idus aprilis, anno IX regnante Radbertus rex.

S+m Ermengode femine, qui ista vinditione fecit et firmare rogavit.

S+m Eroigio. S+m Undisclus, que cognominant Reimundo. S+m Gontardo clerico.

S+ Mascharello presbitero, qui ista vinditione scripsit sss et die et anno quod supra.

58

1005 abril 17

Bonfill i la seva muller Emma venen a Seniol un alou situat al comtat de Barcelona, al Vallès, a la parròquia de Sant Esteve de Granollers i a la de Sant Julià de Palou, al lloc que anomenen Caselles i en altres llocs del mateix terme, a la parròquia de Sant Fost de Campsentelles i al terme de Mogoda, pel preu d'un cavall i un ausberg.

ACB, perg. 1-1-834. Original. Pergamí, 250 × 347 mm. Aquest pergamí estava doblegat en diferents plecs, que han deixat talls i forats que dificulten la lectura, principalment al quart inferior dret. La part inferior esquerra del pergamí presenta una petita mutilació que afecta la lectura de dues ratlles. Al verso: "Ille presbiter qui ista carta firmavit hic dicat qui cum alio atramento ista carta firmavit" (segles XIII-XIV); "Diversorum A 121 (h)"; "Nº A" (Mas). Caplletra "I" ornamentada: 47 mm.

In nomine Domini. Ego Bonefilio et uxori mea Ema vinditores sumus tibi Seniollo, emtore. Per hanc scriptura vindicio-^lnis nostre vindimus tibi in casiis, in curtis, in terris, in vineis, in hortis, in arboribus diversiisque genere, qui hoc sunt de ^β (de)^l genus arborum,² in molinis, in molinariis, in regos, in caput regos, in super regos et suptus regos, in pratis, in pas-^lcuis, in silvis vel garriciis, in montes et colles, in vallis et pronis vel planis, in petris et lapides vel sacxiis, ^l in cavernis et spellunciis, in puteis et foveis, in columbaris et torculariis, i<n> vascula maiore vel minore, in cul-^ltum et ermum, in [vi]aductibus et reductibus, in exiis et regressiis, in omnia et in omnibus, quiquit dici vel nominare potest, ^l quod ad usum homine pertinet in ec omnia predicta, sic vindimus vobis ista hec omnia supra scripta. Qui nobis advenit per luctuo-^lsum vel per d<e>cimum aut per ullasque voces. Quantum ibi abemus

vel abere debemus per quaecumque voce cum om<ne>s voces vel directum, quod ibi abere debent aliquid viventis omo utriusque sexus quandoque tempore. Et est hec omnia predicta, que vobis ^{/10} vindimus, in chomitato barquinonense, in Vallense, infra termine de parrochia de Sancti Stephani de Granulliaros vel infra ter-^{/11} mine de parrochia S[ancti] Iuliani de Palaciol, in locum que dicunt Caselas vel in alios locos infra predictos terminos sive infra terminos ^{/12} de parrochia Sancti Fausti de Campo Sentegesso sive infra termine de Mogoda. Et afrontat hec omnia predicta, que vobis vindimus, de par-^{/13}te horientis in rio de Mugente vel ad ipsa Fonte\ne\la³ sive in ipsa serra qui est super Tizana vel de Alela, de meridie infra termine ^{/14} de par<ro>chia que dicunt Betelona vel in termine de Monte Cadano, de occiduo in rio que dicunt Calles, de circii in termine ^{/15} de parrochia de Canovelas sive in parrochia de Lizano. Quantum infra istas omnes afrontaciones includunt, sic vindimus vobis: ^{/16} ista hec omnia que superius ressonat, quod ibi abemus vel abere debemus, cum omnes voces vel directum, sicut superius resonat; hec ^{/17} omnia predicta vobis [v]indimus ab integrum, in propter precium cavalo I et alsbercum in rem placibilem. Quod vos emtores omnem hec pre-^{/18}cium nobis dedistis et nos vinditores de presente illis recepimus. Et nihil de ipso precio aput vos em[tor]es non remansit. ^{/19} Est manifestum. [Quem] vero predicta hec omnia, que vobis vindimus, de nostro iure in vestro tradimus dominio et potestate, ab omni in-^{/20}tegritate, ad omni[a] quodcumque volueritis facere de hoc, quod predictum est, plenam abeat potestatem in Dei nomine, cum exios et regressios ^{/21} earum, ad vestrum plenissimum proprium. Quod si nos vinditores a ullusque vivens homo utriusque sexus venerit et hanc scripturam vindicio-^{/22}nis disrumpere voluerit, non hoc valeat vindicare quod petierint, set componant vobis hec omnia, quod vobis vindimus, predicta in duplo cum omnem ^{/23} illorum inmelioratione. Et in antea hec scriptura vindicione firma permaneat modo vel omnique te<m>p<o>re.

Facta ista scriptura vindicio-^{/24}nis XV kalendas madii, anno VIII⁴ regnante Roberto rege.

S+num Bonefilio, s+n Ema, qui ista vindicione fecimus et firmare roga-^{/25}vimus.

S+n Iohanne. S+num Bompar. S+num Els. S+num Moratone. *S+num domno Wilielmus*. ^{/26} *S+num Placher*. ^{/27} *S+ Adalbertus levita, qui ista carta firmavit cum alio dramantum*. S+num Ballo-mar. S+[num Ar?]nallo.

^{/28} @Wifredus presbiter@, qui ista vindicione scripsit et sss die, ano quod supra.

1. de repetit. 2. Sota la primera r hi ha una n. 3. Sota la primera e hi ha una a. 4. També podria ser XVIII.

59

1005 abril 30

Navió, fill de la difunta Teudevígia, i la seva muller Ermengarda, que anomenen Llobeta, venen a Goltred una terra, situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme d'Ablala, pel preu d'1 mancús d'or i 6 sous.

ACB, perg. 1-1-1187. Original. Pergamí, 109 × 203 mm. Al verso: "Ablala" (s. XI); "XI" (s. XIII); "Nil pro Capitulo" (s. XVII); "Antiquit. II 527"; "1005" (Mas). Caplletra "T": 8 mm.

ACB, LA.II, n. 527, f. 180d-181a. Rúbrica: "Carta de Ablada quod Goltred e mit terram in terminio Rexag". *Inter columnas verso*: "n. 527" (Caresmar). *Interior recto*: "Anno Domini 1006" (s. XVIII). Caplletra "T" ornamentada, tipus F: 5 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 101, n. 238.

In nomine Domini. Ego Navio, filium condam Teudevigia, et uxor mea Ermengarda, que vocant ^{/2} Lobeta, vinditores sumus tibi Goltredus, emtore.^a Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus tibi ^{/3} (pe-)² terra nostra propria. Qui nobis advenit de genitores vel per parentorum nostrorum sive per quacumque voces. ^{/4} Qui est ipsa terra in comitatum barchinonense, in Vallense, in terminio de Ablala.^b Qui affron-^{/5}tat ipsa terra de parte circii in terra de Sancta Maria, de aquilonis in torrente de Canalilias,^c de meridie et de ^{/6} occiduo in terra de te emtore.^d Quantum in istas affrontationes includunt, sic vindimus tibi: ipsa terra ab ^{/7} integrum, cum exio et regrexio^e earum, im precio mancuso I de auro et solidos VI de denarios.^f Quod tu emtor^g ^{/8} precium nobis dedisti et nos de te accepimus. Et est manifestum. Quem vero predicta terra, quem tibi vin-^{/9}dimus, de nostro iuro in tuo tradimus dominio et po<testa>tem abendi, vindendi, donandi vel facien-^{/10}di exinde quod volueris, liberam in Dei nomine abeas potestatem, a tuum proprium. Quod si nos vinditores ^{/11} aut ullusque homo qui contra hanc ista vinditione inrumpere temptaverit, non hoc va-^{/12}leat vindicare, sed componat aut componamus tibi ipsa terra in duplo cum omnem suam ime-^{/13}llioratione. Et in antea vinditio firmam permaneat modo vel omnique tempore.

Facta /⁴ vinditione II kalendas madii, anno VIII regnante Radbertus^h rex.

S+num /⁵ Navio, s+num Ermengarda, que vocant Lobeta, qui hanc vinditione fecimus /⁶ et firmare rogavimus.

S+num Gomesindus.ⁱ S+num Morgado. S+num /⁷ Suniefredus.

/⁸ S+ Elias sacer scripsit et sub sss et die et anno quod supra.

1. *A sota hi ha una u.* 2. *pe- esborrat.*

LA. a. *emptore.* b. *Ablada.* c. *Canalias.* d. *emptore.* e. *regressio.* f. *drios.* g. *emptor.* h. *Rodbertus.* i. *Gumesindus.*

60

1005 maig 6

Sunifred i la seva muller Linulo venen a Gelmir i al seu germà Sunyer una peça de vinya situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme d'Albiniana, pel preu de 6 sous.

ACB, LA.II, n. 535, f. 182c. Rúbrica: "Carta que Sifre vendidid Gelmiro I petiam vinee in Albiniana". Exterior verso: "n. 535" (Caresmar); "Anno Domini 1005" (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus B: 17 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 101, n. 239.

In nomine Domini. Ego Seniofredus et uxor mea Linulo vinditores sumus vobis Gelmirus et fratri tuo Suniarius, emptore. Per hanc scriptura vindicionis nostre vindimus vobis petia una de vinea. Quod abemus in comitatum barchinonense, in Vallense, in terminio de Albiniana. Qui nobis advenit per comparatione sive per quacumque voce. Qui affrontat ipsa vinea de parte circii in terra de Deusdet, de aquilo similiter, de meridie in vinea de Gultredus, de occiduo in via. Quantum in istas affrontationes includunt, sic vindimus tibi: ipsa vinea ab integrum, cum exio vel regressio suo, in precio solidos VI. Et nichil exinde non remansit. Et est manifestum. Quem vero predicta vinea, que nos vobis vindimus, de nostro iuro in vestro tradimus dominio et potestatem, ad omnia facere quod volueritis, a proprio. Quod si nos vinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista vinditione inrumpere temptaverit, non hoc valeat vindicare, sed componat aut componamus vobis ipsa vinea in duplo cum omnem suam immelioratione. Et in antea ista vinditio firmam permaneat modo vel omnique tempore.

Facta vinditione II nonas madii, anno VIII regnante Robertus rex.

S+num Seniofredus, s+num Linulo, qui hanc vinditione fecimus et firmare rogavimus.

S+num Stradero. S+num Richero. S+num alio Suniefredus. S+num Enego.

S+ Elias sacer scripsit cum litteras fusas in vers IIII et in V et sub sss et die et anno quod supra.

61

1005 maig 6

Gelmir, la seva muller Raquel i el seu germà Sunyer venen a Goltred una peça de vinya situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme d'Albinyana, pel preu de 6 sous.

ACB, LA.II, n. 614, f. 200d-201a. Rúbrica: "Carta quod Gelmir et sui venderunt Goltredo vineam in termino de/ Albiniana". *Inter columnas verso: "n. 614" (Caresmar). Interior verso: "LXXXX[VII]" (segles XIII-XIV). Inter columnas recto: "Anno Domini 1005" (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus F: 6 línies.*

Regest: Mas, Notes, vol. IX, p. 98, n. 232.

In nomine Domini. Ego Gelmirus et uxor mea Richeleova et fratri meo Suniarius vinditores sumus tibi Goltredus, emptore. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus tibi petia I de vinea nostra propria, qui nobis advenit per comparacione vel per ex-camiatione vel per quacumque voce. Qui est ipsa vinea in comitatum barchinonense, in Vallense, in terminio de Albiniana. Et affrontat ipsa petia de vinea de parte circii in vinea de Deusdei levita, de aquilonis in vinea de te emptore, de meridie in istrada, de occiduo in terra de Deusdei levita. Quantum in istas affrontationes includunt, sic vindimus tibi: ipsa petia de vinea ab integrum, cum exio vel regressio suo, in precio solidos VI. Et nichil exinde non remansit. Et est manifestum. Quem vero predicta vinea, quem nos tibi vindimus, de nostro iuro in tuo tradimus dominio et potestatem ad omnia facere quod volueris, ad tuum proprium. Quod si nos vinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista vinditione inrumpere temptaverit, non hoc valeat vindicare, set componat aut componamus tibi ipsa vinea in duplo cum omnem ^a suam im-melioratione. Et in antea ista vinditio firmam permaneat modo vel omnique tempore.

Facta vinditione II nonas madii, anno VIII regnante Robertus rex.

S+num Gelmirus, s+num Richeleova, s+num Suniarius, qui hanc vinditione fecimus et firmare rogavimus.

S+num Stradero. S+num Adalsindus. S+num Enego.

S+ Elias sacer scripsit et sub sss et die et anno quod supra.

62

1005 maig 19

El bisbe de Barcelona Aeci i els seus canonges venen a Guitard Grec una casa situada dins els murs de la ciutat de Barcelona i una terra al mateix territori, al lloc anomenat Banyols, pel preu de 4 unces i mitja d'or, a fi i efecte de restaurar la torre de la Granada, al Penedès, que havia fet malbé l'exèrcit cordovès.

ACB, LA.IV, n. 355, f. 152a-c. Rúbrica: "Episcopus Barchinone vendidit alodia ad restaurandam turrem Granate que destructa erat a paganis". Interior recto: "De Granata" (segles XIII-XIV); "n. 355" (Caresmar). Inter columnas recto: "Hoc est anno 993" (s. XVIII ?). Caplletra "T" ornamentada, tipus F: 11 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 102-103, n. 240.

Ed.: PUIG, *Episcopologio*, ap. XXVII, p. 367-368; FREUDENHAMMER, *Griechische*, p. 46-48.

In nomine Domini. Ego Aetius, gratia Dei episcopus, simul cum fratres meos canonicos et clericos subiectos Sancta Cruce Sancteque Eulalie Sedis Barchinone, notum denique facimus omnibus hominibus, presentibus scilicet et futuris, qualiter venit potentiam cordubensis¹ cum magno et innumerabili exercitu in locum Penites, et devastarunt omnes marchias² longe et prope absque intermissione, et funditus dextruxerunt ipsam nostram turrem Granatam, qui constructa erat in nostro alaude, nostraque prelibata ecclesia ad animas salvandas, qui ipsum alaudem culturabant et complantabant. Et quia minime proficere nobis potest ipsum alaude sine ipsa turre, coget nos magna necessitas ut vindere faciamus ex munificentis sparsis in aliquibus locis nostra prelibata sede, et de isto precio restauremus ipsa turre. Ob inde nos pariter in unum venditores sumus tibi Guitardo Greco emptore. Per hanc scriptura venditionis nostre vindimus tibi unum domum infra muros civitatis Barchinone, et terra culta et herema in territorio eiusdem prefate civitatis, in locum vocitatum Balneolos. Qui nobis³ advenit ipsum domum per devotionis largitio que condam Landebertus cessit ad nostra prelibata matricula, et ipsa terra per quadam condam donatorum oblatio vel et per quacumque voces.

Et affrontat ipsum domum cum casas et curte, solos et superpositos cum earum gutis et stilliciniis, foveas, ortulo cum arboribus vel puteum, de parte circi in casalicis qui fuerunt de domum cuiusdam condam Levant vel in domum qui fuit de condam Recemiri presbiteri, de aquilonis in ipsa via qui inde progreditur, de meridie in exio comunis vel in curte et casa de te emptore, de occiduo in ipsa alia via qui inde pergit. Et ipsa terra here-^bma et culta que est ex nostra suffraganea ecclesia, videlicet Sancta Maria de ipsa Mare, affrontat de parte circi in ipsa via et strada publica, de aquilonis in terra de Guilmundo et Recosindo vel et de te comparatore, de meridie in ipso regario et in ipso Prato vel in terra de Petro filium condam Georgio, de occiduo in terra de prefato Petro et in terra de candam⁴ Petro de Sanctos. Quantum istas totidem affrontationes includunt, sic vindimus tibi: ea omnia prenotata ab integre, propter precium uncias quatuor et media de auro cocto iahari et almuri legitime pensatas. Quod tu emptor precium nobis dedisti et nos a manu tua evidentius accepimus integriter et in ipsa opera prenotata ad restaurandum contulimus. Est manifestum. Quem vero prenotata omnia, que nos tibi vindimus, de nostro possessionis iure nostraque prelibata sede in tuo tradimus dominio et potestate ad universa omnia que inde volueris facere, simul cum exiis et regressiis earum, ad tuum plenissimum proprium. Ipsa omnia tibi vindimus et iuri tuo transfundimus integriter sine cuiusque repetitionis obiectio. Quod si nos presentes aut alii nostri successores ad futuri seu cuiusque hominis viventis utriusque sexus qui hac venditio contaminare et rescindere pertemptaverit, non hoc valeat vendicare, set componat aut componamus tibi pretaxata omnia in dupplo cum omnem suam inmeliorationem. Et in antea ista venditio firma permaneat omnique tempore.

Facta venditione XIII kalendas iunii, anno VIII regnante Roberto rege, filium condam Hugoni.

S+ Aetius, gratia Dei episcopus sss. S+ Deusdedit archilevita sss. S+ Ooliba levita sss. Sss Miro levita. Sss Ato presbitero. Sss Sigefredus, levita atque gramaticus, (+).⁵ Sss Ferreolus, presbiter et sacriste. S+ Ermumir levita, Iohannes levita. + Vitalis presbiter. ⁶ S+ Sentillis presbiter. S+ Audegarius sacer sss. S+ Ermenardus presbiter. S+ Bonucius presbiter. S+ Longovardus presbiter. S+ Vivas presbiter sss. S+ Ataulfus presbiter. S+ Poncius levita.

Bonushomo levita, exarator, et sss cum rasura in verso XI et super posita "uncia media" sub die et anno prefixo.

1. *Subratllat venit potentiam corduben.* 2. *Subratllat locum Penites et devastarunt omnes marchias.* 3. *Surt de la caixa.* 4. *Per condem.* 5. *Sembla sobrer.*

63

1005 maig 25

Bel·lid i la seva muller Adelaïda venen a Ponç llur terç en unes terres, cases, corts, prats, aigües i torre, al territori de Barcelona, al terme de Cívolas, pel preu de 3 unces d'or.

ACB, LA.I, n. 1007, f. 352b-c. Rúbrica: "Emptio de tribus partibus honoris de Cívolas". *Inter columnas recto*: "n. 1007" (Caresmar). *Exterior verso*: "Anno Domini 1005" (s. xviii). Caplletra "I" ornamentada, tipus F: 10 línies.

Regest: MAS, *Notes*, vol. IX, p. 103, n. 241.

In nomine Domini. Ego Bellitus et uxori mea Adaledis femina vinditores sumus tibi Poncius, emptore. Per hanc scriptura venditionis nostre vindimus tibi in terras, in casas, in curtis vel in ipsa torre, in pratis, in aquis, in cultum vel in heremum ipsa tertia parte, nostrum proprium. Quod habemus in territorio Barchinone, in terminio de Cívolas. Et advenit michi ad me Bellitus per coniuge mea et ad me Adaledis per voce genitorum meorum seu per decimum vel per ullasque voces. Et affrontat ipsa hec omnia, quod superius inserta est, de parte vero circi in terra de Vivas vel de Belliazzer femina, de aquilonis in terra de Vivas vel de Belliazzer femina iam dictos et de Landerico vel de Gondeberto, de meridie in vineas de Orutia femina, de occiduo in terras qui fuit de condem Suniefredi. Quantum in istas affrontationes includunt, sic vindimus tibi: ipsa hec omnia, totum ab integrum, in propter precium uncias III de auro cocto a penso legitimo. Et nichil exindeque de ipso precio apud te emptore non remansit. Est manifestum. Quem vero predicta hec omnia, quod tibi vindimus, sicut superius resonat, de nostro iuramus in tuo tradimus dominio et potestatem, ab omni integritatem, ut quicquid exinde facere vel iudicare volueritis, libera in Dei nomine habeas plenam potestatem, cum exios vel regressios earum, a tuo proprio. Quod si nos vinditores ad ullusque homo qui contra ista vinditione venerit ad inrumpendum / aut ego venero, non hoc valeat vindicare, sed componat aut nos componamus tibi ipsa hec omnia, quod superius inserta est, quod tibi vindimus, in duplo cum sua immelioratione. Et ista venditio firma permaneat omnique tempore.

Facta ista vinditione VIII kalendas iunii, anno VIII regnante Roberto rege.

S+ Bellitus, s+m Adaledis femina, nos qui ista vinditione fecimus et firmamus et firmare rogavimus.

S+m Manesindus. S+ Stephanus. S+m Bonelus.

S+ Ermemirus presbiter, qui hec scripsi cum literas rasas in verso VII ubi dicit "est manifestum", sss et die et anno prefixo.

64

1005 juliol 11

Gotmar fa donació a favor de la Seu de la Santa Creu i Santa Eulàlia de Barcelona d'un mas amb cort i pou, situat dins de Barcelona, de dues vinyes i d'una casa amb terra, hort i arbres, situades al Vallès, al terme de Polinyà, i d'unes vinyes situades al Penedès, a la Granada, amb la condició que les posseiran mentre visquin ell i la seva muller i que en lliuraran anualment la tasca a la Seu.

ACB, LA.I, n. 57, f. 31c-32 a. Rúbrica: "Carta que Gotmar dedit sedi Barchinone quendam mansum cum curte et puteo in Barchinona, iuxta murum, et dedit ibi vineas et casam et ortum in Vallense, apud Poleinanum, et vineas in Penitensi". Exterior verso: "n. 57" (Caresmar). Interior verso: "Polinya" i "Granata" (Caresmar). Interior recto: "Anno Domini 1006" (s. xviii). Caplletra "I" ornamentada, tipus I: 9 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 102, n. 252.

In nomine Domini. Ego Gotmarus donator Domino Deo et Sancte Crucis Sancteque Eulalie Sedis Barchinone. Manifestum est enim quia placuit Deo et inspirante animi mei et modo placet, nullo cogente imperio nec suadente ingenio, sed propria expontanea hoc evenit mihi cum Deo bona voluntas ut ego, supra nominato Gotmare, donare fecissem ipsum meum mansum cum curte et puteo, quod habeo intus in Barchinona, sicuti et facio, in tale conventum: ut ego et uxor mea teneamus et possideamus omnibus diebus vite nostre, et post obitum nostrum remaneat ad domum Sancte Crucis et Sancte Eulalie. Et affrontat ipsum mansum de parte orientis in ipso muro vel in ipsa via qui pergit ad portam civitatis, et de meridie in ipso orto de Sancte Crucis, et de occiduo in ipso exio comune vel in orto de Sanla, filio quondam Ega femina, vel eredes suos, de circi in ipsas tures de Sanla similiter vel in ipsa curte. Et item dono ipsas meas vineas et casa et orto et terra et vites et arbores ad predic-^ata ecclesia. Quod habeo in Vallense, in termino de Pollennano. Et afrontat ipsa casa cum ipsa terra et orto de oriente in via, et de meridie in ipso

aragallo, et de occiduo in ipso rio qui inde discurrit, et de circi in terra de Cusca femina. Et ipsa una vinea affrontat de oriente in via, et de meridie in terra de Recosindo, et de occiduo in strata, et de circi in terra de Cusca femina. Et ipsa alia vinea afrontat de oriente in terra de Ermengarda, que vocant Bonafilia, et de meridie in vinea de Recosindo, et de occiduo in ipso margine, et de circi in vinea de Aitio. Et item concedo a predicto domo ipsas meas vineas. Quod habeo in Peneteso, ad ipsa Granata. Et afrontat de parte orientis in ipso prato vel in ipsa terra de Sancta Cruce et Sancte Eulalia, et de meridie in ipsa terra de Ermengarda, que vocant Bonafilia, et de occiduo in ipsa vinea de Ermengarda similiter, et de circi in via qui pergit ad Sanctum Martinum. Et advenit mihi hec omnia per comparatione vel per quacumque voces. Quantum in istas totas afrontationes includunt, sic dono vel trado ad predicta ecclesia: totum ab integrum, cum exios et regressios earum, a proprio, in tale conventum: ut ego teneam et possideam omnibus diebus vite mee et per unumquoque annum donare faciam ad prelibata ecclesia ipsa tasca qui inde exierit. Et si alicuius homo aut episcopus aut clericus est qui tollere voluerit aut tulerit ad predicta ecclesia hec omnia superius scripta, non hoc valeat, sed remaneat ad unum ex propinquis meis. Ut ab hodierno die et tempore in predicto iure ecclesiastico trado, sine ulla aut catione canonice didicente permaneat. Et si ego donator aut ullusque homo qui contra hanc donatione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vendicare, sed componat vel careat aliud tantum [^] in predicto iure ecclesiastico, sicut in regule canonum anticorum patrum sancxerunt. Et hanc donatio viriliter abeat firmitatem omnique tempore.

Facta donatio V idus iulii, anno X^o regnante Roberto rege.

S+num Gotmarus, qui ista donatio feci et firmare rogavi.

S+num Gauzfredus. S+num Marcutio. S+ Guilelmus sacer.

Febreolus presbiter, qui ista donatio scripsi et sss cum litteras super positas in verso XIII ubi dicit "et si alicuius homo" cum die et anno prefixo.

65

1005 agost 25

Persona, monja, fa donació a favor del seu fill Vives de la meitat d'un clos amb casals i un hort amb arbres, situat al comtat de Barcelona, al Vallès, dins la vila de Martorelles de Dalt.

ACB, perg. 3-27-317. Original. Pergamí, 99 × 320 mm. El document té dos foradets a la part esquerra. Al verso: "Martoreies" (s. XI). "Donacio feta de mare a fill de un clos de tapies ab arbres qui es a Martoreyes" (s. XIII). "Prepositura Ganer, St. 27, n." (36-39); "Senyal vert, 46"; "1005" (F-B). Caplletra "I": 11 mm.

In nomine Domini. Ego Persona, Deo vota, donatrice sum tibi, filio meo, nomine Vives. Certum quidem manifestum est enim quia placuit animis meis et placet, nullus quoque ^ρ agentis imperio nec suadentis iniennio, set propria expontanea oc elegit cum Deo bona voluntas, ut tibi supra dicta nomine Persona, Deo vota, ut ibi filio ^ρ meo nomine Vives cartam donacionis de ipso closa ipsa medietate cum ipsos cassalics, cum ipso ort, cum illorum¹ arboribus qui infra sunt, meum proprium. Qui mihi avenit ^ρ a me Persona de ienitrice mea vel de fratres meos aut per quecumque² voces. Que abeo in comitatum Barchinona, in Vallense, intus in villa Martur[i]llias superiores. Qui ^ρ afrontat de part oriente de me donatrice vel de filio meo nomine Ferriol, de meridie in ipsa carrera qui pergit ad ipso rio, de occid similiter, de circi in terra de Sancta Maria. ^ρ Quantum in istas IIII afrontaciones includunt, sic donatrice sum tibi: ipsa medietate de ipso clos/so cum ipsos cassalics, cum ipso ort qui infra est, totum ab integrum, in ea vide-/lice racione sicut superius ressonat. Que vero predicta donacione que tibi dono, de meo iure in tuo trado dominio et potestatem, libera in Dei nomine abeas plenam ^ρ potestatem, cum exios vel regresios earum, a tuum proprium. Quod si ego donatrice aut ullusque omo et qui contra ahnc ista donacione pro inrumpere temptaverit, ^ρ non oc valeat vindere nec donare, set componam aut ego componam tibi in duplo cum omni sua immelioracione. Et in antea ista donacione firmis et ^ρ0 stabilis modo vel omnique tempore.

Facta donacione VIII³ kalendas setembrii, ano X regnante Radbert rege.

S+m Persona, femina Deo, qui ista donacione fe-^ρ1cit et firmare rogavi.

^ρ2 S+m Iemir. S+ Ermemirus levita. S+ Ielmiro presbiter.

^ρ3 S+ Paseul sacer, qui ec scripsit sss die et ano quod supra.

1. Una m afegida a tall d'abreviatura, a sobre de o. 2. u a sobre d'una lletra il·legible. 3. Segueix I, esborrat.

1005 octubre 19

Ramon, comte de Barcelona, i la seva muller Ermessenda donen a Déu i a la Seu de Santa Eulàlia el castell de Barberà i els seus termes.

ACB, LA.III, n. 217, f. 81a-b. Rúbrica: "Raimundus comes et Ermessendis comitissa dederunt Sedi castrum Barberanii cum suis pertinentiis". Interior recto: "n. 217" (Caresmar). Dibux d'un castell. Exterior recto: "Anno Domini 1006" (s. XVII). Caplletra "I" ornamentada, en forma de castell: 14 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 109, n. 253.

Ed.: MARCA, *Marca hispanica*, d. CLVI, c. 965-966; MAS, Notes, vol. XIII, ap. XIX, p. 249-250.

In Dei nomine. Ego Raimundus, Dei gratia comes, una cum coniugi mee Ermessindis, Dei gratia comitissa, donatores sumus Domino Deo et Sancte Crucis et Sancte Eulalie Sedis Barchinone et Sancti Michaelis sita domus infra muros civitatis predictae Barchinone. Donamus namque ibidem castrum vocitatum Barberano cum turres et muros illius et ecclesias qui ibidem sunt fundatas, cum terras et vineas, cum fines et termines et affrontationibus illius et omnia illius adiacentia ac pertinentia, tam fevo quam francho, domibus, hedificiis, molendinis, pratis, pascuis, silvis, garricis, arboribus, fructuosis et infructuosis, rupes, fontes et torrentes, prono ac plano, quantum ibidem habemus vel habere meremur per qualicumque voce. Annuimus namque et conlaudamus donationem fidelis nostri Guitardi, quem fecit Domino Deo et Sancte Crucis et Sancte Eulalie et Sancti Michaelis de predicto castro, et una cum illo potestate predictarum ecclesiarum subicimus ob remedium animarum nostrarum, ut Deus omnipotens propicietur cunctis iniquitatibus nostris et donet remissionem omnium peccatorum nostrorum, quantum ibi(bi)dem¹ donavit ille tam pro sua hereditate quam quod reliquid ac donavit illi frater suus condam Raimundus per qualicumque voce. Addimus etiam et nostro feo et omnia, sicut dictum est, que ibidem habere meremur per qualicumque voce. Habet namque affrontationes predicto castro a parte orientis in ipso torrente qui vadit per Olmedo et est aquaducto, a parte vero meridies in lateram cum termine de Bellovicinio qui est alodem Sancti Cucuphati cenobii Octovianensis, ab occidente vero ingungit et inlaterat in termine de Budigas, de occiduo namque incumbit et ambit cum Terracia si-^hve (sive)² in termine de Arraona. Quantum istas totas affrontationes includunt et isti termini ambiunt, sicut dicum est, donamus et subicimus illum castrum potestate et ditione predictarum ecclesiarum ad illorum plenissimum proprium, ad faciendum quodcumque voluerint, sicut ceteros alodes et munificentii eorum, cum exiis et regressiis earum. Quod si nos donatores aut ullus vivens homo qui hanc mercedem largitionis nostre inrumpe-re pertemtaverit, non hoc valeat quod requisierit, set iuxta leges

gothorum componat predictum castrum cum omnes termines illius in duplo, cum quantum ad eo tempore melioratum fuerit. Et in antea ista donatio firma permaneat omnique tempore.

Facta donatione XIII kalendas novembris, anno X regni Roberto rege.

+Raimundus, Dei gratia comes, + Ermesindis, Dei gratia comitissa+, nos qui ista donatione fecimus et firmare rogavimus.

+ Suniarius, comes palariensis, sss. Odolardus vicescomes sss. S Eribertus. + Saula, gratia Dei episcopus, sss. S+ Guisado. S. Senderedus s. S. Ugone s. Miro. Sss. Gotefredus s.

S+ Ervigius, Dei gratia episcopus, cognomento Marcho, qui et iudex, qui hec scripsi et sss die et anno quo supra.

1. *Expuntuat.* 2. *Repetit.*

67

1005 novembre 12

Morgad i la seva muller Volenda venen a Mir una casa i la meitat d'un hortet amb arbres i figueres, situat tot al comtat de Barcelona, al Vallès, dins la vila de Pasturà que anomenen Reixac, pel preu de 15 sous.

ACB, LA.II, n. 633, f. 205b-c. Rúbrica: "Mir emit I casam et medium ortum in Rex<ag>". *Inter columnas recto*: "n. 633" (Caresmar). *Exterior recto*: "CX[VI]" (segles XIII-XIV). *Exterior verso*: "Anno Domini 1006" (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus F: 7 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 104, n. 244.

In nomine Domini. Ego Morgado et uxor mea Volenda vinditores sumus tibi Miro, emptore. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus tibi in una casa et in ipso ortulo ipsa medietate cum arboribus vel ficulneas vel aliis arboribus qui infra sunt, nostrum proprium. Qui nobis advenit ad me Margado per mea comparatione, et ad me Volenda per decimum. Et est ipsa casa et ipso ortulo in comitatum barchinonense, in Vallense, intus in villa Pasturano que vocant Rexag. Et affrontat ipsa casa et ortulo de parte circii in terra de Sancti Cucuphati cenobii, de aquilonis in terra de Sancti Petri sive de Trasoarii, de meridie in terra de Bonsi, de occiduo in istrada. Quantum in istas affrontationes includunt, sic vindimus tibi: ipsa casa et in ipso ortulo ipsa medietate, qui ad nos pertinet, ab integrum, cum exio vel ^l regressio suo, in precio solidos XV. Et nichil exinde non remansit. Et est manifestum. Quem vero

predicta casa vel arculo, que nos tibi vindimus, de nostro iuro in tuo tradimus dominio et potestatem, ad tuum proprium. Quod si nos vinditores aut ullusque omo qui contra hanc ista vinditione inrumpere temptaverit, non hoc valeat vindicare, set componat \hec/ omnia supra scripta in duplo cum omnem suam immelioratione. Et in antea vinditio firmam permaneat modo vel omnique tempore.

Facta vinditione II idus novembris, anno X regnante Robertus rex.

S+num Morgado, s+num Volenda femina, qui hanc vinditione fecimus et firmare rogavimus.

S+num Ramio. S+num Godmar. S+num Bonuz.

S+ Elias sacer scripsit et sub sss et die et anno quod supra.

68

1005 desembre 22

Aeci, bisbe de Barcelona, i els canonges de la Seu de la Santa Creu i Santa Eulàlia permuten amb Guillem l'esglesiola de Sant Martí amb la seva terra i arbres i amb les seves primícies i oblacions, situada al comtat de Barcelona, al Vallès, a la vila de Martorelles de Dalt, a canvi d'una terra amb cases i casals, situada prop de l'església de Santa Maria, i d'1 unça d'or.

ACB, LA.III, n. 12, f. 4c-d. Rúbrica: "Comutavit episcopus cuidam Guilelmo ecclesiam Sancti Martini de Martoreles per aliam terram et domos". Exterior verso: "n. 12" (Caresmar). Interior verso: "Anno Domini 1006" (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus D: 9 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 104-105, n. 245.

In Dei nomine. Aethius, Dei gratia barchinonensis episcopus, cum consultu omnium nostrorum canonicorum catervatim intra sinum nostre matris ecclesie Sancte Crucis Sancteque Eulalie Sedis prelibate constat nos simul in unum comutationem facere tibi debere Gielmo, sicuti et facimus. Donamus namque tibi in tua comutatione ecclesiumculam nominatam Sancti Martini de iure et predia nostre matris Ecclesie ac de parrochia Sancte Marie. Sita in comitatu barchinonense, in Vallense, in villa vocitata Martorelias superiores. Advenit prefata ecclesiola nostre matris Ecclesie ob iure proprio episcopii. Que affrontat evidenti ecclesiumcula rureque sua in circuitu a parte circi in ipso torrente qui tempore nimbis discurrit et in terra de Sancto Martino, de aquilonis in vinea de Sancta Maria, de meridie in alio torrente qui iugitur lunpha discurrit vel in terra

de te susceptore, de occiduo in geminatos torrentes prefatos vel in terra de te Guilelmo seu in terra de Gelmiro. Quantum istas affrontationes includunt, sic comutamur tibi: predicta ecclesia cum eadem terra et arbores qui infra sunt, cum primicias et oblationes, tamen modo ac luminaria qui ibidem defluerint vel ibi a quoquam collate fuerint, ab integre, in propter alia terra tua cum casas et casalitios, qui est prope predicta domus et parrochia Sancte Marie, que in nostra comutatione parte ex tua recepimus causa in meliorata nobis amabiliter accepta, sicuti in nostra scriptura retinemus, ^{et} et unciam auri in rem valentem. Est manifestum. Quem vero prenotata ecclesiola rureque sua, que nos tibi comutamur, de nostro iure iureque nostre matris Ecclesie in tuo eum tradimus ac transfundimus dominio et potestate, ad omnia que exinde volueris facere liciteque sit inde tibi ordinare iuxta tuam voluntatem, prout melius vidis, simul cum exiis et regressiis earum, ad tuum proprium. Quod si nos commutatores, presentes scilicet et futuros, seu cuiusque hominum sexus, qui contra hanc commutationem venerit ad dissolvendum, non hoc valeat vindicare, sed componat aut componamus tibi pretaxata omnia in duplo cum omnem suam immeliorationem. Et in antea ista commutatio firma permaneat omnique tempore.

Facta comutatione XI kalendas ianuari, anno X regnante Rotberto rege, filium condam Ugoni.

S+ Aetius, gratia Dei episcopus sss. S+ Deusdedit archilevita sss. + Sigefredus levita atque gramaticus. S+ Guitardus sss. + Aurutio iudicis. S+ Eruigijs, Dei gratia episcopus, cognomento Marcho, qui et iudex. Sss Ato presbitero sss. S+ Audegarius sacer sss. S+ Bonutius presbiter sss. S+ Guillara presbiter sss. S+ Suniefredus presbiter sss. S+ Ermenardus presbiter sss. Sss Senderedus.

Bonushomo levita, exarator, sss et "cum arbores" cum emendatione preposita ubi dicit "et unciam auri in rem valentem", sub die et anno prefixo.

69

1006 gener 11

Sanla i la seva muller Lempeda venen a Sunyer i a la seva muller Ermessenda mitja mujada de terra situada al comtat de Barcelona, al terme de Sant Andreu, al lloc que anomenen Horta, pel preu de 2 mancosos d'or.

ACB, LA.II, n. 272, f. 90d-91a. Rúbrica: "Sanla et uxor sua Lempeda vendiderunt Sunario mediam modiatam alode in Orta, in Palomar". *Inter columnas verso*: "n. 272" (Caresmar). *Inter columnas recto*: "Anno Domini 1006" (s. xviii). Caplletra "I" ornamentada, tipus B: 22 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 105, n. 246.

In nomine Domini. Ego Sanla et uxori sua Lempeda vinditores sumus vobis Suniario et uxor sua Ermesinda femina, emptores. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus vobis media modiatata de terra nostra propria. Quod abemus in comitato barchinonense, in terminio de Sancti Andree apostoli, in locum que dicunt Orta. Et advenit nobis per nostra comparatione vel per omnesque voces. Affrontat ipsa terra de circii in vinea de Recosindo, d-aquilonis in vinea de nos emptores, de meridie in vinea de Audegario, filium condam Delani, de occiduo similiter. Quantum infra istas affrontationes includunt, sic vindimus vobis: ipsa terra ab integrum, cum exiis et regressiis earum, in propter precium mancosos II de auro cocto. Quod vos emptores precium nobis dedistis et nos vinditores de presente manibus nostris accepimus. Et nichil exinde apud vos emptores non remansit. Et est manifestum. Quem vero predicta terra, que nos vobis, de nostro iuramus in vestro tradimus dominio ab omni integritate, ut quiquid exinde facere vel iudicare voluerit, libera in Dei nomine abeat plenam potestatem, a tuo proprio, cum exio atque regressio suo. Quod si nos ^A vinditores aut ullusque homo qui contra hac ista vinditione dirumpere voluerit, non hoc valeat vindicare, sed componat aut componamus vobis ipsa terra, que nos vobis vindimus, in duplo cum suam melioratione. Et ista vinditio firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta vinditione III idus ienuarii, anno X regnante Rodberto rege.

S+m Sanla, s+m Lempeda, nos qui ista vinditione fecimus et firmare rogavimus.

S+m Vivas. S+m Bernardo. Sss Sanla presbiter.

S+ Ioanne presbiter, qui ista vinditione scripsi et die et anno prefixo.

1006 gener 12

Sunifred, anomenat Narbonès, i la seva muller Eldevara venen a Joan, levita, fill del difunt Solat, una vinya pròpia situada al territori

de Barcelona, al terme de Sants, que comparteixen amb la basílica de Sant Julià, situada prop de la ciutat de Barcelona, a Montjuïc, amb el consentiment del bisbe Aeci de Barcelona, de l'arxilevita Deodat i del clergat de la Santa Creu i Santa Eulàlia, pel preu de 6 mancusos d'or.

ACB, perg. 1-2-1191. Original. Pergamí, 250 × 284 mm. Al verso: "de Sanctis" (s. XIII); "mitja escala armari 2, n. 1191" (Caresmar); "Num...994" (s. XVII); "1006" (F-B). Cf. doc. núm. 1685, de 30 de gener de 1006. La caplletra ocupa tres línies.

In nomine Domini. Ego Seniofredo, Narbones vocitato, et uxor mea Eldevara, nos simul in unum, vinditores summus tibi Iohannes levita, ^β filium condam Solatii, emptore. Per hac scriptura vinditionis nostre vindimus tibi vinea nostra propria, qui nobis advenit per nostra complanta-^βtione de terra que complantavimus de Sancti Iuliani martir Christi, cuius baselica sita est prope civitatis Barchinona, in Monte Iudaico. ^α Vindimus denique tibi ipsa complantatione nostra, qui nobis ibidem competit per nostrum meritum laboris et ad vineationis. Facimus hoc per ^β assensum domni Aetii, barchinonensis episcopi, suoque archidiacono Deusdedit vel omni clero Sancte Crucis Sancteque Eulalie eidem subiecto. Que est ^β ipsa vinea, que nos tibi vindimus, in territorio barchinonense, in terminio et accessu de villa de Sanctos. Que affrontat de parte circi et de parte ^γ aquilonis in vinea de Eimo, de meridie in strata publica, de occiduo in terra de Theudemiro. Quantum istas affrontationes includunt, ^β sic vindimus tibi: omnem nostrum ibidem meritum laboris vel complantationis pariter cum ipsum meum decimum ex me vinditrice. Que est ipsa nostra ^β portione infra prefatas affrontationes pars sexta. [espai en blanc: ±6]] Hęc omnia nostra portio tibi ibidem vindimus tota ab integrum propter pretium ^{α0} mancusos VI de auro cocto in rem valentem. Quod tu emptor pretium nobis dedisti et nos vinditores ad presens manibus nostris accepimus integriter. ^{α1} Est manifestum. Quem vero prenotata vinea, que nos tibi vindimus, de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate, ab omni integritate, et pos-^{α2}teris tuis, simul cum exiis et regressiis earum, ad vestrum proprium [espai raspat: ±60 ^{α3} ±16]. Et si nos vinditores aut aliquis homo utriusque sexus qui contra hac vinditione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, ^{α4} sed componat aut componamus vobis prefata omnia in duplo cum omnem suam inmeliorationem. Et in antea ista vinditio firma permaneat omnique tempore.

^{α5} Facta vinditione II idus ianuarii, anno X regnante Roberto rege, filium condam Hugoni.

S+m Seniofredo Narbones, s+m Eldevara femina, /⁶ nos qui ista vinditione fecimus et firmare rogavimus.

S+ Aetius, gratia Dei episcopus, sss* /⁷ *S+m Petrus de Sanctis*. *S+m Guillara*. *S+m Sperandeo*. *S+ Deusdedit archilevita sss*. /⁸ *S+ Vitalis presbiter*. *S+ Iulianus presbiter*. /⁹ *S+ Ooliba levita sss*. *S+ Sigfredus levita*. *S+ Galindus levita sss*

/⁰ Bonushomo levita, exarator, et sss cum literas rasas in verso XII sub die et anno prefixo.

1. *Sota la r hi ha una s.*

71

1006 abril 4

Bella ven a Goltred un vinyal i una terra situats en el comtat de Barcelona, al Vallès, al lloc de Purcià que anomenen Reixac, a la vall de Ventenac, pel preu de 5 sous.

ACB, LA. II, n. 524, f. 180a-b. Rúbrica: "Carta quod Bela vendidit Goltredo I vineale et terram in Rexag". Interior recto: "n. 524" (Caresmar). Exterior recto: "Anno Domini 1006". (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus B: 14 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 106, n. 249.

In nomine Domini. Ego Bela femina vinditrice sum tibi Goltredus, emptore. Per hanc scriptura vinditionis mee vindo tibi in uno loco vineale meo et in alio loco terra mea propria. Qui mihi advenit de meo genitore sive per quacumque voce. Et est hec omnia in comitatum barchinonense, in Vallense, in locum que dicunt Purciano, que vocant Rexago, sive in valle Ventenago.¹ Qui affrontat ipso vineale de parte circii in vinea de Guilielmus vicescomite de eres suos, de aquilonis in vinea de Igiga, de meridie in vinea de te emptore, de occiduo in vineale de te iam dicto emptore. Et ipsa terra qui est in Ventenago affrontat de circii in terra de te emptore, de aquilonis in torrente, de meridie in via, de occiduo in terra de te iam dicto emptore. Quantum in istas affrontationes ^b includunt, sic vindo tibi: ipso vineale et in Ventenago ipsa mea ereditate qui ibi ereditare debeo, totum ab integrum, cum exios et regressios earum, in propter precium solidos V. Et nichil exinde non remansit. Et est manifestum. Quem vero predicta hec omnia, que tibi vindo, de meo iure in tuo trado dominio et potestatem ad omnia facere quod volueris. Quod si ego vinditrice aut ullusque omo qui contra hanc ista vinditione inrumpere temptaverit, non hoc valeat vindicare, sed componat aut componam tibi ipsa hec omnia supra scripta in

duplo cum omnem suam immelioratione. Et in antea ista vinditione firmam permaneat modo vel omnique tempore.

Facta vinditione II nonas aprili, anno X regnante Robertus rex. S+num Bela femina, qui hanc vinditione fecit et firmare rogavit. S+num Miro. S+num Agela. S+num Godinar. S+ Elias sacer, qui scripsit et sub sss et die et anno quod supra.

1. *Sota la a hi ha una e.*

72

1006 abril 17

Gilmon, prevere, Recosind, Teuderred, Sunifred, Sisemir, Ansaló, Ros Marrasí, Roger, Goltred, Bonmir, Guadamir, Elies, Gelmir, Julià, Gelmir, Ató, Borrell, Ros Vítiza, Sunigild, Guisaleg, el prevere Oliba, Berenguer, Audí, Gonter, Joan, Esteve, Bonhom, Ramió, Ros fill d'Argesinda, Sentaleg, Oliba laic, Guadamir, Roger, Guifré, Gotmar, Maniulf, Elpidi, Sunifred, Gisclamon, Sunifred, Esclua, Roger, Bovet i Fèlix fan donació a favor de la Canònica de la Santa Creu i de Santa Eulàlia de la Seu de Barcelona d'un bosc i de tot allò que en forma part, situat al comtat de Barcelona, al Vallès, a la vall de Sentmenat, al lloc que anomenen Canyelles de Rovirà, llevat de la vall de Teixoneres, i es comprometen a lliurar cada any per Santa Eulàlia deu lliures de cera.

ACB, LA.III, n. 291, f. 111a-c. Rúbrica: "Omnes parrochani Sancti Minati dederunt Sedi silvam suam \de Ruvirano/ et per censum eiusdem X libras cere in martirio Sancte Eulalie". *Interior recto*: "n. 291" (Caresmar). *Exterior recto*: "1006" (s. xviii). Caplletra "I" ornamentada, tipus D: 8 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 106-107, n. 250.

In nomine Dei et salvatoris nostri Ihesu Christi. Guilmundus presbiter, Recosindus, Theuderredus, Seniofredus faber, Sisemirus, Ansalon, Russus qui et Marratinus, item Rodegarius, Goltredus, Bonnummirum, Guadamirus, Helias, Gelmirus, Iulianus, Gelmirus, Ato-ne, Borrellus, Russus qui et Guitiza, Sunigildus, Guisalegus, item Oliba presbiter, Durabile, Beringario, Audinus, Gontarius, Iohannes, Stephanus, Bonushomo, Ramius, Rursus filium Argesinda, Sentalegus, Oliba laicus, Guadamirus, Rodegarius, Guifredus, Godemar, Maniulfus, Elpidius, Seniofredus, Gisclamundus, Seniofredus, Scluva, Raudegarius, nos autem prenotati, simul cum antea nominati, id est, Boveto et Felix, cum fratribus suis necnon et ipsi qui subterius sunt roborati et roborandi, prompto animo et placabili voluntate donamus

et concedimus silvam nostram cum suarum garricarum confinia, cum earum ruptum et inruptum, terras cultas et heremas, pratis et pascuis, aquas et fontibus, arborum varia genera qui ibidem sunt orta et oriunda, cum omni plantaria et edifitia, presente et futura, cum ipsa determinatione que defixa sunt et terminata in alia cartula emptionis, que nos fecit Bonefilius. Sic ea omnia donamus et sub illarum tutatione committimus de gloriosa Sede Sancte Crucis Sancteque Eulalie barchinonensis. Que est hec omnia prescripta in comitatu barchinonense, in Vallense, in valle Sancti Minati, vel in confinio de Ruvirano. Que affrontat ea omnia de parte orientis in ipso rio qui per ipsam vallem Sancti Minatis discurrit, de meridie in ipso alaude qui fuit de condam Elmeradus ubi vocant Canellas, de occiduo in ipsa serra de Ruvirano vel in ipsa strata qui inde pergit ubique inferius et superius, de circi in terra et in boscho de Seniofredo. Quantum prenotatas affrontationes includunt et illi limites circumeunt, exceptus ipsa valle de Texonarias, sic donamus et contulimus: ea omnia integriter sub ^p suffragatione et custodia gloriosa Sede prelibata Sancte Crucis Sancteque Eulalie, qui nostras clamores ad Dominum¹ proferant et adiutorium nobis impendant et ut pro illarum meritum hoc nobis Dominus conservet ac augeat possidendum in illorum sponte servitio seu et posteris nostri, qui cum nos et post nos presente sunt vel ad future fuit² fuerint, quia, dignum est ut sub Dei suffragio et sanctorum patrocinio hec omnia prenotata offeramus et sub illarum cauta custodia ea omnia perfruamus sub Dei munimine gratia. Proterea adfirmamus nos et inmutabiliter in nomine Dei omnipotentis adstringimur ut de ista hora in antea nos et filiis filiabusque nostris vel cuncta nostra posteritas decurrentia per singula revolutionis festa Sancta Eulalia, que per pridie idus februarii revolvitur et revolverit annuantim, persolvamus vel persolvant decem libras de cera integriter et fideliter pensatas ad altarios preclaros prelibatos luminaria concinnanda, ut³ episcopis cum canonicis et omni clero ibidem famulantibus non pigeant nobis auxiliari et occurri, ubi nobis necessitas emerserit, quia nos semper erimus sub illarum suffragio devoti et constipati, Deo favente, in secula. Et quicumque hanc nostram devotionis cartulam infringere temptaverit, in primis iram Dei incurrat et cum Iudas Scariotis parte habeat et vita eius cito concidat futuri etiam examinis diem iudicii, cum Christus venerit ad iudicandum, non cum christianis ad partem dextram surgit, sed ad levam cum paganis et iudeis exuratur flaminis atrocibus cruciandus, unde fungere non valeat. Et huius nostram institutionis formulam in omnibus obtineat firmitatem.

Facta cartula XV° kalendas madii, anno X regnante Roberto rege, filium condam Ugoni.

Guiliemundus presbiter sss, s+ Recosindus, s+m Teuderedus, s+ Seniofredus faber, s+m Sisemirus, s+ Ansalon, s+m Rursus Marrazinus, s+m Rotgarius, s+m Goltredus, s+m Bonomirus, s+ Guadamirus, s+ Helias, s+ Gelmirus, s+m Iulianus, s+m Gelmirus, s+m Atone, s+m Borellus, s+m Russus Guitiza, [^] s+m Sunigildus, s+m Giusalegus, sss Olibane presbiter, s+ Durabile, s+m Beringario, s+m Audinus, s+m Gontarius, s+m Iohannes, s+m Stephanus, s+m Bonushomo, s+m Ramius, s+m Russus Argesinda, s+m Sintalegus, s+m Oliba laico, s+m Guadamirus, s+m Guifredus, s+m Guodemar, s+m Mainulfus, s+m Elpidius, s+m Seniofredus, s+m Gisclamundus, s+m Seniofredus, s+m Scluva, s+m Raudegarius, s+m Boveto, s+m Felix, s+m Sendedus, nos omnes prenotati equo animo firmavimus firmarique rogavimus.

S+m Guitardus testis. S+m Enovigius testis. S+m Auropinus testis. S+m Argemirus.

Bonushomo levita, exarator, et sss cum versiculo superposito ubi dicit "ipsa valle exceptus de Texonarias", die et anno quod supra.

1. *Sota la m hi ha una o.*
2. *Esborrat.*
3. *Sota la U hi ha una I.*

73

1006 abril 24

Alier, el seu germà Vidal i les respectives mullers, Igilo i Quílio, venen als esposos Guíliera i Maria, i Just i Blancúcia, dues peces de terra al comtat de Barcelona, al Maresme, al terme de Teià, pel preu de 5 sous.

ACB, perg. 1-4-13. Original. Pergamí, 98 × 207 mm. Al verso: "Taia"; "CCXVII" (s. XIII-XIV); "seculi XI" (s. XVIII); "1006" (Mas?). Caplletra "I": 17 mm.

In nomine Domini. Ego Alier, fratri meo Vidal et uxores nostras Igulo <et> Kilio feminas vinditores summus vobis Gui-^lliera et uxori meę Maria¹ et ego Iusto et uxori meę Blancucia, emptores. Per hanc scriptura ^β vindicionis nostre vindimus vobis pecias II de terra. Et est una pecia ad Valle Todorago et alia ad ipsa Fon-^ltanela. Et est in chomitato barchinonensem, in Maretima, in terminio de Taliano. Advenit nobis ^β per comparacione et ad uxores nostras per nostrum decimum vel per quacumque voces. Et adfrontat ipsa pecia de Valle To-^ldorax de circi in terra de Ermetruite vel filiis, de orientem in torentem, de meridie in vinea de Sunia-^lrio, de occiduo in terra

de Ermetruite. Et alia pecia de circi et de orientem in torentes qui pergit ubique, de meri-^βdie in terra de Petro, de occiduo in via. Quantum in istas afrontaciones includunt, sic vindimus vobis: ipsas ^β terras ab integrem cum exio et regresio suo, a proprio, in precium solidos V. Et nichilque de ipso proci^o aput vos ¹⁰ emptores non remansit.³ Est manifestum.⁴ Quem vero predicta hec omnia, que nos vindimus, de nostro iure in vestro ¹¹ trado dominio <et> potestatem ad facere exinde omnia quodcumque volueris, a proprio. Quod si nos vinditores aut ullus-¹²que omo qui contra anc ista vindicione venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vindicare, set componat aut ¹³ nos componamus vobis hec omnia in duplo cum omnem suam a⁵ inmelioracionem.⁶ Et ista vindicio firma perma-¹⁴neat omnique tempore.

Facta carta vindicione VIII kalendas madii, anno X regnante⁷ Ratberto rege.

¹⁵ S+num Alier. S+num Vidal. S+m Igulo. S+num Kilio.S+num Amelius. S+m Adaulfo. S+num Alte-¹⁶cemiro.

¹⁷ Ss Petro sacer, q<ui> ista vindicione scripsit et sss die et anno quod supra.

1. Sota la segona a s'hi pot llegir me. 2. Per precio. 3. Abreviatura supèrflua. 4. Abreviatura supèrflua. 5. a supèrflua. 6. Abreviatura supèrflua. 7. Abreviatura supèrflua.

1006 maig 5

Guillem i la seva muller Raquel venen a Guillem i la seva muller Beliarda cases, cort, terra amb arbres, pomeres, vinyes i ullastres situats al comtat de Barcelona, al Vallès, dins la vila de Martorelles de Dalt, pel preu de 2 mancusos d'or.

ACB, perg. 3-27-323. Original. Pergamí, 146 × 215 mm. Al verso: "Martoreies" (s. xi); "Venda de cases que son en la vila de Martoreyes" (s. xiv); "Prepositura Gener, St. 27, n°" (36-39); "Senyal Verd, 52"; "1009" (F-B). Caplletra "I": 7 mm.

In nomine Domini. Ego Guillemmo et uxori sue Ricelle femina vinditore summus vobis¹ Guillemmo et uxori sue Biliards femina, ^β emtore. Per ann scriptura vindicionis nostre vindimus² vobis casas et curte et solos et superpositos et terra ^β et arbores et pomiferos et vides et uliastros. Et est ipsas casas et curte et terra et arbores et pom-^αmiferos in comitatum barchinonense, in Vallense, intus in villa de Marturilias superiores. ^β Et advenit nobis per nostra

comparacione vel per ullasque voces. Et afrontat ipsas casas et curte et terram /⁶ et arbores³ de parte chircii in ipsa via, et de aquilonis in terra de Ielmiro, et de meridie in ipso /⁷ rio qui discurit, et de occiduo in via sive in terra de Sancta Maria. Quantum in istas quatuor af-/⁸rontaciones includunt, sic vindimus vobis: ipsas casas et curte et sollos et superpositos et arbores et /⁹ pommiferos et vids et uliastros, totum ab integrum, in propter precium mancosos II de auro in rem va-/¹⁰lentem. Et nichilque de ipso precio aput vos emtores non remansit. Est manifestum. Quem /¹¹ vero predicta ista ec omnia, que nos vobis vindimus, de nostro iuramus in vestro tradimus dominio /¹² et potestatem, ab omni integritatem, cum exios et regresio suo, a proprio. Et qui ista vindicione in-/¹³rumpere tentaverit aut nos vennerimus, non oc valeat vindicare, set componam\mus/ aut componammus vo-/¹⁴bis ista ec omnia, que de superrius resonat, in dupplo cum sua inmelioracione. Et in antea ista vindicio-/¹⁵ne firma permaneat omnique tempore.

Facta vindicione III nonas madii, annos X^m rengnantem /¹⁶ Radeberto rex.

S+ Guillemmo, s+ Ricelle femina, nos qui ista vindicione fecimus et fir-/¹⁷mare rogavimus.

S+ Bernardo. S+ Estefano. S+ Laurencio. S+ Bonuz levi-/¹⁸ta. S+ Bernardo levita. S+ Bonefilio.

/¹⁹ S+ Ielmiro presbiter, qui ec scripsit sub die sss et anno quod supra.

1. Sota la v hi ha una t. 2. A sota de mus hi ha unes lletres esborrades. 3. Precedit d'un signe semblant a una l.

75

1006 maig 10

Ermemir, Sunifred i Orúcia, almoiners testamentaris del difunt Roso, per la salvació de l'ànima del testador, fan donació a l'església de Sant Miquel de Barcelona d'una cuina, amb terra i figuera, situat tot al comtat de Barcelona, al Vallès, dins la vila de Reixac.

ACB, LA.II, n. 673, f. 215 b. Rúbrica: No n'hi ha. *Inter columnas recto*: "n. 673" (Caresmar). *Exterior recto*: "Anno Domini 1006" (s. xviii). Caplletra "I" ornamentada, tipus B: 8 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 107-108, n. 251.

In nomine Domini. Ego Ermemirus et Seniofredus et Aurucia femina donatores sumus ad domum Sancti Michaelis, qui est situs

infra muros civitatis Barchinona. Manifestum est enim quia precepit vobis condam Roso ut cartam donationis fecissemus ad predictum domum de sua coquina, cum aliquid de terra et una ficulnea qui ibidem est, unde nos iudicium obligatum abemus infra metus temporum asseries conditionis editum. Qui est ipsa coquina cum ipsa terra in comitatum barchinonense, in Vallense, intus in villa Rexac. Et affrontat de parte circii in terra de Ermemir sive de Trasoario, de aquilonis in casa de Aurucia donatrice, de meridie et de occiduo in casas sive in terra de Ermemiro donatore. Quantum in istas affrontationes includunt, sic donamus ad prelibatum domum: ipsa omnia, sicut superius est scriptum, ab integrum, cum exios et regressios earum, propter Deum et remedium anime sue. Et qui contra hanc ista donatione inrumpere temptaverit, non hoc valeat vindicare, set componat hec omnia supra scripta in duplo cum omnem suam inmelioratione. Et in antea ista donatio firmam permaneat modo vel omnique tempore.

Facta donatione VI idus madii, anno X regnante Robertus rex.

S+num Ermemir, sss Seniofredus sacer, s+num Aurucia femina, nos qui hanc ista cartam donationis fecimus et firmare rogavimus.

S+num Iozfredo. S+num Goltredo. S+ Adroarius presbiter.

S+ Elias sacer, scripsit.

76

1006 juliol 27

Guifré i la seva muller Bella venen a Vives dues peces de vinya, situades al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Purcià que anomenen Reixac, a les Feixes, pel preu d'1 mancús d'or i la quarta part d'un altre.

ACB, LA.II, n. 647, f. 208d -209a. Rúbrica: "De Fexas in Rexag". Inter columnas verso: "n. 647" (Caresmar). Interior verso: "CXXX" (segles XIII-XIV). Inter columnas recto: "Anno Domini 1007" (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus B: 13 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 111, n. 258.

In nomine Domini. Ego Guifredus et uxor mea Bela vinditores sumus tibi Vives, emptore. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus tibi pecias II de vinea, nostras proprias. Qui nobis advenit ad me Guifredus de meos genitores et ad me Bela per decimum. Et est ipsas vineas in comitatum barchinonense, in Vallense, in

terminio de Purciano que dicunt Rexag, ad ipsas Fexas. Qui affrontat ipsa una fexa de vinea de parte circii in calciada, de aquilonis in ipsa limite, de meridie in vinea de Suniefredus, de occiduo in vinea de Ermemir. Et alia petia ^A de vinea de parte circii in vinea de Ermemir, de aquilonis in vinea de Suniefredus, de meridie in vinea de Suniarius, de occiduo in vinea de Ermemirus. Quantum in istas affrontationes includunt, sic vindimus tibi: ipsas duas sortes de vinea ab integrum, cum exio vel regressio suo, in precio mancuso I de auro et de alio quarta parte. Et nichil exinde non remansit. Et est manifestum. Quem vero predictas petias de vineas, que tibi vindimus, de nostro iuro in tuo tradimus dominio et potestatem a proprio. Quod si nos vinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista vinditione inrumpere teptaverit, non hoc valeat vindicare, set componat hec omnia supra scripta in duplo cum omnem suam imelioratione. Et in antea ista vinditio firmam permaneat modo vel omnique tempore.

Facta vinditione VI kalendas augusti, anno XI regnante Radbertus rex.

S+num Guifredus, s+num Bela femina, qui hanc vinditione fecimus et firmare rogavimus.

S+num Paulo. S+num Miro. S+num Ramio.

S+ Elias sacer scripsit et sub sss et die et anno quod supra.

1006 agost 19

Marc, bisbe i jutge, permuta a Déu i a la Canònica de la Santa Creu una vinya situada al comtat de Barcelona, al peu de Montcada, al terme de Villatim, a canvi de 2 peces de terra situades a la parròquia de Santa Engràcia, vora el Besòs.

ACB, LA.III, n. 226, f. 85a-b. Rúbrica: "Carta de Villa Timin in Monte Catano". Interior recto: "n. 226" (Caresmar). Exterior recto: "Anno Domini 1007". Caplletra "T" ornamentada, tipus D: 11 linies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 111, n. 259.

In nomine Domini. Ego Marchus, gratia Dei episcopus, qui et iudex, commutator sum tibi Domino Deo et Sancte Crucis et Sancte Eulalie Sedis barchinonensis. Dono namque ad predicta domus vinea mea propria. Quod habeo in comitatu barchinonense, ad radicem montis Scatano, in terminio de Villa Timinum. Qui mihi advenit

per mea comparatione vel per quacumque voce. Qui affrontat de parte orientis in vinea de iam dicta Sancta Cruce et Sancta Eulalia, de meridie in via, de occiduo in torrente, de circi in via de Bellus. Quantum infra istas totidem affron-^btationes includunt, sic dono ad predicta domo Sancte Crucis et Sancta Eulalia: modiatia de vineas legitima et amplius optima in propter petiunculas duas de terra qui sunt in eodem loco et in eodem terminio, in parrochia Sancte Engracie, iuxta alueum Bisaucio, aut perhabendi, vindendi, donandi, comutandi vel faciendi exinde quod voluerit episcopus vel canonici famulantibus in eadem domo, sicut de ceteris alaudibus et munificentis eius, liberam habeant et plenissimam potestatem, cum exio et regressio suo, a proprio. Quod si ego donator aut ullusque homo qui contra hanc donationem pro inrumpendum venerit, non hoc valeat vindicare, set componat predicta vinea cum omni sua immelioratione. Et in antea ista donatio firma permaneat omnique tempore.

Facta donatione XIII kalendas septembris, anno XI regnante Roberto rege.

S+ Ervigius, \gratia Dei episcopus/, cognomento Marcho, qui et iudex, qui ista comutatione feci et testes firmare rogavi.

S+ Guifredus. S+ Richarius presbiter. S+ Guilelmus sacer. S+ Emomirus levita sss. Petrus sss.

S+ Poncius, cognomento Bonefilius, qui hec scripsi et sss die et anno prefixo.

78

1006 setembre 29

Seniomir i la seva muller Igilo venen a Iuvela i a la seva muller Em una vinya situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Lloberes, a la Guàrdia, que tenen per compra, pel preu de 2 mancosos i mig.

ACB, perg. 1-4-15. Original. Pergamí, 116 × 421 mm.

In nomine Domini. Ego Seniomi et uxori mea Igilo vinditores sumus vobis Iuvela et uxori tue Emo, emtores. Per hanc scriptura vindicionis nostre ^β vindimus vobis vinea nostra propria. Qui nobis advenit de comparacione sive per ullasque voces. Et est ipsa vinea in comitatum barchinonen-^βse, in Vallense, in termine Luparias, in ipsa Guardia. Et afrontat de orientis in vinea de nos vinditores, de

meridie in vinea de Ariemiro ^A et de Ato, de occiduo in vinea de vos emtores, de circi in rocha vel in tera de Ramio. Quantum in istas afrontaciones includunt, sic vindimus ^B vobis: ipsa vinea ab integrum, cum exios vel regresios earum, in precium manquosos II et medio. Et nichil exinde non remansit. Et est ma-^Bnifestum. Quem vero predicta ipsa vinea, que vobis vindimus, de nostro iuro in vestro tra-dimus dominio et potestate ad proprio. Quod si nos vin-^Ditores aut ullusque homo qui contra hanc ista vindicione venerit pro in-rumpendum, non hoc valeat vindicare, set com-^Bponat ista vindicio in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et ista vindicio firma permaneat omnique tempore.

Facta vin-^Dicione III kalendas octuber, anno XI regnate Radbertus rex.

S+ Seniomiro, s+ Igilo, qui ista vindicione fecimus et firmare ^D rogavimus.

S+ Ariemiro. *S+ Ato*. *S+ Pedro*.

Sss Onorat[us] [s]acer scripsi et ss die et anno quod supra.

79

1006 novembre 4

Arnau ven a Goltred una terra amb vinya situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Purcià, pel preu de 2 mancusos menys una quarta part.

ACB, LA.II, n. 590, f. 195c. Rúbrica: "Emit Goltred terras, vineas, alodium et multa alia in Rexag". Exterior verso: "[LX]XIII" (segles XIII-XIV); "n. 590" (Caresmar); "Anno Domini 1007" (s. XVIII). Capletra "I" ornamentada, tipus F: 7 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 109-110, n. 254.

In nomine Domini. Ego Arnallo vinditor sum tibi Goltredo, emptore. Per hanc scriptura vinditionis me vindo tibi terra et vinea, meum proprium. Qui mihi advenit per mea comparatione sive per quacumque voce. Qui est ipsa terra et vinea in comitatum barcinonense, in Vallense, in terminio de Purciano. Qui affrontat ipsa terra et vinea de parte circii in terra de Guisilo femina vel eres suos, de aquilonis in terra de te emptore, de meridie et de occiduo in terra et vinea de Sancti Cucuphati cenobii. Quantum in istas affrontaciones includunt, sic vindo tibi: ipsa terra et vinea ab^I integrum, cum exio vel regressio suo, in precio mancusos II minus quarta parte. Et nichil exinde non remansit. Et est manifestum.

Quem vero predicta terra et vinea, quem tibi vindo, de meo iure in tuo trado dominio et potestatem, ut quicquid exinde facere vel iudicare volueris, libera in Dei nomine abeas potestatem, a tuum proprium. Quod si ego vinditor aut ullusque homo qui contra hanc ista vinditione inrumpere temptaverit, non hoc valeat vindicare, sed componat aut componam tibi ipsa terra et vinea in duplo cum omnem suam immelioratione. Et in antea ista vinditio firmam permaneat modo vel omnique tempore.

Facta vinditione II nonas novembris, anno XI regnante Robertus rex.

S+num Arnallo, qui hanc vinditione fecit et firmare rogavit.

S+num Guilmundo. S+num Enego. S+num Seniofredus.

S+ Elias sacer scripsit et sub sss et die et anno quod supra.

1. a mig escrita sobre et.

80

18 febrer 1007

Gotmar, clergue, ven a Gotmar cases, terres, vinyes, etc., situades al comtat de Barcelona, al terme de Caldes, al lloc dit Vilar, pel preu de 5 sous.

ACB, perg. 1-4-14. Original. Pergamí, 136 × 252 mm. Restaurat. Al verso: "1007" (Mas). Caplletra "T": 11 mm.

In nomine Domini. Ego Gaudemarus clerici vinditor sum tibi Gaudemar[us], emtore. Per hanc scriptura /^o vindicionis mee vindo tibi in kasis, in curtis, in terris, in vineis, in arboribus et trileis, in glandiferis, /^o in aquis et kaput aquis omnem meam ereditatem. Qui michi advenit de genitrice mea et per omnesque vo-^aces. Et est hec omnia in comitatum barchinonense, in terminio kallense, in locum Vilar. Et afrontat /^o hec omnia de oriente in riunculo qui discurit at Tenes, et de meridie vin torente et/ in ipso Pozolo vel in terra de Gondeballo, /^o et de occiduo in ipsa strata, de circi in terra de Ermemir vel eredes suos. Quantum infra istas afrontaciones /^o includunt, sic vindo tibi: in ipsa hec omnia superius scripta omnem meam ereditatem¹ ab integre, /^o cum exios et regresios earum, in precium solidos V. Et nichil exinde non remansit. Et est manifestum. Quem /^o vero predicta hec omnia, que tibi vindo, de meo iure in tuo trado dominio et potestatem. Quod si ego /^o vinditor aut ullusque omo qui contra hanc ista vindicione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat /¹ vindicare, set componat aut componam tibi ipsa hec

omnia in duplo cum suam inmelioracionem. Et in antea ^{/2} ista vindicione firma permaneat modo et omnique tempore.

Facta vindicione XII kalendas marci, ^{/3} anno XI regnanto² Roberto rex.

*(S+),³ *ss Gotmar clerici*, qui ista vindicione feci et firmare ^{/4} rogavi.*

*S+ Ato. S+ Ermemir. *S Wifredus*. S+ Oliba.*

^{/5} Ss Fructuosus presbiter scripsit cum literas superpositas in verso V sss die et anno quod supra.

1. Sota la segona t hi ha una d. 2. Per regnante. 3. Esborrada.

81

1007 febrer 25

Esteve i la seva muller Raquel venen a Geribert terres i cases situades al comtat de Barcelona, al terme de Castellar, al lloc del molí de la Mora, a la Crosa, pel preu d'1 mancús d'or.

ACB, perg. 1-2-1429. Original. Pergamí, 165 × 218 mm. Al verso: "(Num...957)"; "Mitja Escala, Armari 3, n. 1429" (s. xviii). Caplletra "T": 15 mm.

In nomine Domini. Ego Stefano et uxori mea Richelle vinditores sumus tibi Gueriberto, emtores. Per ac [/] scriptura vindicionis nostre vindimus tibi terra et vinea et cassas et curte cum solo et super-[/]positos et trilla et omnes arbores qui infra sunt orti. Qui michi advenit per comparacione [/] et per ienitoris meos et per ullasque voces, et (est ips)¹ ad me femina per meum decimum et per ullasque voces. [/] Et est ipsa terra et vinea et cassas et trilla et arbores in comitatum Barquinona, in ter-[/]minio de Castelare, in locum ad ipso mulino de ipsa Mora, ad ipsa Crosa. Et afrontat [/] ipsa terra et vinea et cassas et trila et arbores de orientis in terra de te emtore vel [/] in ipso rio, de meridie in terra de te em<pt>ore vel in terra de Adalberto, de occiduo in ter-[/]ra de Argimiro vel in Villa Adal, de circe in ipsas cassas qui fuerunt de Pedres. Quan-^{/0}tum infra istas afrontaciones includunt, sic vindimus tibi: ipsa terra et vinea et ^{/1} cassas et trilla et omnes arbores qui <i>n</i>fra sunt, totum ab integrum, quantum ibi abemus, ^{/2} cum exio vel regresio suo, in propter precium mancoso I de auro. Quod manibus nostris re-^{/3}cepimus. Et est manifestum. Quem vero predicta ista ec omnia, que nos tibi vindimus, ^{/4} de nostro iure² in tuo tradimus dominio et potestate, ad omnia que volueris facere, ad tuum ^{/5} proprium. Quod si nos vinditores aut ullusque homo qui contra anc ista carta vindicione

ⁱ⁶ venerit pro inrumpendum, non oc valeat vindicare, set conponat aut conponamus tibi ⁱ⁷ ipsa terra et vinea et cassas in duplo cum omni sua inmelioracione. Et in avantea ista supin-ⁱ⁸ noracione firma permaneat omnique tempore.

Facta ista impinnoracione V kalendas ⁱ⁹ marcii, anno XI regnante Raudebertus rege.

S+ Stefano, s+ Richelle, qui ⁱ⁰ ista carta vindicione fecimus et firmare rogavimus.

S+ Miro. S+ Guifre/do\ . ⁱ¹ S+ Sentelle que vocant Lobo.

ⁱ² Ss Radulfus presbiter scripsit et ss+ cum litteras fussas ullessas die et anno quod supra.

1. Raspat. 2. Sota de iu hi ha ur.

82

1007 març 3

Emmo ven a seu germà Mir la seva part d'una casa, cort i hortet amb arbres, situat tot al comtat de Barcelona, al Vallès, dins la vila de Reixac, pel preu de 3 sous de diners.

ACB, LA.II, n. 634, f. 205c-d. Rúbrica: "Mir emit alodium in Rexag". Exterior verso: "[C]XVII" (segles XIII-XIV); "n. 634" (Caresmar). Inter columnas verso: "Anno Domini 1007" (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus B: 10 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 110, n. 255.

In nomine Domini. Ego Emmo femina vinditrice sum tibi fratri meo Miro, emptore. Per hanc scriptura vinditionis mee vindo tibi ipsa mea portione qui mihi contingit in casa et in curte et in ortulo, cum arbores qui infra sunt, et terra culta vel erma. Quod abeo in comitatum barchinonense, in Vallense, intus in villa Rexag. Qui mihi advenit per genitrice mea. Qui affrontat ipsa casa et curte et ortulo et terra de parte circii in terra de Sancti Cucuphati cenobii et in terra de Gazon, de aquilonis in terra Sancti Petri Rexag et in terra de Ermemir, de meridie in terra de Ermemir iam dicto et in terra de Bons, de occiduo in via. Quantum in istas affrontationes includunt, sic vindo tibi: in ipsa casa et curte et ortulo cum arbores qui infra sunt, et in ipsa terra culta vel erma, omnia quantum ibidem contingit, ab integrum, cum exio vel regressio suo, in precio solidos III de denarios curribiles. Et nichil exinde non remansit. Et est manifestum. Quem vero predicta hec omnia, que tibi vindo, de meo iuro in tuo trado dominio et potesta-ⁱtem ad omnia facere quod volueris. Quod si ego vinditrice aut ullusque homo qui contra hanc

ista vinditione inrumpere temptaverit, non hoc valeat vindicare, set componat hec omnia supra scripta in duplo cum omnem suam immelioratione. Et in antea ista vinditio firmam permaneat modo vel omnique tempore.

Facta vinditione V nonas marcii, anno XI regnante Robertus rex.

S+num Emmo femina, qui hanc vinditione fecit et firmare rogavit.

S+num Argemir. S+num Bonuz. S+ Bradila.

S+ Elias sacer scripsit et sub sss et die et anno quod supra.

83

1007 març 6

Odesind i la seva muller Orúcia venen a Guillem i a la seva muller Bel-liarda una vinya situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Martorelles de Dalt, pel preu d'1 mancus i 11 sous.

ACB, perg. 3-27-301. Original. Pergamí, 87 × 371 mm. El document té un foradet estret a la part superior central. Al verso: "Martó" (s. xi); "Roberto, 11" (s. xvi); "Prep. Janer, St. 27, nº" (36-39); "Senyal verd, 30"; "1007" (F-B). Caplletra "I": 9 mm.

In nomine Domini. Ego Audesindo et uxori sue Auruza vinditores sumus vobis Guilelmo¹ et uxori sue Biliardo, emtores. Per anc scriptura ^ℓ vindicionis nostre vindimus vobis vinea nostra propria. Qui nobis advenit a [m]e Odesindo per mea compara et a me Oruza per decima. Et est ipsa ^β vinea in comitatum bar-chinonense, in (ve)² Vallense, in terminio de Ma[r]turilias superiores. Et afrontat ipsa vinea de parte circi ^α in ipsa via, et de aquilonis in vinea de nos emtores, et de meridie in ipso rio qui dicu\rit,³ et de occiduo in vinea de nos ^ℓ comparatores. Quantum in istas afrontaciones includunt, sic vindimus vobis: ipsa vinea, totum ab integrum, in precium ^ℓ mancuso I et solidos XI. Et nichil que de ipso precio aput vos emtores non remansit. Est manifestum. Quem vero predi\c/ta ^ℓ ista vinea, que nos vobis vindimus, de nostro iuramus in vestro tradimus dominio et potestam, ab omni integritate, ^ℓ cum exio et regresio suo, a proprio. Quod si nos vinditores aut ullusque omo qui contra annc ista vindicione inrum-^θpere tenta-verit, non oc valeat vindicare, set componam aut componamus vobis ipsa vinea in duplo cum sua immelioracio-^θne. Et in avatea ista vindicione firma permaneat omnique tempore.

Facta vindicione II nonas marci, anno XI regnan-^{A1}te Radeberto rege.

S+m Odesindo, s+ Auraza, nos qui ista vindicione fecit\mus/ et firmare rogavimus.

S+ Bernardo clerico. ^{A2} S+ Guadamir. S+ Amado.

S+ Bellus presbiter, qui hic signos inpresit.

^{A3} Sss Bulgara presbiter, qui ehc scripsit die et anno quod supra.

1. *Sota la segona l hi ha una m.* 2. *Esborrat.* 3. *Abreviatura supèrflua a sobre de ri.*

84

1007 març 6

Fèlix, prevere, permuta amb el bisbe Aeci una peça de vinya situada al comtat de Barcelona, al Vallès, dins el terme de Gallecs, per una altra peça de terra de l'església de Santa Maria de Gallecs.

ACB, LA.III, n. 245, f. 95a-b. Rúbrica: "Felix presbiter commutavit Sedi quandam vineam in termino de Galecus". *Interior recto*: "n. 245" (Caresmar). *Inter columnas recto*: "Anno Domini 1008" (s. xviii). Caplletra "I" ornamentada tipus D: 9 línies.

Regest: MAS, *Notes*, vol. IX, p. 110, n. 256.

In nomine Domini. Ego Felix presbiter comutator sum vobis Aecius, gratia Dei episcopus, una cum collegio canonicorum (s)\t/uorum.¹ Manifestum est enim quia placuit animis nostris et placet ut inter nos comutationem fecissemus de aliquid de proprietatem nostram, sicuti et facimus. Dono namque vobis in vestra comutatione vinea mea propria in propter petia una de terra de domum Sancta Maria de Gallecus. Et est ipsa vinea in comitatu Barchinona, in Vallense, infra termine de Gallecus. Advenit michi per mea comparisone sive per quascumque voces. Qui affrontat ipsa vinea de parte circi in vinea de Sancti Cucuphati cenobii et habet dextros XLIII, de aquilonis in vinea de Hugone et habet dextros VIII, de meridie in vinea de Orutio et habet dextros XLIII, de occiduo in vinea de me comutator et habet dextros VIII. Quantum istas affrontationes includunt, sic comuto vobis: ipsa vinea per ipsa terra, sicut resonat in ipsa scriptura commutationis quod vos michi fecistis et ego eam accepi. Est manifestum. Quem vero predicta (omnia)² vinea, que vobis comuto, de meo iure in vestro trado dominio et potestatem, ab omni integritatem, ad vos et a predicto domo Sancta Maria perhenniter habendi, vindendi, donandi vel faciendi exinde quod voveris, libera in Dei nomine habeatis plenam potestatem, cum exio

vel regressio suo, a proprio. Et qui contra ista comutatione ad irumpendum venerit aut ego venero, non hoc valeat vindicare, sed componat aut componam vobis et a predicto domo predicta vinea in dupplo cum omni sua inmelioratione. Et ista comutatio firma permaneat omnique tempore.

Facta comutacione pridie nonas marcii, anno XI regnante Radebertus ^h rege.

S+m Felix presbiter, qui ista comutatione fecit et firmare rogavi.

S+m Gelmir. Sss Sanla presbiter. S+ Iouans.

S+ Petrus presbiter, qui ista comutacione scripsit.

1. s expuntuada. 2. Expuntuat.

85

1007 març 27

Testament de Sunifred en què fa deixes especialment a la seva família i també a altres persones, tant laïques com eclesiàstiques, i disposa que s'afavoreixin diferents institucions religioses, sobretot Sant Pere de Reixac.

ACB, LA.II, n. 683, f. 217d-218a. Rúbrica: No n'hi ha. Inter columnas verso: "n. 683" (Caresmar). Interior recto: "Anno Domini 1007" (s. xviii). Caplletra "T" ornamentada, tipus F: 4 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 106, n. 248 i vol. XII, n. 2661.

In nomine Domini. Ego Seniofredus iaceo in lectulo meo in egritudine detentus, spero in misericordia Dei, timeo ne subito veniat mihi repentina casu mortis obveniat mors. Ideo iubeo atque discerno ut sint elemosinarii mei, id est, Igiga, Goltredus et fratri meo Guitiza. Precipio namque vobis elemosinarii mei ut, si de ista egritudine mors mihi advenerit aut de alia aut antequam alium testamentum faciam, plenam potestatem abeatibus meis facultatibus ad distribuere et donare pro anima mea, sicut ego vobis precipio, in ecclesiis, in sacerdotibus, in pauperibus.

In primis concedo ad domum Sancti Petri de Roma mancosos III de auro. Item ad Sancti Petri Rexag, terra mea qui est iusta sua terra, prope ipso domo, et sestarios IX de ordeo. Concedo pro mea absolute mancosos II de auro. Concedo ad Beluz, filio meo, ipso meo manso ubi ego abito cum terra clusa, subtus ipsa via, cum cificio I de ordeo in tale captione: ut si ad illum venerit mors antequam ad etate venerit, donare faciatis pro anima de me et de

illo et perquirere faciatis ad ipsos meos debitores ipso blado cabale, et donare ipsa medietate pro anima mea. Concedo ad Livulo, uxor mea, ipsa fexa de terra qui est iusta terra de Guilmundo per suum decimum, cum oves et capras et porcos, capitas X, cum semodio I infer pane et vino. Alias bestias quod remanent, oves et capras et ¹ porcos, ipsa medietate pro anima mea. Concedo ad Igila monach<us> porcastra I cum sestarios I de ordeo. Vindere faciatis ipsa medietate de bestias, tam maiores quam minores, et ipsum meum directum de ipso vino propter ipsos mancos de Sancti Petri qui iam supra scripti sunt et alios qui iam dicti sunt. Concedo ad Elias sacer medietatem de mancoso que illum mihi debet. Concedo ad Aurucia suo vestimento cum sestarios I de ordeo, et ad novo veniente de meum panem et vinum ipsa medietate pro anima mea. Et donare faciatis ad Bonuz, nepoto meo, ad novo eminas III de ordeo, et quarta I de vino, et de vetere media emina de ordeo. Ad Aldena, de vetere, media emina. Concedo ad ipsos meos tutores singulos porcos. Item concedo ad Elias sacer ad novo veniente sestarios II de ordeo et quarta I de vino. Concedo ad Guitiza, fratri meo, ipso meo pellitione. Et ad Beluz, mea gonela, donare faciatis medietate de ipso ordeo de vetere et sestarius I de frument ad novo veniente. Perquire<re> faciatis ad Morgado precium pro sestarios VII de vino. Ad Bradila, per sestarium I et media emina. Et ad Baldofredus requirere precium pro sestarios II minus media emina. Ad Bonuz, pro sestario I de vino. Ad Elias sacer, per sestario I. Et perquirere faciatis ad Undiscus solidos VI. Perquirere ad Guitiza kaficio I de ordeo et eminas VIII. Ad Bradilo eminas III. A el Bonuz sestarius I. Ad Ranomir, emina I de frument. Ad Ramio, media emina.

Facto testamento VI kalendas aprilii, anno XI regnante Radbertus rex.

S+num Suniefredus, qui hunc testamentum fecit et firmare rogavit.

S+num Ermemir. S+ Odinus. S+num Baldofredus.

S+ Elias sacer scripsit et sub sss et die et anno quod supra.

86

1007 maig 15

Brocard ven a la seva germana Ingilrada i al marit d'aquesta, Sunifred, un alou situat al comtat de Barcelona, prop del riu Besòs, pel preu de 5 unces d'or.

ACB, perg. 1-1-2061. Original. Pergamí, 244 × 290 mm. Al verso: "....."; "nichi"; "nichi"; "Num... 2061" (s. XVIII); "Diversorum A 2061" (Mas). Cf. els documents núm. 1686, de 27 de maig de 1007, i 1687, de 4 de juliol de 1007.

In nomine Domini. Ego Brochardus vinditor sum vobis Seniofret et uxori tue Inguilrada, sorori mee, emptores. Per hanc ¹ scripturam vindicionis mee vindo vobis alaudem meum proprium, quem habeo in comitatu barchinonense prope alveum ² Bisaucii, id sunt, terras cultas vel eremas simul cum ipso bosco, insula vel prata, rego vel caput rego sive ipso decurso et ipsum ³ \muli/nario, cum exios et regressios eorum. Et adevnit michi per donetum avie mee vel per ienitricem mea sive per omnesque voces. Et affron-⁴tat hec omnia de parte orientis ad ipsa roka supra flumine Bisaucio vel in ipso bosco de Sancti Cucufati et in cacumine ⁵ moncium que dicunt ad ipsa Erola, de meridie in terra qui fuit de Immula presbiter de Lorona et pervadit⁶ per flumine ⁷ Bisaucio usque ad ipsa roka ubi dicunt Fulia de Abes, de occiduo in flumine Bisaucii iuxta ipsa strada pervadit usque ⁸ ad terra qui fuit de Bladino vel ad ipso rego, de parte vero circi ubi se iungit Riopullo cum Bisaucio vel in ipsa Bufatera. ⁹ Quantum infra istas quatuor affrontaciones includunt, sic vindo vobis: omnia superius scripta ab integrum, ¹⁰ quem avius vel avia mea ibi abuerunt vel tenerunt aut ego, cum aqueductibus vel reductibus, exiis et regressiis earum, ad ¹¹ vestrum proprium, in propter precium uncias ¹² de auro cocto in rem valentem, quem vos emptores michi dedistis et ego vinditor ¹³ manibus meis recepi. Et nichil de ipso precio aput vos emptores non remansit. Est manifestum. Quem vero predicta hec omnia ¹⁴ vobis vindo et de meo iure in vestro trado dominio et potestate, ad omnia quod volueritis facere, liberam in Dei nomine plenam ¹⁵ habeatis potestatem. Quod si ego vinditor aut ullusque omo vel femina qui contra hanc scripturam vindicionis vene-¹⁶rit pro inrumpendum, non hoc valeant vindicare, set componant aut componam vobis omnia superius scripta in duplo cum omni ¹⁷ sua inmelioracione. Et in antea ista scriptura vindicionis firma et stabilis permaneat modo vel omnique tempore.

¹⁷ *Facta scriptura vindicionis idus madii, anno XI regnante Rodberto rege.*

S+num Brochardus, qui ista vin-¹⁸dicione fecit et testes firmare rogavit.

*S+num Suniarius. S+num Audegarius. ¹⁹ *S+ Leopardus*. ²⁰ *Sss Goltredo presbitero*.*

ⁱ S+ Elias presbiter, qui ista vindicione scripsit cum litteras rasas in verso I et in VII et super positas in IIII et fusas ⁱ² in VI, et sss die et anno quod supra.

1. pervadit repetit i ratllat.

87

1007 agost 28

Testament sacramental de Volenda, jurat sobre l'altar de Sant Joan de l'església de Sant Pere de Reixac, en el qual deixa a la predita església de Sant Pere una feixa de terra situada prop del Prat. També fa altres deixes al seu marit, fills i filla, i a altres persones, tant laiques com eclesiàstiques, amb abundància de peces de roba.

ACB, LA.II, n. 622, f. 202c-203a. Rúbrica: "Sacramentale Volende que dimisit ecclesie de Rexag fexam terre prope Pra-/to\". Exterior verso: "n. 622" (Caresmar). Inter columnas verso: "Anno Domini 1008" (s. xviii). Caplletra "C" ornamentada, tipus B: 4 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 115, n. 270.

Condiciones sacramentorum adque ex ordinatione residebat Richario sacer et Eroigio, que alium nomen est Marcho, presbiter et iudice, in presencia Goltredo Lobatonus, Arnallus Marcutio, Ermemirus Bonus et aliorum multorum bonorum hominum qui ibidem aderant. Testificant testes prolati quas proferunt homines his nominibus, id est, Ranemir et Morgado et Stradarius clerico.

Iurati autem dicimus in primis per Deum Patrem omnipotentem et per Ihesum Christum, filium eius, Sanctumque Spiritum, qui est in Trinitate unus et verus Deus, et per hunc locum venerationis sancti Iohannis apostoli, cuius baselica sita est in domum Sancti Petri apostoli in Rexago, supra cuius sacrosancto altario has condiciones manibus nostris continemus vel iurando contangimus, quia nos suprascripti testes scimus et bene in veritate sapemus et de presente eramus et oculis nostris vidimus et aures nostres audivimus ad ea hora quando iacebat condam Volendam femina in sua egritudine, unde obiit, sic nos videntes et audientes, sic comendavit vel iniunxit omnem suam elemosinam ad istos suos elemosinarios supra scriptos. Et precepit illos ut si/ de ista egritudine mortua fuisset, sicut et fuit, plenam potestatem abuissent omnem suam elemosinam, sicut ille ad eos iniunxit per suum verbum et verba testium. In primis concessit ad domum Sancti Petri, ubi corpus suum requiescere

debet, ipsa sua portione de ipsa fexa de terra qui est prope ipso Prato, in tale captione: ut teneat vir meus omnibus diebus vite sue aut filiis aut filia et donent ipso agrario ad iam dicto domum. Et iussit dare vitulo I pro anima sua et oves VIII, tam maiores quam minores, pro anima sua, et porcos V, tam maiores quam mi-^lnores, pro anima mea. Et concessit ad Undisclo porcos II et boratio I. Et concessit ad Elias sacer porcho I et ove I cum suo agno. Ad Emma femina, ove I, et londiza I, et parilio I de pintenes lanares. Et concessit ad Olalia filia sua oves II, et drapos II de lito, et de cintos III, capciale I, et cortina I, et organes I, et orales III, veloso I, sacco I optimo, mapes III, pelicias II, cota I blanca, capud ligamine I, camisa I, sosalia londitias II ragio. Et si ad illa venerit mors, tota ipsa medietate pro anima mea et alia medietate ad viro meo sive ad suos infantes. Et concessit ad Iaghinta cota I rubia, et de cinto cingelo I, portella I, tocella I. Ad Richelde femina, guadega I. Et concessit ad filio suo Stradario ipsa sua porcione de ipsa casa et curte cum arbores et pomiferis et cegias, et ipsa casa est in villa Rexago, et coto I. Et iussit dare ad Alba pellizone I. Parilio de gallinas pro anima sua. Ad Seniofredo sacer ove I. Ad Fruio, drapello I. Ad Silicia femina, camisa I. Ad Ermesinda femina, camisa I. Et cum hec omnia ordinavit vel iniunxit, ad loquela plena erat et memoria integra. Et postea sua voluntate mutata numquam fuisset, sic obiit in mense marcio, qui iam preteritus est. Nos vero, qui sumus elemosinarii, iuramus in Deum et preter Deum quia quantum isti testes testificant in isto iudicio verum est, et in ista scriptura nulla fraus nec malo ingenio hic impressa non est, set secundum suam voluntatem de ista conditrice sic est factus vel editus. Et itaque scimus recte et veraciter hoc testificamus atque iuramus per super hancnixum iuramentum in Domino.

Late conditiones V kalendas septembris, anno XII regnante Robertus rege.

S+m Morgado, s+m Ranemir, s+ Straderio clerico, nos qui sumus elemosinarius et hunc iuramentum iuramus.

S+m Egila clerico, s + Bellus presbiter, s + ^l Ermemirus, laicus sss, nos testes sumus et hunc sacramentum testificamus.

S+m Bradila, s+m Bonus, s+m Lobatonus, isti auditores fuerunt.¹

1. El text acaba així.

88

1007 setembre 27

Odesind, prevere, Sunifred, prevere, Adalbert i Raquel, com a marmessors del difunt Adroer, fan donació a favor de l'església de la Santa Creu i de Santa Eulàlia de la Seu de Barcelona d'una peça de terra situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Sant Esteve de la Garriga, al lloc que anomenen Torrezela.

ACB, LA.III, n. 253, f. 98a-b. Rúbrica: "Adroarius dedit Sedi peciam alodii apud Torredella, in Sancto Stephano de Garriga". Interior recto: "n. 253" (Caresmar). Exterior recto: "Anno Domini 1008" (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus B: 12 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 116, n. 272.

In nomine Domini. Ego Audesindus presbiter et Seniofredus presbiter et Adalberto et Richelle femina donatores sumus ad domum Sancte Crucis et ad Sancta Eulalia de Barchinona. Manifestum est enim quia precepit nobis condam Adroario ut cartam donationis fecissemus, sicuti et facimus, de petia una de terra subreganea ad iam dictas Sancta Crucis et ad Sancta Eulalia de Barchinona, nostra propria. Qui nobis advenit per manumissoria de Adroario, qui fuit condam, unde ^b iudicium obligatum tenemus in nostra potestate a serie conditionis ordinante iudice aut per quacumque voce. Et est ipsa petia de terra in comitato barchinonense, in Vallense, in terminio Sancti Stephani de Garriga, in locum que dicunt Torrezela. Et affrontat de oriente in alveo Vallense, de meridie in terra de filiis qui fuerunt de Reimundo vicescomite, et de occiduo in terra de filiis qui fuerunt de Adroario, et de circii in terra de Reimundo vicescomite. Quantum infra istas IIII^{or} affrontationes includunt, sic donamus ad iam dicta Sancta Cruce et ad Sancta Eulalia vel ad eius servientes: totum ab integrum, cum exio vel regressio suo, ad vestrum proprium. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra hanc ista carta donationis venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vindicare, sed compono aut componamus vobis ipsa terra in vinculo et in dupplo cum omni sua inmelioratione. Et in antea ista carta donatione suam habeat firmitatem modo et omnique tempore.

Facta carta donatione V kalendas octuber, anno XII regnante Roberto rex.

Audesindus presbiter sss, Seniofredus presbiter sss, s+m Adalberto, s+m Richelle femina, qui ista donatione fecimus et firmare rogavimus.

S+m Bernardo. S+m Ermemir. S+m Bonefilio.

Sss Mirone presbiter, qui scripsit et sss die et anno quo supra.

89

1007 octubre 13

Mascaró ven a Ennegó i a la seva muller Orúcia mitja mujada de vinya situada al comtat de Barcelona, al terme de Lloberes, al lloc anomenat Lobotona, que tenen per compra, pel preu d'1 mancús.

ACB, perg. 1-4-354. Original. Pergami, 87 x 266 mm. Al peu del pergami: "et ista vinea non serviat nisi denarios II".

In nomine Domini. Ego Mascaroo vinditor sum vobis Eneco et uxor tua Oruza, emtor. Per ista sriptura vindicio-^onis me vindo vobis semodiada I de vinea mea propria. Qui mihi advenit de comparacione sive per cum-^oque voce. Et est ipsa vinea in comitatum Barquinona, in termine Loberes, in loço vocant Lobo[tona]. Et ^o afrontat ipsa vinea de orientis in vinea de Argemir, de meridie in aqua revertente, de occiduo in ^o terra Sunner, de circi in vinea de Adrover. Quantum infra istas IIIor afrontaciones includunt, sic vin-^odo vobis: ipsa vinea, sicut superius resonat, ab integrum, quantum ibidem abeo vel abere debeo, cum exis vel regres-^osis earum, in proter precium mancoso I. Et nihil exinde precio non remansit. Et est manifestum. Quem vero predi-^octa vinea de meo iuro in vestro trado domi<ni>o, potestate, a vestro proprium. Quod si ego vinditor et (?) ulusque [om]o vene-^orit pro inrumpendum, no oc valeat vindicare, set componat ipsa vinea in duplo cum omnem suam in-melioracione. ^o Set ista vindicio firma permaneat omnique tempore.

Facta carta vindicione III idus octuber, ^o anno XII regnante Ragabertus rex.

S+ Mascaroo, qui ista carta vindicione fecit et testes ^o firmare rogavi.

S+num Odger. S+num Salamon. S+num Trasuer.

^o Adaleigus sacer, qui ista carta vindicione scripsit et sss die et ano quod su-^opra.

90

6 novembre 1007

Ricolf, Beliarda, Marcús i Adroer, almoiners del difunt Guillem, fan donació a favor de la Santa Creu i Santa Eulàlia d'una terra

situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Martorelles de Dalt, al lloc que anomenen Terrigaga.

ACB, perg. 3-27-310. Original. Pergami, 103 × 255 mm. Al verso: "Marto" (s. XI); "Donacio de terra que es a Martoreyes"; "Scripta" (s. XIII); "De Sancte Crucis et de Sancta Eulalia Martorelles subteriores" (s. XIV); "Prep. Janer, St. 27, n°" (1936-1939); "Senyal verd, 39"; "1007" (F-B). Caplletra T: 13 mm.

ACB, LA.III, n. 5, f. 2c-d. Rúbrica: "Testamentum Guilelmi qui dimisit sedi alodium aput Terrigagam, in Martoriliis superioribus". Exterior verso: "n. 5" (Caresmar). Interior verso: "Anno Domini 1008" (s. XVIII). Caplletra T: 15 ratlles.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 111-112, n. 260.

*In nomine Domini. Ego Richolfus et Beliards^a et Marchucio^b et Adrovario, nos qui sumus elemosinarios^c de condam Villelmi,^{1-d} /^e donatores sumus ad domum Sancte Crucis et Sancta Eulalia. Manifestum est enim quia comendavit nobis condam Villelmo^e sua^f elemo-^gsinam quando ad obitum suum venit, unde nos iudicium obligatum et roboratum exinde abemus^g infra metum temporum a serie /^h condicionis^h editum ordinante iudices, et precepit nobis ut a predictas Sancta Crucis et Sancta Eulalia cartam donacionemⁱ fecissemus, /^j siccuti et facimus, de ipsa terra. Quod predicto conditor abebatⁱ in chomitato^k barchinonense, in Valense,^l in terminio de Mar-^mtorelias sup^t/erioras,^m in locum que dicunt Terrigaga. Et afrontadⁿ ipsa terra de parte circi in terra de Domnucio^o Vichario,^p de oriente /^q similiter, de meridie in ipso arenio, de occiduo similiter vel in terra de iam dicto Domnucio.^q Quam infra istas(as)² afrontaciones^r /^s includunt, sic donamus vobis per iam dicta voce: ipsa terra cum omnem ienus^s arborum qui ibidem sunt, \exceptus ipsa de Sancta Maria,^t exceptus ipso decimo, /^u ab integre, cum exiis vel regresiis^u earum. Et est manifestum. Ec^v de nostro iuro^w per iam dicta voce in vestra^x tradimus dominio et po-^y/testatem^y ad omnia quod volueritis facere. Et si est ullusque omo^z qui contra³ anc^{aa} ista^{ab} donacione^{ac} venerit pro inrumpendum, /¹ non hoc valeat vindichare,^{ad} set componat aut componamus vobis ipsa terra cum ipsos arbores in duplo, exceptus iam dicto /² decimo, cum omnem suam inme-
lioracione.^{ae} Et in antea ista donacione^{af} firma permaneat omnique tempore.*

Facta do-³nacione^{ag} VIII idus novembris, anno XII regnante Radberto^{ah} rege.

S+m Richolfo,^{ai} s+m Beliards, /⁴ s+m Adrovario, nos qui ista donacione^{aj} fecimus et firmare rogavimus.

*S+m Martino. /⁵ S+m Ollomar. S+m Adrovario. *S+ Marcucius^{ak} sss*.*

^{/6} Sss Gelmirus^{al} presbiter scripsit cum^{am} \literas super positas in verso VIII/ et^{an} s+ die et anno quod^{ao} supra.

1. Sota la i hi ha una o. 2. as repetit. 3. Abreviatura superflua sobre la a.

LA. a. \B/eliards. b. Marcutio. c. helemosinarios. d. Guilelmi. e. Guilelmo. f. suam. g. habemus. h. conditionis. i. donationem. j. habebat. k. comitatu. l. Vallense. m. superiores. n. affrontad. o. Domnutio. p. Vicario. q. Domnutio. r. affrontationes. s. genus. t. exceptus ipsa de Sancta Maria manca. u. regressiis. v. et. w. iure. x. vestro. y. potestate. z. homo. aa. hanc. ab. istam. ac. donatationem. ad. vindicare. ae. inmeliorationem. af. donatatione. ag. donatatione. ah. Rotberto. ai. Ricolfo. aj. donatatione. ak. Marcutius. al. Gelmirus. am. eum. an. Manca. ao. quo.

91

1007 novembre 6

Ricolf, Beliarda, Marcús i Adroer, com a almoiners del difunt Guillem, fan donació a favor de l'església de Sant Miquel de Barcelona d'una vinya situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Martorelles de Dalt.

ACB, perg. 1-1-1185. Original. Pergamí, 110 × 227 mm. Al verso: "De Martoreies" (s. xi); "De Sancti Michaelis" (s. xvi-xvii); "St Miquel" (s. xvii-xviii); "1008" (ratllat el 8 i sobreposat 7= 1007 (JB); "Antiquit. III 5"; ratllat (JB). Capletra T: 13 mm.

In nomine Domini. Ego Richolfo et Beliards et Marchucio et Adrovario, nos qui sumus elemosinarios de condam Villelmi,¹ / donatores sumus ad domum Sancti Michaelis de Barchinona. Manifestum est enim quia comendavit nobis condam Villel-^βmo sua elemosinam, quando ad obitum suum venit. Unde nos iudicium obligatum et roboratum exinde abemus infra /^α metus temporum aserie condicionis editum ordinante iudices. Et precepit nobis ut a predicto Sancte Mihael cartam /^β donacionem fecissemus, siccuti et facimus, de ipsa vinea. Quod predicto conditor abebat in chomitato barchinonense, /^β in Valense, in terminio de Martorelias Superiores. Et afrontad ipsa vinea de parte circi in ipsa via, de oriente /^γ in vinea de Beliards vel filiis suis, de meridie in ipso rio qui discurret, de occiduo in vinea de iam dicta Belliards vel /^δ filiis suis. Quantum infra istas afrontaciones includunt, sic donamus tibi per iam dicta voce: ipsa vinea ipsa medie-^θtate, exceptus ipso decimo, ab intere, cum exiis et regressiis earum. Et est manifestum. Ec de nostro iuro per iam dicta voce /^η in tuo tradimus dominio et potestatem ad omnia quod volueris facere. Et si est ullusque omo qui contra ahnc ista do-^ιnacione venerit pro inrumpendum, non

hoc valeat vindicare, sed conponat aut conponamus tibi ipsa medie-^{/2}tate de ipsa vinea, exceptus ipso decimo, in duplo cum omnem suam inmelioracione. Et in antea ista donacione ^{/3} firma permaneat omnique tempore.

Facta donacione VIII idus novembris, anno XII regnante Radberto ^{/4} rege.

*S+m Richolfo, s+m Beliards, *s+ Marcucius sss*, s+m Adrovario, nos qui ista ^{/5} donacione fecimus et firmare rogavimus.*

^{/6} S+m Adrovario. S+m Ollomar. S+m Martino.

^{/7} Sss Gelmirus presbiter scripsit et s+ die et anno quod supra.

1. *Sota la i hi ha una o.*

92

1007 [novembre 7]

Riculf, Beliarda, Marcús i Adroer, almoniers del difunt Guillem, fan donació a favor del confessor de Sant Martí d'unes terres i vinyes situades al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Martorelles, al lloc que anomenen l'Arca.

ACB, perg. 3-27-319. Original. Pergamí, 129 × 193 mm. Al verso: "Martoreies"; "Sancti Martini" (s. xi); "Donació de terra que es en lo terme de Martorelles" (s. xiv); "Prepositura Ganer, St. 27, n." (1936-1939); "Senyal verd, 48"; "1007" (F-B). Caplletra "T": 16 mm.

Datació: pel que fa al dia del mes, vegeu l'estudi cronològic de la introducció.

In nomine Domini. Ego Richolfus¹ et Beliardis et Marchucio et Adrovario,² nos qui sumus elemo-[/]sinariis de condam Willelmi, donatores sumus tibi Sancti Martini,³ confesoris Christi. Manifestum ^β quia comendavit nobis condam suam elemosinam, quando ad obitum suum venit, unde nos iudicium ^α obligatum et roboratum exinde abemus infra metus temporum a serie condicionis editum ordina-^βtem iudices, et precepit nobis ut a predicto (dicto)⁴ domo karta donacione fecissemus, siccuti et faci-^βmus, de ipsas terras et vineas. Quod predicto conditor abebat in chomitato barchinonense, in Valen-[/]se, in terminio de Martorelias, in locum que dicunt ad ipsa Archa. Et afrontad ipsa terra, que ^β est ad ipsa Archa, de circi in ipso rio qui aqua ducit vel in terra de Beliard sive de fillis suis, de ^β oriente in terra de Sancta Maria sive in ipsa serra, de meridie in ipso⁵ torrente de ipsas Chombas, ^{/0} de hocciduo in terra de Sancta Maria vel de iam dicta Beliards sive de filiis suis. Et ipsa vineas, qui ^{/1} fuit de Vendudo, afrontad de circi in ipsa via, de oriente in

vinea de Beliards vel filii suis, /¹² de meridie in ipso arenio, de occiduo in vinea de iam dicta Beliardis sive de filiis suis. Quantum infra istas afrontaciones includunt,⁶ sic donamus tibi per iam dicta voce: ipsa terras et vi-/¹⁴neas cum exios et regresios (et regresios)⁷ earum. Et est manifestum. Ec de nostro iuro per iam dicta /¹⁵ voce in tuo tradimus dominio et potestatem ad omnia que volueris facere. Et si est ullusque omo /¹⁶ qui contra hanc ista donacione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, sed componat /¹⁷ aut componamus tibi ipsa omnia in duplo cum omnem suam inmelioracione. Et in antea /¹⁸ ista donacio firma permaneat omnique tempore.

Facta donacione VII kalendas idus novembris, anno /¹⁹ XII regnante Radberto rege.

*S+m Richolfus, s+m Beliards, /²⁰ *s+ Marcucius sss*, s+m Adrovarao, nos qui ista donacione fecimus et fir-/²¹mare rogavimus.*

S+m Ollomar. S+m Martino. S+m Durano.

/²² Sss Gelmirus sacer scripsit et s+ die et anno quod supra.

1. Sota la u es pot llegir ri. 2. Segueix una altra o. 3. Abreviatura supèrflua sobre la a. 4. Repetit. 5. Sota la s hi ha una t. 6. Abreviatura supèrflua sobre nt. 7. et regresios repetit.

93

1008 febrer 8

Oriol i la seva muller Quinlo venen a Bonell i a la seva muller Orúcia una vinya i terra situada al comtat de Barcelona, al Maresme, al terme de la Llacuna, que tenen pels seus pares, pel preu de 2 mancusos i mig.

ACB, perg. 1-2-1431. Original. Pergamí, 118 × 165 mm. Al verso: "mitja escala armari 3, n. 1431" (Caresmar); "Num...955" (s. xvii); "1008" (F-B). Cf. doc. núm. 1688, d'11 de febrer de 1008. La caplletra ocupa tres línies.

In nomine Domini. Ego Oriol et uxori mea Quinlo vinditores sumus vobis Bonel et uxori tue /² Oruca, emp<to>res. Per anc scriptura vindicionis nostre vindimus vobis vinea et terra /³ nostra propria. Qui nobis advenit per genitores et per decimum. Et est in committatum Barquinona, /⁴ in Maretima, in termine de ipsa Lacuna. Et afrontat ec omnia de oriente in terra de Gua-/⁵damir, de meridie in vinea de Livol femina, de occiduo in terra de Guadamir, de circii /⁶ in terra de Seniofredus. Quantum in istas IIII^{or} afrontaciones includunt, sic vindimus /⁷ vobis: ista ec omnia tota ab integre,

cum exio et regressio suo, in precium mancosos II ⁸ et medio. Et nihil exinde non remansit. Est manifestum. Quem vero predicta vinea ⁹ et terra, que vobis vindimus, de nostre iure in vestre tradimus dominio et potestatem. Quod si nos vindi-¹⁰tores aut uullusque omo fuerit qui contra anc ista vindicione venerit pro imrum-¹¹pendum, non hoc valeat vindicare, sed componam aut componamus vobis ista ec omnia ¹² in duplo cum omnem suam immelioracione. Et ista vindicione suam abeat fir-¹³mitatem.

Facta ista vindicione VI idus februarii, anno XII reg<na>nte ¹⁴ Raudebertus rege.

S+num Oriol, s+num Quinlo, qui ista vindicione ¹⁵ fecimus et firmare rogavimus.

S+num Atulfo. S+num ¹⁶ Guidbal. S+num Adaulfo.

¹⁷ S+ Adalecus presbiter scripsit die et anno quod supra.

94

1008 febrer 16

Màger, prevere, fill del difunt Ponç, permuta amb l'església de Sant Miquel de Barcelona una parellada de terra, amb la quarta part que hi té l'església esmentada, situada al territori de Barcelona, al terme de Magòria i Trullols, a canvi d'uns casals que hi ha a la seva casa, amb un hort, una pomera i on va fer un pou, a condició que ell ho tindrà mentre visqui.

ACB, LA, I, n. 435, f. 164d-165a. Rúbrica: "Carta quod Maier presbiter comutavit (Canonicè, ratllat) I pa-/reliatam terre apud Mogoriam et Truliols". Foli 164, inter columnas verso: "n. 435" (Caresmar). Interior verso: "CCCLXXXVI" (segles XIII-XIV). Foli 165, inter columnas recto: "Anno Domini 1008" (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus C: 14 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 112, n. 261.

In nomine Domini. Ego Maier presbiter, filium condam Poncii, comutator sum Domino Deo et domum Sancti Michaelis. Manifestum est enim quia placuit animis meis et placet comutatione facere de aliquid de proprietate mea ab eandem domo Sancti Michaelis, situm infra muros civitatis Barchinona, sicuti et facio. Dono namque ibidem terra mea propria, id est, pareliata I simul cum ipsa quarta pars que ibidem habet Sancti Michaelis. Quod habeo in territorio barchinonense, in terminio de Mogoria et de Truliols. Qui mihi advenit per comparatione seu et per donacione vel per quacumque voces. Qui affrontat de parte circi in terra de predicto Sancti

Michaeli, de orientis in torrente, de meridie in via vel in torrente, de occiduo in via. Quantum infra istas IIII affrontationes includunt, sic commuto: predicta domo pareliata I^a de terra minus quarta parte, cum exio et regressio suo, a proprio, in propter casalicis quas in mea domo sunt, ubi ego ortum edificavi et pomeria et puteum fodi, quod pater meus reliquid unam cum uxori sua ad prefatum domum Sancti Michaelis, ita ut ego tenuissem omnibus diebus vite mee absque blandimentum de ullum hominem, a suum plenissimum proprium. Quod si ego comutator aut ullius vivens homo qui contra hac comutatione venerit ^a pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, sed componat aut componam tibi predicta pareliata de terra in duplo cum omnem suam inmeliorationem. Et in antea ista comutatio firma permaneat omnique tempore.

Facta ista commutatio XIII kalendas marcii, anno XII regnante Roberto rege.

Sss Maier sacer, qui ista comutatione feci et testes firmare rogavi.

S+ Bellus. S+ Ermomirus. S+ Adroarius subdiachonus. S+ Aecius, gratia Dei episcopus, ss.

S+ Poncius, cognomento Bonifilii, qui hec scripsi et sss, cum litteras rasas in verso V et super positas in verso VI, sub die et anno prefixo.

1008 febrer 22

Quisbona i les seves filles Astudia, Ranlo, Ermengarda i Fels venen a El-liarda una vinya al comtat de Barcelona, al terme que anomenen Pertegaç, a canvi de 8 sesters d'annona.

ACB, perg. 1-4-16. Original. Pergamí, 114 × 215 mm. La part superior del pergamí presenta un forat i dues franges estretes de tinta malmesa que interrompen la lectura de les sis primeres ratlles. També hi ha un forat sobre la subscripció de l'escrivà. Al verso: "1008" (Mas). Caplletra "T": 13 mm.

In [nomine] Domini. Ego C[hisb]ona et filias meas Studzia et Ran[llo] [et] Ermengarda et Fels vindito[r]es sumus tibi Elliards, emtrice. [Per ha]nc scriptura vin[dic]tionis ^l nostr[a] vindimus tibi vinea nostra propria. Qui nobis a[dve]nit at me^l Chi[s]bona per mea [cop]lantacione et at nos infantes per ienito[re nost]ro. Et est ipsa vi[nea] in comi-^βtatum barchinonense, in terminio de Suver[.] que vocant Pertegacio. Et afrontat de oriente in vinea de me comparatrice,

et [de m]eridie ^A in terra de Richulfo, et de occiduo et de circ[ui] in terra et in vinea de me comparatrice. Quantum infra istas IIII^{orum} afro[nta]ciones ^B includunt, sic vindimus tibi: ipsa vinea, ipsas nostras ereditates, ab integrum, cum exio et regresio suo a proprio, in propt[er] precium ^B sestarios VIII de annona, quod tu emtrice nobis dedisti et nos de presente manibus nostris recepimus. Et nihil de ipso precio aput ^F tu emtrice non remansit. Est manifestum. Quem vero predicta vinea, quem tibi vindimus, de nostro iure in tua eam tradi-^Bmus dominio et potestatem. Quod si nos vinditores aut ullus omo qui contra ahnc ista vindicione venerit pro in-^Brumpendum, non oc valeat vindicare, set componam aut componamus vobis in vinculo ipsa vinea in duplo cum omni sua ^{A0} inmelioracione. Et in antea ista (ista)² vindicio firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista vindicione ^{A1} octavo kalendas marcii, anno duodecimo regnante Radbertus rege.

Si+ Chisbona, si+ Studzia, si+ Ranllo, ^{A2} si+ Ermengarda, si+ Fels, nos qui ista vindicione fecimus et firmare rogavimus.

Si + Ses[cu]to. Si + Bul-^{A3}gara. Si + Bonefilio.

^{A4} Ss Ioannes presbiter, qui ista vindicione scripsi [sss?] die et anno quod supra.

1. A sota hi ha una ch.
2. Repetit.

1008 març 6

Fèlix, prevere, permuta amb Aeci, bisbe de Barcelona, i amb la Canònica una vinya situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Gallecs, per una terra de l'església de Santa Maria de Gallecs.

ACB, perg. 1-2-1262. Original. Pergamí, 114 × 280 mm. Al verso: "Scripta"; "De vinea de Galegs lo"; "Cartas episcopi"; "Karta de Gallegs" (segles XIII-XIV); "Mitja Escala, Armari 3, n. 1262"; "Num...799" (s. XVIII). Caplletra "T": 12 mm.

In nomine Domini. Ego Felix presbiter comutator sum vobis Aicius, gratia Dei episcopus, una cum collegio chanonicorum ^F tuorum. Manifestum est enim quia placuit animis nostris et placet ut inter nos comutacionem fecis-^Bsemus de aliquit de proprietatem nostram, sicuti et facimus. Dono namque vobis in vestra comuta-^Acionem vinea mea propria in propter pecia I de terra de domum Sancta Maria de Gallecus. Et est ipsa vinea in comita-^Btu Barcinona,

in Vallense, infra termine de Gallecus. Advenit mihi per mea comparacione /⁶ sive per quascumque voces. Qui afrontat ipsa vinea de parte circi in vinea de Sancti Cucufati ce-/⁷nobii et abet dextros XLIIII, de aquilonis in vinea de Ugone et abet dextros VIII, de meri-⁸die in vinea de Orucio et abet dextros XLIIII, de ociduo in vinea de me comutator et abet /⁹ dextros VIII. Quantum istas afrontaciones includunt, sic comuto vobis: ipsa vinea per ip-¹⁰sa terra, sicut resonat in ipsa scriptura comutacionis, quod vos mihi fecistis et ego eam accepi. Est ma-¹¹<nifestum>. Quem vero predicta vinea, que vobis comuto, de meo iure in vestro trado dominio et potes-¹²tatem, ab omni integrietatem, ad vos et a predicto domo Sancta Maria peremniter abendi, vin-¹³dendi, donandi vel faciendi exinde quod volueris, liberam \in/¹⁴ Dei nomine abeatis plenam potestatem, /¹⁵ cum exio vel regresio suo, a proprio. Et qui contra ista comutacione ad intrumpendum venerit /¹⁶ aut ego venero, non oc valeat vindicare, set componat aut componat vobis et a predicto domo predic-¹⁷ta vinea in duplo cum omni sua inmelioracione. Et ista comutacio firma permaneat omnique /¹⁸ tempore.

Facta comutacione II nonas marcii, anno XII regnante Radebertus² rege.

*/¹⁸ *S+ Felix presbiter, qui ista chomutacione fecit et firmare rogavi*.*

*S+num Gelmir. S+num Io\ua/ns. /*Sanla presbiter*.*

/¹⁹ S+ Petrus presbiter, qui ista comutacione scripsit ss.

1. La i a sobre de la a de la paraula anterior i amb una titlla dóna per enteses la m i la n finals. 2. Sota la a hi ha una e.

97

1008 març 10

Goltred dóna a Orúcia una terra situada al comtat de Barcelona, al terme de Pasturà que anomenen Reixac, a canvi d'una altra terra de 3 destres.

ACB, LA.II, n. 575, f. 192a-b. Rúbrica: "Carta quod Goltredo commutavit Aurucie alodium in Rexag". Interior recto: "LVIII" (segles XIII-XIV); "n. 575" (Caresmar). Exterior recto: "Anno Domini 1008" (s. XVIII). Caplletra "T" ornamentada, tipus F, de color vermell i perfilada amb blau: 7 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 112, n. 262.

In nomine Domini. Ego Goltredo comutator sum tibi Auruza femina. Manifestum est enim quia placuit animis nostris et placet

ut inter nos comutationes fecissemus de aliquid de proprieta-^ptem nostram, sicuti et facimus. Dono namque tibi in tua comutatione terra mea propria, quod abeo in comitatum barchinonense, in terminio de Pasturano que dicunt Rexago. Et advenit mihi per comparatione sive per quecumque voce. Et affrontat de circi in via, de aquilonis et de meridie in terra de Sancti Petri apostoli, de occiduo in terra de me ipso comutator Goltredo. Quantum istas affrontaciones includunt, sic dono tibi: in tua ipsa comutatione alia tanta terra et amplius dextros III pro ipsa tua terra, quod tu mihi dedisti, sicut in mea resonat scriptura comutatione, quod tu mihi fecisti, ita ego iure tuo ea trado tibi perhenniter abendi, vindendi, comutandi vel faciendi exinde quod volueris, libera in Dei nomine abeas potestatem, cum exio et regressio suo, a proprio. Quod si ego comutator aut ullusque homo qui contra hanc comutatione venerit pro inrumpendum aut ego (venerit pro inrumpendum aut ego)¹ venero, non hoc valeat vindicare, set componat aut componam tibi ista terra in duplo cum omni sua inmelioratione. Et hanc comutatione firmis permaneat modo vel omnique tempore.

Facta comutatione VI idus martii, anno XII regnante Robertus rege.

S+m Goltredus, qui ista comutatione fecit et firmavi et firmare rogavi.

S+m Audino. S+m Belucio. Sss Ato sss.

S+ Bellus presbiter scripsit et sub sss et anno quod supra.

1. Repetit.

98

1008 març 13

Sunifred, sacerdot, ven a Goltred unes cases situades al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Reixac, a Ventenac, pel preu de 2 mancusos i mig.

ACB, LA.II, n. 596, f. 196d-197a. Rúbrica: "Goltred emit alodium in Ve<n>tenag". *Inter columnas verso*: "n. 596" (Caresmar). *Interior verso*: "LXX[VIII]" (segles XIII-XIV). *Inter columnas recto*: "Anno Domini 1008" (s. XVIII). Caplletra "T" ornamentada, tipus H: 17 línies.

Regest: no es troba a MAS, Notes.

In nomine Domini. Ego Seniofredus sacer vinditor sum tibi Goltredus, emptore. Per hanc scriptura vinditioni me vindo tibi casas cum solo et superposito et curte et terra, cum arboribus et pomiferis

et vites, cum ipso inaldo, meum proprium. Quod abeo in comitatu barchinonense, in Vallense, in terminio de Rexag, intus in Ventenago. Et advenit mihi per comparatione aut per quacumque voce. Et affrontat ipsa hec omnia, quod superius resonat, de parte circi in terra Guiteza, de orient in via, de meridie similiter, de occiduo in via vel in torrent. Quantum in istas affrontationes includunt, sic vindo tibi: totum ab integrum, ipsa hec omnia, quod est supra notatum, cum exios et regressios earum, in propter precium mancosos II et medio. Et nichilque de ipso precio apud te emptore non remansit. Et est manifestum. Quem vero predicta hec omnia, que ego tibi vindo, de meo iuro in tuo trado dominio et ut quicquid exinde facere vel iudicare quod volueris, tuo a proprio. Quod si ego vinditor aut ullusque homo qui contra hanc ista vinditione inrumpere temptaverit, non hoc valeat vindicare, set componat aut componamus tibi in duplo cum suam inmelioratione. Et in antea ista vinditione firma permaneat onmique tempore.

Facta ista vinditione III idus marcii, anno XII regnante Radebertus rex.

S+num Seniofredus sacer, ego qui ista vinditione feci et firmare rogavi.

S+num Ramio. S+num Benucio. S+ Bellus presbiter sss.

Sss Seniofredus sacer scripsit et +++ sub die et anno quod supra.

1008 març 16

Izet i la seva muller Elvira venen a Goltred una peça de terra amb arbres, situada al comtat de Barcelona, al terme de Ventenac, pel preu de 2 mancosos i 8 sous.

ACB, LA.II, n. 591, f. 195c-d. Rúbrica: "Goltredus emit terras, vineas, alodium in Vente\nag/'. Exterior verso: "[LX]XIII" (segles XIII-XIV); "n. 591" (Caresmar). Inter columnas verso: "Anno Domini 1008" (s. XVIII). Caplletra "T" ornamentada, tipus F: 7 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 113, n. 264.

Datació: pel que fa a la nota posada en la datació del document, vegeu l'estudi cronològic de la introducció.

In nomine Domini. Ego Izeide et uxori mea Elviia femina vinditores sumus tibi Goltredus, emptore. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus tibi terra cum arbores et glandiferos et pomiferos qui ibidem sunt, nostrum proprium. Quod abemus in

comitatum barchinonense, in terminio de Ventenago. Et advenit ad me Izeide per comparatione et ad me Elviia per meum decimum sive per quecumque voce. Et af-^hfrontat de circi in ipso iungentes, de aquilonis in torrent, de meridie in via, de occiduo in alio torrent. Quantum istas infrontationes includunt, sic vindimus tibi: ab integrum, in propter precium mancuso II et solidos VIII, que tu nobis dedisti et nos de manibus nostris recepimus. Et nichilque de ipso precio apud te emptore non remansit. Et est manifestum. Quem vero predicta hec, que tibi vindimus, de nostre iure in tuo tradimus dominio et potestatem, ab omnem integritatem, ut quicquid exinde fecere vel iudicare volueris, libera in Dei nomine abeas plenam potestatem, cum exio et regressio suo. Et qui contra hanc ista carta vinditione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, set componat aut componamus tibi in duplo cum eorum immelioratione. Et ista vinditio firma permaneat modo vel omnique tempore.

Facta vinditione VII^X kalendas aprilis, anno XII regnante Robertus rege.

S+m Izeide, s+m Elviia femina, nos qui ista vinditione fecimus et firmare rogavimus.

S+m Bonus. S+m Suniefredus. S+m Bonefilius.

S+ Bellus presbiter scripsit et sub sss et die et anno quod supra.

1. Hi ha una X i una l sobreposades: VII l; la l, s'ha d'interpretar com l'inici de la k de kalendas; en adonar-se de l'error, l'escrivent sobreposà al punt i al pal la X, i tot seguit va escriure kalendas.

100

1008 març 25

Oruç Grec, jutge, permuta amb Aeci, bisbe de Barcelona, i els seus canonges 2 mujades de terra a destre major, situades al territori de Barcelona, al Clot de la Mel, i 2 unces d'or, emprades en la torre de la Granada, a canvi d'unes terres al Maresme.

ACB, LA, I, n. 277, f. 112a-b. Rúbrica: "Carta quod Aurucius comutavit Canonice II modiatas vinee apud Cros de Cemel". Interior recto: "CCXLVII" (segles XIII-XIV); "n. 277" (Caresmar); "Anno Domini 1008" (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus C: 12 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 112-113, n. 263.

Ed.: FREUDENHAMMER, Griechische, p. 72-73.

In nomine Domini. Ego Aurutio Greco, qui et iudice, commutator sum vobis domno Aetio, episcopo barchinonensis, et (Deus)^l Deus-

dedit archilevita cum collegio canonicorum Sedis Sancte Crucis. Manifestum est enim quia placuit nobis vicissim ut inter nos commutationem fecissemus, sicuti et facimus. Dono namque vobis in vestra commutatione modiatas duas de vineas obtimas, quod habeo in territorio barchinonense, prope ipso croso que dicunt de Cemel. Qui mihi advenerunt per comparatione vel per omnesque voces. Affrontant iam dictas vineas de parte circi in strata publica qui pergit ubique, de aquilonis in vinea de me commutatore, de meridie in via consueta, de occiduo in vineas que fuerunt de condam Richillis filia Audegarii vicecomitis.² Quantum istas afrontationes includunt, sic dono et commuto vobis: iam dictas vineas modiatas duas legitimas, ad dextro maiore qui hodie currit, et uncias duas de auro, quod expensatis in turre de Ipsa Granata, propter <ter>rulas qui sunt in Maritima, que vos mihi per cartam commutationis dedistis et in potestate mea tradidistis, sicut resonat in ipsa scriptura, quod mihi fecistis, ut quicquid exinde facere volueritis de iam dictas vineas, in Dei nomine liberam habeatis plenam potestatem, sicut et de aliis rebus ecclesie, ad vestrum plenissimum proprium, cum exio et regressio suo, a proprio. Quod si ego commutator aut ullusque homo qui contra hanc commutationem venerit ad inrumpendum, non hoc valeat defendere, set componat vel componam³ vobis vestreque ecclesie iam dictas vineas in duplo cum sua immelioratione. Et in antea ista commutatio firma et stabilis permaneat modo vel omnique tempore.

Facta cartula commutationis die VIII kalendas apriles, anno XII regni Roberto rege.

S+ Aurucio iudice, qui ista commutatione feciam firmare rogavi.

S+ Iulianus presbiter ss. S+ Bonucius ^p presbiter ss. S+ Guitardus levita sss.

Iohannes levita, qui hec exaravit et sss, cum litteras super positas in verso VII ubi dicit "uncias II de auro" et scripsit cum die et anno quod supra.

1. *Sembla sobrer.* 2. *condam fins a vicecomitis, subratllat.* 3. *Sota la c hi ha una t.*

1008 març 25

Aeci, bisbe de Barcelona, i els canonges de la seva Seu permuten amb Oruç Grec, jutge, un alou situat al comtat de Barcelona, al Maresme, al terme de Mata, a la parròquia de Santa Maria de

Civitas Fracta (Mataró), a canvi de 2 mujades de vinya situades al territori de Barcelona, al Clot de la Mel.

ACB, perg. 1-2-1416. Original. Pergamí, 227 × 502 mm. Al verso: "Carta Ecii episcopi in Maritima apud Matam, in parrochia Sancte Marie de Civitas Fracte scribo?" (segles XIII-XIV); "Fa per la Capellania de Mataró" (segles XV); "Num... 1094" (s. XVII, ratllat); "Mitja / Escala / Armari 3 / n. 1416"; (s. XVIII); "1008"; "1-2-1416" (AP). L'escrivà no arrengrera els finals de línia, fa els acabaments de manera anàrquica, per tant no assenyalarem els corresponents espais en blanc. Caplletra T: 34 mm.

Ed.: FREUDENHAMMER, *Griechische*, p. 73-76.

In Christi nomine. Aethius, gratia Dei episcopus barchinonensis, et Deusdedit arcilevita, una cum collegio canonicorum Sede Sancte Crucis Sancteque Eulalie, ad cuius aulam quamvis indigni famulamur, ꝑ nos simul in unum, comutatores sumus tibi Aurucio Greco, qui et iudice. Manifestum est enim quia placuit nobis vicissim ut inter nos commutationem fecissemus, sicuti et facimus. Donamus namque ꝑ tibi in tua commutatione terras in diversis locis cultas et eremas. Quod habemus in comitatu barchinonense [espai raspat: ±12], in Maritima, in terminio de Mata, in apendicio de parrochiam Sancta Maria, que ꝑ dicunt Civitas Fracta. Advenit nempe nobis supra fatis ob largitionem quod fecit Lupetius arcilevita condam ad nepoto suo Deusdedit, qui hodie est arcilevita, ut tenuisset exfructassetque in diebus ꝑ suis, ad obitum vero suum remansisset ab integer ad prefate Sedis Sancte Crucis Almeque Eulalie virginis, vel et per omnesque voces. Afrontant predictas terras a parte orientis in arene cursum que dicunt ꝑ Vallis Exio, a parte circi habet terminum ipsa serra qui dividit inter Mata et Durrios, meridie quoque circumsepit iam dictum alaudem crepidinem maris, occiduo quoque concludit eum ꝑ discursum arene que dicunt Lavandarias, qui per imbrem discurrit. Infra istas quattuor afrontationes sic commutamus tibi: iam dictum alaudem quantumcumque ibi habuit iam dictus Lupetius ꝑ per qualicumque voce, id sunt, in quinque locis. Prima terra, qui est in Mata, est iuxta vinea qui fuit de condam Borrello et iuxta margine de Publio et iuxta vinea Sancti Petri. Alia fexa de terra, qui est ad ipso Vineale, est iuxta terra de Arsendis, ꝑ filia¹ condam Galindoni, et iuxta terra de Engontia, filia condam Sindaredi, vel iuxta vinea de Miro, filio condam Gualtero, vel de Riculfo presbitero. Et in predicto termine, in locum que dicunt Vallis Longa, sunt pecias duas de terra: qui est una iuxta terra de Bernardo, prolis Gifredi, ꝑ⁰ alia peciola qui ibidem est iuxta terra de Leo et de mater sua Orucia vel circa terra de sede Sancte Crucis Sancteque Eulalie virginis. Alia terra, qui est ad ipso Capra Figo, est iuxta terra de Bernardo, filium

condam Guifredo. ^{/1} Propter quod accepimus a te in tua commutatione modiatas duas optimas de vineas placibiles, qui sunt in territorio barchinonense, ad ipso Croso que dicunt Zemel, iuxta vineas qui fuerunt ^{/2} de condam Richildes, filia² Audegarii vicecomitis, qui fuit et sunt hodie de filiis, filiabus suis. Unde tu nobis per cartam commutationis iam dictas vineas in potestate nostra tradidisti, ^{/3} sicut resonat in ipsa scriptura, quod tu nobis fecisti. Quem vero iam dictas terrulas, que tibi commutamus, et de nostro³ iure matris Ecclesie in potestate tua tradimus et subicimus, ad faciendum exinde ^{/4} quodcumque arbitrii tui voluntas elegerit, in Dei nomine habeas plenam potestatem, cum exios et regressios earum, ad tuum plenissimum proprium. Quod si nos commutatores aut quislibet homo utriusque sexus ^{/5} qui contra hanc commutationem venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vindicare, sed componat vel componamus tibi iam dictum alaudem in duplo cum omni sua immelioratione. Et in antea ista ^{/6} commutatio firma et stabilis permaneat modo vel omnique tempore.

Facta cartula commutationis VIII kalendas apriles, anno XII regnante Robertho rege franchorum.

Accepimus namque ex parte tua uncias duas de auro legitime pensatas, insuper et modiatas II de vineas nobis satis placibiles. Et expendimus iam dictas uncias II de auro in opere de ipsa turre que vocant Granata, qui est ^{/7} in planiciem Penitense, in predium sedis nostre prelibate qui est in apenditio de castrum Olerdula, in ipsa Marcha.

^{/8} *S+ Aetius, gratia Dei episcopus, ss*, *+ Guilielmus levita*,
^{/9} *s+ Bonucius presbiter ss*, *s+ Deusdedit arcilevita ss*, *s+ Guislabertus subdiaconus sss*, ^{/20} *s+ Companno cleri/col*, *s+ Sentillis presbiter sss*, *Ato presbitero ss*, *s+ Ermemirus levita*, *s+ Sigefredus levita*, *s+ Guilielmus sacer*, *s+ Guitardus levita ss*, ^{/21} *s+ Adalbertus subdiaconus ss*, *s+ Audegarius sacer ss*, *s+ Longovardus presbiter*, *s+ Ermenardus presbiter*, *s+ Lubeto presbiter*, ^{/22} *s+ Adalbertus levita ss*, *s+ Willara presbiter ss*, *s+ Petrus presbiter ss*, *s+ Witardus ss*, *s+ Suniefredus presbiter sss*, *s+ Bonutius levita*, ^{/23} *s+ Iulianus presbiter ss*, /*s+ Vitalis presbiter ss*, nos simul in unum, qui ista commutatione⁴ fecimus et nomina nostra roboravimus firmiter.

^{/4} Iohannes levita, qui hec exaravit cum litteras tenuas vel minutas in verso, in versos duos qui iacent in verso VIII, nono et X, ubi sunt nominatas ipsas terras, qui sunt iuxta eredibus suis

vel in alio loco, ad ultimum ubi dicit "accepimus ⁵ ex parte tua uncias II de auro quod expendimus in opere de ipsa turre de ipsa Granata", quod est omnibus notum, et scripsi cum die et anno quod supra.

1. *Línies 8 i 9 interlineades.* 2. *Sota la a hi ha una i.* 3. *Sota la o hi ha una e.* 4. *Sota la a hi ha una e, la t mostra traços estranys i la i està afegida al damunt.*

102

1008 abril 26

Guítiza i la seva muller Ermengarda venen a Goltred una terra amb cases, arbres i recs, i una altra peça de terra en un altre lloc, situades ambdues al comtat de Barcelona, al terme de Ventenac, pel preu de 3 mancosos.

ACB, LA.II, n. 687, f. 218d-219a. Rúbrica: "Goltredus emit multa bona apud Ve<n>tenag". *Inter columnas verso:* "n. 687" (Caresmar). *Interior verso:* "CLXX" (segles XIII-XIV). *Inter columnas recto:* "Anno Domini 1008" (s. XVIII). Caplletra "T" ornamentada, tipus B: 15 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 113, n. 265.

In nomine Domini. Ego Guitiza et uxor mea Ermengarda femina vinditores sumus tibi Goltredus, emptore. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus tibi terra cum casas, solo et superposito, arbores et pomiferos et gladiferos et arundines, et rego et caputrego que ad rigandum apertinet ad ipso orto et vimenes, et in alio loco petia I de terra, nostrum proprium. Quod abemus in comitatum barchinonense, in terminio de Ventenago. Et advenit ad me Guitiza per comparatione et ad me Ermengarda femina per meum decimum sive per quecumque voce. Et affrontat ipsas casas et terra cum ipsos arbores de circi in torrent et in ipsa rocha qui fuit de Suniefredus, de aquilonis in ipsa via, de meridie in terra de te comparatore, de occiduo in via. Et alia petia de terra affrontat de circi et de aquilonis in terras de te comparatore, de meridie in torrent, de occiduo in terra de Sancti Michaelis archangeli. Quantum infra istas totas affrontationes includunt, sic vindimus: totum ab integrum, in propter precium mancosos III, que tu nobis dedisti. Et nichilque de ipso precio apud te emptore non remansit. Et est manifestum. Quem vero predicta matheria, que tibi vindimus, de nostre iure in tuo ^a tradimus dominio et potestatem ab omne integritatem,¹ ut quicquid exinde facere vel iudicare volueris, libera in Dei nomine abeas plenam potestatem, cum exios et regressios earum, a tuum proprium.

Et qui contra hanc ista carta vinditione venerit pro inrumpendum aut nos venerimus, non hoc valeat vindicare, set componat aut componamus tibi in duplo cum eorum inmelioratione. Et ista vinditio firma permaneat modo vel omnique tempore.

Facta carta vinditione VI kalendas madii, anno XII regnante Robertus rege.

S+m Guitiza, s+m Ermengarda femina, qui ista vinditione fecimus et firmare rogavimus.

S+m Lopardo. S+m Izedo. S+m Lobeto. S+m Seniofredus.

S+ Bellus presbiter scripsit et sub sss et die et anno quod supra.

1. *Abreviatura supèrflua i ratllada.*

103

1008 abril 28

Odó, abat del monestir de Sant Cugat i bisbe de Girona, permuta amb Sunyer, fill del difunt Atard, una peça de terra situada al comtat de Barcelona, al terme d'Horta, dins la parròquia de Sant Andreu apòstol, a canvi d'una altra terra.

ACB, perg. 1-1-1188. Original. Pergamí, 221 × 384 mm. Al verso: "Bonas cartas ad retinendum"; "Comutacio abas ad Suniarium" (s. xi); "CXVIII" (s. xvi); "Antiquitatum" (s. xvi-xvii); "Siglo xi" (s. xix); "Antiquit. II 306"; "1008" (Mas). Caplletra "M": 3 mm.

ACB, LA.II, n. 306, f. 100d-101a. Rúbrica: "Odo abbas Sancti Cucuphatis et episcopus Barchinone comutavit Sunario alodium". *Inter columnas verso*: "n. 306" (Caresmar). *Inter columnas recto*: "Anno Domini 1008" (s. xviii). Caplletra "M": 4 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, ps. 113-114, n. 266.

Mos quippe sancxit auctoritas et lex nostra iure decrevit ut ita valeat commutacio^a sicut et hemcio.^b commutacio,^c si per vim et metu facta non fuerit, /^e talem habeat^d firmitatem sicut et hempcio.^e Idcirco, in Dei nomine, Odone, gratia Dei abba de cęnobio Sancti Cucufati,^f qui et episcopus, cum omnem congregacionem^g meam, qui /^h sumus in unum congregati in predicto cęnobio ad deprecandum Deum viventem pro populo cuncto christiano, commutatores sumus tibi Suniarius, filius Atardus /ⁱ condam. Certum quidem et manifestum est enim quia placuit animis nostris et placet, nullus quoegentis^h imperio nec suadentis ingenio, sęt propria expontanea /^j nobis hoc elegit cum Deo bona voluntas ut inter nos commutacioneⁱ fecissemus de aliquid de proprietate nostro prelibato cęnobio, sicuti et facimus.

Donamus namque tibi ^l per hac scriptura commutationis^l terra quod habemus^l et retinemus iure possessu^l per voce prefato cęnobio, propter alia tua terra quod tu nobis dedisti, sicut resonat in ipsa scriptura ^l commutatione,^m quod tu nobis fecisti et in nostra potestateⁿ tradidisti. Advenit a predicto nostro cęnobio iam dicta terra ob conlacione^o cuiusdam sive per qualicumque voce. Est quippe ^l iam dicta terra in comitatu barchinonense, in terminio de Horta,^p infra parrochia Sancti Andree apostoli. Et adfrontat^q prefata terra, que tibi donamus in tua commutatione, de ^l parte circi in vinea de Petroni cum coniuge sua sive in terra de te commutatore iam dicto, de aquilonis sive de meridie vel de occiduo in terra vel in vinea de te prefato ^l commutatore. Quantum istas adfrontaciones^r includunt, sic donamus tibi: prefata terra in commutatione pro tua alia terra, sicut superius insertum est. Quem vero predicta ^l terra, que tibi donamus in commutatione,^s de iure prelibato nostro cęnobio in tuo tradimus dominio et potestate, ad omnia faciendi exinde que volueris, plenam habeas^t potestatem, ^l ab omni integritate, cum exio et regressio suo, ad tuum plenissimum proprium. Quod si nos predictos commutatores,^u tam presentes quam futuros, aut alicuius hominis viven-^l utriusque sexus venerit et hanc scriptura commutationis^v disrumpere voluerint, non hoc valeant vindicare quod petierint, set componant hec omnia predicta quod tibi commutamus^w ^l in duplo cum omnem suam inmelioracionem.^x Et in antea ista commutacio firma permaneat omnique tempore.

Facta commutatione^y IIII kalendas madii, anno XII regnante ^l Roberto rex francorum.

* z Odo*, hac si^{aa} indignus, gratia Dei episcopus sancte sedis gerundensis ecclesie et nutu Dei abba, sss. Scluva, presbiter et monachus.^{ab} S+ ^l Gauzfredus, presbiter et monachus.^{ac} Wadamirus,^{ad} presbiter et monachus.^{ae} Gonterius, presbiter et monachus.^{af} Senderedus, presbiter et monachus. ^l Iohannes,^{ag} presbiter et monachus.^{ah} S+m Cherucius, presbiter et monachus,^{ai} sss. *S+ Aurucio iudice*.

^l S+ Scubiliarius sacer, qui hec scripsi et die et anno prefixo.

LA. a. commutatio. b. empcio. c. commutatio. d. abeat. e. empicio. f. Cucuphati. g. congregationem. h. coegentis. i. comutatione. j. commutationis. k. abemus. l. possu. m. commutatione. n. potestate. o. conlacione. p. Orta. q. affrontat. r. affrontationes. s. comutatione. t. abeas. u. comutatores. v. comutationis. w. comutamus. x. inmelioracionem. y. comutatione. z. *Escrit al marge interior recto.* aa. acsi. ab. monachus. ac. monachus. ad. Guadamirus. ae. monachus. af. monachus. ag. Ioannes. ah. monachus. ai. monachus.

1008 abril 30

Erivonç, la seva muller Goda, i els seus fills Terçol i Coloma venen a Adroer i a la seva muller Òria una terra situada al comtat de Barcelona, al terme de Llacera, a la Condamina, pel preu de 2 mancusos.

ACB, perg. 1-1-2138. Original. Pergamí, 75 × 380 mm. Al verso: "Num...2138" (s. XVIII); "Diversorum A 2138" (Mas). Caplletra "T": 16 mm.

In nomine Domini. Ego Erivonso et uxori meę Goda et Tercolo et Columba vinditores sumus vobis Adrouario et uxori tue Òria, emtores. Per anc scriptura vindicionis nostre vindimus vobis terra β nostra propria, qui nobis¹ advenit at me Erivonso per comparacione et per ullasque voces, et at me Goda per comparacione et per decimum et per ullasque voces, et at me Tercolo et Columba per ienitori nostro et per β ullasque voces. Et est ipsa terra in comitatum Barquinona, in terminio Lacera, at ips<a> Condamina. Et afrontat ipsa terra de orientis in terra de vos emtores, de meridie in vinea de nos vinditores, de β occiduo in vinea de Petrus vel eres suos et in terra de Sancti Felicis, de circii in terra de Òria comparatrice vel filios suos. Quantum infra istas afrontaciones includunt, sic vindimus vobis: ipsa terra totum ab in- β tegrum, cum exio vel regresio suo, in propter precium mancosos II in rem valentem, quod manibus nostris recepimus. Et est manifestum. Quem vero predicta terra, que nos vobis vindimus, de nostro iure in (tu)² β vestro tradimus dominio et potestate, ad omnia que volueritis facere, at vestrum proprium. Quod si nos vinditores aut ullusque omo qui contra anc ista carta vindicione venerit pro inrumpendum, non oc va- β leat vindicare, set conponat aut conponamus vobis ipsa terra in duplo cum omni sua immelioracione. Et in avantea ista carta vindicione firma permaneat omnique tempore.

Facta ista carta β vindicione II kalendas madii, anno XII regnante Raudebertus rege.

S+ Erivonso, s+ Goda, s+ Tercolo, que vocant Rosello, s+ Columba, qui ista carta vindicione fecimus et firma- β re rogavimus.

S+ Vidal. S+ Seniofredo. S+ Guillelmo.

β ¹⁰ Ss Radulfus presbiter, qui ista carta vindicione scripsit et ss+ cum literas fussas vel (die)³ lessas die et anno quod supra.

1. Expuntuat. 2. Mig esborrat. 3. Ratllat o raspat.

105

1008 maig 1

Adroer, prevere, ven a Planquer una peça de terra amb casa situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Reixac, pel preu de 4 mancusos.

ACB, LA.II, n. 593, f. 196a-b. Rúbrica: "Item de eodem". Interior recto: "[L]XXVI" (segles XIII-XIV); "n. 593" (Caresmar). Exterior recto: "Anno Domini 1008" (s. XVIII). Caplletra "T" ornamentada, tipus F: 7 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 114, n. 267.

In nomine Domini. Ego Adroarius presbiter vinditor sum tibi domno Plancher, emptore. Per hanc scriptura vinditionis mee vindo tibi terra et casa cum solo et superposito et cum ipsos parietes qui ibidem sunt, meum proprium. Quod abeo ^b in comitatum barcinonense, in Vallense, in terminio de Rexag. Et advenit mihi per comparatione vel per quecumque voce. Et affrontat de circi in ipso torrent vel in terra de Sancti Michaelis, de orient in terra de Ermel, de meridie similiter et de occiduo in ipso prado. Quantum infra istas IIII affrontationes includunt, sic vindo tibi: ipsa terra cum arboribus et cum ipsa casa et ipso cortelo qui ibidem est, ab integrum, in precio mancusos IIII. Et nichilquem de ipso precio apud te emptore non remansit. Est manifestum. Quem vero predicta ec omnia, quem ego tibi vindo, de meo iuro in tuo trado dominio et potestatem ab omni integritate, cum exio vel regressio suo, a proprio. Et qui ista vinditione inrumpere temptaverit, non hoc valeat vindicare, set componat aut componat tibi ipsa hec omnia, quod superius dicit, in duplo cum omne suam inmelioratione. Et ista vindicio firma permaneat modo vel omnique tempore.

Facta vinditione kalendas madii, anno XII regnante Rodbertus rex.

Sss++ Adro presbiter, qui ista vinditione fecit et scripsit et firmare rogavit.

S+num Sendredus. S+num Godmar. S+num Unisclo.¹

1. Aquest document acaba així, sense la subscripció de l'escrivent.

106

7 juny 1008

Bernat i la seva muller Quíxol, anomenada Llobeta, venen a Beliarda una terra, una vinya i un vinyal situats al comtat de Barcelo-

na, al Maresme, al terme de Premià, a les Baixeres, pel preu de 4 mancusos.

ACB, LA.II, n. 460, f. 159b. Sense rúbrica. *Super columna b*: "n. 460" (Caresmar). *Exterior recto*: "Anno Domino 1002" (s. XVIII). Sense caplletra.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 114, n. 268.

<I>n nomine Domini ego Bernard et uxori mea Chixol, que vocant Lobeta, vinditores sumus tibi Belliards, emprice. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus tibi terra et vinea et vineal, nostrum proprium. Qui nobis advenit ad me Bernard per mea comparatione e a me Lobeta per meum (v)¹ decimum vel per quecumque voces. Et est ipsa terra et ipsa vinea et ipso vineal in comitato barchinonense, in Maretima, in terminio de Primiliano, ad ipsas Bageras. Et affrontat ipsa terra et ipsa vinea et ipso vineal de parte circi in strada publica, de oriente in terra de Sancta Maria, de meridie in undas maris, de occiduo [espai en blanc: ±14]. Quantum in istas affrontationes includunt, sic vidimus tibi: ipsum nostrum alaudem et ipsa vinea et ipsa voce cum plantaria, totum ab integrum, in propter pretium mancusios IIII in rem valentem. Et nichilque de ipso pretio apud te emprice non remansit. Est manifestum. Quem vero predicta hec omnia, que tibi vindimus, de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate, ab omnem integritatem, cum exios et regressios suos, a propio. Quod si nos vinditores aut ullusque homo qui contra ista vinditione ad inrumpendum venerit, non hoc valeat vindicare, sed componat aut nos componamus tibi ista hec omnia in duplo cum omnem suam inmelioratione. Et in antea ista vinditione firma permaneat omnique tempore.

Facta vinditione VII idus iunii, anno XII regnante Radberto rege.

S+m Bernard, s+m Chixol, que vocant Lobeta, nos qui ista vinditione fecimus et firmare rogavimus.

S+m Ollomar. S+m Gannalgoz. Sss Seniopredus presbiter.

1. Esborrat.

1008 juny 22

Gotmar i la seva muller Ferosa, que anomenen Rosa, venen a Goltred una peça de terra situada al comtat de Barcelona, al terme d'Abolala, a Reixac, per 1 mancus d'or.

ACB, perg. 1-2-1336. Original. Pergami, 131 × 238 mm. Al verso: "Reras" (segles XIII-XIV); "Mitja Escala, Armari 3, n. 1336"; "(Num...927)" (s. XVIII); "Antiquitatum II 577" (Mas). Caplletra T: 12 mm.

ACB, LA, II, n. 577, f. 192 c-d. Rúbrica: "Carta quod Gotmar vendidit Goltredo I petiam terre in Albolala". Exterior verso: "[L]X" (segles XIII-XIV); "n. 577" (Caresmar). Inter columnas verso: "Anno Domini 1008" (s. XVIII). Caplletra T ornamentada, tipus F: 11 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 114-115, n. 269.

In nomine Domini. Ego Godmar et uxori sua Rosa femina vinditores sumus tibi Goltredo, emtore.^a Per hanc scrip-^btura vindicionis^b nostre vindimus tibi pecia^c I de terra nostra propria. Quod abemus in comitatum barchi-^bnonense, in terminio de Abolala.^d Et advenit ad me Godmar de genitori meo et ad me Rosa ^e per meum decimum sive per quecumque voce. Et adfrontat^e de circi in terra de Sancta Maria, de aquilonis in terra ^f de Domnuccio vicario, de meridie in ipsa calzada, de oc\c\iduo in terra de te ipso comparatore. ^g Quantum infra istas IIII^{or} ^f affrontaciones^g includunt, sic vindimus tibi: ipsa nostra porcione^h ab inte-^ggre, in propter precium mancuso I de auro, que tu nobis dedisti. Et est manifestum. Quem vero predicta ^h terra, que tibi vindimus, de nostre iure in tuo tradimus dominio et potestatem, ab omnem integritatem, ⁱ ut quicquidⁱ exinde facere vel iudicare volueris, libera in Dei nomine abeas plenam potestatem, ^j cum exio et regressio^j suo, a tuum proprium. ^k Et qui contra hanc ista carta vindicione^k venerit pro ^l inrumpendum, non hoc valeat vindicare, set componat aut componamus tibi in duplo cum eorum in-^lmelioracionem.^l Et ista vindicio^m firma permaneat modo vel omni-que tempore.

Facta vindicio-^lneⁿ X kalendas iulii, anno XII regnante Robertus rege.

S+m Godmar, s+m Fremosa, que di-^lcunt Rosa,^l femina, nos qui ista vindicione^o fecimus et firmare rogavimus.

*^l6 S+m.² S+m Arnallo. S+m Gelmir. ^l7 *Ss Seniofredus sacerdos.^p**

^l8 S+ Bellus presbiter scripsit et sub ss et die et anno quod supra.

1. Una u plena de tinta. 2. Manquen els quatre punts de signatura.

LA. a. emptore. b. vinditionis. c. petia. d. Albolal/a. Sota la segona l hi ha una d expuntuada. e. affrontat. f. IIII. g. affrontationes. h. portione. i. quiquid. j. regressio. k. vinditione. l. inmelioratione. m. vinditio. n. vinditione. o. vinditione. p. sacer.

1008 agost 12

Bulgarà, prevere, Bonesind, sacerdot, i Guillem, laic, testifiquen davant el jutge Oruç i sobre l'altar de l'església de Sant Martí, situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de la parròquia de Martorelles, i a favor de Beliarda, muller del difunt Guillem, per haver estat testimonis de les escriptures de venda, permuta i donació dels alous que foren del difunt, situats en diferents indrets del comtat barceloní, com a les parròquies de Parets i Martorelles, i prop del riu Besòs, les quals havien estat destruïdes durant la presa de Barcelona pels sarraïns.

ACB, perg. 1-2-1697. Original. Pergamí, 299 × 568 mm. El document presenta diverses taques. Al verso: "Carta iudicii" (s. xi); "Num...1248" (s. xvi); "Mitja Escala, Armari 3, n. 1697" (s. xvii); "1009" (F-B). Caplletra "C": 5 mm.

Datació: pel que fa al mes, vegeu l'estudi cronològic de la introducció.

Condicione sacramentorum a quarum ex ordinacione¹ ressidebat sacerdotes, id est, Bulgarane presbiter et Bonesindo et Geriberto et iudice Auruzio et in presencia \Marcuz et Ballomar/, Wannalgoz et Bernardo et Gelmir et Paskale et Petrasio et Gimarane et Ennego et Amado ^ρ et alii bonorum hominum qui ibidem aderant. Testificant testes prolati quas profert, id est, Billiards femina, uxore condam Wilelmi, in faciem de supra dictos sacerdotes et iudice, ad comprobendam causam scripturas de condam viri sui iam dicti, unde illi retinebat suis alaudibus ^β vel possessionibus, quod ei pertinebat per voce parentorum suorum sive per vocem paterna vel materna vel per suis emcionibus aut commutacionibus vel donacionibus vel per qualibet modo. Et fuerunt perdictas scripturas in Barchinona civitate, quando fuit capta \a/ sarracenis, sicut ceteris ^α alias fuerunt, cum is qui ibi ingrediuntur ad custodiendum vel a defendendum ea [espaí en blanc: ±151]. ^ρ Et hec sunt nomina testium qui hoc testificant, sicuti et iurant, id est, Bulgarane presbiter et Bonesindo sacer et Wilelmo laicus.²

Nos predicti sumus testes ad comprobendam causas scripturas de predictis alaudibus, quia vidimus eas et lege eas audivimus et testificamus \adque iuramus hoc ordine/. ^ρ Iurati autem dicimus in primis per Deum patrem omnipotentem, qui manet in eternum et cuncta creavit, simul et per hunc locum veneracionis Sancti Martini confessoris Christi, in cuius honore ecclesia dedicata est in comitato barchinonense, in Vallense, in termine³ de parrochia de Martorillas, ^ρ supra cuius sacrosancto altario ubi has condiccionis manibus

nostris continemus vel iurando contangimus, quia nos supra scripti testes scimus et bene hoc in veritate sapemus et oculis nostris vidimus et aures nostras audivimus et de presente eramus et bene nobis conditum manet de ipsas scripturas predictas, quod abebat ⁸ condam predicti Wilelmi, unde retinebat suis alaudibus vel possessionibus per predictas voces inter eum et parentes illius per longinqua et multi modi tempora amplius quam sexaginta annorum, quieti et securi sine interruptione secundum legem, exceptus suis alaudibus quod ille emi vel aquisivi ⁹ in iuventute sua post morte patri vel matris sue. In primis vidimus cartas emcionis vel comutacionis et legere eas audimus et in aliquis ex eas firmavimus de terras et vineas vel de ipsos alaudes quod abebat in termine de Parietes. Et abet ipsi domos et terras et vineas et pradis et pascuis et mulino cum rego ¹⁰ et caput rego et subtus rego et omnia pertinencia, quod ad ipsos alaudes vel ad molinum eius pertinet, cultum vel ermum, cum exiis et regresiis earum. Et fuerunt predicti alaudes aliquid ex eis de Pauli monasterii, qui est in Maretima, in comitato ierundense. Et aliquis qui fuit condam de Seniofre, que dixerunt Peloso, vel de ¹¹ alios plures homines, cuius nomina illorum incognita nobis maneat, quia non possumus ex ea in memoria retinere [espai en blanc: ±141]. ¹² Et afrontat predictos alaudes, qui sunt in Parietes vel in eius termine in diversis locis, de parte circi in ipso alaude qui fuit de Wifredo condam, filium condam Wadamiri, sive in termine de Sancti Stefani martir de Breza,⁴ de aquilonis in ipsa kaciata publicha qui pergit in omnesque partes sive per ipso collo de ipsa Spina, de meridie ¹³ afrontat in terra de Sancti Vincenti martir sive in vineas de Wifredo vel de aliis plurimis, cuius nomina sunt nobis incognita, de occiduo in flumine Tenes [espai en blanc: ±118]. ¹⁴ Et iterum vidimus vel audivimus legere et in aliquis ex eas firmavimus de alias kartas plurimas qui fuerunt de ipsos alaudes, quod abebant i Martorelias, id⁵ sunt, terras et vineas, domos, ortis cum arboribus diversasque ienere, in monte, in plano, silvis, garricis, in pratis, paschuis, cultum vel ermum, in diversis locis, cum exiis et re-¹⁵gresiis earum. In primis ipsos alaudes qui fuerunt de condam Druda femina, qui sunt in predicto termine, afrontant de parte circi in torrente vel in alias terras quod retinebat condam Wilelmo iure possesso, de aquilonis in terra qui fuit de Ansemir vel eres et sunt de Isarno vel suos eres, et de meridie in via publicha, et de occiduo in domos ¹⁶ qui fuerunt de Wilelmo et sunt filii vel uxori sue. Et iterum vidimus et audivimus carta de ipso alaude, qui fuit de Argeleva, qui sunt ad ipso Campo de Montana: afrontat de circi in

vinea qui fuit de Livul femina sive in terra de Sancti Martini, de aquilonis in terra de Sendredo, filium condam Dachoni, vel in ipso torrente /¹⁷ qui per imbrem scurrit a flumine Bisozio, et de meridie similiter in torrente, et de occiduo in terras et vineas quos dimisit Wilelmo filiis uxorque sue. Et ipsos alaudes qui fuerunt de Sancta Crux et Sancta Eula\lia et Sancti Iuliani,/ quod emit condam Maier de episcopo Petro vel de clericos Sancte Crucis sedis Barchinona, secundum legis hordine. /¹⁸ In primis afrontat ipsa terra qui est ad Campo de Montana, quod plantavi Seniofredo et Ansulfo, afrontat de circi in terra de Livul femina vel in ipsa via publicha, de aquilonis in terra de condam predicto Maier qui fuit, de meridie in torrente qui per imbrem discurrit, de occiduo in terra qui fuit de condam Ermengar-/¹⁹da femina qui fuit. Et iterum alia terra, qui est in valle Lobaría, afrontat de circi in ipsa serra erma, de aquilonis in terra qui fuit de Malagnego, de meridie in terra de Sancta Maria vel in torrente, de occiduo similiter in torrente. Iterum in alio locho ipsa vineas, qui sunt de ipso alaude a Terra Alba, afrontat /²⁰ de circi in ipsa serra de Petra Malella, de aquilonis in vinea qui fuit de condam Atoni, de meridie in ipso arenio qui per imbrem discurrit, de occiduo in vinea qui fuit de condam Richelle femina. Et iterum in alio locho alio alaude qui est ad ipsas isulas de ipso mulino iam dicto terme: afrontat de circi /²¹ in flumine Bisozio, de aquilonis in ipso boscho, de meridie in terra de condam predicto Maier uxori sue qui fuit Ermengarda. Et iterum in alio loco ipsa terra qui est in ipsa serra, iusta casa qui fuit de condam Vendudo: afrontat de circi in terra de condam Atoni, de aquilonis in terra qui fuit de con- /²²dam Vendudo, de meridie in via, de occiduo in terra qui fuit de Sancta Maria. Et iterum in alio locho, ad ipso caput rego, ipsa terra: afrontat de circi in terra qui fuit de condam Vendudo vel in terra de Sancta Maria, de aquilonis in ipsa pidrigine, de meridie, et de occiduo in rio qui discurrit. /²³ Et iterum in alio locho, ad ipsa Torta, afrontat ipsa terra de circi in strada vel in terra de Sancta Maria, de aquilonis in flumine Bisoz, de meridie et de occiduo in via publicha. Et iterum in alio locho ipso alaude qui est in villa de Lobos, qui fuit de condam Ermengarda vel filio suo Mirone: /²⁴ afrontat de circi in flumine Bisoz, de aquilonis in terra qui fuit de condam Witardo vel in ipso monto, de meridie in terra de condam iam dicto Maier vel uxori sue, de occiduo in ipso rio de Bisoz. Et iterum ibi ipso alaudes in ipsas isulas quod⁶ ad ipsos mulinos, qui fuerunt de condam Malagnego /²⁵ et Goltredo et Atone et Ferruz et de Ansemir et de Vendudo et Ermengarada uxorque seu de condam Bellus et

Dathone et Ennego, filius Gontario, et de Bulgara presbiter: afrontat ipsas terras de circi in flumine Bissoz, de aquilonis in terra de iam dicto condam Maier ^{β6} sive uxori sue sive in ipso monte, de meridie similiter de iam dicto Maier sive uxori sue, de occiduo in flumine Bissoz. Et ipsas terras quod emit Maier et uxori sue Ermengardi, qui sunt ad ipsa Archa, qui fuerunt de Osinto condam vel eres qui suos: afrontant de circi ^{β7} in torrente qui excurrit, de aquilonis in terra de Sancta Maria vel in ipsa Archa, de meridie in terra de Sancta Maria, de occiduo in terra qui fuit de condam Atone. Et iterum in alio locho ipsa vinea qui fuit de Truitelle femina, filia condam Vendudo, vel suos eres: afrontat ^{β8} de circi in ipsa serra qui est ad Petra Mala, de aquilonis in vinea de iam dicto Maier vel uxori sue, de meridie in torrente, de occiduo in vinea de Erivonso. Et iterum alia pecia de terra qui est in villa de Lobos, qui fuit de condam Aio femina: afrontat de circi ^{β9} in flumine Bissocio, de aquilonis in terra qui fuit de condam Athoni, de meridie in terra de Livulo femina, de occiduo similiter sive in Bissoz.

^{β0} Isti iam dicti predicti alaudes vel aliis (multis),⁷ qui sunt in diversis locis, quod nobis non possumus rememorare, quo sunt nobis incogniti, quia nescimus termina eorum, quia non sunt hodie sic fuerunt vite interruptione Barchinona, ^{β1} hec omnia predicta vidimus tenere et possidere adque exfructare ad iam dicto Maier et uxori sue Ermengarda. Et de ec omnia predicta abebant scripturas emcionis et comutacionis sive donacionis. Et vidimus eas et audivimus legere et in aliquis ex eas ^{β2} firmavimus. Et predictas scripturas fuerunt perdictas in Barchinona quando fuit capta a sarracenis, sicut fuerunt alias multas de plurimum. Et hoc notum est omnibus. Et post captivitate Barchinona hec omnia predicta vidimus tenere et possidere ^{β3} iam dicto Wilermo, filium condam Maier. ^{β4} Et nos predicti testes de hec omnia predicta hoc quod scimus et vidimus, sicut predictum est, recte et verasciter testificamus adque iuramus per super anc nixum iuramentum in Domino. ^{β5} Et ego Billiards predicta sic iuro in omnia et in omnibus, quia quantum isti testes testificant in isto iudicio verum est et nulla fraus nec malo ingenio hic inpreso non est. Et sicut ego audivi et scio et vidi ^{β6} a viro meo condam predicto dicente, sic est factus vel editus. Et ea que de ac scio et vidi vel audivi recte et verasciter testifico et iuro per super hanc nixum iuramentum in Domino.

L[ate] condicionis ^{β7} II idus (decembris)⁸ agusti, anno XIII regnante Ragberto rege.

S+ Billiards predicta, qui hunc sacramentum fieri iussi et firmavi adque firmiter iuravi et testes firmare rogavi.

^{/β8} *s+ Wilelmus, sss Bulgara presbiter, s+ Ielmiro presbiter s+, nos qui de hoc testes sumus et hunc sacramentum fideliter iuramus.*

S+ Bonefilius ss, /β9 s+ Guannalgot, s + Ballomar, s + Adroario, s + Gilmundo, s+ s Bonpar, s + Bonuzio, isti auditores fuerunt de unc sacramentum.

^{/A0} **S+ Marcucucus sss*. *S+ Aigucio iudice*.*

^{/A1} *S+ Bonesindo presbiter, qui hanc condicione scripsi et fideliter iuravit et die et anno quod supra.*

1. *Sota la n hi ha una a.* 2. *Sota la c hi ha una e.* 3. *Sota la n hi ha una lletra il·legible.* 4. *Sota la B hi ha una p.* 5. *Sota la d hi ha una t.* 6. *Escrit sobre qui.* 7. *Repetit.* 8. *Ratllat.*

109

1008 octubre 3

Adalgarda ven a Nevolenda dues peces de terra amb casa, cort i arbres fruiters, ceps, figueres i sitges, llevat de dos salzes, situat tot al comtat de Barcelona, al terme de Ventenac, pel preu d'1 mancús i 4 sous.

ACB, LA.II, n. 547, f. 185 a-b. Rúbrica: "Carta que Adalgards vendidit Nevolende II petias terre et cetera". Interior recto: "n. 547" (Caresmar); "Anno Domini 1009" (s. XVIII). Caplletra "T" ornamentada, tipus F: 6 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 124, n. 288.

In nomine Domini. Ego Adalgars femina vinditrice sum tibi Nevolenda femina, emprtrice. Per hanc scriptura vinditionis mee vindo tibi pecias II de terra et casa et curte, arbores et pomiferos, fructuosos vel infructuosos, et ^{/b} vites et ficulneas et cigias qui ibidem sunt, meum proprium, exceptus duos salices meliores. Quod abeo in comitatum barchinonense, in terminio de Ventenago. Et advenit mihi per genitores mei sive per quecumque voce. Et affrontat de circi ipsa una sorte de terra cum ipsa casa et curte solo et superposito in terra de te emprtrice, de aquilonis in ipsa via, de meridie in terra de te ipsa emprtrice, de occiduo in ipso torrent. Et alia petia de terra affrontat de circi in terra de emprtrice, de aquilonis in via, de meridie in similiter in terra de te emprtrice, de occiduo in ipso torrent (et alia petia)¹ qui discurrit. Quantum istas totas affrontationes includunt, sic vindo tibi: totum ab integrum, cum regos et capud regos que ad rigandum apertinet ad ipsas II sortes de terra, in propter precium mancuso I et solidos IIII. Que tu mihi dedisti et ego vinditrice de ma-

nibus meis recepi. Et est manifestum. Quem vero predicta hec omnia, que tibi vindo, de meo iure in tuo trado dominio et potestatem ab omnem integritatem, ut quicquid exinde facere vel iudicare volueris, libera in Dei nomine abeas plenam potestatem, cum exios et regressios earum, a tuum proprium. Et qui contra hanc ista carta vindicione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, sed componat aut componam tibi in duplo cum eorum immelioratione. Et ista vinditio firmis permaneat modo vel omnique tempore.

Facta vinditione V nonas octobris, anno XIII regnante Robertus rege.

S+ Adalgars femina, qui ista vindicione feci et firmavi et firmare rogavi.

*S+ Izeide. *S+ Ennego. *S+ Suniefredus. *S+ Recosindo. *S+ Izeide.*

S+ Bellus presbiter scripsit et sub sss et die et anno quod supra.

1. et... pecia, expuntuat.

110

1008 octubre 3

Adalgarda ven a Goltred un hort amb arbres, salzes i vinyes, situat al comtat de Barcelona, a Ventenac, pel preu d'un quartà d'ordi.

ACB, LA.II, n. 584, f. 194a-b. Rúbrica: "Goltredus emit ortum et roviram in Ventenag". Interior recto: "LXVII" (segles XIII-XIV); "n. 584" (Caresmar). Exterior recto: "Anno Domini 1009" (s. XVIII). Caplletra "T" ornamentada, tipus F, de color morat i perfilada amb blau: 6 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 124, n. 289.

In nomine Domini. Ego Adalgardes vinditrice sum tibi Goltredus, emptore. Per hanc scriptura vinditionis mee vindo tibi petia I de orto cum arbores et pomiferos et glandiferos et salices et vides qui ibidem sunt, meum proprium. Quod abeo in comitatum bar-chinonense, in terminio de Ventenago. Et advenit mihi per comparatione sive per quecumque voce. Et affrontat de circi in orto de te ipso comparatore, de aquilonis in via, de meridie et de occiduo in orto et in torrent de te comparatore. Quantum infra istas affrontationes includunt, sic vindo tibi: totum ab integrum, cum rego et fonte que ad regandum apertinet ad ipso orto, meum proprium, in propter precium quarta I de ordeo, que ^b tu mihi dedisti et ego

vinditrice de manibus meis recepi. Et est manifestum. Quem vero predicta hec omnia, que tibi vindo, de meo iure in tuo trado dominio et potestate ab omnem integritatem, ut quicquid exinde facere vel iudicare volueris, libera in Dei nomine abeas plenam potestatem, cum exio et regressio suo, a tuum proprium. Et qui contra hanc ista carta vinditione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, set componat aut componam tibi in duplo cum eorum inmelioratione. Et ista vinditio firma permaneat modo velque tempore.

Facta carta vinditione V nonas octobris, anno XIII regnante Robertus rege.

S+m Adalgar\d/s femina, qui ista vinditione feci et firmavi et firmare rogavi.

*S+m Seniofredus. *S+m Enego. *S+m Gelmirus.*

S+ Bellus presbiter scripsit et sub sss et die et anno quod supra.

111

1008 octubre 9

Bonfill i Gelmir venen a Goltred dues peces de vinya i una de terra situades al comtat de Barcelona, al terme de Purcià de Batpits, i una cuïna amb sostre al costat de les cases del comprador, situada al lloc de Reixac, pel preu de 2 mancusos i mig.

ACB, LA. II, n. 519, f. 178d-179a. Rúbrica: "Emit Goltredus II pecias vinee et I^a de terra in Purciano et Batepits". *Inter columnas verso*: "n. 519" (Caresmar). *Inter columnas recto*: "Anno Domini 1009" (s. xviii). Caplletra "T" ornamentada, tipus F: 6 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 116, n. 274.

Datació: pel que fa al dia del mes, vegeu l'estudi cronològic de la introducció.

In nomine Domini. Ego Bofilius et Gelmir vinditores sumus tibi Goltredo, emptores. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus tibi pecias II de vineas et I de terra, nostrum proprium, quod abemus in comitatum barchinonense, in terminio de Purciano sive de Batepitos; et in vico Rexago una coquina cum suo superposito iusta tuas mansiones. Et advenit nobis per iudicium quod obligatum abemus infra metus temporum asseries conditionis editum. Et affrontat de circi ipsa I^a pecia de vinea de circi in ipsa calciada, de aquilonis in vineas de Cixila, ^a de meridie in vineas de Schuva, de occiduo in vinea de Suniario et eres suos. Et alia vinea

affrontat de circi in vinea de Venrellus faber, de aquilonis in vinea de Audino et eres eius, de meridie in vinea de Ermelde femina, de occiduo in terra de te ipso Goltredo. Et ipsa terra affrontat de circi in vinea de Ermelle femina, de aquilonis in terra de Audino et eres suos, de meridie in similiter, de occiduo in terra de te emptore. Et ipsa coquina affrontat de circi in ipsas casas que tibi concessit Bellutio, de aquilonis in ipsa nostra quintana, de meridie et de occiduo in ipsa curte que tibi concessit Bellucioni. Quantum in istas totas affrontationes includunt, sic vindimus tibi: totum ab integrum, in propter precium mancosos II et medio, que tu nobis dedisti. Et nichilque de ipso precio apud te emptore non remansit. Et nos vinditores de manibus nostris recepimus. Et est manifestum. Quem vero predicta hec omnia, que tibi vindimus, de nostre iure in tuo tradimus dominio et potestatem, ab omnem integritatem, ut quicquid exinde face vel iudicare volueris, libera in Dei nomine abbas plenam potestatem, cum exios et regressios, a tuum proprium. Et qui contra hanc ista carta vinditione venerit pro inrumpendum aut nos venerimus, non hec valeat vindicare, sed componat aut componamus tibi in duplo cum eorum inmelioratione. Et ista vinditio firma permaneat modo vel omnique tempore.

Facta vinditione VII (kalendas)¹ idus octobris, anno XIII regnante Robertus rege.

S+m Bonofilius, s+m Gelmir, nos qui hanc donacione fecimus et firmavimus et firmare rogavimus.

*S+m Giscafredus. *S+m Gazono. *S+ Stradarius clerico.*

S+ Bellus presbiter scripsit et sub sss et die et anno quod supra.

1. Anul-lat mitjançant subratllat.

112

1008 novembre 11

Sunifred i la seva muller Arsenda venen a Sunicó i a la seva muller Gotevígia una peça de terra que va ser de Fermosa situada al comtat de Barcelona, al Maresme, a la vila de Teià, pel preu d'1 sou i 3 diners.

ACB, perg. 1-4-17. Original. Pergamí, 97 × 180 mm. Al verso: "Taia" (segles XIII-XIV); "Vendas" (segles XVI-XVII); "1008" (Mas). Caplletra "T" que ocupa 7 línies.

In nomine Domini. Ego Seniofredo et uxori mea Arsenda vinditores sumus vobis Suni-^oco et uxori tua Gotevígia, emtores.

Per hanc scriptura vindicionis nostre ^β vindimus vobis pecia de terra que fuit de Fremosa. Et advenit nobis ipsa terra per ^α genitores et per quacumque voces (et affrontat i).¹ Et est ipsa terra in comitato ^β barchinonense, in Maretima, in villa Taliania. Et adfronta ipsa terra de cir-^βco in terra Reimundus vel eres, de auriente in margine de ipsa karraria, de me-^βridie in terra Seniofredo Barraldo, de occiduo in terra de nos comparatores. Quantum in-^βfra istas IIII^{or} afrontaciones includunt, sic vindimus vobis: ipsa tertia parte de ipsa ^ρ terra cum ipsa ficulnea et ipsa ciresa, in precium solido I et denari III. Et nichil que de ipso precio aput ^{α0} nos emtores non remansit. Est manifestum. Et de nostra iuram in vestra tradimus ^{α1} dominio potestate a ffacere exinde omnia quodcumque volueris, a proprio. Et ista ^{α2} vindicio firma permaneat omnique tempore.

Facta carta vindicione III ^{α3} idus november, anno XIII regnante Radbertus rege.

S+num Senio-^{α4}fredo, s+num Arsinda, nos qui ista vindicione fecimus et firmare ^{α5} rogavimus.

*S+num Amelius. *S+num Petrus. *S Ballofredus levita*.*

^{α6} Sss Suniarius presbiter scripsit et die sss et anno quod supra.

1. et affrontat i, ratllat.

113

1008 novembre 20

Izet i la seva muller Elvira venen a Goltred una mujada de terra situada al comtat de Barcelona, als termes d'Ablala i del Cros, per 3 mancusos i mig.

ACB, LA.II, n. 531, f. 181c-d. Rúbrica: "Carta quod Izeide vendidit Goltredo modiatia I terre in terminie de Ablada et de Croso in Rexag". Exterior verso: "n. 531" (Caresmar). Inter columnas verso: "Anno Domini 1009" (s. xviii). Caplletra "T" ornamentada, tipus F: 6 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 116, n. 273.

In nomine Domini. Ego Izede et uxor mea Elvigia femina vinditores sumus tibi Goltredus, emptor. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus tibi modiatia I de terra, nostra propria. Quod abemus in comitatum barchinonense, in terminio de Ablala, in ipso Croso. Et advenit ad me Izede per comparatione et advenit ad me Elvigia femina per meum decimum sive per quecumque voce. Et affrontat de circi in terra de Sentramundo, de aquilonis in terra de te comparatore, de meridie in ipsa calzada, de occiduo in terra de

Sentramun-^odo. Quantum istas affrontationes includunt, sic vindimus tibi: ipsa modiatā mensurata legitima ab integrum, in propter precium mancosos III et medio, que tu nobis dedisti et nos vinditores de manibus vestris recepimus. Et nichilque de ipso precio apud te emptore non remansit. Et est manifestum. Quem vero predicta modiatā de terra, que tibi vindimus, de nostre iure in tuo tradimus dominio et potestatem, ab omnem integritatem, ut quicquid exinde facere vel iudicare volueris, libera in Dei nomine abeas plenam potestatem, cum exio et regressio suo, a tuum proprium. Quod si nos vinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista carta venditione venerit pro inrumpendum aut nos venerimus, non hoc valeat vindicare, sed componat aut componamus tibi in duplo cum eorum inmelioracione. Et ista vinditio firma permaneat modo vel omnique tempore.

Facta carta vinditione XII kalendas decembris, anno XIII regnante Robertus rege.

S+m Izede, s+m Elvigia femina, nos qui ista vinditione fecimus et firmare rogavimus.

*S+m Suniarius. *S+m Gelmir. *S+m Lobaton.*

S+ Bellus presbiter scripsit et sub sss et die et anno quod supra.

114

1008 desembre 2

Guisand i la seva muller Calvúcia venen al bisbe Aeci de Barcelona, empesos per la necessitat, una vinya plantada en una terra de Santa Maria del Mar que es troba davant la porta de la ciutat de Barcelona, situada al terme d'Or Trobat, d'Espinalb, pel preu de 4 mancosos d'or.

ACB, LA.II, n. 357, f. 120 a-b. Rúbrica: "Emit Canonica vineam in Barchinona, ad Aurum Inventum, apud Spinalbum". Interior recto: "n. 357" (Caresmar). Exterior recto: "Anno Domini 1009" (s. XVIII). Caplletra "T" ornamentada, tipus B: 10 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 117, n. 275.

In nomine Domini. Ego Guisandus et uxor mea Chalvucia femina, manifestum est enim quia plantavimus terra Sancta Maria qui est ante porta civitatis Barchinona, prope ipsa Mare, et edificavimus ibi vinea, et pro nostra necessitate vindimus ea, et ^psumus ex ea vinditores dompno Aetio, gratia Dei episcopo, emptore. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus tibi predicta vinea.

Et est in territorio barchinonense, in terminio de Auro Invento vel de ipso Spinalbo. Advenit nobis prescripta¹ complantatione et per decimum sive per omnesque voces. Affrontat de aquilonis in terra de Guitardo filium condam Cheruardo, de meridie in via publica, de occiduo et de circi in vinea et in terra de Rabsalon ebreo. Quantum istas affrontationes includunt, sic vindimus tibi: in ipsa vinea ipsa medietate nostra portione, quod nos contigit per nostra complantatione, ab integre, in aderato et definito precio mancusos IIII de auro placibile fideliter pensatos. Quod tu emptor precium nobis dedisti et nos vinditore ad presens manibus nostris accepimus. Et nichil de ipso precio apud te emptore non remansit. Est manifestum. Quem vero predicta vinea, que tibi vindimus, de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestatem ab omni integritate, cum exio vel regressio suo, ad tuum plenissimum proprium. Quod si nos vinditores aut ullusque homo qui contra hanc vinditione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vendicare, set componat² aut nos componamus tibi predicta vinea, que tibi vindimus, in duplo cum omni sua immelioratione. Et ista vinditio firma permaneat omnique tempore.

Facta vinditione IIII nonas decembris, anno XIII regnante Rothbertus rex.

S+ Guisandus, s+ Chalvucia femina, nos qui ista vinditione fecimus et firmare rogavimus.

S+ Scubiliarius sacer. S+ Petrus presbiter. S+ Durandus presbiter sss. S+ Bonaricus levita. S+ Domenicus sacer.

S+ Suniefredus presbiter, qui hec scripsi et sss die et anno quod supra.

1. *Abreviatura afegida; sota la c sembla qui hi hagi una o.* 2. *Sota la segona o hi ha una e.*

115

1009 [gener 20]

Bonfill i Gelmir fan donació, a favor de l'església de Sant Miquel arcàngel de la ciutat de Barcelona, d'una terra amb arbres fruiters i vinya situada al comtat de Barcelona, dins [el lloc de] Pasturà que anomenen Reixac.

ACB, LA. II, n. 520, f. 179a-b. Rúbrica: "Carta quod Bonefillius dedit Canonice terram et vineam in Rexag". Interior recto: "n. 520" (Caresmar). Exterior recto: "Anno Domini 1009" (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus E: 8 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 117-118, n. 276.

Datació: pel que fa al dia, vegeu l'estudi cronològic de la introducció.

In nomine Domini. Ego Bonofilius et Gelmir donatores sumus ad domum Sancti Michelis archangeli, qui est situs in Barchinona civitate. Manifestum est enim quia placuit animis nostris et placet ut ad predictus domum aliquid ibidem donare fecissemus, sicuti et facimus. Donamus namque ibidem terra et vinea complanta, arbores et pomiferos qui ibidem sunt, nostrum proprium. Quod abemus in comitatum barchinonense, intus in Pasturano, que dicunt Rexago. Qui nobis advenit per iudicium quod obligatum abemus de condam Bellucio infra metus (temporum)¹ asseries conditionis editum propter Dominum et remedium anime de iam dicto Bellucioni. Et infronat de circi in ipsa carraria sive in terra de Arnallo, de aquilonis in terra et in pariete de filiis Suniefredi sive filios Morgadi, de meridie in terra de Goltredo et de Berrille femina vel in ipsa via qui pergit ad IIIes Culs, de occiduo in alia via qui pergit similiter vel ad Bisauz. Quantum istas affrontaciones includunt, sic donamus ad domum Sancti Michelis: ipsa mea porcione ab integre. Et iuramus ipsius servientes: hoc tradimus tam isto presente quam et successores ipsius secundum canonicam auctoritatem, in Dei nomine, abeant plenam potestatem, cum exios et regressios earum, a suum proprium. Quod si nos donatores aut ullusque homo \qui/ contra hac donationem venerit pro inrumpendum aut nos venerimus, non hoc valeat vindicare, sed componat aut componamus ad domum Sancti Michelis ista hec omnia in duplo cum eorum inmelioratione. Et ista donatio firmis permaneat modo vel omnique tempore.

Facta donacione XIII februaryi,² anno XIII regnante Robertus rege.

S+m Bonofilius, s+m Gelmir, qui hanc donacione fecimus et firmavimus et firmare rogavimus.

*S+m Enego. *S+m Ausilius. *S+m Giscafredus.*

S+m Bellus presbiter scripsit et sub sss et die et anno quod supra.

1. Expuntuat. 2. Sense partició del mes.

116

1009 gener 24

Juliol i la seva muller Ermessenda venen a Bardina una peça de vinya situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Vilalba, pel preu d'1 mancús d'or.

ACB, perg. 1-1-873 (a). Original. Pergamí, 110 × 519 mm. A l'angle superior dret del pergamí hi ha un trauc vertical que afecta les tres primeres ratlles. Aquest document comparteix pergamí amb el document 1-1-873 (b), del qual n'ocupa la part dreta. Al verso: "Vilalba"; "LXVIII" (segles XIII-XIV); "[N° II]" (s. XVIII?); "369 (e)"; "Diversorum A" (Mas). Caplletra "I": 30 mm.

In no[mi]ne Domini. Ego Iolio et uxor sua Ermesinda vinditores sumus tibi Bardina, emtore. Per ahnc scriptura ^β vindi[ci]onis nostre vindimus tibi pecia¹ I de vinea nostra propria franca, qui nobis advenit per comparacione vel per omnesque ^β voces. Et est ec omnia in comitatu Barchinona, in Vallense, in terminio de Villa Alba. Qui afrontat ipsa vi-^αnea de circi in strada, de oriente in maiolo de Plancario presbiter, de meridie in rio qui discurrit, de occiduo in vinea ^β de Sancta Maria. Quantum infra istas afrontaciones includunt, sic vindimus tibi: ipsa vinea ab integrum, cum exios ^β vel regresios illarum, a proprio, in precium mancoso I de auro. Et nichil exinde non remansit. Est manifestum. ^γ Quem vero predicta vinea, que tibi vindimus, de nostre iuravimus in tuo tradimus dominio et potestatem. ^β Quod si nos vinditores aut² ullusque omo qui contra anc ista vindicione venerit pro inrumpendum, non oc valeat vindica-^βre, set componat aut componam tibi ipsa vinea in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista vin-^αdicio firma permaneat modo vel omnique tempore.

Facta ista vindicio VIII kalendas februarii, anno ^{α1} XIII regnante Roberto rege.³

S+ Iolio, s+ Ermesinda, nos qui ista vindicione fecimus ^{α2} et firmare rogavimus.

*S+ Bernardus. *S+ Belarone. *S+ Guadamir.⁴*

^{α3} Ss Elias presbiter scripsit.

1. Sembla que hi diu pecias. 2. Sota la a hi ha una t. 3. Sota l'última e hi ha una o. 4. Sota la d hi ha una m mig començada.

1009 gener 24

Egó i la seva muller Quíxol venen a Bardina dues peces de vinya situades al comtat de Barcelona, al terme de Vilalba, pel preu d'1 mancús d'or.

ACB, perg. 1-1-873 (b). Original. Pergamí. Aquest document comparteix pergamí amb el document 1-1-873 (a), però n'ocupa la part esquerra. Caplletra "I": 33 mm.

In nomine Domini. Ego et uxor sua Cixulo vinditores sumus tibi Bardina, emtore. Per ahnc scriptura vin-^βdicionis nostre vin-

dimus tibi pecias II de vinea, nostras proprias francas, qui nobis advenit per ienitores vel per quacumque voce. ^β Et est ipsa ec omnia in comitatu¹ Barchinona, in terminio de Villa Alba. Et afrontat ipsa I pecia de vinea de cir-^Aci in² margine, de oriente in vinea de Baio, de meridie in vinea de Richel vel filis suis, de (de)³ oc(d)ciduo⁴ similiter. Et alia ^β pecia afrontat de circi in vinea de Baio vel in ermo, de oriente in margine, de meridie⁵ in vinea de Sancta Maria, ^β de occiduo similiter. Quantum infra istas afrontaciones includunt,⁶ sic vindimus tibi: ipsas vineas ab integrum,⁷ cum exios ^γ vel regresios illarum, a proprio, in precium mancoso I de auro. Et nichil exinde non remansit. Est manifestum. Quem vero ^β predictas vineas, que tibi vindimus, de nostro iuravimus in tuo tradimus dominio et potestatem. Quod si nos vindito-^ρres⁸ aut ullusque omo qui contra anc ista vindicione venerit pro inrumpendum, non oc valeat vindicare, set componat ^λ0 aut componam vobis ipsa vinea in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista vindicio firma ^λ1 permaneat omnique tempore.

Facta ista vindicio VIII kalendas februarii, anno XIII regnante Rober-^λ2to rege.

S+ Ego, s+ Cixulo, nos qui ista vindicione fecimus et firmare rogavimus.

*^λ3 S+ Argoval.⁹ *S+^λ0 \Seniofred/. *Ss Plancarius presbiter s+*.*

^λ4 Ss Elias presbiter scripsit.

1. Sota la i hi ha una o. 2. Sota la i hi ha una m. 3. Segueix de repetit. 4. So-bra la d. 5. Sota la m hi ha una o. 6. A sota de cl hi ha una a. 7. Sota la r hi ha una u. 8. La segona i sembla una e. 9. Sota la l hi ha una t. 10. La s està sobreposada a l'acabament de la paraula anterior.

118

28 gener 1009

Testament sacramental de Bonafilla, jurat sobre l'altar de Santa Coloma situat a l'església de la Santa Creu i Santa Eulàlia de la Seu de Barcelona, en què disposa que els seus béns passin a mans del seu marit i les seves filles i fa altres deixes més petites, com per exemple 2 mujades de vinya, situades a l'Or Trobat, que dóna a la Seu de Barcelona.

ACB, LA.II, n. 101, f. 35c-36a. Rúbrica: "Testamentum Bonefilie que dimisit sedi II modiatas vinee ad Aurum Inventum". Exterior verso: "[+ 3]efilie" (segles XIII-XIV); "n. 101" (Caresmar). Inter columnas verso: "Anno Domini 1009" (s. XVIII). Caplletra "C" ornamentada, tipus B: 4 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 118, n. 277.

Conditiones sacramentorum ad quarum ex ordinatione Marchus sacer vel episcopus atque non insuavis iudex et in presentia de Aurutio iudice et Bonushomo levita, qui et iudex, laicorum presentia, id sunt, Ermomirus, Tructarius, Segofredus, Sisenandus, Guilmundus, Suniefredus, Bovetus, Navius, Franchus, Richarius, Vitalis sacer, Ermomirus sacer, Marcutius sacer, Bonutius levita, Ansualdus levita, Adalbertus levita et aliorum multorum bonorum hominum qui ibidem aderant. Testificant testes prolati quas proferunt his viris, id est, Gondemarus et Ferreolus, sacer et sacrista, in faciem de supra dictos sacerdotes vel iudices, ad comprobendam causam elemosinariam de quondam femina nomine Bonefilia, filia condam Sisoaldi. Et hec sunt nomina testium qui hec testificant, sicuti et iurant, id est, Gondemarus, Madexus, Mirone, Tructarius, Seniofredus.

Iurati autem dicimus in primis per Deum Patrem omnipotentem et per Ihesum Christum, filium eius, Sanctumque Spiritum, qui est in Trinitate unus et verus Deus, et per hunc locum venerationis Sancta Columba, martyr Christi, cuius altarius est consecratus intus in domum Sancte Crucis Sancteque Eulalie civitatis Barchinone sedis, supra cuius sacrosancto altario has conditiones manibus nostris continemus vel iurando contangimus, quia nos supra scripti testes scimus bene, in veritate sapemus, de presente eramus, oculis nostris vidimus et aures nostras audivimus ad ea hora quando iacebat condam prefata Bonefilia in sua egritudine, unde obiit, sic nos videntes et audientes, enarravit suos prefatos elemosinarios, quos disposuit et constituit, ut si mors ei evenisset per ipsa egritudine, plenam potestatem habuissent ad distribuere omnem facultatem suam, quemadmodum eis disseruit, ¹ in suis tantummodo verbis coram nostra promulgata probatione. In primis iussit de omnes suos alaudes, quod illa habebat in omnes locos et possessiones que illa retinebat iure possessas. Dimisit ipsas medietate ad filias suas Adenguntia et Ermengarda; alia medietate concessit ad viro suo Gondemar in tali tenore: ut in diebus vite sue teneat, fruatur et possideat sine cuiusque blandimento, et post obitum suum remaneat pro animas utrarumque suarum expiandas. Exceptus ipsas vineas que illa habebat in territorio barchinonense, in loco Auro Invento, quem integritate concessit ad prelibato viro suo Gondemaro sive iure proprio habendas. Et exceptus modiatas II de vineas quos concessit ad Sancta Eulalia Sancteque Crucis sedis Barchinone. Et exceptus modiatas II de terra quos concessit ad Sancti Petri Puellarum cenobio et ad domum Sancta Maria situs in litore maris. Et concessit ad Sancto Michael barchinonense equa I. Et de omnes alias res, quas

habebat illa et fruebat vel possidebat in omnes locos, duas portiones ex his omnibus concessit ad viro suo Gondemar prelibato; et ipsa tertia portione, quod remanet, dare iussit pro anima sua. Et ad Iulia concessit pellitia I et orale et guadengo I. Ad Matersinda, orale I, drapo de lecto I. Et ad alios suos servientes concessit singulas quartas inter panem et vinum. Et cum hec omnia ordinavit, adhuc loquela plena et memoria integra, sic migravit ex hoc seculo in mense isto ianuario, qui iam pene preterit. Et ea que dicimus proferimusve nos, scilicet tutores qui et helemosinarii, sic iuramus in omnia et in omnibus, quia quantum isti testes hic testificaverunt in isto iudicio verum est. Et nulla fraus nec ullo malo ingenio hic impressa non est, set secundum suam voluntatem prefata testatrix est factus vel editus. Et ea que scimus nos pariter helemosinarii et testes recte et veraciter testificamus atque iuramus per super hanc nixum iuramentum in Domino.

Late conditiones V^o kalendas februarias, anno XIII regnante Roberto rege filium condam Ugo-^ani.

S+m Gondemarus, sss Ferreolus presbiter, nos tutores et helemosinarii sumus et hunc iuramentum iuramus.

S+m Gondemarus, s+m Madexius, s+m Mirone, s+m Trutarius, s+m Seniofredus, nos testes sumus et hunc iuramentum iuramus.

S+m Ermomirus, s+m Tructarius, s+m Segofredus, s+m Sisenandus, s+m Guilmundus, s+m Suniefredus, s+m Bovetus, s+n Navius, s+num Franchus, s+ Bonutius levita, s+ Adalbertus levita, s+ Seniofredus levita, nos qui ad presens fuimus.

*S+ Ervigius, Dei gratia episcopus, cognomento Marcho, qui et iudex. *S+ Aurutio iudice/(ex).¹ Bonushomo levita, qui et iudex sss.*

Bonushomo levita, exarator et sss, cum condempnatas literas in locis oportunis, ut legere potueris, et rasuram ubi dicit "Ferreolus sacer et sacrista", sub die et anno prefixo.

1. *Ratllat.*

1009 febrer 1

Bonfill i Gelmir fan donació a Déu i a Sant Miquel de Barcelona d'una peça de terra situada al comtat de Barcelona, al terme d'Albinyana.

ACB, LA.II, n. 578, f. 192d-193a. Rúbrica: "Carta quod Bofil et Gelmir dederunt Canonice I petiam terre in Albiniana". Foli 192, inter columnas verso: "n. 578"

(Caresmar). *Interior verso: "LXI" (segles XIII-XIV). Foli 193, interior recto: "Anno Domini 1009" (s. XVIII). Caplletra "T" ornamentada, tipus B, de color verd i perfilada amb vermell: 11 línies.*

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 118-119, n. 278.

In nomine Domini. Ego Bon\o/u(s)filius^l et Gelmir donatores sumus Deo et Sancti Michaelis archangeli, qui est situs intus in Barchinona civitate. Manifestum est enim quia placuit animis nostris et placet ut ad predicto domum aliquid ibidem donare fecissemus pro emendatione de terra que venundavi condam Seniofredi de Sancti Michaelis ad Audinus et ille condirexi sua mansione, sicuti et facimus. Donamus namque ibidem petia I de terra nostra proprio. Quod abemus in comitatum barchinonense, in terminio de Albiniana. Et advenit nobis per iudicium, quod obligatum abemus infra metus temporum asseries conditionis heditum. Et infrontat de circi in terra de Goltredo et de Suniario, de aquilonis in terra de filiis Suniefredi sive de Suniario, de meridie in terra de Bonofilio vel de filios Suniefredi, de occiduo in terra de Suniario sive de Bonofilio. Quantum istas infrontationes includunt, omnia hoc donamus ad domum Sancti Michaelis, et iuramus ipsius servientes hoc tradimus, tam isto presente quam et successores ipsius secundum ca<no>nica auctoritatem in Dei nomine abeant plenam potestatem, cum exio et regressio suo, a suum proprium. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra hanc donatione venerit pro inrumpendum aut nos venerimus, non hoc valeat vindicare, set componat aut ^h componamus ad domum Sancti Michaelis ista terra in duplo cum omne suam inmellioratione. Et hanc donatio firmis permaneat modo vel omnique tempore.

Facta donatione kalendas februarii, anno XIII regnante Robertus rege.

S+m Bonofilius, s+m Gelmir, nos qui hanc donatione fecimus et firmavimus et firmare rogavimus.

*S+m Goltredus. *S+m Audinus. *S+ Stradarius clerico.*

S+ Bellus presbiter scripsit et sub sss et die et anno quod supra.

1. La s que precedeix filius, expuntuada.

120

1009 febrer 11

Maria ven a Beliarda una terra situada al comtat de Barcelona, al Maresme, al terme de Premià, al Perelló, al lloc anomenat Banyeres, pel preu de 5 sous.

ACB, LA.II, n. 474, f. 163d. Rúbrica: "Carta de Perillone quod dicitur Bagneres in Primial". *Inter columnas verso*: "n. 474" (Caresmar). Caplletra "T" ornamentada, tipus H: 18 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 119, n. 279.

In nomine Domini. Ego Maria femina vinditrice sum tibi Belliardis femina, emptore. Per hanc scriptura vinditionis me vindo tibi terra mea propria, quod abeo in comitato barchinonense, in Maretima, in terminio de Primiliano, ad ipso Perellone, ubi dicunt ipsas Bagneres. Advenit mihi de ienitores meos vel per quecumque voce. Affrontat ipsa terra de circi in terra de Ermegodo, de aquilonis in terra de te emprice, de meridie in strada publica sive in littore maris, et de occiduo in terra de Sancta Eulalia qui fuit de Sesenanda femina. Quantum istas affrontationes includunt, sic vindo tibi: ipsa terra, ipsa mea hereditate, ab integrum, cum exio et regressio suo, in propter precio solidos V. Et nichilque de ipso precio apud te emptore non remansit. Et est manifestum. Quem vero predicta terra, que tibi vindo, de meo iure in tuo trado dominio et potestate, ab omnem integritatem, a tuo proprio. Et qui ista vinditione inrumpere temptaverit aut ego venero, non hoc valeat vindicare, sed componam aut componam tibi ipsa terra in duplo cum sua imelioratione. Et ista vinditio firma permaneat omnique tempore.

Facta viditione III idus februarii, anno XIII regnante Rogberto rege.

S+ Maria femina, qui ista vindicionem (III idus febrarii, anno XIII).¹

*S+ Ermemir. *S+ Erogio. *S+ Martino.*

S+ Bonesindo presbiter scripsit sub die et anno sss quod supra.

1. *Repetit.*

1009 març 9

Carta de restauració de la vida canonical a l'església de Barcelona. Hi ha incloses dues escriptures més, d'anys diversos, que recullen noves donacions i privilegis.

ACB, LA.I, n. 3, f. 2c-3c. Aquest document porta dos afegitons, el primer del 26 d'abril de 1036 i el segon del 13 de març de 1037. Encapçalament de foli: "Privilegia". Rúbrica: No n'hi ha. Foli 2, exterior verso: "III" (segles XIII-XIV); "n. 3" (Caresmar); "Vide n. 630" (Mas). *Inter columnas verso*: "Sancta Maria de Mari"

(segles XVI-XVII). Foli 3, *interior recto*: "1009" (s. XVIII). *Exterior recto*: "Nota de sepulturis quo modo pertinent ad capi-/tulum" (segles XIII-XIV); "Enrico"; "Alio comitis"; "Tarrasa"; "[±10 lletres de difícil lectura]" (segles XVI-XVII); "Anno Domini / 1037" (s. XVIII). *Exterior verso*: "Alia donatio"; "Anno Domini / 1036" (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus F, de color blau i perfilada en vermell: 6 línies.

Regest: MAS, *Notes*, vol. IX, p. 229-230, n. 493.

Ed.: MARCA, *Marca hispanica*, d. CLIX, c. 968-971; PUIG, *Episcopologio*, doc. XXVIII, p. 368-369; *Catalunya romànica*, vol. XX, p. 54.

In nomine Domini Dei eterni, miseratoris et pii. Si sacerdotibus in quibuslibet necessitatibus ecclesiasticis nostra auctoritate sublevandis consulimus et ad ministerium suum liberius exequendum opem ferimus, a sumo pontifice domino nostro Ihesu Christo eterna remuneratione largiri nobis premia non ambigimus. Igitur notum sit omnibus fidelibus sancte Dei Ecclesie nostris, presentibus scilicet et futuris, qualiter in civitate Barchinona advenit quidam homo, nomine Roberto, negociatore, qui fatali casu preventus, iussit Bonutii presbiteri canonici Sede Sancte Crucis Sancteque Eulalie ut fieret suum elemosinarium, et omnia que secum attulit in Barchinona, iussit distribuere illi pro anima sua. Ob hanc causam supra fato Bonutio, adibito consilio, cum ceteris paribus atque kannonicis supra memorate ecclesie postulantes clementiam domni ac illustrissimi Raimundi, marchioni, comitis, coniuxque eius Erminisindis, pia ac benivola comitissa, ut preberent illis adiutorium ac solatium conlo-¹quii, et unanimiter deposcerent clemenciam domni et venerabili pontificis Aethii, et ut restaurassent¹ Kanonicam, quod dudum decessores eorum habuerunt et per incuriam atque ignaviam et oppressionem paganorum deperit. Sed scimus veraciter a Karulo imperatore initiatam,² deinde a Ludovico filio eius restauratam sub Frodoino pontifice. Qui utique et fecerunt. Deprecati sunt unanimiter supra memoratum pontificem ut dedisset ecclesiam Sancte Marie sita iuxta Mare cum ipsam parochiam in ipsa Kanonica. Et iste meminit Bonutius mitteret omnem eidem substanciam quem ille defunctus supra libatus iussit distribuere pro anima sua, id sunt, palleos XIII de variis coloribus. Denique adquiescens domnus pontifex precibus et oblocutionibus eorum, contulit supra libatam ecclesiam Sancte Marie cum decimis et primitiis et oblationibus illius atque alodibus cunctis, que nunc habet vel habere debet sive, Deo largiente, ad futurum adquisierit in ipsa Kanonica ab eternitate servitura, ut possideant ipsi kanonici Sancte Crucis, qui hodie sunt et futuri erunt, absque ullius inquietudine. Et insuper palleos VI quod de supra dicto Bonutio vel de aliis

hominibus emit et Bonutius contulit supra dictos palleos XIII in ipsa ecclesia Sancte Crucis pro ipsa Kannonica ab eternitate servituros. Preterea et supra memoratus princeps Raimundus, simul cum coniuge sua prefata, ob remedium anime eorum patribusque illorum et ob prosperitate filiorum suorum contulerunt in supra memorata Kannonica aliquot numus auri, spondentes se veraciter daturus ut Deus omnipotens abluat cunctis piaculis eorum et cum prosperitate dirigat actus eorum omnique tempore, et ut ipsi kanonici inter se eligant abbatem vel prepositos sive decanos et ministros, qui fideliter distribuunt et serviant operibus illorum. Insuper concessit ibi predictus Ethius pontifex ipsa claustra qui est iuxta ecclesiam Sede Sancte Crucis, qui est circumdata ex pariete petra et calce, et est ibi domus incoata ad refectorium. Rursum concessit ibi ^a domnus pontifex ipsos testios de ipsos castros ab integre fideliter, qui sunt ultra alveum Lubricatum, simul cum ipsas ruptas, que vulgo nominant tretas, que nunc sunt culte et ad futurum ad culturam perduxerint, ut habeant ipsi kanonici et pauperes ad proprium victum in omnibus locis episcopatus sui.³ Iungit se iam dicta claustra a parte occidentalis cum ipsa prefata ecclesia et pertingit usque ad palatium episcopi, que dicunt Solarium Longum, cum omnes arbores qui infra sunt et cum puteo vel vites, ut faciant ibi domos quot voluerint. Et Arsinus presbiter, minister episcopi, largitus est Domino Deo et ipsa Kannonica modiatas III de vineas et ipsam decimam de Karucio Cerdano similiter concessit ibi ob remedium anime sue. Nos quoque in unum pariter, Ethius, presul gratia Dei barchinonensis, Arnulfus, pontifex ausonensis, Oddo, divina miseratione episcopus gerundensis, Silla, episcopus urigelitensis, Ooliva, episcopus sedis elenensis, unanimiter sponte annuentes, confirmamus hec omnia que supra taxata sunt et in ipsa Kannonica Domino Deo conlata vel quotquot ob hodierno die et tempore ibi a fidelibus Dei ad presens conlate fuerint vel ad futurum conlate erunt, sub immunitatis nostre stilo confirmamus, ut nullus princeps vel comes seu episcopus vel aliquis successorum nostrorum aut aliquis homo vivens utriusque sexus hoc infringere vel quippiam per vim exinde auferre presumat. Quod si facere presumpserit, percutimus eum et excommunicamus per gladium Patris et Filii et Spiritus Sancti. Insuper innodamus eum sub anatemate maranata insolubili vinculo. Ipse vero qui hoc pactum largitionis nostre custodierit ac conservaverit et adgecerit,⁴ addat Dominus dies eius et accumulet cum prosperitate omni augmento illius et benedicat omnibus actis eius omni per evo. Amen.

Acta sunt hec in Barchinona civitate VII° idus marcii, in era XLVII post millesima, Domini vero annus IX post millesimus, regnante Roberto rege francorum XIII° anno in Dei nomine.

Raimundus +, gratia Dei comes inclitus atque marchio, + Ermesindis, gratia Dei comitissa, coniux eius, firmamus ultro et corroboramus omnia supra exarata.

S+ Ooliba, gratia Dei Sedis elenensis episcopus, unus de conservis vel canonicis sedis Sancte Crucis Sancteque Eulalie, hec asensio corroboravi.

Sss @presbiter@ Odo, hac si indignus, gratia Dei episcopus Sancte Sedis gerundensis ecclesie et nutu Dei abba sss, que hec confirmo ut stabilis permaneat omni per evo.

S+ Ethius, ac si indignus, gratia Dei barchinonensis presul, qui spirante Deo in corde meo hanc Canonicam annui et in eterna confirmatione eam stabiliri per censui in ea tamen conditione: ut qui temerator fortasse extiterit, anathema fiat et cum Iuda particeps efficiat.

Sss Arnulfus, ac si indignus, humilis ausonensis episcopus, que et confirmo.

+ Ermengaudus chomes +. + Signum Barnardus, gratia Dei comes +.

XXVIII annis⁵ postquam supradicta scriptura fuit facta, VI kalendas maii, anno V regni Henrici regis,⁶ sic dedit Guilbertus, barchinonensis episcopus, prefate Canonice cum iussione et voluntate domni Remundi comitis, filii Sancie quondam comitisse, et Ermesindis comitisse et Guilie comitisse ecclesiam Sancte Eulalie, que est sita in Egara, cum omnibus alodiis que sunt in Egara⁷ et in Terracia, id sunt, terras et vineas, cultum vel heremum, et trilas et arbores diversi generis, fontes et aquis decursibus et olivarias, et omnia que pertinent ad supra dictam ecclesiam Sancte Eulalie, que sunt iuris ecclesie Sancte Crucis Sancteque Eulalie barchinonensis, exceptus alias ecclesias Terracie, cum illorum pertinentiis. Et⁸ Guilbertus, episcopus supradictus, dedit prefate Cannonice omnes voces acquisitionum de sepulturis mortuorum hominum, quas habebat vel habere debebat in ipsa claustra prefate Cannonice, exceptus ipsas absolutiones. Et simili modo Ermemirus, sacrista Sancte Sedis barchinonensis, cum iussione prefati episcopi et voluntate, dedit prefate Cannonice ipsam me-⁹dietatem de ipso cimiterio de omnibus causis mortuorum, que illi pertinebant aut pertinere debebant.

Anno XXIX⁹ postquam supra dicta scriptura fuit facta, III idus marcii, anno VI regni Henrici regis,¹⁰ sic dedit Guilbertus, episcopus barchinonensis, prefate canonice sextam partem omnium acquisitionum suarum mobilium rerum et immobilium, que deinceps adquisierit de terris et parrochiis et decimis et placitis et dedicationibus tocius sui episcopatus.¹¹ Et domna Ermessindis comitissa solarium unum cum terris et vineis, suum proprium, que fuerunt Geriberti de ipsa Petra, que sunt in Penitense, in termino de Avinnono, cum vasculis maioribus et minoribus, que sunt in predicto solarario, et cum arboribus diversi generis.

+ Guislibertus, gratia Dei episcopy. + Guislibertus, gratia Dei episcopus. + Petrus episcopus +. + Ermessindis comitisse, /qui hoc dono et confirmo,\ S+ Ermemirus, levita et sacriste. Arnallus archilevita. + Hermesindis comitisse, que hoc dono et confirmo, ut omnes canonici semper Deum exorent pro nobis et pro antecessoribus nostris Guadallo episcopo et Remundo comite et Berengario, eius filio.

Iohannes levita, qui hanc cartam¹² venditionis atque largitionis exaravit cum duobus versibus super positis et sss die et anno quod supra.

1. Sota l'última t hi ha una c. 2. Des de sed fins a iniciatam, subratllat. 3. Des de ut fins a sui, subratllat. 4. Sota la g hi ha una c. 5. Si es compta l'any en què es redacta el document, és el 1036, i si no es compta, el 1037. 6. 26 d'abril de 1036. 7. cum omnibus alodiis que sunt in Egara, al marge exterior recto. 8. Sota la E hi ha una e. 9. Si es compta l'any en què es redacta el document, és el 1037, i si no es compta, el 1038. 10. 13 de març de 1037. 11. Sota la a hi ha una s. 12. Escrit sobre raspat.

122

1009 març 11

Sentmir i Trasegòncia, esposos, venen a Vendrell una vinya situada al comtat de Barcelona, al terme de Villa Vidamènia anomenat Palou, per 7 sous.

ACB, perg. 1-4-19. Original. Pergamí, 118 × 263 mm. Restaurat. Hi ha algunes clapes sense restes de tinta. El marge esquerre del pergamí està lleugerament deteriorat. Al verso: "1009" (Mas). Caplletra "T": 10 línies.

[In] nomine Domini. Eg[o] [Sancte]miro et uxor mea T[ra]sgonza f[e]mi[na] vind[it]ores sumus t<i>bi Venrelo, emtore. Per anch ^l scriptura vindicionis nostre vindim[us] tibi pecia de vinea [nost]ra [prop]ria. Qui nobis atvenit de genitori nostre aut per [om]-^βnesque voces. Qui est ipsa vinea in comitatum barchinonense, in terminio

de Villa [Uitamina?] que vocant Palacio[lo]. [/] Afronta de orientis in vinea de Galino, de meridie in vinea de Ramio, de ochciduo in vinea de Guisado, de circi in v[in]-[/]ea de Bunulci[is] presbiter. Quantum infra istas IIII afrontacion[es] includunt, sic vindimus t<i>bi: pecia de vin<e>a n<ost>ra propria ab [in?]-[/]te[lg]rum, cum exio et regresio suo a proprio, in propter precio solidos VII. Et de ipso p[r]ecio aput vos [e]mt[o]res non remansit. Est [/] manifestum. Que vero predicta vinea, sicut supe(r)r<i>us¹ resona, de nostro iuramus in tuo tradimus dominio et potes[ta]-[/]tem. Quod si nos vinditores aulus omo qui co<n>tra anch ista vindicione venerit pro inrumpendum, no<n> och valeat vindicare, se<d> co[m]-[/][pona]mus t<i>bi in duplo cum omn[e] sua immelioracione. Et in antea ista firmis stabilis permanea omnique tempore.

Facta ^{/0} vindicione V idus marci, anno XIII regnante Redbertus rex.

S+num Sanctemiro, s+num Tra\s/gonza, qui ista ^{/1} vindicione fecit et firmare rogavit.

S+num Guadamiro. ^{/2} S+num Oriol.

^{/3} Ss Teuderedus presbiter, sss scripsit die et anno quod supra.

1. r repetida.

123

1009 març 21

Izet i la seva muller Elvira venen a Goltred un marge amb ullastres situat al comtat de Barcelona, dins la vila de Ventenac, pel preu de 6 sous.

ACB, 1-1-1190. Original. Pergamí, 83 × 286 mm. Aquest pergamí presenta nombroses taques que en dificulten la lectura. Al verso: "Reiago"; "CVII" (segles XIII-XIV); "Nil pro Capitulo" (segles XVI-XVII); "Antiquitatum II, 624" (Mas).

ACB, LA.II, n. 624, f. 203b-c. Rúbrica: "Carta quod Izeide vendidit Goltredo margine et oliastros in Vente<nag>". Inter columnas recto: "n. 624" (Caresmar). Exterior recto: "Anno Domini 1009" (s. XVIII). Caplletra "T" ornamentada, tipus B: 10 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 120, n. 281.

In nomine Domini. Ego Izeide et uxor mea Elviia femina vinditores sumus tibi Goltredo, emtore.^a Per hanc scriptura vindicionis^b [/] nostre vindimus tibi margine cum oliastros nostrum proprium. Quod abemus in comitatum barchinonense, intus in villa Ventenago. Et [/] venit ad me Izeide¹ per comparacio\ne^c et ad me Elviia femina per meum^d decimum sive per quecumque voce. Et afrontat^e de circi

in terra de Adal-^agards^f femina, de aquilonis in via, de meridie in orto de te comparatore, de occiduo in terra de Nevolenda femina et filios suos. Quantum ^β infra istas afrontaciones^g includunt, sic vindimus tibi: totum ab integrum, in propter precium solidos VI, que tu nobis dedisti et nos ^β vinditores de manibus nostris recepimus. Et est manifestum. Quem vero predicto margine cum ipsos oliastros, que tibi vindi-^rmus, de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestatem ab omnem integritatem, ut quicquid exinde fecere vel iudicare volue-^rris, libera in Dei nomine abeas plenam potestatem, ab exio et regresio^h suo, a tuum proprium. Et qui contra hanc ista carta vindi-^racioneⁱ venerit pro inrumpendum aut nos venerimus, non hoc valeat vindicare, set conponat aut componamus ^l tibi in duplo cum eorum inmeliacione.^j Et ista vindicio^k firma permaneat modo vel omnique tempore.

Facta vindicione^l ^l XII kalendas aprilis, anno XIII regnante Robertus rege.

S+m Izeide, s+m Elviia femina, qui ista vindicione^m fecimus ^l et firmavimus et firmare rogavimus.

*S+m Bradila. *S+m Bonucio. *S+m Arnallus.*

^l S+ Bellus presbiter scripsit et sub sss et die et anno quod sup[ra].

1. Sota la z hi ha una e.

LA. a. emptore. b. vinditionis. c. comparatione. d. Manca abreujament. e. affrontat. f. Adalgardis amb la i expuntuada. g. affrontaciones. h. regressio. i. vinditione. j. inmeliacione. k. vinditio. l. vinditione. m. vinditione.

124

1009 març 26

Nevolenda i les seves files Guilierada i Filmera venen a Goltred una peça de terra situada al comtat de Barcelona, al terme d'Albinyana, per 7 sous.

ACB, LA.II, n. 604, f. 198d. Rúbrica: "Carta quod Nevolenda vendidit Goltredo I petiam terre in Albini<ana>". *Inter columnas verso*: "n. 604" (Caresmar); "Anno Domini 1009" (s. xviii). *Interior verso*: "L[XXXVII]" (segles xiii-xiv). Caplletra "T" ornamentada, tipus B: 10 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 120, n. 282.

In nomine Domini. Ego Nevolanda femina et filias meas, Guilierada et Filmera, vinditrices sumus tibi Goltredo, emptore. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus tibi petia I de terra nostra

propria. Quod abemus in comitatum barchinonense, in terminio de Albiniana. Et advenit ad me Nevolenda per comparatione et per decimum, et ad nos filias de ienitori nostro sive per quecumque voces. Et affrontat de circi in terra de Cipriano, de aquilonis in terra de te emptore, de meridie in strada, de occiduo in terra de iam dicto Cipriano. Quantum istas affrontationes includunt, sic vindimus tibi: per tale capcione per nutrimentum de filiis et de fratribus nostris aliis minoribus, ab integre, in propter precium solidos VII. Quod tu emptor precium nobis dedisti et nos vinditricis de manibus nostris recepimus. Et est manifestum. Quem vero predicta terra, que tibi vindimus, de nostre iure in tuo tradimus dominio et potestatem ab omnem integritatem, ut quicquid exinde facere vel iudicare volueris, libera in Dei nomine abeas plenam potestatem, cum exio et regressio suo, a tuum proprium. Et qui contra hanc ista cartam vinditione venerit pro inrumpendum aut nos venerimus, non hoc valeat vindicare, set componat aut componamus tibi in duplo cum eorum inmelioratione. Et ista vinditio firmis permaneat modo vel omnique tempore.

Facta vinditione VII kalendas aprilis, anno XIII regnante Robertus rege.

S+m Nevolenda femina, s+m Guilierada, s+m Filmera, nos qui ista vinditione fecimus et firmavimus et firmare rogavimus.

*S+m Enego. *S+m Gotmar. *S+m Mirone.*

S+ Bellus presbiter scripsit et sub sss et die et anno quod supra.

125

1009 març 29

Trubal, fill del difunt Alduard, vol recordar les disposicions del seu germà Robert, difunt. Aquest havia fet donació, en vida, als canonges de Barcelona, de vint pal·lis de diferents colors destinats a l'església de Santa Maria del Mar.

ACB, LA, I, n. 630, f. 232d-233a. Rúbrica: "Recordatio de XX palliis que fuerunt Roberti". A continuació: "Vide n. 3" (Mas). Foli 232, *inter columnas verso*: "n. 630" (Caresmar). Foli 233, *inter columnas recto*: "Anno Domini 1009" (s. XVIII). Caplletra "T" ornamentada, tipus C: 15 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 120-122, n. 283.

In Dei nomine. Ego Truballe, filium condam Alduardo, volo notum facere omnibus hominibus, presentibus scilicet ac futuris,

qualiter venit frater meus condam Robertus in Barchinona civitate cum XX pallios ex diversis coloribus et egrotavit ibi amplius quam XXX diebus. In prephata egrotatione, dum adhuc habebat loquela plena et memoria integra, sic comendavit se ipsum et predictos pallios vel omnia que secum habebat in iam dicta civitate ad Bonutius sacer, qui et cannonicus sedis Sancte Crucis, ut si obisset de ipsa egritudine, sicut et fecit, iam dictus Bonucius sacer ab integrum iam dictos pallios, cum alia omnia que ibi habebat, dedisset pro anima sua in quo melius vidisset. Quod ille fideliter adimplevit secundum voluntatem testatoris. Misit ipsos pallios in ipsa Kannonica pro ecclesia et decimas Sancte Marie sita supra Mare, ut ipsi cannonici semper orent Deum pro anima Roberti et pro anima Raimundi principis coniuxque eius Erminsindis et pro omnium fidelium christianorum, vivorum atque defunctorum. Interea veni ego Truballe in predicta civitate et requisivi iudices et comites seu sapientes, qui omnes mihi dixerunt quod nullam vocem ibi requirere debebam. Ego quoque, ut vidi ipsa Cannonica, qui est constituta in sede Sancte Crucis, et ipsi sacerdotes, qui cotidie offerunt sacrificium Deo pro anima fratris mei vel pro aliis christianis, et elemosinas, quas centum pauperibus accipiunt cotidie extra peregrinos, cecos, et claudos,¹ laudavi et corroboravi et confirmo omnia que facta sunt. Denique statuo et obligo me pro iuramento quod facturus sum, ut nec ego nec proles iam dicti Roberti utriusque sexus, neque uxor eius, neque aliquis ex supra dicta linea, nec ullus veivens homo temptet aliquid pulsare de supra dicta omnia. Quod concessum est in ipsa Cannonica. Neque ad ullus vivens homo per hanc vocem aliqua molestia vel iniuria facere presumat. Quod si, ut absit, facere voluerit, componat potestati terre in quo hoc pulsaverit auri libras XX illi perpetim habituras et in antea cum Iuda proditore participationem habeat. Dedit namque mihi predictus Bonucius sacer, sponte non coacte, de elemosina iam dicta uncias III de auro, ut adducam roboratum scriptum voluntarie de filios Roberti sive de eius coniux vel de ceterorum clericorum sive laicorum.

Actum est hoc in presentia nobilium virorum, qui subtus roboraturi erunt, die IIII kalendas apriles, anno XIII regnante Roberto rege.

S+ Truballe, filium condam Alduardo, qui ista exvatuacione manu propria mea firmavi et alios testes idoneos firmare rogavi, ut firmis et stabilis sit omne per evum, et presente/s istos testes iuro per Deum omnia me impleturum, si vita mihi Deus concesserit.

+ Sigefredus levita. Guifredus levita, qui et iudex, sub ss. S+ Arucio iudice. S+ Guitardus levita. S+ Deusdedit archilevita. S+ Poncius levita.

Iohannes levita, qui hec exaravit cum die et anno quod supra.

1. Sota la c hi ha una l a mig fer.

126

1009 abril 20

Guitard, fill de Guisla, ven al vescomte Udalard un alou, consistent en terra i vinyes amb arbres i casals, situat al comtat de Barcelona, a Premià, a canvi de 56 peces [?] d'or.

ACB, LA.II, n. 464, f. 160a-b. Rúbrica: "Udalardus vicecomes emit alode in Primiano". Interior recto: "n. 464" (Caresmar). Exterior recto: "Anno Domini 1008" (s. XVIII). Caplletra "T", tipus E: 10 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 122, n. 284.

In nomine Domini. Ego Guitardo, et filium Guisila femina, vinditor sum tibi Odolardus vicecomite, emptore. Per hanc scriptura vinditionis mee vindo tibi alaudem meum proprium, quod habeo in Primiliano, id est sunt, terras et vineas, cultum vel heremum, cum arboribus et casales cum curte. Qui mihi advenit hec omnia de ienitori meo. Et est hec omnia in comitatum barchinonensis, in locum iam dicto Primiliano. Et affrontat hec omnia de parte circiter in sumitate montis Marzagano, de oriente in arenio de Villazari, de meridie in litore maris, de occiduo in arenio de Taliano. Quantum in istas quatuor affrontationes includunt, sic vindo tibi: ipsum alaudem superius scriptam, ab integrum, cum exios vel regresios earum, in propter pretium LVI de auro. Et nichil de ipso pretio apud te emptore non remansit. Est manifestum. Quem vero predicta hec omnia, que tibi vindo, de meo iure in tuo trado dominio et potestate, ad facere omnia quod volueris. Quod si ego vinditor aut ullusque homo vel ullaque femina qui contra ista vinditione venerit pro ^h inrumpendum, non hoc valeat vindicare, sed componat aut componam tibi predicta hec omnia in duplo cum omnem suam inmelioratione. Et in antea ista vinditione firma permaneat omnique tempore.

Facta ista vinditione XII kalendas madii, anno XIII regnante Roberto rege.

S+ Guitardo, *s+* Oliba, qui ista vinditione feci et firmare rogavi.

S+ Argemiro. **S+* Unifredo.

S+ Guideballo presbitero, qui ista vinditione scripsi et sss subscripsit cum literas super positas in verso III die et anno quod supra.

1. *Escrit per equivocació.*

127

1009 abril 29

Altemir ven als esposos Guilarà i Maria una terra amb una perera situada al comtat de Barcelona, al Maresme, a la vila de Teià, pel preu de 2 sous.

ACB, perg. 1-4-20. Original. Pergamí, 97 × 330 mm. Al verso: "Taia antong (?) nichil" i "1009" (Mas). Caplletra "T": 7 línies.

In nomine Domine. Ego Altemir vinditor sum vobis Guilara et uxori mea Maria, emtores. Per hanc scriptura vindicione mee vindo vobis terram /^β meam propria \cum peraria/, qui michi atvenit per genitores meos. Et est ipsa terra in comitato barchinonense, in Maretima, in villa Taliano. Et adfronta ista hec omnia /^β de circii in ipso torente, de auriente in ipso margine, de meridie in terra de me comparatore, de occiduo similiter in torente. Quantum infra istas III^{or} afron-^ataciones includunt, sic vindo vobis: ipsa terra cum meo directo de ipsa peraria, ab integrum, in precium solidos II.¹ Et nichil que de ipso precio aput /^β te emtore non remansit. Est manifestum. Quem vero predicta ipsa terra, que ego vindo, de meo iuro de in vestro trado dominio potestatem, [fa-]^βcere exinde omnia quicquit volueris, a proprio. Et qui contra hanc ista vendicione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindikare set compona /^β vobis ista hec omnia in duplo cum omne suam inmelioracione. Et ista vindicio firma permaneat omnique tempore.

Facta carta vindicio-^βne III kalendas madii, anno XIII regnante Radbertus rege.

S+m Altemir, qui ista vindicione fecit et firmari rogavit.

*/^β S+m Godus. *S+m Ala. *S+m Deuzado.*

/^β Sss Suniarius presbiter scripsit cum literas super positas in verso II et die sss et anno quod supra.

1. *Segueix un espai amb cinc punts.*

1009 maig 5

Cusca, anomenada Adalgarda, ven a Bernat una terra i vinya situades al comtat de Barcelona, al terme de Premià, a les Bageres, a canvi d'una pelicia iespanes scaparada de 3 mancusos.

ACB, LA.II, n. 476, f. 163a-b. Rúbrica: "Carta de Bagneriis in Primiliano". Interior recto: "n. 476" (Caresmar). Exterior recto: "anno Domini 1007" (s. xvii). Caplletra "T" ornamentada, tipus F: 13 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 122, n. 285.

In nomine Domini. Ego Chusca femina, qui vocant Adalgards, vinditor sum tibi Bernardo, emptore. Per hanc scriptura vinditionis me vindo tibi terra et vinea. Et est ipsa terra et ipsa vinea et ipso vineal in comitatum barchinonense, in terminio de Primilanio, ad ipsas Bageras. Et advenit mihi de ienitori meo. Et affrontat ipsa terra et ipsa vinea et ipso vineal (in comitatum barchinonense)¹ de circi in istrada publica, et de aquilonis in terra de Sancta Maria, et de meridie in terra de Sancti Michaelis vel qui fuit de Ian, et de occiduo in ipsa mare. Quantum in istas quatuor affrontationes includunt, sic vindo tibi: ipsum meum aulodem et ipsa vinea et ipsa voce complantaria, totum ab integrum, propter precium pelicia iespanes scaparada per III mancusos in rem valentem. Et nichilque de ipso precio apud te emptore non remansit. Est manifestum. Quem vero predicta ipsa terra et ipsa vinea et ipso vineal, ^b que tibi vindo, de meo iuro in tuo trado dominio et potestatem ab omni integritatem, cum exio et regressio suo, a proprio. Et qui ista vinditione inrumpere temptaverit aut ego venero, non hoc valeat vindicare, sed componam aut componam tibi ipsa hec omnia, quod superius resonat, in duplo cum sua inmelioratione. Et in antea ista vinditione firm\|a/ permaneat omnique tempore.

Facta vinditione III nonas madii, anno XIII regnantem Radeberto regem.

S+ Cuscha femina, qui ista vinditione fecit et firmare rogavit.

*S+ Guilemmo. *S+ Ervigo. *S+ Laurentio. *Sss Bugara presbiter. *S+ Duran. *S+ Adravario.*

S+ Gelmiro presbiter, qui hoc scripsit sss sub die et anno quod supra.

1. *Expuntuat.*

129

1009 juny 2

Composició entre Bella i la seva filla Orístia, d'una part, i Goltred, oncle d'Orístia, de l'altra, sobre l'herència paterna d'aquesta, realitzada pel jutge Marc, a les portes de [l'església de] Sant Pere, a la vila de Reixac del comtat de Barcelona, sobre el llit del Besòs.

ACB, LA.II, n. 568, f. 190c-d. Rúbrica: "Compositio inter Bellam et Orestiam et Goltredum, avunculum Orestie, super hereditatibus eorum". Exterior verso: "n. 568" (Caresmar). Inter columnas recto: "Anno Domini 1009" (s. xviii). Caplletra "T" ornamentada, tipus F: 9 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 122-123, n. 286.

In nomine Domini. Ego Bella femina, una cum filia mea Uristia, tibi fratri meo Goltredo, qui et avunculus Uristie. Certum quidem et manifestum est enim qualiter venimus ante foras Sancti Petri, situm in villa Rexago, in comitatu barchinonense, supra alveum Bisaucio, in presentia Plancharii, prolis Aitioni, et Suni(e)fredi,¹ prolis Flavii, et Sinderedi, prolis Dachoni. Ordinante iudice Marcho, sub presentia Longovardi, Belloni presbiteri et alii Belloni, Lobatoni, Bonus, Ermemiri, Ennegoni, Gifredi, Cixilani, Petroni, Richarii presbiteri, Dominici, Iuschafredi presbiteri, Egigani, Arnalli, Ranumiri, Gathoni, Gilmundi, Mironi et aliorum multorum bonorum hominum ibidem adsistentium, venit supra fata Uristia et apertivit Goltredum, avunculum suum, pro ereditate paterna, quod asserebat negligencia illius vel patri sui condam Bladini fuisse viciata vel perdita. Unde repetimus nullo modo negligencia eorum supra dictorum, id est, Bladini et Goltredi, fuisse aliquid viciatum vel perditum, sed, quod patulum est omnibus, Bonifilius, prolis condam Sinderedi, abstulisse illis omnia per vim et potencialiter et tenuit et nullomodo rendere voluit, dones cartulam ab eis exegit nolenter, quod firmare fecit imperio suo supra nominata Bella et Bladino et Goltredo. Et ideo talis petitio inanis et vacua existimamus, quia nullam rationem firmitatem habere videmus. Sed ut compescat eorum iurgia, mandamus et ordinamus Goltredum pacificare cum eas et, quamvis iniuste, dare eis numos III in rem va-^lentem. Igitur et ego Uristia una cum mare mea, nomine Bella, accipimus hanc sumam compositionem et facimus hanc securitatem et exvacuationem, ut ab hodierno die et tempore nec nos, nec ullus vivens homo, nec ulla subrogata persona de hac causa vel de hac petitione tibi supra dicto Goltredo appetere vel inquietare presumat. Quod si facere presumpserit, non hoc valeat quod requisierit, sed componat in

vinculo auri libram I. Et in antea hanc securitatem vel exvacuacionem firma permaneat modo vel omnique tempore.

Facta securitate et exvacuatione IIII nonas iunii, anno XIII regnante Roberto rege, filium condam Ugoni.

S+m Bella femina, s+m Uristia, nos qui ista exvacuacione fecimus et testes firmare rogavimus.

*S+m Durabile. *S+m Gilmundo. *S+m Petrus. *S+m Dominicus. *S+ Bellus presbiter. Gischafredus sacer sss. *S+m Egigani. *S+m Arnalli. *S+m Ranumiri. *S+m Gathoni. *S+m Gilmundi.*

S+ Ervigius, Dei gratia episcopus, cognomento Marcho, qui et iudex.

S+ Poncius, cognomento Bonifilii, qui hec scripsi et sss cum litteras rasas in verso VIII sub die et anno prefixo sss.

1. *La primera e expuntuada.*

130

1009 juny 8

Domnuç, levita, ven a Arsí, prevere, una casa situada dins dels murs de la ciutat de Barcelona, a tocar de la Seu de la Santa Creu i Santa Eulàlia, pel preu de 2 unces i 2 mancusos d'or.

ACB, LA, I, n. 604, f. 224a-b. Rúbrica: *"Emit Arsinus presbiter domos et curte et alia infra muros iuxta sedem". Interior recto: "n. 604" (Caresmar). Exterior recto: "Anno Domini 1009" (s. xviii). Caplletra "T" ornamentada, tipus I: 8 línies.*

Regest: *MAS, Notes, vol. IX, p. 123, n. 287.*

In nomine Domini. Ego Donucius levita vinditor sum tibi Arsinus presbiter, emptore. Per hanc scriptura vindicionis mee vindoque tibi casa et curte, solos et superpositos, parietes, guttas et stillicinios, meum proprium. Quod habeo infra muros civitatis Barchinona, iusta Sede Sancte Crucis Sancteque Eulalie. Quod mihi ad-^hvenit per mea comparatione vel et per omnesque voces. Que affrontat de parte circi in casa de Sancti Petri sedis Vico et in casale de quondam Richillis femina, de aquilonis in solario et in curte de Imolane presbiter, de meridie in ipsa via, de occiduo in casales de Atone presbiter. Quantum istas affrontaciones includunt, sic vindo tibi: iam dicta omnia ab integre, in propter precium uncias duas de auro cocto legitime pensatas et mancusos II de auro cocto legitime pensatos. Quod tu emptore precium exinde mihi dedisti et ego venditore ad presens manibus meis integriter recepi. Est

manifestum. Quem vero predicta omnia, que ego tibi vindo, de meo iure in tuo trado dominio et potestate, simul cum exiis et regressiis earum, ad tuum proprium. Quod si ego venditore aut aliquis homo utriusque sexus qui contra hac venditione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vendicare, set componat aut componam tibi iam dicta omnia in duplo cum omnem suam inmelioratione. Et in antea ista venditio firma permaneat omnique tempore.

Facta venditione VI idus iunii, anno XIII regnante Roberto rege.

S+ Donnucius levita, qui ista vinditione feci et firmare rogavi.

S+m Guifredi. S+m Maurus. S+ Aventinus presbiter. S+ Isarnus presbiter ss.

Argemirus sacer exaravi et ss sub die et anno prefixo.

131

1009 desembre 12

Ramon Borrell, comte de Barcelona, i la seva muller, la comtessa Ermessenda, venen a Guillem, fill del difunt Galindó, veguer de Sant Martí, un alou situat al comtat de Barcelona, al terme de Tarragona, al puig anomenat Castro Serras, pel preu de 5 unces d'or.

ACB, LA.IV, n. 417, f. 175c-176a. Rúbrica: "Venditio alodii dicti castrum Serras" (s. xv). Exterior verso: "n. 417" (Caresmar). Interior verso: "I Montis Macelli" (segles XIII-XIV). Caplletra "I" ornamentada, tipus D: 8 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 124-125, n. 290.

In nomine Domini. Ego Raimundus, nutu Dei comes atque marchio, prolis condam Borrelli, simili modo comiti, et Ermessindis, qui et eius coniux, gratia Dei comitissa, nos simul in unum, vinditores sumus tibi Guilelmo, filium condam Galindoni, vicario Sancti Martini, emptore. Per hanc scripturam vinditionis nostre vindimusque tibi alaudem nostrum, cultum vel heremum, et ipso pu-^oio qui ibidem est, que nuncupantur Castro Serras, cum eius adiacentias vel eius terminos, et cum eius casaliis, montes et colles, cavernis et petris et speluncis, molinos cum regos et capudregos, et aquis, pratis, pascuis, silvis et ortos cum diversis generis arborum et fontes, cultum vel heremum, et saxas cum eius villas, nostrum proprium. Advenit nobis per vocem condam genitori meo et ad me Ermessindis per meum decimum vel per quacumque voce. Que est hec omnia, que tibi vindimus, in comitatu barchinonense vel in termine

Terrachona. Et affrontat de parte circi in ipsa strada de Sancti Petri qui pergit ad Capram, de aquilonis in ipsa serra qui est super Villa Ardida et vadit per ipsa serra super Sancte Crucis et pervenit usque ad ipsa strada qui pergit de Celma usque ad Gaiano, de meridie in villa Iudaica vel in ipsam villam Nudillas, de occiduo in ipso regario de Vallis. Quantum istas affrontationes includunt, sic vindimus tibi: iam dicta omnia totum ab integre, in propter precium uncias V de auro placibile in rem valentem. Et nichil exinde apud te non remansit. Est manifestum. Quem vero predicta hec omnia, que tibi vindimus ab integre, de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate aut quicquid exinde facere vel iudicare volueris, in Dei nomine plenam habeas potestatem, cum exios et regressios earum, ad tuum plenissimum proprium. Quod si nos vinditores aut ullusque homo qui contra hac vinditione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, sed componat aut nos componamus tibi solidos centum aureos tibi perpetim habituros. Et in \antea/ ista vinditione firma permaneat omnique tempore.

Facta ista vinditione II idus decembris, anno XIII regnante Roberto rege.

+ Raimundus comes, + Ermessindis comitissa, nos qui ista vinditione fecimus et firmavimus et testes firmare rogavimus.

*Odegario sss. *S+num Guifredus. *S+num Suniarius Bez. S+num Gaufredus Vital. ^h S+num Bonushomo. Sinfredus.*

S+ Guilelmus sacer, qui rogatus exaravit cum litteras super positas in verso I et cum die et anno quo supra.

132

1009 desembre 23

Sunyer i la seva muller Especiosa donen a Aeci, bisbe de Barcelona, i als seus canonges, una vinya situada al territori de Barcelona, al terme de Provençals, i 3 mancusos d'or, per a l'obra de la Granada, a canvi d'una peça de terra de dues mujades, així com consta a la carta de permuta que els van fer el bisbe i els canonges esmentats.

ACB, LA.II, n. 343, f. 115b-c. Rúbrica: "Comutatio de vineis in Provençalibus quam fecit Suniarius Canonice". *Inter columnas recto: "n. 343" (Caresmar). Exterior verso: "Anno Domini 1010" (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus B: 10 línies.*

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 125, n. 291.

Ed.: PUIG, *Episcopologio*, ap. XXIX, p. 369-370.

In nomine Domini. Ego Suniarius et uxor mea Spetosa femina comutatores sumus tibi Aetius, gratia Dei episcopus, una cum collegio kanonicorum tuorum. Manifestum est enim quia placuit animis nostris et placet ut inter nos comutationis fecissemus, sicuti et facimus. Donamus namque vobis in vestra comutatione vinea nostra propria. Quod habemus in territorio barchinonense, in terminio de Provenciales, et mancosos III de auro ^l placabiles bone pensatos, quod expendistis ad ipsa opera de ipsa Granada, pro pecia de terra modiatas II, sicut resonat in ipsa scriptura comutationis, quod vos nobis fecistis. Advenit nobis per nostra comparatione et per decimum sive per omnesque voces. Affrontat de circi in terra de Sancti Petri, de oriente et de meridie in vinea de Sancte Crucis Sancteque Eulalie, de occiduo in vinea de Sesemundo de Olon vel de suos eres. Quantum istas affrontationes includunt, sic donamus vobis: predicta vinea et predictos mancosos ab integre pro predicta terra de Sancte Crucis et Sancte Eulalia, sicut resonat in ipsa scriptura comutationis, quod vos nobis fecistis et tradidistis, ut perhenniter abendi predictam domum Sancte Crucis Sancteque Eulalie et vos vel successores vestros, cum exio vel regressio suo, a proprio. Quod si vos commutatores aut ullusque homo qui contra hanc comutatione ad inrumpendum venerit, non hoc valeat vindicare, set componat vobis predicta vinea in duplo cum omni sua inmelioratione. Et ista comutatio firma permaneat omnique tempore.

Facta comutatione X kalendas ianuarii, anno XIII regnante Rothbertus rex.

S+ Suniarius, s+ Spetosa femina, nos qui ista comutacione fecimus et firmare rogavimus.

*S+ Bonaricus levita. *S+ Vives presbiter. *S+ Geribertus subdiachonus.*

S+ Suniefredus presbiter, qui hec scripsi et sss die et anno quod supra.

133

1010 febrer 5

Sesvall, levita i sacristà, amb Berenguer i Amat, almoiners del difunt Sunyer, fan donació a favor de la Canònica de Santa Eulàlia de la Seu de Barcelona de mig alou que aquest tenia al comtat

de Barcelona, al Maresme, a Vilassar; l'altra meitat havia estat cedida al monestir de Sant Cugat.

ACB, LA.II, n. 436, f. 151a. Rúbrica: "Sinnarius in testamento dimisit Sedi medium alodium in Vilazar et alium medium Sancto Cucuphati". Interior recto: "n. 436" (Caresmar). Inter columnas recto: "Anno Domini 1010" (s. XVIII). Caplletra "T" ornamentada, tipus D: 11 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 125, n. 292.

In nomine Domini. Nos Sisovallus, levita et sacrista, Berengarius et Amadus, qui sumus tutores et elemosinarii de condam Suniarii. Manifestum est enim quia precepit nobis ut scriptura donatione fecissemus ad domum Sancte Eulalie barchinonense vel ad ipsos canonicos de ipsa Canonica de ipsum suum alaudem, quod ille habebat in comitato barchinonense, in Maritima, in Vilazar, de ipsa medietate ab integrum. Alia medietate dimisit a Sancto Cucufati cenobii(o).¹ Sic donamus nos predicti helemosinarii ista omnia superius scripta: totum ab integrum, cum exiis et regressiis earum, sicut nos iudicatum vel probatum habemus a serie conditionis, sicut/lex est, et de nostro iure tradimus in dominio et potestate ad domum Sancte Eulalie supra dicte. Quod si nos donatores aut ullus homo qui contra hanc donatione venit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare quod requirit, sed componat ad domum Sancte Eulalie ista omnia superius scripta in duplo cum omni sua inmelioratione. Et insuper veniat illi maledictione davitica et habeat participatione cum Iuda Scarioth et absorbeat illum terra sicut obsorvit Datan et Abiron. Et in antea ista scriptura donatione firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista scriptura donatione nonas februarii, anno XIII regnante Rotberto rege.

Sign+um Belengarius. Sign+um Arvionsus. Sig+um Paschual. Sign+um Falcuco. Sss Amado. Sss Sisovaldus, levita et sacriste (s+).²

Sss Oriolus subdiachonus, qui ista carta donatione scripsi die et sss anno quo supra.

1. o final expuntuada. 2. Escrit per equivocació.

1010 març 3

Aeci, bisbe de Barcelona, i els canonges de la Seu, fan donació a Hug, fill del difunt Ansul, d'un alou situat al comtat de Barcelona, a la Marca, al terme del castell de Gelida i de Masquefa que

anomenen Castellet, amb la condició que després de la seva mort torni a ser de la Canònica.

ACB, perg. 1-2-1536. Original. Pergamí, 152 x 437 mm. Restaurat. Aquest pergamí presenta importants mutilacions i forats a la part esquerra que dificulten la lectura del final de la majoria de les línies. Al verso: "Scrip II"; "Cartas de Kastelet et de Ortons in termine Gelida"; "Nº. XVII e" (segles XIII-XIV); "Mitja / Escala / Armari 3 / n. 1536"; "(Num...855, ratllat)" (s. XVIII). Caplletra "T": 21 mm.

ACB, LA.IV, n. 213, f. 79c-80a. Còpia de mitjan segle XIII. Encapçalament de foli: "Penedes / Gelida" (f. 79) i "Gelida" (f. 80). Rúbrica: "De mansis de Castelleto, in Gelida et / Mazcheffa et duobus (n. raspas) campis in Ortons et cetera, in Penitensi". Inter columnas verso: "n. 213" (Caresmar). Interior verso: "n.º"; "n.º". (segles XIII-XIV). Caplletra "T" ornamentada, tipus A: 14 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 119-120, n. 280.

In nomine Domini. Ego Aezius,^a gratia Dei episcopus, cum omnem^b clerum kannonicorum^c congregatione Sancte Crucis Sancteque Eulalie donatores sumus tibi (vobis)¹ Ugone, filius condam Ansulfi et uxori tue Elliardis filia [+32].² / Certum quidem et manifestum est enim quia placuit animus noster et placet, nullus quoque gentis imperio nec suadentis ingenio, set propria hoc elegit cum Deo bona voluntas, ut ad (vobis)³ \te/ predicti Ugoni et uxori tue Elli[± 12]⁴ [ca]rta[m] / donationis (vobis)⁵ \tibi/ fecissemus de alaudem proprietate Sede prelibate Sancte Crucis Sancteque Eulalie, sicuti et facimus.⁶ Donamus namque vobis⁷ \tibi/ per hanc cartam⁸ donationis in comitatu barchinonense, in ipsa Mar[chia, in termi]-/nio de castro Gellita^d vel Maczefa, alaudem de Sede Sancte Crucis Sancte Eulalie, que dicunt Castelleto,⁹ cum fines et terminos eorum. Et habet in predicto alaudem domos plurimos tributarios et terras et vineas et ortos cum ar[boribus generis] / variis, cultum vel eremum, montibus et vallibus, pratis et pascuis, fontes et regos, carricis et glandiferis, viaductibus et reductibus, exiis et regressiis [espai en blanc: ±60]. / Advenit hec omnia predicta, que (vobis)¹⁰ \tibi/ donamus, ad prelibata sede nostra per largitione, quod ibi dimisit per cartam donacionis^e Viatarius, condam, grecus, et uxor sua Savilde [espai en blanc: ±50]. / E\ / affrontat predicto alaudem de Castelleto cum fines et terminos eorum de parte circi in terra de Gualdofredo condam [espai en blanc: ±14] sive in torrente, de orientis in terra de condam Ramio vel de Mauregato condam sive in via qui pergit ubique, de meri[die in ipso pra]-/to et in terras cultas de Auriolo condam, de occiduo in terra de Emila condam vel in torente.^f Et iterum donamus (vobis)¹¹ \tibi/ in locum que dicunt Ortones, in supra dictos terminos, campos duos.^g Unum^h affrontat de parte orientis in terra de Lofredo [vel suos eres, de me]-/ridie in terra de Salomone

condam et suos eres, de occiduo in terra de Ferriola femina condam et suos eres, de circi in terra de Lofredo et suos eres. Et alio campo affrontat de orientis in torrente, de meridie in sumitate de ipso Puio vel in terra de [Auriolo], /¹⁰ de occiduo in terra de Lofredo condam et de suos eres, de circi in torrente qui inde discurrit. Quantum infra istas omnes affrontationes includunt, sic donamus (vobis)¹² \tibi/: hec predicta omnia cum fines et terminos, afrontationesⁱ eorum^{13-j} ab [integre vel cum] /¹¹ exiis et regressiis earum. In ea videlicet ratione (vobis)¹⁴ \tibi/ donamus hec¹⁵ omnia predicta:¹⁶ ut in omnibus diebus (vestris)¹⁷ \tuis/ teneals/ (tis)¹⁸ et possidea\s/ (tis)¹⁹ et fructe\l/s/ (tis).²⁰ Post obitum vero (vestris)²¹ \tui/ remaneat hec omnia [predicta] /¹² ab integre ad prelibata Sede nostra Sancte Crucis Sancte-(Crucis)²² que Eulalie, sine aliquo impedimento, cum omnem inmeliorationem quod ibi facta fuerit e\o/dem tempore. Quod si [alic]uius viventis homo utriusque /¹³ venerit quandoque tempore in vita vestra²³ \tua/ et hanc scriptura donationis dirumpere voluerit in quemlibet modo,^k non hoc valeat vindicare^l quod petierint, set (l)²⁴ co[mpon]am in vinculo libra[s] /¹⁴ auri II [espai en blanc: ±9]. Et in antea ista donacio^m firma permaneat modo vel omnique tempore.

Facta donacioⁿ V nonas marcii, anno XIII regn[ante] Roberto rege.

/¹⁵ *S+ Ermemirus levita*. *S+ Aetius, gratia Dei episcopus, ss*. *S+ Sendedus presbiter ss*. *S+ Pontius^o levita sss*. *S[+ ?] Suniefredus p[resbiter sss]*. /¹⁶ *+ Guislabertus subdiaconus.^{p*} *S+ Guitardus levita*. *Ss Ferreolus, presbiter et sacriste*. *Sss Ato presbitero^o ss*. *S+ Audegari[us] sacer ss*. [(S+)²⁵?]. /¹⁷ *S+ Vitalis presbiter ss*. *S+ Ermenardus²⁶ presbiter*. *S+ Bonucius presbiter ss*.

/¹⁸ S+ Guitardus levita scripsi cum litteras fusas in diversis locis et²⁷ sub die et anno quod ss supra.

1. Ratllat. 2. A partir de et, ratllat. 3. Ratllat. 4. A partir de et, ratllat. 5. Ratllat. 6. Sota la a hi ha una e. 7. Ratllat. 8. Aquest escrivà fa el grup rt de la mateixa manera que el grup st característic de la lletra carolina, amb la petita diferència d'un cargol al capdamunt. 9. Entre l'última e i la t hi ha un gargot. 10. Ratllat. 11. Ratllat. 12. Ratllat. 13. Abreviatura supèrflua. 14. Ratllat. 15. Sota la e hi ha una o. 16. Sota la p hi ha una o. 17. Ratllat. 18. Ratllat i expuntuat. 19. Ratllat i expuntuat. 20. Ratllat i expuntuat. 21. Ratllat. 22. Raspat. 23. Ratllat. 24. Supèrflua i mig esborrada. 25. Potser superflu. 26. Sota l'última r sembla que hi hagi una e. 27. A sota hi ha una e.

LA. a. Aetius. b. omne. c. canonicorum. d. Gelida. e. donationis. f. torrente. g. IIes. h. Sota la primera u hi ha un gargot. i. affrontationes. j. rum escrit sobre raspat. k. Escrit sobre raspat. l. vindicare. m. donatio. n. donatio. o. Poncius. p. subdiaconus. q. presbiter.

135

1010 març 4

Gotmar empenyora a Bernat una mujada de terra situada al comtat de Barcelona, a la parròquia de Sant Andreu, al terme de Silvià, que té per compra, a causa d'un deute de 5 sesterts d'ordi, que tornarà durant la festa de Sant Feliu vinent.

ACB, perg. 1-4-21. Original. Pergamí, 98 x 223 mm. Al verso: "Nil pro Capitulo" (s. XVI-XVII); "1010" (Mas). Caplletra "I": 3 línies.

In Dei nomine. Ego Gontario inpinnorator sum tibi Bernardo. Manifestum est enim quia [d]ebitor sum ¹ tibi sestarios V de ordio nitido porgato¹ a mensura de Porta (?). Propterea inpinnoro tib[i] modiata I ² de terra. Qui mihi advenit de comparacione. Et est ipsa modiata de terra in comitatum² ⁴ Barchinona, in parochia Sancti Andre, in terminio de Silviano. Et afrontat ipsa modiata de terra ⁵ de parte circii in terra Sancti Petri, de aquilonis in terra Sancte Eulalia, de meridie in terra de ⁶ Geriberto, de ociduo in similiter Geriberto. Quantum in istas afrontaciones includunt, sic inpin-⁷noro tibi: ipsa modiata de terra ab integrum, cum exis vel regresis earum, ut in die quod erit festa Sancti ⁸ Felicis ista proxima ventura, si non persolsero tibi istos sestarios V de ordio, abeatis ista modiata de³ terra ⁹ prendere, vindere, commutare aut⁴ inalienare⁵ in [Dei] nomine firmam abeas potestatem. E<t> nichil⁶ exin<de> ¹⁰ no remansit. Et est manifestum. Quem vero predicta he\c/ omnia de mero iuro in tuo trado dominio [et] po-¹¹testatem a facere quod volueris. Quod si ego inpinnoro au<t> nullusque omo qui contra hac ista in-¹²pinnoracione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, set componat in duplo ¹³ cum sua inmelioracione. Et in antea ista inpinnoracio firma permaneat omnique tempore. ¹⁴

Facta ista inpinnoracione IIII nonas marcii, anno XIII regnante Radberto rege.

Si-¹⁵gn+um⁷ Gonte, qui ista inpinnoracione fecit et firmare rogavit.

Sign+um Bunucio. Sig+um Renardo. ¹⁶ Sss Adrovario levita.

¹⁷ Sss Galindus sacer scripsit et sss die et ad anno quod s[upr]a.

1. Sota la o hi ha una a. 2. Segueix Ausona esborrat. 3. Sota la d hi ha una t. 4. Sota ut hi ha escrit quelcom d'il·legible. 5. Sota la i hi ha una o. 6. Sota ni hi ha una lletra il·legible. 7. Després de Si hi ha una g esborrada.

1010 març 6

Aeci dóna a l'església de la Santa Creu i de Santa Eulàlia amb el consentiment dels seus senyors, el comte Ramon i la seva muller Ermessenda, les esglésies de Sant Sadurní i de Sant Joan, situades al pla del Llobregat, prop de la ciutat de Barcelona, al vicus anomenat Mizano, a tocar de la parròquia de Sant Just, amb els delmes i les oblacions que avui pertanyen a aquestes esglésies.

ACB, perg. 1-1-1820. Original. Pergamí, 280 × 344 mm. "Donacio episcopi quam Sancte Cannonie" (s. XII); "Num...1820" (s. XIX); "Diversorum A 1820" (Mas). Caplletra: 3 línies.

ACB, LA.I, n. 51, f. 28a-c. Rúbrica: "Carta quod Ethius episcopus dedit canonicè ecclesiam Sancti Saudurnini et Sancti Iohannis de Pinu et I peciolam terre ad sustentandum canonicos et clericos". Interior recto: "n. 51" (Caresmar). Inter columnas recto: "Anno Domini 1100" (s. XIII). Exterior recto: "XXVIII" (s. XIII); "Sancti Saturnini Sancti Iohannis Despi"; "Anno Domini 1010" (s. XVIII). També les línies del document apareixen numerades amb múltiples de tres.

Regest: Mas, Notes, vol. XII, p. 279, n. 2662.

Ed.: *Privilegiorum regum*, n. 2 (b), f. 6a-7a.

In Christi nomine et eius invicta potentia.^a Aethius,^b inspirante divina clementia, presul ecclésię barchinonensis Sancte Crucis Sancteque Eulalie, ^β donator sum Domino Deo et Sanctę Marię Virginis sive ad ipsa Kannonica^c aliquid^d de episcopio meo, cum voluntate et assensu seniori meo ^β Regimundo, inclitus comes, protegat eum Deus,^e coniuxque eius Ermindsis, custodiat eam Deus, ceterorumque nobilium virorum, qui deorsum robora-^fturi sunt, protegat illos Deus. Dono namque ego Aethio,^f prefato presule, ad iam dicta Kannonica^g vel ad ipsos kannonicos,^h presentes ^β scilicet ac futuros, ecclesiam Sancti Saturnini et Sancti Iohannis qui est in planiciemⁱ Lubricati alveo, prope civitate Barchinona, qui cogno-^βminatur vico Mizano, qui est vicina parrochiam Sancti Iusti vico Verce. Igitur concedo ad Domino Deo et pro remissione omnium^j delictorum ^β meorum prelibata parrohekiam^k ad ipsos kannonicos,^l ut habeant ipsas decimas et primicias^m atque oblationes ad alimentum, ut ^β possint digne et iuste vivere in ipsa Kannonicaⁿ et ut orent cotidie et sacrificium offerant Deo pro delictis meis et pro sospitate ^β iam dicto seniori meo Regimundo, dilecte coniugi^o sue prefate sive pro suorum filiorum, conservet eos Deus, vel pro omni populo christiano, vivis ^β videlicet ac defunctis. Concedo illis iam

dictas decimas et oblationes vel quicquid hodie habent ipsas ecclesias, terras et /¹ vineas, domos ac curtes, et peciola^p una de terra cum casa et curte adicio^q ibi, qui est de prefata sede vel quicquid ad futurum /² adquisierint, Deo iuvante. Ab integrum eis concedo nec aliquid exinde eis subtraho, sed sponte et voluntarie eis in perpetuum /³ concedo. Si vero, ut absit, quod fieri minime credo, aliquis ex successoribus meis aut alicuius homo utriusque sexus adversus hanc /⁴ largitionem aliquid contrarium voluerit agere, ultio divina feriat et a coetu^r christianorum separetur. Et huius scedula omni tempore /⁵ suam obtineat roborem.

Data sub die bis ternis, remanente mense martio, diebus, regnante rege Roberto franchorum bis VII^m /⁶ annis.

**S+m Aetius,^s gratia Dei episcopus, sss*, qui hanc largitionem feci et firmare testes idoneos rogavi.*

/⁷ + Regimundus, divina gratia inclitus comes, qui sponte hoc assensi et firmavi firmareque rogavi, +Erminsindis, \gratia Dei comitissa/

/¹⁸ sss Arnulfus, ac si indignus, gratia Dei humilis episcopus.*

LA. a. potencia. b. Ethius. c. Kanonica. d. Repetit aliquid e. eundes. f. Ethio. g. Chanonica. h. canonicos. i. planitiem. j. Manca omnium. k. parrochima. l. canonicos. m. primitias. n. Canonica. o. conjugii. p. petiola. q. aditio. r. cetu. s. Ethius.

137

1010 març 23

Sunyer i la seva muller Arcedònia venen a Goltred una peça de terra situada al comtat de Barcelona, al terme d'Albinyana (Reixac), pel preu de 5 sous.

ACB, LA.II, n. 523, f. 179d-180a. Rúbrica: "Carta quod Suniarius vendidit Goltredo I petiam terre in Albiniana, in parrochia Rexag". Inter columnas verso: "n. 523" (Caresmar). Inter columnas recto: "Anno Domini 1010" (s. XVIII). Caplletra "T" ornamentada, tipus B: 14 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 125-126, n. 293.

In nomine Domini. Ego Suniarius et uxori mea Arcedunia femina vinditores sumus tibi Goltredus, emptore. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus tibi petia I de terra nostra propria. Quod abemus in comitatum barchinonense, in terminio de Albignana. Et advenit ad me Suniarius per ienitores mei et ad me Arcedunia per meum decimum sive per quacumque voce. Et affrontat de circi in

terra de te comparatore, de aquilonis in terra de Egiga, de meridie in terra de ^h Bonofilio, de occiduo in terra de Truitelde et eres eius. Quan<tum> istas affrontationes includunt, sic vindimus tibi: ipsa petia de terra ab integrum, in propter precium solidos V, que tu nobis dedisti et nos vinditores de manibus nostris recepimus. Et est manifestum. Quem vero predicta terra, que tibi vindimus, de nostre iure in tuo tradimus dominio et potestatem, ab omnem integritatem, ut quicquid exinde facere vel iudicare volueris, liberam in Dei nomine abeas plenam potestatem, cum exio et regressio suo. Et qui contra hanc ista carta vinditione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, sed componat aut componamus tibi ista terra in duplo cum eorum immelioratione. Et ista vinditio firma permaneat modo vel omnique tempore.

Facta vindicione X kalendas aprilis, anno XIII regnante Robertus rege.

S+m Suniarius, s+m Arcedunia femina, nos qui ista vinditione fecimus et firmavimus et firmare rogavimus.

S+m Durando. S+m Suniafredus. S+m Bonus. S+m Lupo.

S+ Bellus presbiter scripsit et sub sss et die anno quod supra.

138

1010 març 28

Vidal i Domènec venen a Esperandeu i a la seva muller Guidenella una casa amb diversos complements, situada a la ciutat de Barcelona, extramurs, prop del cementiri de Sant Pere, que tenen per compra, pel preu de 8 mancosos d'or.

ACB, perg. 1-1-2375. Original. Pergamí, 118 x 304 mm. Al verso: "In burgo Barchinone" (s. XIV); "Num...2375" (s. XIX); "Diversorum A 2375" (Mas). La caplletra té 25 mm.

In nomine Domini. Ego Vidale presbiter et Domenicus Texidor vinditores sumus v[obis] Speraindeo et uxori tu[a] Guidenelle femina, emptore. Per hac scriptura vin-^hdicionis nostre vindimus vobis chasas, cum curte cum solos et superpositos vel cum foveas, parietes, g[ut]tas et stillicinios, nostrum proprium. Quod habemus in burgo^h foris muros civitatis Barchinona, prope ipso cimiterio de Sancti Petri cenobii. Et advenit ad nos per nostram comparacionem vel per omnesque voces. Et affrontad ^h hec homnia de parte circi in orto de Mirone, et de aquilonis in exio comune vel in via publica,

de meridie in via de [v]os emptores vel in or-^oto de Sancti Petri, de hocciduo in curte et in domo de Sancti Petri iam dicto. Quantum infra istas totidem cum omnem illorum affrontaciones includunt, sic ^o vindimus vobis: ipsos domos cum curte vel cum foveas, cum solols/ et superposito\s/, parietes, guttas et stillicinio\s/ supra libato, totum ab integre, cum exio et regressio / suo, in propter precium manchosos VIII aureos cogtos iaphari vel amuri a penso legitimo fideliter pensato\s/, quod vo\s/ emptores nobis dedisti et nos manibus nostris ac-^ocepimus. Est manifestum. Quem vero predicto domos cum curte, que nos vobis vindimus, de nostro iure in vestro tradimus dominio et potestate, ad vestrum plenissimum ^o proprium, ad homnia facere quod volueritis. Quod si nos vinditores aut ullusque homo qui contra ista vindicione temtaverit pro inrumpendum, non hoc ^o valeat vindicare, set componat aut componamus vobis prenotata homnia in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista vindicio firma ^o1 permanead modo vel homniquae tempore.

Facta ista vindicione V kalendas aprelii, ano XIII regnante Rotberto, rex franchorum.

^o12 *S+ Vitalis presbiter +*, sig+m \Domenicus/, nos pariter qui ista vindicione fecimus et manibus firmavimus et testes firmarique rogavimus

^o13 Sig+m Flavio. Sig+m Inguilrigus presbiter^d piscator. Sig+m Durandus presbiter. Sss *s+ Guilielmus sacer*.

^o14 S+ Domenicus sacer, qui hec [s]cripsi cum litera\s/ superposita\s/ in verso XII ubi dicit "Domenicus" et tersas in verso XIII, et sss die et anno quod supra.

1. Ratllat.

139

1010 abril 17

Gondosalva ven a Ervigi una peça de vinya i de terra, situada al comtat de Barcelona, al terme de Sant Feliu, pel preu d'1 mancús i 2 sous.

ACB, perg. 1-4-22. Original. Pergamí, 150 x 218 mm.

In nomine Domini. Ego Gondosalva femina venditrice sum tibi Eroigio, emptore. Per hanc scriptura vinditione ^o vindo tibi pecia I de vinea et terra culta vel erma. Qui michi advenit per omnesque

voces. Et est in comi-^βtato barchinonense, in terminio Sancti Felicis Ficulis sive de Riellus, in Campo Longo. Et afrontad de parte ^⁴ oriente in terra de Madexo, de meridie in terra et vinea de Adroario, de occiduo similiter, de circi in ipso ^⁵ riunculo. Quantum infra istas afrontationes includunt, sic vindo tibi: ipsa terra et vinea, culta vel erma, ^⁶ ab integre, cum exio et regressio suo, in precium mancoso I et solidos II. Et est manifestum. Quem vero predicta ^⁷ hec omnia, quod superius resonat, de meo iure in tuo trado domino et potestatem a proprio. Quod si ego vindi-^βtor aut ullusque homo qui contra hac ista vinditione venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vindicare, ^⁸ set componat hec omnia in duplo cum omne sua inme-
lioratione. Et in antea ista vinditione firma per-^⁹maneat omnique tempore.

Facta vinditione XV kalendas madii, anno XIII regnante Roberto rex.

^¹ S+m Gondesalva femina, qui ista vinditione feci et firmare rogavi.

S+m Argemiro. ^² S+m Mascharone. S+m Seniofredus.

^³ Ss Tendalecius sacer scripsit et sss die et anno quod supra.

140

1010 agost 27

Aeci, Adalbert i Adelaida, marmessors de Sendred, donen a l'església de Santa Maria de la Canònica de la Santa Creu i Santa Eulàlia de la Seu de Barcelona, una peça de terra situada al territori de Barcelona, al terme i camí d'Auro Invento, és a dir Or Trobat.

ACB, LA.II, n. 81, f. 28a-b. Rúbrica: "Carta de petia terre apud Aurum Inventum, in territorio Barchinona, quam Sendredus dimisit sedi". Interior recto: "n. 81" (Caresmar). Exterior recto: "Anno Domini 1005" (s. xviii). Caplletra "I" ornamentada, tipus H: 7 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 131-132, n. 306.

In nomine Domini. Ego Etius et Adalbertus et Adalaizis femina, nos simul in unum, donatores sumus domum Sancta Maria de ipsa Canonica de Sancta Cruce Sancteque Eulalie Sedis Barchinone. Concessit igitur condam Sinderedus ad domum Sancta Maria prelibata pro reverencia et iure ex pretaxata Canonica per suum testamentum, unde nos iudicium obligatum tenemus infra metas temporum aserie conditionis editum, pecia una de terra noviter

complantata. Inde nos prenotati elemosinarii cartam donationis inde facimus ad basilica prelibata, ut voluntatem defuncti impleamus, sicuti oportet. Que est ipsa prephata terra in territorio Barchinona, in terminio et accessu de Auro Invento. Que affrontat prephata terra noviter complantata de parte circi in maliolo de Segoino, de aquilonis in terra et vinea de Vivas et de Guimara, de meridie in terra de Bonucio, de occiduo in vinea de iam dicto Bonucio. Quantum istas pretaxatas affrontationes includunt sic donamus ad basilica prelibata sub reverencia et iure /^b ex prefata Canonica: prenotata terra noviter complantata, totum ab integre, simul cum exiis et regressiis earum et simul cum ipsas voces de ipsum complantatorem qui eam complantavit ad medietatem, ut ipsa consuetudine ei iuste impleant canonici qui hoc possiderint in servitio prefata Canonica, et ipsum complantatorem suam medietatem accipiat absque dilationem cum custodia et consuetudinis obedientie que in legibus est constituta. Et huius donationis munere habeant et possideant prenotati canonici in famulatu et obsequio sedis prelibate, quemadmodum habent et possident aliis munificentis Canonica prelibata pertinentibus. Quod si nos donatores¹ aut alicuius hominis utriusque sexus viventis qui contra hac donatione mercede largitionis confecta venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vendicare, set componat aut componant prenotata omnia ad Canonica prelibata in quadruplum, prout Sancti Patres sancxerunt. Et in antea huius donationis gratia plenissimam in omnibus obtineat firmitatem per tempora omnimoda.

Facta donatione VI kalendas septembris, anno XV regnante Roberto rege, filium condam Hugoni.

S+m Etius, s+ Adalbertus, s+m Adalaizis femina, nos qui ista donatione fecimus et firmare rogavimus.

S+ Sendedus levita, qui et iudex. S+ Martinus sub dicens.²

1. Sota la a hi ha una o. 2. El document acaba així.

141

1010 setembre 27

Aeci, Adalbert i Adelaida fan donació a Sant Miquel de Barcelona, obligats judicialment, de mitja mujada de mallola situada al territori de Barcelona, al terme de Cros, al lloc del Pontonar, que el difunt Sended havia concedit a la predita església.

ACB, perg. 1-2-772. Original. Pergami, 128 × 270 mm. Al verso: "In territorio Barchinone"; "Carta Sancti Michaelis in loco qui dicitur Cros" (s. XIV); "1010" "1-2-772" (JB). Caplletra T: 53 mm.

*In nomine Domini. \Ego/ Aecius et Adalbertus et Adaledis femina, nos simul in unum, donatores sumus domum Sancti Micaelis ar-²changelis de Barcinona. Consessit igitur condam Sindredus ad domum Sancti Michaelis per suum testamentum, unde nos iudi-³cium obligatum tenemus infra metas temporum asserie condicionis editum, semodiata I de malola, que est ad ipso Ponto-⁴nare. In nos, prenotati elemossinarii. Cartam donacionis inde facimus ad basse-
lica prelibata, ut voluntatem de-⁵functi impleamus, sicuti oportet. Que est ipsa \se/modiata I de malola in territorio Barcinona, in terminio de Cros et de ⁶Semel. Qui afrontat de parte circii in terra \complantata/ de Sancti Petri cenobii, de aquilonis in estrada,¹ de (be)² meridie in terra de Bonucio, ⁷ et de occiduo in terra de Escubilario presbiter. Quantum istas pretaxatas afrontaciones includunt, sic donamus ad domum Sancti ⁸Micaelis: ipsa vinea, totum ab integre, simul cum exiis et regresiis earum, et simul cum ipsas voces. Quod si nos donatores ⁹ aud aliicuius hominis utriusque xexus viventis qui contra hac donacione, mercedem largicionis confecta vene-¹⁰rit pro inrumpendum, non hoc valeat vindichare, set componat aud componamus prenotata omnia prelibata in quadru-¹¹plum, prout Sancti Patres xanxerunt. Et in antea huius donacionis gracia plenissimam in omnibus obtinead firmitatem ¹² per tempora omimoda.*

Facta donacione V kalendas octuber, anno XIIIIII regnante Redebertus rege, filium condam ¹³ Ugoni.

S+ Aezius, s+ Adalbertus, s+ Adalezis femina, nos qui ista donacione fecimus et fir- ¹⁴ mare regavimus.

*¹⁵ *S+ Lobeto*. *S+ Odegario*. *S+ Bonus Omo*.*

¹⁶ Sig+num Ansulfus sacer, qui ista carta donacione sss scripsit.

1. Corregit sobre terra. 2. Ratllat.

142

1010 octubre 3

Publicació del testament sacramental de Longobard, fet quan anà a Sant Jaume de Galícia, en presència, entre altres, de Gerbert i Bal-lomar, els seus almoiners, i del sacerdot Unifred, Arnau i Deodat, testimonis del testament, en què es reparteixen els alous

i els béns mobles del difunt entre diferents establiments eclesiàstics, com la Seu de Barcelona o els monestirs de Sant Cugat i Sant Julià, i els membres de la seva família, especialment el seu germà Oleguer (Audegarius).

ACB, perg. 1-1-2357. Original. Pergamí, 231 × 398 mm. El document presenta petits forats en diferents zones. Al verso: "Num... 2357" (s. xvii); "Diversorum A. 2357" (Mas); "1011" (F-B). Caplletres "C", "T" i "T" en mil·límetres.

Condiciones sacramentorum ad quarum ex ordinatione residebat sacerdote Guilielmus et iudice Marco et in presencia Sintillis sacer et Ramioni clerico et Ennegoni et Ermemiri et Guifredi ^β [espai en blanc: ±61] et aliorum multorum bonorum hominum qui hibidem aderant. Testificant testes prolati, quas profert Geriberto et Ballomaro, in faciem Deus supra ^β dicto sacerdote vel iudice ad comprobendam causa elemosinariam de condam Longoardo. Et exsunt nomina testium, qui hoc testificant sicuti et iurant, id sunt, Unufredo presbiter et Arnallo et Deodato [espai en blanc: ±12].

^α Iurati autem dicimus in primis per Deum Patrem Omnipotentem et per Ihesum Christum filium eius Sanctumque Spiritum, qui est in Trinitate unus et verus Deus, et per hunc locum veneracionis Sancte Marie virginis, cuius altario fundatus ^β est in villa Palaciolo, supra cuius sa[cr]asancto altario has condiciones manibus nostris continemus et iurando contangimus, quia nos supra scripti testes bene scimus et in veritate sapemus et de presente eramus et oculis ^β nostris vidimus et aures nostra audivimus ad ea ora quando iteravit supradicto Langoardo ad limina Sancti Iacobi apostoli in Gallecia. Et tunc, nos videntes et audientes, sic comendavit vel iniuxit omnem ^γ suam elemosinam ad istos supra scriptos elemosinarios et precepit eis, nos videntes et audientes, ut si in ipsa itinere vel in quocumque loco mortuus¹ fuisset, plenam postestatem habuissent isti sui supra ^β scripti elemosinarii ad distribuere omnem suam facultatem, sicut in suum testamentum aliquid resonat et ve² sicut postea precepit eis per suum verbum. In primis concessit ad domum Sancte Eulalie Sedis bar-^βchinonensis uncia I de auro ad ipsos canonicos in sacrificii. Et ad domum Sancti Cucufati, mancosos IIII. Et ad domum Sancti Iuliani, mancosos II in libro. Et alios duos in sacrificii ad ipsos sacerdotes. ¹⁰ Et concessit ad fratri suo Audegario ipso suo alode de Palatiolo. Et concessit ad mater sua ipso suo alode³ de Fersos, ut in diebus suis tenuisset et possidisset, et post obitum suum remansisset ad Damnucio, ¹¹ fratri suo. Et concessit ad Ebrino, fratri suo, ipso suo alode de Villapiscina, et redimet eum⁴ Gerberto (mancosos)⁵ mancosos VIII. Et concessit

ad soror sua Bonadomna ipso suo alode de Galegos. ^{/2} Et concessit ad Ballomare,⁶ suo elemosinarios, ipso suo alode de Meserata, ut in diebus suis tenuisset et possedisset, et post obitum suum remansisset ad Audegario, fratri suo. Et concessit ad Arnallo ipso suo alode de Valle Ariulfo, ut in diebus suis tenuisset et possedisset, post obitum remansisset ad fratri suo Audegario. Et concessit ad mater sua equa I ^{/4} meliora. Alias duas, ad Audegario, fratri suo. Et concessit ad domum Sancti Petri Romma mancosos IIII et dare fecisset inter Guitardo et Gonde[m]are, filio de Ermemiro, uncia I de auro. ^{/5} Et ad Giscafredo Bramardo, mancoso I. Et ad Gondemare ministrare, mancosos II. Istos supra scriptos mancosos videre fecissent de suo [bla]d[o] per iam dictos mancosos. Alio blado,⁷ que ^{/6} remanet, dare fecissent pro anima sua et ad dedicacione Sancti Petri de Palace Moronta caficios II de vino. Alio vino, quod remanet, dare [fec]isset pro anima sua. Et de ipso vino ^{/7} de Palaciolo, qui est suo, dare fecissent ad Arnallo caficios II, ad Ermemir sacer kaficio I. Alio quod remanet, dare fecisset in sacerdotibus. Et ad fratri suo Audegario, parilio I de bovo[s]. ^{/8} Et ad Unifredo⁸ sacer, porco I. Et ad Suniario, alio. Et ad Arnallo,⁹ trua I. Alios qui remanent, pro anima sua. Et suas occas et suos capones ad fratri suo Audegario. Et cum hec omnia ^{/9} ordinavit, postmodum imutavit voluntatem suam et per suum verbum iussit dare omnia supra scripta mobilia in sacerdotibus et monasteriis et in sacrificium. Et concessit per suum ver-¹⁰bum ad Sancta Eulalia sedis Barchinona ipso suo orto, quod habebat iusta Merdanciano. Et ea que dicimus, recte et veraciter testificamus atque iuramus per super adnixum iura. ¹¹ Et cum hec omnia ordinavit, habiit in ipsa oste contra sarracenos, ubi interiit in secundo prelio barbarorum. Et ea que dicimus, recte et veraciter testificamus atque iuramus per super ad nixum ¹² iuramentum in Domino.

Late condiciones V nonas octobrias, anno XV regnante Roberto rege.

S+m Geribertus, s+m Ballomarus, nos tutores vel elemo-¹³sinarii sumus et hoc sacramentum iuramus.

Ss Unufredus sacer, s+m Arnallo, s+m Deudatus, nos testes sumus et hoc sacramentum iuramus.

¹⁴ S+m Oliba, s+m Ermemir, s+m Ennego. S+m Guadallus, *s+ Ervigius, Dei gratia episcopus, cognomento Marcho, qui et iudex*, ¹⁵ s+m Giskafredus, s+m Ermemirus, s+m Eicio, isti auditores fuerunt de hunc sacramentum.

℞⁶ *Argemirus sacer exaravi et sss sub die et anno prefixo.*

1. *Abreviatura supèrflua a sobre d'us.* 2. *Sota la v hi ha una s.* 3. *Sota alo hi ha quelcom il·legible.* 4. *Abreviatura supèrflua de us sobre e.* 5. *Tacat i diluït per esborrar-lo.* 6. *Sota la o hi ha una a.* 7. *Sota la o hi ha una a.* 8. *Al davant de la U hi apareix un traç semblant a la r actual sense transcendència.* 9. *Sota la l hi ha una t.*

143

1010 octubre 9

Els esposos Izet i Elvira venen a Vítiza una peça de terra situada al comtat de Barcelona, terme de Ventenac, per 1 mancús i 6 sous d'argent.

ACB, perg. 1-4-27. Original. Pergamí, 90 × 345 mm. Al verso: lletres il·legibles (s. XIII-XIV); "CLXXXIII" (s. XIII-XIV); "1011" (Mas). Caplletra "T": 14 mm.

ACB, LA.II, n. 701, f. 223a. Còpia de la segona meitat del s. XIII. Encapçalament foli: "Rexag". Rúbrica: "De ipso Plano de Rexag". Interior recto: "[C]LXXXIII"; "devante" (s. XIII-XIV); "n. 701" (Caresmar). Inter columnas recto: "Anno Domini / 1010" (s. XVIII). Caplletra "T" ornamentada, tipus C: 8 línies.

Regest: Mas, Notes, vol. IX, p. 132, n. 307.

In nomine Domini. Ego Izede et uxori mea Elviia femina vinditores sumus vobis Witiza,^a emtore.^b Per hanc scriptura vindicionis^c nostre vindimus tibi pecia^d I de terra ℞^e nostra propria. Quod abemus in comitatum barchinonense, in terminio de Ventenago.^e Et advenit mihi per lectuoso et ad me Elviia per decimum^f sive per quecumque ℞^g voce. Et adfrontat de circi in terra de filios Seniofredi, qui fuit condam, de aquilonis in terra de Richelde femina, de meridie in similiter, de occiduo ℞^h in similiter. Quantum istas IIII afrontaciones^g includunt, sic vindimus tibi: ipsa terra ab integrum, in propter precium mancuso I et solidos VI de argento, ℞ⁱ que tu nobis pst^d dedisti et nos vinditores de manibus nostris accepimus. Et est manifestum. Quem vero predicta terra, que tibi vindimus, de nostre iure in tuo ℞^j tradimus dominio et potestatem ab omnem^h integritatem, ut quicquid exinde facere vel iudicare volueris, libera in Dei nomine abeas plenam po-℞^ktestatem, cum exio et regresio^j suo, a tuum proprium. Et qui contra hanc ista carta vindicione^d venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, ℞^l set componat aut componamus tibi in duplo cum eorum inmelioracione.^k Et ista vindicio^d firmis permaneat modo vel omnique tempore.

Facta vindicio-℞^m VII idus octobris, anno XV regnante Robertus rege.

S+m Izeide, s+m Elvia femina, nos qui ista vindicioneⁿ fecimus et firmavimus et firmare ^{/0} (re)² rogavimus.

*S+m Scluva. S+m Bernardo. *S+ Stradarius*.*

/1 S+ Bellus presbiter scripsit et sub ss et die et anno quod supra.

1. *Ratllat.* 2. *Sobrer.*

LA. a. Guitiza. b. emptore. c. vinditionis. d. petia. e. Ven-tenago. f. X. g. affrontationes. h. omne. i. regressio. j. vinditione. k. inmelioratione. l. vinditio. m. vinditione. n. vinditione.

144

1010 octubre 30

El bisbe Deodat de Barcelona i els canonges de la Santa Creu donen a Sendred un alou que conté terres, cases, corts, horts amb arbres de diverses classes, aigües i prats, situat al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Canalies, per tal que el treball i en tregui fruits mentre visqui. Quan ell mori, l'alou tornarà a ser propietat de la Canònica.

ACB, LA.III, n. 186, f. 67d-68a. Rúbrica: "Stabilimentum alodii in Canalies. Non valet". *Inter columnas verso: "n. 186" (Caresmar). Inter columnas recto: "Anno Domini 1011" (s. xviii). Caplletra "T" ornamentada, tipus F: 5 línies.*

Regest: Mas, Notes, vol. IX, p. 126, n. 294.

In nomine Domini. Ego Deusdedit, gratia Dei episcopo, cum consultu omnium nostrorum canonicorum in Sede Sancte Crucis famulantium, donatores sumus tibi Senderedo. Donamus namque tibi alodem nostre matris Ecclesie iure possessum. Et est in comitatu barchinonense, in Vallense, in terminio de Canalias. Advenit nostre matris Ecclesie ob collationem condam Sesemundo. Que affrontat prefato alode de parte orientis in terra de Gelmiro et de Bernardo, de meridie in terra de Guadamiro et de Petro et de Sancta Eulalia, et de occiduo in rio de Canalilias, et de circi in strada francisca. Quantum istas affrontationes includunt, sic donamus tibi: predicto alodem, id sunt, terras et casas et curtes et ortos cum arboribus diversi generis, aquis et pratis, pascuis, cultum et heremum, ut quicquid dicit vel nomari potest aut perhabendi et exfructandi cunctis diebus vite tue. Post obitum vero tuum, integrum et intemeratum redundet ad nostram matrem Ecclesiam supra nominatum alaudem. Quod si nos donatores aut ullus viventis homo qui contra hoc donatione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, sed componat aut componamus tibi predicto alaude in duplo cum

omnem suam immeliorationem. Et in antea ista donatione firma permaneat omnique tempore.

Facta donatio-^ane III kalendas novembris, anno XV regnante Roberto rege.

S+ Deusdedit, gratia Dei episcopus, sss. S+ Guitardus levita, qui et iudice. Sss Raimundus anchilevita. + sss Ato presbitero sss. + Sigefredus levita. S+ Guillara presbitero sss. + Eroigius levita +. Sss Ferreolus, presbiter et sacriste. Sss Senderedus presbiter. S+ Suniefredus presbiter sss. S+ Ermenardus presbiter. S+ Ermemirus levita. Iohannes levita sss. S+ Vitalis presbiter. S+ Audegarius sacer sss. S+ Sentillis presbiter. S+ Poncius levita sss. S+ Galindus levita sss. S+ Bonutius sacer sss. + Longovardus presbiter sss.

Largemirus sacer exaravi et sss a sub die et anno prefixo.

145

1010 novembre 23

Bo i la seva muller Ranil·la venen a Goltred unes cases i corts al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Reixac que anomenen Pasturà, pel preu de 5 mancusos i mig.

ACB, LA.II, n. 544, f. 184c-d. Rúbrica: "Carta quod Bonus vendidit Goltredo casa et curtes in Rexag". Exterior verso: "n. 544" (Caresmar). Inter columnas verso: "Anno Domini 1005" (s. xviii). Caplletra "T" ornamentada, tipus F: 7 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 126-127, n. 295.

In nomine Domini. Ego Bonus et uxori mea Ranille femina vinditores sumus tibi Goltredo, emptore. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus tibi casas et curte et solos et superpositos et terra qui ibidem est. Quod abemus in comitato barchinonense, in Vallense, in termine de Rexago, que vocant Pasturano. Advenit mihi ad me Boni de genitores meos et a mea uxor per decimum. Affrontat hec omnia de circi in terra de Ermemir et de Gilmundo sive de Sancta Eulalia, de aquilonis in via sive in domo de Lobatone, de meridie in casas de Lobatone sive in ipso semitario qui pergit ad ipsa serra, de occiduo in terra de Arnallo. Quantum istas affrontationes includunt, sic vindimus tibi: ipsas casas et curte et solos et superpositos et ciias et guttas et stillicinios et ortos et terras et uno pomifero qui ibidem est, hec omnia, totum ab integrum, cum exios et regressios earum, in propter precio mancusos V et medio. Et nichilque de isto precio apud te emptore non remansit. Et est manifestum. Quem vero predicta hec omnia, que tibi vindimus, de

nostro iure in tuo tradimus dominio et potestatem ab omnem integritatem. Et qui ista vinditione inrumpere temptaverit aut nos venerimus, non hoc valeat vindicare, sed componam aut componamus tibi ipsa hec omnia, sicut superius resonat, in duplo cum sua imelioratione. Et ista vinditio firma permaneat omnique tempore.

Facta vinditione VIII kalendas decembris, ^o anno XV regnante Roberto rege.

S+m Boni, s+m Ranille femina, nos qui ista vinditione fecimus et firmare rogavimus.

S+m Gilmundo. S+m Mirone. S+m Gelmiro.

S+m Bonesindo presbiter scripsit sub die et anno sss quod supra.

146

1010 desembre 4

Otger, que anomenen Bonfill, prevere, fa donació a Sunifred, prevere, d'una terra amb hort i rec situada al territori de Barcelona, a Pedralbes, al terme de Bederrida, perquè la tingui mentre visqui. Sunifred ha de resar per la salvació de l'ànima d'Otger i la del seu predecessor, Ató, i quan ell mori passarà a un altre prevere amb les mateixes condicions, i així successivament.

ACB, LA.II, n. 18, f. 6a-c. Rúbrica: "Carta de Petris Albis in termino de Bederrida". Interior recto: "XVIII" (segles XIII-XIV). Inter columnas recto: "n. 18" (Caresmar). Exterior verso: "Anno Domini 1011" (s. XVIII). Caplletra "T" ornamentada, tipus B, de color vermell: 9 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 127, n. 296.

In nomine Domini. Ego Audegarius, que vocant Bonofilio, presbitero, donator sum tibi Seniofredo presbitero. Manifestum est enim quia de bono animo et prompta voluntate dono tibi terra et orto cum arboribus et rego ad rigandum. Qui mihi advenit ea omnia per cartam mercede donationis confecta. Que est prenotata omnia in territorio barchinonense, in terminum de Petras Albas. Et ipsa terra est in territorio iam dicto, in terminio de Bederrida. Affrontat ipsa terra de parte orientis in ipso torrente, de meridie similiter, de occiduo in ipso alio torrente vel in terra de Guielmo, filium condam Amati, de circi in strata publica. Que affrontat ipso orto de parte orientis in terra de Durandus et de Gondemarus vel suos eres, de meridie in terra de Ietono, de occiduo in ipso torrente, de circi in terra de Durandus vel suos heres. Quantum istas totas affrontationes includunt, sic dono tibi: predicta terra et orto ipsa quarta parte, ab

integre, simul cum exiis et regressiis earum, in ea videlicet ratione: ut in diebus vite tue¹ hoc teneas et possideas sine blandimentum de ullum hominem et ores Deum pro anima de quondam Attoni, pro cuius anima hoc mihi largitum fuit; ad obitum vero tuum, dimittere hoc facias ad alium presbiterum, qui similiter orationes faciat ad Deum pro remedium anime prefati conditoris; et ipse qui hoc susceperit, similiter derelinquat ad alium presbiterum et ipse ad alium; et sic discedendo et succedendo de presbitero ad presbiterum discurrat et perveniat in condicione pretaxata de orationis causa pro anima prefati conditoris, usque dum iste mundus finiatur. Et sic ista donatio percurrat in omnibus, prout supra disserui. Quod si ego donator aut aliquis homo qui contra hac donatione venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vindicare, set componat aut componam tibi vel ipsis predicta omnia in duplo cum omni earum imelioracione. Et qui hoc mutaverit et huius conventum prefatum in aliqua retorsit accione, nisi prout ^f supra scriptum est, tam acceptores quam remuneratores, in primis iram Dei incurrant et cum Iuda Scariothis, qui Dominum tradidit, participationem habeat. Et ista donatio firma permaneat omnique tempore.

Facta donatione II nonas decembris, anno XV regnante Roberto rege.

S+ Audegarius sacer sss, qui ista donatione feci et firmare rogavi.

S+ Bonucius presbiter sss. Sss Ato presbitero sss. S+ Ermenardus presbiter. S+ Adalbertus presbiter. S+ Guitardus levita sss. S+ Seniofredus presbiter, Bonushomo levita qui et iudex sss.

S+ Poncius cognomento Bonifilii, qui hec scripsi et sss et cum litteras rasas et emendatas in verso I et in II et super positas in verso VIII sub die et anno prefixo.

1. Sota la t hi ha una s.

147

1010 desembre 6

Vives i la seva dona Guntízia venen a Beliarda i el seu fill Vives una peça de terra situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Martorelles, pel preu de 2 sous i mig.

ACB, perg. 1-2-777 (a). Original. Pergamí, 114 × 511 mm. Al verso: "Marto"; "Dues vendes de terres que són a Martoreyes" (s. xiv); "1010"; "1-2-777" (JB). Caplletra "T": 16 mm. (col. A).

Datació: pel que fa a l'any, vegeu l'estudi cronològic de la introducció.

In nomine Domini. Ego Vives et uxori mea Guntizia vinditores sumus vobis Beliards cum filio tuo Vivane, emtores. ^β Per hanc scriptura vindicionis nostre vindimus vobis pecia I de terra cum ipsa garriga, nostrum proprium, qui nobis advenit ^β a me Vives de genitores meos et a me Guitazia per meum decimum. Et est hec omnia in chomitato Barchi-^αnonense, in Valense, in terminio de Martorelias Subteriores. Et afrontad hec omnia de parte circi ^ς in terra de vos comparatores, de oriente similiter vel in terra de Adaolfo vel eres, de meridie in terra ^β Ermesinda, de occiduo in terra de Domnucio. Quantum infra istas afrontaciones includunt, ^ρ sic vindimus vobis ista hec omnia ab integre, cum exio et regresio suo in propter precium solidos II et medio. ^β Et nihil qui de ipso precio apud vos emtores non remansit. Est manifestum. Quem vero predicta ec ^ρ omnia, que vos vindimus, de nostro iure in vestro tradimus dominio et potestatem ab omnem integritatem, ^{α0} ut quicquit exinde facere vel vindicare volueritis, in Dei nomine abeat plenam potestatem. Quod ^{α1} si nos vinditores aut ullusque omo qui contra ista vindicione ad inrumpendum venerit, non oc ^{α2} valeat vindicare, sed componat aut nos componamus vobis ista ec omnia in duplo cum om-^{α3}nem suam inmelioracionem. Et in antea ista vindicione firma permaneat omnique tempore.

^{α4} *Facta vindicione VIII kalendas^l idus decembris, anno XV regnante Radberto rege.*

S+num ^{α5} Vives, sig+num Guntizia, nos qui ista vindicione fecimus et firmare rogavimus.

^{α6} *S+num Duran. S+num Gumila. S+num Bonafilia.*

^{α7} *Sss Gelmirus sacer scripsit et sss die et anno quod supra.*

1. *Expuntuat.*

148

1010 desembre 6

Martí i la seva dona Especiosa venen a Beliarda i el seu fill Vives una terra amb bosc situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Martorelles, pel preu de 3 sous.

ACB, perg. 1-2-777 (b). Original. Pergamí, 114 × 511 mm. Al verso: "Marto"; "Dues vendes de terres que són a Martoreyes" (s. xiv); "1010"; "1-2-777" (JB). Caplletra "T": 19 mm.

Datació: pel que fa a l'any, vegeu l'estudi cronològic de la introducció.

In nomine Domini. Ego Martino et uxori mea Speciosa vinditores sumus vobis Beliards et a filio tuo Vives, emtores. Per hanc

scriptura vindicionis nostre /^o vindimus vobis terram cum ipso boscho, nostrum proprium, qui nobis venit a me Martino per voce uxori mea Belida condam, et a me Speciosa per meum decimum /^o vel per quecumque voces. Et est hec omnia in chomitato Barchinonense, in Valense, in terminio de Martorelias Subteriores. Et afrontad hec omnia /^o de parte circi in terra de nos comparatores, de oriente similiter, de meridie in terra Deusdei episcopus, de occiduo in terra de Engracia. Quantum in /^o istas afrontaciones includunt, sic vindimus vobis: ipsa nostra ereditate, quod ibi abemus vel abere debemus per omnesque voces, ab integre, cum exio et /^o regressio suo, in propter precium solidos III. Et nihilque de ipso precio apud vos emtores non remansit. Est manifestum. Quem vero predicta hec omnia, que /^o vobis vindimus, de nostro iure in vestro tradimus dominio et potestatem ab omnem integritatem, ut quicquid exinde defacere vel vindicare volueritis, in Dei /^o nomine abatis plenam potestatem. Quod si nos vinditores aut ullusque omo qui contra ista vindicione ad inrumpendum venerit, non hoc valeat vindicare, sed componat aut nos companamus vobis ista hec omnia in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista vindicione firma /^o permaneat omnique tempore.

Facta vindicione VIII idus decembris, anno XV regnante Radberto rege.

S+num Martino, s+num Speciosa, /^o nos qui ista vindicione fecimus et firmare rogavimus.

S+num Ansulfo. S+num Durano.

/^o Sss Gelmirus sacer scripsit et sss die et anno quod supra.

149

1010 desembre 8

Llobató, Candedí i Ermengarda venen a Sunifred i a la seva muller Ingelrada una terra situada al territori de Barcelona, al terme de Provençana, pel preu de 13 mancusos d'or.

ACB, LA.IV, n. 82, f. 27a-b. Rúbrica: "De Provintiana". Interior recto: "n. 82" (Caresmar). Caplletra "I" ornamentada, tipus C: 11 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 127, n. 297.

In nomine Domini. Ego Lupone et Candedino et Ermengarda vinditores sumus vobis domno Seniefredus et uxor sua Ingelrada, emptores. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus namque

vobis terra nostra. Qui nobis advenit per condam Godmar, que nobis iunxit vindere pro anima sua, unde iudicium obligatum tenemus infra metas temporum. Quod habemus ipsa terra in territorio Barchinona, in locum vocitatum in terminio de Provinciana. Qui affrontat ipsa terra de circi in terra Delimadus, de aquilonis in vinea de Aurutia, qui est condam, vel de filiis suis, de meridie in vinea de Reimundo et de Ollovara femina, de occiduo in vinea de Amadus. Quantum istas IIII^{or} affrontationes includunt, sic vindimus vobis: ipsa terra ab omni integritate, cum exiis vel regressiis earum, in propter pretium mancosos XIII de auro obtimo. Et nichil aput nos de ipso pretio non remansit. Et est manifestum. Quem vero predicta ipsa terra de nostro iure in vestro tradimus dominio et potestate ad vestrum plenissimum proprium. Quod si nos vinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista carta vinditionem venerit pro inrumpendum, non hoc ^b valeat vindicare, sed componat aut componamus vobis ipsa terra in duplo cum omnem suam inmeliorationem. Et in antea ista carta vinditione firma permaneat omnique tempore.

Facta carta vinditione VI idus decembris, anno XV regnante Rotbertus rex.

S+m Lupone, s+m Candedino, s+m Ermengarda, qui ista carta fecimus et firmare rogavimus.

S+m Lobatone. Sss Teudisclus sacer. Ss Ansulfus sacer.

+ Petrus sacer, qui ista carta scripsit sub sss die et anno prefixo.

150

1009 - 1010

Guitard, fill del difunt Arnau, i Borrell, fill del difunt Guifré, asseguren i declaren a favor del prevere Bonuç i dels seus germans Amat i Miró unes cases situades a Barcelona, per les quals havien pledejat.

ACB, perg. 1-4-18. Original. Pergamí, 127 × 500 mm. Restaurat. Al verso: "In Barchinona domos" (segles XIII-XIV); "1009-1010" (Mas).

Datació: pel que fa als dos anys, vegeu l'estudi cronològic de la introducció.

In Dei nomine. Ego Guitardus, filium condam Arnaldi, et Borrellus, filium condam Guifredi, tibi Bonucius presbiter qui et Iulianus et fratres tuos Amatus et Miro, utrisque fratribus. Manifestum est enim qualiter petivimus vos in civitate Barchinona ^l pro nos et pro heredibus nostris pro hereditate, que^l succedi nobis putabamus,

*ante iudices eiusdem civitatis, id est, Marchus² episcopus qui et iudex, et Aurucio iudice, et in presentia nobilium virorum Gondemarus, Witardus, [R]icharius, Truitarius, Sisenandus, ^β Guadal-
 dus, prolis condam Seniofredi, clericorum quoque Petrus presbiter, Maiori sacer, Georgius presbiter, Bonushomo presbitero, et aliorum multorum bonorum hominum ibidem adsistentium. Unde iussi sumus adprobare a supra dictis iudicibus si patres nostri tenuerunt vel possederunt ^α ipsas domos, que petebamus ut probassemus, legitime³ et iuxta leges, quod nullo modo adprobare potuimus. Unde ostenderunt nobis illorum legitimam adprobationem et voluerunt probare quod Goldregodo, condam comitissa, emerat ipsas domos et dederat ad ^β cenobium Sancte Marie riopollensis et illi per comutationem eos habuerunt. Igitur nos prefati Gitardus et Borrellus recognoscimus illorum directum et facimus illis hanc securitatem et exvacuationem, ut ab hodierno die et tempore nec nos ^β nec nullus ex heredibus nostris, nec ullus vivens homo neque ulla subrogata persona, vos de hac causa petere vel inquietare presumat. Quod si hoc facere presumserit, non hoc valeat vindicare, sed componat vobis in vinculo auri libras II, ^γ vobis perpetim habituras. Sunt namque predictos domos infra muros civitatis Barchinone, iuxta domos de Senderedus, prolis condam Servodei, et iuxta domos qui fuerunt de Bonucius, filium condam Sindaredi, et iuxta domos qui fuerunt de ^β Felice, clerico greco, et iuxta duas vias aquilonensis et occidentis. Et ista exvacuatione et securitate inrumpere non permittatur, sed pro temporali iudicio firma et stabilis permaneat modo vel omnique tempore.*

Facta exvacuatione vel securitate ^ρ V kalendas,⁴ anno XIII regnante Roberto rege franchorum.

S+ Guitardus, filium condam Arnaldi, s+ Borrellus, filium condam Guifredi, nos qui ista securitate et exvacuatione fecimus et firmare rogavimus. ^{α0}

*S+ Gondemarus. S+ Truitarius. S+ Sisenandus. S+ Guadal-
 dus, prolis condam Seniofredi. S+ Gilmundus.⁵ S+ Gelmirus. S+ Ermemirus
 rosso. S+m Franchus. ^{α1} *Sss Ato presbiter sss*. *S+ Ermenardus
 presbiter*. *S+ Ermemirus presbiter sss*.*

**sss Borrellus* supra scriptus, qui hanc exvacuationem feci et manu propria nomen suum scripsit, quia nesciebamus quod scribere sciret. ^{α2}*

**S+ Ervigius, Dei gratia episcopus, cognomento Marcho, qui et iudex*. *S+ Richarius*. *S+ Witardus sss*. ^{α3}*

Iohannes levita, qui hec exaravit cum die et anno quod supra.

1. Sota la e hi ha una a. 2. L'abreviatura de Marchus, s'ha fet després de c, no de h. 3. A sota de ti hi ha una e. 4. Manca el nom del mes. 5. Sota la u hi ha una o.

151

1011 gener 8

Adroer ven a Ervigí, que anomenen Llop, i Trasoer, germans, les dues terceres parts de les terres, cases, vinyes, horts, trull, etc., situats al comtat de Barcelona, al terme de Llacera, al lloc de Gavarred, per 50 sous.

ACB, perg. 1-4-23. Original. Pergamí, 88 × 430 mm. Restaurat. Al verso: lletres il·legibles (s. XIII-XIV); "nil pro capitulo" (s. XVI-XVII); "1011" (Mas). Caplletra "T": 20 mm.

In nomine Domini. Ego Adrouero vinditor sum vobis Ervigio, que vocant Lobo, et fratri tuo Trasouero, emtores. Per anc scriptura vindicionis meę vindo vobis terras, cultas vel ermas, [℞] et vineas et cassas et curtes, solos et superpositos, et ortos et omnes arbores, qui infra sunt, orti et torculario, meum proprium. Qui michi advenit per cartam qui michi fecer[unt?] ienitoris meos vel per ^β ullasque voces. Et sunt ipsas terras et vineas et cassas et curtes et ortos et arbores et torculario in comitatum Barquinona, in terminio de Lacera, in locum G[a]varredo. Et afrontat [℞] ista omnia de orientis in chero de Bocho, de meridie in ipso rio qui discurit, de occiduo in terra de Mogera vel in ipso torrent qui discurrit, de circi similiter in torrent ^β vel in vineas de Bonucio vel de Gueriberto et in terras de Semplicio. Quantum infra istas III^{or} afrontaciones includunt, sic vindo vobis: in ipsas terras et vineas, cultas vel ermas, ^β et ortos et omnes arbores, qui infra sunt, pomiferis vel glandiferis, et vimeneros et in cassas et curtes, solos et superpositos, et torchulario, in omnia et in omnibus. De quantum res-[℞]sonat in ipsa scriptura, quod michi fecerunt genitoris meos, sic vindo uobis: ipsas II partes ab integum, \in propter precium solidos L in rem valentem, quod manibus meis accepi. Et est manifestum./ Et ipsa tercia parte retinere facio ad opus meum. Quod si ego ^β vinditor [a]ut ullusque homo qui contra anc ista carta vindicione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, set conponat aut conponam vobis ista ^β omnia in duplo cum omni sua inmelioracione. Et in avantea ista carta vindicione firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uindicione /⁰ VI idus ianuarii, anno XV regnante Raudebertus rege.

S+ Adrouero, qui ista carta vindicione fecit et firmare rogavit.

S+ Ermumiro. /¹ S+ alio Trasuero. S+ Simplicio.

/² Ss @Radulfus@ presbiter scripsit et ss+ cum litteras superpositas in verso ubi dicit "in propter precium solidos L" die et anno quod supra.

152

1011 gener 15

Esmerat, Adroer i Deodat, marmessors del testament del difunt Ami, dit Spotosa, lliuren a Udalric una casa amb terra i arbres, situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Santa Eulàlia, al lloc dit Torre de Cirera o Palou.

ACB, perg. 1-4-24. Original. Pergamí, 139 × 324 mm. Restaurat. Al verso: "nil pro capitulo" (s. xvi-xvii); "1011" (Mas). Caplletra T: 36 mm.

In nomine Domini. Ego Esmerad et Adroario et Deudado donatores sumus tibi Udalrig. Manifestum est enim quia donatores /² sumus tibi kasa cum solo et superposito, et ipsa terra qui ibidem est, simul cum ipsos arbores qui infra sunt, eriti vel generati, nostrum /² proprium. Qui nobis advenit per manumissoria de condam Amio, que voccant Spotosa, vel per ipsum testamentum sive per ipsum iudicium, /² quod nos tenemus in nostra potestate alligatum asserie condicionis, ordinante iudice. Et est ipsa omnia super scripta in /² comitatum bar<c>hinonensis, in Vallensis, in terminio de Sancta Eulalia, in loccum que diccunt Ture de Cirera sive Palaciol. /² Et afrontat de orientis in flumen Tenes, de meridie in terra de Sendeder, de occiduo intus in rego mulnario, de circi similiter. /² Quantum infra istas afrontaciones includunt, sic donamus tibi: ipsa omnia super scripta ab integrum, cum exio et regre-²sio suo. Et est manifestum. Quem vero predicta omnia super scripta de nostro iure in tuo tradimus dominio et potesta-²tem at tuum proprium, ut quiquit de hoc facere volueris, potestatem abeas es¹ presenti die et tempore. Quod si nos /⁰ donatores aut ullusque homo qui contra hac ista karta donacionis venerit ad inrumpendum, non hoc valeat /¹ vindicare, set componat tibi ipsa omnia super scripta in duplo cum omni sua inmeliacione. Et in antea ista donacio /² firma et stabilis permaneat modo vel omnique tempore.

Facta karta donacionis XVIII kalendas februarii, anno XV ^{A3} regnante Roberto rex.

Sig+num Esmerado, sig+num Adroario, sig+num Deudado, qui ista karta donacio-^{A4}ne fecimus et firmare rogavimus.

Sig+num Bonefilio. Sig+num Gelderig. Sig+num Sanla.

^{A5} Sss @Wifredus presbiter@, qui scripsit et sss die et anno quod supra.

1. *Per ex.*

153

1011 gener 18

Esteve i Fèlix, preveres, i Pasqual fan donació a favor de la Canònica de la Santa Creu i Santa Eulàlia de Barcelona d'una vinya, situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Caldes, a l'entrada del Torrent Profund.

ACB, LA.III, n. 212, f. 79b-c. Rúbrica: "Stephanus presbiter et Felix presbiter dederunt Sedi vineam de Torrente Profundo quam Ramio ibi dimiserat". *Inter columnas recto: "n. 212" (Caresmar). Exterior verso: "Anno Domini 1011" (s. xviii). Caplletra "T" ornamentada, tipus A: 16 línies.*

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 127-128, n. 298.

In nomine Domini. Ego Stephanus presbiter et Felix presbiter, Pascuale, nos simul in unum, donatores sumus in sufragatione de ipsa Chanonica de Barchinona ei iure habendum et possidendum. Manifestum est enim quia concessit ad prefata canonica condam Ramio aliquantulum de suis alaudibus, id est, una petia de vinea concessit ei hoc per suum testamentum, unde nos iudicium obligatum tenemus infra metus temporum a serie conditionis editum. Propterea pro eius voluntate implenda, donamus ad prelibata canonica prefata vinea. Que est ipsa vinea in comitatum barchinonense, in Vallense, infra termine de Calidis, in accessu de Torrente Profundo. Que affrontat ipsa vinea de parte circi in vinea ^{lc} de Guitiza, et de aquilonis in terra de prefato conditore, de meridie in ipso torrente, de occiduo in ipsa riba. Quantum istas affrontationes includunt, sic donamus: ipsa vinea a prefata canonica, simul cum exiis et regressis earum, ab omni sua integritate, propter Deum et remedium anime sue de prefato conditore, ut famulantibus eiusdem Canonice prefate in Sancte Cruce et in Sancte Eulalie Sedisque Barchinone faciant exinde quodcumque voluerint quemadmodum et de aliis munificentis prefate religionis pertinentibus. Quod si nos

donatores aut ullusque homo utriusque sexus qui contra hanc donatione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, sed componat aut componamus ad predicta canonica prefata vinea in quadruplum, prout Sancti Patres sanxerunt. Et in antea ista donatio firma permaneat omnique tempore.

Facta ista donatione XV kalendas februarii, anno XV regnante Rodberto rege.

S+ Stephanus presbiter, s+ Felix presbiter, s+m Pascuale, qui ista donatione fecimus et firmare rogavimus.

S+ Mirone sss. Sss Campius presbiter. Bonushomo levita, qui et iudex sss.

S+ Felix presbiter, qui ista donatione scripsit.

154

1011 febrer 19

Elies, fill del difunt Duran, dóna a Déu i a la Canònica de la Seu una heretat situada al comtat de Barcelona, a la parròquia de Sant Andreu.

ACB, LA.II, n. 124, f. 47c-d. Rúbrica: "Carta quod Elias dedit suum alodium Canonice in parrochia Palomar". *Inter columnas verso: "n. 124" (Caresmar). Inter columnas verso: "anno Domini 1011" (s. XVIII). Caplletra "T" ornamentada, tipus B: 16 línies.*

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 129, n. 301.

In nomine Domini. Ego Elias, filium condam Durabile, donator sum Domino Deo et ad ipsa Canonica de Barchinona et ad canonicos de Sancta Cruce. Manifestum est enim quia dono ibi propter abluionem meorum delictorum vel pro remedium anime genitoris mei omnem meam hereditatem quod habeo in comitatu barchinonense, in terminio de parrochia Sancti Andree, id sunt, terras et vineas, casas et curtes et ortos cum arboribus et ferraginales, meum proprium. Advenit mihi hec omnia per voce genitori meo condam Durabile vel per omnesque voces. Concludit hec omnia istis quatuor limitibus: a parte circi habet terminum Pugiolo que dicunt Fenestrellas, a parte aquilonis habet terminum alveo Bisocio, meridie quoque in Niguizana, de occiduo namque in strata superiore super Sancti Andree qui pergit ad Barchinona. Infra istas quatuor affrontationes sic dono Domino Deo et ad ipsa Canonica de Barchinona: quantum ego ibi hereditate debeo ex voce genitori meo, omnia hoc trado ab

integre ad ipsos canonicos de Sancta Cruce, ea videlicet ratione: ut in diebus meis teneam et possideam et exfructem et per unumqueque annum ipsa tascha fideliter offeram Domino Deo et ad ipsa Canonica. Quem vero iam dictas casas et curtes cum solos et superpositos, parietes, guttas et ortos cum arboribus et puteo cum ferragenalibus, terras et vineas, cultum vel eremum, ut superius scriptum est, cum exios et regressios earum, a proprio. Quod si ego donator aut ullusque homo qui contra hanc donationem venerit ad inrumpendum, non ^h hoc valeat vindicare, sed componat ad ipsa Canonica iam dicta omnia in duplo cum sua inmelioratione. Et in antea ista donatione firma permaneat omnique tempore.

Facta donatione XI kalendas marcias, anno XV regnante Roberto rege.

S+ Elias, filium condam Durabile, qui ista donatione feci et firmavi firmareque rogavi.

S+ Ramius, filium condam Amabile. Guillelmus levita. S+ Bonucius presbiter. S+ Bonushomo presbiter. S+ Adalbertus levita. S+ Ermemirus presbiter.

Iohannes, levita, qui hec exaravit rogatus a supra dicto donatore et sss die et anno quod supra.

155

1011 març 1

Igolo, dona, Ponç, àlies Bonfill, Jordi i Guillem venen a Daniel i a la seva muller Gisca un hort amb arbres, vinyes, rec i cap-rec i una cova amb paret situats al comtat de Barcelona, al terme de Sarrià, que tenen per llur pare, pel preu d'1 mancús i mig d'or.

ACB, perg. 1-4-25. Original. Pergamí, 143 × 274 mm. Al verso: "Serria" (segles XIII-XIV); "1011" (Mas).

In nomine Domini. Ego Igolo femina et Bonefilio et Georgeo et Guilelmo, nos simul in unum, vinditores sumus tibi Daniel et uxori tue Gisca femina, emptore. ^h Per hac scriptura viditionis nostre vindimus vobis orto cum arboribus et diversi generis, et vites cum rego et caput rego, nostrum proprium. Quod ^h habemus in comitato barchinonense, in terminio de Sirriano. Qui nobis advenit per genitore nostro vel per ullasque voces. Que affrontat de parte circi ^h in ipso torrent qui discurrit iugiter vel in terra de Savegello, de aquilonis in via vel in terra de Servedei, de meridie in via qui pergit

*ubique, de occiduo /⁶ in orto de Savegellus. Quantum istas affron-
taciones includunt, sic vindimus vobis: prefato orto cum vitis et
arboribus diversi generis, spelunca cum sua /⁶ pariete, et omnia qui
ibidem est, totum ab integre, in propter precium mancuso I et medio
de auro cocto legitime pensato. Quod tu emptor in rem va- /⁷ lente
precium nobis dedisti et nos vinditores ad presens manibus nostris
recepimus integriter. Est manifestum. Quem vero prefata omnia, que
nos vobis /⁶ vindimus, de nostro iure in vestro tradimus dominio
et potestate, totum ab integre, simul cum exiis et regressiis earum,
ad vestrum proprium, ut faciatis /⁶ exinde quodcumque volueritis.
Quod si nos venditores aut aliquis homo qui contra ista vinditione
venerit pro inrumpendum, non hoc valeat /⁰ vindicare, sed com-
ponat aut componamus vobis prenotata omnia in duplo cum omnem
suam inmeliorationem. Et in antea ista vinditio /¹ firma permaneat
modo vel omnique tempore.*

*Facta venditione kalendas marcii, anno XV regnante Roberto
rege, filium condam /² Ugoni.*

*S+ Igolo femina, s+ Pontius, cognomento Bonifilius, s+
Ieorgius, s+ Guilelmus, nos qui. sta vinditione fecimus /³ et firmare
rogavimus. /⁴*

**S+ Martinus sss*. S+ Arnallus Lahos sss. /⁵*

*S+ Bonefilius Lahos exarator et sss cum litteras rasas et fusas
sub die et anno prefixo.*

156

1011 març 5

*Raimon, fill d'Aeci, empenyora a Goltred, per un deute que tenia amb
ell de 7 sesters i una aimina d'ordi, un alou situat en dos llocs,
que es troba al comtat de Barcelona, al terme de Reixac, al torrent
de Ventenac, amb la condició que li retorni el deute el dia de
Sant Feliu de Girona vinent; si no el torna, l'esmentat alou
passarà a mans de Goltred.*

*ACB, LA.II, n. 589, f. 194b-c. Rúbrica: "Carta de Goltredo presbitero". Inter
columnas recto: "n. 589" (Caresmar). Exterior recto: "L[XXII]" (segles XIII-XIV); "Anno
Domini 1011" (s. XVIII). Caplletra "T" ornamentada, tipus F: 6 línies.*

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 128, n. 299.

*In nomine Domini. Ego Reimundo, filium Aizio, impignorator
sum tibi Goltredo. Manifestum est enim quia debitor sum tibi*

sestarios VII et emina de ordeo, quod tu mihi prestasti. Et est manifestum. Propterea impignoro tibi alaudem meum proprium in duos locos et casas. Quod abeo in comitato Barchinona, in termine de Rexago. Advenit mihi de fratri meo Plancero, qui fuit, vel per quecumque voce. Affrontant ipsas terras, qui sunt in torrente de Ventenago, de circi in ipso torrente qui discurrit a Bisozio, de aquilonis in terra de Goltredo susceptore, de meridie in via et de occiduo in resclausa de Trasoario. Et alia terra cum ipsas casas affrontat de circi in torrente, de aquilonis in terra de Sancti Michael vel in terra qui fuit de Ermelle femina, de meridie in alio torrente qui discurrit et de occiduo in terra de Trasoario. Quantum istas affrontationes includunt, sic impignoro tibi: ipsas terras, cultas et ermas, et casas cum solos et superpositos et terras pro in circuitus eius. Est hec omnia, totum ab integrum, in ea ratione: ut in die quod erit missa Sancti Felix Ierunda ista proxima ventura, si non persolsero tibi sestarios VII et emina de ordeo a mensura de tuo domo bona placibile, tunc abeas potestatem ipsas casas et curte et terras, quod supra sunt scriptas, aprehendere, vindere, donare, omnia quiquid volueris facere. Et qui ista impignoratione inrumpere temptaverit aut ego venero, no hoc valeat vindicare, set componam aut compono tibi ipsa hec omnia in duplo cum sua immelioratione. Et ista impignoratione (et ista impignoratio)¹ firma permaneat omnique tempore.

Facta impignoratione III nonas marcii, anno XV regnante Roberto rege.

S+num Reimundo, qui ista impignoratione feci et firmare rogavi.

S+num Senderedo clerico. S+num Bonefilio. S+num alio Bonefilio.

S+ Bonesindo presbiter scripsit sub die et an- sss /no quod supra.

1. Repetit.

1011 març 12

Màger, prevere, disposa, per després de la mort d'Espesiosa, la donació a Déu i a la Canònica de Barcelona d'una terra situada al territori de Barcelona, al terme de la Granada.

ACB, LA.I, n. 335, f. 131c-d. Rúbrica: "Carta quod Maier presbiter dedit Canonice alodium suum apud Granatam". Interior verso: "n. 335" (Caresmar). Inter columnas

verso: "Anno Domini 1011" (s. xvii). Vegeu el doc. núm. 1683, de 12 de març de [1011], que divergeix d'aquest per un incís i els noms dels tres testimonis. Caplletra "T" ornamentada, tipus C: 13 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 128-129, n. 300.

In nomine Domini. Ego Maier presbiter donator sum (Domino)¹ Deo et in suffragatione de ipsa Canonica de Barchinona. Manifestum est enim quia dono ad prephata Canonica terra mea propria. Quod habeo in territorio Barchinona, in terminio de ipsa Granada. Qui mihi advenit per mea comperatione et per quacumque voces. Que affrontat predicta terra de parte circi in terra qui fuit de Orpino et est hodie de uxori sue filiisque suis, et terra de Ermenardo presbiter et de Malangecus, uterque fratres, de aquilonis in terra de iam dicto Ermenardo presbiter, de meridie similiter in terra de Ermenardo et terra de Guillera presbiter, de occiduo in ipsa via. Quantum istas omnes affrontaciones includunt, sic dono ad prefata Canonica: predicta omnia ab integre, in tale, videlicet, ratione: ut teneat Espetosa femina predicta terra cunctis diebus vite sue; teneat et possideat et exfructes quiete et secure et sine cuiusque inquietudine, sine blandimentum et sine impedimentum de ulliuscuiusque hominis viventis utriusque sexus. Et ad obitum vero suum de prefata Spetosa integriter et sinceriter fiant de predicta Canonica, sicut superius resonat, ut faciant exinde canonici de predicta Canonica quicquid facere vel iudicare voluerint, licenciam in omnibus habeant, sicut et de aliis munificentis pertinentibus. Et de meo iure in eius trado cum exiis et regressiis earum dominio et potestate, ad proprium. ¹ Et qui ista donatione venerit pro inrupendum, ad nichilum remeet eius presumptio. Et insuper cuius iugiter in primis iram Dei Omnipotentis incurrat, et de Sancti Michaelis archangeli maledictionem accipiat, et ab episcopo Sede Sancte Crucis cum eiusdem canonicis maledictus et excommunicatus fiat, et ad liminibus Sancta Dei Ecclesia et ad sancta comunione extraneus fiat, et cum Iudas Scarioth, qui Dominum tradidit, participationem habeat. Exinde tamen componat hec omnia predicta, prout Sancti Patres sanxerunt, in quadruplum ad supra taxata Canonica. Et in antea ista donacio firma, stabilis permaneat omnique tempore.

Facta donatione IIII idus marcii, an XV regnante Roberto rege.

Sss Maier sacer, qui ista donatione feci et manibus firmavi firmarique rogavi.

S+ Guitardus levita ssss. S+ Compannis levita. +Adalbertus presbiter.

Argemirus sacer exaravi et ssss sub die et anno prefixo.

1. *Expuntuat.*

158

1011 [febrer-març]

Màger, prevere, dóna a Déu i a la Seu de Barcelona un alou situat al territori de Barcelona, al Cogoll.

ACB, LA.IV, n. 107, f. 37c-d. Rúbrica: "Mager, presbiter, dedit Sedi alode apud Cucullum in Cornelano". Exterior verso: "n. 107" (Caresmar); "XII". Caplletra "T" ornamentada, tipus D: 18 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 130, n. 303.

Datació: pel que fa als dos mesos, vegeu l'estudi cronològic de la introducció.

In nomine Domini. Ego Mager presbiter, donatore. Manifestum est enim quia dono alaudem meum proprium a Domino Deo et ad Sancte Crucis Sancteque Eulalie Sedis Barchinona, cuius basilica fun<da>ta est situs infra muro civitatis de prefata Barchinona. Qui mihi advenit de genitorum meorum et per comparatione et per quacumque voces. Est denique predicta omnia in territorio barchinonense, in terminio de Corneliano, ad ipso Cucullo. Que affrontat predicto alode de parte circi in terra de Sancti Michelis de Coxiano, de aquilonis in terra de Sancti Iuliani /^o martir, de meridie similiter in terra de Sancti Iuliani, de occiduo in alveo Lupricato. Quantum omnes istas affrontationes includunt, sic dono ad predictum domum Sancte Crucis Sancteque Eulalie: predicta omnia superius scripta ab integre, et de meo iure in eius trado dominio et potestate ab omni integritate, ad proprium, simul cum exiis et regresiis earum, ut quicquid exinde facere vel iudicare vulerint, liberam in omnibus habeant velle, secundum quod eis est licitum de aliis munificentis domui illius pertinentibus. Et si ego donator aut ullusque homo qui contra hac mercedem largitionis vel donationis venerit pro inrumpendum, non hoc valeant vendicare, set componat aut componat hec omnia superius scripta in quadruplum. Et insuper cuius iugitur in primis iram Dei Omnipotentis incurrat, et de Sancti Michelis archangeli maledictionem accipiat, et ad episcopo Sancte Crucis Sede Sancteque Eulalie cum eiusdem canonicis maledictus et excommunicatus fiat, et ad liminibus Sancta Dei Ecclesia et ad sancta comunione extraneus fiat, et cum Iudas Scarioth, que Domini tradidit, participationem habeat. Et in antea ista donatione firma permaneat omnique tempore.

*Facta donacione marcii,¹ anno XV regnante Roberto rege.
Sss Maier sacer. S+ Placianus, presbiter. S+ Adalbertus, presbiter. S+ Vitalis, presbiter.*

S+ Argemirus sacer exaravi et ssss sub die et anno prefixo.

1. Sense partió del mes ni dia.

159

1011 [febrer-març]

Màger, prevere, dóna a la Canònica de Barcelona terres, vinyes i cases situades al territori de Barcelona, al terme de Sarrià, que té per compra.

ACB, perg. 1-2-1495. Original. Pergamí, 182 x 200 mm. Al verso: "Serria" (s. XII); "mitja escala armari 3 n. 1495" (Caresmar); "Num...887" (segle XVII); "Antiquitatum II, 70". (Mas) "1011" (F-B).

ACB, LA. II, núm. 70, f. 24d-25a. Rúbrica: "Carta quod Mager presbiter dedit Sedi: terras, vineas, casas, curtes in Serriano". *Inter columnas recto*: "anno Domini 1011". Caplletra ornamentada: 5 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 129-130, n. 302.

Datació: pel que fa als dos mesos, vegeu l'estudi cronològic de la introducció.

In nomine Domini. Ego Mager presbiter donator sum Deo et in suffragacione^a de ipsa Canonica de Barchinona/ ^β et iure habendum et possidendum. Manifestum est enim quia dono ad prefata Canonica terras ^β et vineas et domos cum curtes. Est denique predicta omnia in territorio barchinonense, in terminio ^α de Serriano. Quod mihi advenit per mea comparacione^b et per (qua)¹ quacumque voces. Que ^α affrontat domos ^β cum curtes et terras de parte ^α circi in terra de Sancta Eulalia, de aquilonis in ipso torrente, de ^β meridie in torrente, de occiduo in terra de Speciosa. Et affronta prefatas vineas, ^γ id sunt, modiatas III legitimas de parte circi in vinea de Boveto, de aquilonis in ipso ^β torrente, de meridie in terra de Sancta Eulalia et in vinea de Spidiosa, de occiduo in vinea ^β de Gondemare presbiter. Quantum istas affrontaciones^c includunt, sic dono predicta omnia a prefata ^α Cannonica: simul cum exiis et regressiis earum, ab omni integritate, simul cum omnia sua pertinen-^αcia, ut famulantibus eiusdem Cannonice prefate^d in Sancte Crucis Sancteque Eulalie Sedis Barchinone fa-^αciant exinde quodcumque voluerint quemadmodum et de aliis munificenciis^e prefate religionis per-^αtinentibus. Quod si ego donatore aut ullusque homo utriusque sexus qui contra hac donacione^f

vene-¹⁴rit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, sed componat aut componam ad prelibata Cannonica^g /¹⁵ prefata omnia in quadruplum, prout Sancti Patres sanxerunt. Et insuper predicta omnia qui^h disrumpere voluerint, /¹⁶ in primis iram Dei omnipotentis incurrat, et de Sancti Michahelisⁱ maledictionem accipiat, /¹⁷ et ab episcopo Sede Sancte Crucis Sancteque Eulalie cum eiudem canonicis maledictus et excomunica-¹⁸tus fiat, et ad liminibus Sancta Dei ecclesia et ad Sancta Comunione extraneus fiat, et cu<m> Iudas Scarioth,^j /¹⁹ qui Dominum tradidit, participacionem^{2-k} habeat. Et in antea ista donacione^l firma permaneat omnique /²⁰ tempore.

Facta donacione^m [±10 espais en blanc] marcii, anno XV regnante Roberto rege /²¹

/²¹ *Sss Maier sacer*. *Sss Ato presbitero ssss*. /²² *S+ Seniofredus sacer*. S+ Bonushomo presbiter.

/²³ Argemirus sacer exaravi et sss sub die et anno prefixo.

1. Repetit. 2. Sota la c hi ha una t.

LA. a. inffragatione. b. comparatione. c. affrontationes. d. prephate. e. munificentiiis. f. donacione. g. Canonica. h. que. i. Michahelis. j. Schariot. k. participacionem. l. donacione. m. donacione.

160

1011 abril 12

Gerbert ven a Odí i a la seva muller Sança un alou amb casa, cort, terres, arbres i ceps, situat al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Reixac, pel preu de 6 mancusos d'or.

ACB, LA.II, n. 700, f. 222 c-d-223a. Rúbrica: "De Rexag". Exterior verso: "n. 700" (Caresmar). Inter columnas verso: "Anno Domini 1012" (s. xviii). Caplletra "T" ornamentada, tipus B: 18 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 130-131, n. 304.

In nomine Domini. Ego Geriberto vinditor sum tibi Hodino et uxori tue Sancia femina, emptores. Per hanc scriptura vinditionis me constat me tibi vindere per consensum iudicum et ordinatione eorum alaudem meum proprium, id sunt, casa et curte et tigna et solo et superpositos et terras et arboribus et vids. Que est hec omnia in comitatu barchinonense, in Vallense, in terminio de Rexago. Qui mihi advenit hec omnia de successione genitorum meorum. Qui affrontat hec omnia de circi in via vel in ipso prado

sive in terra de Reimundo sive in terra de Sancti Michelis, de aquilonis in terra de Bertille femina vel eres suos sive de Sancti Michelis, de meridie in ipso torrente vel in terra de Sancti ^o Petri, et de occiduo in via sive strada publica. Quantum istas affrontationes includunt, sic vindo vobis: ipsa hec omnia, sicut superius resonat, cum exio et regressio suo, in propter precio manchosos VI de auro. Et nichilque de ipso precio apud vos emptores non remansit, sed integriter eos mihi dedistis. Et ego per ordinationem iudicum comendavi eos in manu de Arnallo de Rexago, qui annuatim reddat mihi per VI manchosos aureos septem, id est, unciam legitime pensata et ista crescendo numerum numorum per istos venturos XV annos per VI manchosos septem compleantur in numero per singulos annos in lucro annuatim. Et hoc provideant et perscrutentur duo avunculi mei, id est, Adroario presbitero et Guadamiro, ut non sit diminutum ipsum simplum et ipsum lucrum expletos XV annos et simplum et lucrum revertat ad me cum suo augmento integriter. Quem vero predicta omnia, que vobis vindo, id sunt, casas et curte et solo et superposito et terra et arboribus et pomiferis, omnia et in omnibus, simul cum exiis et regressiis earum, de meo iure in vestro trado dominio et potestate, ut faciatis exinde quodcumque volueritis ad vestrum proprium. Et si ego vinditor aut ullusque homo qui contra hac ista vinditione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, sed componam aut compono vobis ipsa hec omnia in duplo cum sua imelioratione. Et ista vinditio firma permaneat omnique tempore.

Facta vinditione II idus aprilis, anno XV regnante Roberto rege.

S+ Geribertus, qui ista vinditione feci et firmare rogavi.

S+ Egigane. S+ Vidal. S+ Lobatone.

S+ Adroarius presbiter. S+ Guadamir.

Bonushomo levita, qui et iudex.

S+ Goltredus, filius condam Barciloni presbiteri, donator sum tibi Odino emens meas voces et directum, quod abeo in rebus ^a scriptis in ista cartula, quam fecit Geribertus prescriptus, et firmare iussi.

S+ Dominicus. S+ Fruia. S+ Orucius.

S+ Poncius, cognomento Bonifilii, clerici et iudicis, qui hoc scripsi VI kalendas februarii, anno XX regnante Roberto rege.

S+ Bonesindo presbiter scripsit.

1011 abril 18

Testament sacramental de Guillarà, prevere, jurat sobre l'altar de Santa Coloma que hi ha a la Seu de Barcelona, que va fer quan va marxar a Galícia per visitar l'església de l'apòstol Sant Jaume, en el qual destina gairebé totes les propietats a misses i obres de caritat per la salvació de la seva ànima i també fa alguna deixa a la seva família.

ACB, 1-4-26. Original. Pergamí, 309 × 550 mm. Aquest pergamí estava doblegat en plecs i té la part inferior retallada. Restaurat. Al verso: "Testamentum Guilarani presbiteri" (segles XIII-XIV); "Testament de [?], prevere" (segles XVI-XVII); "1011" (Mas). Caplletra "C" ornamentada: 12 mm.

Conditiones sacramentorum a\ d/ quarum ex ordinatione residebat sacerdote Vivane et iudices, id est, Guifredus levita, qui et iudex, et Bonushomo levita, qui et iudex, et Borrellus sacer, qui et iudex, [espais en blanc: ±55]. Et in presentia nobilium virorum seu clericorum atque ^β laycorum, id est, Audegarius sacer qui et, Bonefilius Vitalis sacer, Longobardus sacer, Avintinus sacer, Firriolus sacer, qui et sacrista, Ato presbiter, qui et capischolus,¹ Adalbertus sacer, diachones quoque Witardus, Pontius, Ermemirus, Suniefredus poeta, laycorum namque Marcutius, Regiatus, Guitardus, Sesnandus, Ermemirus, ^β Gondemarus, Bellus et aliorum quam plurimi testificant testes prolati quas profert, id est, Bonucius, sacer et abba et Maiori sacer et Ema femina filioque suo Sunifredo, in faciem de supra dicto sacerdote vel iudices ad conprobendam causam elemosinariam de condan Wilarani presbiteri. Et hec sunt nomina testium qui hoc testificant ^α sicuti et iurant, id est, Iohannes levita et Altemirus et Letus. [espais en blanc: ±42]

Iurati autem dicimus in primis per Deum patrem omnipotentem et per Ihesum Christum filium eius Sanctumque Spiritum, qui est in Trinitate \unus/ et verus Deus, et per hunc locum venerationis Sancte Columbe virginis, cuius altarius est consecratus inth[us in] aula ^β Sanctę Crucis Sancteque Eulalię Sedis Barchinone, supra cuius sacrosancto altario has conditiones manibus nostris continemus vel iurando contangimus, quia nos supra scripta testes scimus bene, in [ver]itate sapemus, de presente e[ra]mus, oculis nostris vidimus et aures nostras audivimus ad illud tempus et ora quando prefatus ^β conditor peregrere cupiebat partibus Galletię visitandum domum Sancti Iacobi apostoli cęterosque sanctos qui ibidem venerantur, sic nos videntes et audientes, comendavit vel iniunxit omnem suam

elemosinam ad istos suos iam dictos elemosinarios. Et precepit eis ut, si in ipso itinere \obisset/ aut in alio vel antequam alium /⁷ testamentum fecisset, isti prefati sui elemosinarii plenam potestatem habuissent ad distribuere omnem facultatem suam, quemadmodum eis ordinavit per suum testamentum, quod tunc scribere iussit et manu propria roboravit et ad testibus roborari percensuit. In² primis concessit ad ospitalem peregrinorum casis /⁸ cum curte et terra et vinea, qui sunt in terminio³ de Arigia, qui ei advenerat per cartam inpignorationis quod ei fecerat Senderus presbiter Rullo, ad victum pauperum peregrinorum vel ut melius vidissent sui prefati elemosinarii. Iterum concessit ad pauperes et peregrinos fexias II de terra, qui sunt ad ipsos (e)⁴ Archos, in eo [vide]-/⁹ licet modo ut prefati sui elemosinarii de ipsos fructos expensas inde faciant peregrinis et pauperibus.⁵ Et addidit ad predictos peregrinos cubo I, tonna I et parilio I de portadoras, et mancosos II per drapos ubi pausent peregrinos, et archa I ubi ipsos drapos recondant. Et concessit ad Sancti Mi-/¹⁰ chaelis Barchinona ipsa sua portione de vinea, quod ei contigit per sua edificatione, qui est in Sirriano. Et concessit ad sacerdotes domum Sancte Crucis Sedis prelibate viginti mancosos ad viginti sacerdotes, id est, nomina illorum Bonefilius, Bonucius, Maior, Ermenardus, Seniofredus, Longobardus, [Iletres il-legibles: ±5], /¹¹ Petrus, Giscafredus, Ato, Marcutio, Sentillis, Vitalis, item Vitalis, Durandus, Sendredus, Marcus, Arsenius, Petrus, Gustrimirus, propter missas singulos mancosos. Ad presbiteros Sancti Petri per missas c<o>ncessit III mancosos ad tres presbiteros. Ad Sancta Maria Gurgite, ad presbiteros, mancosos II. Ad presbiteros /¹² Sancti Micahelis, mancosos II. Ad presbiter Sacti Iusti, mancoso I. Ad Sancte Maria Occidentale, mancoso I, ad Bonushomo. Ad presbiteros de Sancti Iuliani, mancosos II. Ad presbitero Sancti Andree, mancoso I. Ad presbitero de Accutellos, mancoso I. Ad presbitero de Bitulona, mancoso I. Ad presbiteros, est quinque, de domum Sancti Cucufa[tis] /¹³ concessit mancosos quinque. Ad Gellmiro presbitero, mancoso I. Istos mancosos nominatos concessit ad unumquemque illorum propter XXX^a missas pro remedium anime sue. Ad diachonos⁶ Sancte Crucis, ad unumquemque, medio mancoso. Ad domnus Ertius episcopus concessit uncias II de auro propter absolu[cionem] /¹⁴ anime sue. Et iussit ad suos elemosinarios ut aprehendant ipsos suos quaternos XIII et addant ibi amplius usque quo perficiatur liber passionarium de toto [c]irculo anni, et offerant illud Domino Deo et domum Sancte Crucis Sancteque Eulalie propter remedium anime sue. Ad Iohanne monacho domum [Sancte] /¹⁵

Crucis concessit medio mancuso de auro. Et concessit ad iam dicto Bonutio, suo elemosinario, domos cum curte et solarío infra murus Barchinona, ubi habitabat, ut in diebus vite sue teneat et possideat sine blandimentum ullius cuiusque hominis, post obitum suum remaneat ad progenia sua, ¹⁶ in tale videlicet racione: ut per unumquemque annum donent libras IIII de cera a Domino Deo et ad domum Sancte Crucis et Sancte Eulalie. Et concessit ad domum Sancti Petri cenobii Puellarum tonna I, qui fuit de Tudisclo et de Oliba, cum ipso vino qui ibi est, pro remedium anime sue. Et concessit ad fratri suo Baio ka-¹⁷fitio I de ordio, et sestarios VI de besaltas, et plumatiolo I, et guadengho I, borrhatio I, cubo I, tonna I. Et dimisit in potestate de istos suos elemosinarios Reimundo Parvulo, quod ipse redimerat de captivo, cum modiatas IIII^{or} de vineas qui sunt in Serriano iusta vineas de Avida et de Lobatone et de Dulcis femina, ¹⁸ cum cubo I, tonna I (qui fuit)⁷ et uncias II de auro. Hec omnia dimisit illis ut curam habuissent de prefato Parvuli de victum et vestimentum et ut doceant eum litteras, sicut habebat fiduciam in Deum et in illis. A Truitelle, sorore sua, concessit oves V. Et ad Agio similiter. Et ad Bonutio presbitero, suo ele-¹⁹mosinario, concessit superpillitio suo et media uncia de auro et lecto I cobertorato. Ad Maier, elemosinario suo, concessit mancosos IIII^{or} et bacinos duos. Ad Iohannes levita concessit mancosos II. Et pro anima sua concessit ad peregrinos et pauperes kafitios II de ordeo. Et ad domum Sancti Petri ceno-²⁰bii Puellarum iussit ut elemosinarios suos emant ibi librum unum in uncias II de auri. Similiter emant ad domum Sancti Michaelis librum unum in uncias II de auro. Et ad domum Sancti Iacobi⁸ Barchinona in suo edifitio aut in libro, ubi plus necesse fuerit, similiter concessit uncias II. Et ad Seniofret, suo ele-²¹mosinario, concessit tonna I et cubo I maiore. Et ipso vino, qui est in ipsa tonna maiore, iussit dare in pauperibus pro anima sua. Et item concessit ad predicto Seniofredo, suo elemosinario, ipsa uncia de auro, quod illi debet. Et iussit ad istos suos elemosinarios ut faciant commemorationem suam ad sacerdotes ²² supra scriptos de porchos IIII^{or}. Et concessit ad Sendret, nepoto suo, sestarios VI de ordio. Ad Gondeballo, similiter sestarios sex. Ad Ataulfo, suo serviente, similiter sestarios sex. Ad Ricario, similiter sestarios VI. Et con[ce]ssit ad filia sua Cusca, que vocant Lobeta, cubos II meliores et tonnas II et cubello I, in eo videlicet modo: ita ²³ ut, si Iulia femina, mater sua, genuisset filium aut filia, unde tunc erat gravida, si ad nativitatem venisset et vixisset, pari modo habuissent in unum et equaliter possedissent. Et ipsa

vinea quod habebat ad ipsa Celada, cum ipso debito quod ei debebat Audegario, sic concessit ad prefata filia sua Cusca, que vocant Lobeta, in eo modo ¹²⁴ sicut superius est insertum, cum parilio I de bovos, et vachas III^{or}, et inter leufas et porchos X, et inter oves et capras XXX^{ta}. Et ipsa terra quod emerat de Audegario concessit ad Domnutia, ut in diebus suis eam teneat et exfructet, et post obitum suum remaneat ad domum Sancti Mich[aelis] Barchinone. ¹²⁵

Aliud vero quod remanet de suum abere, mobile sive immobile, totum ab integre, quicquid dici vel nominari potest, omnia ab integre concessit ad Deum pro anima sua in pauperibus, in sacerdotibus, in captivis et ut melius viderint elemosinariis suis. Et si quis ex ipsis de suos elemosinarios, qui partificare vol-¹²⁶uerit suam elemosinam, extraneus exinde fiat, et ille qui bona habuerit voluntate in eius maneat potestate. Et posuit Deum inter se et suos prefatos elemosinarios. Vero et veraciter ista prefata omnia ordinavit et scribere iussit in prefato suo testamento. Et post huius testationis ordinem in loquela ¹²⁷ plena et memoria integra sic postea vixit annos X et amplius et predestinatus a Deo cecidit in egrotationem corporis sui fatalem. Et sic migravit de hoc seculo in isto presenti mense aprilio, in qua hodie summus. Tamen prefatos elemosinarios profiteri non erubuit nec respuit, quibus electionem commisit de ¹²⁸ omnibus rebus suis residuis, sollicite agere et facere, prout melius potuerint. Et ea que scimus in veritate, et huius testimonia profitendo in Deum, donamus et dicimus recte et verasciter testificamus atque iuramus per super adnixum iurame[ntum] in Domino. Sic Deus nos adiuvet et istarum sanctarum reliquiaru<m>. Et ¹²⁹ nos tutores, qui elemosinarii, sic iuramus in Deum et ante Deum, quia quantum isti testes testificaverunt in isto iuditio verum est et nulla fraus nec ullo malo ingenio hic inpressa non est, sed secundum voluntatem ex testationis ordinis prefate et conditoris professio est factus vel editus.

Late conditionis XIII ¹³⁰ kalendas madii, anno XV regnante Roberto rege.

**Iohannes levita sss*, s+n Altemirus, s+n Letus, nos testes sumus et hunc sacramentum pro testando fideliter et sinceriter iuramus et confirmamus in Domino.*

*¹³¹ *Sss Maier sacer sss*, *s+ Bonucius presbiter sss*, *s+ Sederedus presbiter, rogitus ab Ema femina, elemosinaria,⁹ vicem sui agens, sss*, ¹³² s+n Ema femina, *sss Seniofredus*, ¹³³ *sss Ferreolus, presbiter et sacriste*, *s+ Audegarius sacer sss*, nos elemosinarii sumus et has condiciones iusiurando confirmamus.*

S+ Bonushomo presbiter, *s+ Witardus sss*, *s+ Ermemirus presbiter*, *s+n Seniulus sacer*, ^{/β4} *s+ Bonutius presbiter*, *s+ Mironone sacer sss*, *sperandus levita +*, *sss Ato presbitero sss*, *s+ Bonushomo presbiter*, *s+ Compannus levita sss*, *s+ Adalb[er]tus presbiter*, ^{/β5} s+n Sesnandus, s+n Ermemirus, s+n Gondemarus, s+n Bellus, nos, prefatos sacerdotes, ministros atque laycos, has conditiones corroborari et iurari vidimus et ad presens fuimus.

^{/β6} *Wifredus levita, qui et iudex, qui has condiciones in veritate legaliter repertas et co[±3]mo [±?].¹⁰

1. Sota la p hi ha una b. 2. Caplletra "T": 13 mm. 3. Sota la segona i hi ha una e. 4. Expuntuada. 5. Sota la b hi ha un signe us. 6. Sota la n hi ha una b. 7. Ratllat. 8. Sota la primera i hi ha una a. 9. Sota la primera e hi ha una i. 10. El document acaba així, perquè el pergami té la part inferior retallada.

162

1011 abril 18

El prevere Bonuç, el sacerdot Mâger, Aimo i el fill d'aquesta, Sunifred, almoners del difunt Guillarà, prevere, fan donació a favor de la Canònica de la Santa Creu i Santa Eulàlia de la Seu de Barcelona d'uns alocs consistents en terres, vinyes, cases, casals, recs, boscos i garrigues, situats entre els rius Besòs i Llobregat i entre el mar i els cims dels monts Orsà i Kathanum, llevat d'unes cases situades dins els murs de la ciutat de Barcelona, que són per a Bonuç, i d'altres deixes que el difunt Guillarà establí en el seu testament.

ACB, LA.I, n. 290, f. 116b-d. Rúbrica: "Carta quod Guilaranus presbiter dimisit Canonice terras, domos et multa bona". *Inter columnas recto*: "n.290" (Caresmar). *Inter columnas verso*: "Anno Domini 1011" (s. XVIII). Caplletra "T" ornamentada, tipus A: 12 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 131, n. 305.

In nomine Domini. Ego Bonutius presbiter et abba et Maier sacer et Aimo femina cum filio meo Seniofredo, nos simul in unum, donatores sumus Domino Deo Sancte Crucis Sancteque Eulalie Sedis Barchinone. Manifestum est enim quia comendavit nobis condam Guillarane presbitero omnem suam helemosinam et omnem suam facultatem ad causam distribuendam, sicuti ille nobis inscripsit ipsum testamentum, et de residuis suam electionem in nostro arbitrio posuit, prout melius videri poterimus. Unde iudicium obligatum tenemus infra metas temporum a serie ℞ conditionis editum.

Quapropter equum et per canonicam auctoritatem plus honestium duximus rebus clericorum vel sacerdotum ad Dei hereditatem tangere et coniungere, quo ipsi hereditant Deum eorumque hereditas Deus est, quam in manibus mundanorum tradere et perdere. Inde donamus omnipotenti Deo et domum prelibate sedis omnes alaudes et predia, id sunt, terras, vineas, casis, casaliciis, plantariis, edificiis, riguos, inriguos, silvis, garricis, cultum vel heremum, quantum prenominatus condam Guillarane presbitero habebat et possidebat, tenebat et fruebat iure possesso a flumine Bisoceo usque in flumine Lubricato et a littore maris usque in moncium cachumina, que dirivantur a montem Ursa usque ad montem Kathanum, octo dies antequam fatalem casum obcubisset. Omnia concedimus et contradimus ad sede prelibata, totum ab integre, simul cum exiis et regressiis earum, universaque illarum pertinencia propter Deum et remedium anime prephati conditoris, exceptus ipsos domos quos habebat infra muros civitatis Barchinone et reliquid ad suo helemosinario Bonucio abbate, et exceptus aliis variis largitionibus quas concessit et sequestravit prelibatus conditor ecclesiis sive possessoribus in suum testamentum et largitionem intulit quibusque personibus evidenti modo dum vixit. Alia omnia, scilicet, alaudem et debita possessionum predia die pretaxato que habebat et possidebat iureque possesso pretaxatus conditor, donamus et contradimus, nos pariter in unum, domum Sancte Crucis Sancteque Eulalie sedis prelibate, totum ab integre, simul cum exiis et regressiis earum, universaque illarum pertinencia ubique in omnes locos, ut faciant exinde episcopi et cannonici, presentes et futuri, quemadmodum agunt et faciunt de aliis munificenciis sedis prelibate pertinentibus, et non pigeant orare et sacrificare pro remedium anime prefati conditoris. Et qui contra hanc donationem mercedem largitionis confectum venerit pro inrumpendum aut aliqua moles-^{at}tiam concitaverit adverse, primum iram Dei incurrat et cum proditor Iuda participationem habeat, et componat pretaxata omnia ad sede prenotata in quadruplum, prout Sancti Patres sanxerunt, cum omni eius augmento. Et in antea ista donatione plenissimam in omnibus obtineat firmitatem.

Facta donatione XIII kalendas madias, anno XV regnante Roberto rege, filium condam Hugoni.

S+ Bonucius presbiter sss, sss Maler sacer sss, s+m Eima femina, sss Seniofredo, s+ Senderedus presbiter, agens vicem Ema femina, Iohannes levita sss, nos pariter qui ista donatione feci-

mus et firmare rogavimus et nomina nostra propriis manibus firmavimus.

S+ Vitalis presbiter sss. S+ Suniefredus presbiter sss. S+ Borrellus sacer, qui et iudex sss. S+ Galindus levita sss.

Bonushomo levita, exarator, et sss sub die et anno prefixo.

163

1011 juliol 31

Oliba i la seva muller Truitelda venen a Sunifred una vinya situada al territori de Barcelona, al terme de Sarrià, que tenen per compra i per delme conjugal, pel preu de 3 mancosos d'or.

ACB, perg. 1-1-1917. Original. Pergamí, 85 x 250 mm. Al verso: "Num1917" (s. XIX); "Sarria" (s. XIII); "Diversorum A 1917" (Mas). La caplletra té 36 mm.

In nomine Domini. Ego Oliba et uxori mea Truitillis vinditores sumus tibi Seniofredo, emptore. <Per> hac scriptura ^l vindicionis nostre vindimus tibi terra et vinea nostra propria. Quod habemus in territorio barchinonense, terminio de Serria-^lno, qui nobis advenit per comparacione et per decimum seu per quacumque voces. Que affrontat de parte circi vinea qui fuit de con-^ldam Guillara, de aquilonis in ipso torrente, de meridie in terra Sancti Iulianis, de occiduo in vinea qui fuit de condam Petrus et in ^l vinea de Sancti Gervasii. Quantum istas affrontaciones includunt, sic vindimus tibi: iam dicta omnia ab integre, in propter precium ^l mancosos III de auro cocto eque pensatos iaaris aut amuris. Quod tu emptore omnem hec precium exinde nobis dedisti et nos venditores ^l manibus nostris integriter accepimus. Est manifestum. Quem vero predicta omnia, que tibi vindimus, de nostro iure in tuo tradimus ^l dominio et potestate, ab omni integritate, simul cum exiis et regressiis earum, ad tuum proprium. Quod si nos venditores aut ali-^lquis homo utriusque sexus qui contra hac vendicione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vendicare, sed componat aut componamus ^l tibi iam dicta omnia in duplo cum omnem suam inmejioracione. Et in antea ista vendicione firma permaneat omnique tempore.

Facta vendicio-^lne II kalendas augustas, anno XVI regnante Roberto rege.

S+m Oliba, s+m Truitillis, nos qui ista vendicione fecimus et fir-^lmare rogavimus.

*S+m Lobatone. S+ Iulianus presbiter sss. *S+ Ermemirus presbiter sss*. ¹³ *S+ Ermemirus presbiter sss**

¹⁴ Argemirus sacer exaravi et sss sub die et anno prefixo.

164

1011 agost 10

Sunifred i la seva muller Raquel venen a Esperandeu, a Sunifred i a Livol una terra situada al comtat de Barcelona, al terme de Banyols, per 3 mancusos i mig d'or.

ACB, LA.I, n. 385, f. 148b-c. Rúbrica: "Venditio alodii in Bagnols". Interior verso: "n. 385" (Caresmar); "Anno Domini 1012" (s. XVIII). Sense caplletra.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 134-135, n. 311.

<I>n nomine Domini. Ego Seniofredo et uxori mea Richella femina venditores sumus vobis Sperandeo et Seniofredo et uxori mea Livol femina, emptore. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus vobis terra nostra propria, quod habemus in comitatu barchinonense, in terminio de Bannolus. Qui nobis advenit per nostra comparatione vel per ullasque voces. Affrontat de circi in via qui pergit a Lanera, de aquilonis in terra de Godisclo vel de filiis suis, de meridie in terra de Seniofredo de Rerubio, de occiduo in terra de Godisclo vel de filiis suis. Quantum istas affrontationes includunt, sic vindimus vobis: predicta terra totum ab integrum, propter precium mancusos III et medio de auro cocto. Quod vos emptores precium nobis dedistis et ego vinditores ad presens manibus nostris recepimus. Et est manifestum. Quem vero predicta terra, que nos vobis vindimus, de nostro iure in vestro tradimus dominio et potestatem, ab omni integritatem, ut quiquid exinde facere vel iudicare volueris, liberam in Dei nomine abeas plenam potestatem, simul cum exios et regressios earum, a proprio. Quod si ego vinditores aut ullusque omo qui contra ac vindicione venerit ad inrumpendum, non oc valeat vindicare, sed componam aut componamus vobis ec omnia in duplo cum omni sua inmelioratione. Et in antea ista vinditio firma permaneat omnique tempore.

Facta vindicione IIII idus augusti, anno XVI regnante Roberto rege.

S+m Seniofredo, s+num Richelle femina, nos qui ista vindicione fecimus et firmare rogavimus.

S+m Lobeto. S+m Richer. S+m Bonofilio.

S+ Sendredus presbiter scripsit et sss sub die et anno quod supra.

165

1011 agost 13

Pedres i Signer, esposos, venen a Seniol, fill del difunt Sendred, una terra al comtat de Barcelona, al Vallès, terme de Santa Leda o d'Alchurixo, pel preu d'1 sou i 3 diners.

ACB, perg. 1-4-31. Original. Pergamí, 94 × 178 mm. Restaurat. Al verso: "1011"; corregit a "1012" (Mas); "1012" (AP). Caplletra "T": 9 mm.

In nomine Domini. Ego Pedres et uxor sua Signer femina vinditores sum[us] tibi Senull-¹ filium condam Sendered[us], emtore. Per hanc scriptura vindicionis nostre vindimus tibi ^β terra nostra propria, qui est in comitatum barchinonense, in Vallense, in terminio de Sancta Le-^αta vel de Alchurixo. Et advenit ad me Pedres per genitores vel per ullaque voce, et ad ^γ me Signer per decimum. Et affrontat ipsa terra de parte circi et de orient in terra ^δet/ in limite ^ε [eum?] de te emtore, de meridie in terra de Aspidio vel eres, de occiduo in terra Arcemir. ^ζ Quantum infra istas affrontaciones includunt, sic vindimus tibi: ipsa terra ab in-^ηtegrum, cum exio et regressio suo, in propter precium solido I et denarios III. Et nichil que ipso ^θ precio aput te emtore non remansit. Et est manifestum. Quem vero predicta ter-^ιra, qui tibi vindimus, de nostro iure in tuo² tradimus dominio et potestatem, a proprio. ^κ Quod si nos vinditores aut ullusque homo qui contra ista vindicione venerit ^λ pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, set componat aut componam[us] ^μ tibi ipsa terra in duplo cum omni sua inmeli-oracione. Et in antea ista vi[n]-^νdicio firma permaneat modo vel omnique tempore.

Facta ista vindicione ^ξ idus augusti, anno XVI regnante Roberto rege.

S+num Pedres, s+num Sig-^πner femina, qui ista vindicione fecimus et firmare rogavimus.

S+num Fruc-^ρtuosus. S+num Ballered[us ?]. S+num Guadamir.

^σ S+ Adalbertus sacer, qui i[st]a [v]indicione scripsit et ss die et anno quod s[u]pra.

1. En canviar de línia afegeix una l de més. 2. A l'original tua.

166

1011 octubre 14

Ermemir i Maressenda permuten amb Ermengarda unes sorts de terra,

vinya, era, hort, etc., situades al comtat de Barcelona, terme de Caldes, al lloc del Vilar.

ACB, perg. 1-4-32. Original. Pergamí, 113 × 438 mm. Restaurat. Mutilat a l'extrem superior dret del pergamí, que afecta les cinc primeres línies. Al verso: "1012" (Mas). Caplletra T: 25 mm.

[In nomine Domini. Ego Ermemirus et uxori mea Madersinda] [co]mutatores sumus tibi Ermengard[us?]. [M]anifestum est enim quia plachuit animis nostris et placet ut tibi comutacione fecissemus, sicut[ti ?] et ² facimus ti[bi], [±18] [sortes II] de trilia et vinea ¹ et cum aliquid de terra et cum (aliquid)¹ pariete I. Et abet ipso degoto de foris ipsa pariete in latitudine palmo I. Qui michi advenit (ad-^βvenit)² a/d me [Erm]emiro per genitores meos sive per ullasque voces, et ad uxori mea per suum decimum. Et est hec omnia in comitatum barchinonense, in termine challense, in locum que dicunt ⁴ Villar. Sic co[m]mutamus tibi: sortes II de trilia et vinea cum omnis generis arborum, qui infra sunt, et cum aliquit de terra et cum ipsa pariete, qui ingungit aput ipso orto vel ipsa trilia ⁵ de te susceptrice et de foris ipsa pariete palme uno de terra in latitudine prope ipso degoto, ab integrum, cum exios vel regresios earum et cum illorum afrontaciones, totas ab integrum, ⁶ et cum exios vel regresios earum. Quantum in istas afrontaciones includunt, sic comutamur tibi: ipsas II sortes de trilia⁶ et vinea cum omnis generis arborum, qui infra sunt, et cum aliquit ⁷ de terra, qui ingungit aput ipsa trilia de te susceptrice aput ipsa sua clausura iusta ipsa via qui pergit ad Luparias, et cum ipsa pariete, sicut supra insertum est, ab integrum, cum ⁸ exios vel regresios earum. Et est manifestum. Quem vero predicta ipsa hec omnia, que tibi comutamur, de nostro iuro in tuo tradimus dominio et potestate ad proprio. Quod si nos co-⁹mutatores aut ullusque homo qui contra hanc ista comutacione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, set componat ista comutacio in duplo cum omnem suam ¹⁰ inmelioracionem. Et ista commutacio firma permaneat omnique tempore.

Facta comutacione II idus octuber, anno VIX regnante Radbertus rex.

¹¹ *Ss Ermemirus*, s+ Madersinda, qui ista comutacione fecimus et firmare rogavimus.

S+ Argerigo. S+ Miro. S+ Luula.

¹² Ss Onoratus sacer scripsi et ss die et anno quod supra.

1. Ratllat. 2. Repetit. 3. Trilia escrit sobre terra.

167

1011 novembre 30

Ermogodo i Raquel, filla de Gradidí, venen a Goltred una terra amb casals i els terrenys que els envolten, situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de la vila de Ventenac, pel preu de 2 sous i mig.

ACB, LA.II, n. 550, f. 186b. Rúbrica: "Carta que Ermogoda vendidit Goltredo casas et terram in Ventenago". *Inter columnas recto*: "n. 550" (Caresmar); "Anno Domini 1012" (s. xviii). Caplletra "T" ornamentada, tipus F: 7 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 132, n. 308.

In nomine Domini. Ego Ermogodo femina et Richelle femina, filia de Gradidino, vinditores sumus tibi Goltredo, emptore. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus tibi casa cum ipsis casalicis et terra qui in circuitu eius est. Quod abemus in comitato Barchinona, in Vallense, in termine de villa Ventenago. Advenit mihi per mea comparatione vel per quecumque voce et a filia mea Richelle de genitori meo. Affrontat hec omnia de circi in terra de Sancti Petri, de aquilonis in terra de me comparatore, de meridie in via, de occiduo in via et in terra de Sancti Petri. Quantum istas affrontationes includunt, sic vindimus tibi: ipsa casa et casalicis et terra qui in circuitu eius est cum arboribus, ipsa nostra ereditate, quantum ibi abemus vel ereditare debemus, totum ab integrum, cum exio et regressio suo, in precio solidos II et medio. Et est manifestum. Quem vero predicta omnia, que tibi vindimus, de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestatem a vestro proprio. Et qui ista vinditione inrumpere temptaverit, non hoc valeat vindicare, sed componam aut componamus tibi ipsa hec omnia, sicut superius resonat, in duplo cum sua imelioratione. Et ista vinditio firma permaneat omnique tempore.

Facta vinditione II kalendas decembris, anno XVI regnante Roberto rege.

S+m Ermogodo femina, s+m Richelle femina, nos qui ista vinditione fecimus et firmare rogavimus.

S+m Guiteza. S+m Igilane. S+m Mirone.

S+ Bonesindo presbiter scripsit sub die et anno sss quod supra.

168

1011 desembre 6

Franzomir i la seva muller Màger venen a Sunifred, anomenat Bonuç, una terra amb una perera, cases i corrals, situada al comtat de

Barcelona, al lloc anomenat Avinyó (avui Avinyonet, Alt Penedès), pel preu de 12 mancosos.

ACB, perg. 1-1-2378. Original. Pergamí, 106 × 170 mm. A la part superior dreta del pergamí hi ha un parell de petites mutilacions que afecten lleugerament la lectura de la primera ratlla. Al verso: "Avio" (segles XIII-XIV); "Num... 2378" (s. XVIII); "1011"; "Diversorum A 2378" (Mas). Caplletra T: 20 mm. A la ratlla 11, caplletra T: 8 mm.

In nomine Domini. Ego Franzomiro et uxori mee Maier vinditores sumus /^o vobis Seniofret, que vocant Bonucio, emp<to>ri. Per hanc scripturam vindicio-^onis nostre vindimus tibi terra nostra propria cum ipsa piraria et casas et /^a curte et foveas, cum solos et superpositos, et exios et regresios. Qui nobis adventit /^o per comparacione et per quacumque voce. Et est iam dicta omnia in comitato /^o Barchinona et in locum nominatum Aviniono. Et affrontat iam dicta omnia /^o de parte orientis in terra de Lobone¹ et de Azalez, de meridie in terra de Sancti Cu-^ocufati et de Sancta Eulalia, de occiduo similiter, de circi in terra de Ervig et in /^o vinea de Lubosanxo. Quantum istas affrontaciones includunt, sic vindi-^omus tibi: terra et piraria et casa cum solo et superposito, ab omni integritate, /^o in propter precium mancosos XII in rem valentem. Quod vos emp<to>r nobis dedisti et ego /^o vinditor de manibus meis recepi. Est manifestum. Quem vero iam dicta omnia, /^o que tibi vindimus, de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate a proprio. /^o Quod si nos vinditores aut alicuius homo qui contra ista vindicione venerit pro /^o inrumpendum, non hoc valeat vindicare, sed componat aut componamus tibi iam /^o dicta omnia in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et ista vindicio firma per-^omaneat omnique tempore.²

Facta vindicione VIII idus decembris, anno XVI regnante Rober-^oto rege.

S+m Franzomir, s+ Maier, qui ista vindicione fecimus et firmare roga-^omus.

*S+m Godmar. S+m Levogillo clerico. S+m *Bernardus presbiter*.
/S+ Fracmiro.*

/^o S+ @Ferreolus@ presbiter scripsi et ss die et anno quod supra.

1. Sota la l hi ha una z. 2. Sota la p hi ha una b.

1011 desembre 12

Ermetruit ven al seu germà Ermemir, que anomenen Ademar, unes terres, cultivades i ermes, vinyes, boscos, garrigues i arbres, si-

tuats al comtat de Barcelona, al Maresme, als termes de Sant Julià i de Vilapins, pel preu d'1 mancús d'or.

ACB, perg. 1-4-28. Original. Pergamí, 150 x 320 mm. Al verso: "1012" (Mas). Caplletra "T": 5 línies.

In nomine Domini. Ego Ermetruite vinditrice sum tibi fratri meo Ermemiro, que vocant Ademar, emtore. Per hanc scriptura vin-^odicionis mee vindo tibi terras, cultas vel ermas, vineas, silvis, garriciis cum omnis generis arborum qui infra sunt. Qui michi ^o advenit de genitrice mea sive per ullasque voces. Et est ec omnia in comitatum barchinonense, in ipsa Maritima, in ter-^omine Sancti Guliani vel in villa Pins. Et afrontat hec omnia de parte orientis in ipsa serra de Curnudellas sive de ipsa ^o Ciresa, de meridie in ipsa mare, de occiduo in ipsa serra de Gerundella, de circi in ipsa serra de Parapero. Quantum in is-^otas afrontaciones includunt, sic vindo tibi: omnem meam ereditatem ab integrum, cum exios vel regresios earum, in precium manquoso I ^o de auro, quod tu emtore michi dedisti et ego vinditrice manibus meis accepi. Et est manifestum. Quem vero predicta ipsa hec omnia, ^o que tibi vindo, de meo iuro in tuo trado dominio et potestate ad proprio. Quod si ego vinditrice aut ullusque homo qui contra hanc ^o ista vindicione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, set componat ista vindicio in duplo cum omnem suam inmelioracionem. ^o Et ista vindicio firma permaneat omnique tempore.

Facta vindicione II idus ianuarii, anno XVI regnante Radber-^otus rex.

S+ Ermetruite, qui ista vindicione feci et firmare rogavi.

S+ Radolfo, viri iste femine, qui in ista vindi-^ocione consciens fui et digiti sui firmavi et ad aliis firmare rogavi.

S+ Miro. S+ Witardo. ^o S+ Gracioso.

^o Sss Onoratus sacer scripsi et ss die et anno quod supra.

170

1011 desembre 30

Ramió i la seva muller Ermessenda venen a Goltred un hort de re-gadiu situat al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Reixac, a la vila que anomenen Ventenac, pel preu de 2 mancusos i mig.

ACB, LA.II, n. 621, f. 202b-c. Rúbrica: "Carta quod Ramio vendidit Goltredo ortos in Vente<nag>". *Inter columnas recto*: "n. 621" (Caresmar). Caplletra "T" ornamentada, tipus F: 7 línies.

Regest: MAS, *Notes*, vol. IX, 1914, n. 309, p. 132.

In nomine Domini. Ego Ramio et uxori mea Ermesinda vinditores sumus Goltredo, emptore. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus tibi orto nostro proprio, super rego et subtus rego, cum arboribus et pomiferis. Quod abemus in comitato barchinonense, in Vallense, in termine de Rexago, in villa que vocant Ventenago. Advenit mihi ad me Ramio de genitores meos et a me Ermesinda per decimum. Affrontat ipso orto de circi in torrente qui discurrit a Bisotio, de aquilonis in orto de Stradario vel in ipsa via, de meridie et de occiduo in torrente qui discurrit. Quantum istas affrontationes includunt, sic vindimus tibi: ipsa terra subtus rego et super rego cum arboribus et pomiferis et ipsa aqua, hec omnia totum ab integrum, cum exio et regressio suo, in precium mancosos II et medio. Et nichilque de ipso precio apud te emptore non remansit. Et est manifestum. Quem vero predicta hec omnia, que tibi vindimus, de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestatem ab omnem integritatem. Et qui ista vinditione inrumpere temptaverit aut nos venerimus, non hoc valeat vindicare, set componam aut componamus tibi ipso orto ab integrum in duplo cum sua imelioratione. Et ista vindicio firma permaneat omnique tempore.

Facta vinditione III kalendas ianuarii, anno XVI regnante Roberto rege.

S+m Ramio, s+m Ermessinda femina, nos qui ista / vinditione fecimus et firmare rogavimus.

S+m Lobatone. S+m Scluva. S+m Argemir.

S+ Bonesindus presbiter scripsit sub die et anno sss quod supra.

1010-1011

Miró ven a Just i a la seva muller Sènior una terra i vinya situades al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Santa Leda, pel preu d'1 sou.

ACB, perg. 1-2-1064. Original. Pergamí, 46 × 534 mm. Al verso: "Sancta Leta" (se-gles XIII-XIV); "Mitja escala, armari 2, n. 1064" (segles XVI-XVII); "Num... 966" (s. XVIII); "1010 - 1011" (F-B). Caplletra "T": 2 línies.

Datació: pel que fa als dos anys, vegeu l'estudi cronològic de la introducció.

In nomine Domini. Ego Mirone vinditor sum tibi Iusto et uxori sue Senior femina, emtores. Per ahc scriptura vindicionis mee vindo vobis terra et vinea mea propia. Quod abeo in comitatu barchinonense, in Vallense, in terminio de Sancta Leda. Que mihi advenit per genitores /^o meos vel per ullasque voces. Et afrontat ipsa terra et vinea de parte circii in vinea de Sancti Cucufati, de aquilonis in ipso rio de Moledo, de meridie in vinea de nos comparatores, de occiduo in ipsa via. Quantum ipsas afrontaciones includunt, sic vindo vobis: /^o ipsa terra et vinea in propter precium solido I de dinarios. Et nihil que de ipso precio aput cos^l emtores non remansit. Et est manifestum. Quem vero predicta ipsa terra et vinea, que tibi vindo, de meo iuro in vestro trado dominio et potestate, cum esio et /^a regresio suo, a propio. Quod si ego vinditor aut ullusque omo qui contra ahc ista vindicione venerit ad inrumpendum aut ego venero, non oc valeat vindicare, set componat aut componamus tibi ipsa terra et vinea in duplo cum omnem suam inmelioracio-^one. Et in antea ista vindicione firma permaneat omnique tempore.

Facta vindicione XV regante Radberto rege.²

S+num Mirone, qui ista vindicione fecit et firmare rogavi.

S+num Odesindus. S+num Isarno. /^o S+num Marcucio.

/^o S Mirone presbiter, qui ista vindicione scripsit sss die et anno quod supra.

1. Per vos. 2. Sense mes ni dia.

172

1012 gener 20

Gonberga i els seus fills Goltred, Igila, Geribert i Guisla venen a Esteve, prevere, una casa, hort i arbres amb terra, situats al comtat de Barcelona, al Vallès, a la parròquia de Sant Esteve de Vilanova, al lloc anomenat Vall Llobera, pel preu de 2 mancusos d'or, pa i ví.

ACB, perg. 1-1-1919. Original. Pergamí, 95 × 290 mm. Aquest document està lleugerament mutilat a l'angle superior dret del pergamí, afectant la caplletra. Al verso: "Luparias" (segles XIII-XIV); "Num...1919" (s. XVIII); "Diversorum A 1919" (Mas). Caplletra "T": 32 mm.

In nomine Domini. Ego Gondeberga femina et filios meos Goltredo, Igila, Geriberto et Gi'sla^a femina vinditores sumus tibi

Stephanus presbiter, /² emptore. Per hanc scriptura vindicionis nostre vindimus tibi chasa cum tigena et solos et superpositos,² et orto cum arboribus aput ipsa terra, nostrum /³ proprium. Quod abemus in chomitato barchinonense, in Valense, in parrochia Sancti Stephani de Villanova, in locum que dicunt Valle Luparia. Adve-⁴nit a me Gondeberga per filiolatoicho de filia mea, ad nos infantes per ienitori nostro sive per omnesque voces. Et affrontat hec omnia de circi in terra Eldran-⁵do, de oriente in terra de Suniefredus sacer, de meridie in ipsa via, de occiduo in terra de iam dicto Eldrando. Quantum in istas affrontacio-⁶nes includunt, sic vindimus tibi: ipsa chasa et tigena cum solos et superpositos, et terra qui est in circuitu cum arboribus ab integre, in propter precium /⁷ manchosos II de auro et imina I inter pane et vino, quod manibus nostris haccepimus. Et nichil exinde aput te non remansit. Est manifestum. /⁸ Quem vero predicta omnia, que tibi vindimus, de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestatem, ab omnem integritatem, ut quiquit exinde facere vel iudicare /⁹ voluerit, libera in Dei nomine abeas plenam potestatem, cum exio et regressio suo, a proprio. Et qui contra ista vindicione venerit pro inrumpendum non hoc valeat /¹⁰ vindicare, set componat aut componamus tibi iam dicta omnia in duplo cum sua immelioracione. Et in antea ista vindicio firma³ permaneat omnique tempore.

/¹ Facta vindicione XIII kalendas februarii, anno XVI regnante Robertus rex.

S+num Gondeberga, s+num Goltredo, s+num Igila, s+num Ge-¹²ribertus, s+num Guisla femina, nos qui ista vindicione fecimus et firmavimus et firmare rogavimus.

S+num Ugone. S+num Martino. /¹³ S+num Ellesindo. S+num Iohannes.

/¹⁴ S+ Suniarius sacer, scripsit cum literas delisas in verso I et ss die et anno quod supra.

1. Sota la lletra i i a continuació ondeberga ratllat. 2. Sota la segona s hi ha una i. 3. Sota la f hi ha una n.

1012 gener 28

Preciosa i Tedlenda venen a Gilmon una casa i una terra amb arbres situada al comtat d'Osona, al terme de la vila de Múnter, que tenen pels seus pares, pel preu de 2 mancosos d'or.

ACB, perg. 1-2-470. Original. Pergamí, 132 × 244 mm. Al verso: "Ausona" (s. XII); "mitja escala armari 2 n. 470" (Caresmar); "Nº 118"; "venda feta per Preciosa y Telden a Vuilmundo bisbe de casas a la vila de Montabri" (segle XVII); "1012" (F-B).

In Dei nomine. Ego Preciosa femina et Tedlen femina vinditoris sum\mus/ tibi Vuilmundo, emptor. Per hanc ista scriptura ^β vinditionis nostre vindimus tibi casas cum solos et superpositos et curtes et ipso closo cum arbores et in alio loco ^β pecia I de terra. Advenit nobis per ienitores nostros. Et est in comitatu Ausona, in terminio Villa Montabri, in ipsa ^α vila. Et affrotat ipsas casas, cum solos et superpositos et curtes et ipso closo de terra cum arbores, de orient in domo vel ^β via de Amalricus, de meridie in torrento, de occiduo in via vel in domo de te emptor, de circii in terra Ermen-^βgarda vel in domo de Amalricus. Et ipsa pecia de terra affronta de orient et de meridie in terra de Vigilio, de occiduo ^γ in terra Amalricus, de circii in terra de te emptor. Quantum infra istas affrontationes includunt, sic vindimus tibi: ^β in ipsas predictas casas cum curtes et in ipso closo de terra cum arbores et in ipsa predicta terra ipsa nostras ereditates, ^β quantum ibi abemus vel abere debemus, totum ab integre, cum exiis et regressiis earum, in precium mancosos II de auro. Est ^α manifestum. Quem vero predicta hec omnia francha de nostro iuramus in tuam tradimus potestatem a proprio. ^{α1} Quod si nos vinditrices ad ullusque omo qui contra hac ista (hec omnia)¹ \scriptura/ venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vendicare, ^{α2} set componat ista predicta hec omnia in duplo cum suam inmellioratione. Et in antea ista scriptura vinditio fir-^{α3}ma permaneat omnique tempore.

Facta ista vinditio V kalendas februarii, anno XVI regnante Roberto rege.

S+m ^{α4} Preciosa, s+m Tedlen, qui ista vinditione fecimus et firmare rogavimus.

S+m Bonefilii. S+m Seniofredus. ^{α5} S+m Ferrutio.

^{α6} Guitardus sacer et scripsit et sub sss die et anno quod supra.

1. hec omnia repetit.

1012 gener 30

Dacó i la seva muller Tetvira venen a Vives una peça de terra situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Corró

d'Avall, al Palau, a prop del seu colomar, pel preu de 5 mancusos.

ACB, perg. 1-1-2059 (a). Original. Pergamí, 96 x 490 mm. Aquest document es troba compartint pergamí amb el doc. núm. 175, de 30 de gener de 1012; n'ocupa la part dreta. Hi ha una ratlla de tinta, de dalt a baix, que separa ambdós documents. Al verso: "Num...2059" (s. xviii); "Diversorum A 2059" (Mas). Caplletra "T": 8 mm.

In nomine Domini. Ego Dacone et uxori sue Tetvira vinditores sumus tibi Vives, emto-^{re}. Per anc scriptura vindicionis nostre vindimus tibi pecia I de terra, ipsa mea ereditate. Quod ^β abeo¹ in² chomitatum Barchinonem,³ in Vallense, in terminio de Chorone Subteriore vel in ipso ^α Palado, qui est iusta ad ipso columbario, nostrum proprium. Qui nobis advenit ad me Dac per ge-^βnitori meo et ad^d me femina per decimum vel per omnesque voces. Et afrontat ec omnia de oriente in ^β terra de Ovasio vel de me comparatore, de meridie in ipso margine de me comparatore, de oc-^βciduo in terra de me comparatore, de circii in istrada puplichia. Quantum in istas afron-^βtaciones includunt, sic vindimus tibi: ipsa terra, ipsa nostra ereditate que ereditare de-^βbemus, totum ab intecrum, cum exio vel regressio suo, a proprio, in definito precio mancosos ^{α0} V in rem valentem, quod manibus nostris accepimus. Et est manifestum. Quem vero predicta ec ^{α1} omnia, que tibi vindimus, de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestatem a proprio. Quod si nos ^{α2} vinditores a ullusque omo qui contra ista vindicione venerit pro inru-^mpendum, non oc vale-^{α3}at vindichare, set componam aut componamus tibi ista omnia in duplo cum omnem suam inme-^{α4}lioracionem. Et in antea ista vindicione firma permaneat omnique tempore.

Fac-^{α5}ta vindicione III kalendas februarii, anno XVI regnante Raudeberto rex.

S+num ^{α6} Daccone, s+num Tetvira femina, qui ista vindicione fecimus et firmare rogavimus.

^{α7} S+num Remundo. S+num Mir. S+num Seniofret.

^{α8} S+ Eldesindus sacer scripsit die et anno quod supra.

1. Sota la o hi ha una m. 2. Sobre la i hi ha un signe d'us. 3. Abreviatura supèrflua sobre ne. 4. La n sembla una r.

175

1012 gener 30

Nantil ven a Vives dues peces de terra situades en dos llocs diferents, al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Corró d'Avall, al Palau, pel preu de 8 sous de diners.

ACB, perg. 1-1-2059 (b). Original. Pergamí. Aquest document es troba compartint pergamí amb el doc. núm. 174, de 30 de gener de 1012; n'ocupa la part esquerra. Caplletra T^o: 15 mm.

In nomine Domini. Ego Nantil femina vinditrix sum tibi Vives, emtore. Per anc scriptura vindicionis me[i] vin-^odo tibi pecias II de terra in duos locos: ipsa I pecia de terra est plantata vel edificata. Quod abeo in chomitatum ^o barchinonense, in Vallense, in terminio de Chorone Subteriore, in ipso Palacio. Qui mihi advenit per genitori meo ^o vel per omnesque voces. Qui afrontat ipsa pecia I de terra de oriente et de meridie et de occiduo in terra de me comparatore, ^o de circii in istrada puplichia. Et alia pecia de terra plantata afrontat de oriente in terra de me comparatore, de me-^oridie in rio, de occiduo et de circii in terra de me comparatore. Quantum in istas afrontaciones includunt, ^o sic vindo tibi: ipsa ec omnia ab intecrum, cum exio vel regresio suo, a proprio, in definito precio solidos VIII ^o de diners, quod manibus meis accepi. Et est manifestum. Quem vero predicta ec omnia, que tibi vindo, de meo iure ^o in tuo trado dominio et potestatem a proprio. Quod si ego vinditrix a ullusque omo qui contra ista vindicion[e] ^o venerit pro inru<m>pendum, non oc valeat vindichare, set componat aut componam tibi ista omnia in duplo ^o cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista vindicio firma permaneat omnique tempore.

^o Facta vindicione III kalendas februarii, anno XVI regnante Raudeberto rex.

S+num ^o Nantil femina, qui ista vindicione fecit et firmare rogavi.

S+num Mir. S+num Reimundo. ^o S+num Dac.

^o S+ Eldesindus sacer scripsit die et anno quod supra.

176

1012 febrer 20

Deodat, bisbe de Barcelona, i els seus canonges fan donació a favor de la Canònica de la Santa Creu i Santa Eulàlia de Barcelona de diverses terres, vinyes, horts, arbres, pastures i prats i d'un molí, situats vora el riu Besòs, Badalona, Llefià, Sant Adrià i Gramenet.

ACB, perg. 1-1-1189. Original. Pergamí, 326 × 422 mm. El document presenta diversos forats a la part dreta. Al verso: "Carta comutationis de Lifiano" (s. xi); "Antiquit. I - 48"; "1012" (Mas); "1012" (F-B). Caplletra "E" ornamentada: 21 mm.

ACB, LA.I, n. 48, f. 26a-27a. Rúbrica: "Deusdedit episcopus et totus conventus Barchinone dederunt Canonice terras, vineas, mansos, molina et multa alia inferius anotata." Interior recto: "n. 48" (Caresmar). Exterior verso: "Gramenet" (s. XVIII). Inter columnas verso: "Anno Domini 1012" (s. XVIII). Caplletra "E" ornamentada: 5 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 133-134, n. 310.

Ed.: PUIG, *Episcopologio*, ap. XXX, p. 370-371.

Eclesiarum magistros instruimur exemplis ut rebus Sanctis Dei basilicis custodiendo servemus et servando sollicite unice augeamus, quatinus dogmam christianorum semper ꝑ proficiat aucta et apostolica exempla in dilectione fraterna amplifcet in gracia.^a Ideo, in Dei nomine, ego Deusdedit episcopus, simul cum fratres meos kannonicos Sancte Crucis Sancteque Eulalie ꝑ seu et omni clero eiusdem contubernationis gradu subiecto, nos simul in unum, donatores ad ipsa Kannonica summus nuperrime instituta, videlicet, in sede prelibata sub hordinatione^b de ꝑ domno et venerabili condam Aetii^c pontiffici,^d adhornante domno Raimundo comiti coniuxque ipsius, domna Herminsindis, gratia Dei comitissa, locupletante. Donamus ei predia paulatim ꝑ separata, id sunt, terras, vineas, ortos cum arboribus, pratis, paschuis,^e aquarum variis decursibus, glebariis, molinariis vel caput aquis et molinum unum cum omni eius usilia et utensilia, ꝑ que nunc sub nostro beneficio^f tenet Borrellus, ausonensis episcopus, nostraque munificentia. Et alias terras semotim positas, id est, petia una^g de terra qui est in termine Bisocoe, iusta vineam Sinderedi et iusta terra ꝑ que fuit de condam^h Steges, et terra de Maria et Sancti Petri cenobii seu in vinea de Richario. In alio loco continet huius munificentie oblatio ipsa Archa vocitata cum suos terminos et suas affrontationes. ꝑ Et ad ipso Portello continet alia terra iusta vinea de Amato et terra qui fuit de condamⁱ Laudor. Et in alio loco continet terra iusta terra de condam^j Landerico. Et in alio loco ad Civolos, ad ipsos ꝑ Molliones, continet terra iusta terra de Maria. Et in alio loco continet terra iusta terra de Maria. Et item continet terra iusta casas de Maria. Et ad ipsa valle^l vicecomitale² continet ꝑ^o terra iusta terra de Sancta Maria de Bitulona et de Adeleva.³ Est item alia terra iusta terra de Petro presbitero. Et in Batipalmas continet terra iusta terra de Petro presbitero et vinea de Bonutio. Et ꝑ¹ in alio loco continet terra iusta terra de Goltredo et iusta terra de Maria. Et item continet bovada una de terra in locum Nimfianum iusta terra de Amato. Est ibidem vinea una iusta vineas ꝑ² de Sancti Petri cenobii. Et alia vinea continet locum iusta vineam qui fuit de condam^k Sinderedo. Et item

in valle vicecomitale continet petia una de terra iusta terra de Adeleva femina. /¹³ Advenit nobis hec omnia prelibata ad me presul per successionem patruelis mei, cui sit requies, condam Sunifredi achi-presbiteri, cognomento Lupeto, qui concessit partem ex iam dicto /¹⁴ alaude ad victu pauperum vel peregrinorum. Quem postea re-tinuit Etius condam,¹ episcopus dive memorie, in suffragatione eiusdem nostre matris ecclesie, absque cuiusque rebellionis scandalo /¹⁵ et impeditiois obstaculo, vel ego postmodum retineo per functionem principis sine aliqua inquietudine, et ad nos kannonicos pro unitatis iure nostra devotata sede. /¹⁶ Que affrontat universa pretaxata, quamvis particulatim posita, tamen infra quatuor affrontationes digesta de parte circi in locum vocitatum Gramanetum vel Vallis Karce-/¹⁷renia et sic producitur in turre et pugio de Guifredo, inde proveitur^m ex prefata turre et pugio a parte aquilonis et sic inde flectitur usque in ipsius littoraⁿ maris, de meridie /¹⁸ cingitur gurgitum maris profunda veluti eius proventus fluctuum demonstrant, de occiduo terminatur in utrarumque ripe partium flumine Bisoceo. Et ab eiusdem maris ostio /¹⁹ subrigitur in prefato Gramaneto sepe iam posito. Quantum omnes istas affrontationes indicant et manifeste patescunt, sic ea omnia donamus et iure contradimus ad Kan-/²⁰nonica prelibata vel ad kannonicos Sancte Crucis presentes, scilicet, et futuros, cum terminis et limitibus earum cunctaque illarum plantaria et omnimoda edificia ac domatum⁴ /²¹ constructio, exiis et regressiis earum, cultum vel heremum, omnia et in omnibus, totum ab integre, exceptus ipsos molinos qui sunt constructos prope ecclesiam Sancti Adriani, /²² scilicet, pro virtute et stabilitate nostrorum potentia principum ac coniugum prolumque suorum vel anima^o expiationum piacula prefati archipresbiteri seu pro animas nostras /²³ parentumque nostrorum vel pro salute vivorum et remissionem fidelium defunctorum, ut kannonicos, eidem Kannonica servientibus, habeant absolutam licentiam sine ullius dominio ex his /²⁴ omnibus pretaxatis perenniter^p fruire, agere et facere quemadmodum et de aliis munificentis ipsius kannonice pertinentibus. Et qui hec omnia aut ex his omnibus in quempiam ledere aut /²⁵ evertere presumpserit aut ad alium cultum retorquere temptaverit, primum iram Dei omnipotentis incurrat vitamque brevem et ignominiosam cunctis hominibus ducat, et lepram giezi enormiter ferat, /²⁶ et terra eum viventem obsorbeat, et cum dies iudicii insonuerit non cum christianis sed cum iudeis flamis atrocibus cruciandus resurgat in dampnatione eterna. Amen. Et qui prenotata omnia /²⁷ ad cultum et servitium iam dictum deffensor extiterit et horum instituta ser-

vaverit, victrix Christi dextera victore efficiat et eius honor in veritate corroboret. Amen.

Facta carta ²⁸ largitionis die X^{mo}/q kalendas martias,^r anno XVI regnante Roberto rege, filium condan^s Hugoni.

S+ Deusdedit, gratia Dei, ac si indignus, episcopus, sss. ²⁹
 Reimundus archilevita +. *S+ Bonucius presbiter sss*. *S+ Ermemirus levita*. *Berenger levita sss*. ³⁰ *S+ Poncius levita sss*. *S+ Sunifredius presbiter sss*. *S+ Vitalis presbiter sss*. *Iohannes levita sss*. *Sss Ato presbitero sss*. ³¹ *S+ Guitardus /levita sss*. *Sss Ferreolus presbiter et sacriste*. *Esperandus levita*.^t

@Bonushomo levita@, exarator et sss sub die et anno prefixo.

1. al només es veu a la còpia. 2. mita només es veu a la còpia. 3. Sota la d hi ha una z. 4. plantaria et omnimoda edificia ac d només es veu a la còpia.

LA. a. gratia. b. ordinatione. c. Etii. d. pontifici. e. pas-cuis. f. beneficio. g. Ia. h. quondam. i. quondam. j. quondam. k. quondam. l. quondam. m. provehitur. n. litora. o. amina. p. perhenniter. q. X. r. marcias. s. quondam. t. Esperandus levita manca.

177

1012 febrer 27

Ermetruda i el seu fill Bonhom venen a Llopard i a la seva muller Guisla una casa amb corral i amb una feixa de terra fins al torrent amb arbres, situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Santa Agnès de Malanyanes, pel preu de 6 mancusos.

ACB, perg. 1-1-1920. Original. Pergamí, 115 × 240 mm. Aquest pergamí presenta dos petits forats i algunes clapes de tinta despresa que afecten les dues primeres ratlles del document. Al verso: "Num...1920" (s. xviii); "Diversorum A 1920" (Mas). Caplletra "T": 24 mm.

In nomine Domini. Ego Ermetr[u]lita et filio meo Bonushomo [vi]nditores sumus vobis L[e]opardus et uxori sue ² Guisla, emp-tores. Per anc scriptura[m] vindicionis nostre vindimus vobis in ipsa casa et [cu]rte, cum solos vel illorum sup-³praposita, et fexa I de terra usque in ipso torr(r)ent,¹ cum illorum arboribus qui infra sunt, quantum ibidem abemus ⁴ vel abere debemus, nostrum proprium. Qui nobis advenit ad me Ermetruite per mea comparacione vel per meum ⁵ decimum sive per quecumque voce, et me Bonu-somo per genitori meo. Qui e<st> supra dicta omnia in co-⁶mitato barhinonense, in Vallense, in terminio de Sancte Agnetis vel de Malannanicus. Quia ⁷ afrontad ec omnia de orient in ipso torrent,

de meridie in ipsa via, de occiduo similiter in via, de circi ^β in vinea de vos emptores. Quantum infra istas III^{or} afrontaciones includunt, sic vindimus vobis: ista ^β supra dicta omnia ab integre, cum exiis vel earum regressiis, a proprio, in precium mancusos VI. Et nihil que ¹⁰ de ipso precio aput vos e<m>ptores non remansit. Est manifestum. Quem vero predicta ec omnia superius scripta-¹¹(a),² que vobis vindimus, de nostro iuro³ tradimus dominio et potes(tes)tatem⁴ ad omnia que volueritis facere. ¹² Quod si nos vinditores aut ullusque omo qui contra anc ista vindicione venerit pro inrumpendum, non oc ¹³ valeat vindicare, set componat aut componamus⁵ vobis ista ec omnia in duplo cum omni suo inmelio-¹⁴ratione. Et in antea ista vindicio firma per<ma>neat omnique tempore.

Facta ista vindicio III° kalendas ¹⁵ marcii, ano VIX regnante Rudeberti regi.

S+num Ermetruite, s+num Bonusomo, nos ¹⁶ qui ista vindicio fecimus et firmare rogavimus.

S+num Malanecus. S+num Remun. S+num ¹⁷ [±4]miro.⁶

1. Repetida. 2. Repetida. 3. Abreviatura superflua. 4. tes repetit. 5. Abreviatura superflua. 6. Aquest document sembla incomplet i mutilat en la part final.

178

1012 març 1

Bonuç i la seva muller Filmera venen a Sunyer i a la seva muller Ermessenda dues peces de terra situades al territori de Barcelona, al terme de Vilapicina, al lloc que anomenen Sutirur, que Bonuç té pels seus pares i Filmera per delme conjugal, pel preu d'1 mancús i mig d'or.

ACB, perg. 1-4-47. Original. Pergamí, 109 x 200 mm. El document presenta dues taques importants a la part inferior, al centre i al marge esquerre. Al verso: "Comparacio Suniarri" i quatre línies de les quals només podem llegir-ne paraules esparses (segles XIII-XIV); "Nil pro Capitulo" (segles XVI-XVII); "1017" (Mas).

In nomine Domini. Ego Bonucio et uxori mea Filmera femina vinditores sumus tibi Suniarius et uxori tue ^β Ermensinda, emptores. Per hac scriptura vindicionis nostre vindimus vobis pecias duas de terra, in duos locos separatim ^β sunt positas. Quod habemus in territorio barchinonense, in terminio de Vilapiscina, que dicunt Sutirur. Qui nobis advenit ^β ad me Bonucio per genitorum meorum seu per quacumque voces, et ad me Filmera¹ per vocem viro meo supra scripto et per decimum seu per ^β ulla voce. Que affrontat

prefata pecia I de terra de parte circi in terra de Sancti Micahelis et de vos emptoires, de aquilo-⁸nis in istrada, de meridie in ipso aragalio,² de occiduo in terra de Eroigio. Et affrontat alia pecia de terra de parte circi ⁷ in vinna de vos emptoires, de aquilonis in terra Sancti Petri, de meridie in ipso rio³ vel in terra de Sancti Petri, de occiduo ⁸ in ipso rivulo. Quantum istas omnes totidem affrontaciones includunt, sic vindimus vobis: iam dicta omnia ab integre, ⁹ in propter precium mancuso I et medio de auro cocto a penso legitime pensatos. Quod vos emptoires omnem hec ¹⁰ precium exinde nobis dedistis et nos venditores amabiliter manibus nostris recepimus vel receptum abimus. Est manifestum. ¹¹ Quem vero predicta terra, que vobis vindimus, de nostro iure [in tuo tradimus] dominio et potestate, ab omni integritate, ¹² cum exiis et regressiis earum, ad vestrum proprium. Quod [si nos venditores] aut aliquis homo qui contra hac venditione ¹³ venerit pro inrumpendum, non hoc valeat ve[ndicare, sed componat] aut componamus vobis iam dicta omnia in duplo ¹⁴ cum omnem suam inmelioracione. Et in antea [ista carta venditione] firma permanead omnique tempore.

Facta v[enditio-]¹⁵ne kalendas marcias, anno XVI regnante Roberto [rege].

S+m Bonucio, s+m Filmera femina, [nos qui ista] ¹⁶ vendicione fecimus et firmare rogavimus.

S+m Laurencius. S+m Giscafredus. S+m Ermengol. ¹⁷ S+m Gelmirus. S+m Ermemirus. S+m Gomarius. Bonushomo levita sss. Petrus sss. ¹⁸

Argemirus sacer, exarator, et sss sub die et anno prefixo.

1. Sota lm hi ha una lletra il·legible. 2. Sota la o hi ha una lletra indexifrabable. 3. Sota la r hi ha una lletra il·legible.

1012 març 4

El bisbe Deodat i els canonges de la Santa Creu i Santa Eulàlia de la Seu de Barcelona venen a Guitard, fill del difunt Arnau, pròcer de llinatge comtal, un alou, situat al comtat de Barcelona, en diferents indrets del Vallès, pel preu de 15 unces d'or.

ACB, perg. 1-1-331. Original. Pergamí, 373 x 407 mm. Al verso: "Guitardi"; "Guitardus Arnallus" (s. xi); "Num... 331"; "LXXVIII" (s. xvii); "Diversorum A. 331" (Mas); "1011" (F-B). Caplletra "T": 3 ratlles.

In nomine sanctę et perpetim manentis Trinitate. Ego Deus-dedit, gratia Dei episcopus, simul cum fratres meos kannonicos Sancte Crucis Sancteque Eulalie Sedis /² Barchinone vel et omni clero eiusdem familiaritatis subiecto, nos simul in unum, vinditores summus tibi Guitardus, prolem, scilicet, bone memorie /³ condam Arnalli, procerus comitalis prosapie hortus, emptore. Per hac scriptura venditionis nostre vindimus tibi alaudem nostrum nostreque munificentie Ecclesię, /⁴ id sunt, terras, vineas, domibus et domatos constructos, edes et kasalitos cum illorum ordinum ac meandros operum fundamentorum positos, solos et superpositos /⁵ cum illarum culmina et compluvia, foras et valuas mutuatum, coeuntia, limina, quoque cuneata cum illorum apoto, kardia, belligeria in formis kalipsea, ostrachas, tersellas, /⁶ prostatas et fundiconstipatas sandaricaque venetum, celatas, columbaria, torcularia cum prelios forumque suarum, utensilia, cellaria, bacchea, acithabula, feculica, anaglava, /⁷ offarica, hortos cum arboribus diversis usibus, abtis vel neutri generis, tamen humor aquarum animatis,¹ fontibus, riu/v/olis, limfarum dirivationibus, procul /⁸ deductis vel locellis prope collectis; plantaria quoque vitium, rustica vel traduc/e/aria cuiusque sarmenis, corimbea quamvis tamen sint dactilea, /⁹ ceraunea, stifanica, mareotica seu cuiusque nemorum pomum fecunda, in quocumque loco pastinata, silvis, garricis, montuosum et declivum, altum et /¹⁰ planum, humilem et subrectum, cultum vel heremum. Qui mihi advenit ad me presul per largitionem condam patruelis mei, bone memorie archigerontus /¹¹ Lupetus, et ad nos fratres per unitatem conexionis nostre mater ecclesię. Est hec omnia pretexta in comitatu barchinonense, in Vallense, in multorum eius terminio. Ponimus autem /¹² horum affrontationes causarum ex parte circ² montem Crepidinis Bui et sic inde meatur usque in flumen Thenis, de parte aquilonis descenditur /¹³ per flumen Thenis et sic proveitur per turrem condam Guifredi Capacis sicque inde descendit in maritima confinia marisque sabularum acervi, de parte /¹⁴ meridies cingitur alta Moysea ampotrię, de parte occiduana concluditur dirivationes aquarum Riuspulli et inflectitur horomam tervis et sic rectotramite subdivo inde /¹⁵ traicitur et finitur ubi incitur orno Crepidinis Bui. Quantum infra istas affrontationes ad mihi prefatus presul debitavit prenotatus condam Lupetus in omnibus prediis et possessionibus. /¹⁶ Ea omnia tibi vindimus ab integre, exceptus hoc quod consecratum habemus ad ipsa cannonica nostra, ob pretium, scilicet, ter quinas³ untias auri cocti plenitur trutinatas. Quod tu nobis dedisti et nos /¹⁷ iocunditer accepimus et in tempore gravi sterilitatis afflicto

pro alimonie sumptibus in ipsa canonica sustentationis gratie dispensavimus. Est manifestum. Quem vero prenotata /¹⁸ omnia, que nos tibi vindimus, de nostro iure in tuo transducimus dominio et potestate, ut tu habeas et possideas quiete et secure sine cuiusque contrarietatis obtaculo. Et post tuum obitum, unicui /¹⁹ volueris, similem modum possidendi concedas. Post suum vero obitum omnia prelibata nostra mater ecclesia sibi iure possidendum usurpet naviter fruendum peremnerit. Et qui hoc extor-²⁰quere aut aliter immutare temptaverit, ab omni cultu divino excommunicatus permaneat et ab angelorum cunctis sanctorum sit exulus et cum traduce diabulo in flammis atrocibus eternaliter /²¹ maneat comburendus. Amen.

Facta venditione prefato cum conventu IIII nonas martii, anno XVI regnante Roberto rege, filium condam Hugoni.

*/²² *Bonushomo levita*, exarator et sss sub die et anno prefixo.*

1. *Sota la i hi ha una e.* 2. *Segueix una paraula il·legible raspada.* 3. *La s està ratllada.*

180

1012 març 21

Blancúcia i Guifré venen a Raimon unes cases situades al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Santa Eulàlia, pel preu de 4 mancosos d'or.

ACB, perg. 1-2-1373. Original. Pergamí, 104 × 322 mm. Al verso: Restes de lletres il·legibles que semblen enganxades d'un altre document, "Mitja / Escala / Armari 3 / n. 1373"; "(Num...934, ratllat) (s. xviii). Caplletra "I": 27 mm.

In nomine Domini. Ego Blanccuça et Wifredus vinditores sumus tibi Reimundo, emtore. Per hanc scr<i>ptura vindicionis nostre vin-²dimus tibi kasas cum solos et superpositos et curte et orto et terra qui ibidem est, nostrum proprium. Qui nobis advenit ad me /³ Blanccuça per comparacione et ad (o)¹ me Wifredo de genitores meos qui sunt condam. Et est ipsas kasas cum solos et super-⁴positos et curte et ianua et orto et terra qui ibidem est, in comitatum barhinonensis, in Vallensis, in terminio de Sancta /⁵ Eulalia, in loccum que dicunt intus in ipsa villa super ipsas ecclesias. Et afrontat de oriente in via qui pergit super ipsa kasa de Gerbert, /⁶ de meridie in terra de Sancta Eulalia vel in ipso torrente, de occiduo in terra de Blanccuça, de circi in strada. Quantum infra /⁷ istas afrontaciones includunt, sic vindimus tibi: ipsa omnia super totum ab integrum, cum exio et regressio suo, in precium man-⁸c-

cosos IIII de auro. Et est manifestum. Quem vero predicta omnia super scripta de nostro iure in tuo tradidimus dominio ^{/9} et potestatem ad tuum proprium. Quod si nos vinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista karta vindicionis venerit ^{/10} ad inrumpendum, non hoc valeat vindicare, set componat tibi ipsa omnia super scripta in duplo cum omni sua in-^{/11}melioracione. Et in antea ista vindicio firma et stabilis permaneat modo vel omnique tempore.

Facta ista ^{/12} karta vindicionis XII kalendas aprilis, anno XVI regnante Roberto rex.

Sig+num Blanccuça, sig+num Wifredus, ^{/3} qui ista karta vindicione fecimus et firmare rogavimus.

Sig+num Leopardo. Sig+num Godmar. Sig+num Bonefilio.

^{/4} Ssss Wifredus presbiter, qui scripsit et ssss die et anno quod supra.

1. *Supèrflua.*

181

1012 abril 25

Guillem de Castellví dóna per carta precària una terra a Gotmar situada al comtat de Barcelona, terme de Terrers Blancs, perquè hi planti vinya durant cinc anys.

ACB, perg. 1-4-29. Original. Pergamí, 110 × 401 mm. Al verso: "De Terreris Albis" (s. XIII-XIV); "Nil pro capitulo" (s. XVI-XVII); "1012" (Mas). Caplletra "I" ornamentada: 31 mm.

In nomine Domini. Ego Guillemus de Castro Vilio [± 18]¹ donator [± 2]² sumus tibi Gondemarus. Manifestum est enim quia dono [± 3]³ tibi terra ad con-²plantandum vinea per precaria ad partes laborandum. Quod abeo [± 1]⁴ in comitato barchinonense, in terminio de Terreros Albos. Qui mihi advenit ad me ^{/5} Guillemus de condam genitores meos sive per omnesque voces. Afrontat de circi in terra de alio Guillemus, de aquilonis in terra de Sancta Cruce et de Sancta Eulalia et in vinea de Uldalrig, ^{/6} de meridie in strada qui pergit a Barchinona, de occiduo in terra de Sancta Cruce et de Sancta Eulalia. Quantum istas afrontaciones includunt, sic(c)⁵ dono [± 2]⁶ (ti)⁷ tibi: ipsa terra per ^{/8} annos V, ut eam plantare et advineare facias bene, ut dicant veri omnes,⁸ quod bene est fundata et vineata vel condirecta et circumvallata, et faciam tibi cartam ^{/9} de ipsa medietate, per quibus legibus eam teneas et possideas tu et posteritas tua. Fructus tamen, quod Deus ibidem dederit, in qualem annum

tibi placet, abeas illum totum. Et in a-/lios anno\o/ dividere faciamus ipsum fructum absque fraude. Et ipso placito completo, dividere facio (os?)⁹ [±2]¹⁰ ipsa vinea per medium et ipsum fructus. In tale conventum dimitto ego¹¹ tibi /⁸ ipsa vinea: ud si tu aud posteritas tua eam vindere vel inalienare volueris ipsa tua porcione, non abeas licenciam facere nisi ad me predictus Guillemus aud posteritas mea, sicut volue-/rit ad iusticia fuerid preciata bonisque ominibus. Et si eg\o/ aud posteritas mea eam noluerimus emere ad iusticiam, vindere eam faciatis quiquid volueritis. Et si eg\o/ tibi abstulero /¹⁰ ista terra infra isto placito, aud si tibi contemsero dividere¹² [±2]¹³ ipsam medietate, compono [±2]¹⁴ tibi in vinculo solidos¹⁵ XX et antea adimpleam quod sponondi. Et si ego laborator ipsam /¹¹ terram non c\o/mplantavero,¹⁶ sicut supra taxatum est, componam tibi in vinculo solidos XX et in antea adimpleam quod nostra est convencio.

Facta precaria VII kalendas madii, anno XVI regnante Rober-/¹²to rege.

S+n Gu\i/lielmus, qui ista precaria feci et firmavi firmarique rogavi.

**S+ Bonefilius iudex ss*. /¹³ S+n Ballomar. S+m.¹⁷ S+n Sperain-deo. S+n Ollomar. S+n Adr\o/arius.*

/¹⁴ S+ Durandus presbiter, qui hec scripsi et die sss et anno quod supra.

1. *Raspat.* 2. *Raspat.* 3. *Raspat.* 4. *Raspat.* 5. *Repetit.* 6. *Raspat.* 7. *Esborrat.* 8. *Abreviatura superflua.* 9. *Esborrat.* 10. *Raspat.* 11. *Esborrat/raspat.* 12. *Escrit sobre raspadura.* 13. *Raspat.* 14. *Raspat.* 15. *Abreujat sds a l'original.* 16. *Entre la c i la m hi ha sobreescrita una mena d'o.* 17. *Esborrat.*

182

1012 maig 3

Amalric i la seva muller Mirabilia venen a Guillem una peça de terra situada al comtat d'Osona, a la vila de Múnter, al lloc anomenat Camp, pel preu de 2 mancosos d'or.

ACB, perg. 1-4-30. Original. Pergamí, 80 × 325 mm. El document està esquinçat a la part dreta i presenta un forat a la part central. Al verso: "Ausona" (segles XIII-XIV); "1012" (Mas). Caplletra "T": 5 línies.

In nomine Domini. Ego Amalricus et uxor mea Mirabilia femina vinditores sumus tibi Guilmundus, emtore. Per hanc scriptura vindicionis nostre vindimus tibi pecia I de t[erra ±4] /² propria, qui mihi advenit ad me Amalricus de genitores meos vel per quacumque

voce et ad me *Mirabilia per meum decimum. Et est ipsa terra francha in comitatum Ausona, in villa M[±8] β locum que dicunt ad ipso Campo. Que afrontat ipsa terra francha de oriente in terra de me emtore vel eres, de meridie in terra de nos vinditores, de occiduo similiter, sicut fixoriatum est, de circi in terra [±8]. ʒ Quantum istas afrontaciones includunt, vindimus tibi: ipsa terra ab integrum, cum exio vel regresio suo, propter precium manchosos II de au[ro. Et] nichil exinde non remansit. Est manifestum. Quem vero [±8]ʒ de nostro iuramus in tuo tradimus dominio et potestatem, ad tuum proprium, a facere que volueris firmam abeas potestatem. Quod si nos [em]tores aut ullusque omo qui hoc disrumpere volueri[t, non hoc] β valeat vindicare, set componat ipsa terra in duplo cum sua melioracione. Et ista vindicio firmam permaneat omnique tempore.*

Facta ca[r]ta vind[ic]ione V nonas madii, anno XVI regnante R[adbertus] ʒ rege.

S+ Amalricus, s+num Mirabilia, qui ista carta vindicione fecimus et firmare rogavimus.

S+ Vives. S+ Ce[llas](?). S+ Oliba.

ʒ Guilielmus sacer, qui scripsit et sub sss die et anno quod supra.

183

1012 agost 1

Maria i les seves filles Gerberga i Beliarda, i els seus fills Ramon i Ermengarda donen a Goltred terres i casa, situades al comtat de Barcelona, al Maresme, al terme de Badalona, a Llefia (Nifiano), a canvi d'una casa, cort, sitges, terra, pou i noguera.

ACB, LA.II, n. 602, f. 198a-c. Rúbrica: "Carta quod Maria et filie eius comutaverunt Goltredo casas, curtes, ortum et cetera". Interior recto: "[LXX]XV"; "[l]letres il·legibles: ±2 [carta?] de Bitulona" (segles XIII-XIV); "n. 602" (Caresmar). Exterior recto: "Anno Domini 1013" (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus B: 18 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 141-142, n. 321.

In nomine Domini. Ego Maria femina et filias meas his nominibus, id est, Geriberga et Belliardus et filii mei, id est, Raimundo et Ermengodo, nos simul in unum, comutatores sumus tibi Goltredus. Certum quidem et manifestum enim quia placuit ani-

mis nostris et placet, nullus quoque agentis imperio nec suadentis ingenio, set propria expontanea nobis elegit cum Deo bona voluntatis, ut cartam comutacionis fecissemus tibi, sicuti et facimus, de casa cum curte et solos et superposito, parietes et stillicinios et cigas et ipso ortello, et in alio loco pecia I de terra, et in alio loco alia petia de terra. Et affrontat ipsa casa cum solo et superposito et stillicinios, cum curte et parietes et cigas et ipso ortello, ubi abeo ego Maria femina ipso decimo, de circi ^b in terra de Goltredus, et de aquilonis in via, et de meridie in exio comunis, et de occiduo in casa de te comutatore. Et affrontat pecia una de terra de circi in vinea de Poncio, et de aquilonis in terra de te comutatore Goltred, et de meridie in via aqua ducta, et de occiduo in terra de Sancta Eulalia sedis Barchinona sive in terra de te comutatore. Et abeo in ipsa terra ego Maria ipsa medietate et ipso decimo. Et alia petia de terra mea propria de me Maria affrontat de circi in vinea de Petro presbitero, et de aquilonis in aqua ducto, et de meridie similiter, et de occiduo in terra de filios qui fuerunt de condam Abbarico. Et est hec omnia in comitatum Barchinona, in Maretima, in termino^l vico Betulona sive in Nifiano. Et advenit mihi ad me Maria per ienitorum sive per comparatione sive per meum decimum sive per ullasque voces, et ad nos infantes per ienitorum sive per ullasque voces. Quantum istas totas affrontationes includunt, sic commutamus tibi: ipsa hec omnia, quod superius resonat, totum ab integre, simul cum exis vel regressis earum, propter alia tua casa cum solos et superposito et curte et parietes et stillicinios et cigas, et ipsa terra simul cum ipso puteo et ipsa nogaria, quod tu nobis dedisti et nos manibus nostris scriptura conrecepimus. Et est manifestum. Quod vero iam dicta hec omnia de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestatem ad omnia exinde quitquit facere volueris. Quod si ego Maria aut filiis meis aut filias meas qui hoc disrumpere voluerit, non hoc valeat vindicare, set componat aut ego componam tibi ipso meo directo quod ibidem abeo et ipso tuo quod tu mihi comutas sine blandimento de ullumque hominem. Et ista comutatio firma permaneat omnique tempore.

Facta ista comutatio kalendas augustas, anno XVII regnante Roberto rege.

*S+m ^f Maria femina, s+m Geribergera femina, s+m Belliardus femina, s+m Raimundo, s+m Ermengodo, nos qui ista comutatio-
ne fecimus et manibus nostris firmamus et firmare rogavimus.*

S+m Poncio. S+m Laudor. S+ Guifredus sss.

S+ Bonefilio sacer, qui hec scripsit cum litteras supra positas in verso XVIII die et anno sss quod supra.

1. *Sota la o hi ha una e.*

184

1012 setembre 6

Geribert i la seva muller Eiga permuten amb la Seu uns alous situats al territori de Barcelona, un d'ells al terme de Riurubí i l'altre a la parròquia de Sant Andreu, a canvi d'un alou situat a la Marca inferior, al terme del castell d'Olèrdola, al lloc anomenat Llitrà.

ACB, LA.II, n. 162, f. 59 b-d. Rúbrica: "Carta de Rivo Rubio et de Villa Piscina in parrochia de Palomar". *Exterior recto*: "diu Eoig" (?). *Inter columnas recto*: "n. 162". *Inter columnas verso*: "Anno Domini 1013". Caplletra "T" ornamentada, tipus I: 20 línies.

Regest: MAS, *Notes*, vol. IX, p. 143-144, n. 323.

In nomine Domini. Ego Geribertus et uxori mee Eiga femina, nos simul in unum, comutatores sumus domum Sancte Crucis Sancteque Eulalie sedis Barchinona alaudes nostros in duos locos, id est, in territorio barchinonense et in terminio de Rio Rubio, nostrum proprium. Qui nobis advenit ad me Geribertus per mea comparatione et ad me femina prelibata per vocem et successionem parentum meorum et per comparationem vel et per quacumque voces. Que affrontat ipsum unum alaudem ex huius nostre comutationis, quod habemus in territorio barchinonense, in parrochiam Sancti Andree vel de Villa Piscina, de parte orientis in flumine Bisocoe, de meridie in ipsa littora maris, de occiduo in ipsa celata de Barchinona et perducitur usque in Accutellos, de circi in ipso Olmatello et progreditur usque in Fenestrellas. Et est hec omnia casas, curtes, solos et superpositos, terras, vineas, ortos et puteos, arbores fructuosos et infructuosos, cellarios et torculario cum tonnas III, cubos VI. Quantum istas affrontationes includunt, sic comutamur vobis prefatis Dei sanctis quantum nos ibidem habemus et habere debemus vel tenemus per quacumque voces, totum ab integre, exceptus ipso alaude cum casa, terras et vineas qui fuit de Audegario fratrique suo Ricardo, filius condam Elelani. Est autem alia nostra comutario in terminio et accessu de Rio Rubio, in suburbio pre-taxato, id sunt, terras, vineas, casas, curtes, solos et superpositos, ortos et ferra-/genales subreganeos cum arboribus omni generis, fontibus et aquarum exordiis cum regos et dirivationes aquarum,

molinum cum suo capudrego et suum aqui diversorium suaque omnia utensilia. Que affrontat hec omnia de parte orientis in cenobio Sancti Cucuphati et subrigitur in Monte Gallinario, de meridie in ipsas erolas et dilatatur per cacumina moncium Matriona et descendit in flumine Lubricatum, de occiduo in terminium Castrum Episcopalem olim vocitatum Bene Vivere, de circi in terminio de Ullastrello vel in terminio de Terracia. Quantum istas quatuor affrontaciones includunt, sic comutamur vobis in ipsos alaudes que Ionelam Eldovara femina delrelinquid filiis, filiabus suis ad suum obitum, ipsas duas partes et in prefato molino similiter ipsas duas partes, totas ab integre. Et ipsas nostras comparationes, que vos ibidem fecimus, cum ipso decimo et universa omnia que ibidem tenuimus et tenemus et possidemus per omnimodas voces, simul cum ipsos cellarios et tonnas III et cubos IIII, hec omnia vobis comutamur, prout supra digestum est, simul cum exiis et regressiis earum, totum ab integre. Et accepimus nos in nostra comutatione ex prelibata sede alaudem in marchia inferiore, in terminio castrum Olertula, loco vocitato Victrano, id sunt, terras, vineas, casas et curtes, ac universa alaudis ipsius pertiencia, totum ab integre, cum medietatem de ipsa turre et suo prediolo, que infra constructa est, nobis satis placibile, sicuti in nostra continemus kartula a vobis roborata. Est manifestum. Quem vero prenotata omnia, que nos vobis comutamur, prelibatis sanctis Dei de nostro iure in vestro contradimus dominio et potestate, ut vobis famulantibus licitum sit eis agere ex his omnibus et facere, sicuti fideles vestri agunt et faciunt de aliis vestris munificentis domus vestri pertinentibus. Et qui contra hac comutacione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vendicare, sed componat aut componamus prenotata omnia ad ¹ domum sancti prelibati in quadruplum, prout Sancti Patres sanxerunt. Et in antea ista comutacio suam in omnibus obtineat firmitatem.

Facta commutatione VIII idus septembris, anno XVII regnante Roberto rege, filium condam Hugoni.

S+num Geribertus, s+m Eiga femina, nos qui ista comutatione fecimus et firmare rogavimus.

S+m Eroigius. S+num Seniofredus. S+m Guillarane. S+ Senderedus sacer sss. S+m Gondemarus, levita. S+ Galindus levita sss.

Bonushomo levita, exarator, et sss cum fusura ubi dicit "vel de Villa Piscina", cum rasas litteras inter duo verba ubi dicit "et possidemus per omnimodas voces die et anno prefixo".¹

1. L'ordre de la frase de la subscripció notarial és una recomposició de la còpia, un garbuix que l'escrivà intentà corregir per mitjà de dos indicadors insuficients.

185

1012 setembre 6

Deodat, bisbe de Barcelona, i els canonges de la Seu permuten amb Geribert i la seva muller Eiga un alou situat al comtat de Barcelona, a la Marca, al terme del castell d'Olerdola, fins a la riera de Llitrà, a canvi d'uns alous situats al territori de Barcelona, al terme de la parròquia de Sant Andreu o de Vila-picina i a Rubí, afegint-hi 20 unces d'or a més de la cessió que fa al comte Ramon Borrell de Barcelona d'un alou a Avinyonet del Penedès perquè aquest aprovi la permuta.

ACB, perg. 1-2-1021. Original. Pergamí, 348 x 685 mm. Al verso: "Scripta"; "Scripta"; "Carta comutacionis inter Deodatum episcopum / et Guiribertum"; "Carta quod Deusdedit episcopum comutavit Giriberto / omnia quam habebat in Olerdula per Villam Piscinam / et per alodium in Rivo Rubeo" (segles XIII-XIV); "Mitja / Escala / Armari / 2 / n. 1021"; "(Num...1031, ratllat)" (s. XVIII); "Antiquitatum II 324" (Mas). Caplletra "D": 16 mm.

ACB, LA.II, n. 324, f. 106a-d. Còpia de mitjan segle XIII. Encapçalament de foli: "(Penedes, ratllat) / Villapiscinna". Rúbrica: "Sedes comutavit / Girberto alode in Olerdula apud Litranum, in Penitensis per alode / in Palomar et / in Rubi". Interior recto: "n. 324" (Caresmar). Exterior recto: "hic"; "hic" (segles XIII-XIV); "Rubi" (segles XVI-XVII). Exterior verso: "Anno Domini / 1013" (s. XVIII). Caplletra "D" ornamentada, tipus B: 4 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 142-143, n. 322.

Ed.: MARCA, *Marca hispanica*, d. CLXXII, c. 996, edició parcial; PUIG, *Episcopologio*, ap. XXXII, p. 373-374.

Dum preteritorum patrum instituta recolimus, non est alicui putandum perversitatis dispēdia, si in necessitatibus eclesiarum^a extimata congrue fuerit salutaris commercia, quia bene ab ipsis censetur ut venditio vel commutacionis^b donatio, si fuerit, ab¹ episcopo aut sacerdote iuxta kananum^{2-c} instituta³ /² cum consensu clericorum facta semper habeantur firma et grata. Ideo, in Dei nomine, ego Deusdedit episcopus, simul cum fratres meos canonicos^d ac universe^d congregationis clero Sanctę Crucis Sanctęque Eulalię Sedis Barchinonę, cum assensu^e domno Raimundo comite, Dei cultore scopans qui est de univer-^βsarum eclesiarum^f episcopus ditioni sue pertinentibus, vel cum consultu circum provincialium episcoporum qui subterius sunt roborati, nos simul in unum, commutatores^g summus^h tibi Geriberto uxorique tuę Eiga aliquid ex munificentiiⁱ nostra prelibata Sede, id est, ipso alaude, que nos

habemus ¹ in sufragatione nostra matricula prelibata in commitatu barchinonense, in ipsa marchia inferiore, in terminio et accessu kastrum^k Olertula, locum vocitatum Victrano. Id sunt, casas, curtes, solos^l et superpositos, terras, vineas, arboribus diversi generis, puteos, aquarum discoursibus, pratis, pascuis atque gar-^βricis seu scopulis magnis vel minimis. Que affrontat prenotato alaude de parte orientis in alaude de Geriberto, frater Uzalardo vicecomite, vel de coniuge eius nomine Ermengardis seu in ipsa Clota,^{5-m} de meridie in ipsa via calciata pergentis ad Terraconaⁿ vel ubique, de occiduo in alaude qui olim fuit ^β condam Erimagno et sic inde protenditur usque in flumine Victrano, de circi in monte de ipsa Gissera et in alaude de Gondebaldo vel in termine de Pax. Quantum istas affrontationes⁶ includunt,^o sic commutamus^p vobis: omnem ipsum alaudem de nostra prelibata sede, quantum ibidem habet vel ^r habere debet per quacumque voces, totum ab integre, simul cum medietatem de ipsa turre, que infra constructa est, qui fuit de condam Teudisclo iudice et medietatem de ipso prediolo, qui in circuitu de ipsa turre condirectus est et se invicem conectunt ad calcem de prefa turre. Et accepimus nos ^β in nostra commutatione vestra ex parte alaudes in duos locos, id est, in territorio barchinonense, in terminio parrochia Sancti Andree vel de Villapiscina. Et sunt domibus et^q curtibus, terras et vineas, ortibus et puteos, arbores fructuosos et infructuosos, torcularios, cellarios, tonnas III et cubos VI.^r Et in alio loco ^β similiter accepimus in prefa commitatu^s locum vocitatum Riorubio duas partes de ipsos alaudes quod condam Eldevara femina, qui fuit filiam condam Gelmiri, quod ipsa derelinquit^t filiis filiabusque suis quando ad suum obitum venit. Et omnes vestras comparationes quod vos ibidem fecistis communiter^u ¹⁰ simul cum ipso decimo, et vestras omnimodas voces que vos prefaos commutatores in pre,notatis terminii^v habuistis et habetis, tenuistis et tenetis, totum ab integre. Id sunt, terras, vineas, casas, curtes cum solos et superpositos, ortos et ferragenales subreganeos cum arboribus omnigenis, fontibus aquarum, ¹¹ exordiis cum regos et dirivationes limfarum,^w molinum ipsas duas partes cum suum capud regum et suum aqui divergium suaque omnia utensilia seu cum vascula vinearia, id est, tres tonnas et quatuor^x cubos, simul cum ampliatis et dilatatas affrontationes, sicuti in nostra commutationis cartula ¹² a vobis digesta et roborata patule resonat. Insuper hec omnia addidistis nobis viginti uncias auri cocti eque libramine trutinatas, quod nos libenter accepimus et in opere turrim de ipsa Granata inmisimus. Hec omnia nobis satis placibile fuit. Et

ad p̄f̄ato commite^v pro eius assensu et nobis in lata commutand̄^r /¹³ licentia obtulistis alaudem vestrum de Avignone ad ipsos Gurgos cum terras, vineas, casas, curtes, ruviras glandiferas, ortos et pomiferos, pratis, pascuis et munitionem condirectam, que infra est, cum tres tonnas et tres cubos. Est manifestum. Quem vero p̄notata omnia, id est, omnem ipsum^{aa} alaudem, /¹⁴ quod supra scriptum est, que nos vobis integrit̄er commutamus, et medietatem de ipsa turre cum medietatem de prediolo eidem turre subiecto et conerente, de nostro et nostre matris ēclesie^{ab} iure in vestro contradimus et transducimus dominio et potestate, simul cum exiis et regressiis earum, /¹⁵ ad agendi et faciendi, vindendi et donandi vel ad omnia quodcumque volueritis ordinandi, plenam incunctanter in omnibus licentiam obtineatis, ad vestrum proprium. Quod si nos commutatores aut aliquis ex nostris successoribus adventuris vel huius temporis instantibus vel pro futuris /¹⁶ qui hanc nostram commutationem extirpare vel confringere coegerit, ad nichilum continuo evanescat eius assercio,^{ac} postea incurrat iram furoris Domini et eliminatus fiat ab omni sacre veritatis et iustitie^{ad} nullamque societatem inveniat cum electos^{ae} Domini, sed^{af} graviter sit punitus /¹⁷ cum peccatoribus et impiis, flamis^{ag} atrocibus in Infernum cruciandus. Et insuper componat vel componamus vobis p̄notata omnia in duplo cum omnem suam immeliorationem. Et in antea ista commutatione firma et inconvulsa obtineat firmitatem pleniter^{ah} in secula.

Facta commuta-/¹⁸tionis^{ai} paginola VIII idus setember,^{aj} anno XVII regnante Roberto rege, filium condam Ugoni.

S+ Deusdedit, gratia Dei, ac si indignus, episcopus ss. S+m^{ak} Witardo.⁷ S+m^{al} Guilielmo. S+m^{am} Witardo.^{an} /¹⁹ *Guilielmus levita +*. *Raimundus archilevita^{ao} +*. *Iohannes levita ss*. *S+ Bonucius^{ap} presbiter ss*. *S+ Vitalis presbiter ss*. *Ss Ferreolus, presbiter et sacriste*. Ss Amalricus presbiter s*. /²⁰ *Bonushomo levita qui et iudex ss.^{aq} /²¹ *+ Sigefredus levita*. *Sss Ato presbitero qui et caputscole^{ar} ss*. *Sperandeo +*. *S+ Pontius,^{as} cognomento Bonifilii, clerici.^{at} *S+ Compannus levita*. *S+ Guitardus levita⁸ ss*. *S+ Adalbertus levita*. *S+ Miro subdiacono.^{au} /²² *S+ Vivas presbiter, qui et iudex*. *S+ Bardina levita.^{av} *S+ Ermenardus presbiter ss. /²³ *+ Borrellus, gratia Dei episcopus, ac si indignus*. *Wifredus^{aw} levita qui et iudex sub ss*. *S+ Ooliba, gratia Dei sedis elenensis episcopus, sss*. *+ Petrus episcopus +*.

/²⁴ + Raimundus, gratia Dei comes, marchisus et inspector episcopiis, dante Deo, nostre ditioni pertinentibus, qui istam

commutationem^{ax} prompto animo annui, firmavi ac insigniri prepositis episcopis iussi. + Herminsindis,^{ay} gratia Dei comitissa, qui hoc annui et animo prompto^{az} firmavi.

*./⁵ S+m^{ba} Gondebaldus.^{bb} *Heribertus +*. *Sendedredus⁹ +*. *Ss¹⁰ Sendedredus ss*./⁶ *Ss Odolardus vicescomes.^{bc}**

./⁷ S+ @Galindus^{bd}@ leŷita, qui hec scripsi et ss sub die et anno feliciter per acto et sub solari decursione calculato cum mensium annorum tempore annuatim presentis paginole commutationis coram principe pretaxato et episcopis innotatione preŷixo ordinato.

1. *Sembla escrit sobre raspas.* 2. *Per canonum.* 3. *Sota la a hi ha una e.* 4. *Sota la e hi ha una o.* 5. *Sota la l hi ha una r.* 6. *Sota la primera t hi ha una e.* 7. *Sota la W hi ha una a.* 8. *Abreviatura superflua.* 9. *Sota la n hi ha una u.* 10. *Les esses d'aquesta signatura tenen la forma del número tres.*

LA. a. *ecclesiarum.* b. *commutationis.* c. *canonum.* d. *canonicos.* e. *assensu domno Raimundo comite Dei cultore scopans qui est de universarum ecclesiarum episcopus ditioni sue pertinentibus subratllat.* f. *ecclesiarum.* g. *comutatorum.* h. *sumus.* i. *munificenciis.* j. *comutatu.* k. *castrum.* l. *sollo/s.* *Sota la segona o hi ha una e expuntuada.* m. *Cleota.* n. *Terrachona.* o. *includunt/.* p. *comutamus.* q. *Manca.* r. *sex.* s. *comitatu.* t. *derelinquit.* u. *comuniter.* v. *terminis.* w. *linpharum.* x. *III^{or}.* y. *comite.* z. *comutandi.* aa. *lipsum/.* ab. *Ecclesie.* ac. *assertio.* ad. *iusticie.* ae. *electis.* af. *set.* ag. *flammis.* ah. *perhenniter.* ai. *comutationis.* aj. *september.* ak. *S+num.* al. *S+num.* am. *S+num.* an. *Guinaldo.* ao. *larchi/levita.* ap. *Bonutius.* aq. *Després d'Adalbertus levita.* ar. *capudscole.* as. *Poncius.* at. *Dei.* au. *subdiachono.* av. *Aquesta signatura i la següent, darrere de Petrus episcopus.* aw. *Guifredus.* ax. *commutationem.* ay. *Ermisindis.* az. *prompto.* ba. *S+num.* bb. *Gondeballus.* bc. *Darrere de la signatura de la comtessa Ermessenda.* bd. *Guisindus.*

186

1012 setembre 14

Bonella i els seus fills Oliba, Anna, Bella, Abunda, Marc, Maria i Em permuten amb Déu, Santa Eulàlia verge i el bisbe Deodat [de Barcelona] un alou que comprèn cases, corts, terres i vinyes, cultivades i ermes, amb arbres situat al comtat de Barcelona, a la vila de Sarrià, per un altre alou amb terres i vinyes al mateix indret.

ACB, perg. 1-2-504. Original. Pergamí, 154 × 415 mm. El document presenta un important tall a la part inferior esquerra, restaurat imperfectament mitjançant un paperet engomat, potser per Mas. Al verso: "De Serriano" (s. xi); "XXXVIII" (s. xiii); "Permuta ab la qual Bonela y sos fills donassen a la Seu de Barcelona casas y terras a Sarria"; "N° 279" (s. xvii); "Mitja Escala, Armari 2, n. 504" (Caresmar); "Antiquit. II 37" (Mas); "1013" (F-B). Caplletra "T": 4 ratlles.

ACB, LA.II, n. 37, f. 12c-d. Rúbrica: "Carta que Bonella et sui comutaverunt Canonice alodia et domos et cetera in Serriano". Exterior verso: "n. 37" (Caresmar). Inter columnas verso: "Anno Domini 1013" (s. xviii). Caplletra "I": 18 ratlles.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 144, n. 324.

In nomine Domini. Ego Bonela femina cum filiis meis Oliba, Anna femina, Bela femina, Abunda femina, Marchus, Maria femina, Em femina, nos simul in unum, comutatores sumus Domino Deo et Sancte Eulalie virginis eius et /² domno^a episcopo Deusdedit et omnibus ibidem famulantibus. Patulum extat quomodo convenit inter nos comutationem^b facere de alaudibus nostris propriis, hoc sunt, casas et curtes, solos et superpositos, terras /³ et vineas, cultas et incultas, cum arboribus. Quod habemus in comitato barchinonense, in villa que dicunt Serriano. Qui nobis advenit ad me femina per meas comparaciones^c \sive per meum decimum, / et ad nos per voce parentum nostrorum /⁴ sive per ullasque voces. Que affrontant prefatas casas cum terra qui ibidem est, de parte circi in terra de Cusca^d femina et in torrente, de aquilonis similiter in torrente, de meridie in terra de Gondemare, /⁵ de occiduo similiter. Alia pecia de terra cum ipsas vineas affrontat de circi in terra de iam locuto Gondemar, de aquilonis in torrente, de meridie similiter, de occiduo similiter. Item et alia pecia /⁶ de terra cum vinea affrontat de circi in terra Sancti Vincencii,^e de aquilonis in torrente, de meridie in terra de Belucio sacerdote, de occiduo in vinea de Sesenando. Et alia pecia de terra cum ipsa vinea /⁷ affrontat de circi in via, de aquilonis similiter, de meridie in vinea de Sesenando, de occiduo in torrente de Liuola.¹ Quantum infra istas totas affrontaciones^f includunt et prefati (dextri)² \termines/ continent, /⁸ sic donamus in comutatione^g Domino Deo et Sancte Eulalie et prefato episcopo cum omnibus canonicis: propter alium alaudem quod iam dicta ecclesia habet in comitato barchinonense, in villa Serriano, hoc sunt, terras et vineas iure ecclesie possessas, /⁹ et de nostro iure in suo tradimus et transfundimus potestate et dominio, cum exiis et regressiis eius, ad suum plenissimum proprium. Quod si nos comutatores aut ullus vivens homo qui contra ista comutatione^h vene-¹⁰rit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, sed componat aut nos componamus ad iam dictam ecclesiam omnia in duplo cum omnem suam inmelioracionem.ⁱ Et in antea ista comutacio^j firma per-¹¹ maneat modo vel omnique tempore.

Facta ista comutatione^k XVIII kalendas octobris, anno XVII regnante Roberto rege, filium condam Ugoni.

S+ Bonela femina, s+ Oliba, /² s+ Anna femina, s+ Bela femina, s+ Abunda femina, s+ Marchus, s+ Maria femina, s+ Em femina, nos qui ista comutacione /³ fecimus et firmare rogavimus.

*S+ Servedei. *S+ Oliba. *S+ Gilelmus saio. *S+ Adroario sacerdote*.*

/⁴ S+ Pontius,^m cognomento Bonifilii, ecclesiasti\ci/ iudicis, qui hec scripsi et sss cum litteras super positas in verso III et in VII, sub die et anno prefixo sss.

1. *Sota la o hi ha una a.* 2. *Ratllat.*

LA. a. dompno. b. comutationem. c. comparationes. d. Chuscha. e. Vincentii. f. affrontationes. g. comutatione. h. comutatione. i. inmeliorationem. j. comutatio. k. comutatione. l. comutatione. m. Poncius.

187

1012 setembre 24

Traseric i Ermegodo, esposos, venen al sacerdot Esteve i a la seva fidel Ermessenda cases amb corral i terra amb arbres, situades al pagus de Barcelona, al Vallès, al terme de Sant Esteve de Vilanova, a la Vila Merdàs, pel preu de 3 mancosos.

ACB, perg. 1-4-34. Original. Pergamí, 129 × 182 mm. Restaurat. Al verso: "Luparias" (s. XIII-XIV); "nil pro capitulo" (s. XVI-XVII); "1013" (Mas). Caplletra T: 37 mm.

In nomine Domini. Ego Trasericus et uxor mea Ermegode vinditores sumus /² tibi Stefanus sacer et fidele tua Ermesinda, emtores. Per hanc scriptura /³ vindicionis nostre vindimus vobis kasas cum curte, solos et superpositos earum et tige-⁴nas, hostios et ianuas, et terra cum arboribus, frankum. Quod abemus in pago bar-⁵chinonense, in Vallense, in terminio de Sancti Stefani de Villanova, in villa Me-⁶ritaze. Advenit (tibi)¹ nobis per emcione. Afrontat omnia predicta de parte /⁷ circi et de orient sive de meridie in terra de Kalapodius, de occident /⁸ in ipsa via. Quantum infra istas afrontaciones includunt, sicut super<i>us dic-⁹tum est, sic vindimus vobis: ab integrum, in precium mankusos III de auro. /⁰ Quod vos emtores pre\c\ia² nobis dedistis et nos vinditores manibus nostris accepi-¹mus. Et nichil de ipsa precia aput vos emtores non remansit. Est mani-²festum. Quem vero predicta ec omnia, que vobis vindimus, de nostro iure in vestro /³ tradimus dominio et potestatem ab omnem integritatem, ut /⁴ quiquit exinde facere vel iudicare volueritis, libera in Dei nomine /⁵ abeatis plenam potestatem, cum exis et regressis earum, a proprio. Quod si nos /⁶

*vinditores aut ullus omo qui contra anc vindicione venerit ad inrum-
/17pendum, non oc valeat vindicare, set componat aut componamus
/18 vobis omnia, que vobis vindimus, in duplo cum omni illorum
inmelioracio-/19ne. Et in antea ista vindicione firma permaneat
omnique tempore.*

*Fac-/20ta ista vindicione VIII kalendas october, anno XVII
regnante Ro-/21bertus rege.*

*S+num Trasericus, s+num Ermegode, qui ista /22 vindicione
fecimus et firmare rogavimus.*

S+num Adroua-/23rius, s+num Ramius, s+num Giskafredus.

*/24 Suniefredus sacer, qui hoc scripsi[et] die et anno quod
supra /25 sss.*

1. *Esborrada.*
2. *Sota la c n'hi ha una altra tacada de tinta.*

188

1012 setembre 25

*Guadamir i la seva muller Morena venen a Tedlenda una feixa de terra
situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme d'Albinyana,
pel preu de 6 mancosos.*

*ACB, LA.II, n. 613, f. 200c-d. Rúbrica: "Carta quod Guadamir vendidit Teudelende
petiam alodium in Al<biniana>". Exterior verso: "n. 613" (Caresmar). Inter
columnas verso: "Anno Domini 1013" (s. xviii). Cf. doc. núm. 1690, d'1 d'octubre
de 1012. Caplletra "T" ornamentada, tipus F: 6 línies.*

Regest: Mas, Notes, vol. IX, p. 144-145, n. 325.

*In nomine Domini. Ego Guadamir et uxori mea Morena femina
vinditores sumus tibi Teudelendes femina, emptrice. Per hanc
scriptura vindicionis nostre vindimus tibi fexa I de terra nostra
propria. Quod abemus in comitatum barchinonense, in Vallense, in
terminio de Albiniana. Et advenit ad me Guadamir per comparatione
et ad me uxor per meum decimum sive per quecumque voce. Et
affrontat de circi in terra de Petrus, de aquilonis in rio de Olmedo,
de meridie in terra de Sancta Maria, de occiduo in terra de Sancti
Cucuphati martyr sive de Maior et eres eius. Quantum infra istas
quatuor affrontationes includunt, sic vindimus tibi: ipsa terra ab
integre, in propter precium mancosos VI, que tu nobis dedisti et
nos vinditores de manibus nostris recepimus. Et nichilque de ipso
precio apud te emptrice non remansit. Et est manifestum. Quem
vero predicta terra, que tibi vindimus, de nostre iure in tuo tradimus
dominio /26 et potestatem ab omnem integritatem, ut quiquid exinde*

facere vel iudicare volueris, libera in Dei nomine abeas plenam potestatem, cum exio et regressio suo, a tuum proprium. Et qui contra hanc ista carta vinditione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, set componat aut componamus tibi ipsa terra in duplo cum eorum immelioratione. Et ista vinditio firma permaneat modo vel omnique tempore.

Facta vindicione VII kalendas octobris, anno XVII regnante Robertus rege.

S+m Guadamirus, s+m Morena femina, nos qui ista vinditione fecimus et firmavimus et firmare rogavimus.

S+m Miro. S+m Guifredus. S+m Egila.

S+ Bellus presbiter scripsit et sub sss et die et anno quod supra.

189

1012 octubre 17

Deodat, bisbe de Barcelona, i els seus canonges donen a Savaric, a la seva muller Bonessenda, i als seus fills Domènec, Bonfill, clergue, i Sulmo una parellada i mitja de terra i quatre mujades i mitja de vinya, una rovira i casals, situat tot al comtat de Barcelona, al terme d'Olèrdola, al lloc anomenat Pinells, prop de la Granada, a canvi d'un altre alou, com consta a l'escriptura que els van fer.

ACB, LA.IV, n. 313, f. 119c-d. Rúbrica: "Item carta de Pinells, in Fonte Rubeo". Exterior verso: "XXXV"; "Non valet" (segles XIII-XIV); "n. 313" (Caresmar). Caplletra "T" ornamentada, tipus B: 24 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 145, n. 326.

In nomine Domini. Ego Deusdedit, gratia Dei episcopus ecclesie barchinonensis, una cum collegio canonicorum Sede Sancte Crucis Sancteque Eulalie, nos simul in unum, comutatores sumus vobis Savarigo et uxori tua Bonesinda femina et filiis tuis Domenicus et Bonifilius clericus et Sulmo. Manifestum sit omnibus hominibus, presentibus scilicet ac futuris, qualiter placuit nobis ut inter nos comutationem fecissemus, sicuti et facimus. Donamus namque vobis in vestra comutatione pariliata una et media de terra, culta et herema, francha, et modiatas IIII^{or} et media de vineas, et ruvira et alios arbores diversis generum et casalibus, nostrum proprium. Advenit ad me iam dictus episcopus per vocem avunculo meo Lubeto

arcipresbiter vel per vocem predictae matris Ecclesie vel per omnesque voces, et ad nos predicti canonicis per vocem matris nostre Ecclesie seu per omnesque voces. Et est hec omnia in comitatum barchinonense, in terminio de Olerdula, in locum que dicunt Pinels, prope ipsa Granada. Et affrontat hec omnia de parte orientis in strata publica vel in terra de Ermenardus vel eredibus suis, de meridie in vinea de Sancta Eulalia, de occiduo in strata, de parte circi in terra de Bonopare vel de Sunia-^rrio sive de Ermenardo vel eredibus suis. Quantum istas affrontationes includunt, sic commutamus vobis: iam dicta ab integrum omnia propter alium alodem, quod vos nobis dedistis, sicut resonat in nostra scriptura, quod vos nobis fecistis et tradidistis, ut quicquid ex iam dicta omnia, quod nos vobis comutamus, facere volueritis, libera in Dei nomine habeatis plenam potestatem, cum exios vel regressios earum, ad vestrum plenissimum proprium, eo videlicet modo: ut vos et posteritas vestra senioraticum pontificalem Sede Sancte Crucis et Sancte Eulalie semper habeatis, tam presentem quam ille qui futurus erit, et nullum alium censum super vos habeat. Quod si nos comutatores aut ullusque homo qui contra ista commutatione venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vindicare, set componat vel componamus vobis iam dicta omnia in duplo cum omni sua immelioratione. Et ista commutatio firma permaneat omnique tempore.

Facta commutatione XVI kalendas novembris, anno XVII regnante Roberto rege franchorum.

S+ Deusdedit, gratia Dei, ac si indignus, episcopus sss. S+ Suniefredus presbiter. Sss Ato presbiter, qui et capudscola sss. Sss Ferreolus, presbiter et sacriste. S+ Ermenardus presbiter. S+ Vitalis presbiter sss. S+ Iulianus presbiter. Sss Raimundus archilevita +. + Sigefredus levita.

Iohannes levita, qui hec \ex/aravit cum litteras super positas in verso VIII et sss die et anno quod supra.

1012 novembre 18

Els esposos Calabuig i Trasovígia venen a Landefred i a la seva muller Bonadona una terra situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Sant Esteve de Vilanova, a la Vila Merdàs, pel preu d'1 mancús d'or.

ACB, perg. 1-4-53. Original. Pergamí, 142 × 239 mm. Tinta molt diluïda. Diverses taques a la part esquerra del pergamí. Al verso: "Luparias" (s. XIII-XIV); "Nil pro capitulo" (s. XVI-XVII); "1018" (Mas); "1012" (en llapis, lletra actual). Caplletra T: 22 mm.

In nomine Domini. Ego Chalabodius et uxor mea Trasoviga femina vinditores sumus vobis Landefredus et uxor tua /² Bonadonna, emptores. Per hanc scriptura vindicionis nostre vindimus vobis terra et arbores, que infra sunt, et casas et curte, cum solos /³ et superpositos, francum, totum ab integrum. Et est ipsa hec omnia in chomitato Barchinona, in Vallense, in terminio de Sancti /⁴ Stefani de Villanoua, in villa Meritaze. Qui mihi advenit ad me Chalapodius per comparacione, et ad me femina per decimum /⁵ sive per quascumque voces. Qui afrontat ipsa terra cum ipsa chasa et curte de parte circi in terra de Ramius sive in chasa /⁶ et terra de Stefanus presbiter, et de orientis in alveo Mugente, de meridie in terra et chasa de nos vinditores, de occiduo in terra /⁷ chomitale sive de Ramius. Quantum istas afrontaciones includunt, sic vindimus vobis: ipsa terra cum ipsos arborib[us] et pomife-⁸ris, qui infra sunt, et ipsas casas et curte, cum solos et superpositos, cum exios et regresios earum, in precio mancuso I de auro, quod [manibus?] /⁹ accepimus. Et nichilque de ipso precio aput vos emptores non remansit. Est manifestum. Quem vero predicta hec [omnia], quem /¹⁰ nos vobis vindimus, de nostro iure in vestro tradimus dominio et potestatem a proprio. Et qui ista vindicione inrumpere tenta-¹¹verit, non hoc valead vindichare, set componat aut componam vel ipsa hec omnia prenotata in duplo cum omni sua inme-¹²lioracione. Et ista vindicio firma permanead omnique tempore.

Facta vindicione XIII kalendas december, anno XVII reg-¹³nante Rodberto rege.

S+num Chalapodius, s+num Trasovigia femina, nos qui ista vindicione fecimus [et tes-?]/¹⁴[tes?] firmare rogavimus.

*S+num *Ramius*. S+num.¹ *S+ Stefanus sacer sss*. /¹⁵ *S+num Petrus*.*

/¹⁶ S+ Felix presbiter, qui ista vindicione scripsit.

1. A continuació no hi ha cap nom.

1012 desembre 6

Bovet i la seva muller Videleva permuten amb la Seu de la Santa Creu i Santa Eulàlia una vinya situada a la vila de Sarrià, que tenen

pels seus pares i per delme conjugal, per una altra vinya, també situada a la vila de Sarrià.

ACB, perg. 1-2-575. Original. Pergamí, 88 × 513 mm. Al verso: "in Sarria" (s. XII); "mitja escala armari 2 n. 575" (Caresmar); "permutació la qual Boveto dona a la Canonge de la Seu de Barcelona una vinya à Sarria"; "Núm. 248" (s. XVII); "Antiquitatum II 79" (Mas); "1012" (F-B). La caplletra ocupa tres línies.

ACB, LA.II, n. 79, f. 27c-d. Rúbrica: "carta quod Bovetus et Videleva comutaverunt dedi I vineam in villa Serriani". Exterior verso: "n. 79". Inter columnas verso: "anno Domini 1013".

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 137, n. 313.

In nomine Domini. Ego Bovetus et uxor mea Videleva in unum comutatores sumus Domino Deo et Sancte Crucis Sedis barchinensis Sancteque Eulalie. Certum quidem est quia donamus eis in comutacione^a vinea nostra propria. Quod habemus in villa que dicunt Serriano. Que mihi advenit per vocem /^o genitoris mei et mihi femine per meum decimum vel per ullasque voces. Que affrontat predicta vinea de parte circi in via et abet dextros XVII, de orientis in vinea prefate sedis habetque dextros XLII, de meridie in ipso torrente et in heremum Sancti Iulianis et habet dextros XI, de occiduo in torrente /^o et habet dextros XXXV. Quantum istas affrontaciones^b includunt et predicti dextri continent, sic donamus predictis altaribus Deoque: integriter ac devote, ut servientes eorum atque episcopi minime dicant aliquid sed sciant quia domnus^c Deusdedit, antistis prefate^d Sedis, equitando quesivit, /^a oculisque suis aspexit, atque in iure sedis sue placabiliter accepit hanc vineam cum suis predictis affrontacionibus^e atque dextris causam comutacionis.^f Et iuri illorum tradimus. Et accepimus nos in nostra comutacione^g vineam de predictis altaribus illorumque iure possessam, que similiter est in villa predicta /^o Serriani. Et si nos comutatores aut ullus vivens homo utriusque sexus qui contra ista comutacione venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vindicare, sed componat aut nos componamus iam fate sedi predicta vinea in duplo cum omni sua immelioracione.^h Et in antea ista comutacioⁱ firma /^o permaneat nunc vel omnique tempore.

Facta ista comutacio VIII idus decembris, anno XVII regnante Roberto rege.

S+ Bovetus, que vocant Dato, s+ Videleva, nos qui ista comutacione^l fecimus et firmare rogavimus.

*S+ Vitalis. S+ Danelis. /^o S+ Felicis. /^o *S+ Adroarius sacer sss*.*

⁹ S+ Pontius,^k cognomento Bonifilii, clerici, qui hec scripsi et
sss sub die et anno prefixo sss.

LA. a. comutatione. b. affrontationes. c. dominus. d. prephate.
e. affrontationibus. f. comutationis. g. comutatione. h. inmelioratio-
ne. i. comutatio. j. comutatione. k. Poncius.

192

1012 desembre 26

*Deodat, bisbe de Barcelona, i la Canònica de la Seu de Barcelona
permuten amb Goltred, fill de Blandí, dues terres situades al
lloc de Llefia, al terme de la parròquia de Santa Maria de
Badalona.*

ACB, LA.II, n. 384, f. 129d-130a-b. Rúbrica: "Goltredus, filius Blandini comutavit
sedi petiam unam terre in Nisiano, in ascensu Bitulone, prope Sanctum
Adrianum". *Inter columnas verso*: "n. 384" (Caresmar). *Inter columnas recto*: "Anno
Domini 1013" (s. xviii). Caplletra "T" ornamentada, tipus F: 5 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 137-138, n. 314.

*In nomine Domini. Ego Deusdedit, gratia Dei barchinonensis
episcopus, simul cum fratris nostros kanonicos vel caterva clericorum
Sancte Crucis Sancteque Eulalie subditos, nos simul in unum,
comutatores sumus tibi Goltredus, filium condam Blandinum.
Manifestum est enim quia comutamur tibi terras in duos locos ex
nostra prelibata ecclesia. Que est prenotata omnia in territorio
barchinonense, in terminio de vico Bitulona, in Nisiano. Que af-
frontat ipsa una petia de terra de parte circi in vinea de Eliardis
femina, de aquilonis ⁹ in vinea de Bonucio vel de Ermengoto femina,
de meridie in strata publica, de occiduo in terra de Petro presbitero.
Et alia petia de terra affrontat de parte circi in vinea de Poncio,
de aquilonis in terra de Maria femina filiosque suos, de meridie in
terra de te susceptore, de occiduo in terra de te supceptore et
in terra de prefata Maria filiosque suos. Quantum istas totidem
affrontaciones includunt, sic comutamur tibi: iam prefatas petias
duas de terra totas ab integre. Et accepimus nos in nostra comu-
tatione, tua ex parte, petia una de terra nobis utile et satis placibile,
in territorio iam dicto in terminio de Nisiano, in accessu de vico
Bitulona, prope domum Sancti Adriani. Que affrontat de omnes sui
partes in terra de nostra prelibata matre Ecclesia et in via publica
et in vinea de Geriberto uxorque sua, filiam Sinderedi. Est
manifestum. Quem vero prenotatas duas petias de terras, que nos
tibi comutamur, de nostro iure nostreque matre Ecclesie in tuo*

tradimus ac transfunimus dominio et potestate, ut facias exinde quodcumque volueris, simul cum exios et regressios earum, ad tuum plenissimum proprium, et nullam vocem ibidem non reservamus ad opus nostrum nec successorum nostrorum ad futurorum. Et si nos comutatores aut aliquis ex nostris successoribus vel cuiusque hominis utuentis utriusque sexus qui contra hac comutatione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, sed componat aut componamus tibi prenotatas petias duas de terras cum illarum inmeliorationes. Et in antea ista comutatio in omnibus obtineat firmitatem.

Facta comutatione VII kalendas ianuarii, anno XVII regnante Roberto rege, filium condam Hugoni.

S+ Deusdedit, gratia Dei, ac si indignus, episcopus. Sss Raimundus archilevita. S+ Poncius levita sss. Sss Ato presbitero, qui et capite scole sss. S+ Suniefredus presbiter sss. S+ Compannus levita sss, + Sigefredus levita. S+ Ermemirus levita. + ^b Iohannes levita sss. + Guilielmus levita +. S+ Guitardus levita sss. + Guilabertus levita. Fulcus +.

Bonushomo levita, exarator et sss sub die et anno prefixo.

193

1012 desembre 27

Gonter i la seva muller Ermengarda venen a Sunyer una peça de terra situada al territori de Barcelona, a la parròquia de Sant Andreu, al terme de Selvà (Silvano), que tenen per compra i per delme conjugal, pel preu de 3 mancusos i mig d'or.

ACB, perg. 1-4-33. Original. Pergamí, 128 × 310 mm. Restaurat. El document presenta tres importants forats a la part inferior. Al verso: "CX" (segles XVI-XVII); "Siglo XI"; "9" (s. XIX); "1013" (Mas); "Restauració n.º 150 - 13/10/80".

LA, II, n. 298, f. 97d-98a. A. Rúbrica: "Gonter vendide Suniario petiam I alode in Palomario, in termino de Silvano". *Inter columnas verso*: "n. 298" (Caresmar). *Inter columnas recto*: "Anno Domini 1013" (s. XVIII).

Regest: MAS, *Notes*, vol. IX, ps. 138-139, n. 315.

In nomine Domini. Ego Gonter et uxori mea Ermengarda femina vinditores sumus tibi Suniario, emptore. Per hac scriptura venditionis nostre vindimus tibi pecia^a I de terra, ^l nostra propria. Quod habemus^b in territorio Barchinona, in parrochia de Sancti Andree, in terminio de Silvano. Advenit nobis per nostra comparatione^c seu per decimum vel per omnesque voces. Afrontat prefata ^l terra de parte circi in terra de Sancti Petri (de aquilonis)^l et habet

dextros XVIII et medio, de aquilonis in terra de Sancta Eulalia^d et habet dextros XXIII^{or e} et cubitos II, de ^f meridie in vinea de Sanderedus vel in vinea de te emptore et habet dextros XXII, de occiduo in terra de Sancta Eulalia Sancteque Crucis et habet dextros XX et medio. ^f Quantum istas afrontationes^f includunt, sic vindimus tibi: predicta terra, tota ab integrum, et in aderato et definito pretio^g mancosos III et medio de auro cocto. ^f Quod tu emptore pretium^h nobis dedisti et nos vinditores ad presens manibus nostris accepimus. Est manifestum. Quem vero predicta terra, quod tibi vindimus, sicut superius ^f resonat, de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestatem, ab omni integrietatem, ut quicquid exinde facere vel iudicare volueris, liberam in Dei nomine habeasⁱ ^f plenam postestatem, simul cum exiis vel regesiis earum, a tuum plenissimum proprium. Quod si nos vinditores aut ullusque homo qui contra ista venditione venerit ^f pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, set componat aut componamus tibi prefata terra in duplo cum suam inmelioratione. Et ista venditio fir-^fma permaneat omnique tempore.

Facta venditione VI kalendas ianuarii, anno XVII regnante Roberto rege.

S+m Gonter, S+m ^{f1} Ermengarda femina, nos qui ista venditione fecimus, firmavimus firmarique rogavimus.

S+m Marcutio. S+m Aemo. ^{f2} S+ Sancio levita sss. ^{f3}

S+ Ermemirus presbiter, exarator cum litteras² fusas in verso III sss die et anno prefixo.³

1. *Ratlat.* 2. *exarator cum littere illegible únicamente a B.* 3. *die et anno prefixo només es veu a la còpia.*

LA. a. *petia.* b. *abemus.* c. *comparacione.* d. *Segueix Sancteque Crucis expuntuat.* e. *XXIII.* f. *afrontaciones.* g. *precio.* h. *precium.* i. *abeas.*

1012 desembre 31

Nevolenda ven a Goltred una casa amb cort i terra amb arbres fruiters, ceps i rec, situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Reixac, a Ventenac, pel preu d'11 mancosos.

ACB, LA.II, n. 557, f. 188a-b. Rúbrica: "Carta que Nevolenda vendidit Goltredo casas, curtes apud Ventenag, in Rexag". Interior recto: "n. 557" (Caresmar). Exterior recto: "Anno Domini 1013" (s. xviii). Caplletra "T" ornamentada, tipus E: 14 línies.

Regest: Mas, Notes, vol. IX, p. 139, n. 316.

In nomine Domini. Ego Nevolenda femina vinditrice sum tibi Goltredo, emptore. Per hanc scriptura vinditionis mee vindo ti-bi casa et curte et solo et superposito et terra cum arboribus infructuosis vel infructuosis, quod et vids, cum ipsa aqua. Quod abeo in comitato Barchinona, in Vallense, in termine de Rexago, in villa Ventenago. Advenit mihi de genitrice mea sive per comparatione vel de viro ^o meo qui fui, vel per omnesque voces. Affrontat hec omnia de circi in terra de Adalberto vel suos eres sive in via, de aquilonis in terra de te emptore, de meridie similiter vel in terra de iam dicto Adalberto vel suos eres, de occiduo in via qui pergit in omnesque partes. Quantum istas affrontationes includunt, sic vindo tibi: casas et curte et solo et superposito et ipsa terra cum arboribus et pomiferis infructuosis vel infructuosis, et ipsas vids et olivas et aurumdines et ipsa aqua, hec omnia totum ab integrum, cum exios et regressios earum, in propter precio mancusos XI. Et nichilque de ipso pretio apud te emptore non remansit. Et est manifestum. Quem vero predicta omnia, que tibi vindo, de meo iure in tuo trado dominio et potestatem ad omnem integritatem. Et qui ista vinditione inrumpere temptaverit aut ego venero, non hec valeat vindicare, sed componam aut compono tibi ipsa omnia, sicut superius resonat, in duplo cum sua imelioratione. Et ista vinditio firma permaneat omnique tempore.

Facta vinditione II kalendas ianuarii, anno XVII regnante Roberto rege.

S+m Nevolenda femina, qui ista vinditione feci et firmare rogavi.

S+m Odino. S+m Venrello. S+m Gilmundo.

S+m Bonesindo presbiter scripsit cum litteras super positas in verso II et vin/ VI die et anno sss quod supra.

1013 gener 16

Ramió i la seva muller Castellana venen a Goltred una terra, vinyes, arbres i colomars, amb excepció de la part superior, situada al territori de Barcelona, al terme de Romanet, al lloc anomenat Pedra, que tenen per compra i per delme conjugal, pel preu d'11 mancusos iafarins d'or.

ACB, perg. 1-2-1634. Original. Pergamí, 131 × 237 mm. Al verso: "Romaned" (s. XII); "mitja escala armari 3, n. 1634" (Caresmar); "Num...1364" (s. XVII); "1013" (F-B). La caplletra ocupa 6 línies.

In nomine Domini. Ego Ramio et uxori mea Castellana femina, nos simul in unum, vinditores sumus tibi Goltredo, /² emptore. Per hac scriptura vindicionis nostre vindimus tibi terra et vineas cum vites et arboribus qui ibidem sunt, et /³ casa cum columbario, exceptus ipso superposito, nostrum proprium. Quod abemus in territorio de Barchinona, id est, in termi-^Anio de Romaned vel que dicunt Petra. Advenit mihi vir per meam comparacionem vel per omnesque voces et ad con-^Biuge mea per decimum sive per qualicumque voces. Affrontad hec omnia de parte circi in terra de Sancti Andree apostoli /⁴ vel de Oliba exactor, et de aquilonis in ipsa carrera, de meridie in terra de Saburida femina vel in vineas /⁵ de Sanccio, de occiduo et in terra de Goltredo¹ vel de Recosindus. Quantum infra istas tottidem cum /⁶ omnem illorum affrontaciones includunt, et sic vindimus tibi: predicta terra cum vineas vel cum arboribus et casa /⁷ cum ipso columbario, exceptus ipso superposito, totum ab integre, cum exio et regressio suo, in aderato et definito /⁸ precio manchosos XI aureos coctos iaari vel amuri a penso legitimo. Quod tu emptore nobis dedisti et nos manibus nostris ac-¹cepimus. Est manifestum. Quem vero predicta hec omnia, que nos tibi vindimus, de nostro iure in tuo tradimus dominio /² et potestate, ad tuum plenissimum proprium, ad omnia facere quod volueris. Quod si nos vinditores aut ullusque homo /³ qui contra ista vendicione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, set componat aut conpona-⁴mus tibi prefata homnia in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista vendicione firma permane-⁵ad modo vel homnique tempore.

Facta vendicione XVII kalendas februarii, anno XVII regnante Rotberto rex francorum. /⁶

Sig+m Ramio, sig+m Castellana femina, nos pariter qui ista vindicione fecimus et manibus firma-⁷vimus, testes firmarique rogavimus.

/⁸ Sig+m Ihoannes. Sig+m Gomesindus. Sig+m Unela. Sig+m Guilimundus.

/⁹ S+ Domenicus sacer, qui hec scripsi et sss cum literas raras cum emenda in verso VII ubi dicitur "de alio Goltredo", /⁰ die et anno quod supra, amen.

1. *Escrit sobre raspas.*

1013 febrer 25

Olibà i la seva muller Truitelda donen a l'església de Santa Creu i Santa Eulàlia de la Seu de Barcelona una vinya situada al territori de Barcelona, al terme de Monterols que anomenen Collà, a canvi d'una terra de la Seu situada al mateix terme i lloc.

ACB, LA.II, n. 77, f. 26d-27a. Rúbrica: "Carta de vinea de Collano, in Monterols quam Olibane comutavit sedi". *Inter columnas verso*: "n. 77" (Caresmar). *Inter columnas recto*: "Anno Domini 1007" (s. xviii). Caplletra "T" ornamentada, tipus F: 6 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 139, n. 317.

In nomine Domini. Ego Olibane cum uxore mea Tructillis femina, nos simul in unum, comutatores sumus domum Sancte Crucis Sancteque Eulalie Sedis Barchinone vinea nostra propria, noviter complantata et optima. Qui nobis advenit per ^h comparatione et per decimum vel per omnesque voces. Que est ipsa vinea in territorio barchinonense, in terminio et accesu de Monterolos que dicunt Collano. Que affrontat prenotata de vinea de parte circi in terra et vinea de Lobaton cum ipsa clave, de aquilonis in ipsa karraria qui inde transit, de meridie in vinea Sancti Cucuphati cenobii et habet suam clavem, de occiduo in alia karraria qui exinde transmeatur et vadit [sic]. Quantum istas affrontationes includunt, sic comutamus ad domum prelibatum: prenotata vinea ab integre, simul cum exiis et regressiis earum, in propter terram quem nos in nostra comutatione accepimus ex parte prelibata Sede. Que est ipsa terra in loco et terminio prefixo: iusta terras de Lobaton et terra que fuit de condam Gelmiro, et iusta vinea de Recosindo et de Guillara, et iusta ipsa karraria, nobis huius terra satis placibile. Est manifestum. Quem vero prenotata vinea¹ cum suas claves et pertinencia omnia, que nos comutamus ad Sede prelibata, de nostro iure in eius eam tradimus ac transfundimus dominio et potestate, ut eiusdem episcopus vel servientes canonicos agant exinde vel faciant quemadmodum agunt et faciunt de aliis munificentis sedis prelibate pertinentibus. Quod si nos commutatores aut alicuius homo viventis utriusque sexus qui contra hac comutatione venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vindicare, set componat aut componamus ad sedem prelibatam prenotata vinea in quadruplum, prout Sancti Patres sancxerunt. Et in antea ista commutatione plenissimam habeat firmitatem.

Facta comutatione V kalendas marcias, anno XVII regnante Roberto rege filium condam Ugoni.

S+m Oliba, s+m Tructillis, nos qui ista comutatione fecimus et firmare rogavimus.

S+ Mirone sss. S+ Aventinus presbiter. S+ Bonefilius Lahos.

Bonushomo levita, exarator, et sss sub die et anno prefixo.

1. *Sota la v hi ha una o.*

197

1013 abril 21

Maria i la seva filla Gerberga permuten amb Goltred unes terres amb casa, cort i hort, situades al comtat de Barcelona, al Maresme, al terme de Badalona, al lloc anomenat Llefià, per una terra amb casa, cort i pou situada al mateix lloc, bescanvi que ja havia estat acordat amb Goltred per Guitard, marit de Maria i pare de Gerberga, però que no s'havia dut a terme en marxar aquest amb l'expedició militar que organitzaren el comte Ramon [Borrell I de Barcelona] i el seu difunt germà [el comte] Ermengol [d'Urgell] per anar a Còrdova, en què morí Guitard.

ACB, LA.II, n. 551, f. 186b-d. Rúbrica: "Carta que Maria comutavit Goltredo terras, casas et curt et ortum in Nifia, in Bitulona". *Inter columnas recto*: "n. 551" (Caresmar). *Exterior verso*: "Badalona" (s. XVI). *Inter columnas verso*: "Anno Domini 1013" (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus F: 6 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 139-140, n. 318.

In nomine Domini. Ego Maria et filia mea Geriberga comutatrices sumus tibi Goltredus. Manifestum est enim quia comutamur tibi terras et / casa, curte, cum solo et superposito et ortulo. Hec omnia voluit comutari viro meo quondam Guitardo per cartas ex utrasque partes editas more consueto, sed non potuit eo quod statim ut concordata fuit prefata accio, ut fuissent factas ipsas comutationes cartas et in invicem traditas, consurrexerit in ipsa expeditione in exercitu de domno Raimundo comite fratrique suo condam Ermengaus ad Corduba et in ipso prelio fuit mortuus prefatus condam Guitardus. Et stare mansit prefata comutacio. Et ideo, quia utilis est ipsa prefata comutacione ad facere pro utrarumque partibus comoda, revertimus ad ipsum comutationis factum. Quamobrem comutamur nos prefatas feminas ad tibi

prelibato Goltredo prenotata omnia. Qui mihi advenit ad me Maria aliquid per mea ereditate et aliquid per mea comparatione et per vocem filiorum meorum, quos ego retineo in mea tuitione, per meum decimum vel per quacumque voces, et ad me Geribergera per vocem genitorum meorum vel per quacumque voces. Que est hec omnia in comitatu barchinonense, in ipsa Maritima, in terminio de Betulona, loco vocitato Nifiano. Que affrontat ipsa una terra cum casa et ortulo de parte circi in terra de te susceptorem, de aquilonis in via publica, de meridie et occiduo in terra et casa de te susceptore. Alia pecia de terra, qui mihi advenit per mea ereditate, affrontat de parte circi in vinea de Petro presbitero, de aquilonis in via, de meridie similiter, de occiduo in terra de Recosindo eresque suos. Et alia terra affrontat de parte circi in vinea de Poncio, de aquilonis in terra de te susceptore, de meridie in ipso torrente, de occiduo similiter in terra de te susceptore. Et una peciola de terra que retinet in se ex omnes partes dextro I, dextro uno. Quantum istas affrontaciones includunt, sic comutamus tibi: prenota\ta/ omnia, totum ab integre. Et accepimus nos, vestra ex ^{ta} parte, in nostra comutatione terra cum casa et curte, solo et superposito, puteo cum migera I, que est in loco Nifiano iam dicto. Affrontat de circi in ipsa quintana et exio comune, de aquilonis in ipsa via vel in terra de Petro presbitero, de meridie in via, de occiduo in terra de Laudor et de me Maria. Hec omnia recepimus nos in nostra comutatione, sicut in nostra cartula resonat nobis satis placibile. Est manifestum. Quem vero predictas terras et omnia prefixa, que nos tibi comutamus, de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate, simul cum exiis et regressiis earum, ad omnia que volueris facere. Quod si nos comutatores aut ullusque homo qui contra hanc comutatione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, sed componat aut componamus tibi ea omnia in duplo cum omnem suam inmejorationem. Et in antea ista comutatio firma permaneat omnique tempore.

Facta comutatione XI kalendas madii, anno XVII regnante Roberto rege, filium condam Hugoni.

S+m Maria, s+m Geribergera, nos qui ista comutatione fecimus et firmare rogavimus.

S+m Poncius. S+m Laudor. S+m Ecius. S+ Petrus presbiter sss. S+ Bonefilius sacer sss.

@Arnallus@ levita, exarator, sss sub die et anno prefixo.

198

1013 abril 25

Gelmir, la seva muller Sènior i Sunyer amb la seva muller Archezonia, venen a Goltred una terra situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme d'Albinyana, pel preu d'1 mancús d'or.

ACB, LA.II, n. 618, f. 201c-d. Rúbrica: "Carta quod Gelmir vendidit Goltredo alodium /in Al<biniana>\". Exterior verso: "n. 618" (Caresmar). Inter columnas verso: "Anno Domini 1013" (s. XVIII). Caplletra "T" ornamentada, tipus B: 11 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 140, n. 319.

In nomine Domini. Ego Gelmir et uxori mea Senior femina et Suniario et uxori mea Archezonia femina vinditores sumus tibi Goltredo, emptore. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus tibi terra nostra. Quod abemus in comitato Barchinona, in Vallense, in termine de Albignana. Advenit nobis de genitori nostro vel per quemcumque voce et a nostras uxores per decimum vel per quemcumque voce. Affrontat ipsa terra de circi in terra de Bonefilio vel /^{el} eres suos, de aquilonis in terra de Igitane, de meridie in via, de occiduo in terra de te emptore. Quantum istas affrontationes includunt, sic vindimus tibi: in ipsa terra in ipsa quinta parte ipsas II ereditates et in alias III partes quod remanent ipsa medietate, ab integrum, cum exio et regressio suo, in propter precio mancoso I de auro in rem valentem. Et est manifestum. Quem vero predicta hec omnia, que tibi vindimus, de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestatem a tuum proprium. Et qui ista vinditione inrumpere temptaverit aut nos venerimus, non hoc valeat vindicare, set componamus tibi ipsa terra in duplo cum sua imelioratione. Et ista vinditio firma permaneat omnique tempore.

Facta vinditione VII kalendas madii, anno XVII regnante Roberto rege.

S+m Gelmir, s+m Senior femina, s+m Suniario, s+m Archezonia femina, nos qui ista vinditione fecimus et firmare rogavimus.

S+m Seniofredo Rul. S+m Giskafredo. S+m Mirone.

S+ Bonesindo presbiter scripsit die et anno sss quod supra.

199

1013 maig 7

Centelles, prevere, ven a Major, hebreu, fill de Bonuç, un hortet situat a la ciutat de Barcelona, que té per compra d'Ermillis, pel preu de 5 mancosos d'or.

ACB, perg. 1-1-1441. Original. Pergamí, 160 × 167 mm. Al verso: "In burgo" (s. XII); "Num...1441" (s. XVIII); "Diversorum A 1441" (Mas); "1013" (F-B). Caplletra "T": 5 línies.

In nomine Domini. Ego Sintillis sacer vinditor sum tibi Maior ebreo, filium Bonutio ebreo, emptore. ¹² Per hac scriptura vinditionis mee vandoque tibi ortulo meo quod habeo in burgo civitatis ¹³ Barchinona. Qui mihi advenit per mea comparatione, quod emi de Ermillis femina, vel per quacumque voce. ¹⁴ [A]frontat de circi in casa et orto de condam Aurutio, iudice qui fuit, de aquilonis similiter in casa et in or-¹⁵to de condam Aurutio, de meridie in via publica, de occiduo in casa et in orto de iam dicto Aurutio. ¹⁶ Quantum istas afrontationes includunt sic vando tibi: predicto or[t]ulo ab integre, in propter pretium ¹⁷ mancusos V de auro cocto placibile a penso legitimo. Quod tu emptor pretium mihi de-¹⁸disti et ego vinditor ad presens manibus meis accepi. Est manifestum. Quem vero pre-¹⁹dicta omnia, que ego tibi vando, de meo iure in tuo trado dominio et potestatem, ab omni in-²⁰t[e]gritatem, ut quicquid exinde facere vel iudicare volueris, liberam in Dei nomine ²¹ habeas plenam potestatem, cum exios et regressios [e]jarum, a proprio. Quod si ego vinditor ²² aut ullusque homo qui contra hac vinditione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat ²³ vendicare, sed componat aut componam tibi hec omnia in duplo cum omnem suam in meliora-²⁴tionem. Et in antea ista venditio firma permaneat omnique tempore.

Facta venditione ²⁵ nonas madii, anno XVII regnante Roberto rege.

**S+ Sentillis presbiter, ²⁶ qui ista vinditione feci et firmare rogavi*.*

²⁷ S+m Seniullus presbiter. S+m Ollomar. S+m Altimirus.

²⁸ S+ Galindus levita scripsi et sss die et anno quod supra.

200

1013 maig 9

Guitezà i la seva muller Ermengarda venen a Goltred una terra situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Ventenac, al Vilar, pel preu de 2 mancusos d'or.

ACB, LA.II, n. 598, f. 197b-c. Rúbrica: "Goltred emit terram apud Villar, in Ventenag". *Inter columnas recto*: "n. 598" (Caresmar). *Exterior recto*: "LXXXII" (segles XIII-XIV); "Anno Domini 1013" (s. XVIII). Caplletra "T" ornamentada, tipus H: 28 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 141, n. 320.

In nomine Domini. Ego Guitezane et uxori mea Ermeniarda femina vinditores sumus tibi Goltredo, emptore. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus tibi terra nostra propria, quod abemus in comitato Barchinona, in Vallense, in termine de villa Ventenago, ad ipsa Villar. Advenit mihi a me Guitezane per comparatione vel per quecumque voce et a mea uxor per decimum. Affrontat ipsa terra de circi in terra de Richelle femina, de aquilonis et de meridie et de occiduo similiter de Richelle femina. Quantum istas affrontaciones includunt, sic vindimus vobis: ipsa terra ad integre, cum exio et regressio suo, in precio mancosos II de auro. Et nichilque de ipso precio apud te emptore non remansit. Et est manifestum. Quem vero predicta terra, que tibi vindimus, de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestatem a tuum proprium. Et qui ista vinditione inrumpere temptaverit aut nos venerimus, non hoc valeat vindicare, set componam aut componamus tibi ipsa terra in duplo cum sua imelioratione. Et ista vinditione firma permaneat omnique tempore.

Facta vinditione VII idus madii, anno XVII regnante Roberto rege.

S+m Guitezane, s+m Ermengarda femina, nos qui ista vinditione fecimus et firmare rogavimus.

S+m Seniofredo. S+m Mirone. S+m Leopardo.

S+ Bonesindo presbiter scrip-^fsit sub die et an sss no quod supra.

201

1013 juliol 7

Gondebail dona a Déu, a la Seu de la Santa Creu i Santa Eulàlia, i al seu bisbe Deodat, els drets d'unes cases situades a Barcelona, prop de l'atri, que té pel seu oncle Guillarà, prevere, el qual les hi va cedir per testament i que ara té Bonuç.

ACB, LA.I, n. 313, f. 125d-126a. Sense rúbrica. *Inter columnas verso: "n. 313" (Caresmar), Interior recto: "Anno Domini 1012"; "CCLXXV" (s. xvii). Cf. doc. núm. 1691, de 7 de juliol de 1013. Caplletra "I" ornamentada, tipus C: 20 línies.*

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 150, n. 337.

In nomine Domini. Ego Gondeballus donator sum Domino Deo et Sedi Sancte Crucis Sancteque Eulalie et tibi Deusdedit, episcopo ipsius. Notum est quia bono animo promtaque voluntate, nullo

cogente vi aut imperio alterius, sed spontanea voluntas mea elegit hoc: ut prephato domui ac tibi cartam donationis sub Dei imperio fecissem pro deponenda sarcina delicti abluendis piaculisque, sicuti et facio. Dono et contrado Sancto Deo et iam dicte aule atque tibi pontifici ipsam vocem quod condam Guillara presbiter, avunculus meus, dimisit mihi per suum testamentum in domos quas habebat intus in ciuitate Barchinona, prope aulam iam dicte Sedis, post mortem Bonucii abebis, qui eas modo possidet propter largitionem quem ei prefatus defunctus dimisit in diebus vite sue, ut facias ex iam dictis domibus, cum omne quod illis pertinet domibus et omnibus affrontationibus illorum, quod de aliis munificenciis fidelium in Dei servitio existere solet, exiis cum regressibus illorum, post ^à disscessum Bonucii prelocuti. Quod si ego donator aut aliquis homo qui contra istam donationem Domino Deo conlatam et tibi Deusdedit episcopo venero aut venerit, non hoc valeam vel valeant vindicare, sed componat aut componam prephate sedi et tibi duos equales merito domos qualiter¹ nunc modo persistunt. Et in antea ista donatio firma permaneat omnique tempore.

Facta ista donatio nonas iulii, anno XVIII regnante Roberto rege.

S+ Gondeballus, qui ista donatione feci, manibus propriis nominem meum exaravi atque iam Domino Deo et Sancte Sedi et tibi Deusdedit, supra memorato episcopo, antequam hanc cartulam fecissem, tradidi et dedi intusitio in palatio episcopale in conspectu virorum subterius roboratorum etiamque, et testibus firmare rogavi.

Ssss Ato presbitero, qui et capudscole, ssss, + Sigefredus levita, nos testes sumus et hoc vidimus pleniterque scimus et habundacius cogitum est nobis.

S+ Poncius, cognomento Bonifilii, clerici, hanc cartulam, qui hec scripsi et sss sub die et anno prefixo ssss.

1. i expuntuada.

1013 setembre 15

Gomesind i la seva muller Adanàsia venen a Goltred dues mujades i tres quarterades de vinya, situades al comtat de Barcelona, a la parròquia de Sant Andreu, al terme de Silvià o de Romanet, que tenen Gomesind per compra i Adanàsia per compra i per delme conjugal, pel preu de 17 mancusos i mig.

ACB, perg. 1-4-37. Original. Pergamí, 115 × 267 mm. Al verso: "Romaned" (segles XIII-XIV); "1014" (Mas).

In nomine Domini. Ego Gomesindo et uxori mea Adanasia femina vinditores sumus tibi Goltredo, emtore. Per anc scriptura ^o vindicionis nostre vindimus tibi modiatas II de vinea et quarteradas III, nostra propria. Quod abemus in comitato Barchinona, in ^o territorio de Sancti Andree, in terminio de Villa Silviano sive de Romanedo. Advenit mihi a me Gomesindo per comparacione ^a vel per quecumque voce et a me Adanasia per comparacione sive per decimum. Afrontant ipsas vineas de circi in terra de Cheruzio et in vinea ^o de Sancta Maria, de aquilonis in terra de Cheruzio vel in ipsa via, de meridie in vinea de Sancta Eulalia, et de occiduo in ma-^oliol de Sancti Michaelis vel in vinea de Cherucio. Quantum istas afrontaciones includunt, sic vindimus tibi: modiatas II de vinea ^o et quarteradas III ab integrum, cum exio et regressio suo, in propter precio manchosos XVII et medio. Et nichilque de ipso pre-^ocio aput te emtore non remansit. Et est manifestum. Quem vero predictas vineas, que tibi vindimus, de nostro iure in tuo tradimus ^o dominio et potestatem ad tuum proprium. Et qui ista vindicione venerit pro inrumpendum, aut nos venerimus, non hoc ^o valeat vindicare, set componam aut componamus tibi ipsas vineas, sicut superius sunt scriptas, in duplo cum sua imelioracione. ¹ Et ista vindicio firma permaneat omnique tempore.

Facta vindicione XVII kalendas october, anno XVIII regnante Roberto rege. ²

S+m Gomesindo, s+m Adanasia femina, nos qui ista vindicione fecimus et firmare rogavimus. ³

S+m Iozfredo. S+m Leopardo. S+m Seniofredo. ⁴

S+ Bonesindo presbiter scripsit sub die et anno sss quod supra.

203

1013 setembre 30

Mir, marmessor del difunt Ermemir, fa donació a Martí i a la seva muller Tedlenda d'unes cases i terra, situades en un lloc no especificat, perquè les tinguin sota l'autoritat de la Canònica.

ACB, perg. 1-2-1514. Original. Pergamí, 152 × 245 mm. Al verso: "Mitja Escala, Armari 3, n. 1514"; "(Num...1022)" (s. XVIII). Caplletra T: 9 mm.

In nomine Domini. Ego Mir, qui sum elemosinario de condam Ermumir, donator sum tibi Martino et uxori sue Te-^odeienne fe-

mina.¹ Manifestum est enim qui dedit nobis potestatem prefactus Miro ad distribuere ^β omnes suas facultates, si mors illi occurrisset, sicut et fecit, et ultimum suum in testamentum nobis iniunc-^αxit, ut quiquit de suum proprium invenire potuissemus in testamentum, dare² fecissemus pro anima sua. ^β Unde iudicium obligatum tenemus infra metus tempoorum asserie condicionis edditus. Pro anc enim ^β auctoritatem donammus tibi Martino et uxori sua Tedeleve femina cassas et solos et superpositos, et ^γ curte et terra ab ipsos arbores, et vinea et arbores et pommiferos qui infra sunt, totum ab integrum. ^β Et afrontat ec omnia de circi in terram de Sancta Maria, et de aquilonis similiter, et de meridie in via, et³ de occhiduo ^β in ipsas casas de Petrassio et exios. Secundum Canonicam⁴ auctoritatem in Dei nomine abeas plenam potestatem. ¹⁰ Quod si me donator aut ullusque ommo qui contra anc ista donacione venerit pro inrumpendum ¹¹ aut ego venero, non oc valeat vindicare, set componam aut componam vobis ipsa donacione in duplo ¹² cum omni sua inmeliioracione. Et ista donacione firmam permaneat omnique tempore.

Facta ¹³ donacione II kalendas octubris, annos XVIII rennantem Radeberto reiem.

S+ Mir, qui ista ¹⁴ donacione fecit et firmare rogavit.

¹⁵ S+ Maier. *Ss Seniofred presbiter*. S+ Duranno. S+ Tudisclo. S+ Bonefilio.

¹⁶ S+ Gelmiro presbiter, qui ec scripsit sub die et anno quod supra, cum literas ¹⁷ fusas qui sunt in verso primo vel in secundo.⁵

1. sue Tedeienne femina, escrit sobre raspat. 2. Abreviatura supèrflua.
3. Sota la t hi ha una d. 4. Sota la i hi ha una o. 5. Sota la s hi ha una c.
En intentar esmenar-la no va quedar gaire reeixida, sembla un dos.

1013 octubre 29

Sal-la Froià fa donació a la Seu de Barcelona de l'església d'Olesa [de Montserrat] amb l'aprovació del comte Ramon Borrell de Barcelona i de la seva muller, la comtessa Ermessenda. L'esmentat comte, per la seva banda, fa donació de les esglésies de Santa Maria del Mar i de Sant Joan i Sant Feliu de Micià. El bisbe Deodat afegeix la donació de l'església de Sant Adrià de Besòs.

ACB, LA.I, n. 14, f. 8a-9a. Rúbrica: "Carta quod Salla Froiani dedit sedi Barchinone ecclesia de Ollesa cum decimis, primitiis et oblacionibus et Raimundus comes Barchinone hoc laudavit. Preterea ipse comes dedit ecclesia Sancte Marie Maris

et Sancti Iohannis et Sancti Felicis cum bona /illarum\'. Interior recto: "n. 14" (Caresmar). Exterior recto: "Aulesa" (segles XVI-XVII). Caplletra "I" ornamentada, tipus I: 6 linies.

Regest: MAS, *Notes*, vol. IX, p. 135-137, n. 312.

Ms. *Privilegiorum regum*, n. 2, f. 1d-4d.

Ed.: PUIG, *Episcopologio*, ap. XXXI, p. 371-373.

In nomine summi et incomparabile regis Dei excelsi. Ego Salla, prolis condam Froiani, et Borrellus, episcopus ausonensis, et Seniofredus riorubensis, et Amatus gerundensis, Guifredus rionensis, Witardus celsonensis, Mirone de Pontes, nos simul in unum, donatores sumus Domino Deo et comunitatis Kannonice Sede Sancte Crucis ꝑ Sancteque Eulalie virginis barchinonensis. Per hunc pactum stabilitatis vel donationis scripture donamus Domino Deo et predictos kannonicos Sede Sancte Crucis Sancteque Eulalie barchinonensis ipsa ecclesia vel parrochia de Evolesa¹ cum decimis et primitiis² atque oblationes fidelium, cum terras et vineas, cum domibus et curtis, condirectis et eremis, quod hodie habet et in futurum Deo adiuvante adquisierit. Est namque prefata ecclesia vel parrochia Sancte Marie et Sancti Iohannis, que vocitant Evolesa, in comitatu barchinonense, secus fluvium que dicunt Lubricato. Advenit quippe nobis prefata ecclesia per prosapiem generis nostri sive per qualicumque voces vel modo. Quantum ad iam dictam ecclesiam pertinet hodie vel ad futurum acquirere potuerit, Deo volente, ab integrum et sinceriter cum termines et fines suas et cum ipsos codices vel alia ornamenta, quod ad ipsa ecclesia videtur pertinere, omnia donamus vel tradimus Domino Deo et predictos kannonicos Sede Sancte Crucis et Sancte Eulalie virginis barchinonensis, ut habeant ipsos fructos ad expensam illorum, eo videlicet modo vel tenore: ut ego Salla donator teneam prefata ecclesia cum decimis et oblationibus omnibus diebus vite mee per beneficium Deusdedit, presul Barchinona, seu ꝑper/ kannonicos sede meminite. Et quia ego Salla cum heredes meos concedo potestatem iam dictos kannonicos ex prelibata sede ut iam dicta parrochia in illorum iure accipiant et ego per illorum voluntate in vita mea possideam, propter hoc faci<am> ut nullatenus in antea possim exinde mea voluntas mutare nec vos predicti possitis in aliquid meo usufructuario disrumpere, quem ad opus meum per voluntate heredes meos retineo. Sed post obitum meum liberaliter ab integrum accipiant kannonicos Sede Sancte Crucis Sancteque Eulalie ad illorum alimenta kannonicalia seu ad victus pauperum et peregrinorum et exorare ꝑ non pigeant pro animabus genitorum

nostrorum vel nostras. Certum esse volumus omnibus hominibus presentis ac posteris qualiter disrumpimus ipsas cartas in placito domno Raimundo comite marchiso vel eius coniuge in presencia nobilium virorum clericorum atque laicorum ante altare Sancte Crucis Sancteque Eulalie Sedis Barchinone pro ordinatione illorum iudicum et per comuni voluntate predictorum hereduum et per consensu Deusdedit episcopo atque per voluntate predicte sedis kannonicorum. Quia ego prefatus Salla solus absque heredibus meis feci profligationem de prefata ecclesia vel parrochia vel de meo alaude cum Aezione, episcopo dive memorie, quem modo in irritum evenire fecerunt ereduum meorum, et quia ego solus non potui auctoricare vel vendicare ipsa parrochia iam dicta ad prefata Sede, recupero meum alaudem solidum et liberum ad faciendum ex (eo)³ \ille/ quicquid michi placuerit. Et nunc simul cum heredes meos confirmamus iuste ac votive ipsa ecclesia vel parrochia perpetim habitura in dominio et usu ad alimenta de ipsa Kannonica prelibata, salvo tamen modo de (i)⁴ me Salla superius comprehenso. Si quis vero alicuius homo utriusque sexus, quod absit, fieri minime credimus, adversus hanc largitionem a nobis facta surrexerit aliquid contrarium facere, aut ex dominio predicta Kannonica ipsos fructos voluerit subtrahere, vel in alios usus ecclesie seu cuiusque ordinis vel persone hominis transducere, primo eius presumptio evanescat et iram Dei omnipotentis incurrat et a consortio regni Dei et Ecclesie catholice extraneus existat, et insuper de suis facultatibus in quadruplum secundum sanctorum patrum sentencias ad iam dicta ecclesiastica Kannonica componatur. Et preterea si iam dicta Kannonica Sede Sancte Crucis vel ipsos kannonicos non habuerint ipsa parrochia de Evolesa, statim insurgant qui superstes extiterint de adfinitate propinquitatis nostre et in illorum iure vel dominio sine aliqua mora revertat. [†] Et sic usque in finem seculi genealogia nostra licenciam habeat ita facere et non sit vobis licitum ipsa parrochia comutare nisi ad nos largitores aut ex prosapia de genealogia nobis decurrencia.

Enim vero ego Raimundus, gratia Dei inclitus comes marchisus Barchinona, cum dilecte coniugis mee Erminsindis, gratia Dei comitissa, una cum collegio episcopo nostrorum Petrus, gerunden-sis ecclesie presul, Deusdedit, prefate sedis barchinonensis antistis, Borrellus, Sedis ausonensis pontifex, Ermengaudus, sedis ecclesie Sancte Marie urigelitensis episcopus, cum omni cetu kannonicorum nostrorum atque omnium ordo clericorum nostrorum seu primatibus nobilium nostrorum et omnium ordo christianorum nostre potestate degencium, ut vidimus supra scriptam largitionem ad iam dictam

Kannonicam impertiri, innectimus et confirmamus primam acquisitionem quem pro electione vel stabilitate incoatione ipsius Kannonice fuit facta, ecclesiam videlicet atque parrochiam Sancte Marie virginis cum omnibus alaudibus/ (s)⁵ suis vel acquisitionibus, cum decimis et primiciis et oblationibus, cuius ecclesia sita est secus litus maris prope civitate Barchinona; simulque et ecclesiam Sancti Iohannis et Sancti Felicis parrochiam cum decimis et oblationibus suis et cum casa et curte et aliquid de terra qui est in circuitu ipsius domo, qui est sita hec omnia in loco nominato⁶ Minciano, quemadmodum per consilio nostro concessum Aizoni pontifici ad kannonicos Sede Sancte Crucis Sancteque Eulalie virginis Barchinona una nobiscum, ut habeant ipsos fructus de iam dictas ecclesias ad alimentum, ut possint laudare Deum omni tempore pro colomitate nostra seu pro pausatione genitorum nostrorum vel omnium fidelium christianorum, vivorum atque defunctorum. Addidi namque ego ibi Deusdedit, episcopus Barchinone, ad prefatos kannonicos terras et vineas cum casas et curtes et columbarios, cum ecclesia Sancti Adriani martyris et cum ortos et columbario, qui est hec omnia ultra alveo Bissocio.

Nos quoque supra ⁶ fati pontifices, una cum inclito principe nostro Raimundo vel cum dilecta eius coniux Erminsindis, gratia Dei comitissa, et cum primatibus nobilium nostrorum et cum proceres clericorum atque kannonicorum nostrorum vel cum cunctus ordo clericorum nostrarum sedium seu omnium fidelium christianorum, sic innodamus et concedimus et tradimus supra fatas ecclesias cum decimas et oblationes atque primicias vel cum omnia que ad ipsas ecclesias pertinere videtur, ea omnia superius scripta ab integrum donamus ad kanonicos prefate Sedis Sancte Crucis, qui hodie sunt et futuri erunt. Si quis vero alicuius homo ex qualicumque ordine superior aut inferior utriusque sexus qui aliquid de omnia superius scripta auferre vel diminuere voluerit vel in alio dominio transducere voluerit, componat in vinculo predictae Kannonice vel eius servientes viginti libras auri, et insuper dampnationis seu excommunicationis apostolice sedis feriatum seu primatibus Rome vel archiepiscopus Terrachone sive sanctorum omnium precedencium patrum. Et ut hec paginola in perpetuum firmam obtineat roborem, universi nomina nostra subscripsimus.

Acta sunt hec in Barchinona civitate sub die IIII kalendas novembris, in era quinquagesima prima post millesima, annus Domini millesimus tercius decimus, XVIII quoque anno regnante Roberto rege.

+ *Borrelus, gratia Dei episcopus, ac si indignus, Salla sss, + Raimundus, gratia Dei comes Barchinone, + Ermesindis, gratia Dei comitissa, nos pari modo qui hanc largicionem in perpetuum valituram confirmamus.*

S+ Guifredus rionerensis. S+ Guitardus. S+ Mirone. + Petrus epicopus, Ermengaudus, ac si indignus, gratia Dei episcopus sss.

Iohannes levita, qui hec scripsit libenter per iussionem largitores superius meminitos et cum die et anno prefixo.

1. *Sota la o hi ha una e.* 2. *Sota la m hi ha una r.* 3. *Expuntuat.*
4. *Raspada.* 5. *Hi ha una s expuntuada.* 6. *Sota la primera o hi ha una e.*

205

1013 octubre 29

Sendred, Lionto i Elies, marmessors d'Ermella, venen a Aio un hort amb els seus arbres situat al comtat de Barcelona, al Maresme, al lloc de Premià, pel preu d'1 mancús d'or.

ACB, LA.II, n. 457, f. 158c-d. Rúbrica: "Emptio Ermille in Primiano". Exterior verso: "n. 407" (Caresmar). Interior verso: "anno Domini 1014". Caplletra "T" ornamentada, tipus B: 16 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 145-146, n. 327.

In nomine Domini. Ego Sendredus et Liontio et Elias sacer, nos qui sumus helemosinarios de quondam Ermille femine, vinditores sumus tibi Aio, emptore. Per hanc scripturam vinditionis nostre vindimus tibi orto cum arboribus et vites cum ipso cannedo et rego et capudrego, qui est in comitato barchinonense, in Maretima, intus in Primiliano. Advenit nobis de quondam predicta Ermille femina, unde nos iuditium obligatum tenemus infra metus temporum asserie conditionis editum, sive per quacumque voces. Et affrontat de circi in via qui vadit per ipsa villa, de oriente in ipsa carrera, de meridie in ipso rio qui est Arenio qui discurrit, de occiduo in orto de Comparando vel heres. Quantum in istas affrontationes includunt, sic vindimus tibi: ipso orto cum arboribus et vites et cannedo et rego et capudrego et omne heditium eius, ab integrum, in ¹ pretio mancuso uno de auro legitimo cocto bono placibile, pro ipso debito quod predicta Ermille debebat Ad Adanasia femina, sicut illa nobis mandavit in suo iuditio. Et nichilque de ipso pretio apud te emtrice non remansit. Est manifestum. Quem vero predicta hec omnia supra dicta, que nos tibi vindimus, de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestatem, ut quidquid exinde facere vel iudicare volueris, libera

in Dei nomine habeas firmam potestatem, cum exio et regressio suo, a proprio. Quod si nos vinditores aut ullus homo qui contra ista carta vinditione tibi venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vindicare, sed componat aut componam tibi ipso orto cum arboribus et vites et canedo et rego et capudrego in duplo cum omnem suam in-melioratione. Et in avantea ista carta vinditionis firma permaneat omnique tempore.

Facta carta vinditione IIII kalendas novembris, anno XVIII regnante Robertus rex.

S+num Senderedus, s+num Lontio, s+ Elias sacer, nos qui ista carta venditione fecimus et firmare rogavimus.

S+num Venrrellus. S+num Ferrutio. S+num Egifredus vinditor.

S+ Elias sacer, qui ista carta vinditione scripsi sss die et anno quod supra.

S+ Mirone sacer, sss.

206

1013 novembre 3

Miró i la seva muller Especiosa venen a Guillem, levita, fill de Sesemund, una peça del seu alou situada al comtat de Barcelona, al terme de Llerona, al pla de Cocomes, pel preu de 3 peces d'or.

ACB, LA.III, n. 329, f. 126d-127a. Rúbrica: "Guilelmus clericus emit petiam terre apud Cocomas, in Lerona". Inter columnas verso: "n. 329" (Caresmar). Interior recto: "Robertus 1014" (s. xviii). Caplletra "T" ornamentada, tipus F: 7 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 146, n. 328.

In nomine Domini. Ego Miro et uxor sua Spetiosa femina vinditores sumus tibi Guilelmo levita, filio Sesemundo Olonensis, emptores. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus tibi petia una de alode, nostrum proprio. Qui nobis advenit de comparatione sive per quacumque voce. Et est ipsa terra in comitatu Barchinona, in terminio de Lerona, ad ipso plano de Cocomes. Et affrontat ipsa terra de circi in ipsa via vel in terra de Odecario, de oriente in ipso margine, de meridie in terra de Adalodes femina, de occiduo in ipsa strada publica. Quantum in istas IIII^{or} affrontationes includunt, sic vindimus tibi: ipsa terra ab integrum, cum exeo vel regressio suo, in propter precium pesas ^ⁱ tres de auro cocto. Et nichil exinde de ipso precio non remansit. Et est manifestum. Quem vero

predicta ipsa terra de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestatem, vel quicquid exinde facere vel vindicare volueris, in Dei nomine habeas potestatem. Quod si nos vinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista vinditione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, sed componat aut componamus tibi in duplo cum omnem suam inmelioratione. Et in antea ista vinditione suam habeat firmitatem.

Facta ista vinditione III nonas novembris, anno XVIII regnante Raudibertus rex.

+ Miro psalmista, sig+num Spetiosa femina, qui ista vinditione fecimus et firmare rogavimus.

Sig+num Seniofredo. Sig+num Stephanus. Sig+num Scluva.

S+ Giscafredus sacer, que vo(ca)cant^t Remundo, qui hoc scripsit et die et sss anno quod supra.

1. *Sil·laba repetida i expuntuada.*

207

1013 novembre 21

Grudil·la, dona, ven a Guifré, que anomenen Carbonell, i a la seva muller Sindul la tercera part d'una terra situada al territori de Barcelona, al terme de Codines Antiques, que té per donació, pel preu de 4 mancosos d'or.

ACB, perg. 1-2-1527. Original. Pergamí, 163 × 215 mm. Manca la inferior esquerra que trenca la darrera paraula de la subscripció. Al verso: "Cudinas Antiquas" (s. XIII); "mitja escala armari 3, n. 1527" (Caresmar); "Num. 10023" (s. XVII); "1013" (F-B). La caplletra té tres línies.

In nomine Domini. Ego Grudillis femina, qui et Deo (?) vota, vinditrix sum tibi Guifredi, que vo[cant] /² Carbonellus, et uxori tue Sindul femina, emptores. Per hanc scriptura vindicionis mee /^β vindo vobis terra mea propria. Quod habeo in territorio b[ar]chinonense, in terminio de ipsas /^α Cudinas Antiquas. Qui mihi advenit per cartam donacionis meę seu per aliquas voces. /^β Afrontant de parte circi in strada publica, de aquilonis in ipsas Cudinas Antiquas, /^β de meridiae in ipsa via qui vadit ad Lanera, de occiduo in torrente qui discurrit /^γ per tempore pluviarum. Quantum istas omnes afrontaciones includunt, sic vindo vobis: /^β in iam dicta terra ipsam terciam partem ab integre per tercio dividendo et acci-^βpiendo in aderato et difinito precio mancosos IIII de auro cocto bono placibile. /¹⁰ Quod vos emptores precium exinde mihi dedistis et ego vinditrix

manibus meis integri-^{/1}ter accepi. Est manifestum. Quem vero predicta terciã parte de ipsa terra, que vobis ^{/2}vindo, de meo iure in vestro trado dominio et potestatem, ab omni integritate, cum exi[is] ^{/3}[et] regressiis earum, ad vestrum plenissimum proprium. Quod si ego viditrix aut [ullusque] ^{/4}homo qui contra hac vindicione venerit pro inrumpendum, non hoc valead vindicare, ^{/5}sed componat aut componam vobis iam dicta omnia in duplo cum omnem suam immeliora-^{/6}cione. Et in antea ista vindicione firma permanead omnique tempore.

Facta vindi-^{/7}cione VIII kalendas decembris, anno XVIII regnante Roberto rege.

S+m Grudillis, ^{/8}femina deodicata, qui ista vindicione feci et firmare rogavi.

*^{/9}S+ Bovetus. S+m Seniofredus. *S+ Gaucefredus levita sss*.
^{/20}*S+ Eroiqius sss**

^{/21} Argemirus sacer, exarator, et ssss sub die et ano prefix[o].

208

1013 novembre 24

Truitelda, el seu fill Ramon i la seva muller Ermessenda venen a Odí una casa, cort i terra amb arbres, situat tot al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Reixac, pel preu de 5 mancusos d'or. Goltred, prevere, també ven els seus drets per una aimina d'ordi.

ACB, LA.II, n. 679, f. 216d-217a. Rúbrica: No n'hi ha. Aquest document inclou, a l'apartat de les signatures, la cessió de drets per part d'un tercer sobre la mateixa casa venuda, signada el 8 de febrer de 1016. Inter columnas verso: "n. 679" (Caresmar). Interior verso: "CLXII" (segles XIII-XIV). Interior recto: "Anno Domini 1014" (s. XVIII). Caplletra "T" ornamentada, tipus B: 9 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 146, n. 329.

In nomine Domini. Ego Truitelle femina et filio meo Reimundo et uxori sua Ermessends femina, nos vinditores sumus tibi Odino, emptore. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus tibi casa et curte et terra, qui in circuitu eius est, cum arbores. Quod abemus in comitato Barchinona, in Vallense, in termine de Rexago. Adventit mihi ad me Truitelle per letuosa vel per quecumque voce, et ad me Reimundo de fratri meo Planchario, qui fuit, et ad mea uxor per suum decimum. Affrontat ipsa chasa et curte et terra de circi in torrente vel in terra de Sancti Michaelis, de aquilonis in terra de

Sancti Michaelis sive in terra de me emptore, de meridie in (terra)¹ (alio tor)rente² vel in terra de me emptore, de occiduo in ipso prado vel in ipso exio comune. Quantum istas affrontationes includunt, sic vindimus tibi: ipsa chasa et casale et curte et solo et superposito et ostio, et terra qui ibidem est et ipsos arbores, hec omnia, totum ab integrum, cum exio et regressio suo, in precio manchosos V de auro in rem valentem. Et nichilque de ipso precio apud te emptore non remansit. Et est manifestum. Quem vero predicta hec omnia, que tibi vindimus, de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestatem ab omnem integritatem. Et qui ista vinditione inrumperere temptaverit aut nos venerimus, non hoc valeat vindi-^acare, set componam aut componamus tibi ipsa hec omnia, sicut superius est scripta, in duplo cum sua imelioratione. Et ista vinditio firma permaneat omnique tempore.

Facta vinditione VIII kalendas decembris, anno XVIII regnante Roberto rege.

S+m Truitelle femina, s+m Reimundo, s+m Ermessends femina, nos qui ista vinditione fecimus et firmare rogavimus.

S+m Iozfredo. S+num Trasoario. S+ Mirone. S+ Guitardus presbiter sss.

S+ Goltredus, filius condam Barçiloni, presbiteri, vindo tibi Odino emptori omnem meum directum et omnes meas voces, quod abeo in rebus quas in ista scriptura vinditionis resonant, quam fecit prescriptus Raimundus, per precium emina una de ordeo et firmare iussi.

S+ Dominicus. S+ Fruia. S+ Orucius.

S+ Poncius, cognomento Bonifilii, clerici et iudicis, qui hec scripsi VI idus februarii, anno XX regnante Roberto rege.

S+ Bonesindo presbiter scripsit die et anno quod sup sss pra.

1. Subratllat. 2. alio tor escrit sobre raspat.

[996-1013] agost 12

Esteve i la seva muller Aio venen a Venrell una peça de terra situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Canalies, pel preu de 4 mancusos.

ACB, perg. 1-4-179. Original. Pergamí, 103 × 251 mm. Restaurat. El marge dret del pergamí està foradat i esquinçat, fet que dificulta la lectura de totes les línies.

Al verso: "996"; "s. xi" (Mas); "1031" (JB). Caplletra "T": 10 mm.

Datació: pel que fa a l'any, vegeu l'estudi cronològic de la introducció.

In nomine Domini. Ego Stephanus et uxori mea Aio femina vinditores sumus tibi Venrellus, emtore. Per hanc scriptura vindicionis ^β nostre vindimus tibi pecia I de terra et arbores et pomiferis qui ibidem sunt, nostrum proprium. Quod abemus in comitatum barchinonense, ^β in Vallense, in terminio de Canalilias. Et advenit ad me Stephanus per comparacione et ad me Aio femina per genitores mei vel per ^α decimum sive per quecumque voce. Et afronta de circi in terra de Magnoero vel de te emtore, de aquilonis in simil[i]ter in terra de te comparato-^βre, de meridie in terra et casa de Recosindo, de occiduo in rio qui discur[r]it. Quantum infra istas IIII afrontaciones includunt, ^β sic vindimus tibi: ipsa terra cum ipsa aqua et rego et caput rego et subtus rego, ab integrum, in propter precium mancosos IIII. Que tu nobis ^γ [dedistis et] nos vinditores de manibus nostris recepimus. Et est manifestum. Quem vero predicta ista hec omnia, que tibi vindimus, de nostre ^β i[ure in] tuo tradimus dominio et potestatem, ab omnem integritatem, ut quiquid exinde facere vel iudicare volueris, libera ^β in [Dei] nomine abeas plenam potestatem, cum exio et regresio suo, a proprio. Et qui contra hanc ista carta vindicione venerit pro in-^αrumpendum [a]ut nos venerimus, non hoc valeat vindicare, set componat aut componamus tibi in duplo cum omnem suam inme-^αioracionem. Et ista vindicio firma permaneat modo vel omnique tempore.

Facta carta vindicione II idus agosto, anno ^α2 [±2, il·legible] regnante Raudebertus rege.

S+m Stephanus, s+m Aio femina, nos qui ista vindicione fecimus et firmare rogavi-^α3mus.

S+m Amabile. S+m Bonusomo. S+m Recosindus.

^α4 S+ Bel[lu]s presbiter scripsit et sub ss et die et anno quod supra.

210

1014 gener 4

Jusbert, sacerdot, ven a Unifred i la seva dona Riamblogonda, així com a Sunifred, Ermemir i Sendred, una peça de terra amb arbres al comtat d'Osona, a la parròquia de Sant Julià de Vilatorça, pel preu de 2 mancosos.

ACB, perg. 1-2-644. Original. Pergamí, 95 × 472 mm. Al verso: "Nº 268"; ratllat (s. xvi); "Nº 2" (s. xvii); "1014"; "1-2-644" (JB). Caplletra "T": 26 mm.

In Dei nomine. Ego Iustus Bertus sacer vinditor sum vobis Unifredus et uxor Riarnbladgunde femina et Sonifredus et Ermemirus et Send(red)us,¹ emptores. Per anc scriptura vindicionis me vindo vobis pecia de terra cum arboribus que mihi /^o advenit de ienitores meos. Et est ipsa terra in comitatu Ausona, in parrochia Sancti Iuliani, in Villatorta. Que affontat de oriente in terra de Sonifredo, de meridie in terra Bonefilio levita, de occiduo similiter de Bone- /^o filio vel suos (e)res,² de circii in terra de nos comparatores. Quantum in istas affrontaciones includunt, sic vindo vobis: ipsa tera cum arboribus ab integrum, cum exiis et regresiis earum, in precium manchusos II. Et nichil exinde non /^a remansit. Est manifestum. Quem vendo predicta omnia de meo iure in vestro trado dominio et potestate ad omnia faciendi, quod volueritis, in Dei nomine abeatis potestate. Quod si me vinditore aut ullus omo qui contra ista vin-dicione /^o venerit ad inrumpendum, non oc valeat vindicare, set compono ipsa omnia in duplo cum suam inmelioracionem. Et in antea ista vindicione firmis permaneat omnique tempore.

Facta ista vindicione II nonas ianuarii, anno XVIII /^o regnante Radbertus rege.

S+m Iustus Bertus sacer, qui ista vindicione feci et firmare rogavi.

S+m Iovanne. S+m Bonefilius. S+m Adalber/tus\ /^o S+m Richulfus.

**Guillelmus subdiaconus*, qui ista vindicione scripsit et sss die et anno quod supra.*

1. *Perdut a causa de lepisma.* 2. *Foradet.*

211

1014 gener 7

Raquel ven a Goltred una terra situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Reixac, a la vila de Ventenac, al vilar que anomenen Torrent de Balleret, pel preu d'1 mancús d'or.

ACB, LA.II, n. 619, f. 201d-202a. Rúbrica: "Carta quod Richelle vendidit Goltredo alodium apud Vilar de Ven/tenagl". *Inter columnas verso*: "n. 619" (Caresmar). *Interior verso*: "CII" (segles XIII-XIV). *Inter columnas recto*: "Anno Domini 1014" (s. XVIII). Caplletra "T" ornamentada i amb un cap d'animal que sobresurt, a la part superior, tipus B: 13 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 147, n. 330.

In nomine Domini. Ego Richelle femina vinditrice sum tibi Goltredo, emptore. Per hanc scriptura vinditionis me vindo tibi terra mea propria, quod abeo in comitatu Barchinona, in Vallense, in termine de Rexago vel in villa Ventenago, ad ipso Villar, ubi vocant Torrente de Balleret. Advenit mihi per mea comparatione sive per letuosa vel de viro meo sive per decimum vel per quecumque voce. Affrontat ipsa terra de circi in terra de Goltredo, filium Seniofred, qui fuit, vel eres suos, de aquilonis in terra de me vinditrice vel de te emptore, de meridie in terra de me vinditrice, de occiduo in ipso torrente de Balloreda qui discurrit ad Bissocio. Quantum istas affrontaciones includunt, sic vindo tibi: ipsa terra ab integum, cum exio et regressio suo, in precio mancoso I^o de auro in rem valentem. Et nichilque de ipso precio apud te emptore non remansit. Et est manifestum. Quem vero predicta terra, que tibi vindo, de meo iure in tuo trado dominio et potestatem. Et qui ista vinditione inrumpere temptaverit aut ego venero, non hoc valeat vindicare, set componam aut compono tibi ipsa terra in duplo cum sua imelioratione. Et ista vinditio firma permaneat omnique tempore.

Facta vinditione VII idus ianuarii, anno XVIII regnante Roberto rege.

S+num Richelle femina, qui ista vinditione feci et firmare rogavi.

S+m Lobatone. S+m Seniofredo. S+m Lobo.

S+ Bonesindo presbiter scripsit sub die et anno sss quod supra.

212

1014 gener 18

Els germans Raquel, Gelmir, Gotmar i Cusca, almoiners de llur difunt germà Elies, fan donació a favor de la Canònica de la Santa Creu i Santa Eulàlia de Barcelona d'una peça de terra situada al comtat de Barcelona, al Maresme, al terme de Vila Agell, al Palot.

ACB, LA.II, n. 430, f. 147a-b. Rúbrica: "De una pecia terre in Villa Agelli, ad ipsum Palot". Interior recto: "n. 430" (Caresmar). Exterior recto: "Anno Domini 1011" (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus B: 17 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 147, n. 331.

In nomine Domini. Ego Richel femina et Gelmiro et Gotmare et Cusca, uterque fratres, nos simul in unum, donatores sumus ad Canonica de Sancta Eulalia et Sancta Cruce, cuius basilica est

fundata insertis Barchinona. Sic donamus petia una de terra. Que nobis advenit per helemosinam de condam Elias, frater noster, sive per quacumque voce. Et est in comitato barchinonense, in Maretima, in terminio de Villa Agel,¹ ad ipso Palot. Et affrontat de circi in terra de Orutio vel filiis suis, et de oriente et de meridie in terra de Sent Micol, et de occiduo in ipsa arena qui discurrit. Quantum infra istas affrontationes includunt, sic donamus ad ipsa Canonica pro anima de condam Elias iam dicti. Quem vero predicta terra, que donamus ad Canonica, de nostro tradimus in tuo viro in ius dominio et potestatem, ab omnem integritatem, cum exio et regressio tuorum, a proprio vel mercennariis tuis, sine blandimentum de ullumque hominem. ^β Quod si nos donatores ad ullus homo utriusque sexus ista donatione inrumpere temptaverit, non hoc valeat vindicare, sed componat ad nos componamus ipsa terra in duplo cum sua in-melioratione. Et in antea ista donatione firma permaneat omnique tempore et cum Iudas Scariotis participationem habeat inge|/nna ignis.

Facta donatione XV kalendas februarii, anno XVIII regni Rotberto rex.

S+m Richel, s+m Gelmiro, s+m Gotmare, s+m Cuscha, nos qui ista donatione fecimus pro anima de condam Elias et firmamus et firmare rogavimus.

S+m Olibane. S+m Estalesa. Vivane sacer sss.

Sss Trasovario presbiter, qui donationem scripsit sss die et anno.

1. *Sota la A hi ha una E.*

213

1014 febrer 20

Prim, Guimarà i Raquel venen a Pere una casa amb cortis i pou, situada al territori de Barcelona, a la vila de Provençals, que tenen per Guissalmaro, difunt, i pels seus parents, pel preu de 5 mancusos.

ACB, perg. 1-4-55. Original. Pergamí 105 x 302 mm. Al verso: "Provincialis" (s. xi).

In nomine Domini. Ego Primo et Guimara et Richillis femina, nos simul in unum, vinditores sumus tibi Petro, emp-^ltores. Per ahc scriptura vendicionis nostre vindimus tibi casa cum curte, cum solo et superposito, et foveas et puteo ^β, cum guttas et stiliciniis. \Que est ehc omnia in territorio Barchinona, in villa Provincialis/. Advenit

mihī ad me Guimara, per manumesoria de condam Guissalmaro et ad me Primo ¹ et ad Richillis per parentum nostrorum seu per ullasque voces. Que afrontad de parte circi in terra de me comparatore vel ² eres meos, de aquilonis similiter, de ohcciduo similiter, de meridie similiter. Quantum istas afrontaciones ³ includunt, sic vindimus tibi: ipsa omnia in propter precium mancusos V [espai en blanc ±7]. Quod tu eptore precium nobis dedisti et nos vin-⁴ ditores a presens manibus nostris ahccepimus. Est manifestum. Quem vero predicta omnia, que vobis vindimus, in tuo tradimus ⁵ dominio et potestatem, simul cum exiis vel regresiis earum. Quod si nos vinditores aut aliquis omo qui contra ahc ⁶ ista vendicione venerit pro inrumpendum, non ohc valead vindicare, set componad aud componamus tibi ip-⁷sa omnia in duplo cum omnem suam immelioracionem. Et in antea ista vindicio firma permanead omnique tempore. ⁸

Facta vendicio X kalendas marcii, anno XVIII regnante Roberto rege.

S+m Guimara,¹² s+m Primo, s+m Ricillis femina, nos qui ista vendicionis fecimus, firmavimus et firmare rogavimus.

*¹³ *S+ Ansovallus presbiter*. *S+ Bernardus levita*. S+m Borrello.*

*¹⁴ *Vivas presbiter scripsi et sss* cum litteras super positas in v[erso] III ubi dicit "advenit", die et ad anno quod supra.*

214

1014 març 23

Ansemon ven a Sendred i a la seva muller Maressenda tres mujades de vinya situades al territori de Barcelona, al terme de Sarrià, que té a causa de l'empenyorament que li feren el difunt Gondemar i la seva muller Susanna a canvi de 6 mancusos d'or que els prestà amb usura, pel preu de 2 unces d'or.

ACB, perg. 1-4-35. Original. Pergamí, 154 × 403 mm. Restaurat. La part inferior, en haver estat exposada a la humitat, ha perdut algun fragment, dos dels quals toquen la signatura notarial, i un de gran a la zona d'un terç a l'esquerra que afecta greument des de la línia 14 a l'última amb pèrdua de text; està reforçat amb catorze trossos de pergamí. Al verso: "Serria" (segles XIII-XIV); "1014" (Mas); "1-4-35" (AP). Caplletra "T": 33 mm.

In nomine Domini. Ego Ansemundus vinditor sum tibi Sinderedus et uxori tue Matersinda, emptores. Per hac scriptura

vinditionis mee vindo vobis modiatas tres de vineas. Que, s[unt] ¹² ipsas vineas in territorio barchinonense, in terminio de Serriano. Que affrontant de parte circi in terra de vos emptores vel de conheredes vestros, de aquilonis in vinea de Petrus vel in terra ¹³ de vos emptores et conheredos vestros, de meridie in vinea de te Sinderedo vel de Petro prefato, de occiduo in terra de Guilelmo levita et cannonico. Advenit mihi prelibatas modiatas tres per mea conscripta ¹⁴ impignoratione quod mihi fecit condam Gondemare cum uxore sua Susanna propter VI mancosos de auro cocto, quod ego eis prestavi ad usura ad placito taxato, quod illi mihi debuerant reddere ¹⁵ sine mora et minime reddiderunt, insuper dissimularunt mihi reddere prefatum debitum, et uxor et propinquos prefati condam Gondemari super ipso placito tres menses, que complevit, ipso lucro ¹⁶ mansuso I et coniuncto cum simplio debito superius conscripto untiam auri cocti proficitur, quam ego creditor conmonui propinquos prefati mei debitoris ut redimi fecissent prefatas ¹⁷ vineas et minime fecerunt nec ipso nec sui elemosinarii qui ex rebus suis manumissores fuerant. Ideo sub ordinatione iudicum procuravi vindere pretaxatas vineas in presentia Olibane et ¹⁸ Guandalgaudo et Eldemar et Adroario presbitero, qui pretium taxaverunt, prout melius et karius potuerunt, id est, duas uncias de auro cocto. Quantum prenotatas affrontationes includunt, sic vindo tibi ¹⁹ prefixo emptore et uxori tue: prenotatas tres modiatas de vineas, totas ab integre, simul cum exiis et regressiis earum, in propter pretium pretaxatas duas uncias de auro cocto in rem valentem. Quod vos ²⁰ emptores pretium exinde mihi dedistis et ego ad presens manibus meis a manibus vestris accepi et iam integriter acceptum habeo. Est manifestum. Quem vero prenotatas vineas, que vobis ²¹ vindo, de meo iure in vestro eas contrado dominio et potestate, ad agendum et faciendum quodcumque volueritis, ad vestrum plenissimum proprium. Et quoniam innotescere volo omnibus, ego vin-²²ditor ex prefato pretio accepi ad meum opus unam unciam auri pro meum debitum, alia residua uncia reddidi ad propinquos et ad heredes prefati defuncti. Quod si ego vinditor aut aliquis homo utrique ²³ sexus qui contra hac vinditione venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vendicare, sed componat aut componam vobis prefata omnia in duplo cum omnem suam inmeliorationem. Et in an-²⁴tea ista vinditio firma permaneat omnique tempore.

Facta vinditione X kalendas aprilis, anno XVIII regnante Roberto rege, [filium condam] Ugoni.

S+m Ansemundus, qui ista ²⁵ venditione feci et firmare rogavi.

S+m Auracia femina, qui hanc venditionem consensi.

**S+ Eroigio*. ¹⁶ S+ Arnallus iudex. Sss Bonushomo levita, qui et iude[x], [s+, ±6] ipso nomine de Auricia femina. ¹⁷*

**Bonushomo levita*, exarator, et sss sub die et anno [prefixo].*

215

1014 març 27

Bernat i la seva muller Llobeta venen a Guadamir una terra situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme d'Albinyana, pel preu de 5 mancosos, mitja aimina de blat i un anyell.

ACB, LA.II, n. 572, f. 191c. Rúbrica: "Carta quod Bernardus et Lobeta vendiderunt Guadamir alodium in Albini<an>a". Exterior verso: "[L]V" (segles XIII-XIV); "n. 572." (Caresmar); "Anno Domini 1013" (s. XVIII). Caplletra "T" ornamentada, tipus F, de color blau i perfilada en vermell: 6 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 147, n. 332.

In nomine Domini. Ego Bernardo et uxori mea Lobeta vinditores sumus tibi Guadamir, emptore. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus tibi terra nostra propria, quod abemus in comitato Barchinona, in Vallense, in termine de Albignana. Advenit mihi ad me Bernardo per comparatione vel per quecumque voce, et a me Lobeta de genitores meos vel per quecumque voce sive de viro meo, qui fuit nomine Bonushomo. Et affrontat ipsa terra de circi in turra de Petro, de aquilonis in torrente qui discurrit, de meridie in terra de Sancta Maria, de occiduo in terra de Sancti Cucuphati cenobii. Quantum istas affrontationes includunt, sic vindimus tibi: ipsa terra ab integrum, cum exio et regressio suos, in precio mancosos V et media emina de frumento et agno I. Et est manifestum. Quem vero predicta terra, que tibi vindimus, de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestatem a tuo proprio. Et qui ista vinditione inrumpere temptaverit, non hoc valeat vindicare, set componam aut componamus tibi ipsa terra in duplo cum sua immelioratione. Et ista vinditio firma permaneat omnique tempore.

Facta vinditione VI kalendas aprilis, anno XVIII regnante Roberto rege.

S+m Bernardo, s+m Lobeta femina, nos qui ista vinditione fecimus et firmare rogavimus.

S+m Reimundo. S+m Schuva. S+m Durando.

S+ Bonesindo presbiter scripsit sub die et anno sss quod supra.

1014 abril 2

Raimon i la seva muller Ermessenda venen a Goltred unes terres situades al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme i dins la vila de Reixac, pel preu d'1 unça d'or.

ACB, LA.II, n. 592, f. 195d-196a. Rúbrica: "Goltredus emit terras, quercus et alios arbores in villa de /Rex<ag>\>". *Inter columnas verso*: "n. 592" (Caresmar). *Inter columnas recto*: "Anno Domini 1014" (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus F: 7 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 148, n. 333.

In nomine Domini. Ego Reimundo et uxori mea Ermessens femina vinditores sumus tibi Goltredo, emptore. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus tibi terras cultas et ermas, cum arboribus et pomiferis et glandiferis. Quod abemus in comitatu Barchinona, in Vallense, in termine vel intus in villa Rexago. Advenit mihi a me Reimundo de fratri meo nomine Blanchario, qui fuit, vel per quecumque voce, et a mea uxor per decimum. Affrontant ipsas terras, que sunt subtus Sancti Petri, de circi in ipso vivario de ipsas Fontanas, de aquilonis in via vel in torrente de Balleredo vel in terra de me comparatore, de meridie in terra de Sancti Petri vel in via, de occiduo in via vel in ipso vivario de ipsas fontanas et in alios locos ipsas /^a terras et ipso puio de Chagacans, cum illorum affrontationes includunt, et in alio loco in villa Iudiga, que vocant Tresculs. Affrontat ipsa terra cun ipsos glandiferos de circi in terra de Adevora femina, de aquilonis in via, de meridie in terra de Bonefilio vel eres, de occiduo in terra de Venrello Faber vel eres. Et ipsas terras et ipso puio de Chagacans et ipsa Chintana de Rexago affrontat hec omnia de circi in casa de Gazon vel in puio de Sancti Petri, de aquilonis in via qui pergit a domum Sancti Petri vel ad ipsa casa de Lobo, de meridie in ipso puio super casa de Igiga vel in ipso puio de Cida, de occiduo in flumine Bisocio. Quantum totas affrontationes includunt sic vindimus tibi: ipsas terras cultas et ermas, cum arboribus et glandiferis, qui fuerunt de Seniofredo de Palomar, hec omnia totum ab integrum, cum exios et regressios earum, in precio uncia I de auro. Et est manifestum. Quem vero predicta hec omnia, que tibi vindimus, de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestatem a tuum proprium. Et qui ista vinditione inrumpere temptaverit aut nos venerimus, non hoc valeat vindicare, set componam aut componamus tibi ipsa omnia, sicut superius resonat, in duplo

cum sua imelioratione. Et ista vinditio firma permaneat omnique tempore.

Facta vinditione IIII nonas aprilii, anno XVIII regnante Roberto rege.

S+m Reimundo, s+m Ermessens femina, nos qui ista vinditione fecimus et firmare rogavimus.

S+m Iohannes. S+ Scluva. S+m Egigane.

S+ Bonesindo presbiter scripsit sub die et anno quod supra.

217

1014 abril 14

Sunifred Rubí dóna a Maria la meitat d'una vinya situada al territori de Barcelona, al Cogoll Antic, seguint la sentència judicial pel plet en el qual els dos la reclamaven com a pròpia.

ACB, perg. 1-2-1112. Original. Pergamí, 144 × 350 mm. Al verso: "Ad Circulum" (segles XIII-XIV); "Num... 1070" (s. XVII); "Num. 1112" (s. XVIII); "1014" (F-B). Caplletra "N": 5 línies.

Ed.: FREUDENHAMMER, *Griechische*, p. 76-78.

Noticie exarationis acta sub ordinatione iudicum subterius roborati edita, in presentia nobilium virorum confirmata et a Deusededit episcopus vel clerum suorum atque Raimundo archidiacono¹ /² concorditer predestinata, de causa obiurgationis qua acciderat² inter Suniefredus Riorubense³ et Maria, uxor condam Aurucio iudice filiisque suis. Eius contentio erat de una vinea noviter /³ complantata que Aurucio iudice complantari fecerat et advineari et pro multis diebus, dum vixit, iuri⁴ suo retinuit. Et est ipsa vinea in territorio barchinonense, super ipso Cucullo /⁴ Antiquo, qui se continet de parte circi in vinea [espai en blanc: ±26], de aquilonis in vinea de prefata Maria, de meridie in vinea de prefato Suniefredo, de occiduo in ipso tor-⁵rente. Adfirmabat prefatus Suniefredus quod ipsum fundum de condam patri suo fuerat et mater sua ipsum fundum advineatum tenerat et exfructaverat, antequam /⁶ Barchinona capta fuisset a sarracenis, et quia vinea fuerat tunc et vinea erat nunc sua esse debebat integriter. Et prefata Maria cum filiis suis he contra respon-⁷debant: Nostra potius prefata vinea esse debebat, quia pater noster prefatus eum fundum adquisivit et postea complantari iussit et advineare. Et sic in hunc modum /⁸ diucius contendebant et cum interrogati amborum parcium a iudicibus fuissent si potebant hoc

adprobare quod obiciebant aut per scripturas aut per testes, placitum inde requisierunt /⁹ eis sufficienter terminatum, quod et ita fecerunt. Et ad instituto placito non potuit prefato Suniefredo nec cartam nec testes pleniter exhibere qui suam assercionem affirmas-/¹⁰sent, nec prefata Maria et filiis suis non potuerunt nec testes nec cartam exhiberi quod illorum assertionem confirmassent. Et cum hoc advertissent iudices creati, talem /¹¹ inde dederunt consilium: ut ambobus prefatis partibus ipsam vineam per medium dividere fecissent, ut una medietas fuisset iuri prefati Suniefredi, alia medietas iuri fuisset /¹² prefata Maria filiisque suis. Placuit utrisque partibus et ita factum est. Propterea ego predictus Suniefredus ipsam medietatem dono et contrato in vestre donationis de te prefata Maria filiisque /¹³ tuis, ut vos ea habeatis et possideatis iugiter per omnimoda tempora simul cum exiis et regressiis earum ad vestrum plenissimum proprium, et faciatis de ipsa medietate quodcumque volueritis. /¹⁴ Et qui contra hunc factum venerit pro inrumpendum, non hoc valeat quod requisierit, sed componat in vinculo centum solidos aureos vobis profuturos. Et in antea ista donatio firma permaneat /¹⁵ omnique tempore.

Facta exaratione VIII kalendas madii, anno XVIII regnante Roberto rege.

**SSS Seniofredus*, qui ista exaratione /⁶ feci et firmavi et firmare rogavi. /⁷*

*S+ Wivelmus, condam \prolis/ Audegarii. *S+num Bernardus, prolis condam Bonefilii*. *S+ Miro subdiaconus*.*

/⁸ @Arnallus Lahos@, exarator, qui et iudex, et sss sub die et anno quod supra.

1. *Sota la r hi ha una c.* 2. *Sota la e hi ha una t.* 3. *Sota la i hi ha una e.* 4. *Sota la primera i hi ha una altra u.*

1014 maig 6

Ramir i la seva muller Ermessenda venen a Goltred unes cases i cort i una peça de terra situades al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Reixac, a Ventenac, pel preu de 2 mancusos d'or i 1 sou.

ACB, LA.II, n. 522, f. 179c-d. Rúbrica: "Emit Goltred casas et curte et terra in Ventenago". Exterior verso: "n. 522" Caresmar). Caplletra "I" ornamentada, tipus F: 6 línies.

Regest: *MAS, Notes*, vol. IX, p. 148-149, n. 334.

In nomine Domini. Ego Ramio et uxori mea Ermessinda femina vinditores sumus tibi Goltredo, emptore. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus tibi casas et curte et in alio loco pecia I de terra. Quod abemus in comitato Barchinona, in Vallense, in termine de Rexago sive de villa Ventenago. Advenit mihi a me Ramio de ienitrice mea vel per quecumque voce et a me Ermessinda per meum decimum vel per quecumque voce. Et affrontat ipsas casas et curte de circi in via, de ^a aquilonis in casas et in ter<ra> de Sancti Petri, de meridie et de occiduo in ipsa chintana de te emptore. Et ipsa terra qui est in Ventenago affrontat de circi in via, de aquilonis in torrente qui escurrit per tempus pluviarum, de meridie in alio torrente qui escurrit a flumine Bisocio, de occiduo in terra de te emptore. Quantum istas affrontationes includunt, sic vindimus tibi: ipsas casas et solos et superpositos et ostio et ianuas et matherias et in Ventenago pecia I de terra, hec omnia, totum ab integrum, cum exio et regressio suo, in precio mancosos II de auro et solido I de diners. Et est manifestum. Quem vero predicta hec omnia, que tibi vindimus, de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestatem, ab omnem integritatem, a tuum proprium. Et qui ista vinditione inrumpere temptaverit aut nos venerimus, non hoc valeat vindicare, sed componam aut componamus tibi ipsas casas et curte et ipsa terra in duplo cum sua imelioratione. Et ista vinditio firma permaneat omnique tempore.

Facta vinditione II nonas madii, anno XVIII regnante Roberto rege.

S+m Ramio, s+m Ermesinda femina, nos qui ista vinditione fecimus et firmare rogavimus.

Sss Oliba presbiter, qui istos signos impressio sss.

S+m Seniofredo. S+m Suniario. S+m Argerigo.

S+ Bonesindo presbiter scripsit die et anno sss quos supra.

219

1014 maig 11

Pere, prevere, Longobard, prevere, Aventí, prevere, Guitard Grec i Gondemar fan donació a Sunifred, prevere, en compliment del testament que féu el difunt Bonfill, sacerdot i sacriscrini, d'una terra en un lloc i d'un hortet en un altre, tot situat al comtat

de Barcelona, a Pedralbes; a més a més, li donen possessions a Eramprunyà i a Cornellà.

ACB, perg. 1-2-662. Original. Pergamí, 130 × 368 mm. En molt mal estat de conservació a causa de la humitat que diluï la lletra i provocà una extensa florida que deixà debilitat el suport i cobrí d'una taca avinagrada el sector esquerre i la zona inferior. A sota del cos central del text, n'ha després fragments a la zona del marge inferior i hi ha produït un esquinç a un quart del marge esquerre, de dalt a baix, sense arribar a trencar el pergamí. Protegit provisionalment amb cartolina. Els fragments il·legibles s'han suplert amb la còpia. Al verso: "Petras albas"; "Hic f..."; "Seniofredo prebitero" (s. XVI); "Sæculi x" (Mas); "1-2-662" (JB). Caplletra "I": 23 mm.

ACB, LA. II, n. 22, f. 7b-c. Rúbrica: "Donatio alodii in Petras Albas". *Inter columnas recto*: "n. 22" (Caresmar). *Exterior recto*: "XXII" (segles XIII-XIV). *Exterior verso*: "Anno Domini 1014" (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus B: 7 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, n. 335, p. 149.

In nomine Domini. Ego Petrus presbiter et Longovardus presbiter et Aventinus presbiter et Guitardus Greco^a et Gondemarus, nos simul in unum, donatores sumus tibi Seniofredo presbitero. ^β Manifestum est enim quia precepit nobis condam Bonifilius, sacer sacrisscrinii, per suum testamentum, unde iudicium ligatum teneamus infra metus temporum serie conditionis editus, ut ^β cartam donationis^b tibi fecissemus, sicuti et facimus. Donamus namque tibi terra in uno loco et ibidem in alio loco ortulo cum arboribus. Est hec omnia in comitatu barchinonense, in Petras Albas. ^α Afrontat^c ipsa terra de parte orientis in torrente, de meridie similiter, de occiduo in ipso torrente et in terra de Gilelmo, filium condam Amati, de circi in strata publica. Et ipso orto afrontat^d ^β de parte orientis in terra de Durandus et de Gondemarus, de meridie et de circi in terra de Durandus, de occiduo in ipso torrente. Quantum istas^e afrontationes includunt, ^β sic donamus tibi: iam dicta terra et orto cum arboribus, et iuri tuo tradimus ad exfructandum. Et iterum donamus tibi in Eraproniano in terras et vi[neas, incultum et here]mum, et in [Cor]neliano ^γ in vinea una omnem suam hereditatem, quod ibi habebat Bonifilius condam sacer, inter te Seniofredus presbiter et Gitardus clericus, nepotes iam dicti Bonifilii, [ut hoc quod est in Eraproniano] et Corneliano ^β equaliter dividere faciatis per medium et unicuique ex parte sua licitum sit ei facere quecumque voluerit et arbitrio suo elegerit, cum exios et reg[ressios eorum, a proprio. Si q]uis sane ^β adversus hanc cartam largitionis surrexerit aliquid contrarium facere, in primis excomunicacionis^f sententia feriatur et a liminibus sancte Dei [Ecclesie extraneus fiat et] cum Iuda ^γ Scarioth participatio-

nem accipiat. Et in antea ista scriptura firma permaneat omnique tempore.

Facta carta donacionis^g V idus madii, anno [XVIII regnante Rober]to r[ege.]

*^{/1} *S+ Petrus presbiter sss*. *S+ Longovardus presbiter sss*. *S+ Aventinus presbiter*. *S+ Witardus sss*. *S+ Got/mar|. ^{/2} *S+ Ermemirus presbiter*. *S+ Ermemirus presbiter sss*.^h *S+ Folcus subdiaconus*. *S+ Ricario sacer sss*. [Sig+num Seniofredus presbiter]. ^{/3} *Amalricus presbiter sss*. *S+Bardina levita*.*

^{/4} [Iohannes] levita, qui hec exaravit cum die et anno prefixo.

a. Grecus. b. donacionis. c. Afrontat. d. afrontat. e. Afegeix "VIII". f. excommunicationis. g. donationis. h. Manca aquesta signatura.

220

1014 juny 16

Especiosa ven a Ermemir, també anomenat Ademar, i a la seva muller Ermengarda, una vinya amb fruiters, situada al comtat de Barcelona, al terme de Lloberes, que té del seu fill difunt, Belaró, pel preu de 6 sous.

ACB, perg. 1-4-36. Original. Pergamí, 120 × 322 mm.

In nomine Domini. Ego Espot[osa] femina vinditrice sum vo[b]is Ermemir, que vocavit Ademar, et uxori tue Ermeniardes, ^{/2} emtores. Per hanc scr[ipt]ura vindicionis mee vindo vobis vinea mea propria cum arboribus vel pomiferis qui infra sunt. ^{/3} Qui michi advenit per mea luctuosa de condam filio meo Belaroni vel per ullasque voces. Et est ista vinea in comitato barchinonense, ^{/4} in terminio de Loparias, in ipsa Valle. Et afrontat ipsa vinea de oriente in riunculo que dicunt Balelo, et de meridie in via, ^{/5} et de occiduo in vineale de Fructuosus presbiter vel de Adroario, et de circi in vinea de Ermeniardes. Quantum infra istas afronta-^{/6}ciones includunt, sic vindo vobis: ipsa vinea cum ipsos arbores ab integre, cum exio et regresio suo, in precium solidos VI ^{/7} Et nichil exinde non remansit. Et est manifestum. Quem vero predicta vinea, que vobis vindo, de meo iuro in vestro ^{/8} trado dominio et potestatem. Quod si ego vinditrice aut ullusque omo qui contra hanc ista vindicione venerit pro inrum-^{/9}pendum, non hoc valeat vindicare, set componat aut componam vobis ipsa vinea in duplo cum omnem suam inmeliora-^{/10}cionem. Et in antea ista vindicione firma permaneat modo et omnique tempore.

Facta vindicione XVI kalendas iulii, ^{A1} anno XVIII regnante Roberto rege.

S+ Espotosa, qui ista vindicione feci et firmare rogavi.

^{A2} S+ Eroigio. S+ Gaudemar. S+ Mirone.

^{A3} Sss Fructuosus presbiter scripsit et sss die et anno quod supra.

221

1014 juliol 30

Queruç i la seva muller Sesenanda donen a Deodat, bisbe de Barcelona, i al col·legi de canonges, en compliment d'un pacte de permuta, una terra i una vinya situades en dos llocs diferents del territori de Barcelona, al terme de la Torreblanca, i al de Auro Invento, és a dir Or Trobat.

ACB, LA.II, n. 364, f. 122b-c. Rúbrica: "Comutatio Canonice et cetera". Inter columnas recto: "n. 364" (Caresmar). Exterior recto: "XXX[V]" (segles XIII-XIV). Exterior verso: "Anno Domini 1015" (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus F: 6 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 155, n. 348.

In nomine Domini. Ego Cherucio et uxor mea Sesenanda femina comutatores sumus tibi Deusdedit, gratia Dei episcopus, una cum collegio chanonicorum tuorum. Manifestum est enim quia placuit animis nostris et placet ut inter nos comutationem fecissemus de alaudem nostrum, sicuti et facimus. Donamus namque vobis in ista comutatione terra in uno loco et vinea in alio loco, pro alia vestra terra de matris ecclesie vestre Sancte Crucis Sancteque Eulalie, sicut resonat in ipsa¹ scriptura comutationis, quod vos nobis fecistis et in iuri nostre tradidistis. Et est ipsa terra et vinea in territorio barchinonense, in terminio de ipsa Turre Alba et de Auro Invento. Advenit nobis ad me Cherucio per mea comparatione sive per omnes voces, et ad me Sesenanda per comparatione et per decimum sive per omnes voces. Affrontat ipsa terra de parte circi in ipsa Aquaria, de aquilonis in terra Sancti Pauli, de ^l meridie in vinea de Maria, de occiduo in terra Sancti Pauli. Affrontat ipsa vinea de circi in terra de Bonucio, de aquilonis in vinea de Eldemare, de meridie similiter et de Ermefredo, de occiduo in vinea de Todmare. Quantum istas totidem affrontationes includunt, sic comutamur vobis: predicta terra et vinea ab integre, et iuri vestro tradimus pro alia vestra terra, sicut resonat in ipsa scriptura comutationis, quod vos nobis fecistis, ut vos et successores vestros perhenniter in Dei

servitio et predicta vestra matri Ecclesia abeatu et possideatis sine blandimentum ullius, cum exios vel regressios earum, a proprio, et facere exinde sicut de aliis munificentis predicta vestra mater Ecclesia. Quod si nos comutatores aut ullusque homo qui contra hanc carta comutationis ad inrumpendum venerit, non hoc valeat vindicare, set componat aut nos componamus vobis predicta omnia, que vos comutamur, in duplo cum omni sua inmelioratione. Et ista comutatio firma permaneat omnique tempore.

Facta comutacione III kalendas augusti, anno XVIII regnante Rothberto rege.

S+ Cherutio, s+ Sesenanda femina, nos qui ista comutacione fecimus et firmare rogavimus.

Sss Gonmar presbiter, qui signum Cheruz vel uxori sue Sesanna impressit, unde rogatus fuit.

S+ Suniefredus presbiter, qui hec scripsi cum litteras super positas in verso IIII in duos locos et fusas in verso III, et sss die et anno quod supra.

1. *Hi ha senyals de l'escrivà per separar aquesta paraula de la següent.*

222

1014 agost 13

Martes i la seva muller Ermetruit venen als esposos Sendred i Iema una mujada de vinya situada al comtat de Barcelona, al castell de Sant Martí, pel preu de 5 mancosos.

ACB, perg. 1-4-40 (a). Original. Pergamí, 120 × 420 mm. Al verso: Document 1-4-40(b) —que és el doc. 1691, molt malmès—: “Carta Sendredi” (s. XIII-XIV); “1015” (s. XVII). Caplletra “I” ornamentada: 35 mm.

In nomine Domini. Ego Martes et uxori mea Ermetruite vinditores sumus vobis Sendredus et uxori tue Iema, emtores. Per anc scriptura vindicione nostre vindi-^lmus vobis modiata I de vinea ledigima, cum omni genera arboribus, nostra propria. Qui nobis advenit a me Martes per ienitore meo vel per mea complantacione sive per que-^lcumque voces, et ad me Ermetruite per meum decimum. Et est ipsa vinea in comitatum Bar<c>hinona, in kastrum Sanc(ta)ti Martini. Et afrontat ipsa modiata de vinea de ori-^lentis in vinea de Ellesindo, et de meridie in vinea de Desiderio, de occiduo in vinea de nos vinditores, de circii in vinea de vos comparatores sive in terra de Azalezo. ^l Quantum infra istas quatuor afrontaciones resonat vel includunt, sic vindimus vobis: ipsa vinea cum ipsos

arboris, totum ab integrum, cum exeo vel regresio suo earum, /^β in propter precium mancosos V, que tu nobis donastis et nos recepimus in rem valentem. Est manifestum. Quem vero predicta ipsa modiata de vinea, quod superius resonat, de nostro /^γ iuramus in vestro tradimus dominio et potestate, aut omnia facere quod volueris. Quod si nos vinditores aut ullusque omo qui contra anc ista carta vindicionis venerit² /^δ pro inrumpendum, non oc valeat vindicare, set componat aut componamus ipsa modiata de vinea in duplo cum omnem suam melioracione. Et in antea ista carta vindicio fir-^ρmam stabilis permaneat modo vel omnique tempore.

Facta karta vindicio (et)³ idus⁴ augusti, anno XVIII regnante Raudebertus rege.

/⁰ Sig+num Martes, sig+num Ermetruite, nos qui ista karta vindicione fecimus et testes firmare rogavimus.

Sig+num Ellomare. /¹ Sig+num Ramio. Sig+num Alarigo.

/² Bonefilio sacer, qui ista karta vindicione scripsit sss die vel anno quod supra.

/³ [...].⁵

1. Sil·laba sobrera. 2. La n s'encavalca sobre la primera e. 3. Conjunció sobrera. 4. Abreviatura supèrflua. 5. Lletres il·legibles afegides posteriorment, al peu.

223

1014 agost 31

Sindared, prevere, ven a Borrell tres quarterades de vinya situades al territori de Barcelona, al terme de Sanctis, que té per donació del seu difunt oncle matern Guillarà, prevere, pel preu de 6 mancosos i mig d'or.

ACB, perg. 1-4-41. Original. Pergamí, 110 × 465 mm. Al verso: "in Sanctis" (segles XIII-XIV); "nil pro capitulo" (segles XVI-XVII); "1015" (Mas).

In nomine Domini. Ego Sindaredus presbiter vinditor sum tibi Borrellus, emptore. Per hac scriptura vindicionis meę vindo tibi quarteradas tres de vinea mea propria, quod habeo et retineo in mea potestate, iure, posse. Qui mihi advenit predicta /^ρ vinea per cartam donacionis mee, que mihi fecit condem avunculo meo Guillarane presbiter, in sua sanitate et memoria integra, vel et per quacumque voces. Est dinique^l predicta vinea in territorio barchinonense, in terminio de Sanctis vel in eius termine. /^β Que affrontant de parte circi in ipsa vinea de Guillera de Sanctis, de aquilonis in ipso areneo qui discurrit per tempore pluviarum, de meridie in vinea de Er-

mesenda femina filiisque suis, de occiduo in alio torrente. Quantum istas omnes affrontaciones /^a includunt et isti termini cirundant, sic vindo tibi: iam dicta omnia ab integre, in propter precium mancosos VI et medio de auro <co>cto bono et obtimo, legitime pensatos iaaris aut amuris. Quod tu emptor precium exinde nobis dedisti /^b et ego vinditore manibus meis integriter accepi. Et nihilque de ipso precio aput te emptore non remansit. Est manifestum. Quem vero predicta vinea, que tibi vindo, de meo iure in tuo trado dominio et potestate ab omni integritate, /^b ut quicquid exinde facere vel iudicare volueris, liberam in Dei nomine habeas plenam potestatem ad abendi, tenendi, possidendi, vindendi, donandi, comutandi simul et exfructandi, et exinde facias prout cuicumque volueris, /^c simul cum exiis et regressiis earum, ad tuum proprium. Quod si ego vinditores aut aliquis homo utriusque sexus qui contra hac vindicione venerit pro inrumpendum, non hoc valead vendicare, sed componat aut componam tibi iam dicta omnia /^b in duplo cum omnem suam imelioracione. Et in antea ista vidicione firma permaneat omnique tempore.

Facta vindicione II kalendas setember, anno XVIII regnante Roberto rege.

**S+ Sindaredus presbiter, qui ista carta feci et firmare /^b rogavi*. /¹⁰*

**S+m Guillemundus*. S+m Bovetus, qui et teste. *S+ Bonutius presbiter*. *S+ Marcucius sss*. *S+ Witardus sss*. /¹¹*

**Argemirus sacer, exarator, et sss* sub die et anno prefixo.*

1. Sota la segona i hi ha una e.

224

1014 setembre 30

Martes i la seva muller Ermetruit empenyoren a Bonhom terres i vinyes situades al comtat de Barcelona, al castell de Sant Martí, al lloc anomenat Porqueres.

ACB, perg. 1-1-2251 (b). Original. Pergamí, 111 × 311 mm. Text escrit en una cara del pergamí. L'estat de conservació és dolent principalment a la part esquerra, a causa, sobretot, que se n'ha després algun tros i que s'ha esvanit la tinta. Al verso: doc. 259, 1016 set. 21 (s. xi); "Num. 2251"; "2251" (s. xviii); "Diversorum A 2251 (a) (Mas). Caplletra "I" ornamentada: 30 mm.

In nomine Domini. Ego Martes et uxori meę Ermetruite, manifestum est enim quia debitores sumus tibi Bonusomo mancosos

III [±5] [/] quito cum ipso cumquisto. Proterea sic supinoramus tibi Bonusomo terras et vineas, cultas et e[re]mas, ortis, ortalibus, linaris, [±4] [/] maris in regum et sup[er] regum, et ipsa ute<n>silia qui ad ortus pertinet, cum omni ienera arboribus, nostrum proprium. Qui nobis advenit ad me [/] Martese per ienitores \meos/ sive per mea complantacione sive per quecumque voces, et ad me Ermetruite per carta donacione de viro meo nomine Martes [/] sive per meum decimum. Et est ista ec omnia in comitatum Barchinona, in kastrum Sancti¹ Martini, in locum que dicunt Porcheros. Et afrontat ipsa ec omnia [/] de orientis in ipsa terra de Ellofredo vel in ipso pelago qui fuit de Aaulfo, et de meridie in ipsa aqua qui pergit de rio de Fodexo vel ad pelago de [/] Aaulfo, de occiduo ad ipsa Pasada de rio de Fodexo vel ad ipsa isola de Ellomare vel ad ipsas vineas de Azalezo, de circii in ipsa via qui vadit [/] de kasa de Wilelmo Miro usque ad kasa de Martese. Quantum infra istas quatuor afrontaciones includunt, sic supinnoramus tibi: ipsa ec omnia, totum [/] ab integrum, cum exeis vel regresis earum, [in pretium man]cosos III cum ipso cumquisto let caficos II de formento/ aput retro annos III intro usque ad ano veniente. Si non [persolvemus tibi] / ¹⁰ ipsos mancosos cum ipso cumquisto, licenciam abeas aprendere ipsas terras et vineas et ortis cum pomiferis et linaris et [buna]-maris [±4] [vindere?] et [/] comutare sine ullum blandimentum de ullumque ominum, aut facere quod volueris. Et si nos persolvimus tibi ipsum debitum, licenciam abeas [ista ec omnia?] [/] redere in nostra² potestate. Quod si nos supinatorores aut³ ullusque omo qui contra anc ista karta supinoracione venerit pro inrumpendum, [non oc valeat] [/] vindicare, set componat aut componamus ipsa ec omnia in duplo cum omnem suam melioracione. Et in antea ista karta supinoracio fir[ma et stabilis] [/] permaneat modo vel omnique tempore.

Facta carta supinnoracio pridie kalendas octubris, anno XVIII regnante Raudebertus rege.

[Sig+num] [/] [Mar]tese, sig+num Ermetruite, nos qui ista karta supinoracione fecimus et testes firmare rogavimus.

[/] Sig+num Ellomare. Sig+num Ramio. Sig+num Salamon.

[/] Bonifilio presbiter, qui ista supinnoracione rogitus scripsit cum literas super positas in verso VIII, ss die vel anno quod supra.

[/] Santus.⁴

1. A l'original Scanti. 2. Sota hi ha una m. 3. Sota la a hi ha una u. 4. Aquesta paraula podria ser un afegit posterior, que no sembla tenir res a veure amb el text.

225

1014 desembre 19

Deodat amb el consell del col·legi de canonges de la Seu, juntament amb la seva mare Senegonda i els fills d'aquesta: Amat, Ralambard, Ismard, Isuard i Rainard, venen a Ermengarda, filla del comte Borrell, una terra amb cases i vinyes situada al comtat de Barcelona, al Port, que tenen: Deodat per Sunifred, levita, també anomenat Llobet, Senegonda pel seu marit Bonuç i per delme conjugal, i els fills pels seus pares, pel preu de 5 unces d'or.

ACB, perg. 1-1-303 (b). Original. Pergamí, 267 × 166 mm. Al marge inferior: 1. "scripta", "Testamentum Ermeniardis" (s. XI-XII). 2. "Num. 303" sobre un paper ovalat i algunes lletres: "n", "e" i "v" (s. XIX). 3. "Liber IV Antiquitatum n. 374", "Diversorum A 303" (Mas).

LA. IV. n. 374, f. 159a-b. B. Rúbrica: "Desdedit episcopo et mater sua vendere Ermengardi filie comiti terram et domos a pre(?) Circulum". Interior recto: "n. 374" (Caresmar). Inter columnas recto: "v" (s. XIII). Exterior recto: "CLVIII" (s. XIII).

Regest: MAS, Notes, vol. IX, ps. 150-151, n. 338.

In nomine Domini. Ego Deusdedit, gratia Dei presul ecclesie barchinonensis, una cum consensu comprovincialium episcoporum meorum vel cum colle-^gio canonicorum^a Sede Sancte Crucis Sancteque Eulalie virginis, simulque cum genitrice mea nomine Senegondis femina cum prolibus sui^s, id est, ^β Amatus, Ralambaldus, Ismardus, Isuardus atque Rainardus,^b nos quoque simul in unum, venditores sumus tibi Ermengardi femina, filie quondam ^α Borrelli comiti dive memorie, emtrice. Per hanc scripturam venditus^c nostre vendimus tibi terram cum casa et ortulo et vinea, cultum, pratum^δ vel eremum,^d cum aqua et diversis generis arborum. Qui habemus in comitatu barchinonensi, ad ipsum circulum sive ad ipsum Portum. ^β Advenit mihi hec omnia ad me Deusdedit presul per vocem avunculi mei Seniofredi archilevita, cognomento Lupeto, vel per omnesque voces; et ad ^γ me Senegodis femina vel filio^s/ meos per vocem viro meo nomine Bonucius et per meum decimum; et ad nos supra scripti infantes per vocem genitori nostro ^β vel per omnesque voces. Afrontat^e predicta omnia de parte circi in terra de Gondemar condam vel de Geriberto, de alquilonis^f in strata qui pergit ^β de Barchino(na

vel ad Lubricato de occiduo)¹na ad Portum, de meridie in alia strada qui pergit ad Barchinona vel ad Lubricato, de occiduo¹⁰ in terra de iam dictus Geribertus vel eres^g suo\|s/. Quantum iste afrontationes^h includunt, sic vindimus tibi: iam dicta omnia ab integre, qu<a>ntum ibidem ¹¹ habemus vel habere debemus per omnesque voces, nullam vocem ibidem ad opus nostrum reservantes, in aderato et definito pretioⁱ uncia\|s/ V^e j ¹² de auro cocto^k et mundo fideliter pensatas. Qui tu nobis dedisti et nos manibus nostris recepimus. Et est manifestum. Quem vero iam dicta¹³ omnia superius nominata, que tibi vindimus, de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate, ab omni integritate, ut quicquid exinde fa-¹⁴cere vel iudicare volueri\|s/, liberam in Dei nomine habeas plenam potestatem, cum exiis et regressiis earum, ad tuum plenissimum proprium. ¹⁵ Quod si no\|s/ vinditores aut ullusque homo qui contra hanc cartam vinditionis venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vindicare, sed ¹⁶ componat vel componamus tibi iam dicta omnia in duplo cum omni sua inmelioratione. Et in antea ista scriptura firma permaneat ¹⁷ omnique tempore.

Facta carta vinditionis sub die XIII kalendarum ianuariarum, anno XVIII regni Rodberto rege.

Et dedimus ¹⁸ iam dictas uncias V de auro in redemptione de ipso calice de auro pro redemptione de ipso Castro Episcopale.

S+ Deusdedit ¹⁹ episcopus.

+ Senegondis femina, mater iam dicto Deusdedit episcopo. + Sigefredus levita. + Ato presbitero, qui et caputscole. + Sentilli\|s/ presbiter. ²⁰ S+ Bonucius^l presbiter.

S+ Iohannes levita, rogitus a supradicto presule, exaravit.

1. Esborrat.

LA. a. canonicarum. b. Rapnardus. c. venditionis. d. heremum. e. affrontat. f. aquilonis. g. heres. h. affrontationes. i. precio. j. que. k. cucto. l. Bonutius.

1014 desembre 22

Deodat, bisbe de Barcelona, i els seus canonges permuten amb Ervigi i la seva muller Ermengarda una terra situada al territori de Barcelona, al terme de Puig d'Aguarno, a canvi d'una vinya i 1 mancús d'or, amb què la Canònica desempenyorarà un calze d'or.

ACB, perg. 1-2-689. Original. Pergamí, 156 × 537 mm. Aquest pergamí presenta signes d'haver estat doblegat en molts plecs. Petit esquinç al marge inferior, que afecta la subscripció notarial. Al verso: "Sancte +"; "Carta Sancta +"; "In Podio Daguarn" (segles XIII-XIV); "Permuta ab la qual Erovigio dóna una vinya a la Canonge de la Seu de Barcelona" (segles XVI-XVII); "(Nº 240, ratllat)"; "Mitja Escala, Armari 2, n. 689" (s. XVIII). Caplletra "I": 18 mm.

In nomine Domini. Ego Deusdedit, gratia Dei episcopus, una cum collegio kannonicorum meorum comutatores sumus tibi Erovigio et uxor tua Ermegodo femina. Manifestum est enim quia convenit inter nos ut comutationem fecissemus de aliquid de alaudem de matris nostre Ecclesie /^β Sancte Crucis Sancteque Eulalie, sicuti et facimus. Donamus namque vobis terra de predicta matris nostre Ecclesie iure nobis possessa pro vestra vinea, quod vos nobis donastis vel tradidistis, sicut resonat in ipsa scriptura comutationis, quod vos nobis fecistis. Et est predicta terra /^β in territorio barchinonense, in terminio de Puio de Aguarno. Advenit predicta terra a predicta matris nostre Ecclesie de cuiusdam discessores sive per omnesque voces. Afrontat de circi parte in terra qui fuerit de condam Christiano et de Moise ebreo Pantiga, de aquilonis /^α in terra qui fuit de condam Paulo Faber, de meridie in terra de Sancti Mikaelis et de condam Moise Pantiga, de occiduo in via et in terra de predicto Christiano. Quantum istas affrontaciones includunt, sic donamus vobis: predicta terra in vestra comu-^βtacione pro vestra vinea, quod vos nobis dedistis in nostra comutacione, sicut superius resonat, et recepimus nos de te Erovigio ex parte tua de tua proprietate uncia I de auro optimo dispensabile, quod expendimus in restauracione /^β de ipso kalice aureo, quod abebat in pignus Ermeniards femina,¹ uxor Geriberti, filium Guitardi vicescomiti condam, in ea videlicet racione: ut perenniter abeat, teneatis et possideatis et exfructetis et licencia /^γ abeat exinde facere quod volueritis, cum exio vel regressio suo, a proprio. Quod si nos comutatores aut ullusque homo qui contra hanc carta comutationis ad inrumpendum venerit aut nos /^β venerimus, non hoc valeat vindicare, sed componat aut nos componamus vobis predicta terra in duplo cum omni sua inmelioracione. Et ista comutacio firma permaneat omnique tempore.

Facta /^β carta comutacione XI kalendas ianuaras, anno XVIIIIII regnante Rothberto rege.

**S+ Deusdedit, gratia Dei, acsi indignus, episcopus ss*. *S+ Pontius /levita*. *S+ Bardina levita*. /¹⁰ *S+ Ermemirus, levita et sacriscrini*. *+ Sigefredus levita*. *S+ Sentilli presbiter*. *S+ Arsenius presbiter*. *S+ Bonucius presbiter ss*. *+ Folcus subdiaconus*.*

S+ Miro subdiaconus. /¹¹ * Sss Ato presbitero, qui et caputscole ss*. *S+ Guitardus levita ss*. /¹² *S+ Seniofredus sacer*. *S+ Vitalis presbiter ss*. *S+ Petrus presbiter ss*. *Iohannes levita ss*. *S+ Iulianus presbiter ss*. *S+ Aventinuus² presbiter*. /¹³ *Raimundus archilevita +*. *+ Guislabertus levita*. *Bonushomo levita, qui et iudex, ss*.

/¹⁴ S+ Suniefredus presbiter, qui hec scr[i]psi et sss die et anno quod supra.

1. Sota la m hi ha una c.
2. Sota la segona n hi ha una t.

227

1014 desembre 22

Ervigi i la seva dona Ermengarda permuten amb la Seu de Barcelona i el bisbe Deodat una vinya situada al territori de Barcelona, al terme de Monteroles, per una peça de terra i 1 unça d'or en redempció d'un calze d'or que Ermengarda, dona de Geribert, veguer, tenia en penyora.

ACB, perg. 1-2-702. Original. Pergamí, 146 × 440 mm. Al verso: "Munterols LVII" (s. xv); "Permuta ab la qual fou donat al Bisbe y Capítol una vinya al pla de Barcelona"; "nº 70" (s. xvii); "1014"; "1-2-702" (JB). Pel que fa a l'any, vegeu l'estudi cronològic de la introducció. Caplletra "I": 16 mm.

In nomine Domini. Ego Erovigius et uxor mea Ermegodo femina, comutatores sumus tibi domnus Deusdedit episcopus cum kannonicis Sancte Crucis Sancteque Eulalie. Manifestum est enim quia donamus vobis in ista comutacione /² vinea nostra propria pro terra vestra mater Ecclesia Sancte Crucis Sancteque Eulalie et uncia una de auro placibile in redemptione de ipso kalice aureo quod tenebat in pignus Ermengards, uxor Geribertus vicarius, sicut resonat /³ in ipsa scriptura comutacionis, quod vos nobis fecistis et iuri nostre tradidistis. Et est ipsa vinea in territorio barchinonense, in terminio de Munterolas. Advenit nobis ad me Erovigius per voce predicta uxor mea /⁴ sive per quacumque voce, et ad me Ermegodo femina per voce ienitores meos sive per omnesque voces. Afrontat de parte circi in terra que fuit de Guilla presbiter, de aquilonis in terra de Daniel vel in via, de meri- /⁵ die in via et in vinea de Dominica femina, de occiduo in torrente vel in vinea de predicto Guillara presbiter. Quantum istas afrontaciones includunt, sic donamus vobis: predicta vinea pro predicta vestra terra, sicut superius /⁶ resonat, ut perenniter abeatis, teneatis et possideatis et exfructetis, tam vos quam et successores vestros, et faciatis exinde sicut de aliis

munificenciis predicta vestra mater Ecclesia, cum exio /^o vel regressio suo. Quod si nos comutatores aut ullusque homo qui contra hanc comutacione ad inrumpendum venerite, non hoc valeat vindicare, sed componat aut nos componamus vobis predicta vinea in duplo /^o cum omnia sua inmeliacione. Et ista comutacio firma permaneat omnique tempore.

Facta comutacione XI kalendas ianuarii, anno XVIII regnante Rothbertus rex.

S+Erovigius, s+ Ermegodo, /^o nos qui ista comutacione fecimus et firmare rogavimus.

**S+ Geribertus presbiter sss.*

/^o S+ Suniefredus presbiter, qui hec scripsi et sss die et anno quod supra.

228

1015 febrer 1

Maria i els seus fills Ramon, Ermengol, Gerberga i Beliarda permuten amb Deodat, bisbe de Barcelona, i la Canònica de la Santa Creu una terra i una vinya situades al terme de Perelló, prop de l'església de Sant Adrià de Besòs, a canvi de tres petites peces de terra.

ACB, LA.II, n. 377, f. 127d-128a. Rúbrica: "Maria et filium eius comutaverunt canonice terram et vineam ultra Bisocium apud Perelionem". Inter columnas: "n. 377" (Caresmar). Inter columnas recto: "Anno Domini 1015" (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus C: 10 línies.

Regest: Mas, Notes, vol. IX, p. 151, n. 339.

In nomine Domini. Ego Maria femina, filia condam Recosindi, una cum filius vel filiabus meis, id est, Raimundus et Ermengaudis, Geribergera et Beliardis, utrisque fratribus, comutatores sumus vobis Deusdedit, gratia Dei presul ecclesie Barchinona, una cum collegio canonicorum Sede Sancte Crucis. Manifestum sit omnibus hominibus qualiter comutacionem inter nos facimus non coacte et spontanee. Dono namque ego Maria, cum filiis meis supra scriptis filiasque, in vestra comutacione /a terra et vinea. Quod habemus in comitatu barchinonense, ultra alveo Bisocio, prope ecclesiam Sancti Adriani, ad Perellone. Advenit ad me Maria femina iam dicta terra et vinea per comparatione mea et per decimum vel per omnesque voces, et ad nos supra scripti infantes per genitori nostro vel per omnesque voces. Affrontat iam dicta terra et vinea de parte circi et de occidente

in terra de Sede Sancte Crucis, de aquiloni in terra et vinea de domini Sancti Petri cenobio Puellarum, de meridie in vinea de condam Senderedo. Quantum istas afrontationes includunt, sic donamus vobis: iam dicta terra et vinea ab integrum, cum omnia que infra est, propter alias petiolas tres de terra quod vos nobis dedistis, sicut resonat in nostra scriptura, quod vos nobis fecistis et tradidistis, ut quicquid de iam dicta terra et vinea facere volueritis, liberam in Dei nomine habeatis plenam potestatem, sicut et de aliis munificenciis ecclesie, cum exio et regressio sue, a proprio. Quod si nos comutatores aut nullusque homo qui contra hanc comutatione venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vindicare, sed componat vel componamus vobis iam dicta terra et vinea in duplo cum omni sua inmelioratione. Et in antea ista comutatio firma permaneat omnique tempore.

Facta carta comutationis die kalendas februarias, anno XVIII regnante Roberto rege.

S+ Maria femina, filia Recosindi, s+ Raimundus, s+ Ermen-gaudis, s+ Geribergera, s+ Belliardis, nos simul in unum, qui ista comutatione fecimus et firmavimus firmareque rogavimus.

S+ Guisadus, filius Honoratus. S+ Mirone Rubio. S+ Vivane sacer. S+ Centullo.

229

1015 febrer 7

Raquel i Adalbert venen a Goltred una vinya situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Purcià que anomenen Feixes, pel preu de 3 mancusos i mig d'or.

ACB, 1-1-1191. Original. Pergamí, 84 × 360 mm. Presenta un petit despreniment a la part superior esquerra que afecta la lectura de les línies 2 i 3. Al verso: "LXXXIII"; "Rexag" (segles XIII-XIV); "1015" (s. XX); "Antiquitatum II, 611" (Mas). Caplletra "I": 10 mm.

ACB, LA.II, n. 611, f. 200a-b. Rúbrica: No n'hi ha. Interior recto: "[L]XXXIII" (segles XIII-XIV); "n. 611" (Caresmar). Exterior recto: "Anno Domini 1015" (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus B: 9 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 151-152, n. 340.

In nomine Domini. Ego Richelle femina et Azalberto vinditores sumus tibi Goltredo, emtore.^a Per anc^b scriptura vindicionis^c nostre vindimus tibi vinea nostra propria. Quod abemus [℥] in comitato Barchinona, in Vallense, in termine de Porcione, que vocant ipsas Fexas. Advenit mihi a me Richelle femina per scriptura preccaria^d

mea^l [v]el per mea complantacione^e ^β vel per quecumque voce, et a me Azalberto per scriptura precaria sive per parentum meorum vel per quecumque voce. Afrontat^f ipsa vinea de circi in terra de te em[t]jore^g et abet dextros XXXXIIII/, ^h de aquilonis in vinea de Azalbert et abet dextros X et medio, de meridie in vinea de Trasoario vel de Egiga et abet dextros XXXXII et medio, de occiduo in via et abet dextros ^β X.^{cem h} Quantum istas afrontacionesⁱ includunt, sic vindimus tibi: ipsa vinea ab integrum,² cum exio et regressio suo, in precio manchosos^j III de auro ^β et medio. Et nichil que de ipso precio apud^k te emtore^l non remansit. Et est manifestum. Quem vero predicta vinea, que tibi vindimus, de nostro iure in vestro tradimus / dominio et potestatem a tuum³ proprium. Et qui ista vindicione^m inru<v>mpere temptaverit, non hoc valeat vindicare, set componam aut componamus tibi ipsa ^β vinea in dumploⁿ cum sua imelioracione.^o Et ista vindicione^p firma permaneat omnique tempore.

Facta vindicione^q VII idus februarii, i⁴ anno XVIII anno⁵ ^β regnante Roberto rege.

S+m Richelle femina, *s Adalbertus*, nos qui ista vindicione^r fecimus et firmare rogavimus.

^h S+m Odino. S+m Gilmundo. S+m Uniefredo.

^h S+ Bonesindo presbiter scripsit^s et die et anno sss quod supra.

1. precaria mea escrit sobre raspat. 2. Sota la i hi ha una a. 3. Sota la segona u hi ha una a. 4. Raspada. 5. Mij esborrat, sembla raspat.

LA. a. emptore. b. hanc. c. vinditionis. d. precaria. e. complantatione. f. affrontat. g. emptore. h. X. i. affrontationes. j. manculosos. k. apud. l. emptore. m. vinditione. n. duplo. o. imelioratione. p. vinditione. q. vinditione. r. vinditione. s. Amb una i expuntuada a sobre de la primera s.

230

1015 febrer 12

Sunyer i la seva muller Ermessenda permuten amb Goltred dues peces de vinya per una terra situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Purcià, a Batpits, a la Calçada.

ACB, LA.II, n. 555, f. 187d. Rúbrica: "Carta de Purciano et de Batpits et de Calciada in Rexag". Inter columnas verso: "n. 555" (Caresmar); "Anno Domini 1015" (s. xviii). Caplletra "I" ornamentada, tipus F: 8 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 152, n. 341.

In nomine Domini. Ego Suniario et uxori mea Ermessinda femina comutatores sumus tibi Goltredo emptore. Donamus namque

tibi in tua comutatione pecias II de vinea nostra propria pro ipsa tua terra. Quod abemus in comitatu Barchinona, in Vallense, in termine de Porciano, in Batepitus, ad ipsa Calciata. Advenit michi a me Suniario per comparatione vel per quecumque voce, et a mea uxor de genitores suos vel per omnesque voces. Affrontat ipsa I sort de vinea de circi in vinea de te emptore Goltredo, de aquilonis in vinea de Scluva, de meridie in vinea de Vivas, de occiduo in ipsa Calciata. Et alia petia de vinea affrontat de circi in vinea de Audesinda femina, de aquilonis in vinea de Scluva, de meridie in vinea de Vivas. Quantum istas affrontationes includunt, sic comutamur tibi: petias II de vinea ab integrum, pro ipsa tua terra, perenniter abendi, vindendo, donandi vel faciendi exinde quod volueris, liberam in Dei nomine abeas potestatem, a tuum proprium. Et qui ista carta comutatione inrumpere temptaverit aut nos venerimus, non hoc valeat vindicare, sed componam aut componamus tibi ipsas sortes II de vinea in duplo cum sua imelioratione. Et ista comutatio firma permaneat omnique tempore.

Facta carta comutatione II idus februarii, anno XVIII regnante Roberto rege.

S+m Suniario, s+m Ermesinda femina, nos qui ista carta comutatione fecimus et firmare rogavimus.

S+m Lobatone. S+m Seniofredo. S+m Mirone.

S+ Bonesindo presbiter scripsit et die et anno sss quod supra.

231

1015 febrer 19

Bovet Renard i la seva muller Eiga venen a Maria i al seu fill Guitard, levita, una peça de terra i una vinya situades en llocs separats del territori de Barcelona, al terme de Provençals, al lloc dit la Torreblanca, pel preu de 4 unces d'or.

ACB, LA.II, n. 360, f. 120d-121b. Rúbrica: "Emptio unius petie terre et alius vinee in Provençalibus, apud Turrem Albam". Interior recto: "XXXI" (segles XIII-XIV); "n. 360" (Caresmar). Exterior recto: "Anno Domini 1015" (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus F: 5 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 152-153, n. 342.

Ed.: FREUDENHAMMER, Griechische, p. 105-107.

In nomine Domini. Ego Bovetus, filius quondam Rainardi, et uxori mea Eiga femina, nos simul in unum, vinditores sumus tibi

Maria femina filioque tuo Guitardus levita, emptores. Per hac scriptura vinditionis nostre vindimus vobis in uno loco vinea et terra cum sua clave et alia petia de terra separatim posita. Qui nobis advenit per nostra comparatione et per decimum vel et per quacumque voces. Est prenomina\ta/ omnia in territorio barchinonense, in terminio de Provinciales, in locum que dicunt ad ipsa Turre Alba. Affrontat predicta vinea cum predicta terra qui habet clavem angulosam, de parte circi in terra de vos emptores et habet dextros ad dextrum maiorem XXXII, de aquilonis in terra de Ermovigia femina filiisque suis et habet dextros cum ipso angulo XXXIII, de meridie in istrada publica et habet dextros XXII, de occiduo in vinea de Iocefredus levita et de Guifredo Carbonello et habet dextros XXXIII et medium. Et alia terra qui ibidem est, qui se connectit cum ipsa prefata terra, affrontat de parte circi in terra de nos venditores et habet dextros X, de aquilonis in terra de predicta Ermovigia vel filiis suis et habet dextros XXII, de meridie similiter in terra de Ermovigia filiosque suos et habet dextros XI, de occiduo in terra de vos comparatores et habet dextros XXII. Quantum istas omnes affrontationes includunt et isti dextri ambiunt, sic vindimus vobis: iam dicta omnia, totum ab integre, in aderato et definito precio uncias IIII de auro cocto et legitime pensato. Quod vos emptores precium exinde nobis dedistis et nos venditores manibus nostris integriter accepimus et iam receptum habemus. Et nichil de ipso precio aput vos emptores non remansit. Est manifestum. Quem vero predicta omnia, que vobis vindimus, de nostro iure in vestro tradimus ac transfundimus dominio et potestate ab omni integritate, ut quicquid exinde fa-^bcere vel iudicare volueritis, liberam in Dei nomine habeatis plenam potestatem ad abendi, tenendi, vindendi, donandi, comutandi, agendi et possidendi, simul et fructandi, et faciatis exinde prout cuicumque volueritis, ad vestrum plenissimum proprium, simul cum exiis et regressiis earum. Et nullam vocem ibidem ad opus nostrum nec ad opus utrisque sexus non reservamus nec hodie nec post hodie^l nec ad futura nec ad nulla tempora, set ea omnia integriter teneatis et possideatis ad vestra plenissima licencia. Quod si nos vinditores aut aliquis homo utriusque sexus qui contra hac vinditione ad disrumpere temptare voluerit in quemlibet modo quandoque tempore, non hoc valeat vindicare quod petierint, set componant aut componamus vobis iam dicta omnia in duplo cum omnem suam imelioratione. Et in antea ista vinditione firma permaneat per tempora omnimoda.

Facta vinditione XI kalendas marcias, anno XIX regnante Roberto rege, filium condam Hugoni.

S+m Bovetus, prolis condam Rainardi prefixi, s+m Eiga femina, filiam Marcutii, nos qui ista vinditione libenti animi fecimus et firmavimus et testes firmare firmarique rogavimus.

S+m Mirone, qui et teste. S+m Guillemundus. S+ Guitardus sss.

Argemirus sacer exarator et sss sub die et anno prefixo.

1. *Abreviatura supèrflua ratllada.*

232

1015 abril 7

Chinleova, Gontero, Chinidia i Barcelona, dones, venen a Goltred una terra, cultivada i erma, situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme de Ventenac, pel preu de 4 sous.

ACB, LA.II, n. 556, f. 187d-188a. Rúbrica: "Carta que Chinleova vendidit Goltredo alodium in Rexag". *Inter columnas verso*: "n. 556" (Caresmar). *Inter columnas recto*: "Anno Domini 1015" (s. XVIII). Caplletra "I" ornamentada, tipus B: 10 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 153, n. 343.

In nomine Domini. Ego Chinleova femina et Gontero, Chinidia et Barchinona feminas vinditores sumus tibi Goltredus, emptore. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus tibi terra culta /^a vel erma. Qui est in comitatum barchinonense, in Vallense, in terminio de Ventenag. Qui nobis advenit de nostro genitore sive per quacumque voce. Qui affrontat ipsa terra de parte circii in terra de Sancti Petri sive de te emptore de occiduo in terra de te emptore. Quantum in istas affrontaciones includunt, sic vindimus tibi,¹ de aquilonis in terra de Elvigia femina, de meridie in terra de iam dicta Elviga sive de te emptore (de occiduo)² de occiduo, in terra de te emptore. Quantum in istas affrontaciones³ includunt, sic vindimus tibi: ipsa terra, culta vel erma, ad integrum, cum exio vel regressio suo, in precio solidos IIII. Et nichil exinde non remansit. Et est manifestum. Quem vero predicta terra, que tibi vindimus, de nostro iuro in tuo tradimus dominio et potestatem ad omnia facere quod volueris, cum exio vel regressio suo, a proprio. Et qui contra hanc ista vinditione inrumpere temptaverit, non hoc valeat vindicare, sed componat hec omnia supra scripta in duplo cum omnem suam immeliorationem. Et in antea ista vinditio firma permaneat modo vel omnique tempore.

Facta vinditione VII idus aprilii, anno XVIII regnante Rodberto rege.

S+num Chinle\i/ova femina, s+num Gontero, s+num Chinidia, s+ Barcelona feminas, qui hanc vinditione fecimus et firmare rogavimus.

S+num Argemir. S+num Bradila. S+num Seniofredus.

S+ Elias sacer scripsit et sub sss et die et anno quod supra.

1. *de occiduo ... tibi expuntuat.* 2. *de occiduo repetit i expuntuat.* 3. *Sota la e hi ha una i.*

233

1015 abril 20

Convinença entre Trasoer i Goltred, per la qual el primer evacua a favor del segon un bosc cremat pel qual ambdós havien sostingut nombroses querelles.

ACB, LA.II, n. 537, f. 182d-183a. Rúbrica: "Compositio inter Trasoarium et Goltredum super multis contraversiis". *Inter columnas versa*: "n. 537" (Caresmar). *Inter columnas recto*: "Anno Domini 1015" (s. xviii). Caplletra "I" ornamentada amb entrelleços i figures geomètriques, tipus H: 11 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 153, n. 344.

In nomine Domini. Ego Trasoario tibi Goltredo. Notum sit enim omnibus hominibus qui exvacuo me in tua potestate de omnibus querelis quos a preterito tempore usque in odiernum diem ex te abui per me aut per alios homines similiter; et de omnibus rancoribus meis quo usque hodie habui per me aut per alios homines quas mihi placito dixi vel habui vel in omnibus locis de ipso monte quod combustum fuit sive de ipso bosco exvacuo me in tua potestate; et de ^a omnibus querellis et rancoribus que a preterito tempore usque in hodiernum diem ex te habere debui pro me aut pro aliis hominibus utriusque sexus, de omnibus causis mobilibus vel immobilibus sive de omnibus rebus que ad querelam pertinent, que usque hodie ex te habui vel abere debui, dixi vel in corde meo reservavi; vel de ipsa cartula de condam Mascarel quod ego predictus Trasver inveni, et quod fuit facta predicta cartula ad condam Eroigio, ut si unquam in placito fuerit presentata, nullam calumpniam exinde pertimescas, sed vacua exinanita permaneat modo vel ultra, ut ab hodierno die et tempore nec ego nec ullus vivens homo utriusque sexus te apetere, requirere vel inquietare presumat exinde, sed securus et quietus exinde permaneat modo vel in futuro. Quod si facere presumpsero ego prefatus Trasoarius aut aliquis homo utriusque sexus vel de subposita mea persona tibi presumserit aut apetere te vel inquietare aut nausiare pro supra scriptis querelis et rancoribus dictis et in

corde modo conservatis, que usque hodie ex te habui vel abere debui, si aliquid tibi presumpsero vel presumpserint de omnia superius in texta, componam vel componam tibi in vinculo auri cocti libras duas. Et in antea huius paginola securitatis vel pacificationis et evacuationis firma permaneat modo vel omnique tempore.

Facta hec paginola securitatis et evacuationis XII kalendas madii, anno XVIII regnante Roberto rege.

S+m Trasoario, qui ista securitate vel pactum conveniencie et evacuatione feci et firmavi et testes firmarique rogavi.

Guifredus levita, qui et iudex Sub sss. S+ Poncius, cognomento Bonifili, clerici et iudicis. S+ Adroario presbitero. S+ Mirone sacer. S+ Vivas presbiter, qui et iudex. S+ Guifredus. S+ Geribertus. S+m Guilmundus. S+m Francus.

S+ @Argemirus sacer@, exarator, et sss sub die et anno prefixo.

234

1015 abril 20

Trasoer, fill del difunt Pere, i la seva muller Guisla venen a Goltred una muntanya i la cinquena part d'un bosc al comtat de Barcelona, al terme de Ventenac, pel preu de 4 unces.

ACB, LA.II, n. 653, f. 210b-c. Rúbrica: "De Ventenag". Inter columnas recto: "n. 653" (Caresmar). Exterior verso: "Anno Domini 1015" (s. xviii). Caplletra "T" ornamentada, tipus F: 7 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 153-154, n. 345.

In nomine Domini. Ego Trasoario, prolis condam Petro, et uxori mea Guisla femina, nos simul in unum, vinditores sumus tibi Goltredus, emptore. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus tibi in ipso nostro monte vel in nostro bosco ipsa quinta parte, nostrum proprium. Quod abemus in comitatu barchinonense, in terminio de Ventenago.¹ Et advenit mihi ad me Trasoario per meam comparationem, et ad me Guisela per meum decimum sive per ullaque voces. Que affrontat de parte circi in comma de Guato, de aquilonis in cacumine montium in Cabrilianas, de meridie ad ipso Gatello sive ad ipsa fonte, de occiduo ad ipsa Pixina. Quantum istas affrontationes includunt, sic vindimus tibi: ipsam quintam partem in terra, in roveres, in elzinas, in ligna, in glande vel in ipso pasquer qui inde exit, ab integrum, in propter precium uncias quatuor in rem valentem. Quod tu emptor precium exinde nobis dedisti et nos

venditores ad presens manibus nostris integriter accepimus. Est manifestum. Quem vero predictam quintam partem de ipso bosco et de ipso monte sive in terra, in ruveres, in elzinas, in ligna, in glande vel in ipso pasquer qui inde exit, quem nos tibi vindimus, de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate, ut facias exinde quodcumque volueris, simul cum exiis et regressiis earum, ad tuum plenissimum proprium. Quod si nos venditores aut aliquis homo utriusque sexus qui contra hac vinditione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vendicare, set componat aut componamus tibi iam dicta omnia in duplo cum omne /^c suam inmelioratione. Et in ante ista vendicio firma permaneat omnique tempore.

Facta venditio ista XII kalendas madii, anno XVIII regnante Roberto rege.

S+m Trasoario, s+m Guisla femina, nos qui ista vinditione fecimus et firmare rogavimus.

S+ Vivas presbiter, qui et iudex. Sss Arnallus levita. S+ Geribertus. Guifredus levita, qui et iudex, sub sss. S+ Poncius, cognomento Bonifilii, clerici et iudicis. S+ Mirone sacer. S+m Guifredus. S+ Adroario sacer. S+n Francus. S+i Guilmundus.

(Crismó) Argemirus sacer, exarator, et sss sub die et anno prefixo.

1. *Sota la V hi ha una altra lletra.*

235

1015 abril 30

Ballerigo, Vives, Lleó, Ermessenda, Ello i Guiselo, dones, venen a Goltred una terra situada al comtat de Barcelona, al Vallès, al terme d'Albinyana que anomenen Castell mallato, pel preu de 3 mancosos i mig.

ACB, LA.II, n. 546, f. 184d-185a. Rúbrica: "Carta de Albiniana et de Castello mallato". Interior recto: "n. 546" (Caresmar). Inter columnas recto: "Anno Domini 1015" (s. XVIII). Caplletra "I", tipus B: 13 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 154, n. 346.

In nomine Domini. Ego Ballerigo et Vivas \et/ Leo et Ermesinda et Ello et Guiselo feminas, nos in unum, vinditores sumus tibi Goltret, emptore. Per hanc scriptura vinditionis nostre vindimus tibi terra nostra propria. Quod abemus in comitato Barchinona, in Vallense, in termine de Albignana, ubi vocant Castello mallato. Et

advenit nobis per ienitores nostros vel per quecumque voce. Affrontat ipsa terra de circi in terra de <Deus>dei episcopo vel de Sancta Crucis, de aquilonis in strada publica, de meridie in terra de iam dicto Deusdei episcopo vel de Sancte Crucis, de occiduo similiter. Quantum istas affrontationes includunt, sic vindimus tibi: ipsa terra ab integrum, cum exio et regressio suo, in precio mancosos III et medio. Et nichilque de ipso precio apud te emptore non remansit. Et est manifestum. Quem vero predicta terra, que tibi vindimus, de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestatem a tuum proprium. Et qui ista vinditione inrumpere temptaverit aut nos venerimus, non hoc valeat vindicare, sed componam aut componamus tibi ipsa terra in duplo cum sua immelioratione. Et ista vinditio firma permaneat omnique tempore.

Facta vinditione II kalendas madii, anno XVIII regnante Roberto rege.

S+m Ballerigo, s+m Vivas, s+m Leo, s+m Ermesinda femina, s+m Guise(l)lo¹ feminas, nos qui ista vinditione fecimus et firmare rogavimus.

S+ Ello. S+m Recosindo. S+m Geriberto. S+m Bonefilio. S+m Sesenanda femina, uxor Balderigo, qui conscia sum per meum decimum. S+ Vivas. S+m Guisulo femina, uxor Vivas, qui conscia sum per meum decimum.

S+ Bonesindo presbiter scripsit sss et die et anno quod supra.

1. Una l expuntuada.

236

1015 maig 18

Pere, fill del difunt Odesind, permuta amb la Canònica un alou situat al terme d'Aiguallonga, al lloc anomenat Camp dels Salzes, sota la Font Calçada, i 2 unces d'or per l'obra de la Granada, a canvi d'unes terres situades al terme del castell d'Olèrdola, al lloc anomenat Vallmoll.

ACB, perg. 1-2-609. Original. Pergami, 116 × 695 mm. Al verso: "Scripta"; "Et de Campo Salicis, / de manso de Prato apud Aquamlongam"; "Carta de Manso de Prato" (segles XIII-XIV); "Mitja Escala. Armari 2, n. 609"; "Num. (1442. ratllat)" (s. XVIII); "III Antiquitatum 298" (Mas). Caplletra "I" ornamentada: 53 mm.

ACB, LA.III, n. 298, f. 114a-b. Còpia de mitjan segle XIII. Encapçalament de foli: "Vales". Rúbrica: "De VII modiatas vinee apud Aquam Longam, ad Cam-²pum de Salicis". Interior recto: "n. 298" (Caresmar). Caplletra "I", tipus B: 19 línies.

Regest: MAS, Notes, vol. IX, p. 154-155, n. 347.

In nomine Domini. Ego Petrus, filius condam Audesindi, comutator sum domum Sancte Crucis Sancteque Eulalie Sedis Barchinone civitatis alaudem meum proprium, id sunt, terras et vineas, septem modiatas, in duos locos ipsas vineas separatim positas, id est, quinque in uno loco et duas modiatas in alio, cum casas, cum solos et superpositos, casaliis^a cum ortis et ortalibus, cum eorum regum et caput^b regum diversisque gurgitibus aquarum piscacio-²num^c facundioribus vel exitus foncium^d aquarum in variis locis, cum arboribus fructuosis diversi generis et infructuosis vaste magnitudinis et in numerosis pratis, pascuis, cultum vel incultum. Qui mihi^e advenit hec omnia per mea comparacione^f vel et per quacumque voces. Et est omnia prefixa in terminio et accessu de Aqua Longa, in loco ubi dicunt Campo de Salices, subtus Fonte Calciata. Que affrontat ^g eadem omnia de parte orientis in ipsa terra de Olibane, de meridie in ipso prato medio et transit ipsa strata calciata et pertingit usque ad ipsas vineas de Vivas et in terra de Mirone, de occiduo in discursiones gurgitibus aquarum prefixis qui abilis^g sunt ad piscandum, de circi in ipso prato de Fonte Calciata vel in terra de Mirone vel de Orucia^h femina filiisque suis. Et ipsas duas modiatas ⁱ de vineas, qui sunt ad ipsa Serra, afrontantⁱ de parte orientis in heremo de Sancti Cucufati^j cenobii, de meridie in vineas de Iohanne, de occiduo in terra erema^k de Sancti Cucufati^l prefixi, de circi in vinea de Orucia prefata vel filiis suis. Et sic ipsas vineas quinque modiatas superius insertas cum istas duas inferius adnotatas complant in numero modiatas septem ^m de vineas optimas. Quantum istas afrontaciones^m totidem includunt et prefatos limites ambiunt, sic comutoⁿ ea omnia, totum ab integre, ad sede^o prelibata, cum vascula vinaria que infra sunt, id est, cubos duos et tonnas traes^{l-p} ad vinum capescendum. Et adhuc addo in ista mea comutacione^q uncias duas de auro cocto legitime pensatas ad ipsa opera de ipsa Gra-²nata. Et^r accipio ego in mea comutacione^s ex prefata sede alias terrulas, una pars culta, tres residuas eremas,^t que sunt in apendicione^u et terminio de castrum Olertula, in locum que^v dicunt Valle Mollis. Que afrontat^w de parte orientis in terra de Olibane qui fuit vicarius de Fonte Rubia vel in medio prato sive in aragallo qui inde transit vel ^x in terra de Eldemare vicario de Erepruniano, de meridie in ipso medio^x prato vel in terra de Matefredo, de occiduo similiter in terra de prefixo Matefredo vel de Ermenardo vel in terra Sancti Cucufati^y seu in terra qui fuit de condam Gelmiro, de circi in ipsa strata calciata vel in terra de Eldemare iam dicto et in terra

qui fuit de condam Alsindo et de Basilia. Hec omnia /⁸ predicta, que ego recipio in mea comutacione,^z si non est equaliter valentem in omnia prefixa qui^{ja} dono, est mihi placibile in meo animo. Est manifestum. Quem vero predicta omnia, que ad sede prelibata comuto,^{ab} de meo iure in eius trado dominio et potestate, ut servientes ipsius episcopos, scilicet, atque canonicos^{ac} vel clero, tam presentes quam futuros, faciant /⁹ exinde quodcumque voluerint, simul cum exiis et regressiis illarum, sicuti agunt et faciunt de aliis munificenciis^{ad} sede prelibata pertinentibus. Quod si ego comutator aut aliquis homo utrique generis persone qui contra hac comutacione^{ae} venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, sed componat vel componam prefata omnia ad prelibata /¹⁰ sede in quadruplum, prout Sancti Patres sancxerunt,^{af} cum eius imelioracione.^{ag} Et in antea ista comutacio^{ah} firma permaneat omnique tempore.

Facta comutacione^{ai} XV kalendas iunii, anno XVIII regnante Roberto rege.

S+ Petrus ss [espai en blanc: +-30], qui ista comutatione feci et firmare rogavi.

/¹ S+m^{aj} Ermetructis, qui ista comutacione^{ak} assensi et omnem meum decimum et omnes meas voces in predicta comutatione^{al} firmo et confirmo in iure et dominatione sedis prelibate.

S+m^{am} Suniefredi Flavio,² qui et teste. S+n^{an} Mironi, qui et teste. S+m^{ao} Mironi, filium Geriberto. S+m^{ap} Raimundo.

/² @Argemirus sacer, exarator, et@ ss sub die et anno prefixo.

1. Per tres. 2. Sota la v hi ha una i.

LA. a. casaliitiis. b. capud. c. piscationum. d. fontium. e. michi. f. comparatione. g. habilis. h. Orutia. i. affrontant. j. Cucuphati. k. herema. l. Cucuphati. m. affrontationes. n. commuto. o. sedem. p. tres. q. commutatione. r. A continuació ipsa expuntuada. s. commutatione. t. heremas. u. appenditione. v. quem. w. affrontat. x. A continuació de expuntuat. y. Cucuphati. z. commutatione. aa. que. ab. commuto. ac. canonicos. ad. munificentiis. ae. comutacione. af. sanxerunt. ag. imelioracione. ah. comutatio. ai. commutatione. aj. S+num. ak. commutatione. al. commutatione. am. S+. an. S+. ao. S+. ap. S+.

1015 maig 24

Asperina, dona, ven a Llobetó de Castell Queralt (Lobatone de Castru Cheralto) unes cases, situades dins els murs de la ciutat de

Barcelona, al costat del castell Regomir, que té per compra, pel preu de 2 unces d'or.

ACB, perg. 1-4-38. Original. Pergamí, 175 × 267 mm. Al verso: "1015" (Mas).

In nomine Domini. Ego Asperina femina vinditrix sum tibi Lobatone de Castru Cheralto, emptore. Per hac scriptura vindicionis mee vindo tibi ¹ casas cum curte et quoquina, cum solos et superpositos, cum foveas, cum parietes, guttas et stillicinios et ostios, cum limites et tegulas, cum necessaria, ² cum petras et ianuas et omnia eius pertinencia, totum ab integre. Qui mihi advenit ea omnia per mea comparacione vel et per quacumque voces. Est denique ea ³ omnia prefixa infra mur[os] [c]ivitatis barchinonense, iusta castru Rugumir vel in eius termine. Que afrontat de parte circi in ipsa terra erema de ⁴ Sigovino, de aquilonis in ipso exio vel et in clauso de Guitardo Greco, de meridie in ferragenale de Suniefredo de Luciano et in ipsa mura de pre-⁵fixa civitate, de occiduo in ipsa via publica qui inde transit. Quantum istas afrontaciones includunt, sic vindo tibi: iam dicto domo cum ⁶ omnia sua pertinencia ab integre, inaderato et difinito precio uncias duas de auro cocto et mundo, a penso legitime pensatos, iaaris aut ⁷ amuris. Quod tu emptor precium exinde mihi dedisti et ego venditrice¹ ad presens manibus meis integriter accepi. Est manifestum. Quem vero ² predicta omnia, que tibi vindo, de meo iure in tuo contrado ac transfundo dominio et potestate ab omni integritate, ut quicquid exinde ³ facere vel iudicare volueris, liberam in Dei nomine habeas plenam potestatem habendi, tenendi, vindendi, donandi, comutandi, ⁴ agendi et possidendi et facias exinde prout cuicumque volueris, ad tuum plenissimum proprium, simul cum exiis et regressis earum. Quod si ego ⁵ vinditrix aut aliquis homo utrisque sexus qui contra hac vindicione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, sed componat ⁶ aut componam tibi iam dicta omnia in duplo cum omnem suam imelioracione. Et in antea ista vindicione firma permaneat omnique tempore. ⁷

Facta vendicione VIII kalendas iunii, anno XVIII regnante Roberto rege.

S+m Asperina femina, qui ista vendicione cum bono ¹ animo feci et prompta v[o]lumtate firmavi et testes firmare rogavi.

S+m Gudielmus, teste et firmator. ² S+m Gelmirus, qui e<s>t teste. S+m Lobaton, filium Gelmir prefixo. ³

**Argemirus sacer, exarator et sss sub die et anno prefixo*.*

1. Sota la i hi ha una o.